

- 11) 'कॅथार्सिस' ही संकल्पना कोणी मांडली आहे.
 अ) प्लेटो ब) अरिस्टॉटल
 क) रूसो ड) मिल्टन
- 12) संचारी व व्यभिचारी भावांची संख्या किती असते.
 अ) 36 ब) 35
 क) 34 ड) 33
- 13) प्रा. द. के. केळकर यांनी दुःखाचे किती प्रकार सांगितले आहेत.
 अ) तीन ब) चार
 क) सहा ड) दोन
- 14) इंग्रजीतील 'क्लासिसिझम' या संज्ञेसाठी मराठीत कोणती संज्ञा मांडली आहे.
 अ) सौंदर्यवाद ब) अभिजातवाद
 क) वास्तववाद ड) देशीवाद

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) रस म्हणजे काय ते लिहा.
 - 2) नवनिर्मिती हे साहित्याचे मुख्य वैशिष्ट्य असते स्पष्ट करा.
 - 3) साहित्याचे शब्दरूप स्पष्ट करा.
 - 4) अनुभकर सिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - 5) अभिजातवादाची वैशिष्ट्ये विषद करा.
 - 6) साहित्याचा अनुभव हा व्यक्तीनिष्ठ स्वरूपाचा असतो कसे ते लिहा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) रीती सिद्धांताचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 2) वास्तववादाचे स्वरूप विशेष लिहा.
 - 3) अनुकरण सिद्धांतासंबंधी माहिती लिहा.
 - 4) देशीवादाची वैशिष्ट्ये विषद करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- साहित्य निर्मिती सिद्धांताचे महत्व सांगून रससिद्धांत व ध्वनीसिद्धांत सविस्तर लिहा.
 किंवा
 साहित्याचे स्वरूप विशेष स्पष्ट करून साहित्याची वैशिष्ट्ये विषद करा.
- प्र.5 साहित्यातील संप्रदाय म्हणजे काय ते सांगून अभिजातवाद व सौंदर्यवादाचे विशेष सोदाहरण लिहा. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester- I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper-II)
AFSANVI NASR KA MUTALE'A**

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

(1) داستان کیستکی کی کہانی کے خالق _____ ہیں۔

(i) میرامن، (ii) میر تقی میر، (iii) انشاء اللہ خاں انشاء، (iv) سراج اورنگ آبادی

(2) 'ندن کی ایک رات' _____ لکھا ہوا ناولٹ ہے۔

(i) پریم چند، (ii) انتظار حسین، (iii) نذیر احمد، (iv) سجاد ظہیر

(3) طوالت _____ کی اولین شرط ہے۔

(i) داستان، (ii) افسانہ، (iii) ڈرامہ، (iv) ناول

(4) شہزادہ جان عالم 'ملکہ مہرنگار اور انجمن آرا' _____ کے کردار ہیں۔

(i) باغ و بہار، (ii) طلسم ہوش ربا،

(iii) فسانہ عجائب، (iv) رانی کیستکی کی کہانی

(5) شکست _____ تحریک کا نمائندہ ناول ہے۔

(i) علی گڑھ، (ii) ترقی پسند، (iii) رومانوی، (iv) جدیدیت

(6) _____ کو سب سے زیادہ مقبولیت فسانہ آزاد سے حاصل ہوئی۔

(i) عبدالحلیم شرر، (ii) راشد الخیری، (iii) سرشار، (iv) عصمت چغتائی

- (7) اٹھارویں صدی کی سب سے اہم اردو داستان ہے۔
 (i) نو طرز مرصع، (ii) طوطا کہانی، (iii) تذکرہ گلشن ہند، (iv) قصہ مہر و ماہ
- (8) فورٹ ولیم کالج کی بنیاد _____ میں رکھی گئی۔
 (i) دہلی، (ii) کلکتہ، (iii) حیدرآباد، (iv) ممبئی
- (9) _____ جاسوسی ناول نگار بھی تھے۔
 (i) قمر العین حیدر، (ii) پریم چند، (iii) انتظار حسین، (iv) مرزا ہادی رسوا
- (10) 'بوستان خیال' _____ کی مشہور داستان ہے۔
 (i) میر تقی، (ii) مرزا علی لطف، (iii) مولوی امانت اللہ، (iv) مظہر علی خان ولا
- (11) _____ اپنے عہد کے تہذیب و تمدن کا کامیاب مرقع ہے۔
 (i) طلسم ہوش ربا، (ii) آرائش محفل، (iii) فسانہ عجائب، (iv) الف لیلی
- (12) 'باغ و بہار' میرامن کی طبع زاد تصنیف نہیں بلکہ _____ سے ماخوذ ہے۔
 (i) قصہ مہر و ماہ، (ii) نو طرز مرصع، (iii) فسانہ عجائب، (iv) گنج و خوبی
- (13) شیام و ننتی اور درگاداس _____ ناول کے کردار ہیں۔
 (i) شکست، (ii) گنودان، (iii) لندن کی ایک رات، (iv) توبتہ النصوح
- (14) 'کنوراو دے بھان' _____ کا اہم کردار ہے۔
 (i) لندن کی ایک رات، (ii) رانی کیتھی کی کہانی، (iii) آرائش محفل، (iv) سب رس

16

سوال نمبر.2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

- (1) داستان اور ناول کی تعریفیں لکھیے۔
- (2) باغ و بہار لکھتے وقت مصنف نے کن باتوں سے استفادہ کیا؟
- (3) فسانہ عجائب کے کرداروں پر روشنی ڈالیے۔
- (4) نذیر احمد کے عورتوں کی اصلاح کے لیے لکھے گئے ناولوں پر اظہار خیال کیجئے۔
- (5) 'رانی کینٹی کی کہانی' کے پلاٹ پر روشنی ڈالیے۔
- (6) 'لندن کی ایک رات' میں شعور رو کی ٹکنک کے استعمال پر اظہار خیال کیجئے۔

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) 'عبدالرحیم شرر کواردو کا سروالٹراسکاٹ کہا جاتا ہے۔' اس قول کی روشنی میں ان کی تاریخی ناول نگاری کا جائزہ لیجیے؟
- (2) اردو ناول آزادی سے پہلے اور آزادی کے بعد کا جائزہ لیجیے۔
- (3) فورٹ ولیم کالج کے دارالترجمہ کے متعلق معلومات دیجئے۔
- (4) 'بوستان خیال' کا تنقیدی جائزہ لیجیے۔

14

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) اردو میں داستان نویسی کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالیے۔
- (2) داستان کی تعریف 'فن اور اقسام پر نقد و تبصرہ کیجیے۔

14

سوال نمبر.5. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔

ناول اشکست کا تفصیلی جائزہ لیجیے۔

- 11) भारतात रजनी कोठरींनी कोणत्या क्षेत्रात कार्य केले?
 अ) धर्म ब) जात
 क) संस्कृती ड) भाषा
- 12) लोकशाहीत श्रेष्ठी सिद्धांत असल्याचे समर्थन कोणी केले?
 अ) रॉबर्ट डाल ब) जोसेफ शुंपीटर
 क) बेंटले ड) लास्की
- 13) 'मॅनेजरीअल रिव्होल्युशन' हे पुस्तक ----- यांने लिहिले.
 अ) बर्नहॅम ब) मोस्का
 क) वेबर ड) व्हाईट
- 14) एक पक्ष पद्धतीमध्ये ----- राजकीय स्थैर्य मिळते.
 अ) सर्वात कमी ब) सर्वात जास्त
 क) मध्यम ड) खूप कमी

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) भारतीय राजकारणातील ओबीसीचा अर्थ स्पष्ट करा.
- 2) आधुनिकीकरण म्हणजे काय सांगून पारंपारिक आणि आधुनिक समाजामधील फरक स्पष्ट करा.
- 3) जात आणि धर्माची व्याख्या सांगा.
- 4) पक्ष पद्धतीचे प्रकार सविस्तर सांगा.
- 5) दबाव गट स्पष्ट करा.
- 6) राजकीय पक्षांची लोकशाहीतील भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) भारतातील सामाजिक एकात्मता
- 2) अभिजन आणि लोकशाही
- 3) आधुनिक समाज
- 4) भारतातील जातीय राजकारण

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

- अ) राजकीय अभिजनांच्या निर्मितीसाठी जबाबदार असणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
 किंवा
 ब) लोकशाही व नोकरशाहीतील संबंध स्पष्ट करा.

प्र.5 'भारतीय लोकशाही पुढील आव्हाने' यावर चर्चा करा. 14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – V)
HISTORY OF U.S.A. (1914 A.D. - 1990 A.D.)

Day & Date: Wednesday, 13-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ was the 37th president of the United States.
 - a) Woodrow Wilson
 - b) Richard Nixon
 - c) George Washington
 - d) John Adams
- 2) Nixon's visit to china in _____.
 - a) 1972
 - b) 1917
 - c) 1918
 - d) 1920
- 3) _____ supported the civil rights movement.
 - a) Nixon
 - b) Bush
 - c) Reagan
 - d) Carter
- 4) _____ is considered a key figure in the Habitat for Humanity charity.
 - a) Carter
 - b) Nixon
 - c) Bush
 - d) Reagan
- 5) On _____, Carter declaring that the U.S. energy crisis during the 1970's was the moral equivalent of war.
 - a) April 18, 1977
 - b) April 18, 1978
 - c) April 18, 1979
 - d) April 18, 1980
- 6) _____ was 43rd vice president of the United States from 1981 to 1989.
 - a) Jimmy Carter
 - b) Ronald Reagan
 - c) George Bush
 - d) Richard Nixon
- 7) _____ nickname was "The Great Communicator".
 - a) Ronald Reagan
 - b) Vladimir Lenin
 - c) Khrushchev
 - d) Nicholas I
- 8) _____ gave his famous "Tear down this wall" speech in 1987.
 - a) Reagan
 - b) Bush
 - c) Carter
 - d) None of the above
- 9) _____ was speechwriter for George H. W. Bush and Ronald Reagan.
 - a) Kennedy
 - b) Washigton
 - c) Adams
 - d) Peter Marks Robinson
- 10) 'WTO' meaning is _____.
 - a) World Trade Organization
 - b) World Test Organization
 - c) World Toy Organization
 - d) World Teacher Organization
- 11) _____ economy is larger than that of any other state in America.
 - a) San Francisco
 - b) London
 - c) California
 - d) New York

- 12) During the Cold War, the _____ and the Soviet Union essentially divided the world into a “bi-polar” system.
- a) India
 - b) France
 - c) Nepal
 - d) United States
- 13) States that are the best examples of the Sun Belt are California, _____, and Arizona
- a) San Francisco
 - b) London
 - c) Florida
 - d) New York
- 14) The famous Watergate issue was came in focus under the role of _____ President of America.
- a) Ford
 - b) Johnson
 - c) Carter
 - d) Nixon

Q.2 Write short answers. (Any Four) 16

- 1) Internal Policy of Nixon
- 2) President Jimmy Carter foreign policy
- 3) Primary education in the United States
- 4) National Security Council (NSC)
- 5) North American Free Trade Agreement (NAFTA)
- 6) Globalization effects on World

Q.3 Write short answers. (Any Two) 12

- a) NASA
- b) Social Security Act
- c) Major Industry in America
- d) Civil Right

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14
Explain the Foreign Policy of Reagan.

OR

Discuss the role of America in Globalization.

Q.5 Explain the Foreign policy of Nixon. 14

- 10) इ.स. ----- मध्ये आर्य समाजाची स्थापना झाली.
 अ) 1870 ब) 1875
 क) 1878 ड) 1884
- 11) ----- संप्रदायास पंढरपूर चळवळ असेही म्हटले जाते.
 अ) समर्थ ब) वारकरी
 क) महानुभाव ड) नाथ
- 12) ----- हे शिख धर्माचे संस्थापक आहेत.
 अ) गुरू नानक ब) गुरू अर्जुनसिंग
 क) गुरू गोविंदसिंह ड) गुरू अंगद
- 13) स्वामी दयानंद सरस्वती यांनी ----- हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) भावार्थदिपिका ब) सत्यार्थ प्रकाश
 क) सार्वजनिक सत्यधर्म ड) गाथा
- 14) सर सय्यद अहमदखान हे ----- चळवळीचे संस्थापक होते.
 अ) खालसा ब) देवबंद
 क) अलिगढ ड) सूफी

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) सत्यशोधक समाजाची तत्वे सांगा.
 - 2) सामवेदाविषयी माहिती द्या.
 - 3) आत्मसन्मान चळवळ म्हणजे काय?
 - 4) पाशुपत पंथ म्हणजे काय?
 - 5) ब्राह्मो समाजाचे तत्वज्ञान सांगा.
 - 6) देवबंद चळवळ म्हणजे काय?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) श्री. नारायण चळवळ
 - 2) उपनिषदे
 - 3) भक्ती चळवळीतील वैष्णव पंथ
 - 4) आधुनिक भारताची मूलभूतता
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- सत्यशोधक समाजाच्या कार्याचा सविस्तर आढावा घ्या.
 किंवा
 जैन धर्माच्या न्हासाची कारणमीमांसा करा.
- प्र.5 आर्य समाजातील स्वामी दयानंद सरस्वती यांचे योगदान स्पष्ट करा. 14

- 11) जगप्रसिद्ध मलमल ---- येथील होती.
 अ) आग्रा ब) वाराणसी
 क) सोनारगाव ड) मालेगाव
- 12) सम्राट जहांगीर यांचा शौक ---- होता.
 अ) वास्तुकला ब) शिकार
 क) पोहणे ड) चित्रकला
- 13) मोगल वास्तुकलेची पहिली प्रातिनिधिक रचना ---- होय.
 अ) हुमायूनची कबर ब) ताजमहाल
 क) कुतुबमिनार ड) यापैकी नाही
- 14) ताजमहालचा आराखडा ---- यांनी तयार केला.
 अ) उस्ताद पिरा ब) उस्ताद लाहोरी
 क) उस्ताद ईसा ड) अमानत खान

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) सूफी पंताची शिकवण लिहा.
 - 2) शिखांच्या तत्वज्ञानाची चर्चा करा.
 - 3) अल्लाउद्दीन खिलजीची केंद्रीय प्रशासन व्यवस्था स्पष्ट करा.
 - 4) अकबराच्या काळातील जमीन महसुल पद्धतीचा आढावा घ्या.
 - 5) मुघल काळातील मुख्य व्यापारी मार्गाची माहिती लिहा.
 - 6) मुघल चित्रकलेची वैशिष्ट्ये कोणती?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) अनुभव मंटप
 - 2) शेरशहा सुरी यांची केंद्रीय प्रशासन व्यवस्था
 - 3) मुघल काळातील व्यापारी वर्ग
 - 4) अकबर काळातील वास्तुकला.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- अकबर काळातील प्रशासन व्यवस्था स्पष्ट करा.
- किंवा
- भक्ती चळवळीच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
- प्र.5 शहाजहान काळातील स्थापत्य कलेची सविस्तर माहिती लिहा. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – II)
HISTORY OF MEDIEVAL INDIA (1200 AD TO 1700 AD)

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ was famous center of Sufi Sect.
 - a) Ayodhya
 - b) Varanasi
 - c) Kurukshetra
 - d) Agra
- 2) _____ was a promoter of Bhakti movement.
 - a) Ramanujacharya
 - b) Shankaracharya
 - c) Madhavacharya
 - d) Basveshwar
- 3) _____ was started reforms approach of Sikhism?
 - a) Gurunanak
 - b) Guru Govind Singh
 - c) Tegbahadur Singh
 - d) Amar Das
- 4) _____ was appointed a Malik Yakub to control the cloth market.
 - a) Babar
 - b) Aurangjeb
 - c) Shershah
 - d) Allauddin Khilji
- 5) _____ was a ruler Benevolent Despot.
 - a) Shershah
 - b) Akbar
 - c) Aurangjeb
 - d) Shahajahan
- 6) In Medieval India _____ ruler was first Land Computation.
 - a) Allauddin Khilji
 - b) Shershah
 - c) Akbar
 - d) Aurangjeb
- 7) _____ was the Minister of Chief in religions in central administration system of Akbar.
 - a) Birbal
 - b) Todarmal
 - c) Daniyal
 - d) Salim
- 8) In the period of Shershah Suri the judge was known as _____.
 - a) Umrao
 - b) Wajir
 - c) Ulema
 - d) Qazi
- 9) _____ were famed for the manufacture of paper Mughal period.
 - a) Siyalkot
 - b) Varanasi
 - c) Agra
 - d) Kurukshetra
- 10) Akbar Central Administration was divided into a _____ kind.
 - a) 3
 - b) 4
 - c) 6
 - d) 8
- 11) _____ was world famous for the manufacture of Muslin.
 - a) Agra
 - b) Varanasi
 - c) Sonargaon
 - d) Malegaon

- 11) भारतातील नागरी नियोजनात खालीलपैकी कोणता महत्त्वाचा अडथळा आहे?
 अ) लोकसंख्या ब) शिक्षण
 क) वीजपुरवठा ड) यापैकी नाही
- 12) मुंबईतील वेश्या व्यवसायाचे अध्ययन कोणी केले?
 अ) कापूल प्रमिला ब) पुणेकर आणि कमला राव
 क) गोरे एम.एस. ड) यापैकी नाही
- 13) सर्वात प्रथम एड्स रुग्ण कोठे आढळला?
 अ) भारत ब) इंग्लंड
 क) अमेरिका ड) जपान
- 14) 5 जून हा ----- म्हणून साजरा केला जातो.
 अ) जागतिक एड्स दिन ब) जागतिक लोकसंख्या दिन
 क) जागतिक पर्यावरण दिन ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) शहरांच्या वर्गीकरणाचा ऐतिहासिक आधार स्पष्ट करा.
- 2) स्त्रियांचे स्थलांतर स्पष्ट करा.
- 3) नागरी निवासी घरांची समस्या स्पष्ट करा.
- 4) प्रारंभिक काळातील नागरी नियोजन स्पष्ट करा.
- 5) नागरी प्रशासन स्पष्ट करा.
- 6) उद्योग केंद्रित विकास स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) ग्राम-नगर स्थलांतर
- 2) विशेष नियोजन
- 3) वेश्या व्यवसायाची कारणे
- 4) बहिर्गत स्थलांतर

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

नागरी नियोजन म्हणजे काय? नागरी नियोजनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

मद्यपानाची कारणे आणि त्यावरील उपाय स्पष्ट करा.

प्र.5 स्थलांतर म्हणजे काय? स्थलांतराचे प्रकार स्पष्ट करा.

14

- 11) पर्यावरणाची समस्या ----- द्वारे सोडवता येते.
 अ) शिक्षण ब) शारीरिक शिक्षण
 क) मूल्य आधारित पर्यावरण शिक्षण ड) आरोग्य
- 12) भारतातील चिपको चळवळी सोबत कोण संबंधित आहे?
 अ) विनोबा भावे ब) तुलसी
 क) महावीर ड) सुंदरलाल बहुगुणा
- 13) भारतातील पहिले राष्ट्रीय वन धोरण ----- सुरु करण्यात आले.
 अ) 1947 ब) 1950
 क) 1952 ड) 1955
- 14) सध्याच्या ऊर्जा संकटाचे कारण -----
 अ) अनवीकरणक्षम संसाधनाचा अत्याधिक वापर
 ब) नवीकरणक्षम संसाधने
 क) अ आणि ब दोन्ही
 ड) वरीलपैकी काहीही नाही

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) पर्यावरण संरक्षण
 - 2) ध्वनि प्रदूषण
 - 3) ओझोनचा थर कमी होण्याची कारणे
 - 4) चिपको आंदोलन
 - 5) कचरा व्यवस्थापन
 - 6) सामाजिक वनीकरण
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) हरितगृह परिणाम स्पष्ट करा.
 - 2) हवा प्रदूषणाची कारणे स्पष्ट करा.
 - 3) भारतीय पर्यावरणविषयक धोरणाची सविस्तर चर्चा करा.
 - 4) लोकसंख्या नियंत्रण मंडळाची कार्ये स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- वन्य कटाईची कारणे व परिणाम काय आहेत?
- किंवा**
- कृषी वाढ आणि पर्यावरणीय घट याबाबत सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.5 जल प्रदूषण व भूमी प्रदूषण म्हणजे काय? त्यांचे स्रोत, परिणाम व नियंत्रण उपाय सुचवा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VI)
ECONOMICS OF ENVIRONMENT

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) In volume _____ is the predominant gas in the atmosphere.
 - a) Carbon-dioxide
 - b) Nitrogen
 - c) Ozone
 - d) Oxygen
- 2) Ecology is the study of _____.
 - a) Ecosystem
 - b) Environment and organism
 - c) Environment
 - d) None of the above
- 3) First world environmental conference was held at Stockholm in the year _____.
 - a) 1972
 - b) 2002
 - c) 1974
 - d) 1982
- 4) The living organisms on the earth get maximum energy from _____.
 - a) Wind
 - b) Wave
 - c) Sun
 - d) Water
- 5) The wildlife Act in India introduced in _____.
 - a) 1977
 - b) 1976
 - c) 1974
 - d) 1972
- 6) Clean technologies are _____.
 - a) Labour intensive
 - b) Capital intensive
 - c) Environment friendly technologies
 - d) Land intensive
- 7) India ranks _____ in world population.
 - a) First
 - b) Second
 - c) Third
 - d) Fourth
- 8) D. A. Meadows is known for _____.
 - a) Limit to growth model
 - b) Development model
 - c) Growth model
 - d) Income model
- 9) 22 April of year is celebrated as _____.
 - a) Water Day
 - b) Earth Day
 - c) Environment Day
 - d) Forest Day
- 10) Ozone layer of atmosphere is being destroyed by _____.
 - a) CFC
 - b) Carbon
 - c) Cl
 - d) H₂O

- 10) पंजाब राज्याने स्वतंत्र ——— ची मागणी केली आहे.
 अ) खलिस्तान ब) अफगाणिस्तान
 क) पाकिस्तान ड) बलुचिस्थान
- 11) जनसंघ या पक्षाची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) अटलबिहारी वाजपेयी ब) लालकृष्ण अडवाणी
 क) श्यामाप्रसाद मुखर्जी ड) हेडगेवार
- 12) सन 1973 ला न्या. हेगडे, न्या. शेलार व न्या. ग्रोव्हर यांची सेवाजेष्ठता डावलून ——— यांना सरन्यायाधीश केले होते.
 अ) खन्ना ब) न्या. रे
 क) न्या. देसाई ड) न्या. दयाल
- 13) मधु दंडवते यांनी ——— या पक्षाचे नेतृत्व केले.
 अ) जनमोर्चा ब) जनसंघ
 क) जनपक्ष ड) जनता दल
- 14) ——— मध्ये भ्रष्टाचार प्रतिबंधक कायदा अस्तित्वात आला.
 अ) सन 1988 ब) सन 1998
 क) सन 1990 ड) सन 1991

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) संविधानाच्या पुनर्विलोकनाला विरोध असण्याची कारणे स्पष्ट करा.
 - 2) राजकीय पक्षाचा अर्थ व वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 3) सन 2004 सालच्या संयुक्त पुरोगामी आघाडी सरकारच्या दोन महत्त्वाकांक्षी योजना सांगा.
 - 4) सर्वोच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांच्या पात्रता सांगा.
 - 5) मार्क्सवादी कम्युनिस्ट पक्षाची तत्त्वप्रणाली सांगा.
 - 6) सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकार क्षेत्र सांगा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) भ्रष्टाचार
 - 2) आघाडयांच्या राजकारणाची कारणमीमांसा
 - 3) गुन्हेगारीकरण
 - 4) सन 1991 चे आर्थिक धोरण
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- संविधान पुनर्विलोकन आयोगावर निबंध लिहा.
- किंवा**
- भारतातील निवडणूक पद्धतीतील समस्या व उपाय सांगा.
- प्र.5 भारताच्या राष्ट्रीय एकात्मतेच्या मार्गातील विविध समस्या सांगा. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – II)
INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS**

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is the nationalist feeling in dependence state.
 - a) intense
 - b) weak
 - c) common
 - d) none of the above
- 2) _____ region is demanding separate state in Madhya Pradesh.
 - a) Saurashtra
 - b) Darjiling
 - c) MahaVidarbha
 - d) Mahakoshal
- 3) The youth movement against corruption had been raised by _____ the efforts of through revolution.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Jayaprakash Narayan
 - c) Gokhale
 - d) Britisher
- 4) _____ party is on the side of Leftist.
 - a) BJP
 - b) Congress
 - c) Forward Block
 - d) Asam Ganparishad
- 5) At present the number of justice in Supreme Court is fixed as _____.
 - a) 8
 - b) 10
 - c) 14
 - d) 30
- 6) Janta Dal party was formed by Jan Morcha, Janata Party and _____.
 - a) Bhartiya Lokdal
 - b) Jansangh
 - c) BJP
 - d) RSS
- 7) _____ caste is influential in Andhra Pradesh.
 - a) Lingayat
 - b) Cumma
 - c) Andhri
 - d) Bahujan
- 8) In 1996, the number of members in Election Commission has been fixed as _____.
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 4
- 9) Shri. Nambudripad is associated with _____ party.
 - a) BJP
 - b) National Congress
 - c) Shiv Sena
 - d) Communist Party
- 10) Punjab State has demanded independent _____.
 - a) Khalistan
 - b) Afganistan
 - c) Pakistan
 - d) Baluchistan

- 11) _____ established Jansangh Party.
a) Atalbihari Vajpayee b) Lalkrushan Adawani
c) Shyamaprasad Mukharjee d) Hedgewar
- 12) In 1973 _____ was made the justice of Supreme Court by ignoring the seniority of justices like Hegade, Shelar and Grover.
a) Khanna b) Ray
c) Desai d) Dayal
- 13) Madu Dandawate led _____ party.
a) Jan Morcha b) Jansangh
c) Janpaksha d) Janata Dal
- 14) In _____ the law against corruption was come into existence.
a) 1988 b) 1989
c) 1990 d) 1991

Q.2 Answers any four of the following questions. 16

- 1) Reasons for the review of the constitution.
- 2) State the meaning and features of Political Parties.
- 3) State two ambitious plans of UPA government of 2004.
- 4) State the eligibilities of justice in Supreme Court.
- 5) State the principles of Marxist Party.
- 6) State the powers of Supreme Court.

Q.3 Answers any two of the following questions. 12

- 1) Corruption
- 2) Analysis of the politics of alliance
- 3) Criminalization
- 4) The new economic policy of 1991

Q.4 Answers any one of the following questions. 14

- 1) Write an essay on the review commission of constitution.

OR

- 2) State the problems and solutions on the electoral process in India.

Q.5 State the problems in the ways of integrity of India. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - I)**

HISTORY OF THE MARATHAS (AD 1600-AD 1818) (POLITY & ECONOMY)

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ wrote 'Adnyapatra' book.
 - a) Poet Shridhar
 - b) Bard Ram Joshi
 - c) Ramchandra Pant Amatya
 - d) Krushnaji Anant Sabhasad
- 2) _____ wrote 'Rise of Maratha Power' book.
 - a) G. S. Sardesai
 - b) V. K. Rajwade
 - c) M. G. Ranade
 - d) M. Phule
- 3) Francis Martin of _____ country whose 'Martin Dairies' gave information of Maratha History.
 - a) England
 - b) France
 - c) Holland
 - d) Portugal
- 4) _____ was Karbhari during Peshwa Sawai Madhavrao period.
 - a) Nana Phadnis
 - b) Raghuji Bhosale
 - c) Bhanu
 - d) Mahadji Shinde
- 5) _____ pradhan of Asthaprandan Mandal was not compulsory to go for war expedition during Maratha period.
 - a) Peshwa
 - b) Amatya
 - c) Judge
 - d) Secretary
- 6) _____ become a Peshawa after the death of Peshwa Madhavrao I.
 - a) Sadashivrao
 - b) Bajirao I
 - c) Balaji Bajirao
 - d) Narayanrao
- 7) _____ was the chief fort administration officer during Chhatrapati Shivaji Maharaj period.
 - a) Sabnis
 - b) Hawaldar
 - c) Karkhanis
 - d) Jumledar
- 8) Government gave Lands to Brahman's is called _____ during Maratha period.
 - a) Agrahar
 - b) Gav Nisbat
 - c) Diwan Nisbat
 - d) Pad
- 9) Chhatrapati Shivaji Maharaj used Shivshahi Stick for Land measurement which length is _____.
 - a) One hand and one fist
 - b) Three hands and three fists
 - c) Five Hands and five Fists
 - d) Seven Hands and seven Fists
- 10) _____ Peshwa started 'Auction' land revenue system.
 - a) Balaji Vishwanath
 - b) Bajirao I
 - c) Madhavrao
 - d) Bajirao II

- 11) स्टेनले हॉल यांनी अमेरिकेत ---- प्रयोगशाळा स्थापन केली.
 अ) दुसरी ब) तिसरी
 क) चौथी ड) सहावी
- 12) ---- हे अध्यापनाच्या विविध प्रकारात गुंतलेले असतात.
 अ) चित्तिसा मानसशास्त्रज्ञ ब) मानसशास्त्रज्ञ
 क) चित्तिसालय ड) सामाजिक कार्य
- 13) ---- हा एक व्यवसाय असून त्याची बीजे समाज सेवेत आढळतात.
 अ) व्यक्तिमत्व ब) समाज कार्य
 क) अध्ययन ड) शिक्षण
- 14) ---- साली इव्हान पॅव्हलॉव यांनी नोबल पारितोषिक मिळविले.
 अ) 1904 ब) 1911
 क) 1934 ड) 1960

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) संशोधनावर चर्चा करा.
 - 2) साधक अध्ययनावर चर्चा करा.
 - 3) वर्तनवादी-प्रारूपावर चर्चा करा.
 - 4) वेश्चलर चाचणीवर चर्चा करा.
 - 5) मज्जा संस्थेवर चर्चा करा.
 - 6) शालेय मानसशास्त्रावर चर्चा करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) विज्ञानावर भर स्पष्ट करा.
 - 2) बोधनिक प्रारूपावर चर्चा करा.
 - 3) सहमंत्रणा आणि समाज कार्यावर चर्चा करा.
 - 4) संशोधन आणि अध्ययनावर चर्चा करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- व्यक्तिमत्व रचना आणि मनोलैंगिक विकासावस्था स्पष्ट करा.
 किंवा
 मेंदुची रचना आणि कार्याचे वर्णन करा.
- प्र.5 चिकित्सा मानसशास्त्राच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - I)
CLINICAL PSYCHOLOGY

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ was use to describe the condition in which person had a high fever and talked nonsense.
 - a) Phrenitis
 - b) Skinner
 - c) Adler
 - d) Maslow
- 2) Cattell was the first to use the term _____.
 - a) IQ
 - b) Mental test
 - c) SQI
 - d) Self
- 3) The first psychological laboratories had established in _____.
 - a) 1879
 - b) 1889
 - c) 1979
 - d) 1989
- 4) _____ had used hypnosis successfully.
 - a) Martin
 - b) Cattell
 - c) Breuer
 - d) Witmer
- 5) _____ is probably the best known projective test of personality.
 - a) TAT
 - b) IQ
 - c) APA
 - d) All
- 6) _____ died in 1911.
 - a) Siman
 - b) Binet
 - c) Pavlov
 - d) Freud
- 7) _____ was published a book on meteorology.
 - a) Galton
 - b) Feud
 - c) Weyer
 - d) Weber
- 8) The best known defense mechanism is _____.
 - a) Self
 - b) Ego
 - c) Repression
 - d) ID
- 9) The energy of the sexual part is known as _____.
 - a) Libido
 - b) Age
 - c) Education
 - d) Experiment
- 10) _____ introduced client-centered therapy.
 - a) Adler
 - b) Rogers
 - c) Maslow
 - d) Skinner
- 11) Stanley Hall established the _____ laboratory in United States.
 - a) second
 - b) third
 - c) fourth
 - d) sixth

- 12) _____ are engaged in a variety of form of teaching.
a) Clinical psychologists b) Psychologists
c) Clinics d) Social works
- 13) _____ is a profession whose roots are in social service.
a) Personality b) Social work
c) Teaching d) Education
- 14) In _____ Ivan Pavlov won a Nobel Prize.
a) 1904 b) 1911
c) 1934 d) 1960

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) Discuss on Research.
- b) Explain the Operant Learning.
- c) Discuss on Behaviorism.
- d) Discuss on Wechsler Scale.
- e) Discuss Nervous system.
- f) Discuss on School Psychology.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Explain the Emphasis on Science.
- b) Discuss on Cognitive Model/Perspective.
- c) Discuss on Counseling and Social Work.
- d) Discuss on Research and Teaching.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Explain the structure of Personality Stages of Psychosexual development.

OR

Describe the Brain Structure and function.

Q.5 Discuss on Characteristics of Clinical Psychology. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – III)**

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स.1800 ते इ.स.1920)

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) मराठीतील पहिले सचित्र पुस्तक कोणते?

अ) गंगावर्णन	ब) बालबोध मुक्तावली
क) पंचतंत्र	ड) सिंहासन बत्तिशी
- 2) लोकहितवादी यांची शतपत्रे कोणत्या मासिकातून प्रकाशित झाली?

अ) दर्पन	ब) मनोरंजन
क) करमणूक	ड) प्रभाकर
- 3) राजा शिवाजी हे काव्य कोणी लिहिले ?

अ) विष्णू महाजनी	ब) म. गो. कुंटे
क) केशवसुत	ड) केशवकुमार
- 4) नव्या मनुतील नव्या दमाचा... या ओळी कोणत्या कवितेतील आहेत?

अ) नवा शिपाई	ब) नवा प्रेमपाठ
क) तुतारी	ड) फुलराणी
- 5) प्रेमाचे शाहीर म्हणून कोणास ओळखले जाते?

अ) बालकवी	ब) कवी बी
क) रेव्ह. टिळक	ड) गोविदाग्रज
- 6) म. फुले यांचे 'तृतीय रत्न' हे नाटक कोणत्या वर्षी प्रसिध्द झाले?

अ) 1850	ब) 1855
क) 1860	ड) 1875
- 7) नल-दमयंती हे नाटक कोणी लिहिले?

अ) विष्णूदास भावे	ब) अण्णासाहेब किलोस्कर
क) गो. ब. देवल	ड) श्री. कृ. कोल्हटकर
- 8) राम गणेश गडकरी यांनी एकच प्याला या नाटकात कोणता विषय मांडला आहे?

अ) निरक्षरता	ब) व्यसनाधिनता
क) बेरोजगारी	ड) हुंडाबळी
- 9) स्त्री-पुरुष तुलना हा ग्रंथ कोणत्या वर्षी प्रकाशित झाला?

अ) 1980	ब) 1882
क) 1890	ड) 1892
- 10) कसे दिवस गेले ही दीर्घ कथा कोणी लिहिली?

अ) ह. ना. आपटे	ब) वि. सी. गुर्जर
क) वा. गो. आपटे	ड) वा. म. जोशी

- 10) नील क्रांती —— शी संबंधित आहे.
 अ) शेती ब) तेलबिया
 क) मासेमारी ड) दुग्ध उत्पादन
- 11) भारतातील जमीन सुधारणांचा —— हा हेतू होता.
 अ) जमीन मालकीहक्काचे पुर्नवितरण ब) मालकी हक्कात घट
 क) जमीनदारांना उत्तेजन ड) जमीन खरेदी
- 12) भारतातील जलसिंचनात —— चा सर्वाधिक हिस्सा आहे.
 अ) कालवे ब) विहीरी आणि कुपनलिका
 क) तलाव ड) इतर स्रोत
- 13) —— हे ऊर्जेचे अपारंपारिक स्रोत आहे.
 अ) लाकूडफाटा ब) कोळसा
 क) तेल ड) सौरऊर्जा
- 14) सरकारने पेटंट (तिसरी दुरुस्ती) आणि बियाणे कायदा —— मध्ये संमत केला.
 अ) 2000 ब) 2004
 क) 2008 ड) 2010

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) भूसंवर्धन संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) करार शेतीची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) दुग्ध क्रांती स्पष्ट करा.
 - 4) भारतातील जमीन सुधारणेची कोणतीही चार उद्दिष्टे सांगा.
 - 5) पेटंट संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 6) जलसिंचनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) नवीन कृषी तंत्रज्ञानाचा रोजगारावरील परिणाम स्पष्ट करा.
 - 2) जैविक शेती स्पष्ट करा.
 - 3) अपारंपारिक ऊर्जा संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) भारतीय शेतीचे स्त्रीकरण
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- डब्लू. टी. ओ. (W.T.O) चा भारतीय शेतीवरील परिणाम स्पष्ट करा.
 किंवा
 नियोजन काळातील शेतीविषयक धोरणांचा आढावा घ्या.
- प्र.5 जलसिंचनाची प्रगती आणि विविध स्रोत स्पष्ट करा. 14

- 11) Land reforms in India aimed at _____.
a) Redistribution of ownership of holdings
b) Reduction in ownership
c) Encouragement to landlords
d) Purchasing land
- 12) _____ has the highest share in the irrigation in India.
a) Canals
b) Wells and Tube wells
c) Tanks
d) Other sources
- 13) _____ is the non-conventional source of energy.
a) Fuel wood
b) Coal
c) Oil
d) Solar energy
- 14) The Government introduced the patent (third amendment) and seeds act in _____.
a) 2000
b) 2004
c) 2008
d) 2010

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Define the soil conservation.
b) Explain the concept of contract farming.
c) Explain the White Revolution.
d) State any four objectives of land reforms in India.
e) Explain the concept of Patent.
f) Explain the concept of irrigation.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Explain the impact of new agriculture technology on employment.
b) Explain the organic farming.
c) Explain the Non Commercial Energy.
d) Explain the Feminization of Indian Agriculture.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the impact of W.T.O on Indian agriculture.

OR

Take the review of agriculture policy during plan period.

Q.5 State and explain progress of irrigation and various sources of irrigation. 14

- 13) _____ guides to researcher for.
- a) Research design
 - b) Concepts
 - c) Hypotheses
 - d) Interpretation
- 14) Which of the following is not a stage of research method?
- a) Observation
 - b) Concept
 - c) Classification
 - d) Report

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Write the types of Sampling Method.
- b) Explain the concept of research.
- c) Types of Hypothesis.
- d) Which are the Primary Sources of Data Collection?
- e) Write short notes on survey method.
- f) Explain the problem in research design.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Write characteristics of good hypothesis.
- b) Explain the types of research.
- c) Limitation of Historical Method.
- d) Write the importance of research in social sciences.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

What is research design? Write the importance of research design

OR

Write in detail on Nature and Types of Interview Method.

Q.5 State the Qualities of Good researchers. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – VI) (Comp. Paper-II)
HISTORY OF MODERN MAHARASHTRA (AD 1818-AD 1990)

Day & Date: Friday, 15-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The Treaty of Bassein was signed on 31st December, 1802 between the British East India Company and _____.
 a) Peshwa Bajirao Second b) Peshwa Bajirao First.
 c) Peshwa Nanasaheb d) Peshwa Raghunathrao.
- 2) Mountstuart Elphinstane was Appointed to _____ as Resident of Satara State.
 a) James Mill b) James Grant Duff
 c) James Canning d) James Rippan
- 3) Before the British period in Maharashtra's administrative system Deshmukh was the _____ at Pargana level.
 a) Mamledar b) Collector
 c) Vatandar d) King
- 4) _____ was appointed as Governor of Bombay Presidency in year 1819.
 a) James Grant Duff b) Lord Canning
 c) Lord William Bentinck d) Mountstuart Elphinstone
- 5) The battle of _____ fought on 19th February, 1818 between British East India Company and the Maratha.
 a) Asthi b) Bakshar
 c) Uruli d) Kharda
- 6) Before the British period _____ class in the Maharashtra was called as Mirasdar.
 a) Landless b) Landholder
 c) Worker d) Jahagirdar
- 7) Umaji Naik was the leader of Ramoshi uprising in Maharashtra during the period of _____.
 a) 1757 A.D. to 1765 A.D b) 1845 A.D. to 1854 A.D.
 c) 1885 A.D. to 1898 A.D. d) 1825 A.D. to 1831 A.D.
- 8) Vasudeo Balwant Phadke was born on _____ in Shirdhon village of Panval taluka.
 a) 4th November, 1845 b) 4th January, 1855
 c) 10th November, 1850 d) 15th February, 1846
- 9) A revolutionary _____ died on 17th February, 1883 in Aden jail.
 a) Umaji Naik b) Vasudeo Balwant Phadke
 c) Mangal Pande d) Tatya Tope

- 10) The Governot General _____ was banned the sati practice in all jurisdiction of British India by the Regulation passed on 4th December, 1929.
- a) Lord William Bentinck. b) Lord Dalhousi.
c) Lord Canning. d) Lord Rippan.
- 11) Lord Macaulay was proposed the Filtration Theory in Indian _____ system.
- a) Education. b) Political
c) Cultural d) Social
- 12) The Ilbert Bill was introduced in year 1883 during the period of Viceroy _____.
a) Lord Ripon. b) Lord Canning.
c) Lord Mayo. d) Lord Liton.
- 13) The Indian National Congress established on 28th December, 1885 in _____.
a) Pune b) Bombay
c) Calcutta d) Delhi
- 14) The Indian National Congress conducted its First session in Bombay from _____.
a) 28th to 31st April, 1885 b) 28th to 31st December, 1885
c) 28th to 31st May, 1886 d) 28th to 31st January, 1885

Q.2 Attempt any four of the following questions.**16**

- a) Deccan Administrative System.
b) Rayatwari System in Maharashtra.
c) Koli uprising in Maharashtra.
d) Eradication of Untouchability in Maharashtra.
e) Establishment of Indian National Congress.
f) Non Brahmin Movement in Maharashtra.

Q.3 Attempt any two of the following question.**12**

- a) Economic Condition in Maharashtra early in 19th century.
b) Educational Developments in Maharashtra in British rule.
c) Revolt of Vasudeo Balewant Phadke.
d) Leftist Movement.

Q.4 Attempt any one of the following questions.**14**

Describe about the Political and Social condition at the time of British conquest in Maharashtra.

OR

Evaluate the contribution of Non-Cooperation Movement in Indian Freedom Struggle.

Q.5 Discuss about the work Of Lokmanya Tilak in Indian Freedom Movement.**14**

- 10) ——— ही विकृती असणाऱ्या व्यक्ति संशयी स्वभावाच्या इतरांवर विश्वास न ठेवणाऱ्या असल्यामुळे त्यांना आंतरवैयक्तिक संबंधात अनेक अडचणी येतात.
 अ) मनोविदल व्यक्ति विकृती ब) संशयीविक्षोभय व्यक्ति विकृती
 क) नाटकी व्यक्ति विकृती ड) आत्मप्रेमी व्यक्ति विकृती
- 11) ——— हे नकारात्मक घटकाशी संबंधित आहे.
 अ) आत्महत्या ब) कल्याण
 क) प्रेम ड) सुख
- 12) काया म्हणजे ———.
 अ) शरीर ब) मन
 क) आत्मा ड) वर्तन
- 13) मनोविदल, छिन्नमनस्कतम, छिन्नमनस्कता इत्यादींचा ——— अंतर्भाव होतो.
 अ) छिन्नमनस्कतेचा वर्णपट ब) मनोगतिक
 क) अभिविरलता ड) शब्दखेळ
- 14) डोपॉमार्ईन व ग्लुमेट हे महत्वाचे चेतापरिषक ——— शी संबंधित आहेत.
 अ) छिन्नमनस्कता ब) चिंता
 क) भिती ड) स्मृती लोथ

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) ताणाचे मुख्य तीन प्रकार लिहा.
- 2) नियोजनात्मक विकृतीमधील दोन सामान्य प्रकार लिहा.
- 3) एकावस्था भावविकृती म्हणजे काय?
- 4) विशिष्ट अनिवार्य भिती विकृती आणि सामान्य भिती यातील फरक कोणता?
- 5) समायोजन विकृती म्हणजे काय?
- 6) अवमनस्कता म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) उभयावस्था भावविकृती
- 2) मध्यपानाचे मानसिक परिणाम
- 3) व्यक्तिमत्त्व विकृतीचे प्रवर्गीकरण
- 4) स्वमग्नता

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

विचारकृती अनिवार्यता विकृतीची मुख्य वैशिष्ट्ये कोणती ते स्पष्ट करा.

किंवा

आत्महत्येची चिकित्सात्मक चित्रण आणि कारण आकृतीबंध वर्णन करा.

प्र.5 सामान्यकृत चिंता विकृतीची वैशिष्ट्ये आणि कारणघटक स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - II)
PSYCHOPATHOLOGY**

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ developed the idea of animal magnetism in which hypnotism as treatment of mental disorder.
 - a) Augustin
 - b) Mesmer
 - c) Bandura
 - d) Jung
- 2) Somatoform disorder formerly called as _____.
 - a) Briquets syndrome
 - b) Hypochondries
 - c) Pain disorder
 - d) None of these
- 3) _____ disorder reports the loss of part of weakness the basic body function.
 - a) Pain
 - b) Somatization
 - c) Conversion
 - d) All of the above
- 4) _____ is the term used when people develop a fear of entering unfamiliar situation.
 - a) Agrophobia
 - b) Aerophobia
 - c) Aqua phobia
 - d) None of these
- 5) _____ behaviour is the inability to stop thinking about particular idea.
 - a) Compulsive
 - b) Obsessive
 - c) Directive
 - d) None of these
- 6) _____ Approach used for schizophrenia.
 - a) Psycho - Politics
 - b) Psycho physical
 - c) Psycho Motor
 - d) Psycho social
- 7) _____ is a disorder effecting more than the population in any given year.
 - a) Autistic
 - b) Psychotic
 - c) Mood
 - d) Schizophrenia
- 8) _____ disorders have anxiety or panic or both at the core.
 - a) Anxiety
 - b) Mood
 - c) Phobias
 - d) Stress
- 9) A drug called _____ is often effective in the treatment (OCD) obsessive compulsive disorder.
 - a) Anafranial
 - b) Benzodiazepines
 - c) Barbiturates
 - d) Sodium Pentobarbital

- 10) Individual with _____ have a pervasive suspiciousness and distrust of others leading to numerous interpersonal difficulties.
- a) Schizoid personality disorder b) Paranoid personality disorder
c) Histrionic personality disorder d) Narcissistic personality disorder
- 11) _____ is associated with negative events.
- a) Suicide b) Well-being
c) Love d) Happiness
- 12) Soma means _____.
- a) Body b) Mind
c) Soul d) Psyche
- 13) Schizoid, schizotypal, schizophrenia compare are _____ spectrum.
- a) Schizophrenic b) Psychodynamic
c) Schizothymia d) Schizophrenia
- 14) The most important neurotransmitters implicated in _____ are dopamine.
- a) Schizophrenia b) Anxiety
c) Phobia d) Dementia

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- a) Write the three main categories of stressor.
b) Write two main common kinds of dissociative disorder.
c) What is meant by unipolar mood disorder?
d) What is the difference between a specific phobia and an ordinary fear?
e) What is meant by adjustment disorder?
f) What is dementia?

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- a) Bipolar mood disorders
b) Psychological effect of alcohol
c) Categories of personality disorder
d) Autism

Q.4 Attempt any one of the following questions.**14**

What is the main characteristic of obsessive compulsive disorder?

OR

Describe suicidal ideation: the clinical picture and the causal pattern in detail.

Q.5 Explain the characteristics and causal factors of Generalised anxiety disorder.**14**

- 13) _____ has explained the Permanent Income Hypothesis.
- a) Marshal
 - b) Keynes
 - c) Friedman
 - d) Amarty Sen

- 14) Modern theory of interest is given by _____.
- a) Hicks & Lerner
 - b) Hicks & Keynes
 - c) Keynes & Fisher
 - d) All of these

Q.2 Write the short answers. (Any Four) 16

- a) Discuss on Multiplier?
- b) Explain the High powered money?
- c) Discuss on Budget deficit?
- d) Discuss on money supply?
- e) Explain the consumption Function?
- f) Discuss in detail the gross national lincome?

Q.3 Write the short answers. (Any Two) 12

- a) Discuss on Circular flow of income in two sector economy.
- b) Discuss on Absolute Income Hypothesis.
- c) Discuss on Marginal efficiency of capital?
- d) Explain the Supper Multiplier.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- a) Explain the Quantity Theory of Money.
- b) Discuss in detail on Keynes Liquidity preference approach.

Q.5 Explain the Keynesian psychological law of consumption. 14

- 11) आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील प्रमुख भूमिका —— आहे.
 अ) आंतरराष्ट्रीय संघटना ब) लोकमत
 क) राष्ट्र-राज्ये ड) राजकीय नेतृत्व
- 12) WTO म्हणजे काय?
 अ) जागतिक व्यापार कार्यालय ब) जागतिक व्यापार संघटना
 क) दोन्ही ड) कोणतेही नाही
- 13) —— ही कर्ज देणारी प्रमुख आंतरराष्ट्रीय वित्तीय संस्था आहे.
 अ) गॅट ब) डब्लू. टी. ओ.
 क) आय. बी. आर. डी ड) युनेस्को
- 14) जुना गॅट (GATT) करार कधी संपुष्टात आला?
 अ) 1990 ब) 1994
 क) 1975 ड) 2000

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) खेळ सिद्धांत
 - 2) सत्तासंतुलनाची तंत्रे
 - 3) नवसाम्राज्यवाद म्हणजे काय?
 - 4) राष्ट्रीय सत्तेचे घटक
 - 5) नवीन जागतिक आंतरराष्ट्रीय आर्थिक व्यवस्था म्हणजे काय?
 - 6) आदर्शवाद
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 12
- 1) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे बदलते स्वरूप
 - 2) विश्वराज्य सिद्धांत
 - 3) जागतिक व्यापार संघटनेच्या निर्मितीचा मुख्य उद्देश काय?
 - 4) वास्तववादी सिद्धांत
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
 किंवा
 सत्तासमतोल म्हणजे काय? सत्तासमतोलाची तंत्रे स्पष्ट करा.
- प्र.5 राष्ट्रसत्तेचे प्रमुख घटक स्पष्ट करा. 14

- 10) 'केसरी' हे वृत्तपत्र ----- यांनी सुरू केले.
 अ) महात्मा गांधी ब) महात्मा फुले
 क) लोकमान्य टिळक ड) डॉ बाबसाहेब आंबेडकर
- 11) बंगालची फाळणी ---- मध्ये रद्द करण्यात आली.
 अ) इ.स. 1905 ब) इ.स. 1885
 क) इ.स. 1947 ड) इ.स. 1911
- 12) भारतीय राष्ट्रीय सभेत ----- येथील अधिवेशनात फुट पडली.
 अ) मुंबई ब) पुणे
 क) अलाहाबाद ड) सुरत
- 13) भारतात पहिली खानेसुमारी (जनगणना) ----- यांच्या काळात केली.
 अ) मेयो ब) कॅनिंग
 क) बॅटिक ड) यापैकी नाही
- 14) महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे यांनी ----- उन्नतीसाठी इ.स. 1906 साली मुंबई येथे डिप्रेस्ड क्लास मिशनची स्थापना केली.
 अ) शेतकऱ्यांच्या ब) अस्पृश्यांच्या
 क) कामगारांच्या ड) ब्राम्हणांच्या

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) बॉम्बे असोसिएशन
- 2) ब्राम्हो समाजाचे तत्वज्ञान
- 3) महालवारी जमीन महसूल पद्धती
- 4) आर्यसमाज
- 5) राणीचा जाहीरनामा
- 6) बंगालची फाळणी

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) 1858 च्या कायद्यातील प्रमुख तरतुदी
- 2) भारत-नेपाळ संबंध
- 3) ब्रिटिशकालीन भारतीय शिक्षण
- 4) भारतीस मुलकी सेवा कायदा 1861

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

ब्रिटिश राजवटीच्या भारतावरील सामाजिक व आर्थिक परिणामाची चर्चा करा.

किंवा

भारतीय स्वातंत्र्य चळवळीतील लोकमान्य टिळकांच्या योगदानाचा आढावा द्या.

प्र.5 साम्राज्य वादाच्या नियंत्रणासाठी ब्रिटिश सरकारने भारतात केलेल्या विविध प्रशासकीय सुधारणा स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper-I)
HISTORY OF INDIA (AD 1858-AD 1964)

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) ____ was the First British Viceroy of India.
 - a) Lord Mayo
 - b) Lord Mecomle
 - c) Lord Canning
 - d) Lord Bentic
- 2) Hunter commission was appointed in the year of _____.
 - a) A.D. 1857
 - b) A.D.1854
 - c) A.D.1874
 - d) A.D.1882
- 3) After the Revolt of 1857 A.D. _____ was become originally head of the British administration in India .
 - a) Governor
 - b) Chief officer
 - c) Mamledar
 - d) Viceroy
- 4) The Queen's proclamation was announced in grand Darbar at _____ on 1st November, 1858 Lord Canning.
 - a) Delhi
 - b) Allahabad
 - c) Kolkata
 - d) Mumbai
- 5) _____ was founded by Swami Dayanand Saraswati .
 - a) Arya Samaj
 - b) Ramkrishna Mission
 - c) Satya Shodhak Samaj
 - d) Bramho Samaj
- 6) Raja RamMohan Roy founded Brahma samaj on 20th August 1828 at _____ in Bengal province
 - a) Kanpur
 - b) Kalkata
 - c) Chennai
 - d) Pune
- 7) Wood Dispatch of 1854 was related to _____ issue in India.
 - a) Educational
 - b) News papers
 - c) Political
 - d) Social
- 8) The Indian National Congress established on dated _____.
 - a) 17th January 1865
 - b) 28th December 1885
 - c) 26th January 1950
 - d) 17th may 1942
- 9) _____ has called as father of Indian unrest.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Dadabhai Nouroji
 - c) Mahatma Phule
 - d) Lokmanya Tilak
- 10) The newspaper 'Kesari' was started by _____.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Mahatma Phule
 - c) Lokmanya Tilak
 - d) Dr. Babasaheb Ambedkar

- 11) प्लेटो यांनी ----- ची संकल्पना सांगितली.
 अ) आदर्शसमाज ब) आदर्श राज्य
 क) आदर्श विचार ड) आदर्श खेडे
- 12) खालीलपैकी कोणते साधन राजकीय सामाजिकरणाचे आहे?
 अ) क्रिकेट ब) संविधान
 क) संस्कृती ड) वंश
- 13) खालीलपैकी कोणता घटक राजकीय संस्कृतीचा नाही?
 अ) संसद ब) विधानसभा
 क) संविधान ड) ऑलिम्पिक स्पर्धा
- 14) खालीलपैकी राजकीय समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय कोणता आहे?
 अ) मानसशास्त्रीय वर्तन ब) सामाजिक वर्तन
 क) राजकीय वर्तन ड) सांस्कृतिक वर्तन

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही सात प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

14

- 1) राजकीय संस्कृतीचा आधार काय आहे?
- 2) राजकीय सत्ता म्हणजे काय?
- 3) वेबरचे अधिकाराचे प्रकार कोणते?
- 4) सत्तेचे प्रकार सांगा?
- 5) राजकीय संस्कृतीचे घटक कोणते आहेत?
- 6) राजकीय अभिजन कोण आहेत?
- 7) राजकीय सामाजिकरणाचा अर्थ सांगा.
- 8) व्यवस्था विश्लेषण दृष्टीकोनाचे अंतर्भूत घटक कोणते?
- 9) कार्यवाद दृष्टीकोन म्हणजे काय?
- 10) राजकीय समाजशास्त्राचे महत्व सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

14

- 1) वर्तनात्मक दृष्टीकोन
- 2) अनेकविध आराखडा
- 3) राजकीय सामाजिकरणाचे एक साधन म्हणून प्रसार माध्यमे
- 4) राजकीय संस्कृतीचे महत्व

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

अ) मोस्कचा 'अभिजन सिद्धांत' स्पष्ट करा.

किंवा

ब) राजकीय समाजशास्त्राची व्याख्या सांगून राजकीय समाजशास्त्राचा विकास स्पष्ट करा.

प्र.5 राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि अभ्यासविषय स्पष्ट करा?

14

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – V)
POLITICAL SOCIOLOGY

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. **14**

- 1) Who propounded the concept of system Analysis Approach?
 a) Almond b) Paroto
 c) Weber d) Bodin
- 2) Wilfred Pareto propounded the theory of _____.
 a) Class conflict b) Cyclical social change
 c) Functionalist approach d) Structural approach
- 3) Bodin's thoughts contributed to make the state _____.
 a) Religions b) Integration
 c) Secular d) Equality
- 4) Who wrote the book Republic?
 a) Aristotal b) Comte
 c) Plato d) Mills
- 5) Which book was written by Lipset _____?
 a) Power Life b) Power Light
 c) Power Elite d) Political power
- 6) According to Mosca, power is always in the _____ within the organization.
 a) Majority b) Minority
 c) Community d) Unity
- 7) Functionalism is known as _____.
 a) System Nature b) System Function
 c) System Analysis d) System Structure
- 8) Who propounded the concept of Ruling class?
 a) Mosco b) Durkhiem
 c) Spancer d) Almond
- 9) _____ gave the types of power.
 a) Comte b) Easton
 c) Weber d) Marks
- 10) _____ are the equalitarian agency of socialization.
 a) Family b) Religion
 c) Peer Groups d) Media
- 11) Plato introduced the concept of _____.
 a) Ideal society b) Ideal state
 c) Ideal thought d) Ideal village

- 10) ——— अध्ययन निरीक्षणाचे वार्तनिक आणि बोधात्मक कोशल्य आहे.
 अ) अभिजात ब) साहचर्यात्मक
 क) निरीक्षणात्मक ड) साधक
- 11) ——— यांनी सार्वजनिक ठिकाणी लोकांसाठी नियंत्रण सिद्धांत शिकवण्यास सुरुवात केली.
 अ) ग्लेसर ब) फ्रॅंकल
 क) वुबोलिंग ड) कारलिन
- 12) ——— सिद्धांत स्त्री आणि पुरुषाचा विकासाचे दोन वेगळे मार्ग सुचवितो.
 अ) लिंगनिश्चिती केंद्रीत ब) लिंग केंद्रीत
 क) विषयकेंद्रीत ड) त्रीकेंद्रीत
- 13) ——— आणि ——— यांनी प्रथम सामाजिक बांधणी संज्ञा वापरली.
 अ) बर्गर आणि लुकमन ब) डि जॉर्ज आणि बर्ज
 क) अँडेरसन आणि गुलिझॉन ड) हरलिनी आणि मॅक्कॉलिथन
- 14) ——— प्रश्न हे SFBT तंत्रात मुख्य आहेत.
 अ) दर्शनी ब) श्रेणी
 क) बंदिस्थ ड) मुक्त

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) संरक्षक यंत्रणांचे आस्तीत्व वादी प्रारूप चित्रित करा.
 - 2) सामूहिक अबोधवस्था संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 3) आर.ई.बी.टी च्या प्रमुख संकल्पना सांगा.
 - 4) अदिरूपे म्हणजे काय?
 - 5) बिघाडाच्या चार संपर्क सीमा रेषा स्पष्ट करा.
 - 6) फ्रॅंकल याच्या मानसिक आजाराचे तीन वर्ग काय आहेत.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) पॅव्हलॉव्ह याचे अभिजात अभिसंधान.
 - 2) युग यांच्या जीवन विकास अवस्था.
 - 3) अर्थावर आधारित उपचारपद्धतीच्या मूलभूत संकल्पना.
 - 4) समग्र उपचारपद्धतीच्या मूलभूत संकल्पना.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- कौटुंबिक उपचाराच्या आठ मार्गिका विषद करा.
- किंवा**
- वर्तन उपचारपद्धतीतील उपचारात्मक आंतरनिरसने स्पष्ट करा.
- प्र.5 फ्राईड यांच्या मनोविश्लेषणातील मानसिक उपकरणाची (व्यक्तिमत्व संरचना) संरचना विषद करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - III)
PSYCHOTHERAPIES

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) In _____ Freud published "The contribution to the theory of sex" book.
 - a) 1897
 - b) 1895
 - c) 1905
 - d) 1906
- 2) _____ phase an Erogenous zone is the mouth.
 - a) Anal
 - b) Phallic
 - c) Oral
 - d) All
- 3) _____ University Jung was lecturer of psychiatry .
 - a) Vienna
 - b) Zurich
 - c) Munsterberg
 - d) Massachusetts
- 4) Carl Ransom Rogers born in Illinois at _____.
 - a) Austria
 - b) England
 - c) America
 - d) Canada
- 5) Gestalt therapy on dream work are _____ stages.
 - a) Four
 - b) Three
 - c) Six
 - d) Two
- 6) _____ is the originator of T.A.
 - a) Ellis
 - b) Berne
 - c) Beck
 - d) Erikson
- 7) _____ anxiety is the fear of ceasing conscious and unconscious.
 - a) Realistic
 - b) Neurotic
 - c) Moral
 - d) Death
- 8) _____ state people complain of the inner World.
 - a) Frustration vacuum
 - b) Environmental vacuum
 - c) Existential vacuum
 - d) Anxiety vacuum
- 9) _____ profile is basic ID chart.
 - a) Modality
 - b) Schemas
 - c) Patterns
 - d) Structure
- 10) _____ learning is behavioural and cognitive skills of observation.
 - a) Classical
 - b) Associational
 - c) Observational
 - d) Instrumental
- 11) _____ began teaching control theory in general public.
 - a) Glasser
 - b) Frankle
 - c) Wubbling
 - d) Earle

- 12) _____ theory proposing two separate paths of development of women and men.
- a) Androcentric
 - b) Gendercentric
 - c) Hetrocentric
 - d) Triacentric
- 13) _____ and _____ first use the term of social construction.
- a) Berger and Luckman
 - b) DeJong and Berge
 - c) Anderson and Goolishon
 - d) Herliny and Mc collum
- 14) _____ questions are main SFBT technique.
- a) Miracle
 - b) Scaling
 - c) Closed
 - d) Open.

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- a) Depects existential Model of Dispense Mechanism.
- b) Explain brief the concept of collective unconsciousness.
- c) State the basic concepts of REBT.
- d) What is meant by Archetype.
- e) Explain the four contact boundaries disturbances.
- f) What are the frankl's categories of Mental Illness?

Q.3 Answer any two of the following questions. 12

- a) Pavlov's classical conditioning.
- b) Jung's stages of life.
- c) Basic concepts in logo therapy.
- d) Basic concepts of Gestalt Therapy.

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Describe the Eight lens in family therapy.

OR

Explain the therapeutic interventions in behavioural therapy.

Q.5 Describe the structure of Mental Apparatus in Freud's Psychoanalysis. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper - III)
 प्रयोजनमूलक हिंदी

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 2) दाहिनी ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

- प्र.1 निम्नलिखित सभी पारिभाषिक अंग्रेजी शब्दों और वाक्योंशो के हिंदी पर्याय क्रमानुसार ही लिखिए। **14**
- 1) Advance
 - 2) Ballot
 - 3) Cost
 - 4) Duration
 - 5) Export
 - 6) Financial
 - 7) Preface
 - 8) Flight
 - 9) Guidance
 - 10) Journal
 - 11) Approved as proposed
 - 12) During the course of discussion
 - 13) Hard and fast rule
 - 14) I fully agree to the office note
- प्र.2 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए। **16**
- 1) संपर्क भाषा के स्वरूप पर संक्षेप में प्रकाश डालिए।
 - 2) राष्ट्रपति के 1952 के आदेश को लिखिए।
 - 3) प्रारूपण का अर्थ और परिभाषा लिखिए।
 - 4) टिप्पण का अर्थ और परिभाषा लिखिए।
 - 5) संक्षेपण के स्वरूप पर प्रकाश डालिए।
 - 6) विज्ञापण का अर्थ स्पष्ट करते हुए उसकी दो परिभाषाओं पर प्रकाश डालिए।
- प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो टिप्पणियाँ लिखिए। **12**
- 1) अंतरराष्ट्रीय स्तर पर हिंदी।
 - 2) हिंदी के प्रचार एवं प्रसार में विभिन्न हिंदी संस्थाओं की भूमिका।
 - 3) संक्षेपण की विधि।
 - 4) टिप्पण की विशेषताएँ।
- प्र.4 पारिभाषिक शब्दावली के स्वरूप एवं महत्व को लिखिए। **14**
- अथवा**
- प्रारूपण की विशेषताएँ लिखिए।
- प्र.5 सफल संक्षेपण के गुणों को विस्तार से लिखिए। **14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – IV)
PUBLIC ECONOMICS

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) क्लब वस्तूचा सिद्धांत ----- यांनी मांडला.
 अ) मार्शल
 क) बुचानन
 ब) केन्स
 ड) फ्रायडमन
- 2) ----- हे सार्वजनिक वस्तूचे उदाहरण होय.
 अ) राष्ट्रीय संरक्षण
 क) बोनस
 ब) अनुदान
 ड) यापैकी सर्व
- 3) ----- च्या एकत्रित अर्थव्यवस्थेला मिश्र अर्थव्यवस्था म्हणतात.
 अ) भांडवलशाही व समाजवादी
 क) भांडवलशाही व खाजगी
 ब) समाजवादी व सार्वजनिक
 ड) अ आणि ब
- 4) स्पर्धात्मकता हे ----- वस्तूचे वैशिष्ट्ये आहे.
 अ) खाजगी
 क) सामाजिक
 ब) सार्वजनिक
 ड) गुणात्मक
- 5) असमान माहिती ही संकल्पना ----- यांनी मांडली
 अ) अँकरलॉफ
 क) स्टिगल्टीज
 ब) स्पेंन्झ
 ड) यापैकी सर्व
- 6) संसाधन वाटपामध्ये ---- चा निर्णय खुप महत्वाचा असतो.
 अ) उत्पादन संख्या
 क) श्रम
 ब) उत्पादन
 ड) यापैकी सर्व
- 7) संसाधन वाटपाची समस्या संसाधनाच्या ---- मुळे निर्माण होते.
 अ) उपलब्धता
 क) उत्पादकता
 ब) दुर्मिळता
 ड) यापैकी नाही
- 8) लोकशाहीचा आर्थिक सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
 अ) अँथनी डाउन्स
 क) वॅग्नर
 ब) लिंडाल
 ड) पिकॉक-वाईजमन
- 9) गट वस्तू ह्या ----- वस्तू असतात.
 अ) खाजगी
 क) अ आणि ब
 ब) सार्वजनिक
 ड) यापैकी नाही
- 10) प्रादेशिक असमतोल नष्ट करण्यासाठी ----- हा उपाय महत्वाचा आहे.
 अ) संसाधन हस्तांतरण
 क) भांडवल
 ब) पैशाचा पुरवठा
 ड) यापैकी नाही

- 11) करापाताचा आधुनिक सिद्धांत ----- यांनी मांडला.
 अ) पिंगू ब) सॅम्युअलसन
 क) जोहान्सन ड) डाल्टन
- 12) भारताच्या स्वातंत्र्यानंतर ----- खर्चात मोठ्या प्रमाणात वाढ झाली आहे.
 अ) योजनेत्तर ब) योजना
 क) इतर ड) यापैकी सर्व
- 13) आर्थिक वृद्धी व किंमत पातळीत स्थैर्य राखण्यासाठी ----- धोरण महत्वाचे ठरते.
 अ) स्थिर ब) चलनविषयक
 क) राजकोषीय ड) यापैकी नाही
- 14) अन्नउपभोग हे ----- वस्तूचे उदाहरण आहे.
 अ) खाजगी ब) सार्वजनिक
 क) क्लब ड) यापैकी सर्व

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) सार्वजनिक वस्तू उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- 2) स्थिरीकरणाचे धोरण स्पष्ट करा.
- 3) सार्वजनिक खर्चाचा शुद्ध सिद्धांत स्पष्ट करा.
- 4) करभार ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 5) प्रादेशिक असमतोलावर चर्चा करा.
- 6) कार्यात्मक वित्तावर चर्चा करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) कराघात ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) दारिद्र्य निर्मुलनावर चर्चा करा.
- 3) सार्वजनिक खर्चाबाबतचा समातनवादी दृष्टिकोन सांगा.
- 4) गट वस्तू ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

सार्वजनिक खर्चातील वाढीची कारणे सांगा.

किंवा

संसाधन वाटपाच्या समस्येवर चर्चा करा.

प्र.5 मिश्र अर्थव्यवस्थेतील सरकारच्या भूमिकेवर चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – VII)
GOVERNMENT AND POLITICS OF MAHARASHTRA

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) महाराष्ट्र विधान परिषदेची सदस्य संख्या ---- आहे.
 अ) 77 ब) 78
 क) 80 ड) 79
- 2) महाराष्ट्रातील विधानसभा सदस्य संख्या ---- आहे.
 अ) 277 ब) 288
 क) 280 ड) 286
- 3) राज्यपालाचा कार्यकाल किती वर्षांचा असतो?
 अ) 06 ब) 04
 क) 05 ड) यापैकी नाही
- 4) राज्याचे मंत्रीमंडळ कुणाला सामुहिकरित्या जबाबदार आहे?
 अ) संसद ब) राज्यपाल
 क) मुख्यमंत्री ड) विधानसभा
- 5) महाराष्ट्रात कोणत्या लॉबीचा दबावगट आहे?
 अ) भाषा ब) शुगर
 क) शिक्षण ड) लिंकर
- 6) स्वाभिमानी शेतकरी संघटना या पक्षाची स्थापना ----- यांनी केली.
 अ) राजू शेटी ब) सदाभाऊ खोत
 क) शरद जोशी ड) शरद पवार
- 7) महाराष्ट्राच्या राजकारणात ---- या जातीचा प्रभाव विशेष आहे.
 अ) मराठा ब) धनगर
 क) मुस्लीम ड) यापैकी नाही
- 8) महाराष्ट्रात कोणती पक्ष पद्धत आहे?
 अ) अपक्ष ब) एकपक्ष
 क) द्विपक्ष ड) बहुपक्ष
- 9) महाराष्ट्रात ----- कायदेमंडळ आहे.
 अ) एकगृही ब) द्विगृही
 क) त्रिगृही ड) यापैकी नाही
- 10) महाराष्ट्र विधिमंडळाचे दिवाळी अधिवेशन ----- येथे घेतले जाते.
 अ) नागपूर ब) अकोला
 क) मुंबई ड) पुणे

- 11) ----- मध्ये भा.ज.पा. ची स्थापना झाली.
 अ) 1980 ब) 1981
 क) 1982 ड) 1983
- 12) महाराष्ट्र राज्यातील कोणते गृह कनिष्ठ सभागृह आहे?
 अ) विधानपरिषद ब) विधानसभा
 क) लोकसभा ड) यापैकी नाही
- 13) राज्यासाठी वटहूकूम काढण्याचा अधिकार कोणास आहे?
 अ) मुख्यमंत्री ब) राज्यपाल
 क) राष्ट्रपती ड) पंतप्रधान
- 14) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्षाचे संस्थापक अध्यक्ष ----- आहेत.
 अ) शरद पवार ब) अजित पवार
 क) शरद जोशी ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही सात प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

14

- 1) संयुक्त महाराष्ट्र समितीचे पहिले अध्यक्ष कोण होते?
- 2) महाराष्ट्रातील दोन दबावगटांची नावे सांगा.
- 3) महाराष्ट्राचे तीन विभाग कोणते?
- 4) जन सुराज्य पक्ष कोणी स्थापन केला?
- 5) विधानपरिषदेच्या सदस्यांची दोन पात्रता सांगा.
- 6) शिवसेना पक्षाची स्थापना कोणत्या वर्षी झाली?
- 7) महाराष्ट्राचे सध्याचे राज्यपाल कोण आहेत?
- 8) महाराष्ट्राच्या राजकारणातील दोन प्रभावी राजकीय पक्षाची नावे सांगा.
- 9) महाराष्ट्राच्या राज्यपालाचे दोन अधिकार सांगा.
- 10) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेची स्थापना केव्हा झाली

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

14

- 1) राष्ट्रवादी काँग्रेस पार्टी
- 2) शिवसेना
- 3) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ
- 4) शुगर लॉबी

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

सद्यःस्थितीतील महाराष्ट्रातील अघाडीचे राजकारण यावर चर्चा करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील राजकीय पक्षाची वैशिष्ट्ये सांगा

प्र.5 महाराष्ट्राच्या विधानसभेची रचना सांगून अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.

14

- 12) Which is the secondary house in state of Maharashtra?
a) Vidhan Parishad
b) Vidhan Sabha
c) Loksabha
d) None of these
- 13) Who has power to declare ordinance in a state?
a) Chief minister
b) Governor
c) President
d) Prime minister
- 14) _____ is the founder president of Nationalist Congress Party.
a) Sharad Pawar
b) Ajit Pawar
c) Sharad Joshi
d) None of these

Q.2 Write short answer. (Any Seven) 14

- a) Who was first president of Sanyukta Maharashtra Samiti?
- b) Name two pressure group in Maharashtra.
- c) Which are the three regions of Maharashtra?
- d) Who established Jansurajya party?
- e) Mention two qualification of the member of the legislative council.
- f) In which year the Shivsena established?
- g) Who is the Governor of Maharashtra at present?
- h) State the two name of influential political parties in the politics of Maharashtra.
- i) State two right of the Governor in Maharashtra.
- j) In which year the Maharashtra Navnirman sena?

Q.3 Write Short Notes. (Any Two) 14

- a) Nationalist congress party
- b) Shivsena
- c) Sanyukta Maharashtra Movement
- d) Sugar lobby

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Discuss on the politics of Leading in Maharashtra at present.

OR

Explain the features of the political parties in Maharashtra.

Q.5 Explain the composition & power of Maharashtra legislative Assemble. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – IX)
भाषावैज्ञानिक अभ्यास

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.

14

- 1) भाषाभ्यासाची सुरुवात सर्वप्रथम कोणत्या देशात झाली?
 अ) ग्रीक ब) अमेरिका
 क) फ्रान्स ड) रशिया
- 2) आधुनिक भाषाविज्ञानाचा पाया कोणत्या स्विडीश भाषावैज्ञानिकाने घातला?
 अ) ब्लूमफिल्ड ब) सोस्यूर
 क) चॉम्स्की ड) तेन
- 3) पाणिनीने आपल्या 'अष्टाध्यायी' या ग्रंथात संस्कृत भाषाभ्यास कोणत्या पद्धतीने केला?
 अ) तुलनात्मक ब) चरित्रात्मक
 क) वर्णनात्मक ड) कल्पनात्मक
- 4) एखाद्या विशिष्ट भाषेच्या वस्तूनिष्ठ अभ्यासास काय म्हणतात?
 अ) कल्पनात्मक भाषाविज्ञान ब) वर्णनात्मक भाषाविज्ञान
 क) तुलनात्मक भाषाविज्ञान ड) सामान्य भाषाविज्ञान
- 5) 'भाषा ही मर्यादित ध्वनींची आणि असंख्य वाक्यांची बनलेली असते' हे वाक्य कोणाचे आहे?
 अ) चॉम्स्की ब) ब्लूमफिल्ड
 क) सोस्यूर ड) सपीर
- 6) 'लिंग्विस्टिक्स' ही संज्ञा मूळ कोणत्या भाषेतील आहे?
 अ) जर्मनी ब) लॅटीन
 क) स्पॅनीश ड) इराणी
- 7) भाषेचा वैज्ञानिक पद्धतीने अभ्यास करण्यास काय म्हणतात?
 अ) पदार्थविज्ञान ब) मानववंशशास्त्र
 क) भाषाविज्ञान ड) नाट्यशास्त्र
- 8) 'भाषा' (Language) या ग्रंथाचा लेखक कोण आहे?
 अ) चॉम्स्की ब) सोस्यूर
 क) जोन्स ड) ब्लूमफिल्ड
- 9) ब्लूमफिल्डने भाषा ही जैविक नसून यांत्रिक क्रिया आहे या भूमिकेतून कोणत्या घटकाला विरोध केला?
 अ) भाषाविज्ञानाला ब) समाजविज्ञानाला
 क) मनोविज्ञानाला ड) पदार्थविज्ञानाला
- 10) "भाषेचे व्याकरण हे ध्वनी आणि अर्थ यांच्यातील संबंध प्रस्थापित करणारे शास्त्र आहे" हे मत कोणाचे?
 अ) ब्लूमफिल्ड ब) चॉम्स्की
 क) सपीर ड) सोस्यूर

- 11) विसाव्या शतकात ऐतिहासिक भाषाभ्यासपद्धतीची पीछेहाट कोणत्या भाषाभ्यास पद्धतीमुळे झाली?

अ) वर्णनात्मक	ब) गुणात्मक
क) संख्यात्मक	ड) परात्मक
- 12) भाषिक परिवर्तनाचा शोध घेऊन, भाषेचे स्वरूप निश्चित करणे हे कोणत्या भाषाभ्यास पद्धतीचे वैशिष्ट्य आहे?

अ) वर्णनात्मक	ब) ऐतिहासिक
क) धार्मिक	ड) तुलनात्मक
- 13) तुलनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीतून कोणती संकल्पना अस्तित्वात आली आहे?

अ) कुलसंकल्पना	ब) प्रयोगसंकल्पना
क) अनुवादसंकल्पना	ड) लिपीसंकल्पना
- 14) एखाद्या भाषेच्या विविध बोलींच्या सीमा निश्चित करून केल्या जाणाऱ्या अभ्यासास काय म्हणतात?

अ) भाषिक अभ्यास	ब) सांस्कृतिक अभ्यास
क) रिती अभ्यास	ड) बोली भूगोल

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- 1) 'भाषाविज्ञान मानसशास्त्राची एक शाखा आहे' स्पष्ट करा.
- 2) भाषिक व्यवहार सामाजिक संदर्भांनी नियंत्रित झालेला असतो का ते स्पष्ट करा.
- 3) तुलनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 4) ऐतिहासिक भाषाभ्यास पद्धतीच्या मर्यादा लिहा.
- 5) भाषाभ्यास ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) भाषाविज्ञानातील विज्ञान ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

- 1) ब्लूमफिल्डचा भाषाविषयक विचार स्पष्ट करा.
- 2) चॉम्स्कीचा भाषाविषयक विचार स्पष्ट करा.
- 3) 'प्रत्येक भाषिक कृती मानसिकतेशी निगडित असते' या विधानाची चर्चा करा.
- 4) बोली भूगोल ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

भाषाभ्यास (Philology) आणि भाषाविज्ञान (Linguistic) यातील फरक स्पष्ट करा.
किंवा
भाषाविज्ञान व समाजविज्ञान यातील सहसंबंध स्पष्ट करा.

प्र.5 वर्णनात्मक भाषाभ्यास पद्धतीचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि मर्यादा स्पष्ट करा. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – V)
आधुनिक हिंदी काव्य

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) कुकुरमुत्ता अपने आप को विष्णु का ---- मानता है।
 अ) शस्त्र ब) ब्रह्मास्त्र
 क) सुदर्शन चक्र ड) पुत्र
- 2) बंगालिन मालिन की बेटी का नाम ---- था।
 अ) गोली ब) रोली
 क) चंद्रमौली ड) लाली
- 3) सरोज का पति ---- था।
 अ) रोगी ब) कान्यकुब्ज
 क) सुंदर ड) माथुर
- 4) 'सरोज स्मृति' कविता सरोज की मृत्यु के ---- वर्ष पश्चात् लिखी गई।
 अ) पाँच ब) चार
 क) एक ड) दो
- 5) शक्ति पूजा के लिए हनुमान ---- कमल लाते हैं।
 अ) सौ ब) एक सौ आठ
 क) सच्चा सौ ड) पाँच सौ
- 6) 'राम की शक्तिपूजा' कविता में ---- प्रणाली का प्रयोग हुआ है।
 अ) सांकेतिक ब) राजनीतिक
 क) धार्मिक ड) आर्थिक
- 7) 'विष्णुप्रिया' एक ---- है।
 अ) महाकाव्य ब) चंपुकाव्य
 क) खण्डकाव्य ड) मुक्तक काव्य
- 8) 'साकेत' में प्रमुख चरित्र ---- है।
 अ) राम ब) लक्ष्मण
 क) सीता ड) उर्मिला
- 9) अपनी बात मनाने के लिए कैकयी ---- में जाकर बैठती है।
 अ) कोपभवन ब) राजभवन
 क) अंतःपुर ड) महल
- 10) उर्मिला अपनी व्यथा ---- से कहती है।
 अ) द्वारपाल ब) सहेलियों
 क) सेनापती ड) सुमंत

- 11) दीपक के जलने में ---- की लाली है।
 अ) मृत्यु ब) वेदना
 क) जीवन ड) समाज
- 12) धूमिल के कुल ---- कवितासंग्रह प्रकाशित हुए हैं।
 अ) दो ब) तीन
 क) चार ड) पाँच
- 13) जूता क्या है ---- की थैली है।
 अ) पैसों ब) मुहरों
 क) चमड़े ड) चकतियों
- 14) ---- को एकार्थ काव्य कहा जाता है।
 अ) मोचीराम ब) पटकथा
 क) सच्ची बात ड) कल सुनना मुझे

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

16

- 1) सखी, सत्य क्या मैं घुली जा रही?
 मिलूँ चांदनी में, बुरा क्या यही?
 नहीं चाहते किन्तु वे चाँदनी,
 तपोमग्न हैं आज मेरे धनी।
- 2) मेरी दुर्बलता क्या
 दिखा रही तू अरी दर्पण में?
 देख, निरख मुख मेरा
 वह तो धुंधरण हुआ स्वयं ही क्षण में!
- 3) करती है तू शिशिर का बार बार उल्लेख,
 पर सखी, मैं जल-सी रही, धुआँधार यह देख!
- 4) कैसी हिलती डुलती अभिलाषा है कली, तुझे खिलने की।
 जैसे मिलती जुलती उच्चाशा है भली, मुझे मिलने की।
- 5) अपना पानी भी नहीं रखता अपनी बात,
 अपनी ही आँखे उसे ढाल रही दिन-रात
 जना देते हैं सभी अजान,
 स्वजनि, रोता है मेरा गान।
- 6) स्वप्न था वह जो देखा, देखूँगी फिर क्या कभी?
 इस प्रत्यक्ष से मेरा परित्राण कहाँ अभी?

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

12

- 1) कान्यकुब्ज ब्राम्हणों के संबंध में निराला के विचार।
 2) राजीवनयन शब्द का महत्व।
 3) साकेत के शीषर्क की सार्थकता।
 4) मोचीराम की निगाह में आदमी।

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

कुकुरमुत्ता कविता का व्यंग स्पष्ट कीजिए।

अथवा

पटकथा कविता का आशय स्पष्ट कीजिए।

प्र.5 'साकेत' के कथानक की समीक्षा कीजिए।

14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – V)
AMERICAN LITERATURE

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) In the poem "The Problem," chanting choirs _____ the heart.
 - a) stops
 - b) trances
 - c) rests
 - d) tone
- 2) The poem 'The worms at Heaven's Gate' is an allusion to _____ sonnet 29.
 - a) Coleridge's
 - b) Lawrence's
 - c) Shakespeare's
 - d) W. B. Yeats
- 3) Emily Dickinson finds funeral the _____ experience in life.
 - a) happiest
 - b) saddest
 - c) stressful
 - d) nostalgic
- 4) 'I felt a Funeral, in my Brain' evokes the image of _____.
 - a) decay of the mind
 - b) anger in the mind
 - c) stress in the mind
 - d) none
- 5) Raven whispered word _____.
 - a) Lenore
 - b) Lyna
 - c) Lydia
 - d) Linda
- 6) Raven perched upon a _____.
 - a) window
 - b) statue
 - c) bust of pallas
 - d) tree
- 7) 'Expressionism' originated in _____.
 - a) Germany
 - b) America
 - c) Australia
 - d) France
- 8) In 'Taming the Bicycle' the bicycle is not full grown but only a _____.
 - a) colt
 - b) lamb
 - c) fowl
 - d) mule
- 9) Cooper, in the essay 'Fenimore Cooper's Literary offenses' is a _____.
 - a) Dramatist
 - b) Romantic fictionist
 - c) Essayist
 - d) Poet
- 10) The country wants a candidate for president, who cannot be _____ of his past.
 - a) injured by investigation
 - b) feared
 - c) dismissed
 - d) none
- 11) Youths should build their character _____.
 - a) thoughtfully and painstakingly
 - b) intelligently
 - c) very fit
 - d) maturity

- 12) The narration of *Billy Budd* belongs to _____ period.
- a) 1797
 - b) 1716
 - c) 1790
 - d) 1792
- 13) Billy Budd was accused of _____.
- a) court – martial convicts
 - b) marital convicts
 - c) murder convict
 - d) none
- 14) The theme of *Billy Budd* is _____.
- a) corruption of innocence
 - b) corruption money
 - c) corruption of position
 - d) corruption of mind

Q.2 Attempt any four of the following questions in brief. 16

- a) What is the problem of the poet in the poem “The Problem”?
- b) How does Emily Dickinson describes the funeral ceremony?
- c) How does the poet describes the ‘Raven’ bird?
- d) Describes the poets mission of gathering the Wild Grapes?
- e) From where did the bird ‘Raven’ come and why?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Write briefly the impact of Puritanism on the 19th century American Literature.
- b) What are the main Characteristics of ‘Expressionism”?
- c) What does the phrase ‘Lost Generation’ Signify?
- d) Write in brief about the ‘American Dream’.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Critically appreciate ‘*Billy Budd*’ as a tragedy.

OR

What is the major conflict in the novel *Billy Budd*?

Q.5 Critically appreciate Mark Twain as a humorous essayist in relation with the essays you studied. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – IX)
MODERN POETRY**

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಕೊನೆಗಾನದ ಬಾಳಿನ ಗೋಳಿಗೆ ದಾರಿ -
 - 1) ಅಳು
 - 2) ಹೋರಾಟ
 - 3) ಸಂಧಾನ
 - 4) ಜಗಳ
 - 2) ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ -
 - 1) ಪ್ರಕೃತಿ ಕವಿ
 - 2) ಧಾರ್ಮಿಕ ಕವಿ
 - 3) ಸಮನ್ವಯ ಕವಿ
 - 4) ಲೌಕಿಕ ಕವಿ
 - 3) ಹಸಿವಿನ ತುಣುಕುಗಳ ಹಾಗೆ ಉರಿಯುತ್ತಿವೆ -
 - 1) ಕೊಳ್ಳಿಗಳು
 - 2) ಸೂರ್ಯ
 - 3) ಚಿಕ್ಕೆಗಳು
 - 4) ಚಂದ್ರ
 - 4) ಸತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಮಾರಿದವನು -
 - 1) ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ
 - 2) ರಾಮ
 - 3) ರಾವಣ
 - 4) ಬುದ್ಧ
 - 5) ಕವಯತ್ರಿಗೂ ಹಾಗೂ ಅಜ್ಜಿಗೂ ಇರುವ ಅಂತರ
 - 1) ಮುರು ಗಳದ
 - 2) ಮೂರು ಗೇಣಿನ
 - 2) ಮೂರು ಮೊಳದ
 - 4) ಮೂರು ಅಡಿಯ
 - 6) ಇವು ತರಗಲೆ ಕಸಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ತೇಲಿ ಲೇತಿ ಹರಿದವು -
 - 1) ಹೂ ಹಣ್ಣು
 - 2) ಬಡವರ ಹೆಣಗಳು
 - 2) ಪೋಲಿಸರ ದೊಣ್ಣೆಗಳು ಎಚಿಂಟರ ಕತ್ತಿಗಳು
 - 4) ಶ್ರೀಮಂತರ ನೋಟುಗಳು
 - 7) ಕಾರ್ಕೋಟಕನ ವಿಷದಿಂದ ವಿಕೃತಗನಾದವನು -
 - 1) ನಳ
 - 2) ಯತುಪರ್ಣರಾಜ
 - 2) ಬಾಹುಕ
 - 4) ನಹುಷ
 - 8) ಪಾಂಡವರು ದ್ರೌಪದಿಯನ್ನು ಪಣಕಿಟ್ಟಿದ್ದು -
 - 1) ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ
 - 2) ಹಣಕ್ಕಾಗಿ
 - 2) ಧರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ
 - 4) ಆಭಿಮಾನಕ್ಕಾಗಿ
 - 9) ಸಿದ್ಧಯ್ಯನ ಒಡನಾಡಿ -
 - 1) ನಾಯಿ
 - 2) ಅವನ ಹೆಂಡತಿ
 - 2) ಕತ್ತೆ
 - 4) ಕೋತಿ
 - 10) ಕಷ್ಟ ಕತ್ತಲೆಯ ಕಗ್ಗವಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳಕಿನ ಕಿರಣಗಳು -
 - 1) ಬಿಳಿ
 - 2) ಕೆಂಪು
 - 2) ಹಸಿರು
 - 4) ಕಷ್ಟ
 - 11) ಕುರಿಗಳಾಗಿ ಸತ್ತು ಹುಲಿಗಳಾಗಿ ಬಂದವರು -
 - 1) ದಲಿತರು
 - 2) ಅರಸರು
 - 2) ಶ್ರೀಮಂತರು
 - 4) ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

- 12) ಅಗಣಿತ ಗ್ರಹಮಂಡಲಗಳ ಚಲನೆಗೆ ಇದು ಒಂದೇ
 1) ಚಂದ್ರ 2) ಸೂರ್ಯ
 2) ಭೂಮಿ 4) ಆಕಾಶ
- 13) ಸೂರ್ಯನ ಸುತ್ತ ಗಿರಗಿರನೇ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವ ವಸ್ತು -
 1) ಚಂದ್ರ 2) ಭೂಮಿ
 2) ಮನುಷ್ಯ 4) ಸಮುದ್ರ
- 14) ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ರೊಟ್ಟಿಗಾಗಿ ಹುಡುಕುತ್ತಿರುವವಳು -
 1) ಹುಡುಗಿ 2) ದ್ರೌಪದಿ
 2) ಮುದುಕಿ 4) ಶಬರಿ

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ದೋಣಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ತೂತುಗಳಿದ್ದರೂ ಮುಳುಗಲಾರದು ಬಿಡು
 2) ಎಲ್ಲಿ ಹುಗಿದು ಹೋಗಲಿ ಅದನು
 3) ತರಗೆಲೆಕಸಕಡ್ಡಿಯಾಗಿ ತೇಲಿ ತೇಲಿ ಹರಿದವು
 4) ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಜನ ನೀರಿನಂತೆ ನಿಂತರು
 5) ನಿತ್ಯವೂ ಹೊಸತಾಗುವುದಕ್ಕೆ ನಿಸರ್ಗ ಕಟ್ಟಿದ ಆಟ
 6) ಇವರ ನಡುವೆ ಪರಿಸಬಹುದೆ ಸರ್ವೋದಯದ ಮಂತ್ರವ?
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ಚೋಮ
 2) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ
 3) ಐಕ್ಯಗಾನ
 4) ಚಪ್ಪಲಿಗಳು
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) 'ರೊಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಹುಡುಗಿ' ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 2) 'ಪ್ರೀತಿ ಇಲ್ಲದ ಮೇಲೆ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಕವಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 'ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುವ ಕವಿಯ ಬಂಡಾಯ ಮನೋಭಾವನೆಯನ್ನು ಸೋದಾಹರಣವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - V)
GHAIR AFSANVI ADAB

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14 سوال نمبر.1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجیے:-

- (1) ریاست _____ کے نوابین کے نام مرزا غالب نے خطوط لکھے ہیں -
 (i) لکھنؤ ، (ii) علی گڑھ ، (iii) رام پور ، (iv) افضل پور
- (2) مرزا غالب کی تحریر کردہ تخلیق "عود بندی" _____ کا پہلا مجموعہ ہے -
 (i) شاعری ، (ii) ناولوں ، (iii) حدیثوں ، (iv) خطوط
- (3) مرزا غالب اپنے ایک خط میں _____ کو لکھتے ہیں کہ "بھائی
 میں اپنے مزاج سے ناچار ہوں -
 (i) منشی شیو نرائن آرام ، (ii) مرزا بر گوپال ،
 (iii) منشی نول کشور ، (iv) منشی دیا شنکر
- (4) مرزا غالب کے قلم سے ایسے بھی خطوط وجود میں آئے جو مکمل _____ ہیں -
 (i) ناول ، (ii) افسانہ ، (iii) داستان ، (iv) ڈراما
- (5) مرزا غالب مکتوب نگاری میں لمبے لمبے _____ ترک کر کے مختصر
 لکھنے کی بنیاد ڈالی -
 (i) اعراب ، (ii) قافیے ، (iii) ردیف ، (iv) القاب
- (6) _____ کا لفظ ہمارے خیال کو ایسے امداد کی طرف لے جاتا ہے جو رنج
 اور مصیبت کی حالت میں ہو -
 (i) تعصب ، (ii) ہمدردی ، (iii) خوشامد ، (iv) عزت

7) سر سید احمد خان کے علمی و ادبی مضامین رسالہ _____ نامی اخبار میں شائع ہوتے تھے -

(i) انقلاب، (ii) زمیندار، (iii) الہلال، (iv) تہذیب الاخلاق

8) مذہب میں _____ شخص دوسروں کے اعتراضوں کو جو اس کے مذہب پر ہیں سننا یا مشہور ہونا پسند نہیں کرتا -

(i) دین دار، (ii) حفاظ کرام، (iii) متعصب، (iv) بزرگ

9) مرزا غالب کے _____ کے بغیر اردو نثر ترقی نہ کر پاتی -

(i) غزلوں، (ii) خطوط، (iii) مضامین، (iv) افسانوں

10) انسان کو ہزار طرح کی نیکیوں کے حاصل کرنے سے باز رکھتا ہے -

(i) تکبر، (ii) تعصب، (iii) ہمدردی، (iv) خوشامد

11) مرزا غالب نے اکثر اپنے خطوں میں _____ کی عام زبان استعمال کی ہے -

(i) فصیح و بلیغ، (ii) بول چال، (iii) قافیہ پیمائی، (iv) کھڑی بولی

12) _____ آپس میں مل کر بیٹھے ہیں تو پہلے تیوری چڑھا کر ایک

دوسرے کو بری نگاہ سے آنکھیں بدل بدل کر دیکھنا شروع کرتے ہیں -

(i) گدھے، (ii) کتے، (iii) بندر، (iv) انسان

13) _____ کی بیماری اگر انسان کو آگ جاتی ہے تو اس کے دل میں ایک ایسا

مادہ پیدا ہوجاتا ہے جو ہمیشہ زہریلی باتوں کے سننے کا خواہش ہوتا ہے -

(i) عزت، (ii) خوشامد، (iii) بحث و تکرار، (iv) رشوت خوری

14) مرزا غالب کے خطوط دراصل انکی مکمل _____ کہلاتی ہے -

16

سوال نمبر.2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے :- (کوئی چار)

- (1) انشائیہ "عزت" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجیے؟
- (2) مرزا غالب کا خط نمبر '۲۵' کا خلاصہ لکھیے؟
- (3) سر سید احمد خان کا شاہکار مضمون "تعصب" کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟
- (4) انشائیہ "اپنی مدد آپ" کا مرکزی خیال تحریر کیجیے؟
- (5) مرزا غالب کا خط نمبر '۸' پر نقد و تبصرہ کیجیے؟
- (6) خط نمبر '۲۶' کا خلاصہ لکھیے؟

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے :- (کوئی دو)

- (1) مرزا غالب کا تحریر کردہ خط نمبر '۳' کا خلاصہ لکھیے؟
- (2) خوشامد کا خلاصہ تحریر کیجیے؟
- (3) مرزا غالب کے خطوط نگاری کی خصوصیات بیان کیجیے؟
- (4) سر سید احمد کا مشہور انشائیہ "بحث و تکرار" کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟

14

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک)

- (1) اردو میں انشائیہ نگاری کا فن اور تاریخی پس منظر پر مفصل نوٹ لکھیے؟
- (2) اردو میں خطوط نگاری کے آغاز و ارتقاء پر مفصل نوٹ لکھیے؟

14

سوال نمبر.5. مرزا غالب کی مکتوب نگاری کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟

- 11) 'सुत्रपाठ' या ग्रंथाचे रचनाकार कोण?
 अ) म्हाइंभट ब) नरेंद्र
 क) केसोबास ड) दामोदर पंडित
- 12) कोणत्या काळात मराठी भाषेला राज्यमान्यता मिळाली?
 अ) पेशवे काळ ब) शिवकाळ
 क) मोगल काळ ड) यादव काळ
- 13) 'विवेकसिंधू' हा मराठीमधील पहिला ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) म्हाइंभट ब) राधोपाध्याय
 क) मुकूंदराज ड) भास्करभट्ट
- 14) नाचू कीर्तनाचे अंगी। ज्ञानदीप लावू जगी। या रचनेचे कर्ते कोण?
 अ) चोखामेळा ब) ज्ञानेश्वर
 क) तुकाराम ड) नामदेव

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) महाराष्ट्र नावाच्या उपपत्ती विषयी माहिती लिहा.
- 2) वीरशैव संप्रदायाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 3) यादव काळ व पेशवे काळ याविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- 4) महानुभाव संप्रदायातील साती ग्रंथाची नावे लिहा.
- 5) महाराष्ट्र संस्कृतीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- 6) शाहिरी वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) एकनाथांच्या भारुडाचा मराठी साहित्यावर झालेला परिणाम सांगा.
- 2) संस्कृतीची वैशिष्ट्ये तुमच्या शब्दांत लिहा.
- 3) शिवकाळातील वाङ्मयाची माहिती लिहा.
- 4) समर्थ वाङ्मयाचा थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

'महाराष्ट्रातील संस्कृतीला आकार देण्याचे कार्य संतांनी केले' ते स्पष्ट करा.

किंवा

मराठी साहित्यातील लोकगीताचे महत्त्व सांगून वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.5 संस्कृतीचे स्वरूप सांगून संस्कृतीची वैशिष्ट्ये व घटक तुमच्या शब्दांत लिहा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VI)

काव्यशास्त्र एवं साहित्यलोचन

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **14**

- 1) नाट्यशास्त्र के रचयिता का नाम ---- है।
अ) भामह ब) भरत
क) कुंतक ड) भट्टनायक
- 2) रस-निष्पत्ति संबंधी अभिव्यक्तिवाद का प्रतिपादन ---- किया है।
अ) भट्टलोल्लट ब) शंकुक
क) अभिनव गुप्त ड) भट्टनायक
- 3) आचार्य क्षेमंद्र को ---- संप्रदाय का प्रवर्तक माना जाता है।
अ) औचित्य ब) अलंकार
क) रीति ड) ध्वनि
- 4) ---- सिद्धांत में 'स्फोट' को महत्त्व दिया गया है।
अ) अलंकार ब) रस
क) वक्रोक्ति ड) ध्वनि
- 5) ---- चमत्कार को अलंकार कहते हैं।
अ) उक्ति ब) वाक्य
क) रस ड) औचित्य
- 6) साधरणीकरण शब्द का प्रयोग सर्वप्रथम ---- ने किया है।
अ) अभिनव गुप्त ब) शंकुक
क) भट्टलोल्लट ड) भट्टनायक
- 7) 'वाक्यं रसात्मकं काव्यमं' की घोषणा ---- ने की है।
अ) भरत ब) विश्वनाथ
क) राजशेखर ड) कालिदास
- 8) आचार्य क्षेमंद्र के मतानुसार औचित्य के ---- भेद हैं।
अ) 10 ब) 20
क) 27 ड) 30
- 9) 'विरोधाभास' अलंकार ---- प्रकार का है।
अ) कार्यकारण संबंधसूचक ब) साम्यमूलक
क) निषेधमूलक ड) विरोधमूलक
- 10) रीति संप्रदाय की स्थापना ---- की है।
अ) वामन ब) कुंतक
क) रूद्रट ड) शंकुक

Seat
No.

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - VI)
CONTEMPORARY CRITICAL THEORY

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ *Writing Degree Zero* was a polemical essay on the history of French literary style.
 - a) Barthes'
 - b) Derrida's
 - c) Saussure's
 - d) Strauss'
- 2) Northrop Frye developed the _____ approach in his book *Anatomy of Criticism*.
 - a) Feminist
 - b) Linguistic
 - c) Psychoanalytic
 - d) Archetypal
- 3) *Ecriture* is the French word for _____.
 - a) Listening
 - b) Reading
 - c) Speaking
 - d) Writing
- 4) The term *episteme* was coined by _____.
 - a) Jacques Derrida
 - b) Michel Foucault
 - c) Martin Heidegger
 - d) Claude Levi-Strauss
- 5) The following are the psychoanalytic critics except _____.
 - a) Sigmund Freud
 - b) Jacques Lacan
 - c) Julia Kristeva
 - d) Levi-Strauss
- 6) Michel Foucault states the _____ characteristics of author functions in the essay *What is an author?*
 - a) five
 - b) two
 - c) three
 - d) four
- 7) The essay *What is an author?* was first published in _____ in 1969.
 - a) England
 - b) France
 - c) Canada
 - d) Germany
- 8) _____ *The Dialogic Imagination* is a compilation of four essays.
 - a) Mikhail Bakhtin's
 - b) Roland Barthes'
 - c) Jacques Derrida's
 - d) Viktor Shklovsky's
- 9) Sigmund Freud's essay *Creative Writers and Day-Dreaming* was published in _____.
 - a) 1908
 - b) 1918
 - c) 1928
 - d) 1906
- 10) _____ was the father of Psychoanalysis.
 - a) Jacques Lacan
 - b) Sigmund Freud
 - c) Carl Jung
 - d) Julia Kristeva

- 11) The phrase Dissociation of Sensibility was introduced by _____.
 - a) Cleanth Brooks
 - b) Monroe
 - c) Berardsley
 - d) T. S. Eliot
- 12) Jean Paul Sartre was an exponent of _____.
 - a) expressionism
 - b) surrealism
 - c) aestheticism
 - d) impressionism
- 13) Structuralism has its origin in the linguistic theory of _____.
 - a) Jacques Lacan
 - b) Roland Barthes
 - c) Ferdinand de Saussure
 - d) Jonathan Culler
- 14) _____ is associated with the term New Historicism.
 - a) Jonathan Dollimore
 - b) Antonio Gramsci
 - c) Stephen Greenblatt
 - d) Raymond Williams

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)

16

- a) Defamiliarization
- b) Aestheticism
- c) Discourse
- d) Cultural Materialism
- e) Ethical Criticism
- f) Ecocriticism

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- a) What is the reader response theory? Explain the contribution of reader response critics to theory?
- b) How does structuralism differ from post structuralism?
- c) Write a note on New Historicism.
- d) What is Psychoanalysis and Psychoanalytical criticism?

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

14

Explain the concepts of structure, sign and play as presented in Derrida's essay *Structure, Sign and Play in the Discourse of Human Sciences?*

OR

Critically analyse the theory of the novel as presented in Mikhail Bakhtin's essay *Epic and Novel*.

Q.5 Summarise the views of Roland Barthes about the author as expressed in the essay *The Death of the Author?*

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - III)**

INTRODUCTION TO LANGUAGE AND LINGUISTICS

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ is the first grammarian to study language.
 - a) Aristotle
 - b) Plato
 - c) Stoics
 - d) Dante
- 2) For analogists, language was _____.
 - a) natural
 - b) arbitrary
 - c) unnatural
 - d) innatural
- 3) The book 'A Course in General Linguistics' is written by _____.
 - a) Saussure
 - b) Leech
 - c) Sapir
 - d) Sweet
- 4) The terms 'La Langue and La Parole' are coined by _____.
 - a) Crystal
 - b) Bloomfield
 - c) Saussure
 - d) Pike
- 5) Chomsky's 'Syntactic Structures' was published in _____.
 - a) 1948
 - b) 1957
 - c) 1965
 - d) 1980
- 6) Phonetics is the study of _____.
 - a) speech sounds
 - b) sounds
 - c) words
 - d) phonemes
- 7) According to Charles Hockett, human language is structured in _____ ways.
 - a) three
 - b) four
 - c) two
 - d) one
- 8) 'Discovery Procedures', a method of analyzing languages, is introduced by the _____.
 - a) traditional grammarians
 - b) structural linguists
 - c) cognitive linguists
 - d) stoic grammarians
- 9) The principle of complimentary distribution helps to identify _____.
 - a) phonemes of a language
 - b) allophones of a phoneme
 - c) morphemes
 - d) allomorphs
- 10) PS Rules are proposed by _____.
 - a) TG Grammar
 - b) PS Grammar
 - c) IC Analysis
 - d) Systemic grammar

- 11) Semantics deals with _____.
 - a) basic meaning
 - b) contextual meaning
 - c) coherent meaning
 - d) speaker meaning
- 12) Geoffrey Leech proposed _____ types of meaning.
 - a) 5
 - b) 6
 - c) 7
 - d) 4
- 13) _____ introduced linguistic approach to the study of meaning.
 - a) Bloomfield
 - b) Palmer
 - c) Leech
 - d) Smith
- 14) _____ is a core aspect of linguistic organization.
 - a) Stylistics
 - b) Historical Linguistics
 - c) Semantics
 - d) Sociolinguistics

Q.2 Answer any four of the following questions.**16**

- 1) Explain the concepts of Deep structure and Surface structures with example.
- 2) Explain how language is arbitrary with example.
- 3) What are the aspects of linguistics?
- 4) State the imitations of IC Analysis.
- 5) What are the seven types of meaning?
- 6) Explain how linguistics is scientific.

Q.3 A. Answer any two of the following questions.**06**

- 1) Give IC analysis of the following:
Our linguistics professor developed the model of grammar systematically.
- 2) Give minimal pairs for the following:
/s/, /z/ and /p/, /k/
- 3) Give PS rules for the following:
The teaching of English grammar is really challenging for us.

Q.3 B. Write short notes on any two of the following.**06**

- 1) Morphology
- 2) Phoneme and allophones
- 3) Characteristics of human language

Q.4 Answer any one of the following questions.**14**

- 1) Write a full note on structural linguistics.
- 2) What is TG Grammar? Explain how the concept of TG Grammar proposed by Chomsky tries to overcome the limitations of IC analysis with illustrations.

Q.5 Write a detailed note on various semantic theories.**14**

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – XI)**

DRAVIDIAN KANNADA LINGUISTICS

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ನುಡಿದರೆ ಮುತ್ತಿನ ಹಾರದಮತಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು -

1) ಬಸವಣ್ಣ	2) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು
3) ದಂಡಿ	4) ಕೇಶೀರಾಜ
 - 2) ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಅತಿ ಸಣ್ಣ ಸ್ವತಂತ್ರರೂಪ

1) ಪದ	2) ವಾಕ್ಯ
3) ಆಕೃತಿ	4) ಧ್ವನಿ
 - 3) ಇವರು ನಡುಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು -

1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ - ಶರೀಫ್	2) ಕಣವಿ - ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
3) ಭೀಮ ಕವಿ - ಚಾಮರಸ	4) ಅಸಗ - ಗುಣನಂದಿ
 - 4) ಹಾಲರಾಜ ಕಾವ್ಯ -

1) ಗಾಥಾಸಪ್ತಸತಿ	2) ಸ್ಕಂದ ಪುರಾಣ
3) ರಾಮಾಯಣ	4) ಶಿಲ್ಪಪದಿಕಾರಂ
 - 5) ಕರಬೂಜ ಇದು ಮೂಲತಃ ಯಾವ ಭಾಷೆಯ ಶಬ್ದ -

1) ತಮಿಳು	2) ಪೋರ್ತ್‌ಗೀಸ್
2) ಪಾರಸಿ	4) ಮರಾಠಿ
 - 6) ಶ್ರಮ ಪರಿಹಾರವಾದ ಮಂಡಿಸಿದವನು -

1) ಲೀಬ್ಲೇಚ್	2) ನೋರಿ
2) ಸಸೂರ್	4) ಸಫೀರ್
 - 7) ದ್ರಾವಿಡ ಎಂಬ ಪದ ಈ ಭಾಷೆಯಿರುವ ಬಂದಿದೆ -

1) ಕನ್ನಡ	2) ತೆಲುಗು
2) ತಮಿಳು	4) ಮಲೆಯಾಳಂ
 - 8) ಕುರುಖ್ ಮತ್ತು ಮಾಲ್ತೋ ಯಾವ ದ್ರಾವಿಡ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿವೆ -

1) ಮಧ್ಯ ದ್ರಾವಿಡ	2) ಉತ್ತರ ದ್ರಾವಿಡ
2) ದಕ್ಷಿಣ ದ್ರಾವಿಡ	4) ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ
 - 9) 'ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ' ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದರು -

1) ಸವದತ್ತಿ ಮಠ	2) ಮಹೇಶ್ವರಯ್ಯ
2) ಹಂಪನಾ	4) ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ
 - 10) ಕರುನಾಡರ್ ಪದವಿರುವ ತಮಿಳು ಕೃತಿ -

1) ಗಾಥಾಸಪ್ತಸತಿ	2) ಶಿಲ್ಪಪದಿಕಾರಂ
2) ಭೃಹತ್‌ಕಥಾ	4) ಶಬ್ದವಿಹಾರ

- 11) ನಾಡುಳ್ ಸಂಕಟದುಳ್ ಇವು ಯಾವ ಕಾಲದಘಟ್ಟದ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳು -
 1) ಹಳಗನ್ನಡ 2) ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ
 2) ಹೊಸಗನ್ನಡ 4) ನಡುಗನ್ನಡ
- 12) ಆನಿ ಕೇರಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಈ ಭಾಷಾಪ್ರಭೇದಕ್ಕೆ ಸೇರಿವೆ -
 1) ಕಲಬುರ್ಗಿ 2) ಮೈಸೂರು
 2) ಕರಾವಳಿ 4) ಧಾರವಾಡ
- 13) ಸಾಬಾಣ ಇದು ಭಾಷೆಯ ಪದ
 1) ಪರ್ಶಿಯಾನ್ 2) ಉರ್ದು
 2) ಪೋರ್ಚುಗೀಸ್ 4) ಮರಾಠಿ
- 14) ಕೂದಲು ಪದದಲ್ಲಿರುವ ಆಕೃತಿಮಾ -
 1) ರಿಕ್ತ 2) ಶೂನ್ಯ
 2) ಸ್ವತಂತ್ರ 4) ಸಮುಚ್ಚಯ

ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

16

- 1) ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾ
- 2) ಆಕೃತಿ
- 3) ದಂಡಿ
- 4) ಹಲ್ಮಿಡಿ
- 5) ಇಸಿಲ್
- 6) ಅನುಕರಣ ವಾದ

ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

12

- 1) ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ - ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ
- 2) ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು
- 3) ಆಕೃತಿಮಾ
- 4) ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವ

ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

14

- 1) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಬ್ಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಟ್ರೇಗರ್ ಅವರ ಭಾಷೆ ಕುರಿತು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

14

ವಾಕ್ಯ ಎಂದರೇನು? ವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper-VI)

PREMCHAND AUR IQBAL KA KHUSOOSI MUTALA'A

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے:-

(1) پریم چند کے والد کا نام _____ تھا۔

(i) نواب رائے، (ii) دھنپت رائے، (iii) گرسہائے لال، (iv) عجائب لال

(2) پریم چند کی دوسری شادی منشی دیوی پر ساد کی بیٹی _____ سے ہوئی۔

(i) شیورانی دیوی، (ii) نندنی دیوی، (iii) اوشادیوی، (iv) بھاگیہ شری

(3) "نرملہ" ناول کا سن اشاعت _____ ہے۔

(i) 1918، (ii) 1919، (iii) 1920، (iv) 1929

(4) سوز وطن نواب رائے کے نام سے _____ سے شائع ہوا۔

(i) ہندوستانی پریس لکھنؤ، (ii) زمانہ پریس کانپور،

(iii) سرسوتی پریس بنارس، (iv) انڈین پریس الہ آباد

(5) نرملہ کے والد اپنی بیٹی کی شادی میں _____ روپیے خرچ کرنا چاہتے تھے۔

(i) چھ ہزار، (ii) آٹھ ہزار، (iii) دس ہزار، (iv) پچاس ہزار

(6) افسانہ 'جگ اکبر' میں صابر حسین کی بیوی کا نام _____ ہے۔

(i) ذاکرہ، (ii) صابرہ، (iii) طاہرہ، (iv) شاکرہ

(7) افسانہ 'بڑے گھر کی بیٹی' میں آنندی کا جھگڑا _____ سے ہوتا ہے۔

- (i) شوہر، (ii) دیور، (iii) سسر، (iv) ساس

(8) "جسے دو وقت کی روٹی میسر نہ ہو اس کے لیے آبرو اور مریدہ سب ڈھونگ ہیں۔" مندرجہ بالا جملہ ناول _____ سے ماخوذ ہے۔

- (i) گٹو دان، (ii) میدان عمل، (iii) غبن، (iv) نرملہ

(9) "پریم چند کی کہانی کارہنما" _____ کی تصنیف ہے۔

- (i) علی احمد کاظمی، (ii) خالد حیدر، (iii) شکیل الرحمن، (iv) جعفر رضا

(10) "نمک کا داروغہ" افسانہ پریم چند کے _____ مجموعہ میں شامل ہے۔

- (i) پریم بٹنسی، (ii) پریم پچھسی، (iii) پریم چالیسیا، (iv) آخری تحفہ

(11) پریم چند کی پہلی کہانی کا نام _____ ہے۔

- (i) نوک جھونک، (ii) حج اکبر، (iii) دنیا کا سب سے انمول رتن، (iv) خون سفید

(12) ترقی پسند تحریک کی صدارتی تقریر میں پریم چند نے کہا تھا کہ _____ .

- (i) ہمیں حسن کا معیار بدلنا ہوگا (ii) ہمیں ادب کا معیار بدلنا ہوگا
(iii) ہمیں سماج کا معیار بدلنا ہوگا (iv) ہمیں ملک کا معیار بدلنا ہوگا

(13) _____ پریم چند کا نامکمل ناول ہے۔

- (i) جلوہ ایثار، (ii) روٹھی رانی، (iii) منگل سوتر، (iv) گوشہ عافیات

(14) "آخری تحفہ" جملہ _____ کہانیوں کا مجموعہ ہے۔

- (i) دس، (ii) پندرہ، (iii) بارہ، (iv) تیرہ

16

سوال نمبر.2. مختصر جواب لکھیے:- (کوئی چار/ ۰۴)

- 1) پریم چند کے آباء و اجداد کے متعلق معلومات لکھیے۔
- 2) پریم چند کے ناولوں میں پائی جانی والی حقیقت نگاری کو بیان کیجئے۔
- 3) افسانہ 'بوڑھی کاکی' کی مختصر کہانی اپنے الفاظ میں لکھیے۔
- 4) پریم چند کے عہد کے ادبی حالات بیان کیجئے۔
- 5) "حج اکبر" کے مرکزی کردار "دایہ" پر روشنی ڈالیے۔
- 6) افسانہ 'انوک جھونک' کا خلاصہ لکھیے۔

12

سوال نمبر.3. مختصر جواب لکھیے:- (کوئی دو/ ۰۲)

1. گؤدان کے پلاٹ پر روشنی ڈالیے۔
2. 'انر ملا' کی کردار نگاری پر روشنی ڈالیے۔
3. پریم چند کے ناول دیہی زندگی کی عکاسی کرتے ہیں۔ اپنے الفاظ میں لکھیے۔
4. پریم چند کی افسانہ نگاری پر تبصرہ کیجئے۔

14

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے:- (کوئی ایک)

- 1) پریم چند کی ناول نگاری کا جائزہ لیجئے۔
 - 2) افسانہ 'بڑے گھر بیٹی' پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- سوال نمبر.5. افسانہ 'نمک کا داروغہ' پر تنقیدی نوٹ لکھیے۔

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – XI)**

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (1945–1980)

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'नवी मळवाट' या कवितासंग्रहाचे कवी कोण आहेत?
अ) शरच्चंद्र मुक्तिबोध ब) वसंत बापट
क) विंदा करंदीकर ड) ग्रेस
- 2) नवकवितेचे जनक कोणास म्हटले जाते?
अ) केशवसुत ब) बा. सी. मर्डेकर
क) कुसुमाग्रज ड) भा. रा. तांबे
- 3) 'एक होता कार्हर' हा चरित्रात्मक ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) शांता शेळके ब) प्रभा गणोरकर
क) वीणा गव्हाणकर ड) इंदिरा संत
- 4) जंगलाचे देणे' हा ललित गद्य ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) आनंद यादव ब) मारुती चित्तमपल्ली
क) श्रीनिवास कुलकर्णी ड) चंद्रकुमार नलगे
- 5) 'अक्करमाशी' हे आत्मकथन कोणाचे?
अ) दया पवार ब) शंकरराव खरात
क) शरणकुमार लिंबाळे ड) लक्ष्मण माने
- 6) दलित साहित्याचे प्रेरणास्थान कोण आहेत?
अ) म. फुले ब) छ. शाहू महाराज
क) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ड) वि. रा. शिंदे
- 7) वि. स. खांडेकरांच्या कोणत्या कांदबरीस ज्ञानपीठ पुरस्कार मिळाला?
अ) हिरवा चाफा ब) ययाती
क) अमृतवेल ड) दोन मने
- 8) 'गारंबीचा बापू' ही कांदबरी कोणत्या वाङ्मय प्रकारात मोडते.
अ) राजकीय ब) सामाजिक
क) प्रादेशिक ड) पौराणिक
- 9) 'वाडाचिरेबंदी' हे नाटक कोणी लिहिले?
अ) महेश एलकुंचवार ब) विजय तेंडूलकर
क) प्र. के. अत्रे ड) राजन खान

- 10) 'ग्रेस' हे टोपणनाव कोणाचे आहे?
 अ) माणिक शंकर गोडघाटे
 ब) वि. ल. बर्वे
 क) प्र. के. अत्रे
 ड) दया पवार
- 11) 'स्त्रीवाद साहित्य समीक्षा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) अजंली सोमण
 ब) आश्विनी धोंडगे
 क) विभावरी शिरूरकर
 ड) यापैकी नाही
- 12) 'माझ्या जन्माची चित्तरकथा' हे आत्मकथन कोणी लिहिले आहे?
 अ) शांताबाई कांबळे
 ब) बेबी कांबळे
 क) हंसा वाडकर
 ड) मेघा किराणे
- 13) 'वैयजंता' या कांदबरीचे लेखक कोण आहेत?
 अ) शंकरराव खरात
 ब) अण्णाभाऊ साठे
 क) दया पवार
 ड) लक्ष्मण माने
- 14) 'पूर्वरंग' हे प्रवासवर्णन कोणी लिहिले आहे?
 अ) रमेश मंत्री
 ब) पु. ल. देशपांडे
 क) आनंद यादव
 ड) राजन गवस

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) नवकथेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 2) विंदा करंदीकर यांच्या कवितेचे विशेष सांगा.
- 3) विजय तेंडुलकर यांच्या नाटकाचे वेगळेपण विशद करा.
- 4) दलित साहित्याच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.
- 5) प्रिया तेंडुलकर यांच्या कथेचे विशेष सांगा.
- 6) 1945 ते 1980 या कालखंडातील दलित कवितेचा परामर्श घ्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) स्त्रियांच्या कथालेखनाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 2) शंकरराव खरात यांच्या कथेचे वेगळेपण विशद करा.
- 3) भालचंद्र नेमाडे यांच्या कांदबरीतील सामाजिकता स्पष्ट करा.
- 4) आनंद यादव यांच्या 'गोतावळा' कांदबरीतील ग्रामीण जीवन विशद करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

1945 ते 1980 या कालखंडातील महत्त्वाच्या कथाकारांचा परामर्श घ्या.

किंवा

स्वातंत्र्योत्तर काळातील मराठी नाटकाच्या वाटचालीत जे नवे प्रवाह निर्माण झाले त्याचे सोदाहरण विवेचन करा.

प्र.5 1945 ते 1980 या काळातील मराठी कादंबरीच्या विकासाचा आढावा घ्या

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Hindi (Paper – VII)

हिंदी साहित्य का इतिहास

Day & Date: Saturday, 16-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1) पृथ्वीराज रासो में ---- सर्ग हैं।

अ) 52

ब) 57

क) 62

ड) 69

2) शिवसिंह सरोज ---- जी कृति है।

अ) शिवसिंह सेंगर

ब) गार्सा-द-तासी

क) जॉर्ज ग्रियर्सन

ड) मिश्रबन्धु

3) बीसलदेव रासो ---- जी की रचना है।

अ) दलपति विजय

ब) नरपति नास्ह

क) जल्हण

ड) चन्दबरदाई

4) बीजक में ---- कवि की रचनाएँ संकलित हैं।

अ) सूरदास

ब) कबीर

क) रामानन्द

ड) पीपा

5) संत काव्य में ---- रस की प्रधानता है।

अ) शांत

ब) वीर

क) करुण

ड) श्रुंगार

6) प्रभुजी तुम चंदन, हम पानी ---- जी की काव्य पंक्ति है।

अ) कबीर

ब) मीराबाई

क) रैदास

ड) दादू दयाल

7) पद्मावती के पिता का नाम ---- था।

अ) रत्नसेन

ब) गन्धर्वसेन

क) राघवचेतन

ड) कुमारसेन

8) मेरे तो गिरधन गोपाल दूसरो न कोई यह काव्य पंक्ति ---- जी की है।

अ) रसखान

ब) मीराबाई

क) सूरदास

ड) नन्ददास

9) तुलसी की भक्ति ---- प्रकार की है।

अ) माधुर्यभाव

ब) दास्यभाव

क) सख्याभाव

ड) पृष्टिमाग

- 10) कबीर के गुरु का नाम ---- था।
 अ) रैदास
 क) रामानुजाचार्य
 ब) रामानन्द
 ड) दादू दयाल
- 11) संत सूरदास ---- शाखा के प्रवर्तक हैं।
 अ) ज्ञानश्रयी
 क) रामभक्ति
 ब) प्रेमश्रयी
 ड) कृष्णभक्ति
- 12) विद्यापति पदावली की रचना ---- भाषा में हुई है।
 अ) मैथिली
 क) अपभ्रंश
 ब) मागधी
 ड) बंगला
- 13) रासक छंद में ---- मात्राएँ होती हैं।
 अ) 20
 क) 30
 ब) 29
 ड) 35
- 14) कबीर को वाणी का डिक्टेटर ---- ने कहाँ है।
 अ) आ. रामचंद्र शुक्ल
 क) श्यामसुंदर दास
 ब) हजारीप्रसाद द्विवेदी
 ड) डॉ. नगेंद्र

- प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए: 16
- 1) वैदिक दर्शन का सामान्य परिचय दीजिए।
 - 2) अमीर खुसरो का साहित्यिक परिचय दीजिए।
 - 3) रामभक्ति शाखा की चार विशेषताएँ लिखिए।
 - 4) रैदास का सामान्य परिचय दीजिए।
 - 5) सिद्ध साहित्य का सामान्य परिचय दीजिए।
 - 6) संत मीराबाई की भक्तिभावना लिखिए।
- प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणीयाँ लिखिए: 12
- 1) हिन्दी साहित्य के इतिहास का काल -विभाजन
 - 2) नाथ साहित्य परंपरा
 - 3) मंझन
 - 4) जायसी
- प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर संक्षिप्त में लिखिए: 14
- रामभक्ति शाखा की प्रमुख प्रवृत्तियाँ स्पष्ट कीजिए।
 अथवा
 विद्यापती का साहित्यिक परिचय दीजिए
- प्र.5 निर्गुण साहित्य की प्रमुख प्रवृत्तियाँ स्पष्ट कीजिए। 14

Seat No.	
-----------------	--

**M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VII)
POSTCOLONIAL LITERATURE**

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The line “My eyes burned from the ashen prose of Donne” occurs in the poem _____.

a) Once Upon A Time	b) The Death of the Bird
c) Ruins of A Great House	d) Survivors

- 2) The phrase ‘ice-block-cold eyes’ occurs in the poem _____.

a) Once Upon A Time	b) Ain’t I A Woman
c) Ruins of A Great House	d) Survivors

- 3) The poem On the *Pulse of Morning* expresses _____.

a) doubt	b) optimism
c) pessimism	d) dark side of human life

- 4) In *Ain’t I A Woman?* Sojourner Truth talks about _____.

a) women’s rights	b) her personal sorrow
c) slavery in America	d) her married life

- 5) The line ‘My heart moves from cold to fire’ occurs in the poem _____.

a) From On the Pulse of Morning
b) Once Upon A Time
c) I Don’t Love You Except Because I Love You
d) Ain’t I A Woman?

- 6) In *I Have A Dream*, Martin Luther King _____.

a) talks about the racial discrimination in America
b) hopes that his children will be judged by the contents of their character
c) refuses to believe that the bank of justice in America is bankrupt
d) all of the above

- 7) According to Ernest Renan, _____ no longer offers a sufficient basis for the establishment of a modern nationality.

a) religion	c) sacrifice
b) historical inquiry	d) solidarity

- 8) Who says in *Family Matters*, “These are my beautiful Bombay baby’s pictures”?

a) Yezad	b) Bhaskar
c) Mr. Kapur	d) Jal

- 9) In *Family Matters*, _____ is nicknamed as ‘Matka Queen’ by Yezad.

a) Villie	b) Roxana
c) Coomy	d) None of these

- 10) In Family Matters, _____ compares himself with Shakespeare’s Lear.
a) Husain b) Bhaskar
c) Gautam d) Nariman
- 11) In Dattani’s *Tara*, Ida is _____.
a) a cook b) a driver
c) a gardener d) a doctor
- 12) Tara’s father is _____.
a) a merchant
b) the general manager in a pharmaceutical company
c) an industrialist and a politician
d) a teacher
- 13) In *Tara*, _____ says “All men are like that”.
a) Tara b) Bharati
c) Prema d) Roopa
- 14) The Emancipation Proclamation that Martin Luther King mentions in *I Have a Dream* was signed in the year _____.
a) 1861 b) 1862
c) 1863 d) 1864

Q.2 Answer the following questions. (Any Four)

16

- a) Explain the theme of death and decay in the poem *Ruins of A Great House*.
b) Explain the lines:
 ‘And the great earth, with neither grief nor malice,
 Receives the tiny burden of her death.’
c) What does Gabriel Okara lament in the poem **Once Upon A Time?**
d) Comment on the title of the poem *Ain’t I A Woman* by Sojourner Truth.
e) Explain the lines:
 Come, you may stand upon my
 Back and face your distant destiny,
 But seek no haven in my shadow.
 I will give you no hiding place down here.
f) What is the theme of Siegfried Sassoon’s poem *Survivors*?

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- a) What is the relationship between colonialism and imperialism?
b) Explain the concept of Neocolonialism.
c) Write a note on hybridity.
d) What role does culture play in the process of colonialism?

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

14

Comment on the familial relations in Rohinton Mistry’s *Family Matters*.

OR

‘Mistry’s *Family Matters* presents socio-economic and political life in Bombay in mid 1990s.’ Discuss.

Q.5 ‘Mahesh Dattani’s *Tara* deals with gender issues.’ Discuss.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – XIII)**

STUDY OF SPECIAL AUTHOR: AKKAMAHADEVI

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದ ಅರಸ -

1) ಕಂಸ	2) ಬಲ್ಲಾಳ
3) ಕೌಶಿಕ	4) ದಡಿಗ
 - 2) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿಯನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಕಳಿಸಿದವರು -

1) ಶಿವ	2) ಗಣಗಳು
3) ಗಿರಿಜೆ	4) ಮಾಯಾ
 - 3) ಅಕ್ಕನ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ

1) ಹಂಪಿ	2) ಕಲ್ಯಾಣ
3) ಬಾದಾಮಿ	4) ಉಡುಪಡಿ
 - 4) ಅಕ್ಕನನ್ನು ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದವರು -

1) ರಾಮಯ್ಯ	2) ಚೌದಯ್ಯ
3) ಮಂಚಣ್ಣ	4) ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ
 - 5) ಅಕ್ಕನ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವತೆ -

1) ಗಣೇಶ	2) ಕಾಳಮ್ಮ
3) ಗೌರಿ	4) ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
 - 6) ವಚನ ಕನ್ನಡಿಗರ ಸ್ವಾರ್ಥಿತ ಸೊತ್ತು ಅಂದವರು.

1) ಕಣವಿ	2) ರಾಜೂರ
3) ಕಲಬುರ್ಗಿ	4) ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ
 - 7) ಅಕ್ಕನು ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಶರತ್ತುಗಳು -

1) ಆರು	2) ಏಳು
3) ನಾಲ್ಕು	4) ಮೂರು
 - 8) ಉಸುರಿನ ಪರಿಮಳವಿರಲು ಹಂಗೇಕಯ್ಯ

1) ಉಸಿರಿನ	2) ಹೂವಿನ
3) ಪುಷ್ಪದ	4) ಕುಸುಮದ
 - 9) ನರಜನ್ಮವ ತೊಡೆದು ಮಾಡಿದ ಗುರುವೆ.

1) ಶಿವಜನ್ಮವ	2) ಗುರುಜನ್ಮವ
3) ಮುಕ್ತ	4) ಹರಜನ್ಮವ
 - 10) ಶಿವಾರ್ಚನೆಯ ಸಮಯದೊಳು ಮುಟ್ಟುವರೆ ಎಲೆ ಭವಿ.

1) ಅಲ್ಲಮ	2) ಬಸವಣ್ಣ
3) ಕೌಶಿಕ	4) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

- 11) ಮಲ್ಲಿನಾಥನ ಪರಮಕೀರ್ತಲತೆ ನಿನವ್ವ ಅಂದವರು.
1) ಕೌಶಿಕ	2) ಬಸವಣ್ಣ
3) ನಾಗಮ್ಮ	4) ಶರಣರು
- 12) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ : ಮುಖಾ ಮುಖಿ ಕೃತಿಕಾರರು.
1) ಕಣವಿ	2) ರಹಮತ್ ತರಿಕೆರೆ
3) ಪಂಪ	4) ಕುವೆಂಪು
- 13) ವಚನ ಧರ್ಮಸಾರ ಬರೆದವರು -
1) ತೀನಂಶ್ರೀ	2) ಬಿವಂಶ್ರೀ
3) ಎಂಆರ್‌ಶ್ರೀ	4) ರಂಶ್ರೀ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಚನಾಂಕಿತ -

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
- 1) ಇಬ್ಬರು ಶರಣರ ವಚನಾಂಕಿತ ಹೇಳಿರಿ.
 - 2) ಅಕ್ಕನು ಕೌಶಿಕನಿಗೆ ಹಾಕಿದ ಷರತ್ತುಗಳು ಯಾವವು?
 - 3) ಕಿನ್ನರಿ ಬ್ರಹ್ಮಯ್ಯ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು?
 - 4) ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಯಾರು ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದರು?
 - 5) ಮನದಲ್ಲಿ ಕೋಪವತಾಳದೆ ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
- 1) ಅಕ್ಕನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ-ಪಕ್ಷಿಗಳು.
 - 2) ಅಕ್ಕನ ಅನುಭವ ಸಂಪತ್ತು
 - 3) ಹರಿಹರನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ ಅಕ್ಕ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
- 1) ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಿರ ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಅವಳ ವಚನಗಳ ಆಧಾರದಿಂದ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳು ಅಕ್ಕ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ?
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
- ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper – VII)
URDU SHAERI 1857 KE BAAD

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

(1) _____ کی شاعری میں وطن کی محبت پانی پیت سے شروع ہو کر پورے ہندوستان اور پھر سارے عالم انسانیت کو گھیر لیتی ہے۔

- (i) سرور جہاں آبادی، (ii) مولانا ظفر علی خان،
 (iii) مولانا حالی، (iv) برج نرائن چکبست

(2) پنڈت برج نرائن چکبست کے کلمہ کا مجموعہ _____ ہے جس میں وطنیت کا رنگ دکھائی دیتا ہے۔

- (i) صبح وطن، (ii) آزادی صبح، (iii) امید صبح، (iv) آہنگ صبح

(3) نظم "نیا سوالہ" _____ کی تحریر کردہ شاہکار نظم ہے۔

- (i) اقبال، (ii) حالی، (iii) اکبر، (iv) چکبست

(4) لاہور میں "انجمن پنجاب" کی سرپرستی کا سہرا _____ کے سر جاتا ہے۔

- (i) کرنل فرین یٹن، (ii) کرنل جانسن،
 (iii) کرنل گل کرسٹ، (iv) کرنل ہالرائیڈ

(5) نظم "مدو جزر اسلام" _____ کی تحریر کردہ شاہکار شعری تخلیق ہے۔

- (i) علامہ اقبال، (ii) اکبر الہ آبادی،
 (iii) مولانا ظفر علی خان، (iv) مولانا حالی

(6) "بانگِ دراء" یہ اردو شعری مجموعہ _____ کا ہے۔

- (i) چکبست،
 (ii) محمد حسین آزاد،
 (iii) عبدالحلیم شرر،
 (iv) شاعر مشرق اقبال

(7) _____ نے اپنی نظموں میں جا بجا جمن، وفاقی، صلوا اور بدھو جیسے علام کا خوبی کے ساتھ استعمال کیا ہے۔

- (i) ن.م. راشد،
 (ii) نظم طباطبائی،
 (iii) محمد حسین آزاد،
 (iv) اکبر الہ آبادی

(8) نظم معرا کو اپنے رسالے کے ذریعے ایک روایت کا درجہ دینے کی کامیاب کوشش _____ نے کی تھی۔

- (i) نظیر اکبر آبادی،
 (ii) عبدالرحمن بجنوری،
 (iii) محمد خالد حسین،
 (iv) مولانا عبدالحلیم شرر،

(9) _____ نیچرل شاعری کے علمبردار تھے۔

- (i) عبدالحلیم شرر،
 (ii) اکبر الہ آبادی،
 (iii) مولانا ظفر علی خان،
 (iv) مولانا حالی

(10) _____ نے اپنی نظموں میں سرسید احمد خان کے علی گڑھ کالج کو نشانہ بنایا تھا۔

- (i) علامہ اقبال،
 (ii) چکبست،
 (iii) محمد حسین آزاد،
 (iv) اکبر الہ آبادی

(11) _____ کی شاہکار نظم "خاک وطن" ہے۔

- (i) چکبست،
 (ii) سرور جہاں آبادی،
 (iii) مولانا حالی،
 (iv) علامہ اقبال

(12) _____ نے اپنی مشہور نظم "پھول مالا" میں قوم کی لڑکیوں کو خطاب کرتے ہیں۔

- (i) علامہ اقبال،
 (ii) اکبر الہ آبادی،
 (iii) مولانا حالی،
 (iv) چکبست

13) اردو شاعری میں شاہین کا استعارہ "نقش فریادی" _____ کا شعری مجموعہ کلام ہے۔
 (i) ناصر کاظمی، (ii) ساحر لدھیانوی، (iii) ن.م. راشد، (iv) فیض احمد فیض

14) نظم "مناجات بیوہ" کی تحریر کردہ شاہکار شعری تخلیق ہے۔

(i) مولانا حالی، (ii) شبلی نعمانی، (iii) علامہ اقبال، (vi) مولانا ظفر علی خان

16 سوال نمبر.2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

- (1) اردو میں نظم معرکے کی روایت پر مختصر نوٹ لکھیے؟
- (2) قومی اور وطنی شاعری کے علمبردار چکبست کی نظم گوئی کا جائزہ لیجیے؟
- (3) مولانا ظفر علی خان کی سیاسی شاعری پر روشنی ڈالیے؟
- (4) اردو شاعری میں آزاد نظم کی ابتدا کس طرح ہوئی؟ روشنی ڈالیے؟
- (5) سرور جہاں آبادی کی نظم نگاری کا جائزہ لیجیے؟
- (6) اردو شاعری میں طنز و مزاح کی روایت پر مختصر نوٹ تحریر کیجئے؟

12 سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) نیچرل شاعری کی خصوصیات بیان کیجئے؟
- (2) اردو ادب پر انگریزی ادب کے کیا اثرات رونما ہوئے؟ مفصل وضاحت کیجئے؟
- (3) مولانا حالی بحیثیت جدید نظم گو شاعر مختصر نوٹ لکھیے؟
- (4) "انجمن پنجاب" کی ادبی خدمات کا احاطہ کیجئے؟

14 سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) شاعر مشرق علامہ اقبال کی جدید اردو شاعری کا مفصل جائزہ لیجیے؟
- (2) 1857 کے بعد اردو شعر و ادب میں کیا تغیرات رونما ہوئے؟ اسباب اور نتائج کے ساتھ مفصل نوٹ لکھیے؟

14 سوال نمبر.5. قومی اور وطنی شاعری کے علمبردار اکبر الہ آبادی کی طنزیہ و مزاحیہ شاعری کا مفصل جائزہ لیجیے؟

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – III)**

HISTORICAL APPLICATION IN TOURISM

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) वैयक्तिक पर्यटनाचे ---- हे उद्दिष्ट आहे.
अ) निसर्गाची ओळख करून घेणे ब) अज्ञानाचा परिचय करून घेणे
क) विश्रांती ड) अन्नातील बदल
- 2) विश्ववारसा म्हणून एखादया स्थळाला ---- ही संस्था मान्यता देते.
अ) एम. टी. डी. सी ब) आय. टी. डी. सी
क) आंतरराष्ट्रीय नाणे निधी ड) युनेस्को
- 3) महाराष्ट्रातील थंड हवेची ठिकाणे ही ---- पर्यटनाची केंद्रे बनली आहेत.
अ) सांस्कृतिक ब) आनंददायी
क) धार्मिक ड) सामाजिक
- 4) आंतरराष्ट्रीय पर्यटन ---- साठी उपयुक्त आहे.
अ) धार्मिक प्रगतीसाठी ब) आर्थिक सुबत्ता
क) राष्ट्रीय एकात्मता ड) सांस्कृतिक प्रगती
- 5) महाराष्ट्रात इको तसेच अॅग्रो ट्युरिझम प्रमाणे ---- ही संकल्पना चांगलीच रुजली आहे.
अ) आरोग्य पर्यटन ब) मेडिकल पर्यटन
क) सामाजिक पर्यटन ड) सांस्कृतिक पर्यटन
- 6) पर्यटनाच्या विकासाकरिता ---- या घटकाची फारच आवश्यकता आहे.
अ) मार्गदर्शक ब) निवासव्यवस्था
क) मार्केटिंग ड) दळणवळण व्यवस्था
- 7) पर्यटन स्थळांची माहिती घेण्यासाठी ---- ची भूमिका महत्वाची असते.
अ) पुस्तिका ब) भौगोलिक नकाशा
क) मार्गदर्शक ड) प्रवासी कार्यालय
- 8) ---- या सत्ताधीशांच्या काळात प्रथम पंढरपूर येथील विठ्ठल मंदिराचे बांधकाम सुरु केले.
अ) चालुक्य ब) होयसळ
क) सातवाहन ड) राष्ट्रकूट
- 9) कोणार्क येथील प्रसिद्ध सूर्यमंदिर हे ---- राज्यात अस्तित्वात आहे.
अ) आंध्रप्रदेश ब) तामिळनाडू
क) महाराष्ट्र ड) ओरिसा
- 10) ---- हे ठिकाण बौद्ध धर्मियांचे पवित्र स्थळ म्हणून ओळखले जाते.
अ) बोधगया ब) मुंबई
क) नागपूर ड) सारनाथ

- 11) दक्षिण भारतातील ——— हे स्थळ जैन धर्माचे प्रसिद्ध पर्यटन स्थळ आहे.
 अ) नांदेड ब) म्हैसूर
 क) श्रवणबेळगोळा ड) हम्पी
- 12) बोधगया मंदिर हे प्रसिद्ध पर्यटन केंद्र ——— राज्यात आहे.
 अ) आंध्रप्रदेश ब) बिहार
 क) महाराष्ट्र ड) कर्नाटक
- 13) अमृतसर येथील प्रसिद्ध सुवर्णमंदिर ——— या राज्यात अस्तित्वात आहे.
 अ) हरियाणा ब) गुजरात
 क) पंजाब ड) राजस्थान
- 14) देशामध्ये परकीय पर्यटकांचे स्वागत ——— करीता केले जाते.
 अ) सांस्कृतिक प्रगती ब) परकीय चलन प्राप्त करणे
 क) सामाजिक संबंध ड) पर्यटनाचा प्रसार

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) पर्यटनाच्या व्याख्या लिहा.
- 2) आनंददायी पर्यटनाविषयी चर्चा करा.
- 3) प्रवासी व्यवस्थेविषयी माहिती लिहा.
- 4) पर्यटनाच्या दृष्टीने श्रवणबेळगोळाचे महत्व स्पष्ट करा.
- 5) सांची येथील स्तूपाची माहिती लिहा.
- 6) कोणार्क येथील सूर्यमंदिराची मुख्य वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) पर्यटनाची उद्दिष्ट्ये
- 2) मेडिकल ट्युरिझम
- 3) प्रवाशी पर्यटन
- 4) तुळजापूर येथील तुळजाभवानी मंदिर

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

पर्यटनाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी सांगून राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय पर्यटनाविषयी चर्चा करा.

किंवा

पंढरपूर येथील विठ्ठल मंदिराचे ऐतिहासिक व पर्यटन महत्व विशद करा.

प्र.5 कोणार्क येथील प्रसिद्ध सूर्यमंदिराकडे पर्यटक का आकर्षित होतात? चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – III)
HISTORICAL APPLICATION IN TOURISM

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is the aim of individual tourism.
 - a) To know the nature
 - b) Know the unknown
 - c) Rest
 - d) Change in food
- 2) _____ recognizes a monument or place as world heritage.
 - a) M. T. D. C
 - b) I. T. D. C
 - c) I. M. F
 - d) UNESCO
- 3) The hilly stations in Maharashtra have become _____ tourist centers.
 - a) Cultural
 - b) Delishening
 - c) Religious
 - d) Social
- 4) International tourism is useful for _____.
 - a) Religious development
 - b) Economic prosperity
 - c) Achieving national unity
 - d) Cultural Prosperity
- 5) The like eco & agro tourism _____ concept is deeply rooted in Maharashtra.
 - a) Health tourism
 - b) Medical tourism
 - c) Social tourism
 - d) Cultural tourism
- 6) _____ is the most importance factor for the spread of tourism.
 - a) Guide
 - b) Lodging
 - c) Marketing
 - d) Transportation
- 7) To know about the tourist site _____ play the important role.
 - a) Booklet
 - b) Geographical maps
 - c) Guide
 - d) Travel agency
- 8) _____ King was first started built of Vitthal temple at Pandharpur.
 - a) Chalukya
 - b) Hoysal
 - c) Satavahan
 - d) Rashtrakut
- 9) The famous Sun temple at Konark at situated in _____ state.
 - a) Andhra Pradesh
 - b) Tamil Nadu
 - c) Maharashtra
 - d) Orissa
- 10) _____ place is known as the Holy Place in Buddhist religion.
 - a) Bodhagaya
 - b) Mumbai
 - c) Nagpur
 - d) Sarnath
- 11) _____ is the famous Jain tourist place in South India.
 - a) Nanded
 - b) Mysore
 - c) Shravanbelgola
 - d) Hampi

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Sociology (Paper – VI)

SOCIOLOGY OF RELIGION

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) मानव हा समाजशील प्राणी आहे असे कोणी म्हटले?
 अ) अँरिस्टॉटल
 ब) रँडक्लीफ ब्राऊन
 क) लेवी स्ट्रॉस
 ड) यापैकी नाही
- 2) धर्माचे समाजशास्त्र हा ग्रंथ कोणी लिहिला.
 अ) कार्ल मार्क्स
 ब) मॅक्स वेबर
 क) हर्बर्ट स्पेन्सर
 ड) यापैकी सर्व
- 3) धर्म ही लोकांसाठी अफूची गोडी आहे असे कोणी म्हटले?
 अ) हेगेल
 ब) मुल्लर
 क) मॅरेट
 ड) कार्ल मार्क्स
- 4) “सोशिऑलॉजी ऑफ रिलीजन” त्याचा अभ्यास विषय कोणता?
 अ) धार्मिक संघर्षाचा अभ्यास
 ब) धर्म व समाज यांच्यातील संबंधाचा अभ्यास
 क) धार्मिक समस्यांचा अभ्यास
 ड) यापैकी सर्व
- 5) मॅक्स वेबर यांनी ——— चा सिद्धांत मांडला.
 अ) रचनावाद
 ब) भौतिकवाद
 क) कार्यवाद
 ड) घटनावाद
- 6) मानसिक समाधान हे ——— एक कार्य आहे .
 अ) धर्म
 ब) जात
 क) सांप्रदायावाद
 ड) यापैकी सर्व
- 7) ——— ही धर्माची प्रात्यक्षिक बाजू आहे.
 अ) ईश्वर
 ब) श्रद्धा
 क) राक्षस
 ड) कर्मकांड
- 8) — मुळे ब्रिटीश कालीन भारतात धर्मांतरण घडत गेले.
 अ) मिशनरी
 ब) उलेमा
 क) संत
 ड) वरीलपैकी सर्व
- 9) बहुधर्मीय श्रद्धेमुळे ——— ची निर्मिती होते.
 अ) बहुजातीय
 ब) बहुपंथीय
 क) बहुसंस्कृतीवाद
 ड) वरीलपैकी सर्व
- 10) सांप्रदायामुळे यात अडथळे येतात.
 अ) राष्ट्रीय संपत्ती
 ब) राष्ट्रीय एकात्मता
 क) राष्ट्रीय अर्थव्यवस्था
 ड) यापैकी नाही

- 11) संरचनावादाचा जनक कोण आहे?
 अ) डुरखाईम
 क) कॉम्ट
 ब) वेबर
 ड) स्ट्रॉस
- 12) मुलतत्ववाद ---- ला सहन करीत नाही.
 अ) भाषावाद
 क) आधुनिकतावाद
 ब) राष्ट्रवाद
 ड) यापैकी नाही
- 13) धार्मिक स्वातंत्र्य कोणते कलम प्रदान करते.
 अ) कलम - 25
 क) कलम - 16
 ब) कलम - 20
 ड) कलम - 17
- 14) ---- यांनी निधर्मवादाची संकल्पना मांडली
 अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
 क) पंडित नेहरू
 ब) महात्मा गांधी
 ड) जॉर्ज जेकब

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) निधर्मवाद
- 2) सांप्रदायवाद
- 3) वृंदात्मक भौतिकवाद
- 4) मुलतत्ववाद
- 5) धर्मांतरवाद
- 6) संरचनावाद

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) धर्माच्या समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.
- 2) एमिल डुरखाईम आणि त्याचा कार्यवाद स्पष्ट करा.
- 3) धर्माची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 4) लेव्हीस्ट्रॉस आणि त्याचा संरचनावाद स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

मॅक्सवेबर आणि त्यांच्या प्रघटनाशास्त्राचे चिकित्सक परीक्षण करा.

किंवा

धर्माचे समाजशास्त्रीय व्याख्या व अर्थ सविस्तर स्पष्ट करा

प्र.5 धर्माचे समाजशास्त्रीय महत्व स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – VI)
SOCIOLOGY OF RELIGION

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Who said man is a social animal?
 - a) Arristotal
 - b) Radcliff Brown
 - c) Levi-Strauss
 - d) None of the above
- 2) Sociology of Religion _____ who wrote the book.
 - a) Karl Marx
 - b) Max Weber
 - c) Herbert Spencer
 - d) All of the above
- 3) Religion in the opium of the people _____ who said.
 - a) Hegel
 - b) Muller
 - c) Marrett
 - d) Karl Marx
- 4) "Sociology of Religion" _____ what is the subject matter.
 - a) The study of Religion Conflict
 - b) The study of Relationship between Religion and Society
 - c) The study of Religion Problem
 - d) All of the above
- 5) Max Weber gave the theory of _____.
 - a) structuralism
 - b) Materialism
 - c) Functionalism
 - d) Phenomenology
- 6) Mental peace is one of the functions of _____.
 - a) Religion
 - b) Caste
 - c) Communalism
 - d) All of the above
- 7) _____ are the practical aspect of Religion.
 - a) God
 - b) Belief
 - c) Devil
 - d) Rituals
- 8) _____ were the cause of proselytism in British India?
 - a) Missionary
 - b) Uleman
 - c) saints
 - d) All of the above
- 9) Multi Religion faith creates _____.
 - a) Multi Casteism
 - b) Multi-Sectarianism
 - c) Multi-Culturalism
 - d) All of the above
- 10) Communalism is an obstacle in _____.
 - a) National Property
 - b) National Integration
 - c) National Economy
 - d) None of these
- 11) Who is father of structuralism
 - a) Durkheim
 - b) Weber
 - c) compt
 - d) Strauss

- 12) Fundamentalism do not tolerate _____
- a) Linguism
 - b) Nationalism
 - c) Modernism
 - d) None of above
- 13) Right to Freedom of Religion _____ which article?
- a) Article 25
 - b) Article 20
 - c) Article 16
 - d) Article 17
- 14) Who described the concept of secularism?
- a) Dr. B. R. Ambedkar
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Pandit Nehru
 - d) George Jacab

Q.2 Write short answer. (Any Four)

16

- a) Secularism
- b) Communalism
- c) Dialectical Materialism
- d) Fundamentalism
- e) Proselytism
- f) Structuralism

Q.3 Write short notes. (Any Two)

12

- a) Explain the nature and scope of Sociology of Religion.
- b) Explain Emile Durkheim and functionalism.
- c) Write on Character of Religion.
- d) Write on Levi- Strauss and its structuralism.

Q.4 Attempt any one of the following question.

14

Write Details on Max Weber and it Interpretation of Phenomenology.

OR

“Meaning and Sociological definition of Religion” – Elucidate.

Q.5 Explain the concept of “Sociological Significance of Religion” – Thoroughly.

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - IX)
LABOUR ECONOMICS

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) श्रमाची मागणी ही ---- आहे.

अ) प्रत्यक्ष मागणी	ब) अप्रत्यक्ष मागणी
क) वास्तव मागणी	ड) वरील सर्व
- 2) ---- यांनी वेतननिधी सिद्धांत मांडला.

अ) जे. बी. से	ब) जे. एस. मिल
क) पिंगू	ड) मार्शल
- 3) किमान वेतन कायदा ---- या वर्षी संमत करण्यात आला

अ) 1947	ब) 1951
क) 1948	ड) 1998
- 4) ---- हा श्रमबाजाराचा केंद्रबिंदू आहे.

अ) वेतनदार	ब) कामाचे तास
क) कामगारांची सुरक्षा	ड) वरील सर्व
- 5) ---- म्हणजे श्रमिकांची उत्पादकता होय.

अ) काम करण्याची क्षमता	ब) उत्पादक क्षमता
क) गतिशीलतेची क्षमता	ड) वरील सर्व
- 6) रोजगार आणि आर्थिक विकास हे ---- आहेत.

अ) परस्पर पर्यायी	ब) परस्पर पूरक
क) परस्पर पूरक नाहीत	ड) संबंध नाही
- 7) जेव्हा कामगार एका विभागातून दुसऱ्या विभागात रोजगारासाठी स्थलांतर करतात तेव्हा त्यास ---- गतिशीलता म्हणतात.

अ) व्यावसायिक	ब) ऐतिहासिक
क) भौगोलिक	ड) हंगामी
- 8) बोनसदेय कायदा ---- या वर्षी संमत झाला.

अ) 1965	ब) 1948
क) 1966	ड) 1958
- 9) जीवन मजूरीच्या संकल्पनेची व्याख्या प्रथमता ---- यांनी केली.

अ) पिंगू	ब) हिग्गिन्स
क) केन्स	ड) रिकार्डो
- 10) भारतातील शेतमजूर ---- आहेत

अ) संघटीत	ब) प्रशिक्षित
क) असंघटीत	ड) वरील सर्व

- 11) व्यापारचक्रामुळे ---- बेरोजगारी येते.
अ) रचनात्मक ब) चक्रीय
क) घर्षणात्मक ड) तांत्रिक
- 12) ---- गतिशीलता हे भारतीय श्रमिकांचे लक्षण आहे.
अ) उच्च ब) अति उच्च
क) कमी ड) यापैकी नाही
- 13) वेतनाचा मागणी आणि पुरवठा सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
अ) अँडम स्मिथ ब) जे. एस. मिल
क) डॉ. मार्शल ड) क्लर्क
- 14) ----- क्षेत्रांमध्ये छुपी बेकारी येते.
अ) उद्योग ब) सेवा
क) शेती ड) माहिती तंत्रज्ञान

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- 1) भारतातील श्रमिकांच्या कमी उत्पादकतेची कारणे सांगा.
- 2) कामगार भरतीच्या पद्धती सांगा.
- 3) भारतातील श्रमबाजाराची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 4) श्रमबाजारातील अपूर्णता स्पष्ट करा.
- 5) वेतन आणि उत्पादकता यातील संबंध स्पष्ट करा.
- 6) नफा विभागणीसंबंधी चर्चा करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) भारतातील अलिकडच्या काळातील रोजगार विषयक धोरण.
- 2) सुशिक्षितांची बेरोजगारी
- 3) अलिकडील राष्ट्रीय वेतन धोरण
- 4) भारतातील शेती क्षेत्रातील रोजगारावर तांत्रिक बदलाचा परिणाम

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

श्रमाची गतिशीलता म्हणजे काय? श्रमाच्या गतिशीलतेवर परिणाम करणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.

किंवा

वेतनाचा सिमांत उत्पादकता सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.5 बेकारी म्हणजे काय? भारतातील बेराजगारीच्या संदर्भात कारणे आणि उपाय यांची चर्चा करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - IX)
LABOUR ECONOMICS

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Demand for labour is a _____.
 a) Direct demand
 b) Indirect demand
 c) Real demand
 d) All of these
- 2) _____ has propounded Wage Fund Theory.
 a) J. B. Say
 b) J. S. Mill
 c) Pigue
 d) Marshall
- 3) Minimum Wage Act was passed in the _____ year.
 a) 1947
 b) 1951
 c) 1948
 d) 1998
- 4) _____ is a core centre of Labour Market.
 a) Wage rate
 b) Working hours
 c) Safty of workers
 d) All of the above
- 5) _____ means productivity of labour.
 a) Ability to work
 b) Ability to produce
 c) Ability to move
 d) All of these
- 6) The employment and economic development are _____.
 a) Alternative
 b) Interrelated
 c) Not interrelated
 d) No relation
- 7) When worker migrates from one region to another region for employment is called _____ mobility.
 a) Occupational
 b) Historical
 c) Geographical
 d) Seasonal
- 8) The payment of Bonus Act is passed in the _____ year.
 a) 1965
 b) 1948
 c) 1966
 d) 1958
- 9) The concept of living wages firstly defined by the _____.
 a) Pigue
 b) Higgins
 c) Keynes
 d) Ricardo
- 10) Agricultural labour are _____ in India.
 a) Organized
 b) Trained
 c) Unorganized
 d) All of these
- 11) _____ unemployment comes due to trade cycles.
 a) Structural
 b) Cyclical
 c) Frictional
 d) Technological

- 12) _____ mobility is a character of Indian labour.
- a) High b) Very high
c) Low d) None of these
- 13) _____ has propounded demand and Supply Theory of Wages.
- a) Adam Smith b) J. S. Mill
c) Dr. Marshall d) Cleark
- 14) Disguised unemployment occurs in the _____ sector.
- a) Industry b) Service
c) Agriculture d) IT

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- a) State the causes of low labour productivity.
b) State the method of recruitment of labour.
c) State the characteristics of labour market in India.
d) Imperfection in the labour market.
e) Explain the relationship between wage and productivity.
f) Discuss about profit sharing.

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- a) Recent Employment Policy in India
b) Educated unemployment
c) Recent National Wage Policy
d) Impact of Technological changes on employment in Agricultural sector.

Q.4 Attempt any one of the following questions.**14**

What is mobility of labour? Discuss the various factors affecting on the mobility of labour.

OR

Explain the marginal productivity theory of wages.

- Q.5** What is Unemployment? Discuss about the causes and remedial measures about Indian Unemployment Problem.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – III)
POETICS**

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬರೆದವರು -

1) ಕುವೆಂಪು	2) ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ
3) ಜಿ.ಎಸ್.ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ	4) ಕಿದಿಯೂರು
 - 2) ಕಾವ್ಯಪ್ರೇಮಿ -

1) ಸಹ್ಯಾದಯ	2) ವಿಮರ್ಶಕ
3) ಕವಿ	4) ಸಂಶೋಧಕ
 - 3) ಕವಿಯಶಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಃ ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು

1) ಪಂಪ	2) ಕಾಳಿದಾಸ
3) ರಾಜಶೇಖರ	4) ಭರತ
 - 4) ಹೆಚ್. ತಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ -

1) ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ	2) ಕಾವ್ಯಾರ್ಥ ಚಿಂತನ
3) ತೌಲನಿಕ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ	4) ರ.ಸಂ.ವೈಶಃ
 - 5) ವೀರ ರಸದ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ-

1) ಕ್ರೋಧ	2) ವಿಸ್ಮಯ
2) ಉತ್ಸಾಹ	4) ಹಾಸ್ಯ
 - 6) ಕವಿತೆಯನ್ನು ಹಡೆದ ತಾಯಿ -

1) ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ	2) ಪ್ರತಿಭೆ
2) ಅಭ್ಯಾಸ	4) ಪಾಂಡಿತ್ಯ
 - 7) ಈತ ಮ್ಯಾಸಿಡೋನಿಯಾದ ಸ್ವಾಗಿರ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕ್ರಿ.ಪೂ 384ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ -

1) ಪ್ಲೇಟೋ	2) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್
2) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್	4) ಲಾಂಜೈನಸ್
 - 8) ಶ್ರೇಷ್ಠತರ ಪಾತ್ರಗಳ ಭಂದೋಬದ್ಧ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಅನುಕರಣೆಯೇ -

1) ರುದ್ರನಾಟಕ	2) ಭಾವಗಿತ
2) ಮಹಾಕಾವ್ಯ	4) ವೈನೋದಿಕ
 - 9) ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಜನಕ -

1) ಪ್ಲೇಟೋ	2) ಲಾಂಜೈನಸ್
2) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್	4) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್
 - 10) ಲಾಂಜೈನಸ್‌ನನ್ನು 'ಜೀವಂತ ಗ್ರಂತಾಲಯ' ಎಂದು ಕರೆದವರು -

1) ಸಿಸಿರೋ	2) ಡಾಂಟೆ
2) ಡ್ರೈಡನ್	4) ಯುನಾಪಿಯಸ್

- 11) 'ಬಂದೂಕಿನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಗುಬ್ಬಿ ಗೂಡು ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ' - ಇದು ಯಾವ ಕವಿಯ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲು -
 1) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
 2) ಚಿನ್ನಣ್ಣ ವಾಲಿಕಾರ
 3) ರಮಜಾನ್ ದರ್ಗಾ
 4) ಕುವೆಂಪು
- 12) ಆದರ್ಶ ರಜ್ಯದ ಕನಸು ಕಂಡ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ -
 1) ಪ್ಲೇಟೋ
 2) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್
 3) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್
 4) ಹೊರೇಸ್
- 13) ಮಹೋನ್ನತಿ ಪದದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸಂವಾದಿ ಪದ -
 1) ಪರುಹಿಷ್ಟಾಸ್
 2) ಲಿರಿಕಲ್ ಬ್ಯಾಲೆಡ್ಸ್
 3) ಪೊಯೆಟಿಕ್ಸ್
 4) ಸಬ್ಲೈಮ್
- 14) 'ಕಾವ್ಯವೆಂದರೆ ಸೌಂದ್ಯ ಮತ್ತು ಸಂತೋಷಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಸೆಯುವ ಕಲೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು -
 1) ಡಾಂಟೆ
 2) ಶೆಲ್ಲಿ
 3) ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್
 4) ಸ್ಯಾಮ್ಯುಯೆಲ್ ಜಾನ್ಸನ್

ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

16

- 1) ವ್ಯಭಿಚಾರಿ ಭಾವ
- 2) ಚಿತ್ರತುರಂಗ ನ್ಯಾಯ
- 3) ದಂಡಿ
- 4) ವಿಶ್ವನಾಥ
- 5) ಪೊಯೆಟಿಕ್ಸ್
- 6) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್

ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

12

- 1) ಕಾವ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ
- 2) ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ನಿರಸನ
- 3) ಅಲಂಕಾರ
- 4) ಔಚಿತ್ಯ

ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

14

- 1) ಕಾವ್ಯದ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
- 2) 'ಕವಿ ಮತ್ತು ಸಹೃದಯ ಒಂದು ನಾಣ್ಯದ ಎರಡು ಮುಖಗಳಿದ್ದಂತೆ' - ಈ ಮಾತನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

14

ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್‌ನ ಅನುಕರಣ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - IX)
WESTERN POLITICAL THOUGHT

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) अँरिस्टॉटलच्या मते गुलाम आणि प्राणी राज्याची निर्मिती करू शकत नाहीत कारण ----.
 अ) ते अतिशय दुबळे असतात
 ब) त्यांच्या जीवनामध्ये त्यांना निवडीचे स्वातंत्र्य नसते
 क) ते दुय्यम दर्जाचा आनंद घेतात
 ड) त्यांच्याकडे बुद्धीमत्तेचा अभाव असतो
- 2) अँरिस्टॉटलच्या मते राजकीय बदल ---- प्रकाराचे असतात.
 अ) रेषीय
 ब) चक्रीय
 क) उत्क्रांतीवादी
 ड) प्रारब्धवादी
- 3) अँरिस्टॉटलची ---- संकल्पना हा त्याने जगाला दिलेला खूप मोठा वारसा आहे.
 अ) नागरिकत्व
 ब) क्रांती
 क) राज्यघटनावाद
 ड) आदर्श राज्य
- 4) प्लेटोच्या मते राज्य हे ----
 अ) यांत्रिक संस्था
 ब) मानवनिर्मित संस्था
 क) उपकरण साधन
 ड) सेंद्रिय संस्था
- 5) प्लेटोच्या आदर्श राज्यात ---- वर्गाला संपत्तीचा अधिकार नाकारते.
 अ) पालक वर्ग
 ब) गरीब वर्ग
 क) श्रीमंत वर्ग
 ड) कुलीन वर्ग
- 6) प्लेटोचे राजकीय विचार ---- प्रकारच्या शासनपद्धतीचे समर्थन करतात.
 अ) लोकशाही
 ब) राजकीय अभिजनशाही
 क) मर्यादित राजेशाही
 ड) कायदयाचे राज्य
- 7) प्लेटोच्या मते न्याय म्हणजे ----
 अ) प्रत्येकाने आपापल्या कर्तव्याचे पालन करणे
 ब) जे ज्यास देय आहे त्यास ते मिळणे
 क) कायदयाचे पालन करणे
 ड) पालक वर्गाची इच्छाशक्ती
- 8) मॅकिअवेलीने 'fortune' ची तुलना ---- शी केली आहे.
 अ) पुरुष
 ब) देव
 क) महिला
 ड) जनता
- 9) मॅकिअवेलीच्या मते सद्गुण म्हणजे ----.
 अ) करुणा
 ब) प्रामाणिकपणा
 क) दया
 ड) कौशल्य

- 10) हॉब्सने ---- चे समर्थन केलेले आहे.
 अ) मर्यादित शासन
 क) परिपूर्ण व अमर्याद सार्वभौमत्व
 ब) मर्यादित सार्वभौमत्व
 ड) सहभागात्मक लोकशाही
- 11) हॉब्सने ---- सिद्धांत नाकारलेला आहे.
 अ) कार्यकारण सिद्धांत
 क) गतीचा सिद्धांत
 ब) दैवी अधिकाराचा सिद्धांत
 ड) कार्यमुक्तीचा सिद्धांत
- 12) लॉकने ---- ही संकल्पना मांडलेली नाही.
 अ) सहिष्णुता
 क) मर्यादित शासन
 ब) नैसर्गिक अधिकार
 ड) सार्वत्रिक प्रौढ मताधिकार
- 13) लॉकने ---- हा ग्रंथ लिहिला आहे.
 अ) The Prince
 क) The Politics
 ब) The Laws
 ड) Two Treatise on Government
- 14) जॉन लॉकच्या मते क्रांती ---- असते.
 अ) अनाधिकृत
 क) अनैतिक
 ब) पवित्र
 ड) बेकायदेशीर

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) अँक्वीनासचे मानवाच्या राजकीय स्वरूपाविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
 - 2) ऑगस्टीनची दोन शहराची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) हेगेलचे विरोध विकासाचे तत्व (द्वंद्वतात्मक) स्पष्ट करा.
 - 4) मॅकिअवेलीने राजास दिलेला उपदेश स्पष्ट करा.
 - 5) अँरिस्टॉटलचे गुलामगिरीविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
 - 6) अँरिस्टॉटलचा राज्याविषयीचा सेंद्रीय सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) अँरिस्टॉटलचे नागरिकत्वासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा.
 - 2) जॉन लॉकचे नैसर्गिक हक्क आणि खाजगी संपत्ती याविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
 - 3) रूसोची सामुहिक इहेची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) अँक्विनसचे नैसर्गिक नियमाविषयीचे विचार सांगा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- अँरिस्टॉटलच्या क्रांतिविषयक सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.
किंवा
 मॅकिअवेलीचे धर्म आणि राजकारण याविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
- प्र.5 प्लेटोच्या शिक्षणविषयक सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा. 14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - IX)
WESTERN POLITICAL THOUGHT

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) According to Aristotle, slave & animals cannot form the state because _____.
 - a) They are extremely weak
 - b) They have no share in the life of free choice
 - c) They enjoy subsequent position
 - d) They lack intelligence
- 2) Aristotle's conception of Political Change is _____.
 - a) Linear
 - b) Cyclical
 - c) Evolutionary
 - d) Eschatological
- 3) Aristotle's greatest legacy is the concept of _____.
 - a) Citizenship
 - b) Revolution
 - c) Constitutionalism
 - d) Ideal State
- 4) According to Plato, State is _____.
 - a) A mechanical body
 - b) A contractual artifact
 - c) A instrumental device
 - d) An organic institution
- 5) Plato's Republic denies right to property to _____.
 - a) The Guardian Class
 - b) Poor Class
 - c) Rich Class
 - d) The Aristocrats
- 6) Plato's political thought supports _____.
 - a) Democracy
 - b) Political Elitism
 - c) Limited Monarchy
 - d) Constitutionalism
- 7) Justice to Plato meant _____.
 - a) Doing or performing the duties of one's station
 - b) Giving to each what is his due
 - c) Obedience to Laws
 - d) The will of the guardian class
- 8) Machiavelli has compared fortune with a _____.
 - a) Men
 - b) God
 - c) Women
 - d) People
- 9) Machiavelli's notion of virtue stands for _____.
 - a) Piety
 - b) Honesty
 - c) Kindness
 - d) Prowess

- 10) Hobbes favours _____.
 a) Limited Government
 b) Limited Sovereignty
 c) Absolute & unlimited sovereignty
 d) Participatory democracy
- 11) Hobbes repudiated the theory of _____.
 a) Reason
 b) Divine Rights
 c) Motion
 d) Absolution
- 12) Locke did not advocate _____.
 a) Tolerance
 b) Natural Rights
 c) Limited Government
 d) Universal Adult Franchise
- 13) Locke wrote _____.
 a) The Prince
 b) The Laws
 c) The Politics
 d) Two Treatise on Government
- 14) To John Locke, Revolution is _____.
 a) Illegitimate
 b) Sacred
 c) Unethical
 d) Unlawful

Q.2 Write answers of the following questions. (Any Four) 16

- a) What are the Aquinas's views on political nature of man?
 b) What is the Augustine's concept of two cities?
 c) Discuss the Hegelian Dialectic.
 d) What is the Machiavelli's advice to the prince?
 e) Discuss Aristotle's views on slavery.
 f) Discuss Aristotle 'organic theory of state.

Q.3 Write answers of the following questions. (Any Two) 12

- a) Discuss Aristotle's views on citizenship.
 b) Discuss John Locke's views on Natural Rights and Private Property.
 c) Discuss Rousseau's concept of General Will.
 d) What is the Aquinas's doctrine of natural law?

Q.4 Write answers of the following questions. (Any One) 14

Critically examine Aristotle's views on revolution.

OR

Discuss Machiavelli's thoughts about religion and politics.

Q.5 Critically examine Plato's views on education. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

History (Paper – II)

WOMEN IN INDIAN HISTORY

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ——— हे नाटक कालिदासाने लिहिले नाही.
अ) दशकुमारचरित्र
ब) रघुवंशम
क) शाकुंतल
ड) मेघदूत
- 2) ——— याने रेहला हे प्रवासवर्णन लिहिले.
अ) अल्बेरुनी
ब) इब्न बतुता
क) अमीर खुस्तो
ड) महम्मद जायसी
- 3) हुमायूननामा हा ग्रंथ ——— हिने लिहिला.
अ) गुलबदन
ब) महम अनघा
क) नूरजहाँ
ड) झीनत—उन—निसा
- 4) ——— या परकीय प्रवाशाने विजयनगर साम्राज्याला भेट दिली.
अ) निकोलो काऊंटी
ब) मनुची
क) इब्न बतुता
ड) अल्बेरुनी
- 5) ऑलीसन यागर यांनी ——— स्त्रीवादावर टीका केली.
अ) मार्क्सवाद
ब) जहालवाद
क) उदारमतवाद
ड) उत्तर आधुनिकवाद
- 6) स्त्रीत्वाचा गुन्हा हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
अ) बेट्टी फ्रेडन
ब) सेलेमा जेम्स
क) सीमा दि बू
ड) जोसेफाईन
- 7) ——— या दशकाच्या उत्तरार्धात स्त्रीवादी दृष्टीकोन पुढे आला.
अ) 1950
ब) 1960
क) 1970
ड) 1980
- 8) 'द सेकंड सेक्स' हा ग्रंथ ——— हिने लिहिला.
अ) बेट्टी फ्रेडन
ब) सीमा दि बू
क) मेरी क्राफ्ट
ड) मेरी लुसी
- 9) ——— धर्मात 24 तीर्थकार मानले जातात.
अ) जैन
ब) बौद्ध
क) शीख
ड) वैदिक
- 10) महाभारतात पांडू बरोबर ——— सती गेल्याचा उल्लेख मिळतो.
अ) द्रोपदी
ब) कुंती
क) गांधारी
ड) माद्री

- 11) इस्लाम धर्माचा संस्थापक ---- होय
 अ) रजिया सुलतान ब) महम्मद रसूल
 क) महम्मद पैगंबर ड) उम्मा सलमा
- 12) सती बंदीचा कायदा ---- साली पास झाला.
 अ) 1829 ब) 1856
 क) 1929 ड) 1961
- 13) ---- या वर्षी हिंदू वारसा कायदा पास झाला.
 अ) 1885 ब) 1904
 क) 1956 ड) 1905
- 14) ---- समाजात मातृवंशीय परंपरेची पद्धत आढळते.
 अ) आदिवासी ब) ख्रिश्चन
 क) शहरी ड) ग्रामीण

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) गुप्त कालीन स्त्री साहित्याची साधने सांगा.
 - 2) मुघलकालीन स्त्री संदर्भ साधने लिहा.
 - 3) स्त्रीवादाची व्याख्या व स्वरूप सांगा.
 - 4) स्मृती ग्रंथाविषयी माहिती द्या.
 - 5) ख्रिश्चनधर्मातील स्त्रियांची स्थिती सांगा.
 - 6) सती पद्धतीविषयी थोडक्यात सांगा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) प्राचीन शिलालेखातील महिला
 - 2) इस्लाम धर्म आणि स्त्री
 - 3) उदारमतवादी स्त्रीवाद
 - 4) आदिवासी स्त्रियांचा दर्जा
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- मध्ययुगीन काळातील स्त्री अभ्यासाच्या संदर्भ साधनांचा आढावा घ्या.
 किंवा
 वैदिक धर्मातील स्त्रियांच्या स्थिती विषयी चर्चा करा.
- प्र.5 स्वातंत्र्योत्तर भारतातील स्त्रियांचा दर्जा स्पष्ट करा. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – II)
WOMEN IN INDIAN HISTORY

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ Drama was not written by Kalidas.
 - a) Dashkumar charitra
 - b) Raghuvansham
 - c) Shakuntal
 - d) Meghdut
- 2) Rehala Travel account was written by _____.
 - a) Alberuni
 - b) Ibna Batuta
 - c) Amir Khusro
 - d) Mohommad Jayasi
- 3) Humayunnama was written by _____.
 - a) Gulbadan
 - b) Maham Angha
 - c) Noorjahan
 - d) Zinat-Un-Nissa
- 4) _____ Foreign traveler was visited to Vijaynagar Empire.
 - a) Nikolo Cauntie
 - b) Manuchi
 - c) Ibna Batuta
 - d) Alberuni
- 5) Alison Yagor criticized one _____ feminism.
 - a) Marxism
 - b) Extremist
 - c) Liberalism
 - d) Post Modernism
- 6) The 'Feminism Mistake' was written by _____.
 - a) Betty Friedan
 - b) Selema James
 - c) Simone de Beauvoiv
 - d) Josefain
- 7) In _____ decade the term 'Post Modernism' comes in to existence.
 - a) 1950
 - b) 1960
 - c) 1970
 - d) 1980
- 8) 'The Second Sex' was written by _____.
 - a) Betty Friedan
 - b) Simone de Beauvoiv
 - c) Marry Craft
 - d) Marry Lussie
- 9) 24 Tirthankar are Supposed in _____ religion.
 - a) Jain
 - b) Bauddha
 - c) Sikkha
 - d) Vaidik
- 10) We find reference of _____ women went Sati along with Pandu in Mahabharta.
 - a) Dropadi
 - b) Kunti
 - c) Gandhari
 - d) Madri
- 11) _____ was the Founder of Islam religion.
 - a) Raziya sultan
 - b) Mohommad Rasul
 - c) Mohommad Paigambar
 - d) Umma Salama

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – I)
INDIAN ECONOMIC POLICY

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ---- हा आर्थिक विकासाचा निकष आहे.

अ) दरडोई उत्पन्न	ब) लोकसंख्येचे आकारमान
क) लोकसंख्या वाढीचा दर	ड) वरीलपैकी नाही
- 2) शाश्वत विकास हा ---- विकास असतो.

अ) सातत्यपूर्ण	ब) दीर्घकालीन
क) पर्यावरणाशी मैत्रीपूर्ण	ड) वरील सर्व
- 3) ---- हा मानव विकास निर्देशांकातील प्रमुख घटक आहे.

अ) ज्ञान	ब) बचत
क) उपभोग	ड) वरीलपैकी नाही
- 4) मानव विकास अहवालामध्ये मानव विकास ही ---- पसंतीच्या विस्ताराची प्रक्रिया आहे अशी व्याख्या करण्यात आली आहे.

अ) व्यक्तिगत	ब) सार्वजनिक
क) खाजगी	ड) वरीलपैकी नाही
- 5) लिंग विकास निर्देशांक ---- शी संबंधित आहे.

अ) लोकसंख्येचे आकारमान	ब) राष्ट्रीय उत्पन्नाचे आकारमान
क) लोकसंख्येची घनता	ड) लिंग गुणोत्तर
- 6) पहिली पंचवार्षिक योजना ---- योजना आहे.

अ) शेती	ब) उद्योग
क) रोजगार	ड) वरीलपैकी नाही
- 7) भारताने ---- देशाकडून नियोजनाचे तंत्र स्वीकारले.

अ) इंग्लंड	ब) अमेरिका
क) जपान	ड) रशिया
- 8) 2011 च्या जनगणनेनुसार लोकसंख्येची घनता ---- शहरामध्ये सर्वाधिक आहे.

अ) पुणे	ब) दिल्ली
क) मुंबई	ड) सोलापूर
- 9) 2011 च्या जनगणनेनुसार भारताची एकूण लोकसंख्या ---- आहे.

अ) 121 कोटी	ब) 105 कोटी
क) 103 कोटी	ड) 102 कोटी
- 10) लोकसंख्या वाढीचा दर हे ---- चे फलन आहे.

अ) जननदर	ब) मृत्युदर
क) लिंग गुणोत्तर	ड) दोन्ही अ आणि ब

- 11) भारतात दर ---- वर्षांनी जनगणना केली जाते.
 अ) 5 ब) 10
 क) 20 ड) 50
- 12) 2011 च्या जनगणनेनुसार भारतातील लिंग गुणोत्तर प्रमाण ---- इतके आहे.
 अ) 930 ब) 933
 क) 940 ड) 959
- 13) ---- हे ग्रामीण-शहर स्थलांतराचे प्रमुख कारण आहे.
 अ) बेकारी ब) हवामान
 क) संस्कृती ड) वरीलपैकी नाही
- 14) भारतीय दारिद्र्याची संकल्पना ---- यांनी मांडली.
 अ) महात्मा गांधी ब) लोकमान्य टिळक
 क) दादाभाई नौरोजी ड) वरीलपैकी नाही

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) शाश्वत विकास म्हणजे काय?
 - 2) आर्थिक विकासाचे निकष कोणते?
 - 3) मानव विकास निर्देशांक म्हणजे काय?
 - 4) आर्थिक विकासातील पंचायतीची भूमिका कोणती?
 - 5) भारतीय लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 6) भारतीय नियोजनाची प्रमुख उद्दिष्टे कोणती?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) लिंग विकास निर्देशांक म्हणजे काय?
 - 2) ग्रामीण-शहरी स्थलांतराची कारणे स्पष्ट करा.
 - 3) दारिद्र्य म्हणजे काय?
 - 4) सामाजिक संरचना म्हणजे काय?
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- शाश्वत विकासाचे महत्व स्पष्ट करा.
- किंवा
- मानव विकासाचे विविध निर्देशक स्पष्ट करा.
- प्र.5 आर्थिक विकासातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – I)
INDIAN ECONOMIC POLICY

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ is the indicator of economic development.
 - a) Per capita income
 - b) Size of population
 - c) Rate of growth of population
 - d) None of the above
- 2) Sustainable development is _____ development.
 - a) Steady
 - b) Long term
 - c) Eco friendly
 - d) All of above
- 3) _____ is the prime component of human development index.
 - a) Knowledge
 - b) Saving
 - c) Consumption
 - d) None of the above
- 4) The human development report has defined human development as the process of enlarging _____.
 - a) Individual choices
 - b) Public choices
 - c) Private choices
 - d) None of the above
- 5) Gender Development Index is related with _____.
 - a) Size of population
 - b) Size of National Income
 - c) Density of population
 - d) Sex ratio
- 6) The first five year plan is _____ plan.
 - a) Agricultural
 - b) Industrial
 - c) Employment
 - d) None of the above
- 7) India has adopted the technique of planning from _____ country.
 - a) England
 - b) America
 - c) Japan
 - d) Russia
- 8) According to 2011 Census the density of population is highest in _____ city.
 - a) Pune
 - b) Delhi
 - c) Mumbai
 - d) Solapur
- 9) According to 2011 census the total population of India is _____.
 - a) 121 crs.
 - b) 105 crs.
 - c) 103 crs.
 - d) 102 crs.
- 10) The rate of growth of population is a function of _____.
 - a) Birth rate
 - b) Death rate
 - c) Sex ratio
 - d) Both a & b
- 11) Indian census takes place after every _____ years.
 - a) Five
 - b) Ten
 - c) Twenty
 - d) Fifty

- 12) According to 2011 census sex ratio in India is _____.
 a) 930 b) 933
 c) 940 d) 959
- 13) _____ is the prominent cause of rural-urban migration.
 a) Unemployment b) Climate
 c) Culture d) None of the above
- 14) The concept of Indian poverty has been propounded by _____.
 a) Mahatma Gandhi b) LokmanyaTilak
 c) Dadabhai Naoroji d) None of the above

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) What is sustainable development?
 b) What are the indicators of economic development?
 c) What is Human Development Index?
 d) What is the role of panchayats in economic development?
 e) Explain the features of Indian population.
 f) What are the broad objectives of Indian planning?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) What is Gender Development Index?
 b) Explain the causes of rural-urban migration.
 c) What is poverty?
 d) What is meant by social infrastructure?

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the importance of sustainable development.

OR

Explain the various indicators of human development.

Q.5 Explain the role of government in economic development. 14

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – IV)**

THE THOUGHTS OF MAHATMA PHULE & DR. BABASAHEB AMBEDKAR

Day & Date: Friday, 25-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 1840 मध्ये ---- ची स्थापना करण्यात आली.
अ) बोर्ड ऑफ प्रोप्रायटर्स ब) बोर्ड ऑफ एज्युकेशन
क) बोर्ड ऑफ डायरेक्टर्स ड) बोर्ड ऑफ कन्ट्रोल
- 2) --- मध्ये एल्फिन्स्टन हायस्कूलची स्थापना करण्यात आली.
अ) 1824 ब) 1825
क) 1821 ड) 1823
- 3) संस्कृत कॉलेजची स्थापना कोणी केली?
अ) जॉन वार्डन ब) मॅकाले
क) एल्फिन्स्टन ड) अँडम्स
- 4) 'द बॉम्बे नेटिव्ह एज्युकेशन अँड स्कूल बुक' सोसायटीचे अध्यक्ष कोण होते?
अ) जॉन माल्कम ब) महात्मा फुले
क) एल्फिन्स्टन ड) विल्यम चापलीन
- 5) 'राईट्स ऑफ मॅन' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) थॉमस पेन ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
क) महात्मा फुले ड) नेल्सन मंडेला
- 6) ब्राम्हणाचे कसब' हा ग्रंथ केव्हा लिहिला?
अ) 1868 ब) 1869
क) 1870 ड) 1871
- 7) सत्यशोधक समाजाची स्थापना कोणी केली?
अ) राजाराम मोहन रॉय ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
क) सावित्रीबाई फुले ड) महात्मा फुले
- 8) 'गुलामगिरी' हा ग्रंथ केव्हा लिहिला?
अ) 1889 ब) 1873
क) 1885 ड) 1871
- 9) ---- यांच्या लेखनपरंपरेतून भारतीय इतिहासाचे डिजीटिलायझेशन सुरू झाले.
अ) रणजित गुहा ब) ग्रामची
क) रोमिला थापर ड) महात्मा फुले
- 10) ---- हा महात्मा फुलेंचा अप्रकाशित ग्रंथ आहे.
अ) गुलामगिरी ब) सत्सार
क) अस्पृश्यांची कैफियत ड) ब्राम्हणाचे कसब

- 11) महात्मा फुले यांना 'शेतकरी तत्त्वज्ञान' असे कोण म्हणतो?
 अ) धनंजय कीर
 क) शरद पाटील
 ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 ड) लोकहितवादी
- 12) 'कॉमन सेन्स' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) महात्मा फुले
 क) रोमिला थापर
 ब) थॉमस पेन
 ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 13) महात्मा फुले यांच्या कोणत्या ग्रंथात शेती सुधारणेविषयी चर्चा करण्यात आली आहे?
 अ) गुलामगिरी
 क) ब्राह्मणाचे कसब
 ब) शेतकऱ्यांचा असूड
 ड) कॉमन सेन्स
- 14) 'डेक्कन अँग्रीकल्चरिस्टस रिलीफ ॲक्ट' केव्हा पास झाला?
 अ) 1876
 क) 1879
 ब) 1875
 ड) 1878

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) बोर्ड ऑफ एज्युकेशन
 - 2) हंटर कमिशन
 - 3) जाती व्यवस्था
 - 4) वसाहतकालीन अर्थव्यवस्था
 - 5) गुलामगिरी
 - 6) मॅकाले आणि शिक्षण
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) 19 व्या शतकाच्या सुरुवातीची धार्मिक परिस्थिती
 - 2) महात्मा फुले यांचे स्त्रियांविषयी कार्य
 - 3) महात्मा फुले आणि कामगार चळवळ
 - 4) महात्मा फुले यांचे शैक्षणिक विचार
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- महात्मा फुले यांचे सामाजिक विचार स्पष्ट करा.
- किंवा
- महात्मा फुले यांच्या सत्यशोधक व ब्राम्हणेत्तर चळवळीवर चर्चा करा.
- प्र.5 महात्मा फुले यांनी अस्पृश्य व शेतकऱ्यांसाठी केलेल्या कार्याचे परीक्षण करा. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – IV)**

THE THOUGHTS OF MAHATMA PHULE & DR. BABASAHEB AMBEDKAR

Day & Date: Friday, 25-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ was established in 1840.
 - a) Board of Proprietors
 - b) Board of Education
 - c) Board of Directors
 - d) Board of Control
- 2) Elphinstane High School is established in _____.
 - a) 1824
 - b) 1825
 - c) 1821
 - d) 1823
- 3) Who was established Sanskrit College?
 - a) John Warden
 - b) Mecaly
 - c) Elphinstane
 - d) Adams
- 4) Who was the President of the Bombay Native Education and School Book Society?
 - a) Jhon Malcom
 - b) Mahatma Phule
 - c) Elphinstone
 - d) William Chaplin
- 5) Who wrote a book 'Rights of Man.'?
 - a) Thomas Pen
 - b) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - c) Mahatma Phule
 - d) Nelson Mandela
- 6) When was wrote a book 'Brahamananche Kasab'?
 - a) 1868
 - b) 1869
 - c) 1870
 - d) 1871
- 7) Who was the founder of 'Satyashodhak Samaj'?
 - a) Rajaram Mohan Roy
 - b) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - c) Savitribai Phule
 - d) Mahatma Phule
- 8) When was wrote a book 'Gulamgiri'?
 - a) 1889
 - b) 1873
 - c) 1885
 - d) 1871
- 9) _____ began the digitization through the writing tradition of Indian history.
 - a) Ranjit Guha
 - b) Gramchi
 - c) Romila Thapper
 - d) Mahatma Phule
- 10) _____ unpublished work of Mahatma Phule.
 - a) Gulamgiri
 - b) Satsar
 - c) Asprushyanchi Kaiphiet
 - d) Brahamananche Kasab
- 11) Who says 'Peasant Philosopher to Mahatma Phule?
 - a) Dhanjay Keer
 - b) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - c) Sharad Patil
 - d) Lokhit Wadi

- 12) Who wrote a book 'Common Sense'?
a) Mahatma Phule	b) Thomas Pen
c) Romila Thapper	d) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 13) Which books of Mahatma Phule discussed the reforms of Agriculture?
a) Gulamgiri	b) Shetkaryacha Asud
c) Brahmananche Kasab	d) Common Sense
- 14) When was passed, 'Deccan Agriculturist Relief Act.'?
a) 1876	b) 1875
c) 1879	d) 1878

Q.2 Attempt any four of the following question. 16

- a) Board of Education
- b) Hunter Commission
- c) Caste System
- d) Colonial Economy
- e) Gulamgiri
- f) Macaulay and Education

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Religions condition at the eve of 19th century.
- b) Work of Mahatma Phule towards women.
- c) Mahatma Phule and Labour Movement.
- d) Educational thoughts of Mahatma Phule.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Describe the social thoughts of Mahatma Phule.

OR

Discuss the Satyashodhak and Non-Brahmin Movements of Mahatma Phule.

Q.5 Examine the work done by Mahatma Phule for untouchables and farmers. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-019
Economics (Paper – XI)
INTERNATIONAL TRADE & FINANCE

Day & Date: Friday, 25-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) अनेक देशातील आंतरराष्ट्रीय व्यापारास ---- व्यापार असे म्हणतात.
अ) दोनराष्ट्रीय ब) बहुराष्ट्रीय
क) आंतर प्रादेशिक ड) वरीलपैकी नाही
- 2) अवपुंजन हे तंत्र ---- व्यापारामध्ये वापरले जाते.
अ) अंतर्गत व्यापार ब) राष्ट्रीय व्यापार
क) राज्य व्यापार ड) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
- 3) जिल्हा व्यापार हे ---- व्यापाराचे उदाहरण आहे.
अ) अंतर्गत व्यापार ब) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
क) विदेशी व्यापार ड) वरीलपैकी नाही
- 4) बहुराष्ट्रीय व्यापार हे ---- व्यापाराचे उदाहरण आहे.
अ) अंतर्गत व्यापार ब) प्रादेशिक व्यापार
क) विदेशी व्यापार ड) वरीलपैकी नाही
- 5) व्यवहारतोल ही संकल्पना ---- व्यापाराशी संबंधित आहे.
अ) अंतर्गत व्यापार ब) प्रादेशिक व्यापार
क) विदेशी व्यापार ड) वरीलपैकी नाही
- 6) भारताने ---- या वर्षी जागतिकीकरणाचा स्वीकार केला.
अ) 1981 ब) 1986
क) 1991 ड) वरीलपैकी नाही
- 7) जागतिकीकरणात ---- व्यापार अभिप्रेत आहे.
अ) खुला ब) संरक्षित
क) नियंत्रित ड) वरीलपैकी नाही
- 8) तुलनात्मक व्ययाचा आंतरराष्ट्रीय सिद्धांत आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा ---- सिद्धांत म्हणून देखील ओळखला जातो.
अ) सनातनवादी ब) नव सनातनवादी
क) आधुनिक ड) वरीलपैकी नाही
- 9) तुलनात्मक व्ययाचा आंतरराष्ट्रीय सिद्धांत ---- वस्तूंचा व्यापार गृहीत धरतो.
अ) एक ब) दोन
क) अनेक ड) वरीलपैकी नाही
- 10) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा सनातनवादी सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
अ) अँडम स्मिथ ब) डेव्हिस रिकार्डो
क) हेक्चर-ओव्हलीन ड) वरीलपैकी नाही

- 11) निव्वळ लाभाचा आंतरराष्ट्रीय सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
 अ) अँडम स्मिथ ब) डेव्हिस रिकार्डो
 क) हेक्चर-ओव्हलीन ड) वरीलपैकी नाही
- 12) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा शुद्ध सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
 अ) अँडम स्मिथ ब) डेव्हिस रिकार्डो
 क) हेक्चर-ओव्हलीन ड) वरीलपैकी नाही
- 13) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचा आधुनिक सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
 अ) अँडम स्मिथ ब) डेव्हिस रिकार्डो
 क) हेक्चर-ओव्हलीन ड) वरीलपैकी नाही
- 14) घटक देणगीची संकल्पना ---- यांनी मांडली.
 अ) ओव्हलीन ब) तौसिंग
 क) जे. एस. मील ड) डोरांस

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) खुला आंतरराष्ट्रीय व्यापार म्हणजे काय?
- 2) अंतर्गत व्यापाराचे प्रकार कोणते?
- 3) सनातनवादी आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या सिद्धांताची मुलभूत गृहिते कोणती?
- 4) अंतर-उद्योग व्यापार म्हणजे काय?
- 5) अवपुंजन म्हणजे काय?
- 6) व्यापारशर्ती म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) विनिमयदर म्हणजे काय?
- 2) व्यापारशर्तीचे प्रकार कोणते?
- 3) घटक देणगी म्हणजे काय?
- 4) निर्यात कोटा म्हणजे काय?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे विविध लाभ स्पष्ट करा.

किंवा

विनिमयदर ठरण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.5 आर्थिक विकासातील आंतरराष्ट्रीय व्यापाराच्या भूमिका स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-019
Economics (Paper – XI)
INTERNATIONAL TRADE & FINANCE

Day & Date: Friday, 25-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) International trade between many countries is known as _____ trade.
 - a) Bilateral
 - b) Multilateral
 - c) Inter-regional
 - d) None of the above
- 2) Dumping is the technique used in _____ trade.
 - a) Internal
 - b) National
 - c) State
 - d) International
- 3) District trading is an example of _____ trade.
 - a) Internal
 - b) International
 - c) Foreign
 - d) None of the above
- 4) Multinational trading is an example of _____ trade.
 - a) Internal
 - b) Regional
 - c) Foreign
 - d) None of the above
- 5) The concept of balance of payment is related with _____ trade.
 - a) Internal
 - b) Regional
 - c) Foreign
 - d) None of the above
- 6) India has adopted globalization in _____ year.
 - a) 1981
 - b) 1986
 - c) 1991
 - d) None of the above
- 7) Globalization implies _____ trade.
 - a) Free
 - b) Protected
 - c) Restricted
 - d) None of the above
- 8) The international theory of comparative costs is also known as _____ theory of international trade.
 - a) Classical
 - b) Neo-classical
 - c) Modern
 - d) None of the above
- 9) The international theory of comparative cost assumes trade of _____ commodities.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Several
 - d) None of the above
- 10) The classical theory of international trade is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above
- 11) The international theory of absolute advantage is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above

- 12) The Pure theory of international trade is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above
- 13) The Modern theory of international trade is formulated by _____.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) Heckscher-Ohlin
 - d) None of the above
- 14) _____ has propounded the concept of Factor endowment.
 - a) Ohlin
 - b) Taussig
 - c) J. S. Mill
 - d) Dorrance

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) What is meant by free international trade?
- b) What are the types of internal trade?
- c) What are the basic assumptions of classical theory of international trade?
- d) What is meant by intra-industrial trade?
- e) What is meant by dumping?
- f) What is meant by terms of trade?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) What is meant by foreign exchange rate?
- b) What are the different types of terms of trade?
- c) What is meant by factor endowment?
- d) What is meant by export quotas?

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the various gains of international trade.

OR

Explain the process foreign exchange rate determination.

Q.5 Explain the role of international trade in economic growth. 14

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - V)**

HISTORY OF INDIA (POLITY & ECONOMY) (650 A.D. – 1200 A.D.)

Day & Date: Saturday, 02-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण लिहा.

14

- 1) काव्यमिमांसा हे काव्य ----- या कवीने लिहिले.
अ) राजशेखर ब) जयदेव
क) हर्ष ड) बिलहण
- 2) शंकरचार्यांचे तत्त्वज्ञान ----- म्हणून ओळखले जाते.
अ) द्वैत ब) अद्वैत
क) द्वैताद्वैत ड) विशिष्टाद्वैत
- 3) सातव्या शतकात ----- हा चिनी प्रवासी भारतात आला होता.
अ) इत्सिंग ब) बाबोसा
क) फाहीयान ड) यापैकी नाही
- 4) चालुक्य राजा दुसरा पुलकेशी यांची ऐहोळे येथील प्रशस्ती ----- यांनी लिहली.
अ) गुणाढ्य ब) भारत
क) हरिषेण ड) रविकिर्ती
- 5) प्राचीन भारतीय इतिहासाचे पुरातत्वीय साधन ---- होय.
अ) आलेख ब) वैदिक वाङ्.मय
क) परकिय वृत्तांत ड) बौद्ध वाङ्.मय
- 6) प्राचीन तमीळ वाङ्.मय ---- नावाने ओळखले जाते.
अ) द्वैत ब) संगम
क) अद्वैत ड) यापैकी नाही
- 7) पल्लव घराण्याचा संस्थापक ---- होते.
अ) अपराजित ब) शिवस्कंद
क) रूपदेव ड) महेंद्रवर्मन
- 8) चोलांच्या काळातील अग्रहार गावातील ग्रामसभेस ---- असे म्हणत .
अ) उर ब) सभा
क) ग्राममंडळ ड) ग्रामजनपद
- 9) पाल घराण्याचा शेवटचा राजा ---- होय.
अ) इंद्रद्युम्नपाल ब) गोपाल
क) देवपाल ड) महिपाल
- 10) बौद्धधर्माशी संबंधित ----- हा तांत्रिक ग्रंथ अगदी सुरवातीचा ग्रंथ मानला जातो.
अ) धम्मपद ब) थेरीगाथा
क) महावग्ग ड) मंजुश्रीमूलकल्प

- 11) राष्ट्रकूट घराण्याची पहिली राजधानी ----- ही होती
 अ) बदामी ब) मालखेत
 क) मयुरखंडी ड) विजापुर
- 12) पाल राजा ----- यांनी जावा -सुमात्रा येथील राजाशी व्यापारी संबंध प्रस्थापित केले.
 अ) गोपाल ब) महिपाल
 क) रामपाल ड) देवपाल
- 13) राष्ट्रकूट राजा ----- यांनी उत्तर भारतातील प्रतिहार व पाल राजांचा पराभव केला.
 अ) गोंविद - III ब) अमोघवर्ष
 क) दंन्तीदुर्ग ड) कृष्ण - I
- 14) चोल वंशीय ----- राजा गंगैकॉडचोल ही उपाधी धारण केली.
 अ) विरराजेंद्र ब) राजाराजेंद्र
 क) कुलोतुंगा ड) राजराजेंद्र - II

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (6 पैकी 4)

16

- 1) परकीय साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 2) उत्तरामेरूर आलेखासंबंधी चर्चा करा.
- 3) 'विष्टि' चा अर्थ काय?
- 4) श्रेणीची कार्यपद्धती विशद करा.
- 5) राष्ट्रकूटकालीन ग्रामप्रशासन व्यवस्थेचा आढावा घ्या.
- 6) राष्ट्रकूटराजा गोंविद - III यांच्या राजकीय कामगिरीचे मूल्यमापन करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) चालुक्यांचे प्रशासनव्यवस्था
- 2) समाजाचे इतिहासलेखनशास्त्र
- 3) संरजामशाही
- 4) नाणी आणि चलन

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

सातव्या शतकापासून बाराव्या शतकापर्यंतच्या संस्कृत व कन्नड साहित्याची चर्चा करा.

किंवा

प्राचीन भारतातील श्रेणींनी व्यापार आणि वाणिज्य वाढीसाठी बजावलेल्या कामगिरीचा आढावा घ्या.

प्र.5 कृषी आणि औदयोगिक क्षेत्राच्या आर्थिक प्रगतीची चर्चा करा.

14

- 12) Pal King ____ was established thread relation a king of Java-Sumatra.
a) Gopal b) Mahipal
c) Rampal d) Devpal
- 13) ____ Rashtrakuta king defeated pratihar and pala king of North India.
a) Govind – III b) Amoghavarsh
c) Dantidurg d) Krishna – I
- 14) Chola king ____ was assumed the little “Gangaikonda chola”.
a) Virarajendra b) Raja Rajendra
c) Kulotunga d) Rajrajendra – II

Q.2 Attempt any four of the following question.

16

- a) Explain the importance of Foreign sources.
b) Discuss the Uttaramerur inscription.
c) What is the meaning of ‘Visti’?
d) Describe the working system of guilds.
e) Review the village administration system under the Rashtrakutas.
f) Evaluate Rashtrakutas King Govind – III Political Achievements.

Q.3 Write Short notes. (Any Two)

12

- a) Administration system of Chalukya's
b) Historiography of society
c) Feudalism
d) Coinage and currency

Q.4 Answer any one of the following questions.

14

Discuss the Sanskrit and Kannada literature from the seventh to twelfth century.

OR

Review the role of guilds for the promotion of trade and commerce in Ancient India.

Q.5 Discuss the development of Agricultural and Industrial Economy.

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - VI)
HISTORY OF U.S.S.R (1917 – 1977)

Day & Date: Monday, 04-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) यु. एस. एस. आर. या मध्ये ——— लोकसत्ताक राज्ये एकत्र आली.
 अ) 15 ब) 16
 क) 17 ड) 18
- 2) रशियन राज्यक्रांतीच्या वेळी रशियाचे झार ——— हे होते.
 अ) अलेक्झान्डर—I ब) अलेक्झान्डर—II
 क) निकोलस—I ड) निकोलस—II
- 3) रशियाच्या विधीमंडळाच्या सभागृहाला ——— नावाने ओळखतात.
 अ) स्टेटस जनरल ब) संसद
 क) ड्युमा ड) राईशस्टॅंग
- 4) जुलै—नोव्हेंबर 1917 च्या हंगामी सरकारने पंतप्रधान ——— हे होते.
 अ) ए. एफ. केरेन्स्की ब) व्ही. एम. मालोनोव्ह
 क) प्लॅखानोव्ह ड) प्रिन्स क्लोव
- 5) रशियात ——— या काळात गृहयुद्ध झाले.
 अ) 1918—1921 ब) 1917—1920
 क) 1919—1924 ड) 1920—1921
- 6) लेनिनने ——— धोरणाचा अवलंब केला.
 अ) पंचवार्षिक योजना ब) नवे आर्थिक धोरण
 क) विकेंद्रीकरणाचे धोरण ड) यापैकी नाही
- 7) यु. एस. एस. आर मध्ये ——— यांनी रेड आर्मी विकसित केली.
 अ) स्टॅलिन ब) ट्रॉट्स्की
 क) लेनिन ड) खुश्चेव्ह
- 8) रशियात नोकरीशाहीचा पाया ——— यांनी घातला.
 अ) लेनिन ब) स्टॅलिन
 क) ट्रॉट्स्की ड) सम्राट पीटर—द—ग्रेट
- 9) रशियातील भांडवलशाहीचा विकास हा ग्रंथ ——— यांनी लिहिला.
 अ) लेनिन ब) स्टॅलिन
 क) ट्रॉट्स्की ड) केरेन्स्की
- 10) ना प्रदेशविस्तार, ना भरपाई ही घोषणा ——— यांनी केली.
 अ) लेनिन ब) स्टॅलिन
 क) ट्रॉट्स्की ड) प्लेखानोव्ह

- 11) रशियातील मार्क्सवादाचा आदय भाष्यकार — हे होय.
 अ) स्टॅलिन ब) मालोटोव्ह
 क) प्लेखानोव्ह ड) प्रिन्स क्लोव
- 12) रशियात लाल सेनेची उभारणी — यांनी केली.
 अ) लेनिन ब) मोलोतोव्ह
 क) स्टॅलिन ड) ट्रॉट्स्की
- 13) दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेची सुरुवात — साली झाली.
 अ) 1928 ब) 1933
 क) 1938 ड) 1943
- 14) येलटा परिषद — साली झाली.
 अ) 1937 ब) 1943
 क) 1945 ड) 1946

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) रशियातील नवीन आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.
- 2) बोल्शेव्हिक क्रांतीचे महत्व चर्चा करा.
- 3) क्युबाच्या समस्येबाबत थोडक्यात वर्णन करा.
- 4) रशियातील पॉलिट ब्युरो स्पष्ट करा.
- 5) रशियातील हंगामी सरकारच्या समस्या सांगा
- 6) 1936 च्या राज्यघटनेसंबंधी चर्चा करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) लेनिनची त्रिसूत्री
- 2) प्रवदा
- 3) श्वेत सेना
- 4) ट्रॉट्स्कीचे कार्य

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

स्टॅलिनच्या काळातील पंचवार्षिक योजनावर टिकात्मक परिक्षण करा.

किंवा

यु. एस. एस. आर (U.S.S.R) तील कम्युनिस्ट पक्षाच्या कार्याचे मुल्यमापन करा.

प्र.5 आक्टोबर 1917 च्या रशियातील क्रांतीच्या कारणांची चर्चा करा.

14

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - VI)
HISTORY OF U.S.S.R (1917 – 1977)

Day & Date: Monday, 04-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Union of Soviet Socialist Republic comprised of _____ Republics.
 - a) 15
 - b) 16
 - c) 17
 - d) 18
- 2) _____ was the Czar of Russia at the time of Russian revolutions.
 - a) Alexander - I
 - b) Alexander - II
 - c) Nicholas - I
 - d) Nicholas - II
- 3) Russian constitution assembly was known as _____.
 - a) States General
 - b) Parliament
 - c) Duma
 - d) Raishstang
- 4) _____ was the Prime - Minister of Provisional Government in July - Nov 1917.
 - a) A. F. Kerensky
 - b) M. V. Molotov
 - c) Plekhanov
 - d) Prince Klove
- 5) Civil war in U.S.S.R took place between _____.
 - a) 1918-1921
 - b) 1917-1920
 - c) 1919-1924
 - d) 1920-1921
- 6) Lenin adopted the _____.
 - a) Five Years Plan
 - b) New Economic Policy
 - c) Policy of decentralization
 - d) None of these
- 7) In U.S.S.R. _____ was developed Red Army.
 - a) Stalin
 - b) Trotsky
 - c) Lenin
 - d) Khryshev
- 8) _____ was to lay a foundation of Russian bureaucratic.
 - a) Lenin
 - b) Stalin
 - c) Trotsky
 - d) Emperor Peter the Great
- 9) _____ wrote the book of Capitalism Development of Russia.
 - a) Lenin
 - b) Stalin
 - c) Trotsky
 - d) Kerensky
- 10) _____ was to make a proclamation of "No stretch No recompense".
 - a) Lenin
 - b) Stalin
 - c) Trotsky
 - d) Plekhanov
- 11) _____ was the initial a commentator of Russian marksalism.
 - a) Stalin
 - b) Molotov
 - c) Plekhanov
 - d) Prince Klove

- 12) _____ was established Red Army in Russia.
 - a) Lenin
 - b) Molotov
 - c) Stalin
 - d) Trotsky

- 13) The Second Five Year Plane was inaugurated in the year _____.
 - a) 1928
 - b) 1933
 - c) 1938
 - d) 1943

- 14) _____ held the Yelta conference.
 - a) 1937
 - b) 1943
 - c) 1945
 - d) 1944

Q.2 Write the short answers. (Any Four) 16

- a) Explain the New Economic Policy of Russia.
- b) Discuss the importance of Bolshevik Revolution.
- c) Write short answer about problems of Cuba.
- d) Describe the Politburo of Russia.
- e) What is the problems of Provisional Government of Russia?
- f) Discuss the 1936 constitution of Russia.

Q.3 Write Short notes. (Any Two) 12

- a) Three Point Formula of Lenin
- b) Pravada
- c) White Army
- d) Work of Trotsky

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Write the critical evaluation Five Year Plans under Stalin.

OR

Evaluate the role of Communist Party in U.S.S.R.

Q.5 Discuss the causes of Russian Revolution of Oct. 1917. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper - XII)**

एका वाङ्मय प्रकाराचा अभ्यास: कांदबरी

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'यमुनापर्यटन' कांदबरीतील विनायकची नागपूर येथे कोणाशी मैत्री झाली?
अ) हैबतराव ब) रामराव
क) दौलतराव ड) कृष्णराव
- 2) 'यमुनापर्यटन' कांदबरीतील शिवराम गोपाळचा मृत्यू झाल्यानंतर विहिरीत जीव कोण देते?
अ) गोदावरी ब) यमुना
क) गंगा ड) क्षिप्रा
- 3) 'यमुनापर्यटन' कांदबरीत पती आजारातून बरा व्हावा म्हणून गाईच्या शेणाने सारवलेल्या भुईवरील भात कोण खाते?
अ) सोनू ब) वेणू
क) राणी ड) सई
- 4) बाबा पदमनजी यांनी कोणता शब्दकोश तयार केला?
अ) हिंदी-मराठी ब) उर्दू-मराठी
क) कन्नड-मराठी ड) संस्कृत-मराठी
- 5) कांदबरीच्या कथानकाच्या मध्यवर्ती असलेल्या व्यक्तिरेखेस काय म्हणतात?
अ) न-नायक पात्र ब) नायक पात्र
क) खलनायक पात्र ड) गौण पात्र
- 6) 'ब्राह्मणकन्या' ही कांदबरी कोणत्या प्रकारातील आहे?
अ) ऐतिहासिक ब) काल्पनिक
क) पौराणिक ड) विचारप्रधान
- 7) 'ब्राह्मणकन्या' कांदबरीतील सत्यव्रतचे कोणावर प्रेम होते?
अ) एसतेर ब) करुणसुंदरी
क) तायम्मा ड) चंद्रिका
- 8) 'ब्राह्मणकन्या' कांदबरीतील उषेचा पाठलाग करणाऱ्या तरुणाचे नाव लिहा.
अ) प्रमोद ब) जॉन
क) बेंजामिन ड) सुशील
- 9) 'ब्राह्मणकन्या' कांदबरीतील शिवशरण अप्पाने मृत्युपत्रात संपत्ती कोणाच्या नावे केली?
अ) पत्नी तायम्मा ब) आई रखमाई
क) मल्लिकार्जुन मडकी ड) कालिंदी
- 10) कांदबरीस इ.स. 1872 मध्ये का.बा. मराठे यांनी कोणता शब्द सुचविला?
अ) कल्पित कथा ब) नावल
क) प्रदीर्घ गद्य ड) आख्यान

- 11) 'क्रौंचवध' कादंबरीतील भगवंतराव मेडिकल कोर्सला असताना कोणाच्या प्रेमात पडले होते?
 अ) सुलोचना ब) आवकासाहेब
 क) केतकी ड) कमल
- 12) 'क्रौंचवध' कादंबरीतील सुलुच्या नवव्या वाढदिवशी जेवताना आईचे डोळे ओले का झाले होते?
 अ) बोट कापलं होतं म्हणून ब) मुलगा नव्हता म्हणून
 क) दादासाहेब रागावले होते म्हणून ड) अपमान झाला म्हणून
- 13) 'क्रौंचवध' कादंबरीतील दिलीप ऊर्फ दिनकर सरदेसाईसाठी आईचे घर कोणते होते?
 अ) तुरुंग ब) राजकारण
 क) नोकरी ड) महाविद्यालय
- 14) प्रो. दादासाहेब दातार यांनी शिक्षणासाठी कोणाला घरात ठेवले होते?
 अ) भगवंत ब) अक्षय
 क) अभिषेक ड) दिनकर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) 'कथानक' या कादंबरीच्या घटकाचे स्वरूप लिहा.
- 2) 'यमुनापर्यटन' कादंबरीतील यमुनेचे लग्न विनायकरावसोबत कसे जुळते ते लिहा.
- 3) 'यमुनापर्यटन' कादंबरीतील वेणूचे दुःख लिहा.
- 4) भालचंद्र नेमाडे यांनी कादंबरीचे वर्गीकरण कसे केले आहे, ते लिहा.
- 5) 'ब्राह्मणकन्या' कादंबरीतील अप्पासाहेब डगगे या व्यक्तिरेखेचा परिचय करून द्या.
- 6) 'क्रौंचवध' कादंबरीचे भाषाविशेष स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) कादंबरी वाङ्मयप्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 2) 'यमुनापर्यटन' कादंबरीतील 'बया आणि अर्जुन' यांची कथा लिहा.
- 3) 'ब्राह्मणकन्या' कादंबरीतील 'सत्यव्रत' या व्यक्तिरेखेचे महत्त्वाचे स्थान स्पष्ट करा.
- 4) 'क्रौंचवध' कादंबरीतील सुलोचनेच्या आईविषयीच्या आठवणी लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

'क्रौंचवध' कादंबरीतील व्यक्तिरेखांचा परिचय करून द्या.

किंवा

'ब्राह्मणकन्या' कादंबरीतील स्त्री व्यक्तिरेखांचा आढावा घ्या.

प्र.5 'विधवांच्या अनेक कहाण्यामुळे यमुनापर्यटन ही कादंबरी समाजनिष्ठ झाली आहे'. या विधानाची साधार चर्चा करा.

14

- 11) 'खडकीची लढाई' हा प्रसिध्द पोवाडा कोणी लिहिला?
 अ) प्रभाकर
 ब) होनाजी बाळा
 क) अनंत फंदी
 ड) सगनभाऊ
- 12) ज्ञानेश्वरीच्या 12 व्या अध्यायात काय सांगितले आहे?
 अ) भक्तियोग
 ब) कर्मयोग
 क) भावनुवाद
 ड) ज्ञानयोग
- 13) 'लटपट लटपट तुझं चालणं गं मोठया नखऱ्याचं' ही लावणी कोणी लिहिली आहे?
 अ) होनाजी बाळा
 ब) राम जोशी
 क) परशराम
 ड) प्रभाकर
- 14) 'तुका झालासे कळस' असे कोणी म्हटले आहे?
 अ) बहिणाबाई चौधरी
 ब) जनाबाई
 क) संत बहिणाबाई
 ड) मुक्ताबाई

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) संत तुकारामांच्या अभंगातील सुभाषितवजा चार ओळी लिहा.
- 2) 'घनःश्याम सुंदरा' या भूपाळीची चार वैशिष्ट्ये सांगा?
- 3) ज्ञानेश्वरी 12 व्या अध्यायात श्रीकृष्णाला अर्जुनाने कोणता प्रश्न विचारला?
- 4) शाहीर राम जोशी यांच्या रचनांची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 5) संत तुकारामांनी प्रापंचिकास कोणता उपदेश केला?
- 6) संत ज्ञानेश्वरांची गुरुपरंपरा सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) मराठी लावणीत स्त्री मनाच्या विविध भावछटा कशा प्रकारे प्रकट झाल्या आहेत ते लिहा.
- 2) कन्या सासुऱ्यांसि जाये या अभंगातील आशयसौंदर्य स्पष्ट करा.
- 3) हटयोगी भक्तांची लक्षणे सांगा.
- 4) सगनभाऊ शाहीरीची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

तुकारामांच्या अभंग वाणीची वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

'पैजण' च्या आधारे शाहीरी कवितेचे मर्म आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

प्र.5 ज्ञानेश्वरी 12 व्या अध्यायाच्या ज्ञानी भक्तांची लक्षणे सांगा.

14

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – XII)**

मराठी भाषिक कौशल्य

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) निबंध लेखनाचे प्रकार किती?

अ) चार	ब) पाच
क) सहा	ड) तीन
- 2) कमीत कमी शब्दांत जास्ती जास्त अर्थ प्रकट करण्याच्या कौशल्यास काय म्हणतात?

अ) टिपण्णी	ब) अलंकार
क) पत्रलेखन	ड) सारांश
- 3) पुस्तक आणि वाचक यांच्यामध्ये दुवा निर्माण करण्याचे काम कोण करते?

अ) जाहिरात	ब) वर्तमानपत्र
क) ग्रंथपरीक्षण	ड) पत्रलेखन
- 4) मुलाखतीच्या मजकुराची भाषा ---- असू नये.

अ) ग्रांथिक	ब) पाल्हाळीक
क) रूक्ष	ड) बोजड
- 5) वैचारिक निबंधात कशाला वाव नसतो?

अ) कल्पनेला	ब) भावनेला
क) वास्तवाला	ड) विश्लेषणाला
- 6) सारांश लेखनात विद्यार्थ्यांने लेखकाचे विचार कोणाच्या भाषेत मांडायचे असतात?

अ) समाजाच्या	ब) स्वतःच्या
क) शासनाच्या	ड) व्यवहाराच्या
- 7) ग्रंथपरीक्षण प्रसिध्द करण्याची प्रथा एकोणिसाव्या शतकात कोणत्या मासिकाने सुरू केली होती?

अ) हंस	ब) विविधज्ञान विस्तार
क) आलोचना	ड) ललित
- 8) मानवी व्यक्तिमत्त्वाचे दर्शन घडविण्याचा हेतू कशात असतो?

अ) ग्रंथपरीक्षण	ब) मुलाखत
क) साहित्य	ड) निबंध
- 9) लघुनिबंधाचा विषय कसा असतो?

अ) प्रौढ	ब) गंभीर
क) सुबोध	ड) रंगदार
- 10) सारांश लेखनात काय अपेक्षित असते?

अ) संक्षेप	ब) काव्य
क) वर्णन	ड) विस्तार

- 11) 'व्यावहारिक मराठी' या ग्रंथाचे कर्ते कोण?
 अ) ग. ना. जोगळेकर
 क) द. दि. पुंडे
 ब) ल. रा. नासिराबादकर
 ड) अ. वा. कुलकर्णी
- 12) मुलाखतीचे प्रश्न कसे असावेत?
 अ) लहान आणि नेमके
 क) मनोरंजक
 ब) संदिग्ध आणि पल्लेदार
 ड) अडचणीत आणणारे
- 13) व्यक्तीच्या जीवनावर व कार्याला विशेष महत्त्व निबंधाच्या कोणत्या प्रकारात दिले जाते?
 अ) वर्णनात्मक
 क) चरित्रात्मक
 ब) कथात्मक
 ड) कल्पनात्मक
- 14) सारांश लेखन करताना प्रथम काय करावे?
 अ) विचार करावा
 क) लिहून काढावा
 ब) उतारा वाचावा
 ड) परिच्छेद करावा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) चरित्रात्मक निबंधाचे स्वरूप विशद करा.
- 2) सारांश लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 3) ग्रंथपरीक्षणाचे प्रकार लिहा.
- 4) वैचारिक निबंधाचे स्वरूप विशद करा.
- 5) मुलाखत घेण्यापूर्वी मुलाखतकाराने कोणती पूर्वतयारी करावी ते लिहा.
- 6) ग्रंथपरीक्षणाची भाषा कशी असावी ते लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) कल्पनात्मक निबंधाचे स्वरूप लिहा.
- 2) मुलाखत लेखनाच्या पध्दतीचे स्वरूप लिहा.
- 3) सारांश लेखनाचे स्वरूप लिहा.
- 4) ग्रंथपरीक्षणाचे स्वरूप विशद करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

निबंध लेखनाचे स्वरूप व प्रकार सोदाहरण लिहा.

किंवा

मुलाखतीचे स्वरूप सांगून मराठी पुरस्कार प्राप्त कोणत्याही साहित्यिकाची मुलाखत लिहा.

प्र.5 तुम्ही वाचलेल्या कोणत्याही एका ग्रंथाचे 'ग्रंथपरीक्षण' लिहा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - III)
URDU TEHQIQUE-O-TANQID

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے:-

(1) تحقیق _____ زبان کا لفظ ہے۔

ترکی، (ii) عربی، (iii) فارسی، (iv) لاطینی

(2) _____ نے واضح کیا ہے کہ تحقیق کا مادہ ح ق ق ہے۔ عربی میں اس کا مصدر اور اردو میں حاصل مصدر تحقیق ہے۔

(i) مولانا کلب عابد، (ii) ڈاکٹر سید عبداللہ،

(iii) گیان چند جین، (iv) کلم الدین احمد

(3) متوسط حجم کے مقالے تقریباً _____ صفحات پر مشتمل ہوتے ہیں۔

(i) دو سو، (ii) سو، (iii) تین سو، (iv) چار سو

(4) لفظ (THESIS) تھیسس کے معنی _____ زبان میں تحقیقی مقالہ یا کتاب نہیں

بلکہ کلیہ یا دعوے کے ہیں۔

(i) انگریزی، (ii) لاطینی، (iii) یونانی، (iv) چینی

(5) A.M میں ایک پرچے کے عوض ایک مقالہ لکھا جاتا ہے اُسے _____ کہتے ہیں۔

(i) ڈز ٹیشن، (ii) رپورٹ، (iii) ٹرم پیپر، (iv) ان میں کوئی نہیں

(6) بیشتر یونیورسٹیوں میں پی. ایچ. ڈی. کے طلبہ کا _____ سال کے بعد رجسٹریشن منسوخ کر دیا جاتا ہے۔

(i) سات، (ii) پانچ، (iii) تین، (iv) چھ

(7) جن شخصیتوں یا موضوعات پر بے خونی سے نہ لکھا جائے اُن کو _____ کا موضوع نہ بنانا چاہیے۔

(i) تنقید، (ii) تنقیص، (iii) تحقیق، (iv) ان میں سے کوئی نہیں

(8) _____ علوم کی تحقیق تاریخی تجزیاتی یا علمی ہوتی ہے۔

(i) تاریخی، (ii) تجزیاتی، (iii) بشری، (iv) ان میں سے کوئی نہیں

(9) تحقیق کی دو قسمیں ہیں۔ نظریاتی تحقیق اور _____ تحقیق۔

(i) سدی، (ii) غیر سدی، (iii) اطلاقی، (iv) انفرادی

(10) ہر _____ پر تحقیق لازم ہے اور تقلید حرام ہے۔

(i) نگران، (ii) مصنف، (iii) شاعر، (iv) محقق

(11) "عماد الحقیق" _____ کی تصنیف ہے۔

(i) رشید حسن خاں، (ii) مولانا کلب عابد،

(iii) نصیر الدین ہاشمی، (iv) ڈاکٹر عبداللہ

(12) _____ نے تحقیقی مقالے کی تین منزلیں نوٹ لینا، تسوید اور نظر ثانی قرار دی ہیں۔

(i) واٹسن، (ii) لیری، (iii) پارسنس، (iv) لنڈر

(13) ڈاکٹر عندلیب شادانی نے اپنے مضمون میں تحقیق کی _____ منزلیں قرار دی ہیں۔

(i) پانچ، (ii) چار، (iii) دو، (iv) تین

(14) Rechurcer1 _____ زبان کا لفظ ہے۔

(i) انگریزی، (ii) لاطینی، (iii) یونانی، (iv) فرانسیسی

16

سوال نمبر.2. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی چار)

- (1) تحقیق کی منزلوں کے مطلق اردو مصنفین کیا کہتے ہیں۔
- (2) انفرادی و اجتماعی تحقیق پر روشنی ڈالیے۔
- (3) تحقیقی مقالے کے اجزاء سے متعلق میک کرو (Mckerrow) اور بیٹ سن کی رائے تحریر کیجیے۔
- (4) مقالے کے اجزاء میں تلخیص سے کیا مراد ہے۔
- (5) آرڈر راتھ کے مطابق تحقیقی مقالے کو کیا نہیں ہونا چاہیے۔
- (6) قاضی عبدالودود، گیان چندر جین اور شیریدن نے تحقیق کی تعریف کن لفظوں میں کی ہے۔

12

سوال نمبر.3. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) سندی اور غیر سندی تحقیق کی وضاحت کیجیے۔
- (2) تحقیق کی منزلوں سے متعلق انگریز مصنفین نے کیا کہا ہے؟
- (3) تحقیق کی تعریف بیان کیجیے۔
- (4) اردو تحقیق کو کن زمروں میں تقسیم کر سکتے ہیں اپنے الفاظ میں لکھیے۔

14

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) مقالے کی تعریف بیان کرتے ہوئے اس کی قسموں پر روشنی ڈالیے۔
- (2) مقالے کے موضوع کے انتخاب میں کن امور کا لحاظ رکھنا چاہیے مفصل نوٹ لکھیے۔

14

سوال نمبر.5. محقق کے اوصاف بیان کیجیے۔

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VIII)**

साहित्यिक वर्ग: भारतीय साहित्य

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) दक्खिनी भाषा पर पहला काम ---- का है।
अ) चंद्रधर शर्मा 'गुलेरी' ब) धर्मवीर भारती
क) धीरेंद्र वर्मा ड) राहुल सांस्कृत्यायन
- 2) 'सबरस' ग्रंथ के रचयिता ---- है।
अ) माणिक प्रभु ब) वजही
क) सुलेमान खतीब ड) वली औरंगबादी
- 3) 'मेराजुल आशकीन' की रचयिता ---- है।
अ) ख्वाजा वंदेनवाज ब) खतीब
क) माणिक प्रभु ड) रामकुमार वर्मा
- 4) भारतीय प्रगतिशील लेखक संघ की स्थापना सन ---- को हुई।
अ) 1918 ब) 1936
क) 1940 ड) 1941
- 5) गिरीश कर्नाड ---- नाटककार है।
अ) कन्नड ब) मराठी
क) कोंकणी ड) गुजराती
- 6) 'हयवदन' नाटक के रचयिता ---- है।
अ) निराला ब) सुमित्रानंदन पंत
क) जयशंकर प्रसाद ड) गिरीश कर्नाड
- 7) 'हयवदन' नाटक ---- में प्रकाशित हुआ।
अ) 1970 ब) 1968
क) 1961 ड) 1971
- 8) अकेलेपन से दुःखी होकर ---- आत्महत्या का प्रयास करती है।
अ) बिन्नी ब) धनिया
क) पद्मिनी ड) सावित्री
- 9) गिरीश कर्नाड का जन्म ---- में हुआ।
अ) 1938 ब) 1928
क) 1942 ड) 1940
- 10) गिरीश कर्नाड का नाटक ---- है।
अ) पोस्टर ब) तुगलक
क) आधे-अधूरे ड) चंद्रगुप्त

- 11) 'हयवदन' नाटक ---- की खोज है।
अ) ईश्वर ब) धर्म
क) पूर्णता ड) इतिहास
- 12) 'हयवदन' नाटक की प्रमुख नायिका ---- है।
अ) पद्मिनी ब) छाया
क) राजश्री ड) नागमती
- 13) साहित्य में समग्र योगदान के लिए गिरीश कर्नाड को भारतीय ---- पुरस्कार मिला।
अ) साहित्य अकादमी ब) ज्ञान पीठ
क) कला ड) पद्मश्री
- 14) ---- उर्दू भाषा की जननी हैं।
अ) पाली ब) संस्कृत
क) तमिल ड) दक्खिनी

- प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखिए। 16
- 1) भारतीय साहित्य किसे कहते हैं? स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
 - 2) 'हयवदन' नाटक का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
 - 3) 'हयवदन' के कथोपकथन की चार विशेषताएँ लिखिए।
 - 4) देवदत्त का चरित्र-चित्रण स्पष्ट कीजिए।
 - 5) वली औरंगाबादी का साहित्यिक कृतित्व स्पष्ट कीजिए।
 - 6) 'हयवदन' नामकरण की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
- प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 12
- 1) पद्मिनी का चरित्र-चित्रण।
 - 2) हयवदन की अभिनेयता।
 - 3) कपिल का चरित्र-चित्रण।
 - 4) सुलेमान खतीब।
- प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14
- भारतीय साहित्य में भारत का प्रतिबिंब स्पष्ट कीजिए।
अथवा
दक्खिनी हिंदी साहित्य के उद्भव और विकास स्पष्ट कीजिए।
- प्र.5 'हयवदन' नाटक की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए। 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VIII)**

साहित्यिक वर्ग: प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) विद्यापति का जन्म ---- ग्राम में हुआ।
अ) चालीस गाँव
क) विपसी
- 2) विद्यापति की पदावली में ---- की प्रणयलीलाओं का अत्यंत हृदयग्राही वर्णन हुआ है।
अ) राम-सीता
क) गोपी-कृष्ण
- 3) मैथिली कोकिल ---- को कहा जाता है।
अ) तुलसीदास
क) अमीर खुसरो
- 4) विद्यापति के पिता ---- संस्कृत के सुप्रसिद्ध विद्वान थे।
अ) गणपति ठाकुर
क) प्रकाशचंद्र
- 5) विद्यापति का विवाह ---- से हुआ था।
अ) कांचनदेवी
क) चंदनदेवी
- 6) जायसी की एक छोटी-सी पुस्तक ---- नाम से फारसी में छपी है।
अ) मृगावत
क) मधुमालती
- 7) मलिक मुहम्मद जायसी एक गृहस्थ किसान के रूप में ---- में रहते थे।
अ) जायस
क) राजापुर
- 8) ---- राजा रामसिंह जायसी पर बड़ी श्रद्धा रखते थे।
अ) लखनऊ
क) भोपाल
- 9) डॉ. ग्रियर्सन ने ---- को जायसी का दीक्षागुरु माना है।
अ) शेख मोहिदी
क) सैय्यद मुहम्मद
- 10) पद्मावत महाकाव्य का नायक ---- है।
अ) भीमसेन
क) जयसिंह

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper - VIII)

व्यवसायिक वर्ग अनुवाद: सिद्धांत और प्रयोग

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

- प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों में दिये गये विपल्यो में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14
- 1) जिस भाषा से अनुवाद किया जाता है, उसे ----- भाषा कहा जाता है।
अ) अन्य
ब) द्वितीय
क) स्रोत
ड) लक्ष्य
 - 2) अनुवाद के लिए उर्दू भाषा में ----- शब्द प्रचलित है।
अ) उलथा
ब) तर्जुमा
क) तरजुमा
ड) भाषांतर
 - 3) काव्यानुवाद यह अनुवाद का ----- प्रकार है।
अ) विधागत
ब) प्रक्रियागत
क) भावगत
ड) वैज्ञानिक
 - 4) 'That was a cooked story' - 'वह मनगढ़ंत कहानी थी' यह ----- का उदाहरण है।
अ) अर्थहानि
ब) अर्थांतरण
क) पुनःसर्जन
ड) अर्थयोग
 - 5) उमर खय्याम की रूबाइयों का बच्चन द्वारा किया गया अनुवाद ----- का ही प्रमाण है।
अ) शब्दानुवाद
ब) छायानुवाद
क) भावानुवाद
ड) रूपांतरण
 - 6) आशु अनुवाद का आधार ----- भाषा होती है।
अ) लिखित
ब) साहित्यिक
क) मौखिक
ड) कार्यालयीन
 - 7) 'अनुवाद क्या है?' - ग्रंथ के लेखक ----- है।
अ) भोलानाथ तिवारी
ब) राजमल बोरा
क) जी गोपीनाथ
ड) इनमें से कोई नहीं
 - 8) अनुवाद का सबसे उपजाऊ प्रदेश ----- का है।
अ) साहित्य
ब) तकनीकी
क) बैंक
ड) कार्यालय
 - 9) नाट्यानुवाद में ----- संदर्भों का अनुवाद अत्यधिक जटिल होता है।
अ) पारिवारिक
ब) सांस्कृतिक
क) सामाजिक
ड) ऐतिहासिक
 - 10) लक्ष्य भाषा के पाठ को ही ----- कहा जाता है।
अ) स्रोत पाठ
ब) गौण पाठ
क) अनूदित पाठ
ड) मूल पाठ

- 11) वर्तमान शती को ---- शती कहा जाता है।
 अ) अनुवाद ब) सिनेमा
 क) युद्ध ड) राजनीति
- 12) अनुवाद शब्द मूलमः ---- भाषा का है।
 अ) मराठी ब) उर्दू
 क) संस्कृत ड) अरबी
- 13) शब्दानुवाद के ---- प्रकार हैं।
 अ) चार ब) पाँच
 क) दो ड) तीन
- 14) 'ज्ञातार्थस्य पुनः कथनम्' यह अनुवाद की परिभाषा ---- की है।
 अ) रामचंद्र वर्मा शास्त्री ब) भर्तृहरि
 क) अज्ञेय ड) बच्चन

प्र.2 निम्नलिखित किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16

- 1) अनुवाद की प्रक्रियागत स्थितियों पर संक्षेप में लिखिए।
- 2) सफल अनुवाद किसे कहते हैं?
- 3) वर्तमान में अनुवाद की उपयोगिता पर संक्षेप में लिखिए।
- 4) अनुवाद विज्ञान है, स्पष्ट कीजिए।
- 5) अनुवाद का लिखित स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
- 6) अनुवाद की दो परिभाषा देकर विशेषताएँ संक्षेप में लिखिए।

प्र.3 1) निम्नलिखित मराठी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए। 06

महात्मा गांधीचे जीवन आदर्श जीवन होते. आपल्या जीवनाव्दारे ते लोकांना दाखवून गेले की, मानवाने आपले जीवन कसे घडविले पाहिजे. आम्ही हे जाणले पाहिजे की, त्यांनी घालून दिलेल्या आदर्शानुसार वागूणच आपले व आपल्या देशाचे भले करू शकतो. म्हणूनच आम्ही त्यांचा आदर्श समोर ठेवून पुढे चालले पाहिजे. गांधीजी आमच्यामधून गेले त्याला फार दिवस झाले नाहीत. कादाचित आम्ही त्यांच्याकडून काही शिकलो नाही असे वाटते. आम्ही बरेचसे ऐकले नाही. त्यांच्याबरोबर राहून देखील आम्ही त्यांच्यापासून खूप दूर राहिलो. आम्ही त्यांच्याकडून तेच शिकलो जे शिकू शकलो असतो. दिव्याखाली अंधार अशी एक म्हण आहे ती येथे बरोबर लागू पडते. आम्ही दिव्याखाली राहत होतो तरीसुद्धा आमचे व्यक्तित्व त्यांच्या प्रकाशाने ज्योतिर्मय झाले नाही.

2) निम्नलिखित अंग्रेजी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए। 06

Our leaders feel that India is a poor country. They are trying their best to make her one of the strongest and richest countries in the world. They want to make the country free from poverty and want. They will not rest until the poorest man in the country is happy. Their message to the country is work hard so that your country may become rich and strong. Serve the poor so that your country may become happy and prosperous. Live together in peace and unity so that India might become united and strong.

प्र.4 निम्नलिखित किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14

अनुवाद तथा समतुल्यता का सिद्धांत स्पष्ट कीजिए।

अथवा

अनुवाद की प्रक्रिया को स्पष्ट कीजिए।

प्र.5 विधा पर आधारित अनुवाद के भेदों का विवेचन कीजिए। 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VIII)

साहित्यिक वर्ग: नाटक और रंगमंच

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) नाटक दृश्य और ——— काव्य है।
 अ) मंतव्य
 ब) श्रव्य
 क) वाच्य
 ड) गंतव्य
- 2) भरतमुनि का नाटक संबंधी विचार प्रस्तुत करनेवाला ग्रंथ ——— है।
 अ) आनंदघन
 ब) नाट्यकला
 क) नाट्यशास्त्र
 ड) भुवनमोहिनी
- 3) शंकर लेखक को ——— रुपये देते हैं।
 अ) दस
 ब) तीस
 क) सौ
 ड) पचास
- 4) हीरालाल एक ——— कार्यकर्ता थे।
 अ) कामचुकार
 ब) कर्मठ
 क) धर्मवीर
 ड) महान
- 5) जलसे में ——— आदमी जुटाए थे।
 अ) पाँच सौ
 ब) सौ
 क) तीन सौ
 ड) दो सौ
- 6) विमल ——— कौन्सिल में चुनी जाती है।
 अ) तहसील
 ब) जिलापरिषद
 क) नगर परिषद
 ड) सुबा
- 7) मैं कहता था ना, राजनीति एक ——— है, हम सबको निगल जाएगी।
 अ) मगरमच्छ
 ब) अजगर
 क) राक्षस
 ड) भूत
- 8) अरविंद के पेट में अजय ——— घुसेड देता है।
 अ) तलवार
 ब) बरछी
 क) खंजर
 ड) चाकू
- 9) प्रतोष अब ——— में रहता है।
 अ) अवन्ती
 ब) वैशाली
 क) हस्तिनापूर
 ड) चित्तौडगढ़
- 10) अंतःपूर की नारी का विशेषण है ——— ।
 अ) रानी
 ब) अनामिका
 क) असूर्यस्पर्शा
 ड) अनन्या

- 11) शीलवती को ---- अवसर दिये गए।
 अ) दो
 क) चार
 ब) तीन
 ड) कई
- 12) राजपुरोहित ---- है।
 अ) प्रेमी
 क) नास्तिक
 ब) पति
 ड) विधुर
- 13) आज की रात तो मुझे ---- भी नहीं आएगी।
 अ) नींद
 क) मृत्यु
 ब) चैन
 ड) भूख
- 14) ओक्काक ---- राज्य का अधिपति हैं।
 अ) वैभव
 क) केतु
 ब) मलल
 ड) वैशाली

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्ही चार प्रश्नों के चार-पाँच वाक्यों में उत्तर लिखिए।

16

- 1) नाटक की दो परिभाषाएँ लिखिए।
- 2) नाटक में अभिनय तत्व के महत्व को विशद कीजिए।
- 3) राजा ओक्काक के बचपन का वर्णन कीजिए।
- 4) 'सूर्य की अंतिम किरण से सूर्य की पहली किरण तक' इस नाटक के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
- 5) रवि के साथ क्या हुआ था?
- 6) 'हेलो कामरेड' नाटक की संवाद योजना विशद कीजिए।

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

12

- 1) "इस देश में लेखक की कीमत दो कौड़ी की भी नहीं। पान बेचनेवाला भी रात में जब घर जाता है, तो वह भी कुछ न कुछ अपने बच्चों के लिए ले ही जाता होगा। पर यह बदनसीब लेखक तो हमेशा खाली जेब ही लौटता है।"
- 2) "अब मुझे ही देखो न पिताजी। आरक्षण की तख्ती गले में लटकाये फिरता हूँ फिर भी नौकरी नहीं मिली।"
- 3) "जिस रात को मेरा जन्म हुआ है और जिस रात को मेरी मृत्यु होगी, उन दोनों के बीच में जो मेरी सन्तति, धन, आयु और यश है – वह सब नष्ट हो जाए, अगर मैं प्रजा से द्रोह करूँ।"
- 4) "राजसिंहासन एक अदृश्य दीवार है, जिसे लांघकर न मैं उस ओर जा सकता हूँ, न उस ओर से कोई इस ओर आ सकता है।"

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

- अ) "हेलो कामरेड" नाटक के कथानक की समीक्षा कीजिए।
 अथवा
 ब) वर्गभेद की राजनीति का 'हेलो कामरेड' नाटक में पर्दाफाश किया है – स्पष्ट कीजिए।

प्र.5 ओक्काक की चारित्रिक विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - III) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - VIII)
TRANSLATION STUDIES

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Where does the story of *The Old Man and The Sea* take place?
 - a) Canary Islands
 - b) Cuba
 - c) Marshall Island
 - d) Puerto Rico
- 2) What was Santiago called after his arm-wrestling match _____?
 - a) The Champion
 - b) The Rock
 - c) The Great Santiago
 - d) St. Santiago
- 3) Manolin's parents fear that Santiago is "salao." What does "salao" mean?
 - a) Crazy
 - b) Unlucky
 - c) Greedy
 - d) A child molester
- 4) Who is Santiago's favourite baseball player?
 - a) Jackie Robinson
 - b) Babe Ruth
 - c) Joe DiMaggio
 - d) Lou Gehrig
- 5) What does Santiago affectionately call the sea?
 - a) The Siren
 - b) His mistress
 - c) La mar
 - d) Mi amor
- 6) According to Kabir it is folly to ask _____ of a saint.
 - a) Religion
 - b) Caste
 - c) Age
 - d) Country
- 7) In the poem *moko kahan dhundo bande* Saint Kabir says the God is the breath of all _____.
 - a) human being
 - b) animals
 - c) plants
 - d) breath
- 8) In the poem *avadhu Maya taji na jay* Kabir wants to renounce _____.
 - a) his wife
 - b) his parents
 - c) his guru
 - d) maya
- 9) According to Kabir - wanders in quest of grass instead of seeking musk within itself.
 - a) deer
 - b) cow
 - c) rabbit
 - d) stag
- 10) *Songs of Kabir* is translated by _____.
 - a) Sarojini Naidu
 - b) Rabindranath Tagore
 - c) Premchand
 - d) Sumitranandan Pant
- 11) Where was the great "Negro" from against whom Santiago arm-wrestled in his youth?
 - a) Ghana
 - b) Cardenas
 - c) Cienfuegos
 - d) Havana

- 12) In *hamsa*, *kaho puratan vat* Kabir addresses _____.
- a) Peacock
 c) Swan
 b) Parrot
 d) Crow
- 13) Kabir says that the river and its _____ are one.
- a) plants
 c) animals
 b) waves
 d) stones
- 14) How long did Santiago's arm-wrestling match last?
- a) all day and all night
 c) 3 day
 b) all night
 d) all day

Q.2 Answer any four the following questions in briefly. 16

- a) On what basis does Santiago associate himself with the great Di Maggio?
 b) Examine the relationship between Santiago and Marlin.
 c) Why does Manolin insist that Santiago has not been defeated?
 d) Why does Kabir say that caste is not an obstacle to worship God?
 e) Briefly comment on the idea of 'supreme soul' expressed in *Sadho, Brahm alakh lakhaya*.
 f) What does Kabir say about man who looks for God in the world outside?

Q.3 Answer any two following questions. 12

- a) Translate the following passage into **Marathi**.
 He was asleep in a short time and he dreamed of Africa when he was a boy and the long, golden beaches and the white beaches, so white they hurt your eyes, and the high capes and the great brown mountains. He lived along that coast now every night and in his dreams he heard the surf roar and saw the native boats come riding through it.
 b) Briefly discuss the types of Translation.
 c) What is the scope of Translation in India?
 d) What is Media Translation?

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Write a critical note on various themes in the novel *The Old Man and the Sea*.

OR

Comment on the translation of *The Old Man and the Sea* by P.L. Deshpande.

Q.5 Kabir's devotional songs are 'songs of love and humanism'. Explain this statement with reference to the songs you have studied. 14

- 11) Maulana Azad's essay 'An Indian Nation, United And Indivisible' is presidential address to the 53rd session of the Indian National Ccongress at _____.
a) Ramgad ,1941 b) Rampur, 1940
c) Rameshwaram, 1939 d) Ramgarh, 1940
- 12) The narrator of the novel "Vanity Bagh" is _____.
a) Imam b) Imran
c) Irfan d) Iqbal
- 13) Anees Salim won the _____ prize for best fiction in 2013 for his novel 'The Vanity Bagh'.
a) Sahitya Academy b) Hindu
c) Dnyanpith d) Noble
- 14) The moment the rickshaw stopped, your abba said, 'This is Vanity Bagh, where we will build our home and make it heaven - like' These ending lines of the novel uttered by _____.
a) Bushra Jabbari b) Salama Auntie
c) Kareem Jabbari d) Wasim Jabbari

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) How does Agha Shahid Ali described his ancestors in Cracked Portraits?
- b) Comment on the theme of the poem 'Menelaus and Helen.'
- c) What is the central idea of the poem "Still I Rise" by Maya Angelou?
- d) How does Chinua Achebe described the bird Vulture in his poem.
- e) State in brief Maulana Azad's view on, 'the Minorities and the Political Future of India' as elaborated in his essay, "An Indian National United and Indivisible".
- f) Rearticulation of religion and modern sensibilities are the modes of difference. Discuss in the light of 'Religious Reason And Secular Effect And Incommensurable Divide'.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Discuss briefly the varieties of cultural studies.
- b) Write a note on – what is culture, their characteristics and importance of culture in human life.
- c) Explain the following with reference to context.
"That's better," Gandhi said
with a sly smile, "but you must give up this habit of speaking in Sanskrit at times.
Go to the fields. Listen to "The Peasant" speech."
- d) Explain the following with reference to context.
The chapel was full, but not packed, and very quiet.
There were mainly, my father's relatives, and his Children, and here and there I saw faces I had not seen since childhood, the faces of my father's one time friends.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the significance of Jawaharlal Nehru's arguments concerned to hero worshiping and the power.

OR

Explain James Baldwin's relationship with his father in the terms of racism prevalent in America as presented in "Notes of Native Son".

Q.5 Discuss in detail Imran Jabbari's character in the novel, "The Vanity Bagh" by Anees Salim. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper - XV)
MASS MEDIA**

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ

14

- 1) Mass Media ಅಂದರೆ
 - 1) ಸಮೂಹ
 - 2) ಸಾಮೂಹಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ
 - 3) ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ
 - 4) ಪತ್ರಿಕೆ
- 2) ಕಲಿಯುಗದವರ ಕಾಮಧೇನು ಎಂದರೆ -
 - 1) ಪತ್ರಿಕೆ
 - 2) ಆಕಳು
 - 3) ರೇಡಿಯೋ
 - 4) ಸೈಕಲ್
- 3) ಬಾಲಿವುಡ್ ಚಿತ್ರ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರ -
 - 1) ಕೆನಡಾ
 - 2) ಮುಂಬೈ
 - 3) ಕೇರಳ
 - 4) ಕರ್ನಾಟಕ
- 4) ಮುದ್ರಣಾ ಯಂತ್ರ ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ದೇಶ -
 - 1) ಆಫ್ರಿಕ
 - 2) ಶ್ರೀಲಂಕಾ
 - 3) ಚೈನಾ
 - 4) ಅರಬ್
- 5) ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಲನಚಿತ್ರ ತಯಾರಿಸುವ ದೇಶ -
 - 1) ಅಮೇರಿಕ
 - 2) ಚೈನಾ
 - 3) ಭಾರತ
 - 4) ಜಪಾನ್
- 6) ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರರಂಗ ಮೊದಲು ಆರಂಭವಾದದ್ದು -
 - 1) ಬೆಂಗಳೂರು
 - 2) ಕೇರಳ
 - 3) ಬೀದರ
 - 4) ತಮಿಳುನಾಡು
- 7) ಕನ್ನಡದ ಜನಪ್ರಿಯ ನಟ -
 - 1) ಅಂಬರೀಶ್
 - 2) ರಜಕುಮಾರ್
 - 3) ಸುಧೀರ
 - 4) ಉಪೇಂದ್ರ
- 8) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಪತ್ರಿಕೆ -
 - 1) ಪ್ರಜಾವಾಣಿ
 - 2) ವಿಜಯವಾಣಿ
 - 3) ಪ್ರಪಂಚ
 - 4) ಮಂಗಳೂರು ಸಮಾಚಾರ
- 9) ಉದಯವಾಣಿ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲ -
 - 1) ಕಲ್ಯಾಣ
 - 2) ಮಂಗಳೂರು
 - 3) ಮಣಿಪಾಲ
 - 4) ಬೆಂಗಳೂರು
- 10) ಜನರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗದ ಶಾಸಕನೆಂದರೆ -
 - 1) ವ್ಯಾಪಾರಿ
 - 2) ಶ್ರೀಮಂತ
 - 3) ಪತ್ರಕರ್ತ
 - 4) ದೇರು
- 11) ಅಂತರ್ಜಾಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದ ದೇಶ -
 - 1) ಅಮೇರಿಕ
 - 2) ಜಪಾನ್
 - 3) ಚೈನ
 - 4) ಈಜಿಪ್ಟ್

- 12) ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ 1959ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮ -
 1) ರೇಡಿಯೋ 2) ಟಿ.ವಿ.
 3) ಪತ್ರಿಕೆ 4) ನಾಟಕ
- 13) ಬಾಲಿವುಡ್ ಇರುವುದೆಲ್ಲಿ -
 1) ಅಮೇರಿಕ 2) ಜರ್ಮನಿ
 3) ಭಾರತ 4) ಚೈನ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ದೂರದರ್ಶನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ -

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಆಧುನಿಕ ಸಮೂಹ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೆಂದರೆ ಯಾವುವು?
 2) ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯಾ?
 3) ಸುದ್ದಿ ಎಂದರೇನು?
 4) ನಿಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಪತ್ರಿಕೆ ಯಾವದು? ಏಕೆ?
 5) ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಮೊದಲಿನ ಹೆಸರು ಯಾವುದು?
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ವಿಶೇಷ ವರದಿಗಾರ
 2) ಕ್ರೈಂ ರಿಪೋರ್ಟರ್
 3) ಮೊಬೈಲ್ ಹುಚ್ಚು
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನಾಲ್ಕನೇ ಆಧಾರ ಪತ್ರಿಕಾರಂಗ - ಈ ಮಾತನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
 2) ದೂರದರ್ಶನದ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ಮೊಬೈಲ್ ಮಾಧ್ಯಮದ ಸಾಧಕ-ಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - III) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - VIII)

URDU SAHAFAT AUR FANN-E-TARJUMA NIGARI

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14 سوال نمبر.1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے :-

(1) ہندوستان میں صحافت کا باقاعدہ آغاز _____ کے انگریزی اخبار سے ہوا -

(i) بینجمن پیرس ، (ii) جیمس آگسٹس ہکی،

(iii) لارڈ ولیم، (iv) منشی ہر سکھ لال

(2) محمد باقر _____ سے اردو اخبار نکالتے تھے -

(i) دہلی، (ii) حیدرآباد ، (iii) پونہ ، (iv) ممبئی

(3) اخبار 'کوہ نور' کے پہلے ایڈیٹر _____ تھے -

(i) منشی سجاد حسین، (ii) سید محمد ،

(iii) منشی ہر سکھ لال ، (iv) سر سید احمد خان

(4) کالم کی _____ قسمیں تسلیم کی گئی ہیں -

(i) دو، (ii) چار، (iii) پانچ ، (iv) چھ

(5) شعبہ _____ اندرون ریاست اور اندرون ملک ' دیہاتی علاقوں میں اخبار

پہنچانے کی ذمہ داری ادا کرتا ہے -

(i) شہر (ii) ڈاک ، (iii) ملک ، (iv) مفاصلات

(6) _____ وہ مضمون ہے جس میں کسی بھی اخبار یا رسالہ کے مدیر کی کسی اہم معا

ملہ پر رائے شائع ہوتی ہے -

(i) کالم ، (ii) فیچر ، (iii) اداریہ ، (iv) مزاحیہ مضمون

(7) لندن اخبار "ویکلی نیوز" کے مالک کا نام _____ ہے -

(i) جان لیمپ بیل ، (ii) ناتنہیل بٹر ، (iii) ناتنہیل براٹن ، (iv) جان لینن

(8) مخصوص موضوعات پر لکھے جانے والے کالم کو _____ کہا جاتا ہے -

(i) سینڈ یکیٹ ، (ii) مزاحیہ کالم ، (iii) الٹا اہرام ، (iv) خصوصی کالم

(9) روزانہ اخبارات میں شائع ہونے والی اکثر و بیشتر خبریں _____ کی ساخت پر

لکھی جاتی ہیں -

(i) مضمون ، (ii) شاعری ، (iii) الٹا اہرام ، (iv) سیدھا اہرام

(10) _____ خبروں کو جمع کرنے کا کام زیادہ محنت طلب ہوتا ہے -

(i) متوقع ، (ii) غیر متوقع ، (iii) مستعد ، (iv) جامد

(11) الٹا اہرام کے علاوہ خبر لکھنے کے دیگر _____ طریقے بھی ہیں -

(i) دو ، (ii) تین ، (iii) چار ، (iv) پانچ

(12) _____ میں کالم نویس اپنی تمام گہری معلومات کی مدد سے اطمینان

بخش دلائل پیش کرتا ہے -

(i) ذاتی کالم ، (ii) مخصوص کالم ، (iii) مزاحیہ کالم ، (iv) رنگ برنگ کالم

(13) حیدرآباد سے _____ اخبار شائع ہوتا ہے -

(i) انقلاب ، (ii) منصف ، (iii) کوہ نور ، (iv) سید الاخبار

14) اخبار 'الہلال' اور 'البلاغ' _____ کے نکالے ہوئے ہیں -

- (i) محمد باقر ،
(ii) منشی نول کیشور ،
(iii) مولانا ابوالکلام آزاد،
(iv) مولانا محمد حسین آزاد

سوال نمبر.2. مختصر جواب لکھیے :- (کوئی چار / 04)

16

- 1) مزاحیہ کالم کسے کہتے ہیں؟
- 2) خصوصی کالم سے کیا مراد ہے؟
- 3) غیر متوقع خبر پر روشنی ڈالیے -
- 4) سائنسی فیچر پر روشنی ڈالیے -
- 5) انسانی دلچسپی کے فیچر کا تعارف پیش کیجئے -
- 6) صحافت کی تعریف بیان کیجئے -

سوال نمبر.3. مختصر جواب لکھیے :- (کوئی دو / 2)

12

1. کالم نگاری کا مفہوم اور اہمیت بیان کیجیے -
2. ادارہ نویسی کی تعریف، اہمیت و افادیت پر روشنی ڈالیے -
3. نیوز فیچر پر روشنی ڈالیے -
4. صحافت نگاری کے دور دوم کا اجمالی جائزہ لیجیے -

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک)

14

- 1) اخبار کا انتظامی عملے (ڈھانچے) کا تعارف پیش کرتے ہوئے اس کے مختلف شعبہ جات کی کارگزاریوں پر روشنی ڈالیے -
- 2) اخبار کے مختلف شعبوں کا جائزہ لیجیے -

سوال نمبر.5. خبر کی تعریف بیان کرتے ہوئے اس کی فنی اور موضوعاتی قسموں پر روشنی ڈالیے -

14

- 11) --- संप्रदायामधील साधू कानफाटे म्हणून ओळखले जातात.
 अ) दत्त ब) नाथ
 क) वारकरी ड) महानुभव
- 12) --- यांनी भारुडाच्या माध्यमातून समाजप्रबोधन केले.
 अ) संत एकनाथ ब) कानीफनाथ
 क) संत ज्ञानेश्वर ड) संत सावता माळी
- 13) मराठा कालीन स्थापत्यावर --- शैलीचा प्रभाव आहे.
 अ) पाश्चात्य ब) राजस्थानी
 क) नागर ड) हेमाडपंथी
- 14) मराठा कालखंडात होनाजी बाळा, सगनभाऊ हे प्रसिद्ध --- होते.
 अ) सेनापती ब) शाहीर
 क) नृत्यकार ड) अभिनेते

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) मराठी भाषेची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 2) मराठी भाषेच्या विकासातील संत साहित्याचे योगदान सांगा.
 - 3) मराठाकालीन गुलामगिरीची माहिती द्या.
 - 4) सुफी संप्रदायाच्या कोणत्याही चार शाखांची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 5) नाथ संप्रदायाची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - 6) मराठाकालीन चित्रकला विषयी माहिती द्या.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) मराठी बखर वाङ्मय
 - 2) मराठाकालीन स्त्रियांची स्थिती
 - 3) संत एकनाथ
 - 4) पेशवेकालीन स्थापत्य कला.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- मराठाकालीन बलुतेदारी व अलुतेदारी पद्धतीवर सविस्तर लिहा.
 किंवा
 मराठाकालीन किल्ले स्थापत्य रचनेचे वर्णन करा.
- प्र.5 वारकरी संप्रदायाचे कार्य विस्तृतपणे सांगा 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - I)**

HISTORY OF THE MARATHAS (1600AD-1818AD) (SOCIAL & CULTURAL)

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) 'Maharashtra' word's _____ form was Maharashtra.
 - a) Pali
 - b) Sanskrit
 - c) Ardhamaghi
 - d) Persian
- 2) _____ wrote 'Chaturvarg Chintamani' book.
 - a) Kalhan
 - b) Jalhan
 - c) Hemadri Pandit
 - d) Sarangdhar
- 3) _____ Chinese traveler said that Maratha peoples were self respect and thankful.
 - a) Mao Tse Tung
 - b) Huan Tsung
 - c) Chang Kai Shaik
 - d) Yuvan Shwang
- 4) Society was divided into _____ varna during Maratha period.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Four
- 5) Untouchability was stigma on _____ Hindu religion.
 - a) Christen
 - b) Hindu
 - c) Muslim
 - d) Shikh
- 6) Slave women called _____ during Maratha period.
 - a) Dancer
 - b) Singer
 - c) Batik
 - d) Virgin
- 7) Balutedar and Alutedar were called _____ during Maratha period.
 - a) Jahagirdar
 - b) Vatandar
 - c) Karu-Naru
 - d) Jamindar
- 8) _____ was the chieftain in Pargana during Maratha period.
 - a) Patil
 - b) Kulkarni
 - c) Mirasdar
 - d) Deshmukh
- 9) _____ was the main Sufi cult center in Maratha period.
 - a) Kolhapur
 - b) Solapur
 - c) Paithan
 - d) Pandharpur
- 10) _____ was not a Varkari cult saint.
 - a) Shri Chakradhar Swami
 - b) Tukaraam
 - c) Chokhamela
 - d) Dnyaneshwar
- 11) _____ cult Sadhu known as Kanphate.
 - a) Dutta
 - b) Nath
 - c) Varkari
 - d) Mahanubhav

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – III)**

THEORETICAL PERSPECTIVES IN SOCIOLOGY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) गिडीन्सच्या मते समाज म्हणजे काय?

अ) मूल्याचा संच	ब) लोकांचा संच
क) सामाजिक प्रथांचा संच	ड) कुटुंबाचा संच
- 2) अभिव्यक्तीशील क्रिया व विवेकी उद्देशपूर्ण क्रिया यात कोणी भेद केला?

अ) अलथुसेर	ब) हेबरमास
क) मिड	ड) मार्क्स
- 3) लोकांन्वय पद्धती म्हणजे ---- होय.

अ) लोकांची दैनंदिन जीवनपद्धती	ब) नियमने
क) मूल्ये	ड) वरीलपैकी सर्व
- 4) प्रतिकात्मक अंतरक्रियावाद ही एक सैद्धांतिक अभिमुखता आहे असे कोण म्हणतो?

अ) ब्लुमर	ब) हेबरमास
क) बर्गर	ड) डेरीडा
- 5) आपल्या संरचनावादामध्ये व्याकरण शास्त्राचा विचार कोणी केला?

अ) डेरीडा	ब) गिडीन्स
क) फूको	ड) वरीलपैकी नाही
- 6) खालीलपैकी कोणता विचारवंत लोकांन्वय पद्धतिशास्त्र नाही?

अ) शुट्झ	ब) हुसरेल
क) गारफिनकेल	ड) मिड
- 7) खालीलपैकी कोणता नवमार्क्सवादी फ्रान्सचा आहे?

अ) फूको	ब) गिडीन्स
क) अलथुसेर	ड) बर्गर
- 8) प्रतिकात्मक अंतरक्रियावादी म्हणून आपण कोणास ओळखतो?

अ) मिड	ब) हेबरमास
क) बर्गर	ड) डेरीडा
- 9) संरचनात्मकवाद व उत्तरसंरचनावाद यात कोणी भेद केला?

अ) डेरीडा	ब) गिडीन्स
क) फूको	ड) ब्लुमर
- 10) संघर्ष हे सामाजिक परिवर्तनाचे कारण आहे असे कोण म्हणतो?

अ) टी. पार्सन्स	ब) आर. मर्टोन
क) आर.काल्लिन्स	ड) एल. कॉझर

- 11) उत्तर संरचनावाद हा ----- शी संबंधित आहे.
 अ) धर्म ब) भाषा
 क) वर्ग ड) वरीलपैकी नाही
- 12) चिकित्सक सिद्धांतकार म्हणून कोणाला ओळखले जाते?
 अ) अलेक्झांडर ब) हेबरमास
 क) अलथुसेर ड) वरील सर्व
- 13) संरचनावादाचे मूळ भाषा आहे असे कोण म्हणतो?
 अ) मिड ब) शुट्झ
 क) फार्टीनंड सासुरें ड) हेबरमास
- 14) लोकांन्वय पद्धतीचा जनक कोण आहे?
 अ) बर्गर ब) लुकमान
 क) गारफिनकेल ड) डेरिडा

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) अलथुसेरचा नवमाक्सवाद स्पष्ट करा.
 - 2) उत्तराधुनिकतावादाला फुकोने दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
 - 3) घटनापद्धतीशास्त्र ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) लोकपद्धती विज्ञानाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 5) प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - 6) मिडची स्व ची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) नवप्रकार्यवाद
 - 2) उत्तर आधुनिकतावाद
 - 3) संरचनिकरणाची संकल्पना
 - 4) प्रतीकात्मक आंतरक्रियावादाचे आधार
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- जार्ज मिडचे प्रतिकात्मक आंतरक्रियावादाला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
 किंवा
 डेरिडाचे उत्तरसंरचनावादाला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
- प्र.5 हेबरमासचा टिकात्मक सिद्धांत स्पष्ट करा. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – III)
THEORETICAL PERSPECTIVES IN SOCIOLOGY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) According to Giddens, What is society?
 - a) Set of value
 - b) Set of people
 - c) Set of social practices
 - d) Set of family
- 2) Who make the difference between communicative action and rational purposive action?
 - a) Althuser
 - b) Habermass
 - c) G. Mead
 - d) Karl Marx
- 3) Ethno- methodology means _____.
 - a) Daily living system of people
 - b) Norms
 - c) Values
 - d) All the above
- 4) Who say 'The symbolic interationism is as theoretical orientation?
 - a) Blumer
 - b) Habermass
 - c) Berger
 - d) Derrida
- 5) In his structuralism who think about grammatology?
 - a) Derrida
 - b) Giddens
 - c) Foucault
 - d) None of above
- 6) Which of the following is not Ethnomethodologist?
 - a) Schutz
 - b) Husserell
 - c) Garfinkel
 - d) Mead
- 7) Which of the following Neo-Marxist belongs to France?
 - a) Foucault
 - b) Giddens
 - c) Althusser
 - d) Berger
- 8) Who is well known as a Symbolic Integrationist?
 - a) Mead
 - b) Habermass
 - c) Berger
 - d) Derrida
- 9) Who make differences between structuralism and post structuralism?
 - a) Derrida
 - b) Giddens
 - c) Foucault
 - d) Blumer
- 10) Who says the conflict is a cause of social change?
 - a) T. Parsons
 - b) R. Merton
 - c) R. Collins
 - d) L. Coser
- 11) Post structuralism is related with _____.
 - a) Religion
 - b) Language
 - c) Class
 - d) None of above

- 12) To whom known as a critical theorist?
a) Alexander
b) Habermass
c) Althuser
d) All the above
- 13) Who says language is the root of Structuralism?
a) Mead
b) Schutlz
c) Fertinand Sassure
d) Habermass
- 14) Who is the father of Ethnomethodology?
a) Berger
b) Lunkman
c) Grafinkel
d) Derrida

- Q.2 Write short answers. (Any Four) 16**
- a) Explain the Althuser’s Neo-Marxism.
 - b) Explain Foucault’s contribution to post modernism.
 - c) Explain the concept of Phenomenology.
 - d) Explain the concept Ethono-methodology.
 - e) State the characteristics of symbolic interactionism.
 - f) Explain the Mead’s concept of self.
- Q.3 Write short notes. (Any Two) 12**
- a) Neo-functionalism
 - b) Post modernism
 - c) Concept of structuration
 - d) Basis of symbolic interactionism
- Q.4 Attempt any one of the following questions. 14**
- Explain George Mead’s contribution to Symbolic Interactionism.
- OR**
- Explain the Derrida’s contribution to post-structuralism.
- Q.5 Explain Hebarmas’s critical theory. 14**

- 10) वि. का. राजवाडे यांनी इतिहासाचे ---- प्रकार सांगितले.
 अ) चार ब) तीन
 क) दोन ड) पाच
- 11) न्यायनिवाडा संदर्भातील कागदपत्राला ---- असे म्हणतात.
 अ) शकावली ब) बाड
 क) महजर ड) कुळकटी
- 12) संघर्षाचा सिद्धांत ---- शी संबंधित आहे.
 अ) मार्क्स ब) चिद्वाद
 क) कार्यकारणभाव ड) राजकीय इतिहास
- 13) मानव व समाज यांच्यावर भौगोलिक परिस्थितीचा प्रभाव पडत असतो असे ---- म्हणतो.
 अ) एल्टन ब) बकल
 क) लोविथ ड) बार्नस
- 14) कार्लमार्क्स ---- देशाचा होता.
 अ) ग्रीक ब) रोम
 क) अरब ड) जर्मनी

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) इतिहासाची व्याप्ती
- 2) स्थानिक इतिहास
- 3) नाणकशास्त्र
- 4) इतिहास संशोधकाचे गुण
- 5) तळटिपांचे उपयोग
- 6) अवतरण

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) इतिहासाचे स्वरूप
- 2) इतिहासाचे तत्वज्ञान
- 3) कार्लमार्क्स
- 4) कागदपत्रांचे परीक्षण

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

इतिहासाच्या सहाय्यकारी शास्त्रांचे स्पष्टीकरण करा.
 किंवा

इतिहासातील कार्यकारण भाव स्पष्ट करा.

प्र.5 इतिहास संशोधन पद्धतीमधील विविध टप्प्यांचा आढावा घ्या.

14

Seat No.	
----------	--

M.A.(Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - I)
HISTORIOGRAPHY

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) "History is a preceptor of prudence and not of principles" who says this?
 - a) Renier
 - b) Herder
 - c) Admend Bark
 - d) Livy
- 2) "History is story of men living in societies", _____ says.
 - a) Herder
 - b) Renier
 - c) Lecky
 - d) Nevins
- 3) "All History is contemporary history", _____ says.
 - a) Lord Action
 - b) Carr
 - c) Croce
 - d) Vicko
- 4) "History means an inquiry into Interesting and memorable past events," that says _____.
 - a) Rank
 - b) Lecky
 - c) Hegel
 - d) Herodotus
- 5) "History is essentially a science of reasoning, since all Historical knowledge is Indirect", that says _____.
 - a) Herodotus
 - b) Montesque
 - c) Seignbos
 - d) Croce
- 6) "History is the chain of events", _____ says that.
 - a) Herder
 - b) Lecky
 - c) Renier
 - d) Livy
- 7) "The Nature of History", was written by _____.
 - a) Karl Marks
 - b) Arthur Marwick
 - c) Toynbee
 - d) E.H.Carr
- 8) _____ wrote a book 'Logic'.
 - a) Hegel
 - b) Rank
 - c) Toynbee
 - d) Karl Marks
- 9) "No Documents No History" who says?
 - a) Seignbos
 - b) E.H.Carr
 - c) Rank
 - d) Croce
- 10) _____ types has declared of History by V.K.Rajwade.
 - a) Four
 - b) Three
 - c) Two
 - d) Five
- 11) Document of Justicing was called as _____.
 - a) Shakawali
 - b) Baadh
 - c) Mahajar
 - d) Kulkati

- 12) The theory of conflict is related to _____.
 - a) Marks
 - b) Idealism
 - c) Causation
 - d) Political History

- 13) The type of man and society is influenced by the general aspects of nature, say _____.
 - a) Altoh
 - b) Buckle
 - c) Lowith
 - d) Barnes

- 14) Karl Marks _____ Historian.
 - a) Greek
 - b) Rome
 - c) Arab
 - d) Germany

Q.2 Write the short answers(Any Four) 16

- 1) Scope of History
- 2) Local History
- 3) Numismatics
- 4) Merits of Research scholar
- 5) Use of Foot Notes
- 6) Quotation

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- 1) Nature of History
- 2) Philosophy of History
- 3) Karl Marks
- 4) Examination and Interpretation of Documents

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the auxiliary science of history.

OR

State the causation in History?

Q.5 Review the various steps of Research Methodology. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - I)
HEALTH PSYCHOLOGY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ---- म्हणजे शारीरिक, मानसिक आणि सामाजिक अवस्थेचे सकारात्मक लक्षण होय.
 अ) आरोग्य ब) शरीर
 क) मन ड) सिद्धांत
- 2) संसर्गजन्य रोग हे तीव्र ---- चे लक्षण असून अपायकारक घटनेमुळे होतात.
 अ) आरोग्य ब) आजार
 क) मन ड) आत्मा
- 3) ---- यांना नेहमी औषधाचे जनक म्हणून संबोधितात.
 अ) फ्रॉईड ब) स्किनर
 क) हिप्पोक्रेटीस् ड) अडलर
- 4) ---- यांनी आजारपणाचा शरीरातील नैसर्गिक द्रवपदार्थासंबंधीचा सिद्धांत मांडला.
 अ) हिप्पोक्रेटीस् ब) स्किनर
 क) मॅस्लो ड) अडलर
- 5) शरीरातील नैसर्गिक द्रवपदार्थासंबंधीच्या सिद्धांतानुसार शरीर हे ---- द्रवपदार्थांनी बनलेले आहे.
 अ) 4 ब) 6
 क) 8 ड) 10
- 6) जीवशास्त्रात ---- ही संज्ञा म्हणजे कोणतीही वनस्पती किंवा सजीवातील द्रवपदार्थ होय.
 अ) द्रवपदार्थ ब) आजार
 क) मन ड) आत्मा
- 7) ---- यांनी शरीरातील चार नैसर्गिक द्रवपदार्थांमध्ये (Humors) संतुलन राखण्यासाठी सकस अन्न खाणे आणि अतिअन्न खाणे टाळण्याचे सुचविले आहे.
 अ) हिप्पोक्रेटीस् ब) स्किनर
 क) मॅस्लो ड) अडलर
- 8) ---- हा पहिला तत्ववेत्ता होता की, ज्याने मन आणि शरीर हे स्वतंत्र घटक आहेत असे सांगितले.
 अ) हिप्पोक्रेटीस् ब) प्लेटो
 क) मॅस्लो ड) अडलर
- 9) वर्तनवादाने ---- मानसशास्त्राचा महत्वाचा पाया घातला.
 अ) आरोग्य ब) सामाजिक
 क) बोधनीक ड) अपसामान्य

- 10) --- चा संबंध अदृश्य प्रक्रियेशी येतो.
 अ) मना ब) शरीरा
 क) आरोग्या ड) आत्मा
- 11) APA नुसार --- मानसशास्त्राचे अनेक उपक्षेत्र किंवा शाखा आहेत.
 अ) आरोग्य ब) सामाजिक
 क) बोधनिक ड) अपसामान्य
- 12) --- मानसशास्त्राची उपक्षेत्र किंवा उपशाखा 1978 साली सुरू झाले.
 अ) आरोग्य ब) सामाजिक
 क) बोधनिक ड) अपसामान्य
- 13) हिप्पोक्रेटीस् हा पहिला तत्ववेत्ता होता की, ज्याने --- आणि शरीर हे स्वतंत्र घटक आहेत असे सांगितले.
 अ) मन ब) आत्मा
 क) सिद्धांत ड) अभिसंधान
- 14) --- म्हणजे आपले शारीरिक घटक होत
 अ) आरोग्य ब) शरीर
 क) मन ड) आत्मा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) मानसशास्त्रीय घटकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- 2) सामाजिक घटकांची भूमिका स्पष्ट करा.
- 3) जुळी आणि दत्तक मुलांच्या अभ्यासावर चर्चा करा.
- 4) भावना आणि ताणावर चर्चा करा.
- 5) सामाजिक वर्तन आणि ताणावर चर्चा करा.
- 6) सामाजिक समायोजनाच्या पदनिश्चयन श्रेणीवर चर्चा करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) सामाजिक आधार
- 2) जीवनशैली आणि आजार
- 3) निकोटीनची भूमिका
- 4) दैनंदिन संघर्ष

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
 आरोग्यावर ताण कसा परिणाम करतो?

किंवा

ताणाचे जैविक पैलू स्पष्ट करा.

प्र.5 जीवन कार्यक्रमावर चर्चा करा. 14

Seat
No.

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - I)
HEALTH PSYCHOLOGY**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) The term _____ to means a positive state of physical, mental and social well-being.
 - a) health
 - b) body
 - c) mind
 - d) theory
- 2) Infectious diseases are acute _____ caused by harmful matter.
 - a) health
 - b) illness
 - c) mind
 - d) soul
- 3) _____ often called the father of medicine.
 - a) Freud
 - b) Skinner
 - c) Hippocrates
 - d) Adler
- 4) _____ proposed a Humoral Theory of illness.
 - a) Hippocrates
 - b) Skinner
 - c) Maslow
 - d) Adler
- 5) According to Humoral Theory the body contains _____ fluids called humors.
 - a) 4
 - b) 6
 - c) 8
 - d) 10
- 6) In biology the term _____ refers to any plant or animals fluid.
 - a) humor
 - b) illness
 - c) mind
 - d) soul
- 7) _____ recommended eating a good diet and avoiding excesses to help achieve Humoral balance.
 - a) Hippocrates
 - b) Skinner
 - c) Maslow
 - d) Adler
- 8) _____ was among the first to propose that the mind and body are separate entities.
 - a) Hippocrates
 - b) Plato
 - c) Maslow
 - d) Adler
- 9) Behaviorism also served as an important foundation of _____ Psychology.
 - a) health
 - b) social
 - c) cognitive
 - d) abnormal
- 10) The _____ refers to an abstract process.
 - a) mind
 - b) body
 - c) health
 - d) soul

- 11) APA has many divisions of ____ psychology.
 - a) Health
 - b) Social
 - c) Cognitive
 - d) Abnormal
- 12) The divisions of ____ psychology was introduced in 1978.
 - a) Health
 - b) Social
 - c) Cognitive
 - d) Abnormal
- 13) Hippocrates was among the first to propose that the ____ and body are separate entities.
 - a) mind
 - b) soul
 - c) theory
 - d) conditioning
- 14) The body refers to our ____ being.
 - a) health
 - b) physical
 - c) mind
 - d) soul

Q.2 Attempt any four of the following question. 16

- a) Explain the Role of Psychological factor.
- b) Explain the Role of Social factor.
- c) Discuss on Twin and adoption studies.
- d) Discuss on Emotion and Stress.
- e) Discuss on Social Behaviour and Stress.
- f) Discuss on The Social Readjustment Rating Scale.

Q.3 Writes short notes (Any Two) 12

- a) Social supports
- b) Lifestyle and illness
- c) The role of Nicotine
- d) Daily Hassles

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Discuss on how stress affects health?

OR

Explain the biological aspects of stress.

Q.5 Discuss on Life events. 14

- 11) भारत सराकारने अन्न सुरक्षा कायदा ---- मध्ये संमत केला.
 अ) 2001 ब) 2002
 क) 2010 ड) 2013
- 12) भारतीय कृषी संशोधन परिषद ---- मध्ये स्थापन झाली.
 अ) 1929 ब) 1950
 क) 1980 ड) 2010
- 13) सध्या भारतात ---- प्रादेशिक ग्रामीण बँका आहेत.
 अ) 50 ब) 56
 क) 100 ड) 196
- 14) राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळ ---- मध्ये स्थापन झाले.
 अ) 1960 ब) 1963
 क) 1980 ड) 2010

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) नियंत्रित बाजारपेठ संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) बाजारविषयक माहिती संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) अन्न सुरक्षितता संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) कृषी उद्योगाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 5) ग्रामीण मजुरांचे सीमांतीकरण संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 6) भविष्यकालीन व्यापार संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) कृषी विपणनातील समस्या
 - 2) संस्थात्मक आणि बिगर संस्थात्मक स्रोत
 - 3) कृषी उद्योगांची भूमिका
 - 4) शेतमजुरांची वैशिष्ट्ये
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- शेतीतील वित्तपुरवठ्याची भूमिका यावर चर्चा करा.
- किंवा
- कृषी उद्योगांच्या समस्या आणि उपयोजना स्पष्ट करा.
- प्र.5 राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी कायदा 2005 यावर चर्चा करा. 14

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - X)
AGRICULTURAL DEVELOPMENT OF INDIA

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The minimum support prices are recommended by _____.
 a) CACP
 b) NABARD
 c) NAFED
 d) NCDC
- 2) Agricultural price commission was established in _____.
 a) 1955
 b) 1961
 c) 1965
 d) 1975
- 3) Land development banks provide _____ term loans.
 a) short
 b) very short
 c) long
 d) none of these
- 4) The economic condition of agricultural labour in poor due to _____.
 a) seasonal employment
 b) lack of organisation
 c) Indebtness
 d) All of the above
- 5) Agro industries include the production of _____.
 a) Tobacco
 b) Jute products
 c) Cotton products
 d) All of the above
- 6) National Rural Employment Guarantee Act passed in _____.
 a) 2005
 b) 2008
 c) 2010
 d) 2011
- 7) Generally _____ technique of production is used in Agro industries.
 a) Labour intensive
 b) Capital intensive
 c) Imported
 d) None of these
- 8) The institutional sources of agricultural credit includes _____.
 a) Money lenders
 b) Land lords
 c) Relatives
 d) Commercial banks
- 9) _____ unemployment is found in agricultural sector.
 a) Disguised
 b) Frictional
 c) Cyclicant
 d) None of the above
- 10) Applied Nutrition product introduced in _____.
 a) 1975
 b) 1970
 c) 1963
 d) 1972
- 11) The government of India passed food security Act in _____.
 a) 2001
 b) 2002
 c) 2010
 d) 2013
- 12) Indian council for Agriculture Research was established in _____.
 a) 1929
 b) 1950
 c) 1980
 d) 2010

- 13) Currently _____ Regional Rural Banks in India.
 a) 50 b) 56
 c) 100 d) 196
- 14) National cooperative Development Corporation was established in _____.
 a) 1960 b) 1963
 c) 1980 d) 2010

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Explain the concept of Regulated marketing.
 b) Explain the concept of market information.
 c) Explain the concept of food security.
 d) Explain the types of agro industries.
 e) Explain the marginalisation of rural labour.
 f) Explain the concept of future trading.

Q.3 Write short Notes. (Any Two) 12

- a) Problems of agricultural marketing
 b) Institutional and Non-Institutional sources
 c) Role of Agro Industries
 d) Characteristics of agriculture labour

Q.4 Attempt any one of the following question. 14

Discuss on the Role of Finance in agriculture.

OR

Explain the problems and measures for development of agro industries.

Q.5 Discuss the National Rural Employment Guarantee scheme 2005. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - III)
RESEARCH METHODOLOGY IN POLITICAL SCIENCE

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) सिद्धांत निर्मितीत खालील पैकी कोणता घटक सामाविष्ट नसतो.
 अ) व्यष्टी अध्ययन ब) सैद्धांतिक
 क) चल ड) संकल्पना
- 2) पुढील पैकी कोणती बाब ही प्राथमिक माहिती संकलनाशी संबंधित आहे.
 अ) अनुसूची ब) व्यष्टी अध्ययन
 क) मुलाखत ड) वरील पैकी सर्व
- 3) अहवाल लेखन ही सामाजिक संशोधनाची ---- पायरी आहे.
 अ) पहिली ब) शेवटची
 क) तिसरी ड) चौथी
- 4) सामाजिक संशोधन ----- तथ्ये शोधण्यावर आधारलेले असते.
 अ) सामान्य ब) नवी
 क) जुनी ड) नवी आणि जुनी
- 5) संशोधकाने अहवालात उद्धृत केलेल्या विधानांचा पुरावा ---- होय.
 अ) संदर्भ ग्रंथ ब) पुस्तक
 क) वही ड) तळटीपा
- 6) संशोधकाने जमा केलेल्या तथ्यांना संकेत देणे म्हणजे '---- होय.
 अ) निःसंकेतीकरण ब) संकेतीकरण
 क) संशोधन ड) सामान्यीकरण
- 7) संशोधनात तथ्य सिद्धांताचा शोध अपेक्षित असतो.
 अ) शुद्ध ब) वर्णनात्मक
 क) उपयोजित ड) वरील सर्व
- 8) ---- व्यक्ती निष्ठता ही समस्या कोणत्या संशोधनात आढळते.
 अ) सामाजिक संशोधन ब) जीवशास्त्रीय संशोधन
 क) प्रादेशिक संशोधन ड) वरील पैकी नाही
- 9) सिद्धांत आणि ---- परस्पर संबंधित असतात.
 अ) अहवाल लेखन ब) वस्तु
 क) तथ्ये ड) निरिक्षण
- 10) खालीलपैकी कोणता घटक संशोधन अहवालात समाविष्ट ---- असू शकत नाही
 अ) सूचना ब) तर्क
 क) अभ्यास हेतू ड) पद्धती

- 11) सामाजिक संशोधन हे ---- विकासासाठी मदत करते.
 अ) सामाजिक ब) आर्थिक
 क) सांस्कृतिक ड) वरील पैकी नाही
- 12) अहवाल लेखन हे ---- बरोबर केलेले हेतूपूर्वक संप्रेषण होय.
 अ) प्राचार्य ब) विद्यार्थी
 क) समाज ड) संशोधन
- 13) ---- हा अहवाल लेखनाच्या आशयाचा एक भाग आहे.
 अ) प्रस्तावना ब) प्रश्नपत्रिका
 क) ग्रीड पद्धती ड) पुस्तक
- 14) ज्या ---- चा मानवी संवेदनाशी पडताळा पाहता येतो अशी माहिती म्हणजे तथ्य होय.
 अ) निरीक्षणाचा ब) वस्तुचा
 क) संशोधनाचा ड) देखाव्याचा

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) संशोधन अहवालाचे घटक.
 - 2) सिद्धांत म्हणजे काय?
 - 3) दुय्यम माहिती संकलनाच्या साधनांची नावे सांगा.
 - 4) तथ्य विश्लेषणाची उद्दिष्टे.
 - 5) सामाजिक संशोधनाची उद्दिष्टे सांगा.
 - 6) माहितीचे स्रोत.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) तथ्यांचे (माहितीचे) वर्गीकरण.
 - 2) संशोधनात सिद्धांताचे योगदान.
 - 3) अहवाल लेखनातील पायऱ्या कोणत्या?
 - 4) चांगल्या संशोधकाचे गुण कोणते आहेत?
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- अहवाल लेखन सविस्तर विशद करा.
- किंवा**
- सिद्धांतात संशोधनाचे योगदान.
- प्र.5 तथ्याचा अर्थ सांगून तथ्य संकलनाचे महत्त्व सांगा. 14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - III)
RESEARCH METHODOLOGY IN POLITICAL SCIENCE

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Which of the following factor done not include in the theory building?
 - a) Case study
 - b) Theoretical statement
 - c) Variable
 - d) Concept
- 2) Which of the following things is related to primary data?
 - a) Schedule
 - b) Case study
 - c) Interview
 - d) All the above
- 3) Report writing is the _____ step of social research.
 - a) First
 - b) Last
 - c) Third
 - d) Forth
- 4) Social research is based on discovering _____ facts.
 - a) Common
 - b) New
 - c) Old
 - d) New and old
- 5) Is the proof of the statements quoted by the researcher in report_____.
 - a) Reference book
 - b) A book
 - c) A note book
 - d) Footnotes
- 6) Giving sings to the response collected by the researcher is called _____.
 - a) Decoding
 - b) Coding
 - c) Research
 - d) Generalization
- 7) Search for new theory is expected in research _____.
 - a) Pure
 - b) Descriptive
 - c) Applied
 - d) All the above
- 8) Subjectivity is a problem in _____.
 - a) Social research
 - b) Biological research
 - c) Experimental research
 - d) None of the above
- 9) Theory and _____ are inter-related.
 - a) Report
 - b) Thing
 - c) Fact
 - d) Observation
- 10) Which of the following factor is not included in report writing?
 - a) Suggestion
 - b) Logic
 - c) Aim of study
 - d) Methods
- 11) Social research is helpful in _____ development.
 - a) Social
 - b) Economic
 - c) Cultural
 - d) None of the above
- 12) Report writing means a purposeful communication with _____.
 - a) Principals
 - b) Students
 - c) Society
 - d) Researcher

- 13) _____ is a part of content of Research Report.
- a) Introduction
 - b) Question paper
 - c) Grid system
 - d) A book
- 14) A Fact is regarded as an empirically verifiable _____.
- a) Observation
 - b) Thing
 - c) Research
 - d) Scene

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Content of the report.
- b) What is theory?
- c) Name of the secondary data Collection Sources.
- d) Objective of analysis of data.
- e) What are the objectives of social research?
- f) Sources of data.

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Classification of data
- b) Contribution of theory in research
- c) Which are the steps of report writing
- d) which are the qualities of good researchers

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Elucidate 'Report writing in detail.

OR

Contribution of research in theory.

Q.5 Explain the meaning of facts and importance of collection of data. 14

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Compulsory Paper – II)
HISTORY OF MODERN MAHARASHTRA (1818 A.D.-1990 A.D.)

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Government of India was appointed Dhar Commission for reorganization of the states on Linguistic basis in year _____.
a) 1947 b) 1945
c) 1949 d) 1956
- 2) JVP committee which was constituted in the year 1948 was related to formation of new state on ____basis.
a) Religious b) Linguistic
c) Political d) Geographical
- 3) The Samyukta Maharashtra Samiti achieved its goal of created separate Marathi speaking state of Maharashtra on _____.
a) 1st May, 1960 b) 1st May, 1961
c) 1st May, 1962 d) 1st May, 1963
- 4) The States Reorganisation Commission which was constituted by the Government of India in year 1953 to recommend the reorganisation of state boundaries was also known as _____Commission.
a) Kothari b) Radhakrishnan
c) Fazal Ali d) Dhar
- 5) The Samyukta Maharashtra Samiti was founded on 6th February, 1956 under the leadership of _____at Pune for achieving the aim of separate Marathi speaking state.
a) Yashwantrao Chavan b) Keshavrao Jedhe
c) Pandit Nehru d) Vasantdada Patil
- 6) Asia's first cooperative sugar factory was established in year 1949 at Pravaranagar in Ahmadnagar district by _____with an economist Dhananjayrao Gadgil.
a) Balasaheb Vikhe Patil b) Vitthalrao Vikhe Patil
c) Rohit Vikhe Patil d) Shamrao Vikhe Patil
- 7) Asia's first the Deccan Cooperative Spinning Mill was started in year 1960 at _____ in Kolhapur district.
a) Kagal b) Chandgad
c) Ichalkaranji d) Radhanagari
- 8) The Government of Maharashtra established Maharashtra Industrial Development Corporation (MIDC) during the period of Chief Minister _____on 1st August, 1962 to provide the infrastructure to business.
a) Vasandrao Chavan b) Sushilkumar Shinde
c) Vasantdada Patil d) Yashwantrao Chavan

- 9) The purpose of providing financial assistance to small and medium scale industries the Government of Maharashtra was established Maharashtra State Financial Corporation on _____.
a) 1st April, 1962
b) 1st April, 1963
c) 1st April, 1964
d) 1st April, 1965
- 10) The _____ programme was started by the central government in year the year 1978 with the objective of providing all services and support for promoting small, tiny, cottage and village industries.
a) District Financial Centre
b) District Cooperative Centre
c) District Health Centre
d) District Industries Centre
- 11) The Nimbkar Agriculture Research Institute (NARI) is a NGO contributed in agricultural research and extension activities was established at _____ in year 1968.
a) Phaltan
b) Solapur
c) Jalna
d) Aurangabad
- 12) Mahatma Phule Krishi Vidyapeeth is an agricultural university established on 29th March, 1968 at _____ in Ahmadnagar district.
a) Shirdi
b) Karjat
c) Rahuri
d) Pravaranagar
- 13) Dr. Babasaheb Ambedkar Technological University is a unitary state university located at _____ in Raigad district.
a) Alibag
b) Karjat
c) Mahad
d) Lonere
- 14) The Bhartiya Jana Sangh was started by _____ on 21st October, 1951 at Delhi.
a) Syama Prasad Mookerjee
b) Atal Bihari Vajpayee
c) Lalkrushna Advani
d) Mohan Bhagwat

Q.2 Attempt any four of the following questions.**16**

- Meaning of Cooperation.
- Contribution of Shankarao Chavan as a Chief Minister.
- Nationalist Congress Party.
- Balasaheb Thakare.
- District Industries Centre.
- Maharashtra State Finance Corporation.

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- Features of Cooperative Movement in Maharashtra
- Contribution of Vasantdada Patil as a Chief Minister
- Bhartiya Janata Party
- Agricultural Research Policy in Maharashtra

Q.4 Attempt any one of the following questions.**14**

Explain about the contribution Samyukt Maharashtra Movement in creation of present Maharashtra state.

OR

Discuss about the government policy for Industrial Developments in Modern Maharashtra.

Q.5 Discuss about the achievements from Cooperative movement in Economic Developments of Modern Maharashtra.**14**

Seat
No.

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – IV)**

METHODOLOGY OF SOCIAL RESEARCH

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ——— म्हणजे तथ्यांतां पाहणे होय.

अ) मुलाखत	ब) निरीक्षण
क) नमुना	ड) पूर्वकथन
- 2) ——— म्हणजे संशोधक आणि प्रतिवादी यांच्यातील आंतरक्रियांची प्रक्रिया होय.

अ) प्रश्नावली	ब) सर्वेक्षण
क) मुलाखत	ड) सारणीकरण
- 3) नमुनानिवड ——— मधून केली जाते.

अ) विश्व	ब) पुस्तके
क) सारणी	ड) माहिती
- 4) ——— म्हणजे एका घटकाचे त्याचे नैसर्गिक रूपात सखोल अध्ययन होय.

अ) गृहिते	ब) निष्कर्ष
क) चिकित्सक अभ्यास	ड) व्यष्टी अध्ययन
- 5) ——— संशोधनासाठी सर्वेक्षण पद्धत वापरली जाते.

अ) गुणात्मक	ब) संख्यात्मक
क) ऐतिहासिक	ड) शुद्ध
- 6) Computer हा शब्द लॅटिन शब्द ——— पासून घेतला गेला.

अ) Compute	ब) Computation
क) Computare	ड) Calculator
- 7) SPSS तंत्रास P हा शब्द म्हणजे ———.

अ) parameter	ब) package
क) pin	ड) process
- 8) माहितीच्या सागरात प्रवेश करण्यासाठी ——— उघडले/लावले जाते.

अ) Excel	ब) Word
क) Mail	ड) Internet
- 9) ——— म्हणजे माहितीला अंक देणे होय.

अ) सांकेतीकरण	ब) सारणीकरण
क) वर्गीकरण	ड) पडताळणी
- 10) सामाजिक संशोधनाचे पूर्वकथन ——— असते.

अ) निश्चित	ब) अनिश्चित
क) सकारात्मक	ड) नकारात्मक

- 11) ----- संशोधनात कागदपत्रे माहितीचे स्रोत असतात.
अ) चिकित्सक	ब) शोधात्मक
क) ऐतिहासिक	ड) गुणात्मक
- 12) ----- निरीक्षण नियोजित असते.
अ) प्रत्यक्ष	ब) अप्रत्यक्ष
क) अनियंत्रित	ड) नियंत्रित
- 13) माहितीचे सांख्यिक सादरीकरणासाठी ----- चा वापर केला जातो.
अ) Excel	ब) Power Point
क) Word	ड) Animation
- 14) निरक्षर प्रतिवादीसाठी ----- चा वापर केला जात नाही.
अ) मुलाखत	ब) प्रश्नावली
क) सर्वेक्षण	ड) निरीक्षण

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) नियंत्रित निरीक्षण म्हणजे काय?
 - 2) मुलाखतीच्या मर्यादा काय आहेत?
 - 3) प्रश्नावलीचे फायदे कोणते?
 - 4) तुलनात्मक पद्धत म्हणजे काय?
 - 5) माहितीचे वर्गीकरण म्हणजे काय?
 - 6) SPSS नमुना काय आहे?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) अहवाल लेखन
 - 2) व्यष्टी-अध्ययन पद्धत
 - 3) world wide web
 - 4) सर्वेक्षण पद्धत
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- सामाजिक संशोधनात संगणकाचे स्वरूप व उपयोगितेचे विश्लेषण करा.
- किंवा
- नमुनापद्धतीचे अर्थ, स्वरूप, आणि प्रसार स्पष्ट करा.
- प्र.5 माहितीचे वर्गीकरण, सांकेतिकरण अति सारणीकरण स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – IV)
METHODOLOGY OF SOCIAL RESEARCH

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ means viewing the facts.
 - a) Interview
 - b) Observation
 - c) Sampling
 - d) Prediction
- 2) _____ is the process of interaction between researcher and respondent.
 - a) Questionnaire
 - b) Survey
 - c) Interview
 - d) Tabulation
- 3) Sample is selected from _____.
 - a) Universe
 - b) Books
 - c) Table
 - d) Data
- 4) _____ is the comprehensive study of one unit in its natural form.
 - a) Hypothesis
 - b) Conclusion
 - c) Clinical study
 - d) Case study
- 5) Survey method is used for _____ research.
 - a) qualitative
 - b) quantitative
 - c) historical
 - d) pure
- 6) The word computer is derived from the Latin word _____.
 - a) Compute
 - b) Computation
 - c) Computare
 - d) Calculator
- 7) In SPSS technique the letter P stands for _____.
 - a) parameter
 - b) package
 - c) pin
 - d) process
- 8) _____ is opened to enter into ocean of knowledge.
 - a) Excel
 - b) Word
 - c) Mails
 - d) Internet
- 9) _____ means giving numbers to the data.
 - a) Codification
 - b) Tabulation
 - c) Classification
 - d) Verification
- 10) The prediction in social research is _____.
 - a) Certain
 - b) uncertain
 - c) positive
 - d) negative
- 11) Documents are the sources of data in _____ research.
 - a) Clinical
 - b) Exploratory
 - c) Historical
 - d) Qualitative
- 12) _____ Observation is planned.
 - a) Direct
 - b) Indirect
 - c) Uncontrolled
 - d) Controlled

- 13) _____ is used for the numerical presentation of data.
a) Excel	b) Power point
c) Word	d) Animation
- 14) _____ cannot be applied for the illiterate respondents.
a) Interview	b) Questionnaire
c) Survey	d) Observation

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) What is controlled observation?
- b) What are the limitations of interview?
- c) What are the merits of questionnaire?
- d) What is comparative method?
- e) What is the classification of data?
- f) What is SPSS model?

Q.3 Write note. (Any Two) 12

- a) Report writing
- b) Case study method
- c) World Wide Web
- d) Survey Method

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Explain the nature and utility of computer in social research.

OR

Explain meaning nature and types of sampling.

Q.5 Explain the classification, codification and tabulation of data. 14

- 11) मुलाखत साहित्य हे मॅदूची रचना ----- आणि बौद्धिक कार्य यावरती दृष्टिक्षेप टाकतात
 अ) व्यक्तिमत्व ब) देहबोली
 क) मुलाखत ड) इतर
- 12) चिकित्सा पद्धतीमध्ये अरचित मुलाखत आणि ----- मुलाखत या दोन प्रकारच्या मुलाखती वापरतात.
 अ) चिकित्सक ब) सरचित
 क) कौशल्ये ड) इतर
- 13) क्रिया अनिवार्यता हा शब्द ----- च्या संदर्भात वापरला जातो.
 अ) विचार ब) वर्तन
 क) निरिक्षण ड) वर्तमान
- 14) पहिली बौद्धिक चाचणी ही -----मध्ये विकसित झाली.
 अ) 1915 ब) 1920
 क) 1905 ड) 1917

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही सात थोडक्यात प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

14

- 1) व्यक्तिमत्व व मुल्यांकन म्हणजे काय?
- 2) अरचित मुलाखतीची व्याख्या लिहा.
- 3) सी. आय. डी. आय. चे दीर्घ रूप लिहा.
- 4) चेतामानसिक मुल्यांकन म्हणजे काय?
- 5) वार्तनिक मुल्यांकनाची व्याख्या लिहा.
- 6) बुद्धिगुणाक काढण्यासाठी कोणती संख्याशास्त्रीय पद्धत वापरली जाते?
- 7) निओ-पीआय मधील पाच घटक सांगा.
- 8) चित्र अवबोधन कसोटीशी संबंधित तीन कोणत्याही कसोटया सांगा
- 9) मुलाखतीची व्याख्या लिहा
- 10) प्रक्षेपण पद्धती म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

14

- 1) निदानी प्रक्रिया
- 2) चिकित्सा मुलाखत
- 3) बुद्धीमत्ता मापन
- 4) शैक्षणिक मुल्यांकन

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

चिकित्सा मुल्यमापनातील प्रक्षेपण तंत्राची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

चित्र-अवबोधन चाचणी (TAT) स्पष्ट करा.

प्र.5 मानसिक विकृतीचे निदानी व संख्याशास्त्रीय विश्लेषण करा.

14

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper – II)
PSYCHODIAGNOSTICS**

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) In _____ Calvin Hall and Lindsey published on authoritative text book on personality.
 - a) 1970
 - b) 1986
 - c) 1980
 - d) 1990
- 2) T.A.T was developed by _____.
 - a) Pitorwski and Labin
 - b) Exner
 - c) Morgan and Murray
 - d) Atkinson and shiffirin
- 3) Hermon Rorchach was a _____ psychiatrist.
 - a) Swiss
 - b) French
 - c) German
 - d) American
- 4) MMPI was developed by Hathway and _____.
 - a) Groth
 - b) Marnat
 - c) Mckinley
 - d) Exner
- 5) MMPI consist _____ total terms.
 - a) 550
 - b) 500
 - c) 559
 - d) 525
- 6) MMPI –A published in _____.
 - a) 1991
 - b) 1992
 - c) 1994
 - d) 1981
- 7) MCMI was developed in _____ stages.
 - a) 3
 - b) 6
 - c) 8
 - d) 10
- 8) MCMI – III has _____ items.
 - a) 180
 - b) 175
 - c) 120
 - d) 115
- 9) Syndrome-Based diagnostic developed by _____.
 - a) Brown
 - b) Chang
 - c) Bidder
 - d) Emil Kraepelin
- 10) _____ proposed a model of S-O-R-CK.
 - a) Hecker
 - b) Thorp
 - c) Kanfer and salsow
 - d) Nelson
- 11) Assessment tools focus on brain structure _____ and intellectual functioning.
 - a) Personality
 - b) Body language
 - c) Interview
 - d) Any other

- 12) In clinical setting, two kinds of interviews used the unstructured interview and _____.
a) Diagnostics	b) Structured
c) Strategies	d) Any other
- 13) In observation refers to _____.
a) Thought	b) Behavior
c) Observation	d) Present
- 14) In first intelligence test was developed in _____.
a) 1915	b) 1920
c) 1905	d) 1917

Q.2 Write short answers. (Any Seven)

14

- a) What is Psychological Assessment?
- b) Define Instructured interview?
- c) What is the full form of CIDI?
- d) What is Neuropsychological Assessment?
- e) Define Behavioral Assessment.
- f) Which Statistical Method used to obtain IQ score?
- g) State five-factor underling NEO-PI.
- h) State any three clinical test that consist in MMPI.
- i) Define Interview.
- j) What is Projective Test?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Diagnostic process
- b) Clinical Interview
- c) Measurement of intelligence
- d) Education Assessment

Q.4 Attempt any one of the following questions.

14

Discuss how projective techniques playing role in clinical assessment.

OR

Explain in detail T.A.T.

Q.5 Explain the diagnostic and statistical manual of mental disorder.

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019**Economics (Paper – III)****MACRO ECONOMIC ANALYSIS**Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) व्यवहार हेतूसाठीची पैशाची मागणी ----- पद्धतीने बदलते.
अ) उत्पन्नाबरोबर धनात्मक ब) व्याजदराबरोबर नकारात्मक
क) व्याजदराबरोबर धनात्मक ड) उत्पन्नाबरोबर नकारात्मक
- 2) टोबीनच्या मते, लोकांद्वारे बॉण्ड्स व रोख स्वरूपात बाळगण्याचे उत्पन्नाचे प्रमाण ----- वर अवलंबून असते.
अ) धोका ब) धोका स्वीकारण्याची वृत्ती
क) व्याजदर ड) पैशाची गरज
- 3) बामोलच्या मते, व्यवहार हेतूसाठीच्या पैशाच्या मागणीत ----- मध्ये बदल झाल्यानंतर बदल होतो.
अ) व्याजदर ब) गुंतवणूक
क) मागणी ड) यापैकी नाही
- 4) ----- च्या मते, फिशरचे समीकरण चुकीचे नसून त्याची पुर्नमांडणी करणे गरजेचे आहे.
अ) केन्स ब) फ्रायडमन
क) बामोल ड) जे.बी.से.
- 5) मुंडेल फ्लेमिंग प्रतिमानात ----- अर्थव्यवस्था गृहित धरली आहे.
अ) खुली ब) बंदिस्त
क) भारतीय ड) यापैकी सर्व
- 6) रोजगार, व्याज व पैसाविषयक सर्वसाधारण सिद्धांत हे पुस्तक ----- यांनी लिहिले.
अ) जे.बी.से. ब) केन्स
क) टोबीन ड) मार्शल
- 7) बेकारी व वेतनातील संबंध ----- मध्ये सांगितला आहे.
अ) से चा नियम ब) फिलीप्स वक्र
क) पुरवठा सिद्धांत ड) यापैकी सर्व
- 8) बाकदार फिलीप्स वक्र ही संकल्पना ----- यांनी मांडली.
अ) फिलीप्स ब) फ्रायडमन
क) पेटिनकीन ड) टोबीन
- 9) बेकारीचा नैसर्गिक दर ही संकल्पना ----- यांनी मांडली.
अ) फिलीप्स ब) केन्स
क) फ्रायडमन ड) पेटिनकीन

- 10) भाववाद म्हणजे ---- अवस्था होय.
 अ) स्थिर किंमती
 ब) घटत्या किंमती
 क) वाढत्या किंमती
 ड) यापैकी नाही
- 11) चलनविषयक धोरण ----- द्वारे जाहीर केले जाते.
 अ) राज्य सरकार
 ब) केंद्र सरकार
 क) आर बी आय
 ड) पंतप्रधान
- 12) वास्तव शेष परिणाम ----- यांनी मांडला.
 अ) केन्स
 ब) पेंगू
 क) सॅम्युअलसन
 ड) पेटिनकीन
- 13) धावती भाववाद ---- टक्के इतकी असते.
 अ) 3
 ब) 3 ते 6
 क) 10
 ड) 20 ते 30
- 14) ISLM BP प्रतिमान ---- शी संबंधित आहे.
 अ) पेटिनकीन
 ब) मुंडले-प्लेमिंग
 क) केन्स
 ड) हिक्स-हॅन्सन

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) सॅम्युअलसनच्या नैसर्गिक बेकारी दरावर चर्चा करा.
 - 2) व्यवहारतोलाविषयक चलनविषयक दृष्टिकोनावर चर्चा करा.
 - 3) भाववादीसंदर्भात सनातनवादी दृष्टिकोनावर चर्चा करा.
 - 4) वित्तीय धोरणाची उद्दिष्टे सांगा.
 - 5) वास्तव शिल्लक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
 - 6) मुंडले-प्लेमिंग प्रतिमान स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) विनीमय दरावर चर्चा करा.
 - 2) सोलोच्या नैसर्गिक बेकारी दरावर चर्चा करा.
 - 3) फिलीप्स वक्रावर चर्चा करा.
 - 4) नवसनातनवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- भाववाद विषयक केन्सच्या दृष्टिकोनावर चर्चा करा.
 किंवा
 पैसा मागणीविषयक केन्सेत्तर दृष्टिकोनावर चर्चा करा.
- प्र.5 भाववाद नियंत्रणासाठीच्या धोरणावर चर्चा करा. 14

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – III)
MACRO ECONOMIC ANALYSIS

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Demand for transaction purpose varies _____.
 a) Positive with income b) Negative with rate of interest
 c) Positive with rate of interest d) Negative with income
- 2) According to Tobin, the proportion of income in the form of bonds and cash with the people will depend on _____.
 a) Risk b) Attitude towards risk
 c) Rate of interest d) Need of money
- 3) According to Baumol, the demand for money for transaction purpose will change after the change in _____.
 a) Rate of interest b) Investment
 c) Demand d) None of them
- 4) According to _____, Fishers equations are not wrong but it need to be restate!
 a) Keynes b) Friedman
 c) Baumol d) J. B. Say
- 5) Mundell-Fleming model assumed _____ economy.
 a) Open b) Closed
 c) Indian d) All of the above
- 6) The book 'General Theory of Employment, Interest and Money' is written by _____.
 a) J. B. Say b) Keynes
 c) Tobin d) Marshall
- 7) The relationship between unemployment and wages is explained in _____.
 a) Says law b) Phillips curve
 c) Supply theory d) All of these
- 8) Kinked Philips curve concept introduced by _____.
 a) Philips b) Friedman
 c) Pateinkin d) Tobin
- 9) Natural rate of unemployment concept introduced by _____.
 a) Philips b) Keynes
 c) Friedman d) Pateinkin
- 10) Inflation means the stage of _____.
 a) Constant Price b) Decreasing Prices
 c) Increasing Prices d) None of these

- 11) The monetary policy is introduced by _____.
 a) State Govt. b) Central Govt.
 c) RBI d) Prime minister
- 12) Real balance effect is introduced by _____.
 a) Keynes b) Pigou
 c) Samualson d) Pateinkin
- 13) In running inflation the growth rate of prices is _____ percent.
 a) 3 b) 3 to 6
 c) 10 d) 20 to 30
- 14) IS LM BP Model is relate to _____.
 a) Pateinkin b) Mundel-Fleming
 c) Keynes d) Hicks-Hanson

Q.2 Write Short Answers. (Any Four) 16
 a) Discuss on Samulsons natural rate of unemployment hypothesis.
 b) Discuss on Monetary approach to balance of payment.
 c) Discuss on Classical approach to inflation.
 d) State the objectives of Fiscal policy.
 e) Explain the real balance effect.
 f) Explain the Mundell-Fleming model.

Q.3 Write Short Answers. (Any Two) 12
 a) Discuss on Exchange rates.
 b) Discuss of Solows natural rate of unemployment hypothesis.
 c) Discuss on Philips curve.
 d) Explain the new classical approach.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14
 Discuss on Keynesian approach to inflation.

OR

Discuss on post Keynesian approach to demand for money.

Q.5 Discuss on policies for to control the inflation. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – IV)
THEORY OF INTERNATIONAL POLITICS

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) सध्यकालीन आंतरराष्ट्रीय राजकारण हे कोणते जग म्हणून ओळखले जाते?

अ) एकध्रुवीय	ब) बहुध्रुवीय
क) तिसरे	ड) द्विध्रुवीय
- 2) युनोच्या महासचिवाची नियुक्ती कोण करतात?

अ) सुरक्षा परिषद	ब) आमसभा व सुरक्षा परिषद
क) आमसभा	ड) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय
- 3) सुरक्षा परिषदेचे कायमचे सदस्य देश कोणते?

अ) अमेरिका, इंग्लंड, भारत, फ्रांस, चीन	ब) अमेरिका, इंग्लंड, फ्रांस, रशिया, चीन
क) अमेरिका, इंग्लंड, फ्रांस, स्वित्झर्लंड, चीन	ड) अमेरिका, इंग्लंड, फ्रांस, रशिया, जपान
- 4) संयुक्त राष्ट्र संघटना कधी स्थापन झाली?

अ) 24 ऑक्टोबर 1945	ब) 26 ऑक्टोबर 1946
क) 29 ऑक्टोबर 1944	ड) 27 ऑक्टोबर 1947
- 5) यापैकी सार्काचा सदस्य नाही?

अ) मालदीव	ब) चीन
क) भूतान	ड) भारत
- 6) या युद्धातंत्रात शत्रू प्रदेशातील लोकांच्या मनोधैर्यावर आघात केला जातो.

अ) मनोवैज्ञानिक	ब) जैविक
क) परमाणु	ड) पारंपारिक
- 7) आंतरराष्ट्रीय सुरक्षितता व शांतता राखणे कोणाचे उद्दिष्ट आहे?

अ) सार्क	ब) युनो
क) नाटो	ड) नाम
- 8) 1967 मध्ये सात सदस्यांकडून स्थापन करण्यात आलेल्या 'एशियान' (ASEAN) संघटनेची स्थापना ——— चा विकास करण्यासाठी करण्यात आली.

अ) सामाजिक व सांस्कृतिक सहकार्य	ब) प्रादेशिक सहकार्य
क) आर्थिक सहकार्य	ड) वरील सर्व
- 9) भारताने ——— कारणाने अण्वस्त्रप्रसार बंदी कायद्यावर सही करण्यास नकार दिला.

अ) भारत हा अण्वस्त्रसज्ज देश नाही	ब) हा कायदा भेदभावात्मक स्वरूपाचा आहे.
क) भारताकडे अण्वस्त्र तंत्रज्ञान नाही	ड) वरील सर्व

- 10) एल.टी.टी.ई ही संघटना ----- देशात आहे.
 अ) नेपाळ
 क) श्रीलंका
 ब) पाकिस्तान
 ड) अफगाणिस्तान
- 11) संयुक्त राष्ट्रांचे कोणते प्रमुख अंग आहे?
 अ) सुरक्षा समिती
 क) नाम
 ब) अन्न व कृषी संघटना
 ड) अलिप्तवादी संघटना
- 12) सार्कची सभासद राष्ट्रे किती आहेत?
 अ) 7
 क) 9
 ब) 8
 ड) 10
- 13) 'वसुंधरा परिषद' ----- साठी प्रसिद्ध आहे.
 अ) मानवी हक्क
 क) दहशतवाद
 ब) पर्यावरण
 ड) निःशस्त्रीकरण
- 14) खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य प्रकारे जुळवली नाही?
 अ) युरोपियन युनियन-1957
 क) सार्क- 1985
 ब) आशियान-1967
 ड) युनो-1920

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद म्हणजे काय?
- 2) युद्धाची आधुनिक तंत्रे स्पष्ट करा.
- 3) संयुक्त राष्ट्रांची उद्दिष्टे
- 4) एकध्रुवीय जग म्हणजे काय?
- 5) एशियान (ASEAN) ची उद्दिष्टे सांगा.
- 6) मानवी हक्क म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) संयुक्त राष्ट्रांचे यशापयश
- 2) बदलती आंतरराष्ट्रीय परिस्थिती
- 3) सार्क
- 4) बहुध्रुवीय विश्वरचना

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

समकालीन आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील जागतिकीकरणाच्या प्रभावाचे मूल्यमापन करा.

किंवा

निःशस्त्रीकरण म्हणजे काय? आंतरराष्ट्रीय शांततेचे साधन म्हणून त्याचे विवेचन करा.

प्र.5 संयुक्त राष्ट्रांचे प्रमुख घटक स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – IV)
THEORY OF INTERNATIONAL POLITICS

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) What the World is identified in the Contemporary International Politics?
 - a) Unipolar
 - b) Multipolar
 - c) Third
 - d) Bi-Polar
- 2) Who appoints the UNO Secretary General?
 - a) Security Council
 - b) General Assembly and Security Council
 - c) General Assembly
 - d) International Court
- 3) Which are the Permanent members of Security Council?
 - a) US, UK, India, France, China
 - b) US, UK, France, USSR, China
 - c) US, UK, France, Switzerland, China
 - d) US, UK, France, USSR, Japan
- 4) In which year did U.N. established?
 - a) 24th Oct. 1945
 - b) 26th Oct. 1946
 - c) 29th Oct. 1944
 - d) 27th Oct. 1947
- 5) Who Among is not member of the 'SAARC'?
 - a) Maldeev
 - b) China
 - c) Bhutan
 - d) India
- 6) In this war the mentality of the people of opposite country is attacked _____.
 - a) Psychological
 - b) Biological
 - c) Nuclear
 - d) Traditional
- 7) What is the objectives of International Security and Peace?
 - a) SAARC
 - b) UNO
 - c) NATO
 - d) NAM
- 8) The 'ASEAN' was established in 1967 by its seven founding members to promote _____?
 - a) Social and Cultural co-operation
 - b) Regional co-operation
 - c) Economic co-operation
 - d) All the above
- 9) India has refused to sign the treaty for non- proliferation on the ground that _____.
 - a) India is not a nuclear country
 - b) It is discriminatory in nature
 - c) India do not have nuclear technology
 - d) All the above

- 10) L.T.T.E. Organizations is at _____.
a) Nepal
b) Pakistan
c) Shrilanka
d) Afghanistan
- 11) What is the Chief element of United Nations?
a) Security Council
b) FAO
c) NAM
d) WHO
- 12) SAARC Members are _____.
a) 7
b) 8
c) 9
d) 10
- 13) 'Earth Summit' is known for _____.
a) Human Right
b) Environment
c) Terrorism
d) Disarmament
- 14) Which one of the following pairs is not correctly matched?
a) EU- 1957
b) ASEAN-1967
c) SAARC-1985
d) UNO-1920

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- What is International Terrorism?
- Modern Techniques of War.
- Explain the objectives of United Nations.
- What is unipolar world?
- Write the Objectives of ASEAN.
- What is meant by the Human Rights?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- Achievements and failure of United Nations.
- Changing International Scenario.
- SAARC.
- Multipolar System.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Assess an impact of globalisation on contemporary international Politics.

OR

What is Disarmament? Discuss its nature as an instrument of International peace.

Q.5 Explain in brief the main elements of the United Nations. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – VII)
History of India (1858AD-1964AD)

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) असहकार चळवळीच्या काळात ---- आणि ----- हे भारतीय राष्ट्रवादाचे प्रतीक बनले.
 अ) खादी आणि चरखा ब) खादी आणि मीठ
 क) मीठ आणि चरखा ड) चहा आणि खादी
- 2) महात्मा गांधी यांचा जन्म दि. 2 ऑक्टोबर, 1869 रोजी ----- येथे झाला.
 अ) राजकोट ब) पोरबंदर
 क) अहमदाबाद ड) सूरत
- 3) भारतीय राष्ट्रीय सभेने 1920 च्या ----- अधिवेशनात असहकार चळवळीचा ठराव मंजूर केला.
 अ) मुंबई ब) दिल्ली
 क) कानपूर ड) कलकत्ता
- 4) ----- हे स्वराज्य पक्षाचे पहिले सेक्रेटरी होते.
 अ) चित्तरंजन दास ब) पंडित नेहरू
 क) महात्मा गांधी ड) सुभाषचंद्र बोस
- 5) महात्मा गांधींनी गांधी- आर्यवर्ण कारारानुसार ----- चळवळ स्थगित केली होती.
 अ) असहकार ब) सविनय कायदेभंग
 क) चले-जाव ड) होमरूल
- 6) ब्रिटिश सरकारने ----- सदस्यांचा समावेश करून सायमन कमिशनची नियुक्ती केली होती.
 अ) पाच ब) दहा
 क) सात ड) तीन
- 7) राजा पंचम जॉर्ज याने भारतातील संस्थानिक राज्यकर्त्यांसाठी जाहिर चर्चा करणारे साधन म्हणून स्थापन केलेली संस्था --- म्हणून ओळखली जाते.
 अ) नरेंद्र मंडळ ब) राजांचा संघ
 क) राण्यांचा मंच ड) राज्यांचा पक्ष
- 8) भारतीय स्वातंत्र्याच्या वेळी राजा हरिसिंग हे ----- संस्थानाचे राजे होते.
 अ) हैदराबाद ब) जुनागड
 क) काश्मीर ड) सौराष्ट्र
- 9) भारताच्या नियोजन आयोगाची स्थापना ----- साली झाली.
 अ) 1947 ब) 1948
 क) 1949 ड) 1950

- 10) भारताची तिसरी पंचवार्षिक योजना ---- साली सुरु झाली.
 अ) 1947 ब) 1949
 क) 1961 ड) 1955
- 11) ---- हे भारताचे पहिले गृहमंत्री होते.
 अ) सरदार वल्लभभाई पटेल ब) पंडित जवाहरलाल नेहरू
 क) लालबहादूर शास्त्री ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 12) ---- यांना भारताच्या अलिप्ततावादी धोरणाचे जनक म्हणून संबोधले जाते.
 अ) इंदिरा गांधी ब) लालबहादूर शास्त्री
 क) पंडित जवाहरलाल नेहरू ड) महात्मा गांधी
- 13) ---- हे भारतीय राज्यघटनेच्या मसुदा समितीचे अध्यक्ष होते.
 अ) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ब) पंडित जवाहरलाल नेहरू
 क) सरदार वल्लभभाई पटेल ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 14) भारताची राज्यघटना ---- पासून अमलात आली.
 अ) 26 जानेवारी, 1950 ब) दि. 26 नोव्हेंबर, 1949
 क) 15 ऑगस्ट, 1947 ड) दि. 26 नोव्हेंबर, 1948

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) महात्मा गांधीचे तत्वज्ञान
- 2) पुणे करार
- 3) चाफेकर बंधू
- 4) मुस्लिम लीग
- 5) पहिली पांचवार्षिक योजना
- 6) काश्मीर प्रश्न

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) स्वराज्य पक्ष
- 2) भारतीय राज्यघटना निर्मितीतील डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर याचे योगदान
- 3) भारतीय स्वातंत्र्याचा कायदा
- 4) भारतीय राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

भारतीय स्वातंत्र्यलढयातील चले जाव चळवळीची चर्चा करा.

किंवा

भारत सरकारच्या स्वातंत्र्योत्तर काळातील औद्योगिक सुधारणाची चर्चा करा.

प्र.5 स्वातंत्र्योत्तर काळातील भारताच्या पाकिस्तानबरोबरच्या परराष्ट्र धोरणाचे वर्णन करा. 14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – VII)
History of India (1858AD-1964AD)

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) During the period of Non-Cooperation movement. _____ and _____ are become symbols of Indian Nationalism.
 - a) Khadi and Charkha
 - b) Khadi and Salt
 - c) Salt and Charkha
 - d) Tea and Khadi
- 2) Mahatma Gandhi was born at _____ of 2nd October, 1869.
 - a) Rajkot
 - b) Porbandar
 - c) Ahmadebad
 - d) Surat
- 3) The Indian National Congress was passed resolution of Non-Cooperation Movement in _____ session of 1920.
 - a) Mumbai
 - b) Delhi
 - c) Kanpur
 - d) Calcutta
- 4) _____ was first Secretary of Swarajya Party.
 - a) Chittranjan Das
 - b) Motilal Neharu
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) Subhashchandra Bosh
- 5) Mahatma Gandhi stayed the _____ movement by Gandhi-Irwin pact..
 - a) Non-Cooperation
 - b) Civil Disobedience
 - c) Quit India
 - d) Home Rule
- 6) The British Government was appointed Simon Commission with consist of _____ Members.
 - a) Five
 - b) Ten
 - c) Seven
 - d) Three
- 7) An Institution established by King Georg V to provide a forum in which the rulers of princely states in India was known as _____.
 - a) Narendra Mandal
 - b) Union of Kings
 - c) Queens Forum
 - d) Kings Party
- 8) Raja Harisingh was king of _____ state at the time of Independence of India.
 - a) Hyderabad
 - b) Junagarh
 - c) Kashmir
 - d) Saurashtra
- 9) The Planning Commission of India were formed in year _____.
 - a) 1947
 - b) 1948
 - c) 1949
 - d) 1950
- 10) Third year plans was started in India from year.
 - a) 1947
 - b) 1949
 - c) 1961
 - d) 1955

- 11) _____ was first Home Minister of India.
a) Sardar Vallabhbhai Patel b) Pandit Jawaharlal Neharu
c) Lalbhattur Sashtri d) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 12) _____ was considered as pioneer of Non-Aligned policy of India.
a) Indira Gandhi b) Lalbhattur Sashtri
c) Pandti Jawaharlal Neharu d) Mahatma Gandhi
- 13) _____ was president of Drafting Committee of Indian Constitution.
a) Dr. Rajendra Prasad b) Pandit Jawaharlal Neharu
c) Sardar Vallabhbhai Patel d) Dr. Babesaheb Ambadkar
- 14) The Indian Constitution come into effect on _____.
a) 26th January, 1950 b) 26th November,1947
c) 15th August 1947 d) 26th November, 1948

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- 1) Philosophy of Mahatma Gandhi
- 2) Poona Pact
- 3) Chaphekar Brother
- 4) Muslim League
- 5) First Five Year Plan
- 6) Kashmir Issue

Q.3 Write Short Notes.(Any Two) 12

- 1) Swarajya Party.
- 2) Contribution of Dr. Babasaheb Ambedkar in making Indian Constitution.
- 3) Indian Independence Act.
- 4) Salient Features of Indian Constitution.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Discuss about Quit India Movement in Indian Freedom Struggle.

OR

Discuss about the Industrial Development of India after independence.

Q.5 Explain about the India's Foreign policy with Pakistan after Independence. 14

- 11) आपले निर्णय जनतेपर्यंत पोहचवण्यासाठी राजकीय पक्ष ---- ची नेमणूक करतात.
अ) प्रसार माध्यमे
ब) कार्यकर्ते
क) अध्यक्ष
ड) प्रवक्ते
- 12) महिलांच्या मतदानवर्तनावर ---- प्रभाव टाकीत असते.
अ) फॅशन
ब) कुटूंब प्रमुख
क) विचारसरणी
ड) गृहकार्ये
- 13) सार्वजनिक नोकरशाही ---- कार्य करते.
अ) शासन
ब) नियंत्रण
क) प्रदान
ड) आदान
- 14) --- यांनी Political Sociology हा ग्रंथ लिहिला.
अ) Bottomore
ब) Ruciman
क) Phillips
ड) Mills

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**
- 1) दबावगटाची वैशिष्ट्ये कोणती?
 - 2) सार्वजनिक नोकरशाहीची कार्ये कोणती?
 - 3) राजकीय बुद्धीजीवींची भूमिका काय आहे.?
 - 4) नोकरशाहीचे प्रकार कोणते?
 - 5) राजकीय पक्षांची वैशिष्ट्ये कोणती?
 - 6) निरक्षर समाज म्हणजे काय?
- प्र.3 खालील कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा. **12**
- 1) महिला मतदातांच्या वर्तनावर प्रभाव टाकणारे घटक
 - 2) निजी नोकरशाही
 - 3) सामाजिक जीवनाचे राजकीयीकरण
 - 4) राजकारभारात प्रसार माध्यमांची भूमिका
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा. **14**
- मतदाताचे वर्तन म्हणजे काय? मतदान वर्तनावर प्रभाव टाकणाऱ्या घटकांवर चर्चा करा.
किंवा
निरक्षर समाजाशी संप्रेषण साधण्यात येणाऱ्या समस्या कोणत्या?
- प्र.5 राजकीय पक्षांचे स्वरूप, प्रकार आणि कार्यावर चर्चा करा. **14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – V)
POLITICAL SOCIOLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is not interested in acquiring political power.
 - a) Opposition party
 - b) Ruling party
 - c) Pressure group
 - d) Leftists
- 2) Political intellectuals are at the top of the _____ structure.
 - a) governmental
 - b) party
 - c) industrial
 - d) bureaucratic
- 3) _____ bureaucracy is answerable to the state.
 - a) Public
 - b) Private
 - c) Imperial
 - d) Industrial
- 4) In the year _____ states were recognized on the basis of their languages.
 - a) 1947
 - b) 1950
 - c) 1956
 - d) 1991
- 5) _____ of the Indian Constitution gave women right to vote.
 - a) Article 326
 - b) Article 330
 - c) Article 350
 - d) Article 320
- 6) Party without ideology is called _____.
 - a) Leftist
 - b) Rightist
 - c) Pragmatic
 - d) Liberal
- 7) _____ is one of the functions of the political parties.
 - a) Judiciary
 - b) Control
 - c) Employment
 - d) Political socialization
- 8) _____ is the ultimate means of creating political awareness.
 - a) Ideology
 - b) Media
 - c) Leaders
 - d) Elections
- 9) Media is the power means of _____.
 - a) revolt
 - b) election
 - c) public opinion
 - d) integration
- 10) Pressure group influences the _____ process of the govt.
 - a) decision making
 - b) election
 - c) alliance
 - d) structuring
- 11) The political parties appoints _____ to communicates their decisions.
 - a) Media
 - b) workers
 - c) presidents
 - d) spokespersons

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper - I)
DEVELOPMENT OF SOCIOLOGICAL THOUGHT - I

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) प्रबोधनयुगीन विचारवंतांच्या मते वास्तविकतेचे ज्ञान मिळविण्यासाठी खालीलपैकी कोणती बाब सर्वाधिक महत्त्वाची आहे?

अ) तर्कबुद्धी	ब) निरीक्षण
क) प्रयोग	ड) तर्कबुद्धी व निरीक्षण
- 2) "दि सोशियॉलॉजिकल ट्रेंडिशन" या ग्रंथाचे लेखक कोण?

अ) निस्बेत	ब) झैटलिन
क) मॉरिसन	ड) कोझर
- 3) आधुनिक समाजाचे वैशिष्ट्ये असणारा ऐक्य भावाचा प्रकार कोणता?

अ) यांत्रिकी	ब) जैविकी
क) पारंपारिक	ड) भावनात्मक
- 4) 'समाज व्यक्तीद्वारा घडविला जात नाही तर व्यक्तीमत्व समाजाद्वारा घडविले जाते' असे कोण म्हणतो?

अ) मार्क्स	ब) वेबर
क) डुरखाईम	ड) हेगेल
- 5) भांडवलवादी दृष्टीकोनातून हिंदू धर्मावर कोणी चर्चा केली?

अ) डुरखाईम	ब) स्पेन्सर
क) मार्क्स	ड) वेबर
- 6) "नोकरशाही" या संकल्पनेसाठी कोण प्रसिद्ध आहे?

अ) वेबर	ब) मार्क्स
क) स्पेन्सर	ड) डुरखाईम
- 7) विचार प्राथमिक असून त्याला स्वतंत्र अस्तित्व असते यावर विशेष भर कोणी दिला?

अ) मार्क्स	ब) हेगेल
क) लेनीन	ड) पॅरिटो
- 8) "मेन करंटस इन सोशियॉलॉजिकल थॉट" या ग्रंथाचे लेखक कोण?

अ) रेमण्ड	ब) कोझर
क) मॉरिसन	ड) पार्सन्स
- 9) वैधर्म्यातून निर्माण होणारा ऐक्यभावाचा प्रकार कोणता?

अ) जैविकी	ब) भावनात्मक
क) पारंपारिक	ड) यांत्रिकी

- 10) दैविगुणाधिष्ठित प्रभुत्वाची चर्चा कोणी केली?
 अ) मार्क्स
 ब) वेबर
 क) हेगेल
 ड) पॅरिटो
- 11) मार्क्सने कोणाकडून द्वंद्वात्मक दृष्टीकोन स्विकारला?
 अ) डुरखाईम
 ब) वेबर
 क) हेगेल
 ड) लेनीन
- 12) आर्थिक संरचनेकडून व्यापक प्रमाणात समाजाचे उर्वरित सर्व पैलू निर्धारित होतात, या मतावर विशेष भर कोणी दिला?
 अ) मार्क्स
 ब) हेगेल
 क) वेबर
 ड) पॅरिटो
- 13) समाजशास्त्रीय सिद्धांताच्या उदयाची बौद्धिक पाळेमूळे कोणत्या घटकात आहेत?
 अ) औद्योगिक क्रांती
 ब) फ्रेंच राज्य क्रांती
 क) नागरीकरणाची वाढ
 ड) प्रबोधनयुग
- 14) सामाजिक एकात्मतेची पातळी कमी असतानाच्या सामाजिक परिस्थितीशी संबंधित असलेला आत्महत्येचा प्रकार कोणता?
 अ) परार्थवादी
 ब) अहंवादी
 क) दैववादी
 ड) प्रमाणक शून्यता

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) सरंजामी अर्थव्यवस्थेची वैशिष्ट्ये
- 2) फ्रेंच राज्यक्रांतीचे परिणाम
- 3) अतिरिक्त मूल्याची संकल्पना
- 4) सामाजिक तथ्याची संकल्पना
- 5) आदर्श प्रकाराची संकल्पना
- 6) ऐतिहासिक भौतिकवाद

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) औद्योगिक क्रांतीचे परिणाम
- 2) परात्मतेची संकल्पना
- 3) आत्महत्या सिद्धांत
- 4) सामाजिक क्रियेचा सिद्धांत

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

मार्क्स यांचे द्वंद्वात्मक भौतिकवाद स्पष्ट करा.

किंवा

डुरखाईमचा धर्मविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.5 “प्रोटेस्टंट नीती मूल्ये आणि भांडवलशाही” हा सिद्धांत स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – I)
DEVELOPMENT OF SOCIOLOGICAL THOUGHT - I

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) For obtaining knowledge of reality according to the enlightenment thinkers which of the following is most important?
 - a) Reason
 - b) Observation
 - c) Experimentation
 - d) Unity of Reason & Observation
- 2) Who is the author of book titled "The Sociological Tradition"?
 - a) Nisbet
 - b) Zeitline
 - c) Morrison
 - d) Coser
- 3) Which types of solidarity is characteristic feature of modern society?
 - a) Mechanical
 - b) Organic
 - c) Traditional
 - d) Emotional
- 4) Who said the "Individual is born of society and not society of individual"?
 - a) Marx
 - b) Weber
 - c) Durkheim
 - d) Hegel
- 5) Who discuss about "Hindu religion" a capitalist approach?
 - a) Durkheim
 - b) Spencer
 - c) Marx
 - d) Weber
- 6) Who is best known for the concept of "Bureaucracy"?
 - a) Weber
 - b) Marx
 - c) Spencer
 - d) Durkheim
- 7) Who stressed that the thought is primary and has independent existence?
 - a) Marx
 - b) Hegel
 - c) Lenin
 - d) Pareto
- 8) Who is the author of the book titled "Main Currents in sociological Thought"?
 - a) Reymond
 - b) Coser
 - c) Morrison
 - d) Parsons
- 9) Which type of solidarity originates from difference?
 - a) Organic
 - b) Emotional
 - c) Traditional
 - d) Mechanical
- 10) Who discuss about "Charismatic Authority"?
 - a) Marx
 - b) Weber
 - c) Hegel
 - d) Pareto
- 11) From whom Marx adopted dialectical approach?
 - a) Durkheim
 - b) Weber
 - c) Hegel
 - d) Lenin

- 12) Who emphasized the view that the economic structure largely determines all the aspects of society?
- a) Marx
 b) Hegel
 c) Weber
 d) Pareto
- 13) The intellectual roots of the rise of sociological theory lie in _____.
- a) Industrial Revolution
 b) French Revolution
 c) Growth of Urbanization
 d) The Enlightenment
- 14) Which type of suicide is associated with low degree of social integration?
- a) Altruistic
 b) Egoistic
 c) Fatalistic
 d) Anomic

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- 1) Characteristics of Feudal economy
- 2) Impact of French revolution
- 3) Concept of Surplus value
- 4) Concept of social fact
- 5) Concept of "Ideal Types"
- 6) Historical materialism

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- 1) Impact of industrial revolution
- 2) Concept of alienation
- 3) Theory of Suicide
- 4) Theory of social action

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the Marxian dialectical materialism.

OR

Explain the Durkheim theory of "Religion".

Q.5 Explain the theory of "Protestant ethics and spirit capitalism". 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper – III)
POSITIVE PSYCHOLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14

- 1) संस्थातिल वैकासिक मत्तेचा शोध मूलतः ---- मध्ये संबोधिकरण झाले.
 अ) 1992 ब) 1982
 क) 1980 ड) 1986
- 2) क्लिफ्टन याची सामर्थ्य शोधिका चाचणी ---- भाषात उपलब्ध आहे.
 अ) 15 ब) 16
 क) 17 ड) 18
- 3) ---- यांनी भावनिक बुद्धीमत्तेची संज्ञा मांडली.
 अ) सोलोव्ही ब) गोलमन
 क) मायर्स ड) डिक्लन
- 4) ---- यांनी स्व-सामर्थ्यावर निबंध प्रकाशित केला.
 अ) बंडुरा ब) युंग
 क) अँडलर ड) सेलिंगमन
- 5) स्वमग्नतेवर ---- यांनी प्रश्नसंच लिहिला.
 अ) गोलमन ब) बॅटसन
 क) अँडलर ड) विल्यम्स
- 6) ---- यांनी स्व-सामर्थ्याचा वैकासिक पूर्व इतिहास सांगितला.
 अ) बंडुरा ब) विल्यम्स
 क) न्यूबर्ग ड) टेलर
- 7) क्षमाशिलता प्रारूपाचे ---- टप्पे आहेत.
 अ) 2 ब) 3
 क) 4 ड) 5
- 8) ---- आणि सहकाऱ्यांनी मनोव्यापार संबंधाविषयी असणाऱ्या प्रारूपातील पंचघटक विकसित केले.
 अ) मॅडयुक्स ब) हुबेल
 क) हार्वे ड) गॉटमन
- 9) ---- आणि त्यांच्या सहकाऱ्यांनी प्राथमिक प्रतिबंधनाची यशस्वी अंमलबजावणी करणारे पाच घटक सूचविले.
 अ) डॅनिअर ब) झिलमन
 क) हेलर ड) वेल्स

- 10) ----- यांनी आशेची परिभाषा केली.
 अ) स्नायडर ब) मायर्स
 क) लोपेक्ष ड) सेलिगमन
- 11) ----- यांनी सुखासाठी सदाचारी राहणीमानाची शिफारस केली.
 अ) मॅसलॅच ब) फ्रॅंकलिन
 क) अव्होलिवो ड) वेल्स
- 12) सामाजिक बोधात्मक सिध्दांत ----- कल्पनाधारीत आहे.
 अ) तीन ब) दोन
 क) पाच ड) चार
- 13) ----- यांनी 'Self -efficacy- The Exercise of Control' या विषयावर खंड लिहिला.
 अ) बंडुरा ब) विल्यम्स
 क) बेटझ ड) टेलर
- 14) नॉर्थ –कोरियन मानसशास्त्रज्ञ ----- यांनी विस्तीर्ण आणि बांधणी प्रारूप विकसित केले.
 अ) ब्रायंट ब) कॅबॅट
 क) फ्रेड्डीक्सन ड) चिड्विअस

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा . 16
- 1) जीवन सुख म्हणजे काय?
 - 2) व्यक्तिनिष्ठ खुशाली (सुस्थिती) म्हणजे काय?
 - 3) अंहमवादाची परिभाषा करा.
 - 4) हिंदूत्ववादाचा अर्थ काय?
 - 5) सार्वत्रिक प्रतिबंधनाची परिभाषा करा.
 - 6) भाव-विकाराची परिभाषा करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे द्या. 12
- 1) आत्ममग्नतेची (स्वमग्नता) रुजवणूक
 - 2) सकारात्मक आणि नकारात्मक भावनातील फरक
 - 3) आदर्श जीवनातील संस्कृती आणि अर्थ
 - 4) आभारा मागील मनोशारीरिक घटक
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे द्या. 14
- भावनिक बुद्धीमत्तेचे चार शाखीय क्षमता प्रारूप स्पष्ट करा.
 किंवा
 सकारात्मक मानसशास्त्राचा पौर्वात्य दृष्टीकोण वर्णन करा.
- प्र.5 आरोग्याचे प्राथमिक आणि दुय्यम प्रतिबंधन घटक विशद करा. 14

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper – III)
POSITIVE PSYCHOLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The search institutes developmental assts originally conceptualized in _____ year.

a) 1992	b) 1982
c) 1980	d) 1986
- 2) The Clifton strength finder is available in _____ language.

a) 15	b) 16
c) 17	d) 18
- 3) The concept of emotional intelligence introduced by _____.

a) Salovey	b) Goleman
c) Mayers	d) Dixture
- 4) _____ published article on self-efficacy.

a) Bandura	b) Jung
c) Adler	d) Seligman
- 5) _____ written the question book on Altrusim.

a) Golman	b) Batson
c) Adler	d) William
- 6) _____ proposed the developmental antecedents of self-efficacy.

a) Bandura	b) Williams
c) Newberg	d) Tylor
- 7) There are _____ steps of forgiveness model.

a) 2	b) 4
c) 3	d) 5
- 8) _____ and his colleague developed a five component model of minding relationship.

a) Maddux	b) Hubbell
c) Hervey	d) Gottman
- 9) _____ and his colleague offered five suggestions for implementing successful primary preventions.

a) Diener	b) Qillaman
c) Heller	d) Wells
- 10) _____ defined Hope.

a) Suyder	b) Myers
c) Lopez	d) Selingman
- 11) _____ recommended for virtuous living for happiness.

a) Maslach	b) Frankline
c) Avolio	d) Wells

Seat
No.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – IV)
PUBLIC ECONOMICS

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Classical economist have advocated _____ budget.
 - a) Surplus
 - b) Deficit
 - c) Optimum
 - d) Zero based
- 2) Burden of _____ borrowing exerts more pressure on the economy.
 - a) Internal
 - b) Local
 - c) External
 - d) None of the above
- 3) Monetary policy and Fiscal policy are _____ to each other.
 - a) Substitute
 - b) Contradictory
 - c) Complementary
 - d) None of the above
- 4) _____ is the instrument of fiscal policy.
 - a) Budget
 - b) Bank rate
 - c) Public debentures
 - d) Credit control
- 5) When the overall effect of budget on the economy is favorable then that budget is known as _____ budget.
 - a) Surplus
 - b) Deficit
 - c) Optimum
 - d) Zero based
- 6) Public expenditure should be _____ in the deflationary situation
 - a) Minimum
 - b) Maximum
 - c) Low
 - d) None of the above
- 7) _____ budget is expected in the deflationary situation.
 - a) Surplus
 - b) Deficit
 - c) Optimum
 - d) Zero based
- 8) Finance commission is appointed under the article _____ of the constitution
 - a) 280
 - b) 281
 - c) 282
 - d) 283
- 9) Income tax is an example of _____ tax.
 - a) Direct tax
 - b) Indirect tax
 - c) Special tax
 - d) State tax
- 10) Entertainment tax is an example of _____ tax.
 - a) Direct tax
 - b) Indirect tax
 - c) Special tax
 - d) None of the above
- 11) Production tax is an example of _____ tax.
 - a) Direct tax
 - b) Indirect tax
 - c) Special tax
 - d) None of the above

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Political Science (Paper – VII)

GOVERNMENT AND POLITICS OF MAHARASHTRA

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 74 व्या घटनादुरुस्तीने संविधानात ----- अनुसूची घातली.
अ) 10 ब) 11
क) 12 ड) 13
- 2) भारतीय संविधानाच्या ----- कलमात घटकराज्यातील मंत्रिमंडळाची तरतूद आहे.
अ) 163 ब) 164
क) 165 ड) 166
- 3) राज्यपाल पदावर नियुक्त होण्यासाठी वयाची ----- वर्षे पूर्ण असावी.
अ) 30 ब) 25
क) 35 ड) 18
- 4) नगरपालिकेच्या विशेष बैठकीचा कोरम ----- असतो.
अ) 1/3 ब) 2/3
क) 1/4 ड) 1/2
- 5) ----- हे कलम ग्रामपंचायतीशी संबंधित आहे.
अ) 40 ब) 41
क) 42 ड) 44
- 6) ----- हा पंचायत समितीच्या बैठकीचा सचिव असतो.
अ) नगराध्यक्ष ब) गटविकास अधिकारी
क) सदस्य ड) सभापती
- 7) 73 व्या घटनादुरुस्तीतील तरतूदी ----- या राज्याला लागू नाहीत.
अ) महाराष्ट्र ब) कर्नाटक
क) गोवा ड) मेघालय
- 8) वसंतराव नाईक समितीची ----- मध्ये स्थापना करण्यात आली.
अ) इ. स. 1958 ब) इ. स. 1959
क) इ. स. 1960 ड) इ. स. 1961
- 9) ----- ही जिल्हा परिषदेचे समिती आहे.
अ) संरक्षण ब) परराष्ट्रसंबंध
क) व्यापार ड) वित्त
- 10) दोन अधिवेशनांच्या तारखे मध्ये ----- महिन्यापेक्षा जास्त अंतर असू नये याचे बंधन राज्यपालांवर आहे.
अ) तीन ब) सहा
क) दोन ड) पाच

- 11) ग्रामपंचायतीचा कोरम ----- असतो.
 अ) 1/3 ब) 2/3
 क) 1/5 ड) 1/2
- 12) ----- घटनादुरुस्तीमुळे स्थानिक स्वराज्य संस्थात स्त्रियांचा सहभाग वाढला आहे.
 अ) 42 व 44 ब) 80 व 84
 क) 100 व 102 ड) 73 व 74
- 13) दोन किंवा अधिक खेड्यांची मिळून एक ----- ग्रामपंचायत स्थापन होऊ शकते.
 अ) दोन ब) बचत
 क) गट ड) राज्य
- 14) महानगरपालिकेच्या शासकीय प्रमुखास ----- म्हणतात.
 अ) जिल्हाधिकारी ब) मुख्याधिकारी
 क) म. न. पा. आयुक्त ड) राज्यपाल

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) मुंबई उच्च न्यायालयाचे प्रादेशिक क्षेत्र कोणते आहे?
- 2) ग्रामसभेचे सदस्य कोण असतात?
- 3) राज्यपालाची नेमणूक का केली जाते?
- 4) महानगरपालिकेच्या उत्पन्नाच्या बाबी कोणत्या?
- 5) संविधानाच्या 92व्या अनुसूचीतील विषय सांगा?
- 6) स्त्री चळवळी संबंधित पुरुष नेत्यांची नावे सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) न्यायालयीन स्वातंत्र्य
- 2) राज्यपालांवर सोपविण्यात आलेल्या विशेष जबाबदार्या
- 3) मंत्रिमंडळाची निर्मिती
- 4) ओबीसी चळवळ

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

मंत्रिमंडळाची वैशिष्ट्ये व कामे सांगा.

किंवा

महानगरपालिकेची रचना, अधिकार, कामे सांगा.

प्र.5 महाराष्ट्रातील पंचायत राज्याची सद्यस्थिती स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – VII)
GOVERNMENT AND POLITICS OF MAHARASHTRA

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ schedule is included in Constitution through 74 amendment.
a) 10 b) 11
c) 12 d) 13
- 2) In _____ article of India Constitution there is a provision of Council of Ministry in States
a) 163 b) 164
c) 165 d) 166
- 3) _____ years of life must be is completed to become Governor.
a) 30 b) 25
c) 35 d) 18
- 4) _____ is the quorum for the special meeting of Nagarpalika.
a) 1/3 b) 2/3
c) 1/4 d) 1/2
- 5) _____ article is related with Grampanchayat.
a) 40 b) 41
c) 42 d) 44
- 6) _____ is the secretary of the meeting of the panchayat samitee.
a) President of Nagarpalika b) B. D. O.
c) Member d) Sabhapati
- 7) The provisions of 73 amendments are not applicable to _____ state.
a) Maharashtra b) Karnataka
c) Goa d) Meghalaya
- 8) In _____ year Vasantao Naik Samitee was established.
a) 1958 b) 1959
c) 1960 d) 1961
- 9) _____ is the committee of Zilla Parishad.
a) Defense b) Foreign relation
c) Commerce d) Finance
- 10) The restrictions to Governor is that there should not be _____ months gap in two sessions.
a) 3 b) 6
c) 2 d) 5
- 11) _____ is the quorum for Grampanchayat.
a) 1/3 b) 2/3
c) 1/5 d) 1/2

- 12) In Local Self Government women participation have increased due to _____ amendment.
a) 42 and 44
b) 80 and 84
c) 100 and 102
d) 73 and 74
- 13) _____ grampanchayat can be created by bringing together two or more villages.
a) Two
b) Saving
c) Group
d) State
- 14) The administrative chief of Municipal Corporation is called as _____.
a) Collector
b) C. O.
c) Commissioner
d) Governor

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- 1) Which is the regional sector of Mumbai High Court?
- 2) Who are the members of Gramsabha?
- 3) Why the Governor does is appointed?
- 4) Which are the income resources of Municipal Corporation?
- 5) State the subjects in 12 schedule of Constitution.
- 6) State the name of male leaders associated with Feministic Movement.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- 1) Judicial freedom
- 2) Special responsibility given to Governor
- 3) Creation of Council of Minister
- 4) The Movement of O. B. C.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

State the features and duties of Council of Minister.

OR

State the structure, authority and duties of Municipal Corporation.

Q.5 Explain the present situation of Local Self Government in Maharashtra. 14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019**Marathi (Paper- XIII)**

मराठीचा भाषावैज्ञानिक अभ्यास

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) स्वनांचा भाषासापेक्ष अभ्यास करणाऱ्या शाखेला काय म्हणतात?
अ) स्वनिमविचार ब) स्वनिमविचार
क) रूपिमविचार ड) पदिमविचार
- 2) भाषेतील सर्वात लहान भाषिक रूपाला काय म्हटले जाते?
अ) स्वन ब) स्वनांतरे
क) रूप ड) रूपिका
- 3) भाषेतली सगळ्यात मोठी रचना कोणती असते?
अ) ध्वनी ब) शब्द
क) वाक्य ड) अर्थ
- 4) एखादा शब्द व त्याचा अर्थ यांचा संबंध सांगता न येण्यास काय म्हणतात?
अ) यथार्थता ब) यादृच्छिकता
क) काल्पनिकता ड) अर्थादेश
- 5) भाषाकुल ही संकल्पना कोणत्या भाषाभ्यास पद्धतीतून निर्माण झाली?
अ) ऐतिहासिक ब) वर्णनात्मक
क) तौलनिक ड) समाजभाषाविज्ञान
- 6) मराठी ही कोणत्या भाषाकुळातील भाषा आहे?
अ) आर्य भारतीय ब) द्राविडी
क) ऑस्ट्रो एशियायी ड) सिना तिबेटियन
- 7) मराठीच्या बोलीचा अभ्यास करण्याचा पहिला प्रयत्न कोणी केला?
अ) डेलहार्डिन्स ब) लबव
क) विल्यम जोन्स ड) जॉर्ज ग्रियर्सन
- 8) अहिराणीला दुसऱ्या कोणत्या नावाने ओळखले जाते?
अ) वैदर्भी ब) वऱ्हाडी
क) खानदेशी ड) डांगी
- 9) भाषा ही कोणत्या प्रकारची संस्था आहे?
अ) धार्मिक ब) राजकीय
क) सामाजिक ड) सांस्कृतिक
- 10) हळबी हे कोणत्या प्रकारच्या भाषाभेदाचे उदाहरण आहे?
अ) व्यवसायभेद ब) प्रादेशिकभेद
क) लिंगभेद ड) धर्मभेद

- 11) माहा, तुहा, मापलं, तुपलं हे शब्द कोणत्या बोलीतील आहेत?
 अ) मालवणी ब) डांगी
 क) भिल्ली ड) वैदर्भी
- 12) भाषाव्यवहारात कोणती विशिष्टता असते?
 अ) नैसर्गिक ब) सार्वत्रिक
 क) व्यक्तिगत ड) समूहगत
- 13) भाषा ही सामाजिक वस्तू असून ती त्या संदर्भातच सुसंगत आहे, कोणी म्हटले?
 अ) प्राईड जे. बी. ब) हडसन आर. ए.
 क) डेलहाईम्स ड) लबव
- 14) समाजभाषा विज्ञान हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) गं. ना. जोगळेकर ब) द. दि. पुंडे
 क) स. गं. मालशे ड) रमेश वरखेडे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) रूपिम ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) वाक्यविचाराचे स्वरूप लिहा.
- 3) प्रमाणभाषा व बोलीभाषा यांचा परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
- 4) बोली म्हणजे काय?
- 5) भाषा आणि समाज यातील परस्परबंध स्पष्ट करा.
- 6) भाषाव्यवहाराचे स्वरूप विशद करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) अर्थविचार स्पष्ट करा.
- 2) मराठीचे प्रादेशिक भेद विशद करा.
- 3) वैदर्भी भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 4) मराठी भाषा आणि संस्कृती यांतील आंतरसंबंध स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

मराठीचे भाषाकुल विशद करा.

किंवा

अहिराणी बोलीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.5 मराठी भाषेच्या संरचनेतील स्वनिमविचार स्पष्ट करा.

14

Seat
No.**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019****Hindi (Paper - V)**

आधुनिक हिंदी काव्य

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) अज्ञेय के लिए परंपरा व्यक्ति की ---- है।
 अ) शक्ति
 ब) मर्यादा
 क) जननी
 ड) स्रोतस्वीनी
- 2) ----- को सृष्टि के जीवन का स्रोत कहा जाता है।
 अ) सूर्य
 ब) चंद्रमा
 क) तारा
 ड) धरती
- 3) बावरा अहेरी कविता में कवि अपनी आंतरिक ---- को स्वीकार करता है।
 अ) दृढ़ता
 ब) दुर्बलता
 क) शक्ति
 ड) संयम
- 4) असाध्यवीणा प्रसिद्ध ---- आख्यान टेमिंग ऑफ हार्प पर आधारित है।
 अ) जापानी
 ब) नेपाली
 क) चीनी
 ड) तिब्बती
- 5) असाध्यवीणा का निर्माण ---- ने किया था।
 अ) केशकम्बली
 ब) वनकीर्ति
 क) प्रियवंद
 ड) राजा
- 6) ----- हवा, धूप, मिट्टी होती है।
 अ) कलियाँ
 ब) चिंटियाँ
 क) चूड़ियाँ
 ड) लड़कियाँ
- 7) ऐसी ही समझी, पढ़ी जाऊँ जैसे ----!
 अ) कीर्तन
 ब) प्रवचन
 क) अधूरा अभंग
 ड) बैसाखी
- 8) दलाईलामा ---- समझा रहे थे।
 अ) दर्शन
 ब) मनोविज्ञान
 क) ज्योतिष
 ड) आर्यसत्य
- 9) आम्रपाली ----- के खंडहरों से गुजरती है।
 अ) वैशाली
 ब) पाली
 क) गुजरात
 ड) कोटिग्राम
- 10) ना नौ मन तेल होगा न ---- नाचेगी।
 अ) सीता
 ब) राधा
 क) कृष्णा
 ड) यमुना

- 11) कुरुक्षेत्र ----- की कथा है।
 अ) रणभूमि ब) युद्धारंभ
 क) रणविजय ड) युद्धांत
- 12) भीष्म की माँ का नाम ----- है।
 अ) रमैय्या ब) सत्यवती
 क) शीलवती ड) पद्मावती
- 13) ----- को सात महारथियों ने घेरकर मारा।
 अ) अर्जुन ब) भीष्म
 क) नकुल ड) अभिमन्यू
- 14) युद्धसमाप्ति के बाद ---- कौरव बच जाते हैं।
 अ) तीन ब) पाँच
 क) चार ड) सात

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए।

16

- 1) नदी के व्दीप कविता की प्रतीकात्मकता स्पष्ट कीजिए।
- 2) बावरा अहेरी के आकर्षण जाल में कौन-कौन बंध जाता है?
- 3) प्रियवंद को छोड़कर अन्य कलावंत असाध्य वीणा को क्यों साध नहीं पाया?
- 4) आम्रपाली लिच्छवी कुमारों को क्या जबाब देती है?
- 5) राधा की बेटियाँ चाँद की तुलना किसके साथ करती है?
- 6) कथा में ही लड़कियों को किस बात का अहसास हो जाता है?

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

12

- 1) व्यक्ति का है धर्म तप, करुणा, क्षमा,
 व्यक्ति की शोभा विनय भी, त्याग भी,
 किन्तु, उठता प्रश्न जब समुदाय का,
 भूलना पड़ता हमें तप त्याग को।
- 2) मनु का पुत्र बने पशु -भोजन! मानव का यह अन्त!
 भरत -भूमि के नर-वीरों की यह दुर्गति, हा हन्त!
- 3) मरे हुआँ पर धर्मराज,
 अधिकार न कुछ जीवन का,
 दोना पड़ता सदा
 जीवितों को ही भार भुवन का।
- 4) ऊपर सब कुछ शून्य -शून्य है, कुछ भी नहीं गगन में।

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

'असाध्यवीणा' कविता का भावार्थ स्पष्ट कीजिए।

अथवा

अनामिका की कविताओं में अभिव्यक्त नारी चेतना को स्पष्ट कीजिए।

प्र.5 युधिष्ठिर की चरित्रगत विशेषताएँ लिखिए।

14

Seat No.	
-----------------	--

**M.A. (Semester – IV) (Old) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - V)
AMERICAN LITERATURE**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. **14**

- 1) Who is believed to be the source of inspiration for 'pragmatism'?
 a) Wilson James b) James Joyce
 c) William James d) None of the above
- 2) Where did the movement 'Expressionism' Originate?
 a) America b) Germany
 c) France d) Australia
- 3) To which place did Willy Lowman wanted to go to earn money?
 a) Alaska b) America
 c) Boston d) Canada
- 4) Who coined the term 'The Lost Generation'?
 a) Ezra Pound b) Gertrude Stein
 c) Thoreau d) Emerson
- 5) What does Dewey Dell take to sell in the city?
 a) cookies b) doughnuts
 c) cakes d) Bread
- 6) Who build Addie Bundren's coffin?
 a) Cash b) Jewel
 c) Vardaman d) Darl
- 7) What did Big Daddy expect from Brick?
 a) Property b) Son
 c) Award d) Farm
- 8) Where did Addie Bundren's body cremated?
 a) Jefferson b) Boston
 c) Albany d) Missouri
- 9) Who is the protagonist in the novel *A Farewell to Arms*?
 a) Rinaldi b) Pruest
 c) Fredrick Henry d) Count Greffi
- 10) What is 'Nature' according to Robert Frost?
 a) Dream b) Imagination
 c) Existential Reality d) None
- 11) Which form did Wallace Steven's used in the poem 'Sunday Morning'?
 a) Blank verse b) Ballad
 c) Elegy d) Sonnet
- 12) By which disease did Big Daddy suffering from?
 a) Spastic colon b) TB
 c) Viral d) None.

- 13) What was the name of Brick's football team?
a) Blue star	b) Dixie stars
c) The united club	d) Manchester
- 14) What's the name of Big Mama?
a) Maggi	b) Ida
c) Clara	d) None

Q.2 Attempt any four of the following questions. **16**

- a) What is the poet's message to the woman in the poem 'Sunday Morning'?
- b) What is the theme of the poem 'After Apple Picking'?
- c) What does the poet mean by 'of Modern poetry'?
- d) What does Robert Frost mean by 'Snowy Evening' in the poem 'Stopping by woods on a Snowy Evening'?
- e) How is the physical condition of 'Apple Picker'?

Q.3 Attempt any two of the following questions. **12**

- a) Salient features of 'Expressionism'
- b) Concept of truth in 'Pragmatism'
- c) Characteristic of 'Lost Generation'.
- d) A note on 'The Southern Renaissance'.

Q.4 Attempt any one of the following questions. **14**

Discuss 'A Farewell To Arms' as a novel of love and war.

OR

Discuss 'As I Lay Dying' as a psychological novel.

Q.5 Discuss 'Death of a Salesman' as a Family Drama. **14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - V)
AMERICAN LITERATURE

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is depicted in the poem 'Joy in the woods', who is longing to enjoy the nature.
 - a) Teacher
 - b) Student
 - c) Workman
 - d) Maid
- 2) Maya Angelou is one of the African American women who was able to publicly discuss her _____.
 - a) love
 - b) personal life
 - c) politics
 - d) none of the above
- 3) According to Claude McKay, now-a-days people are busy in earning the money and are ignoring the _____.
 - a) love
 - b) Nature
 - c) relation
 - d) none of the above
- 4) Maya Angelou has been called _____ by scholar Joanne M. Braxton.
 - a) Black Writer
 - b) Rebellion
 - c) Freedom fighter
 - d) America's most visible black female autobiographer
- 5) African American literature was dominated by _____ in the early 19th century.
 - a) Poetry
 - b) Political allegory
 - c) Auto biographical Spiritual narratives
 - d) Novels
- 6) *The colour purple* by Alice walker, which won _____ prize.
 - a) Nobel
 - b) Booker
 - c) Pulitzer
 - d) None of the above
- 7) The Harlem Renaissance gave birth to _____.
 - a) Africa American literature
 - b) African American politics
 - c) African American History
 - d) None of the above
- 8) 'I dream a world' is written in the form of a _____.
 - a) autobiography
 - b) dream Vision
 - c) lyric
 - d) none of the above
- 9) Langston Huges believed that all _____.
 - a) are slaves
 - b) are born great
 - c) races were equal
 - d) are cursed

- 10) *The colour purple* is a _____ novel.
 - a) Epistolary
 - b) Gothic
 - c) Social
 - d) Historical
- 11) Amiri Baraka is one of the _____ of African American Poetry.
 - a) pioneer
 - b) rebellious
 - c) revolutionary provocateurs
 - d) none of the above
- 12) Shug Avery in *The Colour Purple* is a _____.
 - a) Dancer
 - b) Jazz and blues singer
 - c) Politician
 - d) Actress
- 13) The play *Dutchman* is a _____.
 - a) political allegory
 - b) political thought
 - c) comedy
 - d) none of the above
- 14) _____ is clays childhood friend.
 - a) Jones
 - b) Lula
 - c) Warrea
 - d) Dutchman

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Write a critical appreciation of the poem 'I Dream a world' by Langston Huges.
- b) What does Maya Angelou speak about in the poem 'A caged Birds'?
- c) What inspired Langston Huges to write the poem 'I, too'?
- d) What is the theme of the poem 'Joy in Woods' by Claude McKay?
- e) Critically appreciate Maya Angelou's poem's that you have studied.
- f) What is the prayer of Claude McKay in the poem 'A prayer'?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Influence of Harlem Renaissance on African American literature.
- b) Characteristics of 'The Black Movement'.
- c) What are the objectives of 'The rise of New Americanism'?
- d) Major outcomes of Harlem Renaissance.
- e) Influence of 'The Black Movement' on the writers you studied.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Discuss the title of the novel *The colour Purple*.

OR

What life lessons does the novelist give in *The colour purple*?

Q.5 Bring out the insanity and racial discrimination in Amiri Barak's *Dutchman*'. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – X)
MODERN PROSE**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ರೈತರ ಹಣವನ್ನು ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಸರಕಾರ -
 - 1) ಪರಕೀಯ
 - 2) ಭಾರತ
 - 3) ಕರ್ನಾಟಕ
 - 4) ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ
 - 2) ಒಡಲಾಳ ಇದೊಂದು -
 - 1) ಆತ್ಮಕತೆ
 - 2) ಕತೆ
 - 3) ಕಾದಂಬರಿ
 - 4) ಕಾವ್ಯ
 - 3) ವಸಂತನ ತಂದೆ -
 - 1) ಸೋಮಣ್ಣ
 - 2) ರಂಗಣ್ಣ
 - 3) ಮಹಾದೇವ
 - 4) ಪರಪ್ಪ
 - 4) ಸಾಕವ್ವ ತಿವೊನಿಗೆ ಹೇಳಿದ ಕತೆ -
 - 1) ಯಮದವರ
 - 2) ಸಂಗಯ್ಯ ಬಾಳ್ಯಾ
 - 3) ಕಿನ್ನರ ಕಿಂಪುರುಷರ
 - 4) ಸ್ವತಂತ್ರ ವೀರರ
 - 5) ಒಡಲಾಳ ಕೃತಿಯ ನಾಯಕಿ -
 - 1) ಪುಟಗೌರಿ
 - 2) ಸಾಕವ್ವ
 - 3) ಗೌರಿ
 - 4) ಚಲುವಮ್ಮ
 - 6) ಬೂಟ್ ಪಾಲೀಶ್ ಹುಡುಗನ ಗುರಿ -
 - 1) ಮನೆ ಸಂಪಾದನೆ
 - 2) ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ
 - 3) ಪದವಿ ಸಂಪಾದನೆ
 - 4) ಒಂದಾಣೆ ಸಂಪಾದನೆ
 - 7) ಸಾಕವ್ವ ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವಸ್ತು -
 - 1) ಗೊಂಬೆ
 - 2) ಎಮ್ಮೆ
 - 3) ಹುಂಜ
 - 4) ಆಕಳು
 - 8) ಕಲಾರಸಿಕ ಎಂಬ ಬಿರುದು ಪಡೆದವರು -
 - 1) ರಾಯರು
 - 2) ಮಹಾದೇವ
 - 3) ವಸಂತ
 - 4) ಬೂಟ್ ಪಾಲೀಶ್ ಹುಡುಗ
 - 9) ರೈಲು ದಾರಿಯ ರಕ್ಷಕ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಬ್ದುಲ್ ಸೇರಿದ ಸಂಘಟನೆ -
 - 1) ವಚನ ಪರಿಷತ್ತು
 - 2) ಇತ್ತೇಹಾದ್ ಮುಸಲ್ಮೀನ್
 - 3) ಮುಸ್ಲೀಮ್ ಲೀಗ್
 - 4) ಆರ್.ಎಸ್.ಎಸ್.
 - 10) ವಸಂತ, ರಂಗಣ್ಣ ಕಮಲಮ್ಮ ಈ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕತೆ -
 - 1) ಜೀವನ ಕಲೆ
 - 2) ಆಕರ್ಷಣೆ
 - 3) ಬೂಟ್ ಪಾಲೀಶ್
 - 4) ಮುದ್ದು
 - 11) ಸ್ವೀರ್ಟುರ್‌ಲ್ಯಾಂಡಿನ ರಾಜಧಾನಿ
 - 1) ವಾಸಿಂಗಟನ್
 - 2) ಜೂರಿಕ್
 - 3) ಟ್ಯುಬಿಂಗನ್
 - 4) ಸ್ಟುಟ್‌ಗಾರ್ಟ್

- 12) ರೆವರೆಂಡ್ ಎಫ್. ಕಿಟೆಲ್ ಅವರ ಜನ್ಮಸ್ಥಳ -
1) ಟ್ಯುಬಿಂಗನ್	2) ರೋಸ್ಟರ್ ಹ್ಯಾಫ್
3) ಸ್ವಿಟ್‌ಗಾರ್ಟ್ ಕ. ಹಿಥೂ	4) ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್
- 13) ಪ್ರಥಮ ಅಂತರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಸಂಯೋಜಕರು -
1) ಡೈಟರ್ ಬಿ. ಕಾಪ್	2) ಕಿಟೆಲ್
3) ಹೈಡನ್ ಬ್ರೂಕ್ಸ್	4) ಟ್ಯುಬಿಂಗನ್
- 14) ಪೈನ್ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆದು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ.
1) ಸಿಂದಿ	2) ಸಕ್ಕರೆ
3) ಬೆಲ್ಲ	4) ವೈನ್

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
- 1) ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿ ರಾಯರು ಏನೆಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು.
 - 2) ಸಾಕವ್ವನ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 - 3) ಭಿಕಾರಿಯೊಬ್ಬನ ಚಿತ್ರದ ಭಂಗಿ ಹೇಗಿತ್ತು?
 - 4) ಕಾಳಣ್ಣ ಯಾರ ಮಿಲ್ಲಿನಿಂದ ಏನು ಕದ್ದಿದ್ದ? ಅವನನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ನೇಮಕಗೊಂಡ ಪಿಸಿ ಯಾರು?
 - 5) ಟ್ಯುಬಿಂಗನ್ ನಗರ ಯಾವುದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತು.
 - 6) ಸ್ವಿಟ್‌ಗಾರ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲವೊಂದು ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
- 1) ಮಾರೀಗುಡಿ
 - 2) ಶಕುಂತಲಾ
 - 3) ಕಿಟೆಲ್
 - 4) ಶೇಕ್ಸ್‌ಪೀಯರ್
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
- 1) ರೈಲು ದಾರಿಯ ರಕ್ಷಕ ಅನ್ವರ್‌ನ ದೇಶಪ್ರೀಮವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಒಡಲಾಳ ಕಾದಂಬರಿಯ ನಾಯಕ್ ಸಾಕವ್ವನ ಜೀವನದ ದಾರುಣತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
- ಕಲೋನ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡ ದ್ರಾವಿಡ ಸಮ್ಮೇಳನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - V)
GHAIR AFSANI ADAB**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجیے:-

(1) اردو نثری ادب میں سنجیدہ خاکوں کے علاوہ _____ خاکے بھی لکھے جاتے ہیں۔

(i) مزاحیہ، (ii) طنزیہ، (iii) رومانوی، (iv) عشقیہ

(2) مولانا وحید الدین سلیم نے _____ میں بحیثیت پروفیسر کے خدمات انجام دیئے ہیں۔

(i) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، (ii) کیمبرج یونیورسٹی،

(iii) بنارس یونیورسٹی، (iv) عثمانیہ یونیورسٹی

(3) "غبار خاطر" کے خطوط _____ کے نام لکھے گئے ہیں۔

(i) حسرت موہانی، (ii) حبیب الرحمن خان شیروانی،

(iii) گاندھی جی، (iv) سر سید احمد خان

(4) بابائے اردو مولوی عبدالحق کے خاکوں کا مجموعہ _____ کے نام سے شائع ہوا ہے۔

- (i) نیرنگ خیال،
 (ii) دست نیاز،
 (iii) چند ہم عصر،
 (iv) چند ادبی خاکے

(5) "غبار خاطر" بنیادی طور پر _____ ہے۔

- (i) خطوط کا مجموعہ
 (ii) افسانوں کا مجموعہ،
 (iii) نظموں کا مجموعہ،
 (iv) شاعری کا مجموعہ

(6) مولانا ابوالکلام آزاد کی جائے پیدائش _____ ہے۔

- (i) کلکتہ،
 (ii) مکہ مکرمہ،
 (iii) پٹنہ،
 (iv) دہلی

(7) وحید الدین سلیم کا قابل قدر کارنامہ _____ ہے۔

- (i) لغت سازی،
 (ii) وضع اصطلاحات علمیہ،
 (iii) فرہنگ سازی،
 (iv) شعری نعت

(8) وحید الدین سلیم کے بعض بہترین مضامین رسالہ _____ میں شائع ہوئے ہیں۔

- (i) تہذیب الاخلاق،
 (ii) انگارے،
 (iii) اردو،
 (iv) البلاغ

(9) انجمن ترقی اردو کے پہلے سیکریٹری _____ تھے۔

- (i) شبلی نعمانی،
 (ii) مولانا حالی،
 (iii) مولوی عبدالحق،
 (iv) ڈپٹی نذیر احمد

(10) _____ ہر اعتبار سے ایک دیوپیکر انسان تھا۔

(i) حالی، (ii) شبلی، (iii) سرسید احمد خان، (iv) محمد علی جوہر

(11) _____ آزادی کا دلدادہ اور جبر و استبداد کا پکاد شمن تھا۔

(i) مولانا ابوالکلام آزاد، (ii) مولانا محمد علی جوہر،

(iii) مولوی چراغ علی، (iv) مولانا وحید الدین سلیم

(12) 'مسدس حالی' _____ کی تحریر کردہ تصنیف ہے۔

(i) ڈپٹی نذیر احمد، (ii) مولانا محمد علی جوہر،

(iii) مولوی عبدالحق، (iv) مولانا حالی

(13) _____ کام کرنے میں بجلی اور محنت کرنے میں آندھی طوفان کے مانند تھے۔

(i) مولوی مرزا صاحب، (ii) مولوی چراغ علی،

(iii) مولوی عزیز مرزا، (iv) احمد عباس

(14) _____ عقائد کی رو سے پکے شیعہ تھے لیکن ان میں تعصب نہ تھا وہ مسلمانوں کی خدمت میں سنی شیعہ کی مطلق تمیز

نہ کرتے تھے۔

(i) نام دیوبالی، (ii) مولوی عبدالحق،

(iii) محمد علی جوہر، (iv) خواجہ غلام الثقلین

16

سوال نمبر.2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے:- (کوئی چار)

- (1) مولانا طاف حسین حالی کے عادات و اخلاق بیان کیجئے۔
- (2) مولانا محمد علی جوہر کی زندگی سے ہمیں کیا سبق لینا چاہیے؟
- (3) مکتوب ۲ مارچ ۱۹۴۳ "حکایت زاغ و بلبل" میں مولانا آزاد نے بلبل کے اقسام سے متعلق کیا معلومات دی؟ وضاحت کیجئے۔
- (4) 'نام دیوہالی' پر مختصر نوٹ لکھیے؟
- (5) 'خاکہ نگاری کا فن' پر مختصر نوٹ لکھیے؟
- (6) چائے سے متعلق مولانا آزاد کیا معلومات بیان کرتے ہیں؟ وضاحت کیجئے؟

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے:- (کوئی دو)

1. بابائے اردو مولوی عبدالحق کی خاکہ نگاری کا جائزہ لیجئے؟
2. وحید الدین سلیم کی سیرت و شخصیت پر مختصر نوٹ لکھیے؟
3. مولوی عزیز مرزا کی زندگی ہمارے لئے سبق آموز کیوں ہے؟ وضاحت کیجئے۔
4. خواجہ غلام الثقلین کی سیرت و شخصیت کے چند پہلو پر روشنی ڈالیے؟

14

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) "غبار خاطر" کی روشنی میں مولانا ابوالکلام آزاد کی خطوط نگاری کا جائزہ لیجئے؟
- (2) مولانا ابوالکلام آزاد نے چڑیا چڑے کی کہانی کے ذریعہ کیا پیغام دیا ہے؟ مفصل روشنی ڈالیے؟

سوال نمبر.5. اردو نثری ادب میں خاکہ نگاری کا آغاز و ارتقاء کا مفصل جائزہ لیجیے؟

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – XIV)**

आधुनिक मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'सहयाद्रीचे वारे' व 'युगांतर' या नावाचे भाषणांचे संग्रह कोणाचे आहेत.
अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ब) डॉ. पंजाबराव देशमुख
क) यशवंतराव चव्हाण ड) रा. शाहू महाराज
- 2) वेठबिगारी पद्धतीने कामे करून घेण्यास कायद्याने बंदी कोणी घातली होती?
अ) म. वि. रा. शिंदे ब) म. फुले
क) रा. शाहू महाराज ड) म. सयाजीराव गायकवाड
- 3) महाराष्ट्र दलित परिषद कोठे भरली होती.
अ) महाड ब) नाशिक
क) पंढरपूर ड) माणगाव
- 4) 'भारतीय प्राथमिक शिक्षण संघ' या संघटनेची स्थापना कोणी केली?
अ) डॉ. पंजाबराव देशमुख ब) म. वि. रा. शिंदे
क) म. सयाजीराव गायकवाड ड) रा. शाहू महाराज
- 5) 'देवकीनंदन गोपाला' हे आवडते भजन कोणाचे आहे?
अ) संत गाडगे महाराज ब) संत तुकडोजी महाराज
क) संत कबीर ड) संत चोखामेळा
- 6) सत्यशोधक समाजाची स्थापना कोणी केली?
अ) म. फुले ब) रा. शाहू महाराज
क) वि. रा. शिंदे ड) डॉ. पंजाबराव देशमुख
- 7) मराठी साहित्याची सांस्कृतिक पार्श्वभूमी या ग्रंथाचे कर्ते कोण आहेत.
अ) वा. ल. कुलकर्णी ब) अ. वा. कुलकर्णी
क) गो. म. कुलकर्णी ड) म. वा. कुलकर्णी
- 8) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी स्थापन केलेल्या संस्थेचे नाव काय आहे?
अ) रयत शिक्षण संस्था ब) शिवाजी बोर्डिंग
क) कमवा व शिका ड) श्रम प्रतिष्ठा
- 9) 'बहिष्कृत हितकारिणी सभे' ची स्थापना कोणी केली आहे?
अ) डॉ. पंजाबराव देशमुख ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
क) म. फुले ड) म. वि. रा. शिंदे
- 10) 'डिप्रेसड क्लासेस ऑफ मिशन' ची स्थापना कोणी केली आहे?
अ) वि. रा. शिंदे ब) रा. शाहू महाराज
क) म. फुले ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

- 11) तुकडोजी महाराज यांच्या ग्रंथाचे नाव सांगा.
 अ) ग्रामगीता ब) श्रमगीता
 क) ग्रामसंस्कृती ड) श्रमसंस्कृती
- 12) यशवंतराव चव्हाण यांच्या आत्मचरित्राचे नाव काय आहे?
 अ) सहयाद्रीचे वारे ब) युगांतर
 क) कृष्णाकाठ ड) प्रीतीसंगम
- 13) 'छ. शिवाजीराजांचा पोवाडा' कोणी लिहिला?
 अ) यशवंतराव चव्हाण ब) डॉ. पंजाबराव देशमुख
 क) म.फुले ड) रा. शाहू महाराज
- 14) 'भारतीय अस्पृश्यतेचा प्रश्न' हे पुस्तक कोणी लिहिले आहे?
 अ) म. वि. रा. शिंदे ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 क) म. फुले ड) यशवंतराव चव्हाण

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) कर्मवीर डॉ. मामासाहेब जगदाळे यांचे शैक्षणिक कार्य विशद करा.
- 2) इंग्रजांनी केलेल्या भारतातील सुधारणा सांगा.
- 3) नियतकालिकांचे महाराष्ट्र समाजसुधारणेतील कार्य स्पष्ट करा.
- 4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे सामाजिक कार्य साधार स्पष्ट करा.
- 5) संत गाडगेबाबा यांच्या कार्याची ओळख करून द्या.
- 6) रा. शाहू महाराज यांनी केलेल्या सामाजिक कार्याची ओळख करून द्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) समाजसुधारक डॉ. पंजाबराव देशमुख यांच्या कार्याची महत्ती विशद करा.
- 2) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या शिक्षणविषयक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
- 3) म. फुले यांचे शैक्षणिक व सामाजिक कार्य साधार स्पष्ट करा.
- 4) यशवंतराव चव्हाण यांचे वाङ्मयीन कार्य सविस्तर लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

इंग्रजी राजवटीतील आधुनिक महाराष्ट्राची जडण-घडण कशी होत गेली साधार स्पष्ट करा.

किंवा

धर्म आणि समाजसुधारणा विषयक चळवळींचे महत्व सविस्तर लिहा.

प्र.5 स्वातंत्र्योत्तर कालखंडात विकसित होत गेलेल्या विविध वाङ्मय प्रवाहांचा परिचय करून द्या.

14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Psychology (Paper - I)

RESEARCH METHODOLOGY IN PSYCHOLOGY

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) — विधानात दोन किंवा अधिक परिवर्त्यामधील संबंध व्यक्त झाला पाहिजे.
अ) नमुना
ब) पुनरावृत्ती
क) समस्या
ड) एकक
- 2) — यामुळे प्रायोगिक फलितांची वैधता वाढते.
अ) सक्रिय
ब) अनियतीकरण
क) प्रमाद
ड) अवलंबी
- 3) विविध मुल्य धारण करू शकणारा घटक म्हणजे — होय.
अ) परिवर्त्य
ब) समस्या
क) प्रचरण
ड) अभ्यास
- 4) — या अभ्युपगमात अनुमानीत केलेला परिवर्त्यामधील संबंध हा कोणत्याही ठिकाणी कोणत्याही वेळेला लागू होतो.
अ) अवलंबी
ब) सार्वत्रिक
क) विश्वसनीय
ड) आढावा
- 5) — च्या साठी प्रयोग शालेय अध्ययन उच्चतम असते.
अ) अंतर्गत उचितता
ब) पुनरावृत्ती
क) अचूकता
ड) वरीलपैकी सर्व
- 6) प्रयोगात औपचारिक समूहास नियंत्रित गट तर दुसऱ्या समूहास — गट असे म्हणतात.
अ) प्रायोगिक
ब) सामाजिक
क) अनौपचारिक
ड) तटस्थ
- 7) — या मुलाखतीचे प्रश्न, त्यांचा क्रम पूर्व प्रमाणित असतात.
अ) औपचारिक
ब) अनौपचारिक
क) मुख्य
ड) यापैकी नाही
- 8) — या संशोधकाने अभेद अभ्युपगमाचा शोध लावला.
अ) कार्ल पिअरसन
ब) वुडण्ट
क) सर रोनाल्ड फिशर
ड) अब्राहम मॅस्लो
- 9) — या पद्धतीत संशोधकाचे स्वतंत्र परिवर्त्यावर प्रत्यक्ष नियंत्रण नसते.
अ) प्रयोगशालेय प्रयोग
ब) कार्य परिवर्त्य
क) घटनोत्तर कारण मिमांसा संशोधन
ड) यापैकी नाही
- 10) — या निरीक्षणाला अभ्युपगमाचा आधार असतो.
अ) सुनियोजित निरीक्षण
ब) अनियोजित निरीक्षण
क) मध्यस्थ
ड) यापैकी नाही

- 11) — या परिवर्तकाचे अचूक मापन करता येते.
 अ) गुणात्मक ब) संक्रियात्मक
 क) परिमाणात्मक ड) वरीलपैकी सर्व
- 12) — या नमुना निवड पद्धतीमध्ये अनियत नमुना निवडीचे तत्त्व वापरले जात नाही.
 अ) संभाव्यता नमुना चयन ब) विनासंभाव्यता नमुना चयन
 क) पूर्व योजना ड) उजळणी
- 13) अनुमानित कारण घटकांचा परिणाम कमीत कमी वेळात तपासण्याच्या दृष्टीने — ही पद्धत उपयुक्त ठरते.
 अ) वृत्तअभ्यास ब) सर्वेक्षण
 क) मुलाखत ड) प्रयोगशालेय प्रयोग
- 14) — यामुळे प्रायोगिक प्रमादावर नियंत्रण ठेवणे शक्य होते.
 अ) पुनः परिक्षण क्षमता ब) एकक
 क) प्रयुक्त ड) प्रचरण

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) समस्येची व्याख्या लिहा.
 - 2) संशोधन आखणीचे हेतू स्पष्ट करा.
 - 3) क्षेत्रीय अभ्यासाची व्याख्या लिहा.
 - 4) संशोधन प्रस्तावाची व्याख्या लिहा.
 - 5) संशोधन आखणीचे निकष लिहा.
 - 6) प्रश्नावलीची व्याख्या सांगा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) संशोधन अहवाल
 - 2) घटनोत्तर कारण मिमांसा संशोधन
 - 3) संशोधन आखणीची तत्त्वे
 - 4) सिद्धांत कल्पनेचे प्रकार
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- नमुना पद्धत म्हणजे काय? संभाव्यतेवर आधारित नमुना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा.
 थकंवा
 क्षेत्रीय प्रयोग त्याच्या गुण-दोषासह वर्णन करा.
- प्र.5 परिवर्त्य व्याख्या द्या आणि परिवर्त्याचे विविध प्रकार सविस्तरपणे स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A.(Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology(Paper - I)
RESEARCH METHODOLOGY IN PSYCHOLOGY

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ statement the relation between two or more variables must be established.
 - a) Sample
 - b) Repetition
 - c) Problem
 - d) Element
- 2) The experimental conclusion validity is increased due to _____.
 - a) Active
 - b) Randomization
 - c) Error
 - d) Dependent
- 3) The _____ means the component having different values.
 - a) Variable
 - b) Problem
 - c) Variance
 - d) Study
- 4) The relation in the variables speculated in the _____ hypothesis is applicable at any place or any time.
 - a) Dependent
 - b) Universal
 - c) Reliable
 - d) Review
- 5) Laboratory experiments are higher on which of the _____.
 - a) Internal validity
 - b) Replicability
 - c) Precision
 - d) All the above
- 6) In experiments former group is known as the controlled group and later group is known as _____ group.
 - a) Experimental
 - b) Social
 - c) Informal
 - d) Natural
- 7) In _____ interview the questions and their sequence is preplanned.
 - a) Formal
 - b) Informal
 - c) Main
 - d) None of these
- 8) The researcher _____ put the term null hypothesis.
 - a) Karl Pearson
 - b) Wundt
 - c) Sir Ronald Fisher
 - d) Abraham Maslow
- 9) _____ method the researcher has no the direct control on the independent variable.
 - a) Lab experiment
 - b) Task variable
 - c) Ex-post facto research
 - d) None of these
- 10) _____ observation has the base of phyphothesis.
 - a) Structured observation
 - b) Unstructured observation
 - c) Intervening
 - d) None of these

- 11) The following works of Roland Barthes are mentioned in *Structural Study of Myth* except _____.
- a) Raw and Cooked
 - b) Dissemination
 - c) The Elementary Structures of Kinship
 - d) The Savage Mind
- 12) _____ model of difference is not identified by Elaine Showalter.
- a) Biological
 - b) Psychoanalytic
 - c) Economic
 - d) Cultural
- 13) Fredric Jameson argues that _____, rather than parody is the appropriate mode of postmodernist culture.
- a) mimicry
 - b) pastiche
 - c) satire
 - d) tragedy
- 14) _____ is the close analysis or reading of a particular social production or event so as to recover the meanings it has for the people involved in it.
- a) Thick description
 - b) Brief description
 - c) Dissemination
 - d) Erasure

Q.2 Write short notes. (Any Four) 16

- a) Base and Superstructure
- b) Logocentricism
- c) Erasure
- d) Grand Narratives
- e) Dissemination
- f) Hyperreality

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) What is post-structuralism? Analyze the contribution of poststructuralist critics to theory?
- b) What is psychoanalysis? Mention the contribution of psychoanalytic critics.
- c) What is the meaning of deconstruction? Explain the contribution of deconstructive critics.
- d) Write a note on Marxist theory.

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Explain the views of Elaine Showalter as presented in *Feminist Criticism in the Wilderness*.

OR

Summarize the views of Wolfgang Iser as discussed in *The Reading Process: A Phenomenological Approach*.

Q.5 Analyze the views of Jacques Derrida as elaborated in *Structure, Sign and Play in the Discourse of Human Sciences*. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – XII)
KANNADA GRAMMAR – PRACTICAL KANNADA

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಈತ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರ -

1) ಮೊದಲನೇ ನಾಗವರ್ಮ	2) ಕೇಶಿರಾಜ
3) ಭಟ್ಟಕಳಂಕ	4) ಶ್ರೀವಿಜಯ
 - 2) ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿರುವ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕರಣಗಳು -

1) ಆರು	2) ಹತ್ತು
3) ಎಂಟು	4) ಹನ್ನೆರಡು
 - 3) ಪೂರ್ವದ ಹಳೆಗನ್ನಡ ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ -

1) ಒಳ್	2) ಉಳ್
3) ಅಲ್ಲಿ	4) ಅಮ್
 - 4) ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ -

1) ಒಳ್	2) ಉಳ್
3) ಅದ್	4) ಕೆ
 - 5) ಪರಪದದ ಅರ್ಥವು ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದರೆ ಸಮಾಮ ಎನಿಸುತ್ತದೆ.

1) ಕರ್ಮಧಾರಯ	2) ತತ್ಪುರುಷ
3) ಬಹುವ್ರೀಯಿ	4) ದ್ವಂದ್ವ
 - 6) ಕಡುಚಾಗಿ ಇದು ಯಾವ ಸಮಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ -

1) ಬಹುವ್ರೀಹಿ	2) ಗಮಕ
3) ಅಂಶಿ	4) ಕ್ರಿಯಾ
 - 7) ಲಿಂಗಮೊಂಬತ್ತು ತೆರಂ ಎಂದು ಹೇಳಿದವನು -

1) ನಾಗವರ್ಮ	2) ಶ್ರೀವಿಜಯ
3) ಕೇಶಿರಾಜ	4) ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ
 - 8) ಕ್ರಿಯೆಯಂ ನುಡಿಯದುದು ವಿಭಕ್ತಿಯನಿಲ್ಲದುದು ಅರ್ಥಮುಳ್ಳುದು -

1) ವಚನ	2) ವಿಭಕ್ತಿ
3) ಲಿಂಗ	4) ಸಮಾಸ
 - 9) 'ಕ'ವರ್ಗದ ಅನುನಾಸಿಕ ಅಕ್ಷರ -

1) ಙ	2) ಏ
3) ಣ್	4) ಮ್
 - 10) ಇದು ವಿಸರ್ಗ -

1) ಂ	2) ಙ
3) :	4) %
 - 11) Creativity ಪದದ ಕನ್ನಡ ಸಂವಾದಿ ಪದ -

1) ಸೃಜನ	2) ವಿಮರ್ಶೆ
3) ಸೃಷ್ಟಿ	4) ರಚನೆ

- 12) ಕೇಶಿರಾಜನ ತಾಯಿಯ ತಂದೆ -
1) ಚಿದಾನಮದ	2) ಕವಿ ಸಮನೋಬಾಣ
3) ಎರಡನೇ ನಾಗವರ್ಮ	4) ಜನ್ನ
- 13) ಇದು ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರ
1) ತ	2) ಔ
3) ನ	4) ಕ
- 14) ಬಳೆದೊಟ್ಟಂ ಇದು ಸಮಾಸ
1) ಅರಿ	2) ಕ್ರಿಯಾ
3) ಗಮಕ	4) ಅಂಶೀ

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
- 1) ಸಂವಹನ ಕೌಶಲ್ಯ ಎಂದರೇನು?
 - 2) ಸಂಧಿ ಎಂದರೇನು?
 - 3) ಬಹುವಚನ ಎಂದರೇನು?
 - 4) ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳೆಂದರೇನು? ಆ ಅಕ್ಷರಗಳು ಯಾವುವು?
 - 5) ಕರ್ಮಧಾರಯ ಸಮಾಸದ ಲಕ್ಷಣ ಬರೆಯಿರಿ.
 - 6) ಕೇಶಿರಾಜಮ ಕಾಲ, ಮತ, ಕೃತಿ, ದೇಶಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
- 1) ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ಪರಂಪರ
 - 2) ಯೋಗವಾಹ
 - 3) ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಬರವಣಿಗೆ
 - 4) ಶುದ್ಧಗೆ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
- 1) ಕೇಶಿರಾಜನ ಕನ್ನಡ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸೋಧಾರಣವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.
 - 2) ಕಲಾಸಂವಹನದ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
- ಕನ್ನಡದ ನಾಮವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper – VI)

PREM CHAND AUR IQBAL KA KHUSOOSI MUTALE'A

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے:-

(1) نہیں اٹھا پھر کوئی _____ عجم کے لالہ زاروں سے

وہی آب و گل ایران وہی تبریز ہے ساقی

(i) افغانی، (ii) شامی، (iii) رومی، (iv) عربی

(2) یہ فیضان نذر تھا یا کہ مکتب کی کرامت تھی

سکھائے کس نے اسمعیل کو آداب فرزندہ

درج بالا شعر میں صنعت _____ پائی جاتی ہے۔

(i) مبالغہ، (ii) تضاد، (iii) استعارہ، (iv) تلمیح

(3) کلہا افلاس میں دولت کے کاٹانے میں موت

دشت ودر میں 'شہر میں، گلشن میں، ویرانے میں موت

درج بالا شعر نظم _____ کا ہے۔

(i) والدہ مرحومہ کی یاد میں، (ii) ساقی نامہ،

(iii) ذوق و شوق، (iv) مسجد قرطبہ

(4) مسجد قرطبہ کی تعمیر کا آغاز _____ نے کیا تھا۔

(i) ہارون رشید (ii) عبدالرحمن اول،

(iii) خالد بن ولید، (iv) ایوب انصاری

(5) نرم دم گفتگو گرم دم جتجو

رزم ہو یا بزم ہو پاک دل و پاک باز

درج بالا شعر میں _____ کے اوصاف کو بیان کیا گیا۔

(i) کافر، (ii) منافق، (iii) مومن، (iv) ان میں سے کوئی نہیں

(6) دشت ودر شہر گلشن ویرانہ قلم غرض _____ کا گرزہر جگہ ہے۔

(i) ہوا، (ii) روشنی، (iii) زندگی، (iv) موت

(7) لوح بھی تو قلم بھی تو تیرا وجود الکتاب

گنبد آگینہ رنگ تیرے محیط میں حباب

درج بالا شعر میں 'تو' سے مراد _____ ہیں۔

(i) آدم، (ii) نوح، (iii) محمد، (vi) سلیمان

(8) نظم پیام مشرق اقبال نے جرمن شاعر _____ کے پیام مغرب کے جواب میں لکھی تھی۔

(i) ملٹن، (ii) گوئٹے، (iii) درڈزور تھ، (iv) ارسطو

(9) اقبال کی بیشتر نظمیں سرعبد القادر کے رسالہ _____ میں شائع ہوئی تھیں۔

(i) مخزن، (ii) آج کل، (iii) ادیب، (iv) دگر از

(10) نظم 'ساتی نامہ' کی تمہید میں اقبال نے موسم _____ کے منظر کی تصویر کھینچی ہے۔

(i) خزاں، (ii) بہار، (iii) سرما، (iv) برسات

(11) بال جبرئیل میں اقبال نے _____ کی مذمت کی ہے۔

(i) بادشاہت، (ii) جمہوریت، (iii) سرمایہ داری، (iv) اشتراکیت

(12) اقبال کے فلسفہ خودی سے پہلے _____ کے فلسفہ وحدت الوجود اور ہمہ اوست کا بول بولا تھا۔

(i) ابن العربی، (ii) الغزالی، (iii) امام ابوحنیفہ، (iv) مولانا روم

(13) مسجد قرطبہ ملک _____ میں ہے۔

جرمنی، اسپین، سریا، افغانستان

(14) اقبال کے افکار پر حالی 'سرسید' مولانا روم اور _____ کے اثرات نظر آتے ہیں۔

(i) شبلی، (ii) ڈپٹی نذیر احمد، (iii) مولانا ابوالکلام آزاد، (iv) اکبر الہ آبادی

16

سوال نمبر 2. مختصر جواب لکھیے:- (کوئی چار / 04)

(1) اقبال کے تصور خودی کا مختصر جائزہ لیجیے۔

(2) مولانا روم کے افکار کا اقبال پر کیا اثر ہوا؟ مختصر لکھیے۔

(3) باغ جبرئیل کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

(4) مقام شوق ترے قدسیوں کے بس کا نہیں

انہیں کا کام ہے یہ جن کے حوصلے ہیں زیاد

درج بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

(5) کبھی چھوڑی ہوئی منزل بھی یاد آتی ہے راہی کو

کھٹک سی ہے جو سینے میں غم منزل نہ بن جائے

درج بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

(6) کاٹا وہ دے کہ جس کے کھٹک لازوال ہو

یارب وہ درد جس کی کک لازوال ہو

درج بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

12

سوال نمبر 3. سیاق و سباق کی حوالے سے تشریح کیجئے:- (کوئی دو/۰۲)

1. کس سے کہوں کہ زہر ہے میرے لیے مے حیات

کہنہ ہے زم کائنات تازہ ہیں میرے واردات

کیا نہیں اور غزنوی کارگہ حیات میں

بیٹھے ہیں کب سے منتظر اہل حرم کے سومنات

ذکر عرب کے سوز میں فکر عجم کے ساز میں

نے عربی مشاہدات نے عجمی تخیلات

قافلہ حجاز میں ایک حسین بھی نہیں

گرچہ ہے تاب بھی دار گیسوئے دجلہ و فرات

2. فریب نظر ہے سکون و ثبات

تڑپتا ہے ہرزہ کائنات

ٹھرتا نہیں کارواں وجود

کہ ہر لحظہ ہے تازہ شان وجود

سمجھتا ہے تو راز ہے زندگی

فقط ذوق پرواز ہے زندگی

3. زندگی محبوب ایسی دیدہ قدرت میں ہے

ذوق حفظ زندگی ہر چیز کی فطرت میں ہے

موت کے ہاتھوں سے مٹ سکتا اگر نقش حیات

عام یوں اس کو نہ کر دیتا نظام کائنات

ہے اگر رازاں تو یہ سمجھو اجل کچھ بھی نہیں

جس طرح سونے سے جینے میں خلل کچھ بھی نہیں

آہ غافل موت راز نہاں کچھ اور ہے

نقش کی ناپائیداری سے عیاں کچھ اور ہے۔

4. عشق دم جبریل عشق دل مصطفیٰ

عشق خدا کار سول عشق خدا کا کلام

عشق کی مستی سے ہے پکڑ گل تابناک

عشق ہے صہبائے خام عشق ہے کاس الکرام

عشق فنیہ حرم، عشق امر جنود

عشق ہے ابن السبیل اس کے لیے ہزاروں مقام

عشق کے مضراب سے نغمہ تار حیات

عشق سے نور حیات عشق سے نار حیات

14

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) اردو شاعری میں اقبال کا مقام و مرتبہ متعین کیجئے۔

(2) نظم 'ساقی نامہ' کا خلاصہ لکھیے۔

14

سوال نمبر 5. نظم 'مسجد قرطبہ' کا خلاصہ لکھیے۔

- 11) 'आयदान' हे आत्मचरित्र कोणाचे ?
 अ) उर्मिला पवार
 ब) कमलाबाई देशपांडे
 क) शांताबाई कांबळे
 ड) कविता महाजन
- 12) 'वस्त्रहरण' हे नाटक मच्छिंद्र कांबळी यांनी कोणत्या बोलीभाषेतून सादर केले?
 अ) वऱ्हाडी
 ब) अहिराणी
 क) मालवणी
 ड) कानडी
- 13) 'मातीखालची माती' हा ललितसंग्रह कोणी लिहिला?
 अ) बाबा आढाव
 ब) आनंद यादव
 क) आनंद पाटील
 ड) भाऊ पाध्ये
- 14) 'मेड इन इंडिया' या कादंबरीचे लेखक कोण आहेत?
 अ) पुरुषोत्तम बोरकर
 ब) भारत सासणे
 क) मेघना पेठे
 ड) संजय पवार

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) गौरी देशपांडे यांच्या कथावाङ्मयाचा परामर्श घ्या.
- 2) दलित साहित्य प्रवाहाचा आढावा घ्या.
- 3) प्रेमानंद गज्जी यांच्या नाटयवाङ्मयाचा परिचय करून द्या.
- 4) 1980 ते 2010 या कालखंडातील मराठी काव्यवाङ्मयाचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
- 5) 1980 नंतरच्या विज्ञान कथा.
- 6) भाऊ पाध्ये यांच्या कादंबऱ्यांचा आढावा घ्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) ना. धो. महानोर यांच्या काव्यांचे वेगळेपण सांगा.
- 2) जयवंत दळवी यांच्या नाटयवाङ्मयाचा परिचय करून द्या.
- 3) नारायण सुर्वे यांच्या काव्यातील वेदना विशद करा.
- 4) ग्रामीण साहित्याच्या प्रेरणा सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

1980 ते 2010 या कालखंडातील मराठी कादंबरीच्या विकासाचा आढावा घ्या.

किंवा

1980 ते 2010 या कालखंडातील मराठी ग्रामीण कथाकारांचा आणि त्यांच्या कथांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.

प्र.5 वि. वा. शिरवाडकर व विजय तेंडूलकर यांची नाट्यक्षेत्रातील कामगिरी स्पष्ट करा.

14

Seat
No.**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019****Hindi (Paper – VII)****हिंदी साहित्य का इतिहास**

Day & Date: Thursday, 07-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1) ---- कवि रीतिमुक्त कवि नहीं है।

अ) घनानन्द

ब) भूषण

क) बोधा

ड) आलम

2) हिंदी के ---- काल में लक्षण ग्रंथों का निर्माण हुआ है।

अ) आधुनिक काल

ब) भक्तिकाल

क) रीतिकाल

ड) आदिकाल

3) रीतिकाल के ---- ने श्रृंगार, वीर और भक्ति रस की रचनाएँ लिखी हैं।

अ) घनानन्द

ब) भूषण

क) सेनापति

ड) पद्माकर

4) रीतिकाल में भूषण को ---- भावना जगानेवाला कवि कहा जाता है।

अ) राष्ट्रीय

ब) भक्ति

क) नीती

ड) श्रृंगार

5) "रनित भृंग घण्टावली झरित दान मधु नीर" में ---- ऋतु का वर्णन बिहार ने किया है।

अ) ग्रीष्म ऋतु

ब) शरद ऋतु

क) पावस ऋतु

ड) वसन्त ऋतु

6) "अति सूधो सनेह को मारग है जहं नेकु सयानपन बांक नही" यह पंक्ति ---- कवि की है।

अ) पद्माकर

ब) मतिराम

क) ग्वाल कवि

ड) घनानन्द

7) केशवदास के ---- निरूपण में विविधता, विस्तार एवं नवीनता है।

अ) अलंकार

ब) रस

क) छंद

ड) भक्ति

8) आधुनिक काल के लिए इनमें से ---- नाम नहीं दिया गया है।

अ) वर्तमान काल

ब) गद्यकाल

क) सामायिक काल

ड) आधुनिक काल

9) इलाचन्द्र जोशी के उपान्यासों में ---- को प्रस्तुत किया है।

अ) अस्तित्ववाद

ब) आदर्शवाद

क) मनोविश्लेषणवाद

ड) मार्क्सवाद

10) निम्नलिखित उपन्यासों में ---- उपन्यास प्रेमचंद का नहीं है।

अ) गोदान

ब) सेवासदन

क) रंगभूमि

ड) महाभोज

- 11) हिंदी नाटकों का विकासक्रम ---- लेखक की रचनाओं से प्रारम्भ हुआ।
 अ) भारतेन्दु ब) जयशंकर प्रसाद
 क) उपेन्द्रनाथ अशक ड) कुम्भनदास
- 12) "परमात्मा की छाया आत्मा में और आत्मा की छाया परमात्मा में पडने लगती है। यही छायावाद है।" यह परिभाषा ---- आलोचन की है।
 अ) रामचंद्र शुल्क ब) हजारीप्रसाद द्विवेदी
 क) रामकुमार वर्मा ड) जयशंकर प्रसाद
- 13) प्रगतिवादी काव्य की समय सीमा ---- है।
 अ) 1920-1936 ई ब) 1936-1943 ई
 क) 1950-1960 ई ड) 1900-1918 ई
- 14) ----- सही युग्म है।
 अ) जिन्दगीनामा -मैत्रेयी पुष्पा ब) जूठन-ओमप्रकाश वाल्मीकि
 क) गबन-अज्ञेय ड) त्यागपत्र - प्रेमचन्द

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्ही चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16

- 1) रीतिकालीन कवियों को कितने वर्गों में विभक्त किया गया है?
- 2) कवि रहीम का काव्य परिचय दीजिए।
- 3) रसखान का जीवन परिचय दीजिए।
- 4) हिंदी गद्य साहित्य में 'राष्ट्रीय भावना' पर प्रकाश डालिए।
- 5) चित्रा मुदगल का साहित्यिक परिचय दीजिए।
- 6) 'संस्मरण' गद्य विधा का विकास स्पष्ट कीजिए।

प्र.3 टिप्पणियाँ लिखिए। (कोई दो) 12

- 1) दलित विमर्श
- 2) आत्मकथा
- 3) रीतिकाल का वीर साहित्य
- 4) आर्य समाज

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर संक्षेप में लिखिए। 14

कवि बिहारी का परिचय देकर रीतिकाल में उनका स्थान स्पष्ट कीजिए।

अथवा

हिंदी कहानी साहित्य का उद्भव और विकास विषय कीजिए।

प्र.5 प्रगतिवादी कविता का परिचय देकर उसकी सामान्य प्रवृत्तियाँ लिखिए। 14

Seat No.	
----------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VII)
POSTCOLONIAL LITERATURE

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Benjamin Zephaniah was born in _____.
 a) Birmingham
 b) New York
 c) Kenya
 d) Nigeria
- 2) Benjamin Zephaniah was a part of _____.
 a) Rastafarian Movement
 b) The Non-vegetarian Society
 c) Beat Movement
 d) The Theatre of the Absurd
- 3) **“So I tek a Reggae Riddim an build me poetry”**. These lines occur in _____.
 a) *Dis Poetry*
 b) *The Death of Joy Gardener*
 c) *The Race Industry*
 d) *Save Our Sons*
- 4) Benjamin Zephaniah’s *The British* constitutes images of _____.
 a) nature
 b) food
 c) body waste
 d) flower
- 5) Benjamin Zephaniah’s *The Death of Joy Gardner* deals with the question of _____.
 a) patriotism
 b) immigration
 c) spirituality
 d) language politics
- 6) Ngugi wa Thiong’o is _____ novelist.
 a) Nigerian
 b) Jamaican
 c) Ghanaian
 d) Kenyan
- 7) Rachel Cameron in *A Jest of God* is _____.
 a) a doctor
 b) a terrorist
 c) a school teacher
 d) a politician
- 8) Margaret Laurence’s *A Jest of God* was first published in _____.
 a) 1999
 b) 1966
 c) 2010
 d) 1950
- 9) Gitutu wa Gataanguru appears in _____.
 a) *A Jest of God*
 b) *Devil on the Cross*
 c) *The Joy Gardener*
 d) *The Race Industry*
- 10) Homi Bhabha’s concept *Third Space* appears in his book _____.
 a) *The Location of Language*
 b) *The Location of Culture*
 c) *The Location of Literature*
 d) *The Location of Creator*
- 11) *Ambivalence* is the term introduced by _____.
 a) Homi Bhabha
 b) Marjory Fee
 c) Partha Chatterjee
 d) Gareth Griffith

- 12) Partha Chatterjee is _____ writer.
 a) an Indian
 b) a Sri Lankan
 c) an American
 d) a Kenyan
- 13) ***The Myth of Authenticity*** is written by _____.
 a) Homi Bhabha
 b) Marjory Fee
 c) Partha Chatterjee
 d) Gareth Griffith
- 14) _____ in ***Who Can Write as Other?*** talks about importance of diverse opinions in finding the truth.
 a) Homi Bhabha
 b) Gareth Griffiths
 c) Marjory Fee
 d) Partha Chatterjee

Q.2 Answer the following questions in brief. (Any Four) 16

- a) Explain the line: "The race industry is a growth industry".
 b) Comment on the images used in Benjamin Zephaniah's ***The British***.
 c) Bring out Benjamin Zephaniah's idea of poetry discussed in ***Dis Poetry***.
 d) What is the central idea of Benjamin Zephaniah's ***Everybody is Doing It***.
 e) Bring out the suffering of black men and women expressed in ***Save Our Sons***.
 f) Comment on the problems of Jamaican immigrants as explored in ***The Death of Joy Gardener***.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Explain the terms race and ethnicity with proper examples.
 b) How does issue of identity reflect in postcolonial literature?
 c) Explain the idea of decolonization. Give some references from the texts you have read.
 d) How does postcolonial literature reflect the problems and prospects of gender?

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Critically interpret the class struggle explored in Ngugi wa Thiong'o's ***Devil on the Cross***.

OR

Draw the character sketch of Rachel Cameron from Margaret Laurence's ***A Jest of God***.

Q.5 Critically comment on the question of authenticity as represented in *The Myth of Authenticity*. 14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VII)
POSTCOLONIAL LITERATURE

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The line 'i will die this month' occurs in the poem _____.
 a) Malcolm X, February 1965
 b) In Memoriam: Martin Luther King, Jr.
 c) The Slave Auction
 d) Coaching Centre
- 2) The poem *Coaching Centre* is addressed to _____.
 a) the low class men
 b) the high class men
 c) the political men
 d) the educated men
- 3) The anguish of the young girls in *The Slave Auction* was revealed by their _____.
 a) loud cries
 b) bitter cries
 c) stifled sobs of deep despair
 d) streaming eyes
- 4) The speaker in the *Dead Woman Walking* says that her husband's _____ could never explain the magic of her multiplying love.
 a) intellect
 b) mathematics
 c) reasoning
 d) emotions
- 5) _____ founded '*Poetry for the People*' program in 1991.
 a) June Jordon
 b) E. Ethelbert Miller
 c) Meena Kandasamy
 d) Basudev Sunani
- 6) Who says "We are at peace here...we have no enemies...unless we are the enemies"?
 a) Warrant Officer Mandel
 b) Colonel Joll
 c) The Blind Woman
 d) The Magistrate
- 7) In *Waiting for Barbarians*, _____ addresses the old man prisoner as "father".
 a) Colonel Joll
 b) The Blind Woman
 c) The Magistrate
 d) Warrant Officer Mandel
- 8) Which of the following statements is not true of Mayotte Capécia?
 a) She loved a white man.
 b) She demanded nothing from her lover except a bit of whiteness in her life.
 c) Her lover had dark eyes.
 d) She became a laundress.
- 9) According to Frantz Fanon, *Je Suis Martiniquaise* is a sermon in praise of _____.
 a) corruption
 b) race
 c) negroes
 d) religion

- 10) Which of the following statements about national literature is not true?
 a) A national literature is a literature of combat.
 b) It calls on the whole people to beg for their existence.
 c) It molds the national consciousness.
 d) It assumes the responsibility.
- 11) Which of the following is not a work of Jamaica Kincaid?
 a) An Autobiography of My Father b) Annie John
 c) My Brother d) Lucy
- 12) *At the Bottom of the River* was published in _____.
 a) 1987 b) 1983
 c) 1985 d) 1978
- 13) The story _____ opens the collection of short stories *At the Bottom of the River*.
 a) Blackness b) At the Bottom of the River
 c) In the Night d) Girl
- 14) _____ is not a work of J. M. Coetzee.
 a) The Life and Times of Michael K
 b) Age of Iron
 c) The Lives of Animals
 d) Robinson Crusoe

Q.2 Answer the following questions in brief. (Any Four)

16

- a) What is the theme of the poem *Search for My Tongue* by Sujata Bhatt?
 b) Bring out the diasporic sensibility in *A Different History*.
 c) How does June Jordan pay tribute to Martin Luther King Jr. in the poem *In Memoriam: Martin Luther King Jr.*?
 d) Comment on the title of the poem *Coaching Centre*.
 e) Explain the lines:
 "And mothers stood, with streaming eyes,
 And saw their dearest children sold;"
 f) Write on gender discrimination as reflected in the poem *Dead Woman Walking*.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- a) Explain the concept of 'decolonization'.
 b) Write a note on feminism and postcolonial literature.
 c) What is race? How is it reflected in postcolonial literature?
 d) Explain the term 'ethnicity'.

Q.4 Answer the following questions. (Any One)

14

'J. M. Coetzee's *Waiting for Barbarians* is a novel about the impact of the torture chamber on the life of a man of conscience'. Discuss.

OR

Comment on the theme of mother-daughter relationship in Jamaica Kincaid's *At the Bottom of the River*.

- Q.5** Discuss *The Woman of Colour and the White Man as a critique* of Mayotte Capecia's novel *Je Suis Martiniquaise*.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – XIV)
STUDY OF SPECIAL FORM: VACHAN

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ವಚನ ರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದದ್ದು -

1) ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ	2) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ
3) ಬಂಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ	4) ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ
 - 2) ವಚನ ರಚನೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಕಾಲ -

1) 10ನೇ ಶ	2) 11ನೇ ಶ
3) 12ನೇ ಶ	4) 8ನೇ ಶ
 - 3) ವಚನ ರಚನೆಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನೀಡಿದ ಮಂಟಪ

1) ಕಲ್ಯಾಣ	ಮಂಟಪ.
3) ದಿವ್ಯ	2) ಶಿವ
	4) ಅನುಭವ
 - 4) ಅನುಭವ ಮಂಟಪ ರಚನೆಯಾದುದು -

1) ಕೂಡಲ ಸಂಗಮ	2) ಮಂಗಳವೇಡ
3) ಕಲ್ಯಾಣ	4) ಬಾಗೇವಾಡಿ
 - 5) ಇದೇ ಅಂತರಂಗ ಶುದ್ಧಿ, ಇದೇ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧಿ -

1) ಅಲ್ಲಮ	2) ಅಕ್ಕ
3) ಸಿದ್ಧರಾಮ	4) ಬಸವಣ್ಣ
 - 6) ಆದಿ ವಚನಕಾರ -,

1) ಶಂಕರಲಿಂಗ	2) ಚಾಡಯ್ಯ
3) ಆದಯ್ಯ	4) ದಾಸಿಮಯ್ಯ
 - 7) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರು,

1) ಚಂಪಾ	2) ವೀರೇಶ್‌ವರ
3) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕ	4) ನೀಲಮ್ಮ
 - 8) ಹಸಿವಾದೊಡೆ ಭಿಕ್ಷಾನ್ನಗಳುಂಟು -

1) ಸಿದ್ಧರಾಮ	2) ವೀರೇಶ್ವರ
3) ಬೊಂತಾದೇವಿ	4) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವಿ
 - 9) ಅವಿನಾಷಿ ತ್ರಿಕಾಲ ಸತ್ಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ

1) ಚಂಪೂ	ಸಾಹಿತ್ಯ
3) ಪುರಾಣ	2) ಘಾಪದಿ
	4) ವಚನ
 - 10) ವಚನ ಧರ್ಮ ಸಾರ - ರಚಿಸಿದವರು,

1) ಲಂಚರ್‌ಶ್ರೀ	2) ಕುಲಬರ್ಗಿ
3) ಮೂರ್ತಿ	4) ಹಳಕಟ್ಟಿ
 - 11) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದವರು.

1) ಕಣವಿ	2) ಸಿಂಪಿ
3) ಬೇಂದ್ರೆ	4) ಹಳಕಟ್ಟಿ

- 12) ಹಳಕಟ್ಟಿ ಸಂಶೋಧನ ಕೇಂದ್ರ ಎಲ್ಲಿದೆ -
 1) ಬೀದರ
 2) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ
 3) ವಿಜಯಪುರ
 4) ಬದಾಮಿ
- 13) ವಚನಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದವರು -
 1) ಸರ್ವಜ್ಞ
 2) ಆಂಡಯ್ಯ
 3) ಪಂಪ
 4) ನಿರಂಜನ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಚನ ಸಂಶೋಧಕರು -

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ವಚನ ಎಂದರೇನು?
 2) ಎರಡು ವಚನಾಂಕಿತಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
 3) ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರು ಯಾರು?
 4) ಇಬ್ಬರು ವಚನ ಸಂಶೋಧಕರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿರಿ.
 5) ನಿಮ್ಮ ನೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ವಚನ ಹೇಳಿರಿ.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ಬೆಡಗಿನ ವಚನಗಳು
 2) ಕಾಲಜ್ಞಾನದ ವಚನಗಳು
 3) ವಚನಾಂಕಿತಗಳು
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಚನೆಯಾದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 2) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉಗಮ-ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – I)
MICRO ECONOMIC ANALYSIS**

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) उपभोक्त्यांचा समतोल होतो जेव्हा समवृत्ती वक्र व किंमत रेषा एकमेकांना ----.
अ) छेदतात
ब) समांतर होतात
क) स्पर्श करतात
ड) यापैकी नाही
- 2) पूर्ण स्पर्धेच्या बाजारातील उत्पादक दीर्घकालीन संतुलन अशा प्रकारे साध्य करेल ज्यामध्ये ----
अ) त्याला अतिरिक्त नफा होतो
ब) सीख = सीप्रा
क) सीख = सीप्रा = सख = सप्रा
ड) सप्रा = सख
- 3) 'L' आकाराचे खर्च वक्र दिसतात.
अ) अभिमत खर्च सिद्धांतात
ब) आधुनिक खर्च सिद्धांतात
क) अल्पजनाधिकारी बाजारात
ड) मक्तेदारी बाजारात
- 4) ज्या बाजारात पेढी व उद्योगधंदा असा पुरक करता येत नाही अशी बाजारपेठ म्हणजे ----.
अ) मक्तेदारी
ब) क्रेताधिकारी
क) पूर्ण स्पर्धा
ड) अल्पजनाधिकार
- 5) ---- यांच्या मते, अर्थशास्त्र हे वास्तविक शास्त्र आहे.
अ) डॉ. मार्शल
ब) अँडम स्मिथ
क) रॉबिनसन
ड) यापैकी नाही
- 6) अल्पजनाधिकारात मागणी वक्र हा ---- असतो.
अ) वरून खाली घसरत येणारा
ब) खालून वर जाणारा
क) बाकदार
ड) यापैकी नाही
- 7) समउत्पत्ती राशी वक्र संबंधीत आहे.
अ) उपभोग
ब) उत्पादन
क) वितरण
ड) यापैकी नाही
- 8) वस्तुभेद हे महत्वाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) पूर्ण स्पर्धा
ब) मक्तेदारी
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
ड) यापैकी नाही
- 9) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या फायदयांना ---- म्हणतात.
अ) अंतर्गत बचती
ब) बाह्य बचती
क) केंद्रीकरणाच्या बचती
ड) यापैकी नाही
- 10) सरासरी खर्च म्हणजे ----.
अ) एकूण खर्च ÷ एकूण उत्पादन
ब) एकूण खर्च ÷ सीमांत खर्च
क) एकूण उत्पादन ÷ सीमांत खर्च
ड) यापैकी नाही

- 11) बाकदार मागणी वक्राची कल्पना ---- यांनी मांडली.
 अ) हिक्स ब) सॅम्युअलसन
 क) पॉल स्विझी ड) बर्रांड
- 12) ---- बाजारात उत्पादक हा किंमतकर्ता असतो.
 अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
 क) मक्तेदारीयुक्त ड) यापैकी नाही
- 13) पूर्ण स्पर्धेच्या बाजारात सरासरी प्राप्तीचा वक्र ---- असतो.
 अ) 'क्ष' अक्षाला समांतर ब) 'य' अक्षाला समांतर
 क) आरंभस्थानाशी बहिर्वक्र ड) यापैकी नाही
- 14) समवृत्ती वक्र हे नेहमी -- असते.
 अ) आरंभस्थानाशी अंतर्वक्र ब) आरंभस्थानाशी बहिर्वक्र
 क) सरळ ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) निगमन व विगमन विश्लेषणाच्या पद्धती स्पष्ट करा.
- 2) उत्पादन फलनाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- 3) उपभोक्त्याच्या संतोषाधिक्याची कल्पना स्पष्ट करा.
- 4) मक्तेदारी बाजारपेठेचे वैशिष्ट्ये सांगा.
- 5) वस्तूभेद ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) 'उत्पन्न परिणाम' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) युलरचा सिद्धांत
- 2) समउत्पादन वक्र
- 3) सरासरी आणि सीमांत खर्च
- 4) द्विपक्षीय मक्तेदारी

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

समवृत्ती वक्राचे गुणधर्म स्पष्ट करा.

किंवा

मक्तेदारीयुक्त स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.5 पारंपारिक सिद्धांतातील खर्चवक्र यावर भाष्य करा. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - I)
MICRO ECONOMIC ANALYSIS

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Draw neat diagrams wherever necessary.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Consumer is in-equilibrium when indifference curve and price line are _____.
 a) Intersect
 b) Parallel
 c) Tangent
 d) None of these
- 2) The producer operating under perfect competition attains long run equilibrium where _____.
 a) He makes abnormal profit
 b) $MC=AR$
 c) $MC=MR=AR=AC$
 d) $AR=AC$
- 3) 'L' shape cost curves are observed in _____.
 a) Classical cost theories
 b) Modern cost theories
 c) Oligopoly market
 d) Monopoly market
- 4) Identify the market in which there is no clear cut distinction between the firm and industry _____.
 a) Monopoly
 b) Monosony
 c) Perfect competition
 d) Oligopoly
- 5) According to _____ economics is a positive science.
 a) Dr. Marshall
 b) Adam Smith
 c) Robinson
 d) None of these
- 6) In Oligopoly market demand curve is _____.
 a) Sloping downward
 b) Sloping upward
 c) Kinked
 d) None of these
- 7) ISO-quants are deals with _____.
 a) Consumption
 b) Production
 c) Distribution
 d) None of these
- 8) Product differentiation is the main features of _____.
 a) Perfect competition
 b) Monopoly
 c) Monopolistic Competition
 d) None of these
- 9) Economies of scale is called as _____.
 a) Internal Economics
 b) External Economics
 c) Economics of Centralisation
 d) None of these
- 10) Average Cost means _____.
 a) $\text{Total Cost} \div \text{Total Production}$
 b) $\text{Total Cost} \div \text{Marginal Cost}$
 c) $\text{Total Production} \div \text{Marginal Cost}$
 d) None of these

- 11) Kinked demand curve is put forth by _____.
 a) Hicks b) Samuelson
 c) Pawl Sweezy d) Bartend
- 12) In _____ market, Product himself is a price marker.
 a) Perfect Competition b) Monopoly
 c) Monopolistic Competition d) None of these
- 13) In Perfect Competition, average revenue curve is _____.
 a) Parallel to 'X' axis b) Parallel to 'Y' axis
 c) Convex to the origin d) None of these
- 14) An indifference curve are always _____.
 a) Concave to the origin b) Convex to the origin
 c) Parallel d) None of these

Q.2 Write answers. (Any Four) 16

- 1) Explain inductive and deductive analysis methods.
- 2) Explain the concept of production function.
- 3) Explain the concept of consumer surplus.
- 4) State the features of monopoly market.
- 5) Explain the concept of product differentiation.
- 6) Explain the concept of income effect.

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- 1) Euler's theorem
- 2) ISO - quants
- 3) Average and Marginal Cost
- 4) Bilateral monopoly

Q.4 Attempt any one of the following question. 14
 Explain the properties of indifference curve.

OR

Explain the features of the Monopolistic Competition.

Q.5 Comment on Cost Curve in traditional theories. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - VII)
URDU SHAERI 1857 KE BAAD

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

(1) مشرق و مغرب کے نغمے یہ شعری تخلیق _____ کا شاہکار کا نام ہے۔

(i) احمد ندیم قاسمی، (ii) میراجی، (iii) ساحر لدھیانوی، (iv) ن.م. راشد

(2) نظم "دھڑکن" _____ کی تحریر کردہ مشہور نظم ہے۔

(i) ساحر لدھیانوی، (ii) علی سردار جعفری،

(iii) اسرار الحق مجاز لکھنوی، (iv) احمد ندیم قاسمی

(3) "شب تاب" یہ شعری تخلیق _____ کا عظیم کارنامہ ہے۔

(i) اسرار الحق مجاز، (ii) ساحر لدھیانوی،

(iii) مخدوم محی الدین، (iv) فیض احمد فیض

(4) سید فضل الحسن _____ کا اصل نام ہے۔

(i) ساحر لدھیانوی، (ii) حسرت موہانی،

(iii) اکبر الہ آبادی، (iv) فانی بدایونی

(5) "نئی دنیا کو سلام" اور "جمہوریت" _____ کے مشہور شعری مجموعے ہیں۔

(i) فیض احمد فیض، (ii) احمد ندیم قاسمی،

(iii) ساحر لدھیانوی، (iv) علی سردار جعفری

(6) ترقی پسند نظم گو شعراء میں باغی شاعر _____ کو کہا جاتا ہے۔

(i) مجاز لکھنوی، (ii) فیض احمد فیض،

(iii) مخدوم محی الدین، (iv) احمد ندیم قاسمی

(7) ترقی پسند تحریک _____ صدی کی تحریک ہے۔

(i) سترھویں، (ii) اٹھارویں، (iii) انیسویں، (iv) بیسویں

(8) غزل یا نظم کے ردیف و قافیہ کو _____ کہتے ہیں۔

(i) زمین، (ii) مطلع، (iii) حسن مطلع، (iv) مصرع طرح

(9) غزل کا دوسرا شعر جس کے دونوں مصرعے ہم قافیہ و ہم ردیف ہوں اسے _____ کہتے ہیں۔

(i) مطلع، (ii) مطلع ثانی، (iii) حسن مطلع، (iv) مقطع

10) جو غزل صنف نازک (عورتوں) کی زبان میں کہی جاتی ہے اسے _____ کہتے ہیں۔

(i) غزل، (ii) ہزل، (iii) دوہتی، (iv) ریختی

11) _____ چودہ مصرعوں کی نظم کہلاتی ہے۔

(i) ماہیا، (ii) گیت، (iii) دوہا، (iv) سانیٹ

12) _____ دوہم تافیہ مصرعوں پر مشتمل ایک شعر کی صورت ہے جس میں عام طور پر 24، 28، اور 32 ما

تراہیں ملتی ہیں۔

(i) سانیٹ، (ii) دوہا، (iii) ماہیا، (iv) گیت

13) "نقش فریادی" _____ کا شعری مجموعہ کلام ہے۔

(i) ناصر کاظمی، (ii) ساحر لدھیانوی، (iii) ن.م. راشد، (iv) فیض احمد فیض

14) حسرت موہانی _____ کے شاگرد تھے۔

(i) میر حسن، (ii) نسیم، (iii) مصحفی، (iv) شوق

16

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) "ترقی پسند غزل" پر مختصر نوٹ لکھیے؟

(2) "گیت" کی تعریف بیان کیجئے؟

(3) "سانیٹ" سے کیا مراد ہے؟

(4) "دوہا" کی تعریف بیان کیجئے؟

(5) "ماہیا" کی تعریف بیان کیجئے؟

(6) اردو میں جدیدیت کے علمبردار شاعر شکیب جلالی پر مختصر نوٹ لکھیے؟

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) محمد علوی کی شعری خدمات پر نوٹ لکھیے؟

(2) جدیدیت کے علمبردار شاعر ناصر کاظمی کی شعری خدمات پر نوٹ لکھیے؟

(3) عظمت اللہ خاں کی علامت نگاری کا جائزہ لیجئے؟

(4) اردو کے مشہور علامت نگار شاعر ن. م. راشد کی شعری خدمات کا جائزہ لیجئے؟

14

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) اردو کے ترقی پسند نظم گو شعراء کی شعری خدمات پر مفصل نوٹ لکھیے؟

(2) ترقی پسند ادبی تحریک کے اردو شاعری پر کیا عذرات رونما ہوئے؟ مفصل روشنی ڈالیے؟

14

سوال نمبر.5. اردو کے روایت پرست غزل گو شعراء کی غزل گوئی کا جائزہ لیجئے۔

- 10) इतिहास प्रसिध्द हम्पी ----- या सत्ताधीशांच्या राजधानीचे ठिकाण होते.
 अ) चालुक्य ब) पल्लव
 क) राष्ट्रकुट ड) वाकाटक
- 11) भारतातील ----- राज्यात प्रसिध्द श्रीरंगपट्टणम हे ऐतिहासिक स्थळ अस्तित्वात आहे.
 अ) आंध्रप्रदेश ब) कर्नाटक
 क) महाराष्ट्र ड) तामीळनाडू
- 12) महाराष्ट्रातील सर्व लेण्या ----- या विभागामार्फत संरक्षित केलेल्या आहेत.
 अ) स्थानिक संस्था ब) पर्यटन विभाग
 क) राज्य पर्यटन विभाग ड) भारतीय पुरातत्व सर्वेक्षण विभाग
- 13) ----- या राष्ट्रकुट राजाने जगप्रसिध्द कैलास मंदिर खोदले.
 अ) कृष्ण-पहिला ब) कृष्ण-दुसरा
 क) दंतीदुर्ग ड) गोविंद-दुसरा
- 14) ब्रिटिश सरकारने महाराष्ट्र राज्यातील ----- या शहरामध्ये लष्करी कायदा पुकारलेला होता.
 अ) औरंगाबाद ब) मुंबई
 क) सातारा ड) सोलापूर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) वस्तुसंग्रहालयातील वस्तूंचे वर्गीकरण कसे केले जाते?
- 2) मुंबई येथील छत्रपती शिवाजी वस्तुसंग्रहालयातील चित्रकला विभागाची माहिती द्या.
- 3) कोलकत्ता येथील भारतीय वस्तुसंग्रहालय ऐतिहासिक पार्श्वभूमी विशद करा.
- 4) गोवळकोंडा किल्ल्याचे पर्यटनाच्या दृष्टीने महत्त्व सांगा.
- 5) जयपुरचे ऐतिहासिक आणि पर्यटन महत्त्व विशद करा
- 6) खुल्दाबाद या ऐतिहासिक व धार्मिक स्थळाची चर्चा करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) वस्तुसंग्रहालयाची कार्ये स्पष्ट करा.
- 2) दिल्ली येथील नॅशनल म्युझियमची माहिती लिहा.
- 3) घारापूरी लेण्याची माहिती द्या.
- 4) पानिपतचे ऐतिहासिक व पर्यटनाची माहिती स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

हैद्राबाद येथील प्रसिध्द सालारजंग वस्तुसंग्रहालयाकडे पर्यटक का आकर्षित होतात? चर्चा करा.

14

किंवा

पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून दौलताबाद येथील दौलताबाद किल्ल्यांचे ऐतिहासिक व पर्यटन महत्त्व यांचे वर्णन करा.

प्र.5 पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून खिद्रापूर येथील कोपेश्वर मंदिराचे ऐतिहासिक आणि पर्यटन महत्त्व स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – III)
HISTORICAL APPLICATION IN TOURISM

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ was the first Director General of the Archaeological survey of India.
 - a) Alexander Cunningham
 - b) John Marshall
 - c) Mortimer Wheeler
 - d) William Jones
- 2) _____ is the main function of every museum.
 - a) collection
 - b) defenation
 - c) exhibition
 - d) classification
- 3) Foreign travellers are welcomed in the country for _____.
 - a) Cultural progress
 - b) Foreign exchange
 - c) Political discuss
 - d) Spread of religions
- 4) Tourism is the word originated from _____ language.
 - a) English
 - b) French
 - c) Latin
 - d) Roman
- 5) The gallery of _____ at Chhatrapati Shivaji Maharaj Vastusangrahalay Mumbai is famous tourist attraction.
 - a) Harappan culture
 - b) Painting
 - c) Textile
 - d) Weapons
- 6) The famous tourist attraction of Salarjung museum is situated in _____ city.
 - a) Aurangabad
 - b) Ahmadabad
 - c) Hyderabad
 - d) Kolkata
- 7) The famous tourist attraction of Govalkonda fort is situated in _____ state.
 - a) Andhra Pradesh
 - b) Karnataka
 - c) Maharashtra
 - d) Tamil Nadu
- 8) The historical famous Red fort was built by _____ mughal rulers.
 - a) Akbar
 - b) Jahangir
 - c) Shahajahan
 - d) Aurangazeb
- 9) In _____ caves find the sangam of three great cultures.
 - a) Ajanta
 - b) Bhaje
 - c) Ellora
 - d) Karle
- 10) The historical famous Hampi was the capital of _____ kingdom.
 - a) Chalukya
 - b) Pallov
 - c) Rashtrkut
 - d) Vakatak
- 11) The famous shrirang pattanm as historical place is situated in _____ Indian state.
 - a) Andhra Pradesh
 - b) Karnataka
 - c) Maharashtra
 - d) Tamil Nadu

- 12) All caves in Maharashtra is protected by _____.
a) Local bodies b) Tourism department
c) State tourism department d) Archaeological survey of India
- 13) _____ Rashtrakut king carved the world famous Kailash temple at Ellora.
a) Krishna-I b) Krishna-II
c) Dantidurg d) Govind-II
- 14) The British Government announced military law in Maharashtra state _____ city.
a) Aurangabad b) Mumbai
c) Satara d) Solapur

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) How is the classification of the objects in museum made?
b) Give the information of painting section of Chhatrapati Shivaji Vastusangrahalaya at Mumbai.
c) Describe the historical background of Indian museum at Kolkata.
d) Explain the tourist importance of GovalKonda fort.
e) Describe the historical and tourist importance of Jaipur.
f) Discuss the historical and religious place of Khultabad.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Explain the functions of the museums.
b) Write the importance of National museum at Delhi.
c) Give the information at the Gharapuri caves.
d) State the historical and tourist information at panipat.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Why the tourists are attracted towards the salarjung museum at Hyderabad?
Discuss.

OR

Describe the Importance of Daultabad fort at Daultabad as a historical and tourist place.

Q.5 Explain the historical and tourist importance of Kopeshwar temple at Khidrapur as a place of tourist internet. 14

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019**Sociology (Paper – VI)
SOCIOLOGY OF RELIGION**

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**14**

- 1) बहाईम धर्माच्या पवित्र ग्रंथाला ---- म्हणतात.
अ) बाब
ब) अहूरमाझदा
क) बायबल
ड) यापैकी सर्व
- 2) 'अग्यारी' हे प्रार्थना स्थळ कोणत्या धर्माचे आहे?
अ) झोरोस्टोरियन
ब) बुद्धीझम
क) ख्रिश्चन
ड) यापैकी सर्व
- 3) कुराणात एकूण ---- प्रकारे आहेत.
अ) 11
ब) 30
क) 786
ड) 5
- 4) शिखांचा पवित्र ग्रंथ कोणता आहे?
अ) गॉस्पेल
ब) गुरुग्रंथसाहेब
क) बायबल
ड) त्यापैकी सर्व
- 5) येशूवर अवतरलेल्या संदेशाचे संकलन ---- या ग्रंथात आहे.
अ) टेस्टामेंट
ब) संविधान
क) बायबल
ड) यापैकी सर्व
- 6) लॉर्ड बसवेश्वर कोणत्या धर्माचे संस्थापक आहेत?
अ) वीरशैव
ब) बुद्धीझम
क) हिंदूइझम
ड) सर्व यापैकी
- 7) दिगंबर आणि श्वेतांबर पंथ कोणत्या धर्मात आहेत?
अ) बुद्धीइझम
ब) हिंदूइझम
क) जुडाईझम
ड) जैनिइझम
- 8) गौतमबुध्दांचा जन्म ---- येथे झाला आहे.
अ) भूतान
ब) वाराणसी
क) बिहार
ड) लूंबीनी
- 9) मोक्ष हे ---- अंतिमता ध्येय यामध्ये आहे.
अ) हिंदू पुरुषार्थ
ब) महायान-हिनयान
क) बाप्तीस्मा
ड) यापैकी नाही
- 10) जाती ---- आहेत.
अ) तटस्थ
ब) खुले
क) अंतरविवाही
ड) बहिर्विवाही

- 11) वेदाचे शिक्षण ----- येथे दिले जाते.
 अ) सार्वजनिक शाळा
 क) शाळा
 ब) देऊळ
 ड) गुरुकुल
- 12) ----- चेटूक यास म्हटले जाते.
 अ) श्रध्दा
 क) धर्मादाय
 ब) काळीजादू
 ड) पांढरी जादू
- 13) कर्म आणि कांड हे ----- प्रात्यक्षिक बाबी आहेत.
 अ) धर्म
 क) राजकीय
 ब) समाज
 ड) वरिल सर्व
- 14) ----- म्हणजे अलौकिक शक्तीवरील श्रध्दा होय.
 अ) विज्ञान
 क) जादू
 ब) जात
 ड) धर्म

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) किरपान आणि कडा म्हणजे काय?
- 2) अंधश्रध्दा
- 3) बहार्इझम
- 4) अहिंसा
- 5) धार्मिक राज्य म्हणजे काय?
- 6) अष्टांग मार्ग म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) जाती व्यवस्था म्हणजे काय?
- 2) धर्मश्रध्देचे प्रकार कोणते?
- 3) इस्लाम धर्माची पाच तत्वे कोणती?
- 4) पुनर्जन्म सिध्दांत स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

'पुरावार्य' हिंदूइझम मधील पुरुषार्थ स्पष्ट करा.

किंवा

ख्रिश्चन धर्मातील कॅथालिक व प्रोटेस्टंट पंथा संबंधी लिहा.

प्र.5 जैनिइझम विषयी सविस्तर लिहा.

14

- 12) Sorcery is also known as _____.
a) Faith
b) Black Magic
c) Charity
d) White Magic
- 13) Rites & Rituals are the practical aspect of _____.
a) Religion
b) Social
c) Political
d) All the above
- 14) _____ means belief in supernatural power.
a) Science
b) Caste
c) Magic
d) Religion

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) What is Kirpan & Karah?
b) superstition
c) Bahaim
d) Non-violence
e) What is religious state?
f) What is Ashthang Marg?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) What is caste system?
b) Which are the types of Religious faith?
c) What are five principles of Islam?
d) Explain theory of Rebirth.

Q.4 Attempt any one of the following question. 14
Elucidate "Purushrtha in Hinduism".

OR

Write on Catholic & Protestant sect in Christianity?

Q.5 Write throughly on "Jainism". 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – IX)
LABOUR ECONOMICS

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) सामुदायिक वाटाघाटी ----- आणि ----- शी संबंधित आहेत.
 अ) विक्रेता आणि ग्राहक ब) उद्योजक आणि कामगार
 क) सरकार आणि नागरिक ड) घाऊक विक्रेता आणि किरकोळ विक्रेता
- 2) आंतरराष्ट्रीय श्रम संघटनेचे मुख्यालय ----- येथे आहे.
 अ) न्युयार्क ब) पॅरिस
 क) लंडन ड) जिनेव्हा
- 3) भारतात कामगार संघटना कायदा ----- या वर्षी पास झाला.
 अ) 1951 ब) 1926
 क) 1936 ड) 1946
- 4) औद्योगिक कलह ----- वर परिणाम करतात.
 अ) उद्योजक आणि कामगार यांच्यातील संबंध
 ब) उत्पादन
 क) रोजगार
 ड) वरील सर्व
- 5) भारतातील कामगारांची सौदाशक्ती ----- आहे.
 अ) बळकट ब) जास्त बळकट
 क) कमकुवत ड) यापैकी नाही
- 6) औद्योगिक कलह मिटविण्यासाठी ----- उपाययोजना करणे शक्य आहे.
 अ) तडजोड ब) लवाद
 क) संयुक्त व्यवस्थापन परिषद ड) वरील सर्व
- 7) भारतात पहिले वेतन मंडळ ----- या वर्षी स्थापन करण्यात आले.
 अ) 1958 ब) 1956
 क) 1957 ड) 1991
- 8) श्रम कल्याण ----- शी संबंधित आहे.
 अ) सुरक्षितता ब) राहणीमानाचा दर्जा
 क) औद्योगिक क्षमता ड) वरिल सर्व
- 9) निर्गमन निती हा ----- चा भाग आहे.
 अ) संरक्षण धोरण ब) उदारीकरणाचे धोरण
 क) व्यापार धोरण ड) वेतन धोरण

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – IX)
LABOUR ECONOMICS

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Collective bargaining is related with ____ and ____.
 a) Seller and buyer b) Industrialist and Labour
 c) Government and Citizen d) Wholeseller and Retailer
- 2) The head office of International Labour Orgination (ILO) is at _____.
 a) New York b) Paris
 c) London d) Geneva
- 3) The trade Union Act was passed in India in the _____ year.
 a) 1951 b) 1926
 c) 1936 d) 1946
- 4) Industrial disputs affect on the _____.
 a) Relations of Industrialists and labour
 b) Production
 d) Employment
 c) All of the above
- 5) The bargaining power of labour is _____ in India.
 a) Strong b) Very strong
 c) Weak d) None of these
- 6) _____measures can adopted for settling industrial disputs.
 a) Conciliation b) Arbitration
 c) Joint Management Council d) All the above
- 7) The first wage board was established in India in the _____year.
 a) 1958 b) 1956
 c) 1957 d) 1991
- 8) Labour welfare is concern with _____.
 a) Security b) Standard of living
 c) Industrial efficiency d) All of the above
- 9) Exit policy is a part of _____.
 a) Protection Policy b) Libralization Policy
 c) Trade Policy d) Wage Policy
- 10) The Provident Policy Fund Act is passed in _____ year.
 a) 1952 b) 1948
 c) 1947 d) 1982

- 11) The benefits which workers get apart from money wages is known as _____.
 a) Money wages b) Rised wages
 c) Real wages d) None of these
- 12) The Bonus Act was implemented in the year _____.
 a) 1970 b) 1975
 c) 1965 d) 1995
- 13) ____ has given new dimentions of labour movements.
 a) J.S. Mill b) Adam Smith
 c) Robert Owen d) All of these
- 14) Govt. of India implemented the scheme of Joint Management Conference in the year _____.
 a) 1967 b) 1977
 c) 1957 d) 1947

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Social security scheme for labour in India.
 b) Problems of female labour in India.
 c) Give explanation about the Voluntary Retirement Schemes.
 d) State the impact of Globalization on employment.
 e) State the problems of Child Labour.
 f) What is Collective bargaining?

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Labour Welfare Policies in India
 b) Labour Legislation in India
 c) National Commissions on labour
 d) Social Insurance

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the impact of Globalization on labour in India.

OR

What is industrial disputs? Explain the causes of industrial disputs in India?

Q.5 What is Labour Union? State the achievement and failures of Labour Union in India. 14

- 10) 'Communist Manifesto' हा ग्रंथ ----- यांनी लिहिला.
 अ) स्टलिन ब) कार्ल मार्क्स
 क) लास्की ड) जॉर्ज बर्नार्ड शो
- 11) कार्ल मार्क्सच्या मते सध्यकालीन राज्य हे ----- .
 अ) दीर्घकाळ टिकणारे आहे
 ब) लयाला जाणार आहे
 क) कालांतराने वस्तूचे उत्पादक करणार आहे
 ड) हळू-हळू कामगारांचे हित जपणार आहे
- 12) राज्याचे कर्तव्य हे नैतिकतेचा विकास करणे एवढेच नाही तर चांगले जीवन जगण्याच्या मार्गातील अडथळे दूर करणे हे आहे असे ----- या विचारवंतांचे म्हणणे आहे.
 अ) नव-आदर्शवादी ब) हुकूमशाहीवादी
 क) उपयुक्ततावादी ड) अराजकवादी
- 13) Immanuel Wallenstein च्या लिखणातील मुख्य संकल्पना ---- होती.
 अ) विश्व-व्यवस्था ब) राष्ट्र संकल्पना
 क) प्रादेशिक व्यवस्था ड) अपर्याप्त विकास
- 14) बेंथम याने ----- या प्रकारच्या सिद्धांताचे समर्थन केलेले आहे.
 अ) नैसर्गिक अधिकार ब) ऐतिहासिक अधिकार
 क) कायदेशीर अधिकार ड) नैतिक अधिकार

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) नव-मार्क्सवादी विचारवंतांची नावे सांगा?
- 2) कार्ल मार्क्सची 'अतिरिक्त मूल्यांची संकल्पना' स्पष्ट करा.
- 3) लोकशाही समाजवादाची मुख्य तत्वे सांगा?
- 4) 'मनोराज्यमय (आदर्श) समाजवादाचे' तत्वज्ञान स्पष्ट करा?
- 5) कार्ल पॉपरचे 'खुला समाज' (Open society) या विषयीचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा
- 6) माओ-त्से-तुंगचे सांस्कृतिक क्रांतीविषयीचे विचार स्पष्ट करा?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) मार्क्सचे 'पाया आणि इमारत' या विषयीचे विचार स्पष्ट करा?
- 2) इसाया बर्लिनची स्वातंत्र्याची संकल्पना स्पष्ट करा?
- 3) जॉन रॉल्सचा न्यायविषयक सिद्धांत स्पष्ट करा?
- 4) जे. एस. मिलचे उपयुक्ततावादासंबंधीचे विचार स्पष्ट करा?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

जे. एस. मिलच्या स्वातंत्र्याविषयी विचारांचे टीकात्मक परीक्षण करा?

किंवा

'नवी डाळी चळवळ' यावर निबंध लिहा.

प्र.5 मार्क्सवादी तत्वज्ञान यावर निबंध लिहा.

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – IX)
WESTERN POLITICAL THOUGHT

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) The Bolshevik movement in Russia was led by _____.
 - a) Stalin
 - b) Trotsky
 - c) Lenin
 - d) None of these

- 2) Introduction to the Principles of Morals and Legislation (1789)" Was written by _____.
 - a) Jeremy Bentham
 - b) J. S. Mill
 - c) John Locke
 - d) None of these

- 3) The Development of Capitalism in Russia was written by _____.
 - a) Lenin
 - b) Friedrich Engels
 - c) Maose-Tung
 - d) None of these

- 4) "The Spirit Of Laws/1748" won great fame for _____.
 - a) J. J. Rouseau
 - b) Jeremy Bentham
 - c) Montesquieu
 - d) None of these

- 5) Karl Marx is known for his theory of _____.
 - a) Dialectical Spiritualism
 - b) Force as the Basis of State
 - c) Materialistic Interpretation of history
 - d) None of these

- 6) Principle of Utility as a formula was the idea of _____.
 - a) James Mill
 - b) Herbert Spencer
 - c) Jeremy Bentham
 - d) None of these

- 7) The Wages, Labour and Capital' was written by _____.
 - a) Hegel
 - b) Engels
 - c) Stalin
 - d) Karl Marx

- 8) According to Karl Marx under the dictatorship of the proletariat means of production will be used for: _____.
 - a) The benefit of producers
 - b) social Good
 - c) The benefits of consumers
 - d) The welfare of the working labourer

- 9) Which one of the following is not true about Marxian Socialism?
 - a) Capital is a theft
 - b) State will wither away
 - c) State promotes interests of all
 - d) State sides with the rich and not the poor

- 10) Communist Manifesto was authored by _____.
 - a) Stalin
 - b) Karl Marx
 - c) Laski
 - d) George Bernard Shah
- 11) According to Karl Marx the present state will _____.
 - a) Continue for long
 - b) Will wither away
 - c) Deliver goods with the passage of time
 - d) Slowly benefit the workers
- 12) The function of the State is not to promote morality but to remove obstacles from the way of good life. The above view is attributed to _____.
 - a) New-idealists
 - b) Fascists
 - c) Utilitarianism
 - d) Anarchists
- 13) Central feature of Immanuel Wallenstein's work is _____.
 - a) world system
 - b) nation
 - c) regional systems
 - d) underdevelopment
- 14) Bentham was a supporter of the theory of _____.
 - a) natural rights
 - b) historical rights
 - c) legal rights
 - d) ethical rights

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) Give the names of Neo-Marxist thinkers.
- b) Explain the Karl Marx's thought about 'surplus value'.
- c) Give the main principles of Democratic Socialism.
- d) Explain the utopian philosophy of Socialism.
- e) Explain the Karl Popper's concept of 'Open Society'.
- f) Explain Mao's concept of Cultural Revolution.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Explain Marx's theory of base and structure.
- b) Explain Isaiah Berlin's concept of liberty.
- c) Explain John Rawls theory of justice.
- d) Write essay on J. S. Mill's utilitarianism.

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Critically examine J. S. Mill's view on liberty.

OR

Write an essay on New Left Movement.

Q.5 Write an essay on Marxist philosophy. 14

- 11) 'भूमी' कादंबरीतील मैथिलीने पी.एच.डी. पदवी कोणत्या युनिव्हर्सिटीतून पूर्ण केली?
 अ) मद्रास युनिव्हर्सिटी ब) मुंबई युनिव्हर्सिटी
 क) कोलकत्ता युनिव्हर्सिटी ड) दिल्ली युनिव्हर्सिटी
- 12) 'अंताजीची बखर' कादंबरीत 'फिरंगी राय' असे कोणाला म्हटले आहे?
 अ) महाशय ब) अंताजी
 क) अकबर ड) देवीसिंग
- 13) 'अंतीजीची बखर' कादंबरीतील अंताजी कोणाच्या प्रेमात पडतो?
 अ) कमळी ब) फुलवंती
 क) फैजू ड) पुरबी
- 14) 'अंताजीची बखर' कादंबरीनुसार नबाब अलीवर्दी नंतर बंगालचा नबाब कोण झाला?
 अ) सय्यद अहमद ब) जैनुद्दीन अहमद
 क) सिराजुद्दौला ड) जगतशेट

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील सिराजुद्दौलाचे कोणकोणते शौक होते ते लिहा.
- 2) 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील 'मोथुरा' व्यक्तिरेखा स्पष्ट करा.
- 3) 'भूमी' कादंबरीतील देवस्थळी बाईचे दुःख लिहा.
- 4) 'भूमी' कादंबरीतील मैथिलीचे मधू सबनीस सोबतचे प्रसंग लिहा.
- 5) 'कोसला' कादंबरीतील पांडुरंगाला लहानपणी कोणती स्वप्ने पडायची?
- 6) 'देशोधडी' कादंबरीतील शुभांगीची व्यक्तिरेखा लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) 'कोसला' कादंबरीतील होस्टेलवरील कोणतेही तीन प्रसंग लिहा.
- 2) 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील पुरबीचे स्वभावचित्र रेखाटा.
- 3) 'देशोधडी' कादंबरीतील बाजीराव तावरेचे राजकारण कसे होते, ते लिहा.
- 4) 'भूमी' कादंबरीतील अंशुमन आणि शंतनूची व्यक्तिरेखा स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

एक महत्त्वपूर्ण कादंबरी म्हणून 'कोसला' कादंबरीच्या विशेषांचा साधार परामर्श घ्या.
किंवा

'भूमी' कादंबरीचे कथानक लिहा.

14

प्र.5 'देशोधडी' कादंबरीतील सुभाष तावरेच्या आयुष्यातील संघर्षाची विविध रूपे लिहा.

14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – XVI)
आधुनिक मराठी गद्य

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14

- 1) 'मराठी गदयाचा इंग्रजी अवतार' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) गं. बा. सरदार ब) रा. श्री. जोग
क) द. वा. पोतदार ड) अ. ना. देशपांडे
- 2) 'कालचक्र' हे नाटक किती अंकी आहे?
अ) चार ब) एक
क) दोन ड) तीन
- 3) 'मेड इन इंडिया' ही कादंबरी कोणत्या बोली भाषेतील आहे?
अ) मालवणी ब) वऱ्हाडी
क) कोकणी ड) खानदेशी
- 4) 'गुलामगिरी' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) म. फुले ब) गो. ग. आगरकर
क) बाळशास्त्री जांभेकर ड) लोकहितवादी
- 5) 'खडकीची लढाई' या लढाईत कोणाची हकीकत सांगितली आहे?
अ) मराठा ब) निजामशाही
क) इंग्रज ड) पेशवे
- 6) 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' या कथेतील नायकाचे नाव काय?
अ) भाऊ ब) श्याम
क) शंकर ड) बळी
- 7) 'कालचक्र' या नाटकात एकूण किती पात्रे आहेत?
अ) सात ब) पाच
क) नऊ ड) आठ
- 8) एकोणिसाव्या शतकातील मराठी खंड 1 या ग्रंथाचे संपादक कोण आहेत?
अ) भा. ल. भोळे ब) लोकहितवादी
क) बाबा पद्मनजी ड) भाऊ महाजन
- 9) 'मेड इन इंडिया' ही कादंबरी कोणत्या प्रकाशनाने प्रकाशित केली?
अ) लोकवाङ्मय गृह ब) प्रतिमा प्रकाशन
क) श्री विद्या प्रकाशन ड) स्वरूप प्रकाशन
- 10) 'गृहिणी आणि माता' हा लेख कोणी लिहिला आहे?
अ) बाळशास्त्री जांभेकर ब) रा. भि. गुंजीकर
क) जार्विस जॉर्ज ड) ना. वि. जोशी

- 11) 'टेंगशेच्या स्वप्नात ट्रेन' ही कथा कोणत्या साली प्रकाशित झाली?
 अ) 2009 ब) 2004
 क) 2008 ड) 2002
- 12) 'कालचक्र' या नाटकाचा पहिला प्रयोग कोणत्या ठिकाणी सादर झाला?
 अ) पुणे ब) कोल्हापूर
 क) नागपूर ड) मुंबई
- 13) 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' या कथासंग्रहाला प्रस्तावना कोणी लिहिली?
 अ) सतीश तांबे ब) निखिलेख चित्रे
 क) प्रविण बांदेकर ड) हरी केशव पटारे
- 14) 'मेड इन इंडिया' या कादंबरीची पहिली आवृत्ती कोणत्या सालची आहे?
 अ) 2012 ब) 2008
 क) 1987 ड) 2015

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- 1) 1800 ते 1880 या काळातील चार वर्तमान पत्रांची नावे सांगा.
- 2) 'मेड इन इंडिया' या कादंबरीचे वेगळेपण तुमच्या शब्दांत वर्णन करा.
- 3) 'कालचक्र' या नाटकाचा पहिला प्रयोग कोणत्या संस्थेने व कोठे सादर केला?
- 4) 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' या कथा संग्रहाच्या प्रस्तावनेतील ठळक विशेष सांगा.
- 5) पुणे शहर आणि शनिवारवाडा या विषयी माहिती लिहा.
- 6) 'कालचक्र' या नाटकातील नायकाची अवस्था स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

- 1) 'चंदूच्या लग्नाची गोष्ट' या कथेची वेगळेपण स्पष्ट करा.
- 2) 'विदया हे बळ आहे' या दर्पण मधील लेखाचे महत्त्व सांगा.
- 3) कौटुंबिक जीवनाचे चित्रण— 'कालचक्र' मध्ये कसे प्रकट झाले ते सांगा.
- 4) 'मेड इन इंडिया' या कादंबरीत कोणत्या विषयाचे औचित्य साधले आहे?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

'कालचक्र' या नाटकाच्या आधारे कौटुंबिक शोकात्मता कशा रीतीने प्रकट झाली आहे?

किंवा

'गृहिणी आणि माता' या लेखातील रा. भि. गुंजीकरांचे विचार स्पष्ट करा.

प्र.5 'मेड इन इंडिया' या कादंबरीचा आशय स्पष्ट करा. 14

- 11) कर्तरी प्रयोगात कर्ता हा कोणत्या विभक्तीत असतो?
 अ) द्वितीया ब) तृतीया
 क) प्रथमा ड) षष्ठी
- 12) पुढीलपैकी कोणत्या प्रयोगात क्रियापदाचा भाव किंवा आशय याला प्राधान्य असते?
 अ) भावे प्रयोग ब) कर्तरी प्रयोग
 क) कर्मणी प्रयोग ड) शक्य कर्मणी प्रयोग
- 13) 'हात तोकडे पडणे' या वाक्यप्रचाराचा योग्य अर्थ लिहा.
 अ) कागदी पराक्रम दाखविणे ब) पराभव करणे
 क) क्षमता कमी पडणे ड) मदत करणे
- 14) 'खाई त्याला खवखवे' या म्हणीच्या विरुद्ध अर्थाची म्हण लिहा.
 अ) चोराच्या मनात चांदणे ब) कर नाही त्याला डर कशाला
 क) ज्याच्या हाती ससा तो पारधी ड) गर्वाचे घर खाली

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) कर्मणी प्रयोग
- 2) केवलप्रयोगी अव्यय
- 3) भाववाचक नाम
- 4) पुरुषवाचक सर्वनामांचे प्रकार
- 5) क्रियापदाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये
- 6) वर्तमानकाळाचे प्रकार

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) म्हण म्हणजे काय ते सांगून म्हणीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 2) कर्तरी प्रयोगाचे स्वरूप उदाहरणासह लिहा.
- 3) विशेषणाचे स्वरूप सांगून प्रकार लिहा.
- 4) उभयान्वयी अव्ययाचे प्रकार उदाहरणासह लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

शब्दांच्या जातीचे स्वरूप सांगून अविकारी शब्दजातींचा सविस्तर परामर्श घ्या.
 किंवा

14

काळ म्हणजे काय ते सांगून काळाचे प्रकार उदाहरणांसह लिहा.

प्र.5 प्रयोग म्हणजे काय ते सांगून भावे प्रयोगाचे स्वरूप प्रकार लिहा.

14

Seat No.	
-------------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VIII)

व्यावसायिक वर्ग: ग – भारतीय साहित्य

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) महाश्वेता देवी का जन्म ----- में हुआ।

अ) 1924	ब) 1925
क) 1926	ड) 1927
- 2) महाश्वेता देवी ----- भाषा की लेखिका है।

अ) तमिल	ब) बंगला
क) कन्नड	ड) मराठी
- 3) ----- में महाश्वेता देवी को ज्ञानपीठ पुरस्कार से सम्मानित किया गया।

अ) 1996	ब) 1997
क) 1998	ड) 1999
- 4) महाश्वेता देवी की मृत्यु ----- में हुई।

अ) 30 जून 2018	ब) 28 जुलाई 2016
क) 30 जून 2019	ड) 30 जुलाई 2017
- 5) 'जंगल के दावेदार' नामक रचना पर महाश्वेता देवी को ----- पुरस्कार से सम्मानित किया जा चुका है।

अ) साहित्य अकादमी	ब) मंगला प्रसाद
क) राष्ट्रगौरव	ड) भाषा गौरव
- 6) 'अग्निगर्भ' उपन्यास का प्रमुख नायक ----- है।

अ) काली साँतारा	ब) देउकी मिसिर
क) बेतुल	ड) बसाई टूडू
- 7) महाश्वेता देवी ----- विचारधारा से प्रभावित है।

अ) साम्यवादी	ब) सांस्कृतिक
क) दार्शनिक	ड) धार्मिक
- 8) काली साँतारा ----- पत्र का संपादक है।

अ) सवेरा	ब) भूमि
क) क्रांति	ड) जिलावार्ता
- 9) बसाई टूडू ----- है।

अ) अग्निगर्भ	ब) अग्निदेवता
क) अग्निदिव्य	ड) अग्निबीज
- 10) 'अग्निगर्भ' में ----- मज़दूरों का असंतोष चित्रित हुआ है।

अ) खदान	ब) कारखाना
क) नील	ड) भूमिहीन

- 11) 'युगसंधि' कहानी के रचयिता ----- है।
 अ) डॉ. नायर
 क) जयकांतन
 ब) चटर्जी
 ड) महाश्वेता देवी
- 12) जयकांतन की मृत्यु ----- में हुई।
 अ) 2015
 क) 2017
 ब) 2016
 ड) 2018
- 13) जयकांतन ----- भाषा के साहित्यकार है।
 अ) कन्नड
 क) तमिल
 ब) बंगला
 ड) गुजराती
- 14) 'अधूरे मनुष्य' कहानी संग्रह के रचनाकार ----- है।
 अ) जयकांतन
 क) महादेवी वर्मा
 ब) चंद्रशेखरन नायर
 ड) चटर्जी

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16

- 1) 'अग्निगर्भ' उपन्यास का उद्देश्य लिखिए।
- 2) 'अग्निगर्भ' नामकरण की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
- 3) किसान के विद्रोह के कारण बताइएँ।
- 4) 'पूरब और पश्चिम' कहानी में नारी चित्रण।
- 5) 'अधूरे मनुष्य' कहानियों में कौनसी समस्याएँ हैं?
- 6) 'युगसंधि' कहानी का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।

प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 12

- 1) बसाई टूडू।
- 2) मातोडोम।
- 3) 'अधूरे मनुष्य' में मानवीय संवेदना।
- 4) 'अधूरे मनुष्य' कहानियों में कौनसी विशेषताएँ हैं?

प्र.4 निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।
 'युगसंधि' कहानी की समीक्षा लिखिए। 14

अथवा

'अधूरे मनुष्य' कहानियों में नारी जीवन स्पष्ट कीजिए।

प्र.5 'अग्निगर्भ' उपन्यास की कथावस्तु स्पष्ट कीजिए। 14

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VIII)**

साहित्यिक वर्ग: क – प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) 'सूरसागर' की रचना ——— के आधार पर हुई है।

अ) महाभारत	ब) रामायण
क) श्रीमद् भागवत	ड) शिव पुराण
- 2) ——— ने ज्ञान या योगमार्ग को संकीर्ण, कठिन और नीरस तथा भक्तिमार्ग को विशाल, सरल और सरस कहा है।

अ) तुलसीदास	ब) सूरदास
क) रहीम	ड) कबीर
- 3) ——— के मथुरा से न लौटने पर नन्द और यशोदा दुःख सागर में मग्न हो गए।

अ) कृष्ण	ब) बलराम
क) अर्जुन	ड) राम
- 4) सूरदास ——— शाखा के प्रमुख कवि माने जाते हैं।

अ) रामभक्ति	ब) कृष्णभक्ति
क) ज्ञानाश्रयी	ड) प्रेमाश्रयी
- 5) सूरदास ——— के शिष्य थे।

अ) रामानंद	ब) रामानुजाचार्य
क) वल्लभनाथ	ड) विठ्ठल—स्वामी
- 6) बिहारी का जन्म ——— में हुआ।

अ) वृंदावन	ब) मथुरा
क) लमही	ड) ग्वालियर के निकट गोविंदपुर
- 7) बिहारी के पिता का नाम ——— माना जाता है।

अ) श्रीराम	ब) केशवराय
क) धनपतराय	ड) श्रीपतराय
- 8) 'बिहारी सत्सई' की रचना ——— छन्द में हुई है।

अ) दोहा	ब) छप्पया
क) सोरठा	ड) चौपाई
- 9) बिहारी ——— कवि थे।

अ) रीतिसिद्ध	ब) रीतिमुक्त
क) रीतियुक्त	ड) रीतिबद्ध
- 10) ——— वीर रस के प्रसिद्ध कवि माने जाते हैं।

अ) सूरदास	ब) बिहारी
क) भूषण	ड) कबीर

- 11) भूषण को 'कविभूषण' उपाधि ----- राजा ने दी है।
 अ) रुद्रशाह सोलंकी ब) छत्रसाल
 क) शिवाजी महाराज ड) गढ़वाल नरेश
- 12) भूषण ----- के कवि कुल सचिव थे।
 अ) छत्रसाल ब) रुद्रशाह
 क) राजनाथ ड) शिवाजी महाराज
- 13) भूषण का जन्म ----- गाँव में हुआ।
 अ) तिकवाँपुर ब) सीही
 क) ग्वालियर ड) मथुरा
- 14) भूषण और शिवाजी की प्रत्यक्ष भेंट पुनः ----- में हुई।
 अ) रामगढ़ ब) रायगढ़
 क) प्रतापगढ़ ड) कुमाऊँ
- प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16**
- 1) वियोग की अवस्था में गोपियों पपीटे से क्या कहती हैं?
 - 2) 'बिहारी सतसई' की लोकप्रियता के कारण लिखिए।
 - 3) युगचेतना के संदर्भ में भूषण काव्य का महत्त्व लिखिए।
 - 4) सूरदास के वासल्य वर्णन की विशेषताएँ लिखिए।
 - 5) उद्धव गोपियों से क्या कहते हैं?
 - 6) भूषण की भाषा-शैली की विशेषताएँ लिखिए।
- प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर ससंदर्भ व्याख्या लिखिए। 12**
- 1) "जनि चालो, अलि, बात पराई
 ना कोउ कहँ सुनै या ब्रज में नइ कीरति सब जाति हिराई॥
 बूझैं समाचार मुख ऊधो कुल की सब आरति बिसराई।
 भले संग बसि भई भलि मति, भले मेल पहिचान कराई॥"
 - 2) "निर्गुन कौन देस को वासी?
 मधुकर! हँसि समुझाय, सौँह है बूझति साँच, न हॉसी॥
 को है जनक, जननि को कहियत, कौन नारि, को दासी?
 कैसो बरन भेस है, कैसा केहि रस में अभिलासी॥"
 - 3) "अति मतवारे जहाँ दुरदे निहारे जहाँ,
 तुरगन हा में चंचलाई- परकीति है॥
 भूषण कहत जहाँ पर लगै बानन को,
 कोक पन्छ नहिँ माहिँ बिछुरन रीति है।"
 - 4) "जाति मरी बिछरी घरी जल सफरी की रीति।
 छिन छिन होति खरी अरी जरी यह प्रीति॥"
- प्र.4 निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14**
 बिहारी के सौंदर्य चित्रण को विशद कीजिए।
 अथवा
 भूषण के काव्य में चित्रित राष्ट्रीय भावना का विवेचन कीजिए।
- प्र.5 भ्रमरगीत के आधार पर गोपियों का चरित्रांकन कीजिए। 14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – I)
आधुनिक गद्य साहित्य

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।

2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) विवेकी राय की ---- रचना हैं।
 अ) साकेत
 ब) लोकऋण
 क) कर्मभूमि
 ड) सत्ता
- 2) त्रिभुवन ---- विधा का पात्र हैं।
 अ) नाटक
 ब) उपन्यास
 क) निबंध
 ड) कहानी
- 3) धरमू जो ---- नेता हैं।
 अ) समाजवादी
 ब) छायावादी
 क) गांधीवादी
 ड) राष्ट्रवादी
- 4) सौदागर तिवारी ---- उपन्यास का पात्र हैं।
 अ) सोनामटी
 ब) श्वेतपत्र
 क) लोकऋण
 ड) गोदान
- 5) विवेकी राय का जन्म सन् ---- में हुआ।
 अ) 1920
 ब) 1921
 क) 1933
 ड) 1924
- 6) रंजनीगंधा ---- की रचना हैं।
 अ) निराला
 ब) पंत
 क) प्रेमचंद
 ड) विवेकी राय
- 7) 'उसने कहा था' ---- की कहानी हैं।
 अ) महादेवी
 ब) यशपाल
 क) चंद्रधर शर्मा गुलेरी
 ड) इनमें से कोई नहीं
- 8) लहनासिंह ---- कहानी का नामक हैं।
 अ) वापसी
 ब) गदल
 क) सेब
 ड) उसने कहा था
- 9) आकाशदीप के रचनाकार ---- हैं।
 अ) प्रसाद
 ब) यशपाल
 क) कबीर
 ड) अज्ञेय
- 10) कफन ---- की कहानी हैं।
 अ) पंत
 ब) निराला
 क) प्रेमचंद
 ड) संजीव

- 11) धीसू ---- कहानी का पात्र हैं।
 अ) वापसी
 क) गैंग्रीन
 ब) कफन
 ड) पत्नी
- 12) दोपहर का भोज ---- विद्या प्रकार हैं।
 अ) नाटक
 क) कहानी
 ब) निबंध
 ड) उपन्यास
- 13) पत्नी ---- की कहानी हैं।
 अ) निर्मल वर्मा
 क) जैनेन्द्रकुमार
 ब) कमलेश्वर
 ड) प्रेमचंद
- 14) मेरे ---- पर दस्तक होती हैं।
 अ) गांव
 क) दरवाजे
 ब) घर
 ड) पिता

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16

- 1) विवेकी राय के उपन्यासों के नाम लिखिए।
- 2) गिरीश के चरित्र की विशेषताएँ लिखिए।
- 3) रामपूर गांव के पुस्तकालय की दशा किसने बनाई।
- 4) लहनासिंग ने बोधा से क्या पूछा।
- 5) निहाल चिल्लाकर क्या बोला?
- 6) बिरजू की माँ की व्यथा लिखिए।

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 12

- 1) “आप लोग पुस्तकालय की बात से बहक रहे हैं। पढ़ायी-लिखायी की जरूरत”
- 2) “मेरी राय क्या? मैं तो पद छोड़ने की बात मंजूर ही कर चुका हूँ। अब पूछिये त्रिभुवन बाबू से।”
- 3) “अभी आये नहीं, दफ्तर में हैं। थोड़ी देर में आ जायेंगे। कोई डेड-दो बजे आया करते हैं।”
- 4) “सुनती हो, तीन आदमी मेरे साथ और हैं। खाना बन सके तो कहो; नहीं तो इतने में ही काम चला लेंगे।”

प्र.4 ‘गैंग्रीन’ कहानी की कथावस्तु लिखिए। 14

अथवा

‘वापसी’ कहानी के आधारपर गजाधर बाबू का चरित्र-चित्रण कीजिए।

प्र.5 ‘लोकत्रण’ उपन्यास की समीक्षा कीजिए। 14

- 10) 'राज्याचा उदारमतवादी सिद्धांत' प्रथमतः ---- या विचारवंताने मांडला.
 अ) जॉन लॉक
 ब) टी. एच. ग्रीन
 क) जे. जे. रूसो
 ड) हॉब्स
- 11) कल्याणकारी राज्याबद्दल खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे.
 अ) कल्याणकारी राज्य हे समाजवादी राज्याप्रमाणेच असते
 ब) कल्याणकारी राज्य हे अभिजात उदारमतवादी तत्वांवर आधारित आहे
 क) कल्याणकारी राज्य हे सामुदायिक स्वरूपाचे असते
 ड) कल्याणकारी राज्य नव-उदारमतवादी तत्वांना मूर्त स्वरूप देते
- 12) 'राज्याचा आदर्शवादी सिद्धांत' ---- यांनी मांडला.
 अ) हॉब्स
 ब) हेगेल
 क) जे. एस. मिल
 ड) लास्की
- 13) 'लोकशाहीचा वास्तववादी सिद्धांत हा अभिजात लोकशाहीच्या टिकात्मक परिक्षणातुन पुढे आलेला आहे' असे ---- यांनी म्हटले आहे.
 अ) Ernest Barker
 ब) Harold Laski
 क) Schumpeter
 ड) Hannath Arendt
- 14) 'धुरिणत्वाची संकल्पना' ---- यांनी मांडली.
 अ) F. Engels
 ब) Rosa Luxemburg
 क) A. Gramsa
 ड) Mao-Tse-Tung
- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) राजकीय अधिसत्ता म्हणजे काय?
 - 2) अभिजात राजकीय सिद्धांताच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
 - 3) नव-मार्क्सवाद म्हणजे काय?
 - 4) अधिमान्यता म्हणजे काय?
 - 5) राजकीय तत्वज्ञान आणि राजकीय सिद्धांत यामधील फरक स्पष्ट करा.
 - 6) अधिसत्ता आणि अधिमान्यता यामधील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) राजकीय सिद्धांताच्या पुररुज्जीवनाची कारणे स्पष्ट करा.
 - 2) अभिजात राजकीय सिद्धांताची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - 3) राजकीय बंधनाचे आधार स्पष्ट करा.
 - 4) अभिजात राजकीय सिद्धांताचे महत्व स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- राजकीय सिद्धांताचे स्वरूप आणि महत्व स्पष्ट करा.
 किंवा
 राजकीय सिद्धांताच्या न्हासाची कारणे स्पष्ट करा.
- प्र.5 राज्याच्या मार्क्सवादी सिद्धांत स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A.(Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - I)
POLITICAL THEORY

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Leviathan was written by _____.
 a) Hegel
 b) James Mill
 c) Hobbes
 d) J.S.Mill
- 2) "Political Science begins and ends with the state" is said by _____.
 a) Paul Janct
 b) Stephen Leacock
 c) Professor Garner
 d) None of these
- 3) 'Wealth of Nations' was written by _____.
 a) John Stuart Mill
 b) Jerry Bentham
 c) Adam smith
 d) None of these
- 4) "A History of Political Theory" was written by _____.
 a) ST Jones
 b) G.H Sabine
 c) Gettle
 d) None of these
- 5) The welfare theory of state believes that the state is _____.
 a) Means
 b) An end
 c) An organism
 d) None of these
- 6) The 'General Will' is the political concept of _____.
 a) J. J. Rousseau
 b) Hobbes
 c) Locke
 d) None of these
- 7) Author of the book 'Capital' is _____.
 a) Karl Marx
 b) Lenin
 c) Mao
 d) None of these
- 8) The theory of social contract primarily seeks _____.
 a) To explore the historical origin of the state
 b) To explore the basis of political obligation
 c) To justify the status quo
 d) To bring a radical transformation in society
- 9) The idea of social contract has been recently revived under a new form by _____.
 a) Nozick
 b) Rawls
 c) Oakshott
 d) Hannah Arendt
- 10) Which one of the following political thinkers was the first exponent of the 'Liberal Theory of States'?
 a) John Locke
 b) T.H.Green
 c) Jean Jacques Rousseau
 d) Hobbes

- 11) Which one of the following statements about the welfare state is correct?
a) A welfare state is the same as a socialist state
b) The welfare state is based on the principles of classical liberalism
c) The welfare state is collectivist state
d) The welfare state embodies the principles of neo-liberalism
- 12) Which one of the following thinkers is associate with the 'idealist theory of state'?
a) Hobbes
b) Hegel
c) J.S. Mill
d) Laski
- 13) The 'realistic theory of democracy as a critique of the classical democracy' was formulated by _____.
a) Ernest Barker
b) Harold Laski
c) Schumpeter
d) Hannah Arendt
- 14) The Concept of Hegemony is closely associated with whom among the following?
a) F. Engels
b) Rosa Luxemburg
c) A. Gramsci
d) Mao-Tse-Tung

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- 1) What is mean by political authority?
- 2) What are the limitations of classical political theory?
- 3) What is mean by Neo-Marxism?
- 4) What is mean by legitimacy?
- 5) What is the difference between political philosophy and political theory?
- 6) What is the relationship between authority and legitimacy?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- 1) Give the causes of revival of political theory.
- 2) Give the characteristics of classical political theory.
- 3) Explain the grounds of political obligation.
- 4) Explain the importance of classical political theory.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the nature and significance of political theory.

OR

Explain the causes of decline of political theory.

Q.5 Explain the Marxist theory of state. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – VIII)**

साहित्यिक वर्ग: ख – नाटक और रंगमंच

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1) ----- ने होता से यज्ञ प्राप्ति में कन्या उत्पन्न होने की कामना की थी।

अ) मनु	ब) श्रध्दा
क) सूर्य	ड) विवस्वान

2) ----- 'सुद्युम्न' हो गया।

अ) मनु	ब) श्रध्दा
क) इला	ड) सूर्य

3) ----- इला नाटक का पात्र है।

अ) कालिदास	ब) सुमति
क) कृष्ण	ड) देवदत्त

4) ----- अपनी रक्षा के लिए गड़ासा रखती थी।

अ) इला	ब) चंद्रिका
क) अरुंधती	ड) अनुसूईया

5) ----- ने इलाहाबाद विश्व विद्यालय में से डिग्री हासिल की थी।

अ) रतनलाल	ब) सन्तु
क) सुखवीर	ड) चमनलाल

6) ----- के डिप्टी कलेक्टर होने पर सारा गाँव खुश है।

अ) रतनलाल	ब) चमनलाल
क) सन्तुलाल	ड) सुखदेवलाल

7) ----- अनुसूईया की लड़की है।

अ) सपना	ब) गंगा
क) पार्वती	ड) जानकी

8) ----- उजास नाटक का पात्र है।

अ) संतोषी	ब) संध्या
क) सुजाता	ड) संती

9) ----- कहता है हमारे लिये स्कूल मंदिर है।

अ) रामानंद	ब) कालूसिंह
क) भोलू	ड) सुनाराम

10) अजातशत्रु नाटक ----- ने लिखा है।

अ) जयशंकर प्रसाद	ब) भारतेन्दु हरिश्चंद्र
क) मोहन राकेश	ड) स्वदेश दीपक

Seat
No.

M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - VIII)
TRANSLATION STUDIES

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Nikhileshwar has written the poem 'Bitter Truth' in _____ language.
 - a) Hindi
 - b) Telugi
 - c) Malayam
 - d) Bengali
- 2) The speaker in the poem 'Say You Do Love' is _____.
 - a) In the hospital
 - b) In the garden
 - c) On the bank of river
 - d) In the college canteen
- 3) In the poem 'The Search: Freedom' someone promised the speaker to fetch _____.
 - a) Delicious food
 - b) Drinking water
 - c) The fruits of freedom
 - d) Nector
- 4) _____ echoes in the ears of the speaker in the poem 'My Songs'.
 - a) The cry of the women
 - b) The sound of the gun
 - c) The sound of the train
 - d) The cry of the earth
- 5) The women working in the sugarcane field are compared with _____.
 - a) Bullocks tethered to the oil press
 - b) Criminal in the prison
 - c) Workers in the factory
 - d) Worker in hotel
- 6) The head of the village Bira was _____.
 - a) Shriram Pandey
 - b) Pandit Udaybhan Pandey
 - c) Pandit Bhagwan Pandey
 - d) Udaybhan Sharma
- 7) Sunita in the story 'Blue Flags' was the daughter of _____.
 - a) Sarpanch of the village
 - b) Police patil of the village
 - c) Deputy Sarpanch of the village
 - d) Member of the Zilla Parishad
- 8) The name of Bishan Singh's daughter is _____.
 - a) Amrut Kaur
 - b) Amrut Singh
 - c) Roop Singh
 - d) Roop Kaur
- 9) _____ translated 'Kosala' into English.
 - a) Sudhakar Marathe
 - b) Priya Adarkar
 - c) Anita Nair
 - d) Kamud Mehta
- 10) Pandurang Sangavikar's father was _____.
 - a) A teacher
 - b) A farmer
 - c) A bank manager
 - d) A factory worker
- 11) The novel 'Cocoon' opens with reference to Pandurang Sangavikar's
 - a) Marriage
 - b) Love-affair
 - c) Nostalgic memories
 - d) Sister's death

- 12) Karuthamma marries _____.
a) Pareekutty b) Punyan
c) Veludhan d) Palani
- 13) Chakki advises Karuthamma that the _____ of fisher women is very important.
a) Beauty b) Chastity
c) Education d) Health
- 14) There are _____ chapters of the novel 'Chemmeen'.
a) 20 b) 22
c) 24 d) 21

Q.2 Answer the following questions. (Any Four)

16

- a) Describe the pitiable condition of common man as given in the poem, 'Bitter Truth'.
b) Discuss the theme of slavery with reference to the poem 'In the Sugarcane Fields'.
c) Comment on the aptness of the title of the poem 'Madhushala'.
d) What happened with the man who went to fetch the fruits of freedom?
e) Describes the things the speaker likes to do in the poem 'If I Could Be Twenty Again'.
f) What are the things that the speaker sees in the bus mirror?

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)

12

- a) What is the role of ethics in relation to translation?
b) Write the note on translation as interpretation.
c) Comment on authenticity in translation.
d) What is the concept of equivalence in translation?

Q.4 Attempt any one of the following questions.

14

Discuss the character of Karuthamma as the heroine of the novel 'Chemmeen'

OR

Discuss Bhalchantra Nemade's 'Cocoon' as a powerful sociological and cultural commentary.

Q.5 Discuss premchand's short-story 'Catastrophe' as the tragedy of Bhungi.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (Old) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VIII)
CULTURAL STUDIES**

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is the Milk-Mother of Mr. Haldar's family.
 - a) Yashoda
 - b) Dropadi
 - c) Jashoda
 - d) Mrs. Haldar
- 2) Jashoda dies because of _____.
 - a) Breast cancer
 - b) Brain tumour
 - c) Fever
 - d) Lungs Cancer
- 3) Upin Clicks several photographs of _____ breast.
 - a) Shital's
 - b) Gangor's
 - c) Jashoda's
 - d) Dopadi's
- 4) Mahasweta Devi's Breast stories are translated into English by _____.
 - a) Gayatri Chakarvorty Spivak
 - b) Shashi Deshpande
 - c) Anita Desai
 - d) Kamala Das
- 5) The name of Draupadi Mejhhen's husband is _____.
 - a) Surja
 - b) Dulna
 - c) Senanayak
 - d) Rotoni
- 6) The character 'Draupadi' is taken from the ancient Hindu epic _____.
 - a) Maharashtra
 - b) Ramayana
 - c) Bhagwatgita
 - d) None of them
- 7) The easy 'A Comparison of Men and women by Tarabai Shinde is deals with the death of young window _____.
 - a) Mahalakshmi
 - b) Vijaylakshmi
 - c) Laxmi
 - d) Draupadi
- 8) The Major goal for Stuart Hall in his easy to define _____.
 - a) Social studies
 - b) Religious studies
 - c) Cultural studies
 - d) Economical studies
- 9) The essay can the subaltern speak? is written by _____.
 - a) Tarabai Shinde
 - b) Hall Stuart
 - c) U. R. Ananthamurthy
 - d) Gayatri Chakravorty Spivak
- 10) _____ is the chief priest at Manjunatha temple.
 - a) Seetharamaih
 - b) Gurappa Gowda
 - c) Vishwanatha Shastri
 - d) Sripathi Rao
- 11) The novel Bharathipura is deals with _____.
 - a) Spirituality
 - b) Untouchability
 - c) Poverty
 - d) Philosophy

- 12) A. P. J. Abdul Kalam's father Jain ulabdeen passed away in 1976, at the age of _____.
a) 97	b) 93
c) 98	d) 102
- 13) A. P. J. Abdul Kalam was awarded the Bharat Ratna in _____.
a) 1997	b) 2000
c) 2002	d) 2015
- 14) A. P. J. Abdul Kalam's mother-tongue was _____.
a) Tamil	b) Telugu
c) Hindi	d) Urdu

Q.2 Answers the following question. (Any Four)**16**

- Why does Jyoti like Arun Athavle?
- Why does Nath Devlalikar support Jyoti's decision to marry Arun Athavale?
- Why does Arun Athavale torture Jyoti?
- What did A. P. J. Abdul Kalam's father say about the relevance of prayer?
- What advice did wernher von Braun give to A. P. J. Abdul Kalam?
- Describe A. P. J. Abdul Kalam's meeting with Indira Gandhi.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two)**12**

- What are the problems of translation?
- Write a note on literary translation.
- What is Machine Translation?
- Translate the following passage into Marathi.

The famous Shiva temple, which made Rameshwaram so sacred to pilgrims, was about a ten-minute walk from our house. Our locality was predominantly Muslim, but there were quite a few Hindu families too, living amicably with their Muslim neighbours. There was a very old mosque in our locality where my father would take me for evening prayers. I had not the faintest idea of the meaning of the Arabic prayers chanted, but I was totally convinced that they reached God. When my father came out of the mosque after the prayers, people of different religions would be sitting outside, waiting for him. Many of them offered bowls of water to my father who would dip his fingerprints in them and say prayer. This water was then carried home for invalids. I also remember people visiting our home to offer thanks after being cured. My father always smiled and asked them to thank Allah, the benevolent and merciful.

Q.4 Attempt any one of the following questions.**14**

Discuss various themes in Vijay Tendulkar's play 'Kanyadan'.

OR

Discuss the character of Yadunath Devlalikar as a mouth piece of the dramatist Vijay Tendulkar in 'Kanyadan'.

Q.5 Discuss A. P. J. Abdul Kalam's 'Wings of fire' as an autobiography.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VIII)
CULTURAL STUDIES

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) According to Lachmi, wife of Sir Mohan Lal, she didn't travel in the same compartment with her husband because _____.
 - a) She was a boring companion
 - b) She did strict purdah, hence travelled in the zenana class
 - c) She was a native woman who couldn't talk in English and didn't understand the English ways
 - d) She hated her husband and didn't want to see his face

- 2) As a young lad Rahim, the protagonist of the story Karma by Khushwant Singh, wanted _____ as his career because it involved travel and fame.
 - a) Tourism
 - b) A sports person
 - c) Circus
 - d) Spiritual Guru

- 3) "You mean she really might not know who I am?"
 "She might not. Not today. Then tomorrow—you never know, do you? You'll see the way it is, once you've been coming here for a while. You'll learn not to take it all so serious. Learn to take it day by day."
 The above dialogue piece is taken from the story _____.
 - a) The Bear Came Over the Mountain
 - b) Sparrows
 - c) Sweetness
 - d) Karma

- 4) According to Foucault, a text needs to be related to the larger group of texts or discourses; these texts can't be studied in _____.
 - a) association
 - b) isolation
 - c) ascension
 - d) imaginative perspectives.

- 5) Girish Karnad the author of the drama Tughlaq has received two awards _____ and _____.
 - a) Man Booker Prize in 1991 and Padma Vibhushan in 2000
 - b) Padma Vibhushan in 1993 and Sahitya Academy Award in 2004
 - c) Padma Bhushan in 1992 and Jnanpith award in 1999
 - d) Crossword Prize in 1995 and Karnataka Sangeet award in 2001

- 6) In Jai Nimbalkar's story, "The Childless" the female protagonist Radha, at the end of the story taunts her husband Shripati by saying that he _____.
 - a) was impotent
 - b) could never earn enough money for his family
 - c) was a thief
 - d) was a vagabond

- f) Comment on the narrative technique and theme of racism as presented in the story Sweetness by Toni Morrison.

Q.3 Answer the following questions.(Any two)

12

- a) Define Dalit literature and discuss some of its important features, famous writers and their works.
- b) Discuss the ways in which Sufi movement and Sufi literature has influenced communal harmony, inter-religious relations in India, commenting on its important features with a mention of some famous Sufis.
- c) Explain the following with reference to context.
You are a historian, Barani, you are the man to prescribe remedies for this.....what should I do, Barani? What would you prescribe for this honey-comb of disease?
- d) Explain the following with reference to context.
If the power is on, we meet in his flat to watch movies on video. When we part, he jokes, "Don't bury your heads in the sand, my friend. Don't go losing your head now. Chin up!

Q.4 Answer the following question.(Any One)

14

- a) Comment on the art of characterization as displayed by Girish Karnad in his famous play Tughlaq, with special reference to its Protagonist and other minor characters and their significance in the play.

OR

- b) "Girish Karnad imparts a vision in his historical play, Tughlaq, where the elements of truth and ferocious ambitions come into conflict".

Comment and discuss the above statement, with reference to the themes and concerns of the play Tughlaq.

Q.5 "Foucault's primary concern is not to analyze the concept of authors, throughout the ages but to show their relationship with the text."

14

Discuss the above statement with reference to Foucault's essay, "What Is An Author" with special emphasis on post structuralism and the place of the author in a text.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – XVI)
STUDY OF TRANSLATION**

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಅನುವಾದದಿಂದಾಗುವ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಯೋಜನ -
 - 1) ಅರಿವು
 - 2) ಸಂಪಾದನೆ
 - 3) ವಿಜಯ
 - 4) ಭಾಷಾಬಾಂಧವ್ಯ
 - 2) 'ದಿ ಟೆಂಪೆಸ್ಟ್' ಕೃತಿ -
 - 1) ಹಿಂದಿ
 - 2) ಇಟಾಲಿ
 - 3) ಫ್ರೆಂಚ್
 - 4) ಇಂಗ್ಲೀಷ್
 - 3) ದಿ ಟೆಂಪೆಸ್ಟ್ ಕೃತಿಯ ಅನುವಾದ
 - 1) ದೆವ್ವಗಾಳಿ
 - 2) ಸುಳಿಗಾಳಿ
 - 3) ಟೊರ್ನೆಡೊ
 - 4) ಬಿರುಗಾಳಿ
 - 4) ಏರ್ಡ್‌ವರ್ಡ್ ಒಬ್ಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ -
 - 1) ಕತೆಗಾಲು
 - 2) ನಟ
 - 3) ಕಾದಂಬರಿಕಾರ
 - 4) ಕವಿ
 - 5) ಕನ್ನಡದ ವರ್ಡ್‌ವರ್ಡ್ ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು -
 - 1) ಪಂಪ
 - 2) ಕಣವಿ
 - 3) ಬೇಂದ್ರೆ
 - 4) ಕುವೆಂಪು
 - 6) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಎಪಿಕ್ ಕನ್ನಡದ ಸಮ
 - 1) ಪ್ರಬಂಧ
 - 2) ರಗಳೆ
 - 3) ತ್ರಿಪದಿ
 - 4) ಮಹಾಕಾವ್ಯ
 - 7) ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ ಸಬ್ಲಿಮಿಟಿ ಕನ್ನಡದ ಸಮ
 - 1) ಅರಿಕೆ
 - 2) ಸಾದಕ
 - 3) ಮಹೋನ್ನತ
 - 4) ಶ್ರೇಷ್ಠ
 - 8) ಭಗವದ್ಗೀತೆಯ ಮೂಲ ಭಾಷೆ -
 - 1) ಬಂಗಾಳಿ
 - 2) ಬ್ರಾಹ್ಮಿಯಿ
 - 3) ಪಾಲಿ
 - 4) ಸಂಸ್ಕೃತ
 - 9) ಪಂಪ ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆ -
 - 1) ಪೂರ್ವದ ಕನ್ನಡ
 - 2) ಹಳೆಗನ್ನಡ
 - 3) ನಡುಗನ್ನಡ
 - 4) ಸಂಸ್ಕೃತಿ
 - 10) ಮರಾಠಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜ್ಞಾನೇಶ್ವರಿ ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆ -
 - 1) ವೈದರ್ಭಿ
 - 2) ಮರಾಠಿ
 - 3) ದ್ರಾವಿಡ
 - 4) ಸಂಸ್ಕೃತ
 - 11) Waterfalls ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ -
 - 1) ಧಬಧಬೆ
 - 2) ಜಲಧಾರೆ
 - 3) ಜೋಗ
 - 4) ಜಲಪಾತ

- 12) Internet ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ -
 1) ಬಳಬಲೆ
 2) ಪರಿಪೂರ್ಣ
 3) ಬೃಹಾಂಡ
 4) ಅಂತರ್ಜಾಲ
- 13) ಇಂಗ್ಲೀಷ್-ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅನುವಾದಕರು -
 1) ಕರ್ಕಿ
 2) ಕಣವಿ
 3) ಕಲಬುರ್ಗಿ
 4) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ ಕಂಠಯ್ಯ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕನ್ನಡ-ಮರಾಠಿ ಅನುವಾದಕರು -

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಅನುವಾದಗೊಂಡ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳ ಹೆಸರು ಹೇಳಿರಿ.
 2) ಅನುವಾದದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
 3) ನನ್ನ ಮಾತೃಭಾಷೆ ಕನ್ನಡ - ಇದನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷಿಗೆ ಅನುವಾದಿಸಿರಿ.
 4) ಅನುವಾದದಿಂದಾಗುವ ಎರಡು ಲಾಭಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
 5) ಅನುವಾದಕನ ಎರಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ರೂಪಾಂತರ
 2) ಭಾವಾನುವಾದ
 3) ಅನುವಾದದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ಅನುವಾದದ ಅನೇಕ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
 2) ಅನುವಾದ ಒಂದು ಕಲೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಅನುವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಅತಗ್ಯವಾಗಿದೆ - ಈ ಮಾತನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper – VIII)

URDU SAHAFAT AUR FANN-E-TARJUMA NIGARI

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے:-

(1) دھم پدمہا تمنا _____ کی مذہبی تصنیف ہے۔

(i) بدھوں، (ii) سکھوں، (iii) مجوسیوں، (iv) عیسائیوں

(2) پیام صبحِ عشق اور موتِ رخصت اے بزمِ جہاں _____ کی ترجمہ کردہ نظمیں ہیں۔

(i) ولی دکنی، (ii) علامہ اقبال، (iii) فیض، (iv) حسرت موہانی

(3) _____ نے سب سے پہلے اردو میں انجیل مقدس کا ترجمہ کیا۔

(i) میتھو آرنلڈ، (ii) کیپٹن ہیل، (iii) روسو، (iv) بیٹجمن شلٹر

(4) علمی، ادبی اور صحافتی ترجمہ، ترجمہ نگاری کے _____ زمرے میں آتے ہیں۔

(i) فنی، (ii) موضوعاتی، (iii) ہیستری، (iv) تجزیاتی

(5) ڈاکٹر جان گلکرسٹ کی فرمائش پر میرامن دہلوی نے 'نوطر زمر صبح' کا _____ عنوان سے ترجمہ کیا۔

(i) باغ و بہار، (ii) گل صنوبر، (iii) شگوفہ، (iv) شگفتا

(6) "شہادت الحقیقت" خوش نغز اور شرح مرغوب القلوب" _____ کی تخلیقات ہیں۔

(i) شاہ رفیع الدین، (ii) ملا وجہی،

(iii) شاہ میراں جی شمس العشق، (iv) ملا نصرتی

(7) اردو ترجمہ نگاری میں _____ کی سائنٹفک سوسائٹی سنگ میل کا درجہ رکھتی ہے۔

(i) شبلی، (ii) آزاد، (iii) حالی، (iv) سرسید

(8) اردو میں اصطلاح سازی کے موضوع پر _____ نے 'وضع اصطلاحات' نامی کتاب لکھی۔

(i) وحید الدین سلیم، (ii) مولوی عبدالحق،

(iii) گوپی چند نارنگ، (iv) احتشام حسین

(9) اکبر بادشاہ کے عہد میں کئی علماء نے مل کر _____ کا فارسی میں ترجمہ کیا تھا۔

(i) انجیل، (ii) مہا بھارت، (iii) تورات، (iv) زبور

(10) اردو میں منصوبہ بند ترجمہ کا آغاز _____ کانج سے ہوا۔

(i) پونہ، (ii) ممبئی، (iii) فورٹ ولیم، (iv) علی گڑھ

(11) _____ کی فرمائش پر کمال خاں رستی نے ابن حسام کی طویل مثنوی 'خاور نامہ' کا اسی عنوان سے ترجمہ کیا تھا۔

(i) قطب شاہ، (ii) بہادر شاہ ظفر، (iii) اکبر، (iv) عادل شاہ

(12) _____ ترجمہ مجموعی طور پر ناقص ترجمہ سمجھا جاتا ہے۔

(i) متنی، (ii) آزاد، (iii) لفظی، (iv) با محاورہ

(13) اردو ادب میں شعری ترجمے کا آغاز گو لکنڈھ کے بادشاہ _____ کے عہد سے ہوتا ہے۔

(i) ابراہیم قطب شاہ، (ii) محمد قلی قطب شاہ،

(iii) عبداللہ قطب شاہ، (iv) قلی قطب شاہ

(14) 'موسم بہار کا آخری پھول' _____ کی ترجمہ کی ہوئی نظم ہے۔

(i) حسرت موہانی، (ii) اقبال، (iii) حالی، (iv) نظم طباطبائی

16

سوال نمبر 2. مختصر جواب لکھیے:- (کوئی چار / 04)

(1) بھگوت گیتا اور رامائن کا اجمالی تعارف لکھیے۔

(2) آزاد و متنی ترجمے کی تعریف لکھیے۔

(3) عادل شاہی دور کے مترجمین اور ان کی تصانیف کے نام لکھیے۔

(4) شمالی ہند کی ادبی تصانیف پر روشنی ڈالیے۔

(5) ترجمے کی اہمیت مختصر بیان کیجئے۔

(6) سائنسی ترجمے کا اجمالی جائزہ لیجئے۔

12

سوال نمبر.3. مختصر جواب لکھیے:- (کوئی دو/ ۲)

1. قطب شاہی دور کی ادبی خدمات کا جائزہ لیجیے۔

2. موضوعاتی ترجمے کی اقسام پر روشنی ڈالیے۔

3. ہندوؤں کی مذہبی تصانیف پر روشنی ڈالیے۔

4. سائنٹفک سوسائٹی کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

14

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) فورٹ ولیم کالج اور دارالترجمہ عثمانیہ کی ادبی خدمات پر روشنی ڈالیے۔

(2) علمی ترجمے کی روایت پر روشنی ڈالیے۔

14

سوال نمبر.5. اردو میں ترجمہ نگاری کے آغاز و ارتقاء کی مفصل تاریخ لکھیے۔

- 11) हिंदुस्तानी सेविका दलाची स्थापना ----- यांनी केली.
 अ) कल्पना दत्त ब) हंसा मेहता
 क) डॉ. ना. सु. हर्डीकर ड) कल्याण सय्यद
- 12) ऑल इंडिया ट्रेड युनियन ची स्थापना ----- साली झाली.
 अ) 1923 ब) 1922
 क) 1921 ड) 1920
- 13) आदिवासी वारली चळवळीचे नेतृत्व ----- यांनी केले.
 अ) सरला चौधराणी ब) भिकाजी कामा
 क) गोदुताई परुळेकर ड) भगिनी निवेदिता
- 14) स्थानी स्वराज्य संस्थेमध्ये महिलांना 50% आरक्षण देणारे भारतातील ----- हे पहिले राज्य होय.
 अ) गुजरात ब) पंजाब
 क) महाराष्ट्र ड) कर्नाटक

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) परिचारिका स्त्रियांचे कार्य सांगा.
 - 2) वेदकालीन स्त्रियांची माहिती द्या.
 - 3) सुलतान काळातील स्त्री शिक्षण स्पष्ट करा.
 - 4) स्वातंत्र्य चळवळीतील स्त्रियांचा सहभाग सांगा
 - 5) भारतीय स्त्रियांचे राष्ट्रीय मंडळाची माहिती लिहा.
 - 6) अखिल भारतीय महिला परिषदेची माहिती लिहा. (1927)
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) स्त्रिया आणि वेतन
 - 2) वसाहतकालीन स्त्री शिक्षण
 - 3) शेतकरी आणि कामगार चळवळ
 - 4) स्थानिक महिला संघटना
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- व्यवसाय क्षेत्रामध्ये काम करणाऱ्या स्त्रियांचा आढावा घ्या.
 किंवा
 प्राचीन भारतीय स्त्री शिक्षणाविषयी माहिती द्या.
- प्र.5 क्रांतिकारी चळवळीतील योगदान स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – II)
WOMEN IN INDIAN HISTORY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternative given below.

14

- 1) Equal work, equal wages act passed in _____.
 - a) 1956
 - b) 1961
 - c) 1970
 - d) 1975
- 2) Hindu Ancestry law was passed in _____.
 - a) 1956
 - b) 1856
 - c) 1970
 - d) 1975
- 3) _____ organized the domestic maid servants.
 - a) Godavari Parulekar
 - b) Tarabai Shinde
 - c) Karnila Sorabji
 - d) Kauturba Gandhi
- 4) 'Women's Voice' organization _____ was established.
 - a) Mumbai
 - b) Madras
 - c) Delhi
 - d) Bangalore
- 5) _____ was politically educated women in Sultan Period.
 - a) Razia
 - b) Gulbadan
 - c) Mumtaz
 - d) Chandbibi
- 6) 'Humayunnama' book was written by _____.
 - a) Hamidabanu
 - b) Maham Angha
 - c) Gulbadan
 - d) Noorjhan
- 7) _____ is the first trained women teacher in Maharashtra.
 - a) Ramabai Ranade
 - b) Vijayalaxmi Pandit
 - c) Dhondo Keshav Karve
 - d) Karnila Sorabji
- 8) 'Prayag Mahila Vidyapith' was established in _____.
 - a) 1922
 - b) 1923
 - c) 1924
 - d) 1925
- 9) Hoisted the Flag of India in 1909 in the city Stutguard in Germany _____.
 - a) Meera Ben
 - b) Nanibala Devi
 - c) Bhikaji Kama
 - d) Shanti Ghosh
- 10) People identified Kasturba Gandhi with the name of _____.
 - a) Mother
 - b) Sister
 - c) Baa
 - d) Bhabhi
- 11) _____ was established Hindustani Sevika Dal.
 - a) Kalpana Datta
 - b) Hansa Mehata
 - c) Dr. N. S. Hardikar
 - d) Kalyan Sayyad

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - XI)
INDIAN ECONOMIC POLICY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14

- 1) भारतातील आजारी उद्योगांची ----- ही एक समस्या आहे.
 अ) कमी भांडवल
 ब) जुनी यंत्रसामग्री
 क) भ्रष्टाचारी प्रशासन
 ड) वरील सर्व
- 2) भारतातील समांतर अर्थव्यवस्थेचे ----- हे प्रमुख कारण आहे.
 अ) कर
 ब) काळा पैसा
 क) सार्वजनिक खर्च
 ड) सार्वजनिक कर्ज
- 3) भारताचे दुसरे औद्योगिक धोरण ---- वर्षी मांडले.
 अ) 1947
 ब) 1948
 क) 1951
 ड) 1956
- 4) राजकोषीय धोरणाचे ----- हे साधन आहे.
 अ) कर
 ब) सार्वजनिक कर्ज
 क) सार्वजनिक खर्च
 ड) वरील सर्व
- 5) चलनविषयक धोरणाचे ----- हे साधन आहे.
 अ) रोख राखीव प्रमाण
 ब) बँकदर
 क) वैधानिक रोखता प्रमाण
 ड) वरील सर्व
- 6) भांडवल बाजार ---- प्रकारचे भांडवल पुरविते.
 अ) अल्पकाळ
 ब) दीर्घकाळ
 क) स्थिर
 ड) ब आणि क
- 7) FRBM कायदा ----- यावर्षी लागू झाला.
 अ) 2000
 ब) 2001
 क) 2003
 ड) 2010
- 8) वित्त आयोगाची नेमणूक ही राज्यघटनेच्या ----- कलमानुसार केली जाते.
 अ) 280
 ब) 281
 क) 282
 ड) 283
- 9) ----- हे चौदाव्या वित्त अयोगाचे अध्यक्ष आहेत.
 अ) डॉ. सी. रंगराजन
 ब) विजय केळकर
 क) डॉ. वाय . व्ही. रेड्डी
 ड) डॉ. मॉन्टेकसिंग अहलूवालिया
- 10) ---- भारतातील भांडवल बाजाराचे नियंत्रण करते.
 अ) आरबीआय
 ब) एसबीआय
 क) सेबी
 ड) वरीलपैकी नाही

- 11) विनिमय दर व्यवस्थापन कायदा (FEMA) ----- यावर्षी करण्यात आला.
 अ) 1947 ब) 1973
 क) 1999 ड) 2001
- 12) निर्गमन धोरण ---- संबंधित आहे.
 अ) निर्यात ब) आयात
 क) अ आणि ब ड) वरीलपैकी नाही
- 13) ब्रिक्स ----- यावर्षी अस्तित्वात आली.
 अ) 2000 ब) 2010
 क) 2012 ड) 2015
- 14) आंतरराष्ट्रीय वित्त महामंडळ ----- यावर्षी अस्तित्वात आले.
 अ) 1955 ब) 1956
 क) 1957 ड) 1958

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) निर्गमन धोरण स्पष्ट करा.
 - 2) जागतिककीरणाचे संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) खाजगीकरण संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) भांडवल बाजाराची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 5) बहुराष्ट्रीय कंपनी संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 6) व्यवहारतोलाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) भारतातील आजारी उद्योगांच्या समस्या
 - 2) भारतातील वित्तीय क्षेत्रातील सुधारणा
 - 3) नाणेबाजार
 - 4) विदेशी भांडवल
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- भारतातील लघु उद्योगातील समस्या यावर सविस्तर चर्चा करा
 किंवा
 सन 1991 नंतरचे चलनविषयक धोरण स्पष्ट करा.
- प्र.5 जागतिक व्यापार संघटना आणि तिचा भारतीय अर्थव्यवस्थेतील विविध क्षेत्रांवरील परिणाम स्पष्ट करा 14

Seat
No.

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - XI)
INDIAN ECONOMIC POLICY

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) _____ is one of the problems of sick industries in India.
 - a) Low capital
 - b) Old machinery
 - c) Corrupted administration
 - d) All the above
- 2) _____ is the major cause of parallel economy in India.
 - a) Tax
 - b) Black Money
 - c) Public Expenditure
 - d) Public Debt
- 3) India's second industrial policy introduced in _____.
 - a) 1947
 - b) 1948
 - c) 1951
 - d) 1956
- 4) _____ is the instrument of fiscal policy.
 - a) Tax
 - b) Public debt
 - c) Public Expenditure
 - d) All the above
- 5) _____ is the instrument of monetary policy.
 - a) Cash reserve ratio
 - b) Bank rate
 - c) Statutory liquidity ratio
 - d) All the above
- 6) Capital market provides _____ capital.
 - a) Short run
 - b) Long run
 - c) Fixed
 - d) b and c
- 7) The FRBM Act became effective from _____.
 - a) 2000
 - b) 2001
 - c) 2003
 - d) 2010
- 8) Finance commission is appointed under Article _____ of the constitution.
 - a) 280
 - b) 281
 - c) 282
 - d) 283
- 9) _____ is the chairman of 14th finance commission.
 - a) Dr. C. Rangrajan
 - b) Vijay Kelkar
 - c) Dr. Y. V. Reddy
 - d) Dr. Montek Singh Ahluwalia
- 10) _____ controls capital market in India.
 - a) RBI
 - b) SBI
 - c) SEBI
 - d) None of the above
- 11) FEMA (Foreign Exchange Management Act) is _____.
 - a) 1947
 - b) 1973
 - c) 1999
 - d) 2001

- 12) EXIM policy is related with _____.
a) Export b) Import
c) a and b d) None of the above
- 13) BRICS came into existence in _____.
a) 2000 b) 2010
c) 2012 d) 2015
- 14) International finance corporation came into existence in _____.
a) 1955 b) 1956
c) 1957 d) 1958

Q.2 Write short answers. (Any Four)

16

- a) Explain the Exit Policy.
b) Explain the concept of Globalization.
c) Explain the concept of Privatization.
d) Explain the concept of Capital Market.
e) Explain the concept of MNC.
f) Explain the concept of Balance of Payment.

Q.3 Write short Notes. (Any Two)

12

- a) Problems of sick units in India
b) Financial sector reforms in India
c) Money market
d) Foreign capital

Q.4 Attempt any one of the following questions.

14

Discuss the problems of small scale industries in India.

OR

Explain the monetary policy since 1991.

Q.5 Explain the WTO and its impact on the different sector of the Indian Economy.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – II)
HISTORY OF MODERN WORLD (1900-1970 A.D.)

Day & Date: Friday, 15-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14
- 1) 'साम्राज्य' ही संज्ञा ----- काळापासून प्रचलित आहे.
 अ) प्राचीन ब) मध्ययुगीन
 क) आधुनिक ड) अश्मयुगीन
 - 2) पहिल्या महायुद्धात सुमारे ---- लाख लोक मारले गेले.
 अ) 60 ब) 70
 क) 80 ड) 90
 - 3) जगात जर्मन हाच एकमेव शुद्ध ----- वंश आहे.
 अ) क्षत्रिय ब) आर्य
 क) नाग ड) ख्रिश्चन
 - 4) दुसऱ्या महायुद्धाच्यावेळी ----- हे रशियाचे प्रमुख होते.
 अ) क्रुचेव्ह ब) ट्राटस्ली
 क) लेनीन ड) स्टॉलिन
 - 5) मार्क्सने आपल्या समाजवादास ----- असे नाव दिले आहे.
 अ) उदारमतवाद ब) साम्यवाद
 क) साम्राज्यवाद ड) भौतिकवाद
 - 6) राष्ट्रसंघाच्या सचिवालयात सुमारे ----- सेवक आहेत.
 अ) 750 ब) 700
 क) 650 ड) 600
 - 7) ----- यांनी ज्यू लोकांचा संहार केला.
 अ) केमालपाशा ब) लेनीन
 क) हिटलर ड) मुसोलिनी
 - 8) ----- हा हुकूमशाहीचा एक अविभाज्य भाग आहे.
 अ) शांतता ब) युद्ध
 क) समानता ड) समझोता
 - 9) आधुनिक काळातील ----- ही एक प्रभावशाली प्रेरणा बनली आहे.
 अ) समाजवाद ब) साम्यवाद
 क) उदारमतवाद ड) राष्ट्रवाद
 - 10) ----- हा पहिल्या महायुद्धाचा कालखंड होता.
 अ) 1914-1916 ब) 1914-1918
 क) 1914-1920 ड) 1914-1922

- 11) केमालपाशा हा ----- या देशांचा हुकूमशहा होता.
 अ) तुर्कस्थान ब) जर्मनी
 क) इटली ड) जपान
- 12) 1945 मध्ये संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सभासद राष्ट्रांची संख्या ----- होती.
 अ) 40 ब) 45
 क) 50 ड) 55
- 13) राष्ट्रवाद हे ----- राज्यक्रांतीचे अपत्य मानले जाते.
 अ) अमेरिकन ब) फ्रेंच
 क) रशियन ड) चीनी
- 14) मुसोलिनीने फॅसिस्ट लढाऊ संघटना ----- येथे स्थापन केली.
 अ) रोम ब) डाल्मेशिया
 क) फ्यूम ड) मिलान

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) साम्राज्यवादाचा अर्थ सांगून त्याच्या व्याख्या लिहा.
- 2) पहिल्या महायुद्धातील दोस्त राष्ट्रांच्या विजयाची कारणे सांगा.
- 3) नाझी पक्षाच्या तत्त्वज्ञानाची माहिती लिहा.
- 4) संयुक्त राष्ट्रसंघाची उद्दीष्टे सांगा.
- 5) उत्क्रांत समाजवाद व क्रांतीकारी समाजवाद यांची माहिती द्या.
- 6) केमालपाशाच्या सुधारणा सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) साम्राज्यवादाचे परिणाम सांगा.
- 2) वुड्रो विल्सनची 14 कलमी योजना
- 3) मुसोलिनीचे परराष्ट्रीय धोरण
- 4) संयुक्त राष्ट्रसंघाची कामगिरी सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

साम्यवाद म्हणजे काय ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

पहिल्या महायुद्धाची कारणे सांगून परिणामाची थोडक्यात चर्चा करा.

प्र.5 दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे व परिणाम सांगा.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – II)
HISTORY OF MODERN WORLD (1900-1970 A.D.)**

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) The concept of imperialism is in vogue from _____ times.
 - a) Ancient
 - b) Medieval
 - c) Modern
 - d) Stone age
- 2) _____ lakh people were killed in the first world war.
 - a) 60
 - b) 70
 - c) 80
 - d) 90
- 3) _____ is the only pure race in the world.
 - a) Kshatriya
 - b) Nordic race
 - c) Nagas
 - d) Christianity
- 4) _____ was the chife of Russia at the time of second world war.
 - a) Khrushchev
 - b) Trotsky
 - c) Lenin
 - d) stalin
- 5) Marks named after his socialism as _____.
 - a) Liberalism
 - b) Communism
 - c) Imperialism
 - d) Materialism
- 6) There are _____ employees in the League of Nations.
 - a) 750
 - b) 700
 - c) 650
 - d) 600
- 7) _____ killed millions of Jews.
 - a) Kemal Pasha
 - b) Lenin
 - c) Hitler
 - d) Mussolini
- 8) _____ is supposed to be the integral part of dictatorship.
 - a) Silence
 - b) War
 - c) Equality
 - d) Understanding
- 9) In the modern times the motivational force of _____ has become more powerful.
 - a) Socialism
 - b) Communism
 - c) Liberalism
 - d) Nationalism
- 10) _____ is the period of the first world war.
 - a) 1914-1916
 - b) 1914-1918
 - c) 1914-1920
 - d) 1914-1922
- 11) Kemal pasha was the dictator of _____ country.
 - a) Turkestan
 - b) Germany
 - c) Italy
 - d) Japan

- 12) In 1945 the total number of members of United Nations Organization (UNO) was _____.
a) 40	b) 45
c) 50	d) 55
- 13) Nationalism is a child of _____ Revolution.
a) America	b) French
c) Russian	d) Chinese
- 14) Mussolini founded the "Fascio Di Combattimento " in _____.
a) Rome	b) Dolmeshia
c) Fume	d) Milan

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) State the meaning of Imperialism and give definition.
- b) The causes of victory of Allied Nations in the first world war.
- c) Write on the philosophy of Nazism.
- d) The objectives of the United Nations Organization.
- e) Write on the Evolutionary and Revolutionary socialism.
- f) The Reformative measures of Kemal Pasha.

Q.3 Write short Note. (Any Two) 12

- a) The effect of Imperialism.
- b) 14 points of Woodrow Wilson
- c) The foreign policy of Mussolini
- d) The works of the United Nations Organization.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

State what is communism and write the salient features it.

OR

State the causes of the first world war and discuss its impact.

Q.5 State the causes of the second world war and discuss its impact. 14

Seat
No.

Set P

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - IV)**

THE THOUGHTS OF MAHATMA PHULE & DR. BABASAHEB AMBEDKAR

Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) डिप्रेस्ड क्लास मिशनची स्थापना केव्हा झाली?

अ) 18 ऑक्टोबर 1906	ब) 18 ऑक्टोबर 1907
क) 17 ऑक्टोबर 1905	ड) 18 ऑक्टोबर 1908
- 2) 'माझ्या आठवणी व अनुभव' हा ग्रंथ ----- यांनी लिहिला.

अ) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर	ब) वि.रा.शिंदे
क) महात्मा फुले	ड) राजर्षी शाहू
- 3) भारतीय समाजाचा मुख्य आधार ----- हा आहे.

अ) वर्ग	ब) धर्म
क) जात	ड) परंपरा
- 4) ----- मध्ये हिंदू मॅरेज ॲक्ट पास झाला.

अ) 1956	ब) 1955
क) 1954	ड) 1953
- 5) ----- साली मानगांव परिषद झाली.

अ) 1918	ब) 1919
क) 1920	ड) 1921
- 6) 'द प्रॉब्लेम ऑफ रुपी' हा ग्रंथ ----- यांनी लिहिला.

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	ब) दादाभाई नौरोजी
क) विठ्ठल रामजी शिंदे	ड) महात्मा फुले
- 7) काळाराम मंदिर सत्याग्रह केव्हा सुरु झाला?

अ) 1 एप्रिल 1930	ब) 20 मार्च 1928
क) 19 मार्च 1927	ड) 2 मार्च 1930
- 8) बोर्ड ऑफ एज्युकेशनची स्थापना केव्हा झाली?

अ) 1840	ब) 1841
क) 1842	ड) 1843
- 9) सिद्धार्थ कॉलेजची स्थापना केव्हा झाली?

अ) 1949	ब) 1948
क) 1947	ड) 1946
- 10) शेडयूल्ड कास्ट फेडरेशनचे पहिले अध्यक्ष कोण होते?

अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर	ब) एन.शिवराज
क) राजभोज	ड) दादासाहेब गायकवाड

- 11) 'स्वतंत्र मजूर पक्षाची' स्थापना केव्हा झाली?
 अ) 1936 ब) 1937
 क) 1938 ड) 1939
- 12) 'रानडे, गांधी अँड जीना' हा ग्रंथ ----- यांनी लिहिला.
 अ) जीना ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
 क) रानडे ड) महात्मा गांधी
- 13) 'अ कास्टस इज अँड इनक्लोजड क्लास' असे कोण म्हणतो?
 अ) महात्मा फूले ब) विठ्ठल रामजी शिंदे
 क) महात्मा गांधी ड) डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर
- 14) 'स्टेटस अँड मायनारिटीज' हा ग्रंथ केव्हा लिहिला?
 अ) 1948 ब) 1945
 क) 1946 ड) 1947

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) बोर्ड ऑफ एज्युकेशन
- 2) महाडचा सत्याग्रह
- 3) प्रबुद्ध भारत
- 4) स्वतंत्र मजूर पक्ष
- 5) हिंदु विवाह कायदा
- 6) दलित स्त्रियांची स्थिती

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) शाहू महाराजांचे शैक्षणिक कार्य.
- 2) जातीव्यवस्था आणि शिक्षण
- 3) सामाजिक इतिहास पद्धती
- 4) ब्रिटीशांचे शिक्षणविषयक धोरण

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे स्त्री सुधारणा विषयक कार्य स्पष्ट करा.
 किंवा

डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा इतिहासलेखन विषयक दृष्टिकोन सांगा

प्र.5 डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सामाजिक विचार स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
-------------	--

Set P

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - IV)**

THE THOUGHTS OF MAHATMA PHULE & DR. BABASAHEB AMBEDKAR

Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) When was established 'Depressed Class Mission'?
 - a) 18 October 1906
 - b) 18 October 1907
 - c) 17 October 1905
 - d) 18 October 1908
- 2) 'Mazya Aathavani va Anubhav' a book was written by_____.
 - a) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - b) V. R. Shinde
 - c) Mahatma Phule
 - d) Rajarshi shahu
- 3) The main pillar of Indian Society is_____.
 - a) Class
 - b) Religion
 - c) Cast
 - d) Tradition
- 4) The Hindu Marriage Act was passed in_____.
 - a) 1956
 - b) 1955
 - c) 1954
 - d) 1953
- 5) When was Mangaon Conference_____.
 - a) 1918
 - b) 1919
 - c) 1920
 - d) 1921
- 6) 'The Problem of Rupee' a book was written by_____.
 - a) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - b) Dadabhai Nouroji
 - c) Vitthal Ramji Shinde
 - d) Mahatma Phule
- 7) When was started 'Kalaram Mandir Satyagraha'?
 - a) 1 April 1930
 - b) 20 March 1928
 - c) 19 March 1927
 - d) 2 March 1930
- 8) When was established 'Board of Education'?
 - a) 1840
 - b) 1841
 - c) 1842
 - d) 1843
- 9) When was established 'Siddharth College'?
 - a) 1949
 - b) 1948
 - c) 1947
 - d) 1946
- 10) Who is the first president of Scheduled Caste Federation?
 - a) Dr. B. R. Ambedkar
 - b) N. Shivraj
 - c) Rajbhoj
 - d) Dadasaheb Gaikwad
- 11) When was established 'Independent Labour party'?
 - a) 1936
 - b) 1937
 - c) 1938
 - d) 1939

- 12) 'Ranade, Gandhi and Jinna' a book was written by____.
a) Jinna	b) Dr. Babasaheb Ambedkar
c) Ranade	d) Mahatma Gandhi
- 13) Who called 'A caste is an Enclosed class'?
a) Mahatma Phule	b) Vitthal ramji shinde
c) Mahatma Gandhi	d) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 14) When was written a book 'States and Minorities'?
a) 1948	b) 1945
c) 1946	d) 1947

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) Board of Education
- b) Satyagraha of Mahad
- c) Prabuddha Bharat
- d) Independent Labour Party
- e) Hindu Marriage Act
- f) Position of Dalit woman

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Educational work of Shahu Maharaj
- b) Education and caste system
- c) Method of social history
- d) Educational Policies of British.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Explain the work of Dr. Babasaheb Ambedkar on woman reforms.

OR

Explain the Dr. Babasaheb Ambedkar's views on historiography.

Q.5 Explain the social thoughts of Dr. Babasaheb Ambedkar. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019**Economics (Paper – XII)****INTERNATIONAL TRADE & FINANCE**Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) व्यवहारतोल संकल्पना ----- शी संबंधित आहे.
अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार ब) अंतर्गत व्यापार
क) राज्य व्यापार ड) स्थानिक व्यापार
- 2) व्यवहारतोल हे ----- ने बनलेले असते.
अ) चालू खाते ब) भांडवली खाते
क) दोन्ही अ आणि ब ड) वरील पैकी नाही
- 3) आंतरराष्ट्रीय व्यापारामध्ये जेव्हा खर्चा पेक्षा उत्पन्न अधिक असते तेव्हा त्या व्यवहारतोलास ----- व्यवहारतोल असे म्हणतात.
अ) तुटीचा ब) शिलकीचा
क) प्रतिकूल ड) वरीलपैकी नाही
- 4) ----- हे व्यवहारतोलातील असमतोलाचे कारण आहे.
अ) व्यापारचक्रे ब) निर्यातीला असलेली मागणी
क) आयातीचे प्रमाण ड) वरील सर्व
- 5) व्यवहारतोल ----- वर अवलंबून असतो.
अ) आयातीचा दर ब) निर्यातीचा दर
क) विनिमयदर ड) वरीलपैकी नाही
- 6) ----- हा व्यवहारतोलातील असमतोल दूर करण्याचा उपाय आहे.
अ) चलनाचे अवमूल्यन ब) देशांतर्गत किंमत स्थैर्य
क) आयात निर्यातीवर नियंत्रण ड) वरील सर्व
- 7) मौद्रिक दृष्टीकोनामध्ये व्यवहारतोलाचा संबंध ----- शी जोडला आहे.
अ) पैशाचा पुरवठा ब) वस्तूंचा पुरवठा
क) सेवांचा पुरवठा ड) वरीलपैकी नाही
- 8) FDI म्हणजे -----
अ) विदेशी थेट गुंतवणूक ब) अन्न विकास निर्देशक
क) विदेशी विकास संस्था ड) वरीलपैकी नाही
- 9) SEZ म्हणजे -----
अ) विशेष आर्थिक क्षेत्र ब) सामाजिक-आर्थिक क्षेत्र
क) विशेष निर्यात क्षेत्र ड) वरीलपैकी नाही
- 10) WTO म्हणजे -----
अ) जागतिक पर्यटन संघटना ब) जागतिक वाहतूक संघटना
क) जागतिक व्यापार संघटना ड) वरीलपैकी नाही

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – XII)
INTERNATIONAL TRADE & FINANCE

Day & Date: Monday, 11-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The concept of balance of payment is related with _____.
 a) International trade b) Internal trade
 c) State trade d) Local trade
- 2) Balance of payment is composed of _____.
 a) Current account b) Capital account
 c) Both a & b d) None of the above
- 3) In an international trade when the receipts are greater than the payments then that balance of payment is known as _____ balance of payment.
 a) Deficit b) Surplus
 c) Unfavorable d) None of the above
- 4) _____ is the cause of disequilibrium in the balance of payment.
 a) Trade cycle b) Demand for export
 c) Size of import d) All the above
- 5) Balance of payment depends upon _____.
 a) Rate of import b) Rate of export
 c) Rate of exchange d) None of the above
- 6) _____ is the measure to correct the disequilibrium in the balance of payment.
 a) Devaluation of currency b) Domestic price stability
 c) Control on import export d) All the above
- 7) In monetarist approach the balance of payments is linked with _____.
 a) Money supply b) Supply of goods
 c) Supply of services d) None of the above
- 8) FDI means _____.
 a) Foreign Direct Investment
 b) Food Development Index
 c) Foreign Development Institution
 d) None of the above
- 9) SEZ means _____.
 a) Special Economic Zone b) Socio Economic Zone
 c) Special Export Zone d) None of the above

- 10) WTO means _____.
a) World Tourist Organization b) World Transport Organization
c) World Trade Organization d) None of the above
- 11) WTO comes into existence in the year _____.
a) 1985 b) 1991
c) 1995 d) 2005
- 12) _____ is the name for International Bank for Reconstruction and Development.
a) World Bank b) Asian Bank
c) International Monetary Fund d) None of the above
- 13) The "General Agreement on Tariff and Trade" come in to force in _____.
a) 1947 b) 1957
c) 1967 d) 1997
- 14) IMF provides _____ finance.
a) Short term b) Long term
c) Agricultural d) Industrial

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) What is balance of payment?
- b) What is exchange rate?
- c) Explain Special Economic Zone.
- d) Explain the objectives of World Trade Organization.
- e) State the achievements of International Monetary Fund.
- f) State the achievements of World bank.

Q.3 Answer the following questions. (Any Two) 12

- a) Explain the components of balance of payment.
- b) Explain Gold standard.
- c) Explain the concept of Foreign Trade Multiplier.
- d) Explain the concept of import substitution.

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Explain the role of FDI in economic development.

OR

Discuss the impact of liberalization on India's Foreign Trade.

Q.5 Discuss the merits and demerits of fixed exchange rate. 14

Seat
No.

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - V)**

HISTORY OF INDIA (650 A.D.-1200 A.D.) (SOCIAL & CULTURAL)

Day & Date: Wednesday, 13-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) प्राचीन भारतातील ---- पद्धती जातीसंस्था निर्माण होण्यास कारणीभूत ठरली.
अ) वर्ण
क) शिक्षण
ब) आश्रम
ड) विवाह
- 2) वरिष्ठ वर्णीय पुरुष आणि कनिष्ठ वर्णीय स्त्री यांच्या विवाहाला ---- विवाह म्हणतात.
अ) प्रतिलोम
क) गंधर्व
ब) अनुलोम
ड) राक्षस
- 3) ब्रम्हचर्याश्रमाची सुरुवात ---- संस्कारानंतर होते.
अ) पुसवन
क) उपनयन
ब) वेदारंभ
ड) समावर्तन
- 4) प्राचीन तामिळ वाङ्मयाला ---- नावाने ओळखले जाते.
अ) पुरुषसुक्त
क) वेदमिमांसा
ब) वेदसंहिता
ड) संगम
- 5) महावीराचा जन्म ---- येथे झाला.
अ) कुंदग्राम
क) पावा
ब) लुंबिनी
ड) कुशीनगर
- 6) गौतम बुद्धांना ---- या ठिकाणी ज्ञान प्राप्ती झाली.
अ) सांची
क) सारनाथ
ब) बोधगया
ड) वैशाली
- 7) हर्षचरित्राचे लेखन ---- यांनी केले?
अ) दंडी
क) बाणभट्ट
ब) कालीदास
ड) विशाखादत्त
- 8) द्रविड मंदीर वास्तुकलामध्ये ---- हे मुख्य वैशिष्ट्य आहे.
अ) शिखर
क) मंडप
ब) विमान
ड) गोपुरम
- 9) विशिष्टाद्वैत सिद्धांत ---- यांनी मांडला.
अ) शंकराचार्य
क) माधवाचार्य
ब) रामानुजाचार्य
ड) शुक्राचार्य
- 10) इ.स. 7 व्या शतकाच्या काळात बौद्धधर्मातील ---- पंथ लोकप्रिय होता.
अ) महायान
क) हिनयान
ब) वज्रयान
ड) थेरवाद

- 11) तामिळनाडूमधील वैष्णव भक्तांना ---- नावाने ओळखले जाते.
 अ) अयप्पा ब) पेरियार
 क) अलवार ड) नयनार
- 12) पाल राजा धर्मपाल यांनी ---- बुद्धीस्ट विद्यापीठाला मदत केली.
 अ) नालंदा ब) काशी
 क) वल्लभी ड) विक्रमशीला
- 13) ओरिसा मंदिर वास्तुकलेचे ---- गर्भगृह वैशिष्ट्यपूर्ण असते.
 अ) पंचरथ ब) त्रिदल
 क) द्विदल ड) यापैकी नाही
- 14) ऐहोळ येथील ---- मंदिर हे द्रविड व नागर शैली संबंधित आहे.
 अ) मार्तंड ब) विरूपाक्ष
 क) शिव ड) दुर्गा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) मीमांसा दर्शन स्पष्ट करा.
- 2) बौद्ध धर्मातील पंचशीलाची माहिती लिहा.
- 3) जैन धर्म पंथाची माहिती लिहा.
- 4) चालुक्य वास्तुकलेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 5) मंदिर वास्तुकलेचे मुख्य प्रकार लिहा.
- 6) रेखाशिखर म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) तक्षशिला विद्यापीठ
- 2) बुद्धिस्ट आष्टांगमार्ग
- 3) पल्लवांची मुर्तीकला
- 4) संगम वाङ्मय

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

महावीरांचे चरित्र आणि शिकवण स्पष्ट करा.

किंवा

प्राचीन भारतातील (650 ते 1200 A.D) सामाजिक स्तराची चर्चा करा.

प्र.5 प्रादेशिक विविध मंदिर वास्तुकलेची माहिती द्या.

14

Seat
No.

**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - V)**

HISTORY OF INDIA (650 A.D.-1200 A.D.) (SOCIAL & CULTURAL)

Day & Date: Wednesday, 13-11-2019
Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) _____ system in Ancient India was responsible to from caste system.
a) Varna
b) Ashram
c) Education
d) Marriage
- 2) The marriage between higher caste man and lower caste women was called _____ marriage.
a) Pratilom
b) Anulom
c) Gandharva
d) Rakshas
- 3) Brahmacharyashram was started after the _____ Sanskara.
a) Pusavan
b) Vedarambh
c) Upanayan
d) Samavartan
- 4) The early Tamil literature was known by _____.
a) Purushsukta
b) Vedsanhita
c) Vedmimmansa
d) Sangam
- 5) Mahaveer was born in _____ place.
a) Kundagram
b) Lumbini
c) Pawa
d) Kushinagar
- 6) _____ place Gautam Bhuddha was got the enlightenment.
a) Sanchii
b) Bodhagaya
c) Sarnath
d) Vaishali
- 7) Harshcharit was written by _____.
a) Dandi
b) Kalidas
c) Banabhatta
d) Vishakhadatta
- 8) _____ was the main feature of the Dravid style of temples.
a) Shikhar
b) Viman
c) Mandap
d) Gopuram
- 9) _____ was propounded the Vishishta Advait theory.
a) Shankaracharya
b) Ramanujacharya
c) Madhavacharya
d) Shukracharya
- 10) During the period of 7th century A.D. _____ sect of Buddhism was popular.
a) Mahayan
b) Vajrayan
c) Hinyan
d) Therwad
- 11) Vaishnav devotee from Tamil Nadu is known as _____.
a) Ayappa
b) Periyar
c) Alwar
d) Nayanar

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – VI)
HISTORY OF U.S.S.R. (1917 A.D.-1977 A.D.)

Day & Date: Thursday, 14-11-2019
 Time: 03:00 PM To 05:30 PM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) इ.स. 1955–1964 या काळात रशियामध्ये ---- यांची सत्ता होती.
 अ) खुश्चेव्ह ब) कांगानाव्हिच
 क) कोसोजीन ड) ब्रेझनेव
- 2) कांगानाव्हिच यांचा जन्म ----- या वर्षी झाला .
 अ) 1891 ब) 1892
 क) 1893 ड) 1994
- 3) इ.स.1953 मध्ये ----- यांची गृहमंत्री पदावरून हकालपट्टी करण्यात आली.
 अ) मालेन्कोव ब) लावरेंती बेरिया
 क) मोलोतोव ड) बुल्गानिन
- 4) मालेन्कोव यांच्यानंतर प्रधानमंत्री म्हणून ----- यांनी सुत्रे स्वीकारली.
 अ) बुल्गानिन ब) मार्शल झुकोव्ह
 क) खुश्चेव्ह ड) यापैकी नाही
- 5) रशियाने 183.41 कोटी डॉलर्सचे दिर्घ मुदतीचे कर्ज ----- या देशाला दिले.
 अ) क्युबा ब) भारत
 क) व्हिएतनाम ड) चीन
- 6) फिडेल कॅस्ट्रो हा ----- देशाचा प्रमुख होता.
 अ) क्युबा ब) व्हिएतनाम
 क) चीन ड) यापैकी नाही
- 7) रशियाने अण्वस्त्रचाचणी बंदी या करारावर ----- रोजी सही केली.
 अ) 05 ऑगस्ट, 1963 ब) 10 जुलै, 1963
 क) 5 ऑगस्ट, 1962 ड) 12 ऑगस्ट, 1963
- 8) समाजवादी राष्ट्रात मैत्री, सहकार्य व परस्पर मदत या आधारावर ----- करार घडून आला.
 अ) नाटो ब) वार्सा
 क) जिनिव्हा ड) यापैकी नाही
- 9) इ.स. ----- भारत रशिया करार झाला.
 अ) 1976 ब) 1971
 क) 1978 ड) 1979
- 10) रशियाने अवकाशात पाठविलेला पहिला अंतराळवीर ----- होता.
 अ) लायका ब) युरी गागरीन
 क) लुना ड) कोमरोव्ह

- 11) शीतयुद्ध हा शब्द सर्वप्रथम ---- या इतिहासकारांनी वापरला.
 अ) जॉर्ज ओरवेल ब) लिपमॅन
 क) बायम जेम्स ड) झिनोनिव्ह
- 12) खुश्चेव्ह यांनी इ.स. ---- साली चीनला भेट दिली.
 अ) 1965 ब) 1966
 क) 1967 ड) 1968
- 13) स्टॅलिनग्राडचे जुने नाव ---- होते.
 अ) पेट्रोग्राड ब) वोल्गोग्राड
 क) मास्को ड) यापैकी नाही
- 14) सप्तवार्षिक योजनेची सुरुवात ----- साली झाली.
 अ) 1952 ब) 1954
 क) 1956 ड) 1960

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- 1) खुश्चेव्ह व माओ-त्से-तुंग यांच्या संबंधाविषयी माहिती लिहा.
- 2) ब्रेझनेव्ह यांचे परराष्ट्र धोरण काय होते ?
- 3) रशिया व व्हिएतनाम यांच्या संबंधाविषयी माहिती द्या.
- 4) क्युबा समस्याविषयी माहिती द्या.
- 5) रशियामधील वैज्ञानिक प्रगती याविषयी माहिती द्या.
- 6) रशियांच्या नियोजनाची ध्येय कोणती होती?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) रशिया व भारत संबंध
- 2) रशियातील तंत्रज्ञानविषयक सुधारणा
- 3) ब्रेझनेव्ह
- 4) शिक्षण आणि विज्ञान

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

अमेरिका व रशिया यांच्या परराष्ट्रीय धोरणाविषयी चर्चा करा.
 किंवा

खुश्चेव्ह यांचे अंतर्गत धोरण स्पष्ट करा.

प्र.5 रशियातील कृषीविकास विषयक माहिती द्या. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Sociology (Paper – II)

SOCIOLOGY OF INDIAN SOCIETY

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'The Scheduled Tribe' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
अ) एस. सी. दूबे
ब) डी. पी. मुखर्जी
क) इरावती कर्वे
ड) जी. एस. धूर्ये
- 2) भारतातील कोणत्या विद्यापीठामध्ये सर्वप्रथम समाजशास्त्र हा विभाग सुरु करण्यात आला?
अ) कलकत्ता
ब) लखनौ
क) मैसूर
ड) मुंबई
- 3) बुद्धांची मुख्य शिकवण ---- मध्ये आढळते.
अ) आर्मसत्त
ब) लोकायत
क) स्मृती
ड) नितीसार
- 4) कर्म सिद्धांत हे प्रामुख्याने ---- तत्त्वज्ञानाशी निगडित आहे?
अ) जैन
ब) हिंदू
क) बौद्ध
ड) वरीलपैकी नाही
- 5) 'एकता व विविधता' ----- समाजाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) शहरी
ब) आदिवासी
क) भटके
ड) भारतीय
- 6) भारतीय समाजशास्त्र संस्थेचे संस्थापक कोण आहेत?
अ) जी. एस. धूर्ये
ब) योगेंद्र सिंह
क) एस. सी. दूबे
ड) वरीलपैकी नाही
- 7) 'भारतीय समाजशास्त्र संस्थेव्दारे' खालीलपैकी कोणते नियतकालिक प्रकाशित केले जाते?
अ) सोशियॉलॉजीकल रिव्ह्यू
ब) सोशियॉलॉजीकल बुलेटीन
क) मॅन इन इंडिया
ड) वरीलपैकी नाही
- 8) मुंबई विद्यापीठामध्ये समाजशास्त्र विभागाची स्थापना कोणी केली?
अ) पॅट्रीक गेडीस
ब) के. एम. कपाडीया
क) राधाकमल मुखर्जी
ड) इरावती कर्वे
- 9) वंचित समुदायांच्या अध्ययनासाठी खालीलपैकी प्रामुख्याने कोणत्या दृष्टीकोणाचा अवलंब समाजशास्त्राज्ञांनी केला?
अ) सबअलर्टन
ब) प्राच्यविद्या
क) ऐतिहासिक
ड) वरीलपैकी नाही

- 10) जी. एस. धुर्ये यांनी भारतीय समाजाच्या अध्ययनासाठी खालीलपैकी कोणता दृष्टीकोन अवलंबिला?
 अ) प्राच्यविद्या ब) मार्क्सवादी
 क) संरचनात्मक कार्यवादी ड) सबअलर्टन
- 11) बौद्ध साहित्य प्रामुख्याने----- भाषेशी संलग्नीत आहे?
 अ) पाली ब) फारसी
 क) मराठी ड) वरीलपैकी नाही
- 12) खालीलपैकी कोण संरचनात्मक कार्यवादी अभ्यासक नाहीत?
 अ) ए. आर. देसाई ब) ए. के. सरण
 क) एस. सी. दूबे ड) डी. एफ. पॅकॉक
- 13) खालीलपैकी कोणते समाजशास्त्रातील लोकप्रिय नियतकालिक आहे?
 अ) फ्रंटलाइन ब) इंडिया टूडे
 क) सोशल चेंज ड) कॉमपीटेटीव्ह सक्सेस
- 14) 'सांस्कृतीकीकरण' ही संकल्पना खालीलपैकी कोणी मांडली?
 अ) ए. आर. देसाई ब) एम. एन. श्रीनीवास
 क) एस. सी. दूबे ड) डी. एफ. पॅकॉक

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) हिंदू तत्त्वज्ञानातील चार आश्रम व्यवस्था कोणत्या आहेत?
- 2) बुद्धांची सामाजिक समतेची संकल्पना काय आहे?
- 3) प्राच्यविद्या दृष्टीकोन म्हणजे काय?
- 4) संरचनात्मक -कार्यवादी दृष्टीकोन म्हणजे काय?
- 5) सोशीऑलॉजीकल बुलेटीन या नियतकालिकेचे महत्त्व?
- 6) मार्क्सवादी दृष्टीकोनाची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) भारतीय समाजाच्या तत्त्वज्ञानाचे अधिष्ठान
- 2) भारतीय समाजशास्त्र संस्थेचे महत्त्व
- 3) राष्ट्र बांधणीतील लोकशाहीचे योगदान
- 4) संरचनात्मक कार्यवादी दृष्टीकोन भारतातील खेड्यांचे अध्ययन

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

स्वतंत्र विद्याशाखा म्हणून समाजशास्त्राच्या विकासामध्ये भारतातील विद्यापीठांचे योगदान सविस्तर स्पष्ट करा.

किंवा

सबअलर्टन दृष्टीकोन म्हणजे काय? डॉ. आंबेडकरांचे भारतीय समाजाच्या अध्ययनासाठी सबअलर्टन दृष्टीकोनासंदर्भातील योगदान विशद करा.

प्र.5 भारतीय समाजातील 'एकता व विविधता' ही प्रक्रिया सविस्तर स्पष्ट करा.

14

- 11) ----- म्हणजे मानसशास्त्रीय गुणांचा संच आणि यंत्रणा ज्या व्यक्तित्वाचा अंतर्गत असतात.
 अ) स्वभाव ब) मानसिकता
 क) व्यक्तित्त्व ड) बोधावस्था
- 12) ए.आर.ए.एस्. प्रणाली ----- यांनी सुचविली.
 अ) आयझेंक ब) ग्रे
 क) झुकरमन ड) पॅव्हलॉव्ह
- 13) ----- प्रकारचे व्यक्तित्त्व हृदयविकार व हृदयाचे झटके यांच्याशी निगडित असते.
 अ) ए ब) बी
 क) सी ड) डी.
- 14) ----- मज्जासंस्था 'लढा किंवा पळा' प्रतिक्रिया जागृत करते.
 अ) मध्यवर्ती ब) सहानुभूती
 क) परासहानुभूती ड) कायिक

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) प्रमाणकेंद्री संशोधन म्हणजे काय?
 ब) एल्-डाटा म्हणजे काय?
 क) आयझेंक यांचे व्यक्तित्त्व प्रारूप स्पष्ट करा.
 ड) मनोविश्लेषणाची तंत्रे स्पष्ट करा.
 इ) व्यक्तित्त्वाचे भारतीय प्रारूप स्पष्ट करा.
 फ) विगिन्स यांच्या व्यक्तित्त्व प्रारूपात कोणते गुण समाविष्ट आहेत?
 ग) क्लॉनिंगर यांचे व्यक्तित्त्वाचे त्रिमिती प्रारूप स्पष्ट करा.

प्र.3 कोणत्याही दोनोंवर टीपा लिहा.

12

- अ) व्यक्तित्त्वाचे पंचघटक प्रारूप
 ब) झुकरमन यांचा वेदन शोधन सिद्धांत.
 क) चिंतेचे प्रकार
 ड) प्रक्षेपण तंत्रे

प्र.4 उत्तरे लिहा (कोणतेही एक)

14

- अ) व्यक्तित्त्वाचा मनोविश्लेषण सिद्धांत स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) काळानुसार व्यक्तित्त्वा मध्ये आढळून येणारी स्थिरता, सुसंगतता व बदल स्पष्ट करा.

प्र.5 व्यक्तित्त्व संकल्पना स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper- II)
PERSONALITY PSYCHOLOGY

Day & Date: Friday, 15-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 PM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figure to the right indicates full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ proposed "16 PF" test.
 - a) Eysenck
 - b) Cattell
 - c) Jung
 - d) Adler
- 2) Big five factor model of personality is proposed by _____.
 - a) Freud
 - b) Goldberg
 - c) Allport
 - d) White
- 3) NEO-PI test is created by _____.
 - a) Carl Rogers
 - b) Abraham Maslow
 - c) Costa & Macrae
 - d) George Kelly
- 4) Cattell's trait theory of personality is based on _____ statistical technique.
 - a) Correlation
 - b) Factor Analysis
 - c) Anoua
 - d) None of these
- 5) Reinforcement sensitivity theory is proposed by _____.
 - a) Watson
 - b) Bandura
 - c) Skinner
 - d) Gray
- 6) _____ neurotransmitter plays an important role in depression and anxiety.
 - a) Dopamine
 - b) GABA
 - c) Acetylcholine
 - d) Serotonin
- 7) _____ is the third stage of psychosexual development.
 - a) Phallic
 - b) Anal
 - c) Oral
 - d) Latency
- 8) _____ published his book "The Interpretation of dreams" in 1900
 - a) Victor Frankl
 - b) Rollo May
 - c) Sigmund Freud
 - d) William James
- 9) Ego operates according to _____ principle.
 - a) Reality
 - b) Pleasure
 - c) Moral
 - d) None of these
- 10) Rorschach inkblot test was developed in _____.
 - a) 1919
 - b) 1920
 - c) 1921
 - d) 1922
- 11) _____ is the set of psychological traits and mechanisms within the individual.
 - a) Temperament
 - b) Mentality
 - c) Personality
 - d) Consciousness

- 12) ARAS system is suggested by _____.
 a) Eysenck b) Gray
 c) Zucherman d) Pavlov
- 13) Type _____ personality is associated with heart disease and heart attacks.
 a) A b) B
 c) C d) D
- 14) _____ nervous system activates fight or flight response.
 a) Central b) Sympathetic
 c) Parasympathetic d) Somatic

Q.2 Write the answers of following questions (Any Four): **16**

- 1) What is nomothetic research?
- 2) What is L-data?
- 3) Explain Eysenck’s model of personality?
- 4) Explain techniques of psychoanalysis.
- 5) Explain Indian model of personality.
- 6) Which traits are included in Wiggins model of personality?
- 7) Explain Cloninger’s tridimensional model of personality.

Q.3 Write short notes (Any Two): **12**

- 1) Five factor model of personality.
- 2) Zuckerman’s theory of sensation seeking
- 3) Types of anxiety
- 4) Projective techniques

Q.4 Answer any one of the following questions: **14**

Explain Psychoanalytic theory of personality.
 OR
 Explain stability, coherence and change in personality over time.

Q.5 Explain the concept of personality. **14**

- 11) मानव संसाधन विकासाचा ----- हा एक घटक आहे.
 अ) बेकारी ब) शिक्षण
 क) दारिद्रय ड) यापैकी सर्व
- 12) समतोल वाढीचे समर्थन प्रामुख्याने ---- यांनी केले.
 अ) नकर्स ब) हर्वमन
 क) सिंगर ड) किंडलबर्जर
- 13) श्रीमती जोन रॉबिन्सन यांचे वृद्धी प्रतिमान ----- सिद्धांत म्हणून देखील ओळखला जातो.
 अ) भांडवल संग्रहण ब) बचत क्षमता
 क) गुंतवणूक कार्यक्षमता ड) वरीलपैकी नाही
- 14) उच्चा वृद्धी प्रतिमान ----- प्रतिमान म्हणून ओळखले जाते.
 अ) व्दिकेत्रीय ब) त्रिकेत्रीय
 क) बहुक्षेत्रीय ड) वरीलपैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) आर्थिक विकासाचे संस्थात्मक निकष कोणते?
- 2) असमतोलीत विकास संकल्पना स्पष्ट करा.
- 3) व्दिलतावाद संकल्पना स्पष्ट करा.
- 4) मानव संसाधन विकास संकल्पना स्पष्ट करा.
- 5) आर्थिक विकास संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) दारिद्रयाच्या दृष्टीचक्राची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) अविकसित देशांची वैशिष्ट्ये
- 2) दारिद्रय आणि पर्यावरण
- 3) नवप्रवर्तकाची कार्ये
- 4) भांडवलशाहीतील अरिष्टे

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

हॅरॉड डोमटचे आर्थिक वृद्धी प्रतिमान स्पष्ट करा.

प्र.5 आर्थिक वृद्धीवर परिणाम करणारे विविध घटक स्पष्ट करा.

14

- 12) _____ is the leading advocates of balanced growth.
a) Nurkse
b) Hirschman
c) Singer
d) Kindleberger
- 13) Mrs. John Robinson's growth model is also known as theory of _____.
a) Capital Accumulation
b) Saving potential
c) Investment efficiency
d) None of the above
- 14) Uzawa growth model is known as _____ growth model.
a) Two sector
b) Three sector
c) Multi sector
d) None of the above

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- a) What are the institutional indicators of economic development.
b) Explain the imbalanced growth.
c) Explain the dualism.
d) Explain the Human Resource Development.
e) Explain the concept of Economic development.
f) Explain the concept of vicious circle of poverty.

Q.3 Answer any two of the following questions. 12

- a) Characteristics of underdeveloped countries
b) Poverty and Environment
c) Functions of Innovator
d) Crisis in capitalism

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Explain the theory of Demographic transition.

OR

Explain the Harrod Domer model of economic growth.

Q.5 Explain the various factory of affecting on economic growth. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - II)
MAJOR IDEAS AND ISSUE IN PUBLIC ADMINISTRATION**

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'POSDCORB' या अक्षरांमध्ये ---- या प्रशासकीय क्रियेचा समावेश होत नाही.
अ) निर्णय निर्धारण ब) समन्वय
क) नियोजन ड) अहवाल
- 2) M³ या शब्दाच्या माध्यमातून प्रशासनाची व्याप्ती कोणी सांगितली आहे?
अ) वुड्रोविल्सन ब) पर्सी मॅक्वीन
क) एल.डी.व्हाईट ड) ल्युथर ग्युलिक
- 3) स्टाफ व लाईन या संकल्पना ---- प्रशासनातून घेतल्या आहेत.
अ) विकास ब) सैनिक
क) नवलोकप्रशासन ड) महसूल
- 4) ---- हे लोकप्रशासनाचे एक वैशिष्ट्य आहे.
अ) नफा मिळवणे ब) राजकीय बांधिलकी
क) सार्वजनिक जबाबदारी ड) राजकीय उत्तरदायित्व
- 5) लोकप्रशासनावर ---- चे नियंत्रण असते.
अ) कायदेमंडळ ब) उद्योगपती
क) नोकरशाही ड) राजकीय पुढारी
- 6) लोकनिगमांवर ---- नियंत्रण असते.
अ) मंत्रिमंडळ ब) उपराष्ट्रपती
क) राजदूत ड) सर्वोच्चन्यायालय
- 7) ---- हा नियंत्रण कक्षा निश्चित करणारा घटक आहे.
अ) प्रक्रिया ब) नेतृत्व
क) वेतन ड) बक्षिस
- 8) नफा मिळवणे हा ---- चा उद्देश असतो.
अ) खासगी प्रशासन ब) सुशासन
क) लोकप्रशासन ड) खासगी व लोकप्रशासन
- 9) ---- हा संघटनेतील सर्वात मोठा व महत्त्वाचा घटक आहे.
अ) स्वतंत्र स्वयंनियंत्रित मंडळ ब) मंत्रिमंडळ सचिवालय
क) लोकनिगम ड) खाते
- 10) भारतातील खासगीकरणामुळे धोरणामुळे लोकनिगमांना ---- समस्येचा सामना करावा लागत आहे.
अ) गुंतवणूक ब) अकार्यक्षमता
क) निर्गुंतवणूक ड) वशिलेबाजी

- 11) सनदी सेवेतील कर्मचाऱ्यांमधील मतभेद व संघर्ष टाळण्यासाठी संघटनेत ----- हे तत्व स्विकारणे आवश्यक असते.
अ) समन्वय ब) नियंत्रणकक्षा
क) आज्ञैक्य ड) पदसोपान
- 12) भारत सरकारच्या लोकनिगमांमध्ये ----- चा अंतर्भाव होत नाही.
अ) किंगफिशर एअर लाईन्स ब) एअर इंडिया
क) भारतीय जीवन बीमा निगम ड) भारतीय स्टेट बँक
- 13) प्रशासन ही शासनाची चौथी शाखा आहे, असे ----- यांनी म्हटले आहे.
अ) एल.डी.व्हाईट ब) विलोबी
क) पॉल अॅपलबी ड) एफ. डब्लू. टेलर
- 14) लोकप्रशासनाचे जनक म्हणून ----- यांना ओळखले जाते.
अ) वुड्रोविल्सन ब) एल.डी.व्हाईट
क) सेंट सायमन ड) पॉल अॅपलबी

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) लाईन घटकाचे प्रकार सांगा.
- 2) खासगी प्रशासन आणि लोकप्रशासन यातील फरक सांगा.
- 3) आज्ञाधारक सत्तेची एकता
- 4) पोस्टकोर्ब
- 5) लोकप्रशासनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 6) लोकनिगमांची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) लोकनिगम
- 2) अधिकारपद परंपरेचे तत्त्व
- 3) समन्वय
- 4) स्टाफ घटकाचे प्रकार कोणते?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

भारतातील लोकनिगमांवरील मंत्रिमंडळाचे व संसदेचे (कायदेमंडळ) नियंत्रण स्पष्ट करा.

किंवा

सार्वजनिक धोरण निश्चितीमधील राजकीय पक्षाची भूमिका .

प्र.5 लोकप्रशासनाचा अर्थ, स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper-II)
MAJOR IDEAS AND ISSUE IN PUBLIC ADMINISTRATION

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing the correct alternative given below. 14

- 1) The word 'POSDCORB' have not included the administrative process of _____.
 a) Decision Making b) Co – ordination
 c) Planning d) Reporting
- 2) _____ has explained the scope of administration by using the term M³?
 a) Woodrow Wilson b) Parcci macwin
 c) L. D. White d) Luther Gullick
- 3) The concept of staff and Line is taken from _____ administration.
 a) Development b) Military
 c) New Public Administration d) Revenue
- 4) _____ is a characteristics of Public Administration.
 a) Getting a Profit b) Political Commitment
 c) Public responsibility d) Political accountability
- 5) _____ control over the Public Administration.
 a) Legislature b) Industrialists
 c) Bureaucracy d) Political Leaders
- 6) The control over Public Corporation is _____.
 a) Executive council b) Vice President
 c) Diplomate d) Supreme Court
- 7) _____ is determinant element of span of control.
 a) Process b) Leadership
 c) Salary d) Prize
- 8) The getting the profit is not the object of _____.
 a) Private Administration
 b) Good Governance
 c) Public Administration
 d) Public and Private Administration
- 9) _____ is the important and largest unit of Organization.
 a) Independent Regulatory
 b) Secretariat of cabinet commission
 c) Public corporation
 d) Department
- 10) Due to Privatization Policy in India, Public corporations are in Position to face the problem of _____.
 a) investment b) inefficiency
 c) disinvestment d) favouritism

- 11) खालीलपैकी कोणता पाण्यापासून निर्माण होणारा आजार आहे?
 अ) कॉलरा ब) गोवर
 क) माकड खोकला ड) क्षयरोग
- 12) पंचकर्म उपचार पद्धती ----- या औषधीपद्धतीमध्ये उपयोगात आणली जाते.
 अ) निसर्गोपचार ब) युनानी
 क) आयुर्वेदिक ड) अॅलोपॅथी
- 13) सुश्रुत संहिता हा ----- ज्ञानाचा संग्रह आहे.
 अ) औषधी ब) शस्त्रक्रिया
 क) रोगनिदान ड) यापैकी नाही
- 14) पहिला मेंदूच्या शस्त्रक्रियेचा तज्ञ कोण?
 अ) हनेमन ब) चरक
 क) हार्वे ड) कुशिंग

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) आरोग्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) आरोग्याचा नामांकन दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- 3) उपचारात्मक औषधीपद्धती स्पष्ट करा.
- 4) खानपानाची बदलती सवय ही आजारासाठी कशी कारणीभूत आहे?
- 5) निसर्गोपचार ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) चार धातुंचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) होमियोपॅथी औषधी पद्धती
- 2) ताण-तणावाची आजारपणाची भूमिका स्पष्ट करा.
- 3) आजाराचे मानसिक कारण
- 4) प्रतिबंधात्मक औषधी

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

आरोग्य म्हणजे काय ते सांगून आरोग्याचे विविध पैलू स्पष्ट करा.
 किंवा

उपचाराच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

प्र.5 आरोग्याचा शिक्षण, धर्म, कुटुंब आणि विवाहाशी असलेला आंतरसंबंध स्पष्ट करा.

14

- 12) Panchkarma therapy is applied in _____ medicine system.
 a) Natureopathy b) Unani
 c) Ayurvedic d) Allopathy
- 13) 'Shrusut samhiata ' is knowledge of _____.
 a) medicine b) surgery
 c) diagnosis d) none of these
- 14) Who is the first Neruosurgen?
 a) Haneman b) Charak
 c) Harve d) Kushing

Q.2 Write short answers. (Any Four) 16

- a) Explain the concept of health.
- b) Explain the labeling approach of health?
- c) Explain the term curative mode of therapy.
- d) How changing food habit is responsible for illness?
- e) Explain the concept naturopathy.
- f) Explain law of four humorous?

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Homeopathy system of medicine
- b) Role of stress and strain in illness
- c) Psychological causes of illness
- d) Preventive medicine

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

What is Health? Explain dimensions of Health.

OR

Explain the mood of therapy.

Q.5 Explain relation of health with education, religion, family and marriage. 14

- 10) ----- संक्रमण नंतरची समस्या सोडविताना पहिली समस्या काठिण्य आणले तेव्हा घडते.
 अ) ऋण ब) धन
 क) शून्य ड) सर्व
- 11) ---- यांनी समस्येचे चार प्रकार सूचविले.
 अ) बुक ब) ब्रूनर
 क) ग्रिनो ड) पाशलर
- 12) ----- स्टॅण्डफोर्ड विद्यापीठात वर्तनशास्त्राचे प्राध्यापक होते.
 अ) फिशॉफ ब) टॅव्हेरस्की
 क) सिमॉन ड) पालमेर
- 13) ----- विचार प्रक्रिया संभाव्य पर्यायामधून भिन्न दिशा वा मार्गाची निर्मिती करते.
 अ) विलंक्षी ब) संलक्षी
 क) विगमनात्मक ड) निगमनात्मक
- 14) ---- यांनी शालडल कार्यक्रम विकसित केला.
 अ) पिनिबेकर ब) मॉरटॉन
 क) औलशाहूसेन ड) विनोगार्ड

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) बोधात्मक मानसशास्त्राची व्याख्या द्या. मानसशास्त्र शास्त्र म्हणून कसे विकसित झाले.
 - 2) तर्कनिष्ठता आणि अनुभवनिष्ठता मध्ये भेद करा.
 - 3) आकृति पार्श्वभूमी थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 4) अर्थविभवतेचा नियम थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 5) समस्या परिहारचक्रासाठीचे घटक कोणते आहेत?
 - 6) आशादायी युक्तीवाद आकृतिबंध काय आहे?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) सुपरिभाषीक समस्या
 - 2) संवेदनभ्रम
 - 3) मानवी वर्तनावरील प्रयोग
 - 4) निर्णयन आणि निर्णय प्रक्रियेतील समाधान
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- अ) बोधात्मक मानसशास्त्राच्या विकासात अग्रेसर प्रमुख ऐतिहासिक सांप्रदाय विषद करा.
 किंवा
- ब) सावेदनीक स्थिरतेची घटना वर्णन करा.
- प्र.5 समस्या परिहारातील अडथळे स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper – III)
COGNITIVE PSYCHOLOGY

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ developed structuralism in United State.
 - a) Cantor
 - b) Titchener
 - c) Nonnan
 - d) Morrison
- 2) _____ observed the dialectical progress of India.
 - a) Hegal
 - b) Louner
 - c) Marcus
 - d) Kohen
- 3) _____ seek to understand the general nature of many aspect of world through introspection.
 - a) Psychology
 - b) Methodology
 - c) Philosophy
 - d) Sociology
- 4) Our mind stored mygrid set is called _____.
 - a) Template
 - b) Geons
 - c) Pattern
 - d) Feature
- 5) _____ theories are driven high level cognitive process and prior expectations in perception.
 - a) Bottom - Up
 - b) Top - down
 - c) Bottom - Bottom
 - d) Top - Top
- 6) _____ model describe ' Image demons' .
 - a) Selfridge pandemonium
 - b) Structure intellect
 - c) Roediger McDermott Paradigm
 - d) Connectionist
- 7) _____ was known as iconoclastic psychologist.
 - a) Karen
 - b) Wertheimer
 - c) Koffka
 - d) Kohler
- 8) _____ four stage model of creative process give conceptual framework to analyses creativity.
 - a) McCarthy
 - b) Pearson
 - c) Korf
 - d) Wallas
- 9) Parkins Weisberge and Simon suggested _____ views on insight.
 - a) Nothing – special
 - b) Early Gestalt
 - c) Neo – Gestalt
 - d) None

- 10) _____ transfer occur when solving an earlier problem makes it harder to solve later problem.
 - a) Negative
 - b) Positive
 - c) Zero
 - d) All

- 11) _____ suggested four types of problem.
 - a) Book
 - b) Bruner
 - c) Greeno
 - d) Pashler

- 12) _____ belong to professor of Behavioral service Stanford University .
 - a) Fischhoff
 - b) Trvevsky
 - c) Simon
 - d) Palmer

- 13) _____ thinking generate a diverse assessment of possible Alternatives.
 - a) Divergent
 - b) Convergent
 - c) Inductive
 - d) Deductive

- 14) _____ developed SHARDLU.
 - a) Penne baker
 - b) Morton
 - c) Olashausen
 - d) Wino grad

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- a) Define cognitive psychology? How did psychology develop as science.
- b) Differentiate between Rationalism and Empiricism.
- c) Explain briefly Figure Ground.
- d) Explain briefly Laws of Prgnanza.
- e) Which factors requires for problems solving cycle.
- f) What is pragmatic reasoning schema?

Q.3 Answer any two of the following questions. 12

- a) Well-structured problems
- b) Agnosias
- c) Experiments of human bahaviour
- d) Satisfying in judgment and decision making

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Describe the major historical schools leading to development of cognitive psychology.

OR

Describe the phenomenon of perceptual constancy.

Q.5 Explain the hindrances (obstacles) to problem solving. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – V)
INDUSTRIAL ECONOMICS

Day & Date: Saturday, 16-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) औद्योगिक अर्थशास्त्र ही संकल्पना सर्वप्रथम ---- यांनी मांडली.
 अ) डॉ. मार्शल
 ब) जे. एम. केन्स
 क) पी. डब्ल्यु. अॅण्ड्रयूज
 ड) अॅडम स्मिथ
- 2) अल्फ्रेड वेबर यांनी औद्योगिक स्थाननिश्चिती संदर्भात ---- खर्च विचारात घेतला होता.
 अ) वाहतूक आणि कच्चा माल
 ब) वाहतूक आणि श्रम
 क) वाहतूक आणि भांडवल
 ड) वाहतूक आणि खंड
- 3) नवसनातनवादी अर्थतज्ञांच्या मते ---- हे उद्योगसंस्थेचे महत्त्वाचे उद्दिष्ट असते.
 अ) वृद्धी महलमीकरण
 ब) उत्पादन महलमीकरण
 क) विक्री महसूल महलमीकरण
 ड) नफा महलमीकरण
- 4) सार्जन्ट फ्लोरेन्स यांनी औद्योगिक स्थाननिश्चितीचा ---- सिद्धांत मांडला.
 अ) निगमन पद्धत
 ब) विगमन पद्धत
 क) आधुनिक पद्धत
 ड) वरीलपैकी नाही
- 5) हॅन्सन यांच्यामते, स्वतंत्रपणे प्रशासित व्यवसाय घटक म्हणजे ---- होय.
 अ) संयंत्र
 ब) उद्योगसंस्था
 क) उद्योगधंदा
 ड) वरीलपैकी नाही
- 6) ट्रान्सनॅशनल कॉर्पोरेशन म्हणजे ----.
 अ) बहुराष्ट्रीय कंपनी
 ब) मल्टीपर्पज राष्ट्रीय कंपनी
 क) मेगा राष्ट्रीय कंपनी
 ड) वरीलपैकी सर्व
- 7) लघुउद्योग क्षेत्रासाठी नवीन औद्योगिक धोरणे ---- रोजी जाहीर झाले.
 अ) 6 जून 1997
 ब) 6 जुलै 1991
 क) 6 ऑगस्ट 1991
 ड) 6 सप्टेंबर 1991
- 8) द थेअरी ऑफ लोकेशन ऑफ इंडस्ट्रीज हा ---- ग्रंथ यांनी प्रकाशित केला.
 अ) सार्जर फ्लोरेन्स
 ब) बाऊमेल
 क) सिडने व वेब
 ड) अल्फ्रेड वेबर
- 9) भारतीय मानक संस्था (ISI) ---- संबंधित आहे.
 अ) उत्पादकता
 ब) कार्यक्षमता
 क) गुणवत्ता
 ड) वरीलपैकी सर्व
- 10) उद्योगसंस्थेची मालकी आणि नियंत्रण एकाच ठिकाणी असणे म्हणजे ---- होय.
 अ) सहकारी संघटन
 ब) एक व्यक्ती संघटन
 क) संयुक्त कंपनी
 ड) खाजगी उद्योगसंख्या

- 11) भारतीय उद्योगांच्या मंदगतीने विकास होण्याचे ----- हे महत्वाचे कारण आहे.
अ) वित्तपुरवठ्याचा अभाव ब) उत्पादनाचा अभाव
क) उपभोगाचा अभाव ड) बाजारपेठांचा अभाव
- 12) भारतात ----- हा फायदा बहुराष्ट्रीय कंपन्यांमुळे होतो.
अ) परकीय गुंतवणूक ब) तंत्रज्ञानाचे हस्तांतरण
क) निर्यात वृद्धी ड) यापैकी सर्व
- 13) स्थैर्यासहित विकास ----- उद्योगांमुळे शक्य आहे.
अ) मोठे ब) लघुउद्योग
क) व्यापार ड) शेती
- 14) मोठे उद्योग हे प्रामुख्याने ----- असतात.
अ) श्रमप्रधान ब) भांडवलप्रधान
क) भूमीप्रधान ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) लघु उद्योगावर चर्चा करा.
- 2) औद्योगिक उत्पादकता स्पष्ट करा.
- 3) औद्योगिक स्थानियीकरणावर चर्चा करा.
- 4) औद्योगिक अर्थशास्त्रावर चर्चा करा.
- 5) मोठे उद्योग यावर चर्चा करा.
- 6) औद्योगिक स्थानियीकरणाच्या समस्या सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) उद्योगांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
- 2) औद्योगिक स्थानियीकरणाचा अल्फ्रेड वेबरचा सिद्धांतावर चर्चा करा.
- 3) खंडीत स्थानियीकरणावर चर्चा करा.
- 4) लघु उद्योगाच्या समस्या सांगा

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

उद्योगांची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

भारतीय उद्योगातील बहुराष्ट्रीय कंपन्यांची भूमिका व परिणाम यावर चर्चा करा.

प्र.5 उद्योगांचे स्थानियीकरण ठरविणारे घटक स्पष्ट करा.

14

- 10) The ownership and control of the firm in the same hand means _____.
a) Cooperative organization b) Individual propertership
c) Joint stock company d) Corporate firm
- 11) _____ is the important cause for the slow development of industries in India.
a) Lack finance b) Lack of production
c) Lack of consumption d) Lack of market
- 12) _____ is the benefit of multinational company to India.
a) Foreign investment b) Technology transfer
c) Promotion of Export d) All of the these
- 13) Growth with stability will be possible due to industry _____.
a) Large b) Small scale
c) Trade d) Agriculture
- 14) Large scale industries are mainly _____.
a) Labour intensive b) Capital intensive
c) Land intensive d) None of these

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- a) Discuss on small scale industry.
b) Explain in detail the industrial productivity.
c) Discuss on industrial localization.
d) Discuss on industrial Economics
e) Discuss on large scale industry
f) State problem of industrial location.

Q.3 Answer any two of the following questions. 12

- a) State the classification of industries.
b) Discuss the Alfred Weber's theory of industrial location.
c) Discuss on Split location.
d) State the problem of small scale industries.

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Discuss on role of industries in economics development

OR

Discuss on role of multinational companies and its impact on Indian Industry.

Q.5 Explain the factors determining location of industries. 14

Seat No.	
-------------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - I)
BRITISH LITERATURE

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Macbeth hires three men to _____.
 a) Protect him from assassins
 b) Kill Macduff and his family
 c) Search the witches so he can talk to them again
 d) Kill Banquo and his son
- 2) When Macbeth enters the banquet hall he sees _____.
 a) the bloody ghost of Banquo
 b) the bloody ghost of Duncan
 c) a giant falcon on a window sill
 d) the bloody ghost of Lady Macbeth
- 3) To _____, Macduff goes to England.
 a) ask King Edward for aid in fighting Macbeth
 b) hide from Macbeth
 c) betray and abandon his wife and children
 d) talk to the Prince of Denmark
- 4) In *Middlemarch* Eliot demonstrates that marriage work best when based on _____.
 a) lust
 b) money
 c) compatibility
 d) social capital
- 5) The hamartia of Macbeth is _____.
 a) his over credulousness
 b) his over ambitiousness
 c) his powerlessness
 d) his deceitfulness
- 6) The governing principle of Dorothea's character is her desire to _____.
 a) marry rich
 b) live a bohemian life
 c) help the needy
 d) raise accomplished children
- 7) _____ is Rosamand's primary motivation for marrying Lydgate.
 a) social advancement
 b) to have children
 c) romantic love
 d) to escape her past
- 8) In *Middlemarch* _____ is a horse dealer by profession.
 a) Dagley
 b) Mr. Bambridge
 c) Mr. Wrench
 d) Borthrop Trumbell
- 9) _____ is the overall theme of Tintern Abbey.
 a) Memory and the past
 b) Nature and God are one
 c) Man vs. natural world
 d) How people's view change over time

- 10) In **When We Two Parted** the friend's name sounds, like _____ to the speaker.
 a) a giant shark b) a knell
 c) a police siren d) a buzzer
- 11) In the poem **To the Skylark** _____ is hidden away in a tower.
 a) a rose b) a maiden
 c) a poet d) a witch
- 12) The book of _____ inspired Coleridge to write **Kubla Khan**.
 a) Samuel Purchas b) Picasso
 c) Marco Polo d) Walter Bradford
- 13) **Politics and English Language** first appeared in a magazine called _____.
 a) Horizon in November 1946 b) Horizon in April 1946
 c) Horizon in August 1946 d) Horizon in May 1946
- 14) In **Why I Write** George Orwell says he attempted in his young age, to write poem in _____.
 a) Georgian style b) Edwardian style
 c) Shakespearean style d) Chaucerian style

Q.2 Answer the following questions. (Any Four) 16

- a) What is the role of the sun and why does the speaker have a problem with it, in **The Sunne Rising**?
- b) What complaints the Body have against the Soul in the poem **The Dialogue between the soul and the Body**?
- c) What is the theme of the poem **Kubla Khan**?
- d) How Wordsworth's relationship with Nature in the poem **Tintern Abbey** changes over time?
- e) What effect Chapman's translation of Homer has on Keats in his sonnet **On First Looking into Chapman's Homer**?
- f) What is the central theme of the poem **To the Skylark**?

Q.3 Answer in the following questions. (Any Two) 12

- a) Write in brief the contribution of university wits to Elizabethan Drama.
- b) What are the salient features of romantic poetry?
- c) Write a brief note on Victorian novel.
- d) Write a note on P B Shelley as a romantic poet.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Discuss the various themes of the play **Macbeth**.

OR

Discuss the role of social class or birth play in the novel **Middlemarch** by George Eliot.

Q.5 Comment on the three principle characteristics 'Obsession, Instability, Indifference to Reality' of nationalist thought discussed by Orwell in his essay Notes on Nationalism. 14

Notes on Nationalism.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper - IV)**

एका लेखकाचा अभ्यास – मध्ययुगीन लेखक – संत ज्ञानेश्वर

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) संत ज्ञानेश्वरांच्या आईचे नाव काय?

अ) मुक्ताबाई	ब) रुक्मिणीबाई
क) जनाबाई	ड) मीराबाई
- 2) संत ज्ञानेश्वरांनी कोणत्या संप्रदायाची पायाभरणी केली?

अ) महानुभव	ब) वारकरी
क) जैन	ड) मुस्लीम
- 3) ज्ञानेश्वरीच्या तिसऱ्या अध्यायातील ओवी संख्या ओळखा

अ) 268	ब) 269
क) 270	ड) 271
- 4) 'देवाचिया द्वारी उभाक्षणभरी । तेणं मुक्ति चारी साधियल्या ।।' ही रचना कोणाची?

अ) संत ज्ञानेश्वर	ब) संत नामदेव
क) संत मुक्ताबाई	ड) संत चोखामेळा
- 5) ज्ञानेश्वरीच्या तिसऱ्या अध्यायातील मुख्य विषय कोणता?

अ) कर्मयोग	ब) धर्मयोग
क) नर्मदायोग	ड) सहयोग
- 6) अर्जुन कोणाचा शिष्य होता?

अ) श्रीकृष्ण	ब) संत ज्ञानेश्वर
क) निवृत्तीनाथ	ड) संत नामदेव
- 7) 'अभंग' या काव्यप्रकाराचा पाया कोणी घातला?

अ) संत एकनाथ	ब) नरेंद्र
क) महदंबा	ड) संत ज्ञानेश्वर
- 8) ज्ञानेश्वरांची ओवी किती चरणांची आहे?

अ) साडेतीन चरणी	ब) साडेचार
क) साडेपाच	ड) अडीच
- 9) ज्ञानेश्वरीतील 'अकाळ' या शब्दाचा अर्थ काय?

अ) दुष्काळ	ब) पावसाळा
क) उन्हाळा	ड) हिवाळा
- 10) संत ज्ञानेश्वरांची संजीवन समाधी कोठे आहे?

अ) आळंदी	ब) देहू
क) अरण	ड) मंगळवेढा

- 11) संत ज्ञानेश्वरांनी कोणत्या ग्रंथामध्ये विद्वानांना उपदेश केला आहे?
 अ) ज्ञानेश्वरी ब) अमृतानुभव
 क) विवेकसिंधु ड) लीळाचरित्र
- 12) संत ज्ञानदेवांच्या घराण्यात कोणती वारी पूर्वापार होती
 अ) कोल्हापूरची ब) तुळजापुरची
 क) पंढरीची ड) पुण्याची
- 13) 'गुरु हा संत कुळीचा राजा। गुरु हा प्राणविसांवा माझा।।' ही रचना कोणाची
 अ) मुक्ताई ब) जनाबाई
 क) निवृत्तीनाथ ड) ज्ञानेश्वर
- 14) संत ज्ञानेश्वरांचे गुरु कोण?
 अ) निवृत्तीनाथ ब) विसोबा खेचर
 क) नामदेव ड) मुक्ताबाई

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) संत ज्ञानेश्वरांची लेखन प्रेरणा सांगा.
- 2) निष्काम कर्मयोग्याची लक्षणे सांगा.
- 3) काम क्रोधाला जिंकण्यासाठी श्रीकृष्णाने अर्जुनाला कोणता उपाय सांगितला.
- 4) कर्मयोग्याचे स्वरूप सांगा.
- 5) संत ज्ञानेश्वरांनी लिहिलेल्या गौळणीचे वेगळेपण सांगा.
- 6) संत ज्ञानेश्वरांच्या अभंग रचनेचे विशेष लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) ज्ञानेश्वरीतील तिसऱ्या अध्यायाच्या आधारे तत्कालीन समाज जीवनाचा आढावा घ्या.
- 2) कर्मयोग आणि ज्ञानयोग यातील भेद स्पष्ट करा.
- 3) संत ज्ञानदेवांची विठ्ठल भक्ती स्पष्ट करा.
- 4) संत ज्ञानेश्वरांच्या काव्यशैलीचे विशेष सांगा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

ज्ञानेश्वरीच्या तिसऱ्या अध्यायातील काव्यसौंदर्य विशद करा.

किंवा

संत ज्ञानेश्वरांनी आपल्या अभंगवाणीच्या आधारे समाजाला ज्ञानयुक्त भक्तीचा मार्ग दाखवून समाज प्रबोधन केले चर्चा करा.

प्र.5 तुम्ही अभ्यासलेल्या संत ज्ञानेश्वरांच्या वाङ्मयाच्या आधारे त्यांच्या वैचारिक कार्याची माहिती लिहा.

14

- 10) 'पाऊस' या कथासंग्रहात किती कथा आहेत?
 अ) 12 ब) 14
 क) 16 ड) 18
- 11) 'पाऊस' हा ग्रंथ कोणत्या प्रकाशनाकडून प्रसिद्ध झाला आहे?
 अ) स्नेहवर्धन ब) साकेत
 क) मौज ड) संस्कृती
- 12) श्रीधरपंत हे पात्र कोणत्या कथेत आहे?
 अ) पाऊस ब) भूक
 क) देवपूजा ड) भेट
- 13) 'पाऊस' या कथासंग्रहात कोणती कथा समाविष्ट नाही?
 अ) वेणा ब) बाजार
 क) जहाज ड) निर्णय
- 14) डोळे मिटून चिपाडासारखी कोण पडली होती?
 अ) काशी ब) कावेरी
 क) गंगूबाई ड) राधा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16

- 1) संत गाडगेबाबांच्या कीर्तनाचे वेगळेपण विशद करा.
- 2) 'पाऊस' कथासंग्रहाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 3) 'देवपूजा' या कथेचे आशयसूत्र लिहा.
- 4) संत गाडगेबाबांचे अंधश्रद्धा निर्मूलनाचे प्रयोग विशद करा.
- 5) 'माझी शाळा सोबतीण' या लेखाचे वेगळेपण लिहा.
- 6) 'विठूरायाचे स्मरण' या लेखाचे विशेष लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12

- 1) 'प्रीतीचा कळवळा' विशद करा.
- 2) 'भूक' या ललित लेखनाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 3) द. ता. भोसले यांनी चित्रित केलेल्या समाज सुधारकांची ओळख करून द्या.
- 4) 'भेट' कथेचा आशय लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

ग्रामसंस्कृतीचे दर्शन 'बाळमुठीतील दिवस' या ललित लेखसंग्रहातून कसे प्रकट झाले आहे ते सविस्तर विशद करा.

किंवा

'लोकोत्तर गाडगेबाबा : जीवन आणि कार्य' या ग्रंथाचे महत्त्व अधोरेखित करा.

प्र.5 'पाऊस' कथासंग्रहाचे वेगळेपण विशद करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – IV)
वैचारिक साहित्य (19 वे शतक)

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) वैचारिक साहित्याच्या भाषेचे वैशिष्ट्ये कोणते?

अ) लालित्यपूर्ण	ब) वर्णनपर
क) भावस्पर्शी	ड) वस्तुनिष्ठता
- 2) वैचारिकतेला कोणती अर्थछटा असते?

अ) भावनिक	ब) सौंदर्यवादी
क) चिंतनशील	ड) कल्पनावादी
- 3) वैचारिक साहित्याचे अंतिम साध्य काय असते?

अ) माहिती	ब) करमणूक
क) मनोरंजन	ड) प्रबोधन
- 4) परिवर्तनवादी विचारवंत कोणती भूमिका घेतो?

अ) पारंपरिक	ब) प्रतिगामी
क) पुरोगामी	ड) पश्चातगामी
- 5) लोकहितवादी यांचे पूर्ण नाव काय आहे?

अ) गोपाळ कृष्ण गोखले	ब) गोपाळ हरी देशमुख
क) गो. गो. आगरकर	ड) र. धो. कर्वे
- 6) शतपत्रे कोणत्या मासिकातून प्रकाशित झाली?

अ) जनता	ब) प्रभाकर
क) दीनमित्र	ड) मूकनायक
- 7) शतपत्रांवर कोणी टीका केली?

अ) लो. टिळक	ब) चिपळूणकर
क) आगरकर	ड) म. गांधी
- 8) ताराबाई शिंदे यांचे मूळगाव कोणते आहे?

अ) पुणे	ब) नागपुर
क) बुलढाणा	ड) रत्नागिरी
- 9) स्त्री-पुरुष तुलना हा ग्रंथ कोणत्या वर्षी प्रकाशित झाला?

अ) 1980	ब) 1882
क) 1890	ड) 1892
- 10) स्त्री-पुरुष तुलना या ग्रंथामागे कोणता खटला होता?

अ) पुणे खटला	ब) जयविजय खटला
क) सामंत खटला	ड) विजयालक्ष्मी खटला

- 11) इष्ट असेच तेच बोलणार व साध्य असेल ते करणार अशी प्रतिज्ञा कोणाची होती?
 अ) लोकहितवादी ब) ताराबाई शिंदे
 क) गो. ग. आगरकर ड) वि. दा. सावरकर
- 12) आगरकर लेखसंग्रह कोणी संपादिक केला आहे?
 अ) गंगाधर पानतावणे ब) गं. बा. सरदार
 क) ग. प्र. प्रधान ड) रा. ग. जाधव
- 13) आगरकरांनी कोणत्या प्रकारच्या सुधारणांचा आग्रह धरला?
 अ) राजकीय ब) सामाजिक
 क) धार्मिक ड) आर्थिक
- 14) समाजपरिवर्तनाच्या दिशा हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) जनार्दन वाघमारे ब) नागनाथ कोत्तापल्ले
 क) स. गं. मालशे ड) रमेश वरखेडे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) वैचारिक साहित्य संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) वैचारिक साहित्याची रचनाप्रक्रिया लिहा.
- 3) वैचारिक साहित्यातील जीवनमुल्ये विशद करा.
- 4) शतपत्रातील स्त्रीविषयक विचार स्पष्ट करा.
- 5) ताराबाई शिंदे यांनी सांगितलेले पुरुषांचे दुर्गुण लिहा.
- 6) आगरकरांच्या भाषाशैलीचे विशेष लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) ललित साहित्यापेक्षा वैचारिक साहित्याचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- 2) लोकहितवादी यांचे पुनर्विवाहविषयक विचार विशद करा.
- 3) ताराबाईंनी मुलींच्या विवाहाप्रसंगी बापाच्या कोणत्या तऱ्हा मांडल्या आहेत?
- 4) आगरकरांचा राजकीय विचार स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

आगरकरांच्या लेखसंग्रहातील सामाजिक विचार विशद करा
किंवा
 स्त्री-पुरुष तुलना या ग्रंथातील विचारतत्त्वे स्पष्ट करा.

प्र.5 लोकहितवादी यांच्या शतपत्रांचे वैचारिक स्वरूप विशद करून त्याचे वाङ्मयीन विशेष लिहा.

14

- 11) लोकगीतांचे रचनास्वरूपाचे नियमन कोण करते?
 अ) शब्द ब) लय
 क) ध्रुवपद ड) स्वर
- 12) दैवतकथा कोणत्या घटकाशी प्रामुख्याने निगडीत असतात?
 अ) धर्मसंबंध ब) विनोद
 क) हास्य ड) बोध
- 13) पाप आणि शाप यासंबंधीच्या कल्पना कोणत्या कथेत सर्वत्र आढळतात?
 अ) दैवतकथा ब) उत्पत्तिकथा
 क) बोधकथा ड) दंतकथा
- 14) वाघ्यामुरळी हे कोणत्या दैवताची कथागीते गातात?
 अ) देवी ब) लक्ष्मीआई
 क) खंडोबा ड) बिरोबा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) लोकजीवनात व्यक्तीचा जन्म झाल्यापासून मृत्यूपर्यंत होणाऱ्या विविध विधींबद्दलची माहिती लिहा.
- 2) लोकजीवनातील लोकसमजूतींची चार उदाहरणे लिहा.
- 3) लोकसंस्कृतीतील चार म्हणींची नावे सांगून त्यांचा अर्थ ही सांगा.
- 4) लोकसंस्कृती ही फार व्यापक आहे हे स्पष्ट करून सांगा.
- 5) लोककला खेळ सादरीकरण प्रसंगी कोणकोणत्या घटकांमुळे संदेशन व्यवहार चालतो?
- 6) लोककथांमधील बृहत्कथेची माहिती लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) लोकसाहित्यातील प्रयोगरूप लोककलांची विविध उदाहरणांसहित वैशिष्ट्ये लिहा.
- 2) लोकश्रद्धा या लोकसमूहाच्या कशा असतात याचे विश्लेषण करून लिहा.
- 3) लोककथांमधील बोधकथांची माहिती उदाहरणांसह लिहा.
- 4) लोककथेतील दंतकथांचे विशेष सांगून उदाहरणांसह लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

लोकसाहित्य आणि ललित साहित्य यामधील परस्पर अनुबंध स्पष्ट करून सविस्तर लिहा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या संकलनाविषयी माहिती लिहून लोकसाहित्यातील लोकगीतांचे प्रकार उदाहरणांसह लिहा.

प्र.5 लोकसाहित्याची संकल्पना स्पष्ट करून स्वरूप व व्याप्ती सविस्तर लिहा.

14

- 11) कवि पंत की मृत्यु ---- को हुई।
 अ) 25 मई, 1960
 ब) 15 जुलाई, 1980
 क) 12 फरवरी, 1955
 ड) 28 दिसंबर, 1977
- 12) 'पल्लव' का अर्थ ---- है।
 अ) विमर्श
 ब) नन्हें पत्ते
 क) चेतना
 ड) विवेचन
- 13) कवि पंत ने ---- की रूबड़ियों का अनुवाद किया था।
 अ) उमर खैय्याम
 ब) रहीम
 क) कबीर
 ड) सूरदास
- 14) कवि पंत के ---- काव्यसंग्रह में 1926 ई. से 1931 ई. तक की रचनाएँ संग्रहित हैं।
 अ) वीणा
 ब) गुंजन
 क) लोकायतन
 ड) ग्राम्या

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) 'मोह' कविता का उद्देश्य लिखिए।
- 2) कवि पंत के व्यक्तित्व की विशेषताएँ लिखिए।
- 3) 'मौन-निमंत्रण' कविता का भावार्थ लिखिए।
- 4) 'विहग के प्रति' कविता का भावार्थ लिखिए।
- 5) 'नौका विहार' कविता में कवि ने नदी का वर्णन कौनसे शब्दों में किया है?
- 6) 'सागर की लहर में' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए।

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

12

- 1) "तुम मेरे मन के मानव, मेरे गानों के गाने;
मेरे मानस के स्पंदन, प्राणों के चिर पहचाने!"
- 2) "अरे! ये पल्लव बाल!
सजा सुमनों के सौरभ-हार, गूँथते वे उपहार;
अभी तो हैं ये नवल-प्रवाल।"
- 3) "स्तब्ध ज्योत्सना में जब संसार, चकित रहता शिशु सा नादान,
विश्व के पलकों पर सुकुमार, विचरते हैं जब स्वप्न अजान,
न जाने नक्षत्रों से कौन, निमंत्रण देता मुझको मौन!"

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

'पल्लव' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए।

14

अथवा

'परिवर्तन' कविता का भावार्थ लिखिए।

प्र.5 'एक तारा' कविता में चित्रित जीवन की अनुभूति को स्पष्ट कीजिए।

14

- 11) युवति के कटि प्रदेश अथवा डमरू की तरह के शीर्षक को ---- शीर्षक कहा जाता है।
अ) पताका ब) कटि
क) कपाली ड) गगन रेखा
- 12) ---- द्वारा लिखा गया लेख संपादकीय लेखन कहलाता है।
अ) संपादक ब) पत्रकार
क) संवाददाता ड) लेखक
- 13) छोटे- छोटे स्थानों के संवाद प्रेषकों को ---- संवाददाता कहा जाता है।
अ) विशेष ब) विदेश
क) मुफसिल ड) कार्यालय
- 14) ---- शब्द लॅटिन के "Factura" से बना है।
अ) साक्षात्कार ब) रीपोर्ताज
क) संपादकीय ड) फीचर

प्र.2 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

16

- 1) सर्वोदय पत्रकारिता से क्या तात्पर्य है?
- 2) कपाली शीर्षक से क्या तात्पर्य है?
- 3) लीडर राईटर किसे कहते हैं।
- 4) रीपोर्ताज लेखन किसे कहते हैं।
- 5) समाचार के दस तत्वों पर प्रकाश डालिए।
- 6) रूडियार्ड किपलिंग द्वारा निर्धारित छः ककारों को विशद कीजिए।

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

12

- 1) समाचारों का अनुवर्तन।
- 2) संपादकीय की भाषा।
- 3) खोजी समाचार
- 4) शीर्षक

प्र.4 निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

पत्रकारिता की परिभाषा लिखकर उसके प्रकारों को समझाइए।

अथवा

समाचार पत्र के विभिन्न स्तंभों को विस्तार से लिखिए।

प्र.5 संवाददाता की अर्हता और श्रेणी पर प्रकाश डालिए।

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper - IV)**

व्यावसायिक वर्ग—दृश्य—श्राव्य माध्यम लेखन

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **14**

- 1) ——— नव इलेक्ट्रॉनिक जनसंचार माध्यम है।
अ) रेडियो
ब) दूरदर्शन
क) इंटरनेट
ड) समाचार पत्र
- 2) रेडियो पर मनुष्य की आवाज़ सन् ——— में पहली बार सुनाई दी।
अ) 1906
ब) 1907
क) 1916
ड) 1927
- 3) ——— से भारत में टेलीविजन सेवा आरंभ हुई है।
अ) 10 सितंबर 1960
ब) 14 सितंबर 1961
क) 15 सितंबर 1971
ड) 15 सितंबर 1959
- 4) रेडियो नाटक में ——— अभिनय को नाटक का शरीर कहते हैं।
अ) कायिक
ब) आहार्य
क) वाचिक
ड) सात्विक
- 5) टेलीविजन के लिए लेखन करते समय लेखक ——— को अपनाता है।
अ) अलंकारिकता
ब) श्रव्यता
क) संगीतात्मकता
ड) बिंबधर्मिता
- 6) ——— नाटक में संवादों की प्रस्तुति ध्वनि स्वरूप होती है।
अ) रेडियो
ब) टेलीविजन
क) इंटरनेट
ड) टेली फिल्म
- 7) इलेक्ट्रॉनिक मीडिया जनसंचार का ——— एवं लोकप्रिय माध्यम है।
अ) कमजोर
ब) सशक्त
क) बेजान
ड) अशक्त
- 8) टेलीविजन जनसंचार का ——— माध्यम है।
अ) दृक—श्राव्य
ब) श्राव्य
क) दृक
ड) मुद्रित
- 9) ——— रेडियो नाटक का प्राणतत्व है।
अ) दृश्य
ब) चित्र
क) ध्वनि प्रभाव
ड) नृत्य
- 10) जिस रूपक में दस्तावेजों और आलेखों अधिक प्रयोग होता है उसे ——— कहते हैं।
अ) रेडियो रूपक
ब) डॉक्यूमेंट्री
क) संगीत रूपक
ड) धारावाहिक

- 11) रंग नाटक ---- पर खेला जाता है।
 अ) टेलीविजन ब) रेडियो
 क) रंगमंच ड) इंटरनेट
- 12) भारत में रेडियो प्रसारण का आरंभ सन ---- में हुआ है।
 अ) 1927 ब) 1930
 क) 1916 ड) 1931
- 13) 'पटकथा' को अंग्रेजी में ---- कहा जाता है।
 अ) टेली फिल्म ब) टेली ड्रामा
 क) स्क्रीन प्ले ड) डॉक्यु ड्रामा
- 14) अंग्रेजी शब्द डॉक्युमेंट्री को हिंदी में ---- कहते हैं।
 अ) सीरियल ब) धारावाहिक
 क) टेली फिल्म ड) वृत्तचित्र

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए।

16

- 1) रेडियो फैंटसी का परिचय दीजिए।
- 2) जनसंचार माध्यमों पर प्रकाश डालिए।
- 3) सामाजिक डॉक्युमेंट्री का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
- 4) संगीत रूपक को स्पष्ट कीजिए।
- 5) टेली ड्रामा के स्वरूप को स्पष्ट कीजिए।
- 6) आलेख रूपक के स्वरूप को स्पष्ट कीजिए।

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

12

- 1) रेडियो रूपांतर
- 2) टेली फिल्म
- 3) रंग नाटक
- 4) पाठय नाटक

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

हिंदी जनसंचार माध्यम लेखन के स्वरूप को स्पष्ट करते हुए उसके प्रकारों पर दृष्टिक्षेप कीजिए।

किंवा

रंग नाटक और रेडियो नाटक में स्थित अंतर को स्पष्ट कीजिए।

प्र.5 हिंदी माध्यम लेखन के इतिहास पर प्रकाश डालिए।

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - IV)
COMPARATIVE LITERATURE

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences by using correct alternatives. 14

- 1) Who pricks Eustacia with a needle to break her supposed curse?
 - a) Susan Nonsuch
 - b) Mrs. Yeobright
 - c) Thomsain
 - d) Wildev
- 2) What was Clym's occupation in Paris?
 - a) Teacher
 - b) Preacher
 - c) Farmer
 - d) Diamond Merchant
- 3) The name of Demon Wildev's inn was?
 - a) Beautiful Woman
 - b) Quiet Woman
 - c) Golden Lion
 - d) Slippery Pony
- 4) The name of Sarpanch of Garambi is _____.
 - a) Vithoba Samal
 - b) Anna Khot
 - c) Dinkar
 - d) Ravaji
- 5) Bapu dreams to become _____.
 - a) Richest man of Garambi
 - b) Sarpanch of Garambi
 - c) Husband of Radha
 - d) Owner of the hotel
- 6) What is the sequel of Garambicha Bapu?
 - a) Garambicha Dinkar
 - b) Garambicha Bapu Returns
 - c) Garambichi Radha
 - d) Garambi
- 7) Love came to Flora to ask for a _____.
 - a) Lotus
 - b) Lily
 - c) Flower Queen
 - d) Rose
- 8) The day of religious observance in Christians is _____.
 - a) Sabbath
 - b) Christmas
 - c) Diwali
 - d) Psalm of the day
- 9) Narrator stays at _____ on the day of Sabbath.
 - a) Church
 - b) Home
 - c) Farm
 - d) Friend's home
- 10) Emily Dickinson compares nature with _____ in her poem.
 - a) Strongest mother
 - b) Strict father
 - c) Gentlest mother
 - d) Lovely friend
- 11) The funeral in the poem 'I Felt a Funeral in my brain' is taking place in _____.
 - a) The graveyard
 - b) In a village
 - c) In her brain
 - d) In her mind
- 12) Toru Dutt compares Casuarina Tree with _____.
 - a) Tiger
 - b) Huge python
 - c) Shepherd
 - d) Mother

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – IV)
LITERATURES IN ENGLISH

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative. 14

- 1) The name of the school Malala attended in her childhood was _____.
a) Malalai school b) Cambridge school
c) Atal School d) Kushal school
- 2) _____ is the 'top dog' in the play *Topdog / Underdog*.
a) Lincoln b) Booth
c) John d) Lonny
- 3) *A Far Cry from Africa* is a _____ lines poem.
a) 30 b) 33
c) 35 d) 14
- 4) As mentioned in *Letters from Burma* the children's day in Burma is celebrated on _____.
a) February 13 b) January 12
c) December 13 d) March 12
- 5) Malala was _____ years old when she was shot by the Taliban.
a) 14 b) 15
c) 16 d) 17
- 6) _____ is the unemployed man in the play *Topdog / Underdog*.
a) Link b) Booth
c) Grace d) Lonny
- 7) The poetess says 'Please do not bring back _____ like dust in your pockets' in the poem *Please Bring a Token Home from Each Journey*.
a) passion b) cruelty
c) regret d) happiness
- 8) The National League for Democracy was founded on _____.
a) 28th of October b) 27th of September
c) 25th of March d) 27th of May
- 9) The name of the hill mentioned in *Letter from Burma no. 1* is _____.
a) Paddy seed Hill b) Paddy Hill
c) Paddy Gate d) Pelly Hill
- 10) 'Malala is free as a bird' are the words of _____ in the novel *I Am Malala*.
a) Tor Pekai, Malala's mother
b) Ziauddin, Malala's father
c) Kushal, Malala's brother
d) Rahul Amin, Malala's grandfather

- 11) According to the whore 'Her fleshy breasts sleep like a dead' _____.
 a) lake b) sea
 c) river d) sun
- 12) According to Magona the _____ are for fleshy fulfillment in the poem *For Maria*.
 a) forties b) sixties
 c) fifties d) eighties
- 13) _____ was the capital city of the Monse as mentioned in the essay *Letters from Burma*.
 a) Rangoon b) Dhakha
 c) Yangon d) Pegn
- 14) _____ is the narrator of the novel *I Am Malaia*.
 a) Moniba b) Malala
 c) Tor d) Afina

Q.2 Attempt any four of the following question. 16

- a) What did the warrior say to captains and officers in the poem *At Standing Rock*?
- b) Comment on the theme of brokenness in the poem *Broken Glass*.
- c) Comment on the cultural tensions raised by the poet in *A Far Cry from Africa*.
- d) What are the views of wise men about a whore in the poem *Ode to a Whore*?
- e) Comment on the theme of 'travelling' in the poem *Please Bring a Token Home from Each Journey*.
- f) Comment on the theme of 'love' in the poem *Spring time at It's best*.

Q.3 Attempt any two of the following question. 12

- a) What are the salient features of poetry of the Third World?
- b) What are the Salient features of African poetry?
- c) Write a note on women novelists of 21st century.
- d) Write a note on Indira Goswami as an Indian poetess.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Discuss various themes of the play *Topdog / Underdog*.

OR

'Freedom and equal rights' for women are the prominent themes of the novel *I Am Malala*, Elucidate.

Q.5 'The love for homeland and struggle for freedom' are the prominent themes in 14

'Letters from Burma'. Elaborate and evaluate this statement with reference to 'Letters from Burma' by Suu Kyi.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – I)
MODERN POETRY, PROSE AND DRAMA**

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಹೇಳತೇನ ಕೇಶ ಇದೊಂದು -

1) ಕಾದಂಬರಿ	2) ನಾಟಕ
3) ಕತೆ	4) ಕಾವ್ಯ
 - 2) ನಂದನವು ಇಲ್ಲಿ ತೊದಲಿತು -

1) ಕೆರೆ ದಡದಲ್ಲಿ	2) ಮನೆ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ
3) ಮನೆಯ ಕೈತೋಟದಲಿ	4) ಮನೆಯ ಹಿತ್ತಲಲಿ
 - 3) ಶುಂಭ ನಿಶುಂಭರ ತಿಂದವನು -

1) ಭರತೇಶ	2) ರಾಮಗೊಂಡ
3) ಸಾಂಬಗುರು	4) ಕರಿಯಜ್ಜ
 - 4) ಬೆಳೆದ ಕರಕೀಹಾಂಗ ಮೂಡಪಡವಣಕ ಹಬ್ಬಿದ ಊರು -

1) ಶಿವಾಪೂರ	2) ಜಂಬೂದ್ವೀಪ
3) ಮಹಾಪೂರ	4) ಮಲೆನಾಡು
 - 5) ಬಿಳಿಯ ಗೊಂಗಡಿಯ ಬಗಲ ಚೀಲದ ನಾಯಕನು

1) ಹಗಲ ರಾತ್ರಿಯ	2) ಹಗಲದೀಪ
2) ಹುಣ್ಣಿಮೆ ರಾತ್ರಿಯ	4) ಅಮವಾಸ್ಯೆ ಕತ್ತಲೆಯ
 - 6) ಇವು ಸ್ವರ್ಗಕ ಕಣ್ಣ ಕಿಸದಾವ -

1) ಡೊಳ್ಳಿನ ಹುಡುಗರು	2) ಘೋಡಗೇರಿಯ ಹುಡುಗರು
2) ಬತಗೆಟ್ಟ ಕುರಿಗೋಳ	4) ಕಳ್ಳಸಂತೆಯ ತಾರೆಯರು
 - 7) ಇವಳು ಭಾಳ ಶಿಸ್ತಿನ ಹೆಂಡತಿ -

1) ಗೌರಮ್ಮ	2) ಗಂಗಾ
2) ಪರವ್ವ	4) ಲಕ್ಷ್ಮೀ
 - 8) ಇದನ್ನು ಮಿಂಡ ಮಸಿಯ ಕೆಳಗ ಕೆಡಸಬಾರದು -

1) ಕಾಗದ ಗರತಿಯ	2) ಹಾದರದ ಕಾಗದ
2) ಸೊಟ್ಟಿ ಸರಸತಿಯ	4) ವಿಷದ ಕಾಗದ
 - 9) ಬಾಯೊಳಗಿನ ಮಾತ ಕೈಯೊಳಗಿನ ಲೇಖನಿ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಬಳಸಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು -

1) ಪತ್ತಾರ ಮಾಸ್ತರ	2) ಈರಪ್ಪ
2) ಸಂಗಪ್ಪ	4) ಹಿರೇರು
 - 10) ಆಟ ಬಂದ ಮಾಡಿ ಅಂದವನು -

1) ಬಾಳ್ಯಾ	2) ಪತ್ತಾರ
2) ಮುದುಕ	4) ಭಾಗವತ
 - 11) ಸರಕಾರದ ಮಾತನ್ನು ಹೆಂಡತಿಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಚಾಚುತಪ್ಪದೆ ಪಾಲಿಸುವವ -

1) ಡಬ್ಬಲಿಂಗ	2) ಗುಂಡ
2) ಈಶ್ವರಲಿಂಗ	4) ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ

- 12) ಪಂಚಾಯತಿ ಸೀಟು ಬೇಕೆಂದು ಜಗಳ ಆಡುವವರು -
1) ಜಟ್ಟಿಗಳು	2) ಹೆಂಗಸರು
2) ಪಂಚರು	4) ಪುಡಾರಿಗಳು
- 13) ಇದನ್ನು ಖರೀದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.
1) ಗಾದಿ	2) ಪಲ್ಲಂಗ
2) ಕಂಬಳಿ	4) ನಿಡೆ
- 14) ಹಾವನ್ನು ಹೊಟ್ಟಿಗೆ ಬೆಲ್ಲಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವನು
1) ವಿಷ್ಣು	2) ಶಿವ
2) ಗಣಪತಿ	4) ಬ್ರಹ್ಮ

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
- 1) ಕೊರೆದ ಗೆರೆಗಳ ಹರಿಯದಂಥ ಧೀರ
 - 2) ವರ್ತಮಾನದ ತೋಳಿನೊಳಗಾನು ಪರಮಸುಖ
 - 3) ಸದ್ಯಾ ತೆಂಬಿಗಿ ತೆಗಿ ಸಾಕು
 - 4) ಚೆಂಬೂ ಕುಲೆ ಆಹೆ
 - 5) ನಮ್ಮದು ದಾನ-ಧರ್ಮದ ಮನಿತನ
 - ಜ) ಇದು ಸಭ್ಯರು ಅಡೊ ಮಾತಲ್ಲ
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
- 1) ಶ್ರಾವಣದ ಒಂದು ದಿನ
 - 2) ಸಂಗ್ರಾ-ಬಾಳ್ಯಾ
 - 3) ಬಸವಂತ ಇರಪಾಕ್ಷಿ
 - 4) ಅತ್ತೆ ಸೊಸೆ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
- 1) ನಿಡೆ - ನಿಡೆ ಪ್ರಬಂಧದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಹೇಳತೇನ ಕೇಳ ಕವನಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ನಿಸರ್ಗವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಪರಾಮರ್ಶಿಸಿರಿ
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
- 'ಕೆಡಸಬ್ಯಾಡರಿ ಕಾಗದ ಗರತಿಯ ಮಿಂಡ ಮಸಿಯ ಕೆಳಗ ತೊಳಿಯಬ್ಯಾಡರಿ ವಿಷದ ಲೇಖನಿ ಕುಡಿವ ನೀರಿನೊಳಗ' ನಾಟಕಕಾರನ ಈ ಮಾತನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – IV)**

BASIC PRINCIPLES OF FOLK LITERATURE

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) Folk ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡ ಸಂವಾದಿ ಪದ -

1) ಜಾನಪದ	2) ಜನಪದ
3) ಜನಸಮುದಾಯ	4) ಜನಪರ
 - 2) ಜೋಳುಮಾರನನ್ನು ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರುವವರು -

1) ಹೆಂಗಸರು	2) ನಾಯಕರು
3) ಚೌಡಕೆಯರು	4) ಗಂಡಸರು
 - 3) ಆನಪದ ಕತೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದವರು -

1) ಆರ್.ಎಸ್.ಬಾಗ್ಸ್	2) ನಿಲಿಯಂ ಥಾಂಸ್
3) ಬ್ಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಟ್ರಿಗರ್	4) ಗ್ರೀಮ್ ಸಹೋದರರು
 - 4) ಇವು ಕರ್ಬಲ್ ಪದಗಳೆಂದೂ ಕರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ -

1) ಸೀಗಿ	2) ಹಂತಿ ಪದ
3) ಮೊಹರಂ ಪದಗಳು	4) ಭಜನೆ ಪದಗಳು
 - 5) ಆನಪದ ಕತೆಯ ಅತಿ ಚಿಕ್ಕ ಘಟಕ -

1) ತಂತ್ರ	2) ಆಶಯ
2) ವಸ್ತು	4) ಪಾತ್ರ
 - 6) ಜನವಾಣಿ ಬೇರು ಕವಿಬಾಣಿ ಹೂವು ಎಂದು ಹೇಳಿದವರು -

1) ಶ್ರೀಕಂಠ ಕೊಡಿಗೆ	2) ತೀನಂಶ್ರೀ
2) ಕಾವೆಂಶ್ರೀ	4) ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ
 - 7) Folklore ಪದದ ಕನ್ನಡ ಸಂವಾದಿ ಪದ -

1) ಜನಪದ	2) ಜಾನಪದ
2) ಜನಸಮೂಹ	4) ಜನಸಮುದಾಯ
 - 8) ಗಾದೆ ಕ್ಕೆ ಸಮಾನ

1) ತರ್ಕ	2) ಪುರಾಣ
2) ವೇದ	4) ಶಾಸ್ತ್ರ
 - 9) ಮೂಡಲಪಾಯಕ್ಕೆ ಇರುವ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು -

1) ದೊಡ್ಡಾಟ	2) ಯಕ್ಷಗಾನ
2) ಸಣ್ಣಾಟ	4) ಡಪ್ಪಿನಾಟ
 - 10) ಶಿವ ಮತ್ತು ಶರಣರ ಮಹಿಮೆಗಳನ್ನು ಕಥಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಕಲಾವಿದರು -

1) ಚೌಡಕೆಯರು	2) ಗೊಂದಲಿಗರು
2) ಲಂಬಾಣಿಗಳು	4) ಕಂಸಾಳಿಯವರು
 - 11) ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳ ತೀಡಿದಾಂಗ -

1) ಕಾಡಿಗೆ	2) ಸುಣ್ಣ
2) ಗಂಧ	4) ಬಣ್ಣ

- 12) ಪ್ರಕರಣದ ತದ್ಭವ -
 1) ಪರಕರಣ
 2) ಪಬರಣ
 2) ಪಗರಣ
 4) ಪರಾಯಣ
- 13) ದೇವಲೋಕದ ಹೂ -
 1) ಜಾಜಿ ಮಲ್ಲಿಗೆ
 2) ದುಂಡುಮಲ್ಲಿಗೆ
 2) ಸಂಪಿಗೆ
 4) ಪಾರಿಜಾತ
- 14) ನನ್ನ ಬಣ್ಣ ಕೆಂಪು, ನನ್ನ ಬಾಯಿ ದೊಡ್ಡದು, ನನ್ನ ಆಹಾರ ಕಾಗದ, ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಯಾರು?
 1) ಹಲಸಿನ ಹಣ್ಣು
 2) ಕುದುರೆ
 2) ಅಂಚೆ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ
 4) ಮಂಗ

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಅಲಾವಿ ಕುಣಿತ
 2) ಮಕ್ಕಳ ಹಾಡುಗಳು
 3) ಒಡಬು
 4) ವಿಲಿಯಂ ಜಾನ್ ಥಾಮ್ಸ್
 5) ಪಗರಣ
 6) ಚೌಡಿಕೆಯರು
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ಒಗಟು
 2) ಆನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲಕ್ಷಣಗಳು
 3) ಜಾನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯ
 4) ಯಕ್ಷಗಾನ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ಜನಪದ - ಜಾನಪದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
 2) ಜನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 'ವೇದ ಸುಲ್ಲಾದರು ಗಾದೆ ಸುಲ್ಲಾಗದು' ಈ ಮಾತನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper-IV)
URDU SHA'ERI KA MUTALA'A

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14 سوال نمبر.1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جوابی پرچے میں لکھیے :-

(1) مثنوی _____ زبان کا لفظ ہے -

(i) اردو، (ii) عربی، (iii) فارسی، (iv) ترکی

(2) میر حسن کے والد کا نام _____ ہے -

(i) میرسید حسین ضاحک' (ii) میر غلام حسین ضاحک'

(iii) میر علی حسین ضاحک' (iv) میر اکبر حسین ضاحک'

(3) گلزار نسیم _____ کی لکھی ہوئی مثنوی ہے -

(i) پنڈت دیا شنکر نسیم، (ii) مرزا نواب شوق،

(iii) برہان الدین جانم، (iv) شبلی نعمانی

(4) مہ جبین _____ مثنوی کا کردار ہے -

(i) فریب عشق، (ii) بہار عشق، (iii) زہر عشق، (iv) لذت عشق

(5) مثنوی گلزار نسیم _____ کی نمائندہ ترجمان ہے -

(i) ایرانی تہذیب، (ii) عربی تہذیب،

(iii) دکنی تہذیب، (iv) لکھنوی تہذیب

(6) اردو مثنوی نگاری کا ارتقاء _____ کی تصنیف ہے -

(i) ڈاکٹر شارب ردولوی، (ii) ڈاکٹر وہاب اشرفی،

(iii) فراق گورکھپوری، (iv) سلام سندیلوی

- 7) مثنوی _____ ادب سے ہندوستان میں داخل ہوئی -
- (i) عربی ، (ii) انگریزی ، (iii) فارسی، (iv) ہندی
- 8) مضمون کے اعتبار سے قصیدہ کو _____ قسموں تقسیم کیا جاتا ہے -
- (i) دو ، (ii) تین ، (iii) چار ، (iv) پانچ
- 9) قصیدے کی تمہید کو _____ کہتے ہیں -
- (i) مدح ، (ii) گریز، (iii) تشبیہ ، (iv) دعا
- 10) درشان حمید لدولہ _____ کا مشہور قصیدہ ہے -
- (i) سودا، (ii) ذوق، (iii) غالب ، (iv) مصحفی
- 11) تضحیک روزگار میں _____ کی بگو بیان کی گئی ہے -
- (i) گھوڑے ، (ii) گدھے، (iii) اونٹ، (iv) کھچر
- 12) _____ نعتیہ قصیدہ نگاری کے لیے مشہور ہیں -
- (i) غالب، (ii) سودا ، (iii) ذوق ، (iv) محسن کاکوری
- 13) سودا نے _____ قصیدے میں زمانے کی شکایت بیان کی ہے -
- (i) صبح صادق، (ii) تضحیک روزگار، (iii) باب الجنّت، (iv) مضحکہ دہر
- 14) محسن کاکوری بچپن میں خواب میں _____ کی زیارت سے مشرف ہوئے تھے -
- (i) سرور کائنات، (ii) حضرت ابوبکر، (iii) حضرت علی، (iv) حضرت فاطمہ

- 1) مثنوی کی تعریف اور فن لکھیے -
- 2) مثنوی گلزار نسیم کی کردار نگاری پر روشنی ڈالیے -
- 3) مثنوی سحر الیبیان کا مختصر واقعہ بیان کیجیئے -
- 4) قصیدہ نگاری کے اجزائے ترکیبی پر روشنی ڈالیے -

(5) گریز سے کیا مراد ہے؟

(6) مدحیہ اور ہجویہ قصیدہ میں کیا فرق ہے؟

12

سوال نمبر.3. مختصر جواب لکھیے - (کوئی دو)

- (1) لکھنو میں اردو مثنوی نگاری پر تبصرہ کیجئے -
- (2) دیا شنکر نسیم کی مثنوی نگاری کا جائزہ لیجیے -
- (3) قصیدہ "مدح خیر المرسلین" کا اجمالی جائزہ لیجیے -
- (4) ذوق کی قصیدہ نگاری پر تبصرہ کیجئے -

14

سوال نمبر.4. مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک)

- (1) میر حسن کی مثنوی نگاری پر نقد و تبصرہ کیجیے -
- (2) مثنوی "زہر عشق" کا اجمالی جائزہ لیجیے -

14

سوال نمبر.5. محسن کاکوروی کی نعتیہ قصیدہ نگاری پر مفصل نوٹ لکھیے -

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – II)
HISTORY OF MEDIEVAL INDIA (1200 AD TO 1700 AD)

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) फुतुहाते फिरोजशाही हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) झियाउद्दीन बर्नी ब) झसामी
 क) फिरोज तुघलक ड) शम्स-ए-सिराज
- 2) अल्लाउद्दीन खिलजीच्या दरबारात ---- हे साहित्यिक होते.
 अ) अबुल फजल ब) अमीर खुसरो
 क) इब्न बतुता ड) हसन निजामी
- 3) गुलबदन बेगम हिने ---- हा ग्रंथ लिहिला.
 अ) अकबरनामा ब) पातशहानामा
 क) हुमायुननामा ड) शहाजहानामा
- 4) मध्ययुगीन भारतातील प्रथम महिला शासक कोण होती?
 अ) चाँद बीबी ब) रजिमा सुल्तान
 क) राणी दुर्गावती ड) नूरजहाँ
- 5) सुलतानशाहीच्या काळात उच्च शिक्षण देणारी ---- ही संस्था होती.
 अ) मक्तब ब) खानलाहू
 क) मशिद ड) मदरसा
- 6) मुघल दरबारातील ---- ही शासकीय भाषा होय.
 अ) उर्दू ब) तुर्की
 क) हिंदी ड) फारसी
- 7) मध्ययुगीन काळात मठांना दान दिलेल्या जमिनीस ---- म्हणत.
 अ) अग्रहार ब) देवादाय
 क) मठपुरा ड) ब्रम्हदास
- 8) ---- हे छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळातील सुवर्ण नाणे होते.
 अ) होन ब) दाम
 क) रूपया ड) इलाही
- 9) तुझुक-इ-बाबरी ---- यांनी लिहिली
 अ) हुमायुन ब) बाबर
 क) अकबर ड) जहांगीर
- 10) पर्शियन वकील ---- यांनी विजयनगर साम्राज्याची माहिती लिहिली.
 अ) इब्न बतुता ब) कोर्विना
 क) मार्कपोलो ड) अब्दुल रझाक

- 11) जिझिया कर ---- राजाने रद्द केला.
 अ) जहांगीर ब) शहाजहान
 क) आजमशहा ड) अकबर
- 12) औरंगजेब कालीन ---- हा प्रसिद्ध सावकर होता.
 अ) गोपीचंद ब) हिराचंद
 क) मोतीचंद ड) माणिकचंद
- 13) चौथे म्हणजे ---- .
 अ) जमीन महसूल ब) धार्मिक कर
 क) पथकर ड) सिंचन कर
- 14) सुलतान काळात मुस्लिम धर्मगुरूंना ---- या नावाने ओळखत असत.
 अ) उलेमा ब) काझी
 क) खलिफा ड) वजीर

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) मध्ययुगीन काळातील मराठी साधने
 - 2) मराठाकालीन जमीनीचे प्रकार
 - 3) मध्ययुगीन काळातील पाणी पुरवठ्याच्या सोयी
 - 4) मध्ययुगात भारताला भेट देणाऱ्या परकीय प्रवाशांची नावे लिहा.
 - 5) मध्ययुगीन काळातील मौखिक साधने.
 - 6) मध्ययुगीन काळातील हिंदू-मुस्लिमांचे सण-उत्सव.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12
- 1) मध्ययुगीन परकीय साधने
 - 2) सुलतान काळातील स्त्रीयांची स्थिती
 - 3) अबुल फजल
 - 4) मध्ययुगीन काळातील पीक पध्दती.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- मध्ययुगीन काळातील हिंदू व मुस्लिम शिक्षण पध्दती स्पष्ट करा.
 किंवा
 मध्ययुगीन काळातील हिंदू समाजाची चर्चा करा.
- प्र.5 मुघलकालीन जमीन महसूल पध्दती लिहा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Sociology (Paper – II)

URBAN SOCIETY IN INDIA

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) समाजाच्या सातत्यासाठी खालीलपैकी कोणती सामाजिक संस्था कार्यरत आहे.
अ) धर्म ब) जात
क) कुटुंब ड) राज्य
- 2) विभक्त कुटुंब हे — समाजाचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) ग्रामीण ब) शहरी
क) आदिवासी ड) भटके
- 3) विभागीय सिध्दांताशी कोण संबंधित आहे?
अ) हॉमर हॉयट ब) बर्जेस
क) एडवर्ड उलमन ड) वॉल्टर फायर
- 4) 'अमेरिकन नगराचे हृदय' असे कोणते क्षेत्र आहे.
अ) केंद्रिय व्यवसाय क्षेत्र ब) शहरी निवासी क्षेत्र
क) उपनगरी क्षेत्र ड) औद्योगिक क्षेत्र
- 5) 'मॅन माइंड अन्ड लॅन्ड' हे पुस्तक कोणी लिहिले?
अ) वॉल्टर फायर ब) रॉबर्ट झ. पार्क
क) मॅकंजी ड) अर्नेस्ट बर्जेस
- 6) शहरी खेडी यावर कोणी योगदान दिले आहे?
अ) हरबर्ट गन्स ब) लुईस वर्थ
क) हॉमर ड) सिमेल
- 7) समकेंद्रित भुकेटिबंधीय मॉडेल — म्हणून परिचित आहे.
अ) बर्जेस मॉडेल ब) हॉमर हॉयट मॉडेल
क) एडवर्ड उलमन मॉडेल ड) पार्क मॉडेल
- 8) ग्रामीण-शहरी सातत्य यावर कोणी योगदान दिले.
अ) लुईस वर्थ ब) रेड फिल्ड
क) हरबर्ट गन्स ड) सिमेल
- 9) बहुकेंद्री सिध्दांताशी कोण संबंधित आहे?
अ) हॉमर हॉयट ब) एडवर्ड उलमन
क) बर्जेस ड) कोणीही नाही
- 10) शहरी खेडे हे पुस्तक कोणी लिहिले?
अ) हरबर्ट गन्स ब) लुईस वर्थ
क) बर्जेस ड) सिमेल

- 11) नागरीकरण ही एक ---- आहे
 अ) प्रक्रिया ब) सामाजिक संस्था
 क) राज्य ड) परिस्थिती
- 12) नगरवाद हा एक जीवन जगण्याचा मार्ग याच्याशी कोण संबंधित आहे?
 अ) लुईस वर्थ ब) बर्जेस
 क) पार्क ड) कोणतेही नाही
- 13) केंद्र कुंटूब हे प्रामुख्याने ---- या भागात आढळते?
 अ) ग्रामीण समाज ब) शहरी समाज
 क) आदिवासी समाज ड) कोणतेही नाही
- 14) विजातीयता हे ---- समुदायाचे वैशिष्ट्य आहे
 अ) ग्रामीण समाज ब) शहरी समाज
 क) आदिवासी समाज ड) कोणतेही नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) महानगरे म्हणजे काय?
- 2) परंपरागत परिस्थितीकीय दृष्टीकोन म्हणजे काय?
- 3) शहरी समुदाय म्हणजे काय?
- 4) परंपरागत खेडी व आधुनिक खेडी यातील फरक लिहा.
- 5) नागरीकरणाचे कारण लिहा.
- 6) शहरी धर्मश्रद्धेची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन थोडक्यात टिपा लिहा.

12

- 1) प्राचीन काळातील शहरे
- 2) विभागीय सिध्दांत
- 3) शहरी विवाह
- 4) नगरवाद

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

- अ) समकेंद्रित भुकटिबंधीय सिध्दांत स्पष्ट करा?
 किंवा
 ब) ग्रामीण – नागरी सातत्य स्पष्ट करा.

प्र.5 नागरी कुंटूबाची वैशिष्ट्ये लिहा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper – II)
URBAN SOCIETY IN INDIA

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Continuity of the society is basically depending upon which institutions social function?
 - a) Religion
 - b) Caste
 - c) Family
 - d) State
- 2) Nuclear family is the characteristics of _____ society?
 - a) Rural
 - b) Urban
 - c) Tribal
 - d) Nomadic
- 3) Who is the well known for Sector theory?
 - a) Homer Hypt
 - b) Burgess
 - c) Edward Ullman
 - d) Walter Firey
- 4) Which is the, 'Heart of American City'?
 - a) Central Business District
 - b) Residential Area
 - c) Sub-Urban Area
 - d) Industrial Area
- 5) Who wrote this book 'Man Mind and Land'?
 - a) Walter Firey
 - b) Robert E. Park
 - c) McKenzie
 - d) Ernest Burgess
- 6) Who contributed to Urban Villages?
 - a) Herbert Gans
 - b) Louis Wirth
 - c) Homer
 - d) Simmel
- 7) The Concentric zone model also known as the _____ model?
 - a) Burgess model
 - b) Homer Hypt model
 - c) Edward Ullman model
 - d) Park model
- 8) Who contributed on rural-urban continuum?
 - a) Louis Wirth
 - b) Red - field
 - c) Herbert Gans
 - d) Simmel
- 9) Whose name is associated with multi nuclei model?
 - a) Homer Hypt
 - b) Edward Ullman
 - c) Burgess
 - d) None of these
- 10) Who wrote the book 'The Urban Villagers'?
 - a) Herbert Gans
 - b) Louis Wirth
 - c) Burgess
 - d) Simmel
- 11) Urbanization is a _____.
 - a) Process
 - b) Social Institution
 - c) State
 - d) Condition

- 12) Who is related of 'Urbanism as a way of life'?
- a) Louis Wirth
 - b) Burgess
 - c) Park
 - d) None of these
- 13) Nuclear family is pre-dominant in _____ society.
- a) Rural society
 - b) Urban society
 - c) Tribal society
 - d) None of these
- 14) Heterogeneity is the characteristics of _____ society.
- a) Rural
 - b) Urban
 - c) Tribal
 - d) None of these

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- a) What is metropolitan city?
- b) What is traditional ecological approach?
- c) What is mean by urban community?
- d) Write a difference between traditional village and urban village?
- e) Write factors of urbanization?
- f) Write any four characteristics of urban Religion?

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- a) City in ancient period
- b) The sector theory
- c) Urban Marriage
- d) Urbanism

Q.4 Answer any one of the following questions.**14**

- a) Explain the concentric zone model?

OR

- b) Explain the rural-urban continuum?

Q.5 Write characteristics of urban family?**14**

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VI)
ECONOMICS OF ENVIRONMENT

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) पर्यावरणीय अर्थशास्त्र ही ---- शाखा असून ती पर्यावरणाच्या विविध प्रश्नांशी संबंधित आहे.
अ) समाजशास्त्राची ब) अर्थशास्त्राची
क) राज्यशास्त्राची ड) सरकारची
- 2) पर्यावरणीय अर्थशास्त्र हे ---- आणि कल्याणकारी अर्थशास्त्राच्या उपयोगीतेवर ही आधारित आहे.
अ) शास्त्रीय सिद्धांत ब) सामाजिक सिद्धांत
क) स्थानिक सिद्धांत ड) राष्ट्रीय सिद्धांत
- 3) पर्यावरणीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती प्रामुख्याने ---- आणि पर्यावरणाच्या गुणवत्तेवर होणारा त्याचा प्रभाव याच्याशी संबंधित आहे.
अ) कृषीविषयक उपक्रम ब) औद्योगिक उपक्रम
क) वित्तीय उपक्रम ड) आर्थिक उपक्रम
- 4) पर्यावरण हा एक सर्वात महत्त्वाचा घटक आहे, जो थेट आर्थिक ---- शी संबंधित आहे.
अ) पर्यावरण ब) समतोल
क) विकास ड) वरीलपैकी सर्व
- 5) जैविक आणि अजैविक घटक हे ---- प्रणालीशी संबंधित आहेत.
अ) परिसंस्था ब) प्राणी
क) अर्थशास्त्र ड) वरीलपैकी नाही
- 6) ---- ही जैविक विविधतेचे एक संक्षिप्त रूप आहे; ती सजीवांची संख्या, विविधता आणि परिवर्तनशीलता प्रतिबिंबित करते.
अ) शेती ब) जैवविविधता
क) परिसंस्था ड) विकास
- 7) चालू आणि भविष्यातील जीवनाची गुणवत्ता सुधारण्यासाठी ---- विकासाची गरज आहे.
अ) मानवी ब) बाजार
क) शाश्वत ड) भांडवल
- 8) ---- च्या रक्षणासाठी लोक आपल्याकडील कचऱ्याची पुनर्प्रक्रिया किंवा पुनर्वापर केला जाऊ शकतो.
अ) प्रदूषण ब) पर्यावरण
क) व्यापार ड) अर्थव्यवस्था
- 9) धोरण कर्ते म्हणून ---- भूमिका पर्यावरण संवर्धन/संरक्षण आणि प्रतिबंध/संरक्षणाच्या या संदर्भात महत्त्वाची आहे.
अ) सरकारची ब) वैयक्तिक
क) सार्वजनिक ड) वरीलपैकी नाही

- 10) एन. जी. ओ. (NGO) चे पूर्ण रूप —— आहे.
 अ) बिगर सरकारी संघटन ब) राष्ट्र सरकारी संघटन
 क) बिगर लाभ संघटन ड) राष्ट्रीय सरकारी संघटन
- 11) संविधानातील पर्यावरणीय संरक्षणासाठी तरतुदी —— साली करण्यात आली आहे.
 अ) 1982 ब) 1950
 क) 1960 ड) 1976
- 12) बिशनोई चळवळीशी खालीलपैकी कोण संबंधीत आहे?
 अ) गौरा देवी ब) अमरिता देवी
 क) गोविंद सिंग रावत ड) शमशेर सिंग बिश्त
- 13) —— हे पर्यावरणास पोषक नाही.
 अ) पुनर्वापराचे ब) शोषण
 क) संवर्धन/संरक्षण ड) जतन करणे
- 14) पर्यावरण अंकेक्षण अहवाल —— सादर केला जातो.
 अ) वर्ष आरंभ ब) वर्षाच्या मध्यास
 क) वित्तीय वर्षाच्या शेवटी ड) वर्षाच्या शेवटी

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) पर्यावरणीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - 2) एन. जी. ओ. (NGO's) आणि पर्यावरण संरक्षण या दोहोतील संबंध स्पष्ट करा.
 - 3) परिसंस्थेची रचना स्पष्ट करा.
 - 4) पर्यावरण संरक्षणासाठी लोकांची भूमिका स्पष्ट करा.
 - 5) पर्यावरणीय अंकेक्षण किंवा लेखापरीक्षणाचे घटक सांगा.
 - 6) जैवविविधता ही पर्यावरणीय संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) पर्यावरणीय अर्थशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 2) शाश्वत विकासावरील पर्यावरणीय परिणामाची चर्चा करा.
 - 3) खर्च-लाभ विश्लेषणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.
 - 4) पर्यावरण मूल्यांकनासाठी सामाजिक खर्चाची पद्धत स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- पर्यावरण संरक्षणामध्ये सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.
 किंवा
 पर्यावरणीय समस्यांची आर्थिक विकासावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- प्र.5 पर्यावरण संरक्षणाच्या बाबतीत भारतातील पर्यावरणीय चळवळींची भूमिका स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VI)
ECONOMICS OF ENVIRONMENT

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Environmental economics is a branch of _____ that deals with the various environmental issues.
 - a) sociology
 - b) economics
 - c) political science
 - d) Government
- 2) Environmental economics is based on the _____ and application of welfare economics too.
 - a) scientific theories
 - b) social theories
 - c) local theories
 - d) national theories
- 3) The scope of environmental economics is mainly related to the _____ and its impact on the quality of the environment.
 - a) agricultural activities
 - b) industrial activities
 - c) financial activities
 - d) economic activities
- 4) Environment is one of the most important factors, which is directly related to the economic _____.
 - a) environment
 - b) inequality
 - c) development
 - d) all of the above
- 5) Living and non-living things are related to _____.
 - a) eco system
 - b) animals
 - c) economics
 - d) none of these
- 6) _____ is a contraction of biological diversity; it reflects the number, variety and variability of living organisms.
 - a) Agriculture
 - b) Biodiversity
 - c) Eco system
 - d) Development
- 7) The need of _____ development for improving quality of life for the present and future.
 - a) human
 - b) market
 - c) sustainable
 - d) capital
- 8) People can do it for their waste can be recycled or reused for the protection of _____.
 - a) pollution
 - b) environment
 - c) trade
 - d) economy
- 9) The role of _____ as the policy maker is crucial in the context of conservation and prevention of the environment.
 - a) government
 - b) individual
 - c) public
 - d) none of these

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – II)
INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) घटकराज्य आणि केंद्रशासित प्रदेशांमधून राज्यसभेवर किती सदस्य निवडले जातात?

अ) 238	ब) 250
क) 12	ड) 235
- 2) लोकसभेचा सदस्य होण्यासाठी उमेदवाराचे वय ---- असावे लागते.

अ) 30 वर्ष	ब) 60 वर्ष
क) 65 वर्ष	ड) 25 वर्ष
- 3) 14 व्या लोकसभेमध्ये एकूण किती सदस्य निवडून आलेले होते.

अ) 545	ब) 552
क) 543	ड) 550
- 4) लोकसभेवर केंद्रशासित प्रदेशांमधून एकूण किती सदस्य निवडले जातात.

अ) 12	ब) 552
क) 545	ड) 20
- 5) भारतीय राज्यघटनेमधील घटनादुरुस्ती पद्धती कोणत्या देशाच्या राज्यघटनेमधून घेण्यात आलेली आहे?

अ) रशिया	ब) अमेरिका
क) कॅनडा	ड) दक्षिण अफ्रिका
- 6) संघराज्य व्यवस्था भारतीय राज्यघटनेमध्ये ---- या देशाच्या राज्यघटनेमधून स्वीकारण्यात आली..

अ) ऑस्ट्रेलिया	ब) जर्मनी
क) अमेरिका	ड) कॅनडा
- 7) केंद्राचे कार्यकारी अधिकार ---- कडे सोपविलेले असतात.

अ) गृहमंत्री	ब) पंतप्रधान
क) सर्वोच्च न्यायालय	ड) राष्ट्रपती
- 8) राष्ट्रपतीवर महाभियोगाची प्रक्रिया ---- द्वारे चालविली जाते.

अ) संसद	ब) पंतप्रधान
क) सर्वोच्च न्यायालय	ड) सी. बी. आय
- 9) खालीलपैकी कोणता शब्द भारतीय राज्यघटनेच्या सरनाम्यामध्ये लिहिलेला नाही?

अ) भारतीय	ब) समाजवादी
क) लोकशाही	ड) सार्वभौम

- 10) 'धर्मनिरपेक्ष' या शब्दाचा योग्य अर्थ कोणता आहे?
 अ) शासन सर्व धर्माच्या लोकांबरोबर एकसारखे व्यवहार करेल
 ब) अल्पसंख्यांक धर्माच्या व्यक्तींना विशेष महत्व सरकार देईल
 क) शासन विशिष्ट एका धर्माला राज्याचा धर्म म्हणून मान्यता देईल
 ड) यापैकी नाही
- 11) पंतप्रधानांची निवड ——— द्वारे केली जाते.
 अ) राष्ट्रपती
 ब) मुख्य न्यायाधीश
 क) उप-राष्ट्रपती
 ड) महान्यायवादी
- 12) पंतप्रधानांसहित त्यांच्या मंत्रीमंडळातील मंत्र्यांची संख्या लोकसभा सदस्यसंख्येच्या किती टक्के असावी लागते?
 अ) लोकसभा सदस्यसंख्येच्या 15 टक्के
 ब) लोकसभा सदस्यसंख्येच्या 25 टक्के
 क) लोकसभा सदस्यसंख्येच्या 10 टक्के
 ड) लोकसभा सदस्यसंख्येच्या 20 टक्के
- 13) भारतीय राज्यघटना दुरुस्तीसंबंधीच्या तरतुदी राज्यघटनेच्या कोणत्या कलमामध्ये आहेत?
 अ) कलम 332
 ब) कलम 386
 क) कलम 368
 ड) कलम 352
- 14) भारतीय राज्यघटनेमधील 'सामाजिक समानता' या शब्दाचा योग्य अर्थ सांगा.
 अ) समानतेचा अभाव
 ब) संधीचा अभाव
 क) समाजातील सर्व घटकांना समान संधी
 ड) समाजातील फक्त वरच्या वर्गास संधी मिळणे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही सात प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

14

- 1) धर्मनिरपेक्षता म्हणजे काय?
- 2) पंतप्रधान पदाची पात्रता सांगा?
- 3) मुलभूत हक्क म्हणजे काय?
- 4) सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय?
- 5) सध्या भारतीय राज्यघटनेमध्ये किती व कोणते मुलभूत अधिकार आहेत?
- 6) राज्याच्या धोरणाच्या मार्गदर्शक तत्वामागील उद्देश स्पष्ट करा.
- 7) राज्यघटना परिषदेची रचना स्पष्ट करा.
- 8) केंद्र व राज्य यांच्यातील अधिकाराची विभागणी स्पष्ट करा.
- 9) राष्ट्रपतीवरील महाभियोगाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- 10) राष्ट्रपतीचे आणीबाणीविषयक अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन थोडक्यात टिपा लिहा.

14

- 1) केंद्र व घटकराज्य यामधील कार्यकारीविषयक संबंध
- 2) राज्यघटना दुरुस्तीची प्रक्रिया
- 3) नागरिकांची मुलभूत कर्तव्ये
- 4) भारतीय राज्यघटनेची उद्देशपत्रिका

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

भारतीय नागरिकांचे मुलभूत अधिकार स्पष्ट करा.

किंवा

लोकसभेची रचना व अधिकार स्पष्ट करा.

प्र.5 भारतीय राज्यघटनेची मुलभूत वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

14

Seat No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – II)
INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

Day & Date: Wednesday, 23-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) The number of members of Rajyasabha from States and Union Territories is _____.
a) 238 b) 250
c) 12 d) 235
- 2) The minimum age to become a member of Loksabha is _____.
a) 30 years b) 60 years
c) 65 years d) 25 years
- 3) What is the strength of total elected members of 14th Loksabha?
a) 545 b) 552
c) 543 d) 550
- 4) How many members are elected in the Loksabha from the Union Territories?
a) 12 b) 552
c) 545 d) 20
- 5) Procedure for the amendment of the Constitution is taken from _____.
a) Russia b) USA
c) Canada d) South Africa
- 6) The concept of Federal System in the Indian Constitution is taken from _____.
a) Australia b) Germany
c) USA d) Canada
- 7) The executive power of the Union is vested in _____.
a) Home Minister b) Prime Minister
c) Supreme Court d) President
- 8) The impeachment of the president is carried by _____.
a) Parliament b) Prime Minister
c) Supreme Court d) CBI
- 9) Which of the following words have not been written in the Preamble of Indian Constitution?
a) Indians b) Socialist
c) Democratic d) Sovereign
- 10) What is the true meaning of "Secular"?
a) All religions are equal in the eyes of Government
b) Special importance to a religion related to minorities
c) One religion is promoted by Government
d) None of the above
- 11) The Prime Minister is appointed by _____.
a) President b) Chief Justice
c) Vice President d) Attorney General

- 12) The total numbers of Ministers including the Prime Ministers shall not exceed _____.
a) 15% members of Loksabha b) 25% members of Loksabha
c) 10% members of Loksabha d) 20% members of Loksabha
- 13) Which article of Indian Constitution deals with Constitutional amendments?
a) Article 332 b) Article 386
c) Article 368 d) Article 352
- 14) What is the meaning of social equality in the Indian Constitution?
a) Lack of equality
b) Lack of opportunities
c) Equal opportunities for all sections of the society
d) Opportunity for upper class

Q.2 Write the short answers. (Any Seven) 14

- a) What is the meaning of secularism?
b) What are the qualities of Prime Minister?
c) What is the meaning of Fundamental Right?
d) What is mean by Social Change?
e) Currently how many and which fundamental rights in the Constitution?
f) What is the objective of Directive Principles of State Policy?
g) What is the composition of Constituent Assembly?
h) Describe the distribution of power between Union and State.
i) Impeachment procedure of President.
j) Describe the emergency powers of President.

Q.3 Write the short notes on. (Any Two) 14

- a) Executive relation of center-state
b) Amendment procedure of Indian Constitution
c) Fundamental duties of Citizens
d) Preamble of Indian Constitution

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the Fundamental Rights of Indian Citizen.

OR

Explain the composition and functions of Loksabha.

Q.5 Explain the Fundamental Characteristics of Indian Constitution. 14

- 11) सती प्रथा बंदीचा कायदा ----- या गव्हर्नर जनरलने केला.
 अ) वॉरल हेस्टिंग्ज ब) लॉर्ड कार्नवालीस
 क) लॉर्ड लिटन ड) लॉर्ड विल्यम बेंटिंक
- 12) भारतीय शिक्षण व्यवस्थेसाठीचा 'झिरपण्याचा सिद्धांत' ---- यांनी मांडला.
 अ) लॉर्ड वेलस्ली ब) लॉर्ड मेकॉले
 क) लॉर्ड लिटन ड) लॉर्ड रिपन
- 13) भारतीय विद्यापीठ कायदा ---- साली संमत करण्यात आला.
 अ) 1900 ब) 1902
 क) 1904 ड) 1906
- 14) बाळशास्त्री जांभेकर यांनी ---- वृत्तपत्र चालु केले.
 अ) दर्पन ब) काळ
 क) केसरी ड) मराठा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) बक्सारच्या लढाईची माहिती सांगा.
- 2) ब्राम्हो समाजाच्या तत्वांची माहिती लिहा.
- 3) गव्हर्नर जनरल वॉरन हेस्टिंग कालीन इंग्रज - मराठा पहिल्या युद्धाची माहिती लिहा.
- 4) लॉर्ड विल्यम बेंटिंकने कोणत्या सुधारणा केल्या?
- 5) ख्रिश्चन मिशन-यांच्या कार्याची थोडक्यात माहिती लिहा.
- 6) महाराष्ट्रातील वृत्तपत्राच्या विकासाची माहिती सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) गव्हर्नर रॉबर्ट क्लार्क
- 2) प्रार्थना समाजाची स्थापना व कार्य
- 3) लॉर्ड कॉर्नवालीस
- 4) ब्रिटिश कालीन शैक्षणिक स्थिती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

सत्यशोधक समाजाची स्थापना व कार्याची चर्चा करा.

किंवा

ब्रिटिशांचा वृत्तपत्रविषयक धोरणाचा आढावा घ्या.

प्र.5 प्लासीची लढाईची कारणे व परिणाम विस्तृतपणे सांगा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – III)
HISTORY OF INDIA (1757 A.D. TO 1857 A.D.)

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) East India Company was established in _____.
 a) 1599 b) 1600
 c) 1601 d) 1602
- 2) Plessey battle was fought between British and _____ the Nawab of Bengal.
 a) Aliwardi Khan b) Shujauddoula
 c) Sirajauddala d) Mir Kasim
- 3) _____ introduced Dual system in Bengal government.
 a) Warren Hastings b) Robert Clive
 c) Lord Cornwallis d) Lord Wellesley
- 4) Mercantile monopoly of East India Company was abolished by _____ act.
 a) 1773 b) 1784
 c) 1803 d) 1813
- 5) _____ present Economical Drain Theory.
 a) Dadabhai Nauroji b) Bankimchandra Chatarji
 c) Vyomeshchandra Banarji d) Lokmanya Tilak
- 6) Dhaka city was known for _____ cloth.
 a) Conchi b) Polister
 c) Muslin d) Khadi
- 7) Raja Rammohan Roy founded _____ society.
 a) Arya b) Satyashodhak
 c) Brahma d) Prarthana
- 8) 'Satyarth Prakash' book was of _____ society.
 a) Brahma b) Arya
 c) Prarthana d) Satyashodhak
- 9) _____ was the first British Governor General.
 a) Robert Clive b) Warren Hastings
 c) Lord Litton d) Lord Canning
- 10) Lord Wellesley started _____ system.
 a) Subsidiary Alliance b) Permanent Settlement
 c) Mahalwari d) Mansabdari
- 11) Governor General _____ passed Sati custom prevention act.
 a) Warren Hastings b) Lord Cornwallis
 c) Lord Litton d) Lord William Bentinck

- 12) _____ present Educational Percolate theory for Indians Education system.
a) Lord Wellesley b) Lord Macaulay
c) Lord Litton d) Lord Ripan
- 13) Indian University Act was passed in _____.
a) 1900 b) 1902
c) 1904 d) 1906
- 14) Balshastri Jambhekar started _____ newspaper.
a) Darpan b) Kal
c) Kesari d) Maratha

Q.2 Attempt any four of the following questions. **16**

- a) Tell information about battle of Baxar.
- b) Write information of principles of Brahmo Society.
- c) Give information of first Anglo-Maratha war during Governor General Warren Hastings.
- d) Which reforms Lord William Bentinck's does?
- e) Write information of Christy Masonries work.
- f) Give information about development of press in Maharashtra.

Q.3 Write short notes (any two) **12**

- a) Governor Robert Clive
- b) Prarthana Samaj establishment and work
- c) Lord Cornwallis
- d) Educational system during British period

Q.4 Attempt any one of the following questions. **14**

Discuss on establishment and work of Satyashodhak Samaj.

OR

Review the British policy towards the Press.

Q.5 Tell details about the causes and impacts of Plessey battle. **14**

- 10) शेतीसाठी लागणारे ---- आणि ---- मुदतीचे कर्ज सहकारी पतपुरवठा त्रिस्तरीय संरचनेमार्फत पुरविले जाते.
 अ) दीर्घ आणि मध्यम ब) अल्प आणि दीर्घ
 क) अल्प आणि मध्यम ड) यापैकी नाही
- 11) सदस्थितीमध्ये ---- ही जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाची समस्या आहे.
 अ) ठेवी स्वीकारणे ब) सभासद
 क) पतनिर्मिती ड) भांडवलाची कमतरता
- 12) सहकारी खरेदी-विक्री संस्था शेतकऱ्यांना ---- च्या तारणावर कर्ज पुरवठा करतात.
 अ) जनावरे ब) जमिन
 क) शेतमाल ड) वरीलपैकी सर्व
- 13) 'नाफेड' चे मुख्यालय ---- हे आहे.
 अ) मुंबई ब) चेन्नई
 क) दिल्ली ड) पुणे
- 14) ---- ही भारतातील सहकारी प्रक्रीया संस्थांची समस्या आहे.
 अ) भांडवलाची कमतरता ब) जुनी यंत्रसामग्री
 क) कच्चा माल ड) वरीलपैकी सर्व

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) सहकाराची रॉशडेलची तत्वे सांगा.
- 2) डेन्मार्कमधील दुध सहकारी चळवळीची वैशिष्ट्ये.
- 3) मिश्र अर्थव्यवस्थेमध्ये सहकाराची भूमिका सांगा.
- 4) भारतातील सहकारी खरेदी-विक्री संस्थांच्या समस्या सांगा
- 5) भारतातील सहकारी गृहनिर्माण संस्थांचे प्रकार स्पष्ट करा.
- 6) भारतातील मजूर सहकारी संस्थांच्या समस्या सांगा

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) भारतातील फळे आणि भाजीपाला सहकारी संस्थांचे भवितव्य
- 2) भारतातील ग्राहक सहकारी संस्थांची प्रगती आणि भवितव्य
- 3) सुक्ष्म वित्त पुरवठ्यामधील सहकारी संस्थांची भूमिका
- 4) 'नाफेड' ची कार्ये

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

इंग्लंडमधील ग्राहक सहकारी संस्थांची रचना आणि यशस्वीता स्पष्ट करा.

किंवा

सहकाराच्या मॅचेस्टरच्या तत्वांची चर्चा करा.

प्र.5 भारतातील शेतीला पतपुरवठा करणाऱ्या सहकारी संस्थांची रचना आणि समस्या स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VII)
PRINCIPLES & PRACTICE OF CO-OPERATION

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) All trading in cash is a _____ principle.
 - a) Raiffeisen
 - b) Schultze
 - c) Rochdale
 - d) All of these
- 2) _____ is known as a father of modern co-operative movement.
 - a) William King
 - b) Raiffeisen
 - c) Schultze
 - d) Robert Owen
- 3) The co-operative societies are working for the _____ people of society.
 - a) Politically strong
 - b) Economically strong
 - c) Economically backward
 - d) All of these
- 4) In 1966 the ICA expert committee accepted _____ essential principles of co-operation.
 - a) 7
 - b) 6
 - c) 4
 - d) 10
- 5) Germany is famous for the _____ type of co-operative societies.
 - a) consumer
 - b) processing
 - c) credit
 - d) all of these
- 6) In Denmark _____ sign is used for quality of dairy product.
 - a) Butter brand
 - b) Milk brand
 - c) Amul brand
 - d) LUR BRAND
- 7) The first co-operative Act was passed in India in the _____ year.
 - a) 1960
 - b) 1947
 - c) 1904
 - d) 1912
- 8) _____ is a working Area of DCCB.
 - a) Village
 - b) Taluka
 - c) District Headquarter
 - d) Whole District
- 9) _____ is known as a Apex Society of the co-operative societies in the state.
 - a) State Bank
 - b) NABARD
 - c) DCCB
 - d) SCB
- 10) _____ and _____ term loan provided for the Agriculture by three tier co-operative banking system.
 - a) Long and medium
 - b) Short and long
 - c) Short and medium
 - d) None of these
- 11) Now a days _____ is a problem of District Central Co-operative Banks.
 - a) accepting deposits
 - b) membership
 - c) credit creation
 - d) lack of capital

- 12) Co-operative marketing societies providing loans for farmers on the security of _____.
a) Cattles	b) Land
c) Agriculture Produce	d) All of these
- 13) _____ is a headquarter of NAFED.
a) Mumbai	b) Chennai
c) Delhi	d) Pune
- 14) _____ is a problem of processing co-operatives in India.
a) Lack of capital	b) Old machinery
c) Raw material	d) All of these

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) State the Rochdale principles of co-operation.
- b) Features the dairy co-operative movement in Denmark.
- c) State the role of co-operation in Mixed economy.
- d) State the problems of marketing co-operatives in India.
- e) Explain the types of Housing Co-operatives in India.
- f) Problems of labour co-operatives in India.

Q.3 Write the Short notes (any two) 12

- a) Features of Fruits and Vegetable co-operatives
- b) Progress and prospects of consumer co-operatives in India
- c) Role of co-operatives in micro finance
- d) Functions of NAFED

Q.4 Attempt any one of the following. 14

- a) Explain the structure and achievement of consumer's Co-operatives in England.

OR

- b) Discuss about the Manchester's principles of co-operation.

Q.5 Explain the structure and problems of Agricultural credit co-operatives in India. 14

- 11) 'गीताबोध' हा ग्रंथ ---- यांनी लिहिला.
 अ) छ. शाहु महाराज ब) आचार्य विनोबा भावे
 क) अरविंद घोष ड) महात्मा गांधी
- 12) 'शेतकऱ्यांचा आसूड' या पुस्तिकेचे लेखक कोण होते?
 अ) दीनबंधु भालेकर ब) महात्मा फुले
 क) मुकुंद पाटील ड) न्या. रानडे
- 13) 1907 च्या भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसच्या फूटीनंतर टिळक ---- गटाचे नेते बनले.
 अ) जहाल ब) मवाळ
 क) उदारमतवादी ड) माध्यात्मिक
- 14) आर्य समाज ---- यांच्याशी संबंधीत आहे.
 अ) छ. शाहु महाराज ब) पेरियार
 क) स्वामी विवेकानंद ड) स्वामी दयानंद

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) अरविंद घोष यांचे माध्यात्मिक राष्ट्रवादासंबंधीचे विचार लिहा.
 - 2) लोकमान्य टिळकांची स्वराज्याची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) ना. गो. कृ. गोखले यांचे राजकीय विचार स्पष्ट करा.
 - 4) भूदान चळवळ
 - 5) स्वामी विवेकानंद यांचे धार्मिक विचार स्पष्ट करा.
 - 6) ब्राम्हो समाज
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) रानडे याची सामाजिक सुधारणेची संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 2) भारतीय प्रबोधनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 3) म. गांधीची 'आदर्श राज्याची' संकल्पना काय आहे?
 - 4) 'जस्टीस पार्टी' विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- भारतीय राजकीय विचारांचा उद्गम आणि विकास यावर निबंध लिहा.
 किंवा
 महात्मा फुले यांनी स्त्रियांच्या हक्कांच्या संदर्भात केलेल्या कार्याचा आढावा घ्या.
- प्र.5 छत्रपती शाहु महाराजांनी अस्पृश्यता निवारणासाठी केलेल्या कार्याची माहिती लिहा. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper-III)
MODERN INDIAN POLITICAL THOUGHT

Day & Date: Thursday, 24-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) Acharya Vinoba Bhave is related with _____ Movement.
 - a) Water Management
 - b) Hygiene
 - c) Bhudan
 - d) Removing Untouchability
- 2) _____ started the concept "Baliche Rajya".
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Periyar
 - c) Mahatma Phule
 - d) Swami Dayanand
- 3) Mahatma Gandhi considered _____ as his political Teacher.
 - a) Namdar G. K. Gokhale
 - b) Swami Vivekanand
 - c) Maharshi Arvind
 - d) Vinoba Bhave
- 4) In the year _____ justice Ranade established an institution named 'Deccan Sabha'.
 - a) 1894
 - b) 1896
 - c) 1876
 - d) 1888
- 5) Name of Ashram of Vinoba Bhave.
 - a) Sabarmati
 - b) Vardha
 - c) Nagpur
 - d) Pawanar
- 6) _____ started the plan of 'Bunyadi Shikshan'.
 - a) Mahatma Phule
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Swami Vivekanand
 - d) Swami Dayanand
- 7) _____ is related to the Political Party Justice Party.
 - a) Gokhale
 - b) Periyar
 - c) Swami Dayanand
 - d) Maharshi Arvind
- 8) The book 'Geetarahasya' is written by _____.
 - a) Lokmanya Tilak
 - b) Aurbindo Ghosh
 - c) Namdar Gokhale
 - d) Mahatma Gandhi
- 9) _____ edited the weekly 'Savad - Kaumudi'.
 - a) M. N. Roy
 - b) Raja Rammohan Roy
 - c) Swami Dayanand
 - d) Justice Ranade
- 10) In the year _____ Raja Rammohan Roy established 'Brahmo Samaj'.
 - a) 1828
 - b) 1928
 - c) 1818
 - d) 1838
- 11) _____ wrote the book 'Geetabodh'.
 - a) Chh. Shahu Maharaj
 - b) Acharya Vinoba Bhave
 - c) Arvind Ghosh
 - d) Mahatma Gandhi

- 12) Who was the writer of 'Shetakariyancha Aasud'?
- a) Deenbandhu Bhalekar b) Mahatma Phule
c) Mukunda Patil d) Justice Ranade
- 13) After the split of 1907 in Indian National Congress Tilak was the leader of _____ group.
- a) Extremist b) Moderate
c) Liberal d) Spiritual
- 14) Aarya Samaj is related to _____.
- a) Chh. Shahu Maharaj b) Periyar
c) Swami Vivekanand d) Swami Dayanand

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Write the Aurbindo Ghosh though on spiritual Nationalism.
b) Explain Lokmanya Tilaks concept of Swarajya.
c) Explain the Political Thought of Namder G. K. Gokhale.
d) Bhoodan Movement.
e) Explain the Swami Vivekanand's Religious Thought.
f) Brahmo Samaj.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Explain in short Ranade's concept of Social Reforms.
b) State the features of Indian Renaissance.
c) What is the concept of 'Ideal State' started by Gandhiji?
d) Write in short notes on 'Justice Party'.

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- a) Write an essay on the genesis and development of Indian Political Thought.
b) Write a detailed review of the work done by Mahatma Phule for women's rights.

Q.5 Write in detail about the work done by Chh. Shahu Maharaj to vanish the untouchability. 14

- 10) चीनचा शेवटचा अध्यक्ष ——— हा होता.
 अ) माओ-त्से-तुंग
 ब) डॉ. सन-यत-सेन
 क) ली-ता-चाओ
 ड) ली-त्सुंग-जेन
- 11) ——— च्या राजकीय दृष्टीकोनातून जनतेसाठी तीन तत्त्वे आहेत.
 अ) जियांश जेशी
 ब) पुई
 क) सन यत सेन
 ड) माओ झिडोंग
- 12) ——— मध्ये नवीन विवाह कायद्यामध्ये महिलांना निवडीचे स्वातंत्र्य दिले.
 अ) 1950
 ब) 1952
 क) 1956
 ड) 1959
- 13) हुनान प्रबंध ——— ने लिहिला.
 अ) माओ त्से तुंग
 ब) चॅंग-कै-शेक
 क) डॉ. सन-यत-सेन
 ड) झु-त्शी
- 14) चार मे चळवळीला ——— असे म्हणतात.
 अ) विद्यार्थी
 ब) शिक्षक
 क) महिला
 ड) डॉक्टर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

14

- 1) डॉ. सन-यत-सेनची तत्त्वे
- 2) पियांग आर्मी
- 3) उत्तुंग झेप
- 4) 1950 मधील जमीन सुधारणा कायदा
- 5) माओ नंतरच्या औद्योगिक क्षेत्रातील चार सुधारणा
- 6) माओ-त्से-तुंग

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

14

- 1) तियानानमॅन हत्याकांड
- 2) चीनचा कम्युनिस्ट पक्ष
- 3) चांग कार्ई शेक
- 4) माओ नंतरचा आर्थिक विचार

प्र.4 इ. स. 1949 ते 1952 या कालखंडातील चीनच्या पुर्नबांधणीची चर्चा करा.

14

किंवा

चीनच्या साम्यवादी चळवळीमधील माओ-त्से-तुंगच्या भूमिकेचे मुल्यांकन करा.

प्र.5 इ.स. 1970 ते 1990 मधील चीनच्या परराष्ट्र धोरणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – IV)
HISTORY OF CHINA: (1911 A.D. To 1990 A.D.)

Day & Date: Friday, 25-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) At the outbreak of the 1911 Revolution Sun Yat-Sen was abroad in which nation?
 - a) Japan
 - b) Russia
 - c) United States
 - d) Vietnam
- 2) Which revolutionary group was formed in Beijing in August 1912?
 - a) Tung-meng-hui
 - b) CCP
 - c) Kuomintang
 - d) Taiping
- 3) _____ was Prime Minister under the Qing government.
 - a) Yuan-Shi-Kai
 - b) Dr. Sun-Yat-Sen
 - c) Chang-Kai-Sheak
 - d) Chu-Teih
- 4) Communism is _____.
 - a) An economic system in which investment and ownership is controlled by private corporations or individuals
 - b) A system of government that all economic activities are controlled by a single political party
 - c) Commercialism
 - d) A government by the people
- 5) In March 1912 Sun Yat-Sen surrendered the presidency in favour of whom?
 - a) Chang
 - b) Taisho
 - c) Dr. Sen
 - d) Yuvan
- 6) The Great Leap Forward campaign was led by _____.
 - a) Mao Zedong
 - b) Dr. San-Yat-Sen
 - c) Chang-Kai-Sheak
 - d) Chu-Teih
- 7) _____ Rebel is called as the mother of Chines Communist Revolution.
 - a) Taiping
 - b) Boxer
 - c) Piyang
 - d) KMT
- 8) What did Mao create in countryside during the Great Leap Forward?
 - a) School
 - b) Hospital
 - c) Factory
 - d) People's
- 9) _____ was leader of the Komingtang in 1926.
 - a) Chang
 - b) Taisho
 - c) Dr. Sen
 - d) Yuvan
- 10) _____ was the last president of China.
 - a) Mao-Tse-Tung
 - b) Dr. Sen-Yat-Sen
 - c) Li-Ta-Chao
 - d) Li-Tsung-Jen

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - I)
DECCANI ADAB**

Day & Date: Saturday, 19-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14 سوال نمبر۔1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

(1) حضرت شاہ امین الدین اعلیٰ کے والد محترم کا نام _____ ہے۔

(i) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق ، (ii) اشرف بیابانی،

(iii) امیر خسرو، (iv) حضرت شاہ برہان الدین جا نم

(2) _____ یہ کتاب سوال و جواب کی طرز میں لکھی گئی ہے۔

(i) گلشن عشق ، (ii) چندر بدن و ماہیار ،

(iii) کلمتہ الحقائق، (iv) ارشاد نامہ

(3) عادل شاہی حکومت کا آخری تاجدار _____ تھے۔

(i) اسمعیل عادل شاہ، (ii) سکندر عادل شاہ،

(iii) ابراہیم عادل شاہ ثانی، (iv) محمدعادل شاہ

(4) حضرت خواجہ بندہ نواز گیسو دراز کی شعری تخلیق _____ ہے۔

(i) علی نامہ ، (ii) خوش نامہ ، (iii) چکی نامہ ، (iv) ارشاد کلمہ

(5) مثنوی _____ میں ایک مسلم تاجر اور ہندو شہزادی کے عشق کی داستان

بیان کی گئی ہے۔

(i) گلشن عشق، (ii) یوسف و زلیخا،

(iii) خامد نامہ ، (iv) چندر بدن و ماہیار

(6) _____ نے دہلی کی بجائے دولت آباد کو اپنا پایہ تخت بنایا اور تمام رعایا کو

دلی سے دولت آباد منتقل ہونے کا حکم دیا -

(i) سلطان غیاث الدین ، (ii) سلطان محمود غزنوی ،

(iii) سلطان محمد بن قاسم ، (iv) سلطان محمد بن تغلق

(7) بہمنی سلطنت کے زوال کے بعد علاقہ دکن پر _____ آزاد اسلامی سلطنتیں

واجد میں آئیں -

(i) پانچ ، (ii) سات ، (iii) آٹھ ، (iv) چار

(8) دکن کا پہلا خود مختار مسلمان بادشاہ _____ تھا - جس نے بہمنی خاندان کی

بنیاد ڈالی -

(i) فیروز شاہ ، (ii) علاؤ الدین حسن شاہ گنگوہی ،

(iii) محمد شاہ لشکری ، (iv) احمد شاہ بہمنی

(9) ابراہیم عادل شاہ ثانی نے موسیقی سے متعلق ایک کتاب لکھی ہے جس کا نام

_____ ہے

(i) نو سرپار ، (ii) لازم المبتدی ، (iii) ارشاد نامہ ، (iv) نورس

(10) حضرت شاہ امین الدین اعلیٰ کے تصانیف کا موضوع _____ ہے -

(i) تصوف ، (ii) علم معانیات ، (iii) عصری تعلیم ، (iv) سیاست

(11) حضرت خواجہ بندہ نواز گیسودراڑ نے اپنے اہل و عیال کے ساتھ سلطان

_____ کے زمانے میں دہلی سے دکن تشریف لائے -

(i) محمد شاہ بہمنی ، (ii) احمد شاہ بہمنی ،

(iii) ہمایوں شاہ بہمنی ، (iv) فیروز شاہ بہمنی

12) مثنوی _____ میں شہزادہ منوہر اور شہزادی مد ما لتی کی عشقیہ

داستان بیان کی گئی ہے -

(i) چندر بدن و ماہیار، (ii) علی نامہ، (iii) گلشن عشق، (iv) یوسف و زلیخا

13) تصنیف "وصیت الہادی" _____ کی تحریر کردہ شعری کی تخلیق ہے --

(i) شاہ برہان الدین جانم، (ii) ملا نصرتی، (iii) مقیمی، (iv) شاہ امین الدین اعلیٰ

14) عہد عادل شاہی کے مشہور صوفی شاعر _____ نے "پانچ عناصر پچیس

گن" کا فلسفہ پیش کیا -

(i) شاہ امین الدین اعلیٰ، (ii) عبدالرزاق قادری،

(iii) شاہ برہان الدین جانم، (iv) سید میراں ہاشمی

16

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے - (کوئی چار)

1) ملا نصرتی کی قصیدہ گوئی جائزہ لیجیے؟

2) ابراہیم عادل شاہ ثانی کی ادبی خدمات بیان کیجئے -

3) محمد بن تغلق نے دہلی کی بجائے دولت آباد کو پایہ تخت بنایا اس کے کیا اثرات

رونما ہوئے؟ مختصر وضاحت کیجیے؟

4) حضرت شاہ برہان الدین جانم کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟

5) مرزا محمد مقیم مقیمی کی تصنیف "چندر بدن و ماہیار" کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟

6) عادل شاہی دور میں قصیدہ نگاری کی تاریخ قلمبند کیجئے؟

12

سوال نمبر 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے - (کوئی دو)

1) تصنیف "کلمہ الاسرار" کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟

2) تصنیف "کلمہ الحقائق" کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجیے؟

3) سید میراں ہاشمی کی قصیدہ نگاری پر مختصر نوٹ تحریر کیجئے -

4) علی عادل شاہ ثانی شاہی کی قصیدہ گوئی کا جائزہ لیجیے؟

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک) 14

- 1) عہد عادل شاہ کا تاریخی ، زبانی اور ادبی پس منظر مفصل بیان کیجیے؟
- 2) عہد عادل شاہ کا ملک الشعراء ملا نصرتی کی تصنیف "گلشن عشق" کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجیے؟

سوال نمبر.5. "حضرت خواجہ بندہ نواز گیسو دراز دکنی اردو کے اولین نثر نگار اور اولین شاعر تسلیم

- کیے جاتے ہیں -" اس قول کی روشنی میں ان کی شاہکار تصنیف "معراج العاشقین" کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجیے؟

- 11) भारतात मध्यवर्ती बँकेची स्थापना सन ---- या वर्षी झाली.
 अ) 1935 ब) 1947
 क) 1950 ड) 1949
- 12) अर्थव्यवस्थेतील पैशाच्या पुरवठ्यात वाढ झाल्यास व्यापारीबँकांच्या पतनिर्मितीत ---- होईल.
 अ) वाढ ब) स्थिर
 क) घट ड) वरीलपैकी नाही
- 13) ई-बँकिंग ही संकल्पना ---- शी संबंधित आहे.
 अ) आर्थिक बँकिंग ब) विमा बँकिंग
 क) इलेक्ट्रॉनिक बँकिंग ड) निर्यात बँकिंग
- 14) बँक दर हे चलनविषयक धोरणाचे ---- साधन आहे.
 अ) नैतिक समजावणी ब) संख्यात्मक
 क) गुणात्मक ड) वरीलपैकी सर्व

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) वित्तीय विकासाचे निर्देशक स्पष्ट करा.
 - 2) व्याजदराची मुदती संरचना स्पष्ट करा.
 - 3) व्याजदराच्या सनातनवादी सिध्दांताची चर्चा करा.
 - 4) प्रकल्पसेवी बँकांची कार्ये स्पष्ट करा.
 - 5) कर्ज आणि ठेवी यामधील व्याजदराचा विस्तार स्पष्ट करा.
 - 6) व्यापारी बँकांच्या पतनिर्मितीच्या मर्यादा कोणत्या.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) वित्तीय व्यवस्थेची रचना स्पष्ट करा.
 - 2) केन्सच्या व्याजदरविषयक सिध्दांताची चर्चा करा.
 - 3) चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
 - 4) ई-बँकिंगचे (E-banking) गुण स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- वित्तीय व्यवस्था आणि आर्थिक विकास यातील संबंध स्पष्ट करा.
किंवा
 चलनविषयक धोरणाच्या विविध साधनांची चर्चा करा.
- प्र.5 व्यापकदृष्ट्या मध्यवर्ती बँकेची विविध कार्ये स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VIII)
FINANCIAL INSTITUTIONS & MARKETS

Day & Date: Friday, 25-10-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ market provides short term and long term loan.
 - a) Capital
 - b) Goods
 - c) Individual
 - d) Financial
- 2) Money lenders come under _____ sector of money market in India.
 - a) unorganized
 - b) organized
 - c) government
 - d) private
- 3) Bank of England is the first _____ bank in the world.
 - a) Commercial
 - b) Co-operative
 - c) Central
 - d) Rural
- 4) According to _____, "Interest is the reward for parting with the liquidity".
 - a) Malthus
 - b) Karl Marx
 - c) J. B. Say.
 - d) Lord Keynes
- 5) According to _____, "Interest is the income which goes to the owner of the capital".
 - a) Prof. Hicks
 - b) Adam Smith
 - c) Prof. Karver
 - d) Dr. Marshal
- 6) Development of _____ market is the indicator of financial development.
 - a) Industrial
 - b) agricultural
 - c) Capital
 - d) none of these
- 7) The term structure of interest rate deals with the interest rate in _____ period.
 - a) Short and long
 - b) Short and medium
 - c) Medium and long
 - d) All of the above
- 8) According to _____, " Interest is a purely monetary phenomenon".
 - a) Dr. Marshal
 - b) David Ricardo
 - c) Prof. Pigue
 - d) Hotrey
- 9) The Liquidity Preference Theory of _____ Rate is related to demand for money.
 - a) wage
 - b) interest
 - c) rent
 - d) capital
- 10) Unit Trust of India is a _____.
 - a) Commercial bank
 - b) Co – operative bank
 - c) Marchant bank
 - d) Investment bank

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - V)
POLITICAL SOCIOLOGY**

Day & Date: Friday, 25-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) कुटुंब हे ---- चे प्राथमिक साधन आहे.
अ) राजकीय सामाजिकरण ब) हुकूमशाही
क) लोकशाही ड) राजकीय उदासिनता
- 2) व्यवस्थावादी दृष्टीकोन ---- यांनी मांडला.
अ) डेव्हिड ईस्टम ब) कार्लड्वाईश
क) एस. एम. लिप्सेट ड) आल्मंड/व्हर्बा
- 3) ज्या प्रकियेत जनता राजकीय नियमने आत्मसात करते ती प्रक्रिया म्हणजे ----.
अ) राजकीय सहभाग ब) राजकीय संसूचन
क) राजकीय सामाजिकरण ड) राजकीय गतिशीलता
- 4) खालीलपैकी ---- प्रदान कार्य आहे.
अ) राजकीय पक्ष ब) संसूचन
क) नियमनिर्मिती ड) सामाजिकरण
- 5) कार्लमाक्सच्या मते सतेची उगमस्थाने ---- मध्ये असतात.
अ) राजकारण ब) भौतिकता
क) धार्मिकता ड) सांस्कृतिक
- 6) कार्लड्वाईशने खालीलपैकी कोणता राजकीय सिद्धांत मांडला.
अ) गट सिद्धांत ब) नवमाक्सवादी सिद्धांत
क) संसूचन सिद्धांत ड) सत्ता सिद्धांत
- 7) रचनात्मक कार्यवाद ---- यांनी मांडला.
अ) कार्लमाक्स ब) डेव्हिड ईस्टन
क) आल्मंड ड) वेबर
- 8) मनुष्य हा सामाजिक प्राणी आहे. असे ---- यांनी म्हटले.
अ) अॅरिस्टॉटल ब) मोस्का
क) हाईग्रेव्ह ड) स्पेन्सर
- 9) राजकीय सामाजिकरण म्हणजे ---- .
अ) राजकीय शिक्षण ब) आर्थिक शिक्षण
क) सामाजिक शिक्षण ड) धार्मिक शिक्षण
- 10) ---- हे राजकीय संसूचनाचे एक महत्वाचे साधन आहे.
अ) विमान ब) प्रसारमाध्यमे
क) रेल्वे ड) वाहन

- 11) राजकीय संस्कृतीचे वर्गीकरण ---- यांनी केले.
अ) लुसियन पाय ब) माओ
क) डेव्हिड ईस्टन ड) आल्मंड व व्हर्बा
- 12) 'कम्युनिष्ट मॅनिफेस्टो' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत.
अ) ॲरिस्टॉटल ब) कार्लमार्क्स
क) वेबर ड) प्लेटो
- 13) ---- हा राजकीय सहभागातील अडथळा आहे.
अ) दबावगट ब) राजकीय उदासिनता
क) लोकशाही ड) राजकीय पक्ष
- 14) मार्क्सवादी दृष्टीकोन खालीलपैकी ---- चा पुरस्कार करतो.
अ) राज्यसंख्या ब) राज्यविहीन समाजरचना
क) वर्ग ड) जाती

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **16**
- 1) राजकीय सहभागातील साधने
 - 2) राजकीय संसूचनाचा अर्थ
 - 3) व्यवस्थात्मक दृष्टीकोन
 - 4) मार्क्सवादी दृष्टीकोन
 - 5) मॅक्स वेबर - वर्ग, दर्जा, अधिकार
 - 6) प्रदान प्रक्रियेचे तीन भाग सांगा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. **12**
- 1) कार्लमार्क्सचे वर्गसंघर्ष विषयक विचार स्पष्ट करा.
 - 2) राजकीय संस्कृतीचे घटक सांगा.
 - 3) राजकीय सामाजिकरणाचे महत्व
 - 4) राजकीय समाजशास्त्राची व्यापी
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **14**
राजकीय सामाजिकरणाची साधने स्पष्ट करा.
किंवा
राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती यांची चर्चा करा.
- प्र.5 राजकीय संसूचनाची साधने स्पष्ट करा. **14**

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper - V)
POLITICAL SOCIOLOGY**

Day & Date: Friday, 25-10-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Family is the primary agency of _____.
a) Political socialization b) Dictatorship
c) Democracy d) Political apathy
- 2) _____ has put forth system theory.
a) David Easton b) Karl Deutsch
c) S. M. Lipset d) Almond / Verbe
- 3) The process by which people learn the norms of political system is called as _____.
a) Political Participation b) Political Communication
c) Political Socialization d) Political Mobilization
- 4) _____ is an output function.
a) Political party b) Communication
c) Rule making d) Socialization
- 5) According to Karl Marx roots of power are based on _____.
a) Political b) Material
c) Religious d) Cultural
- 6) Which of the following political theory expounded by Karl Deutsch.
a) Group theory b) Neo-Marxian theory
c) Communication theory d) Power theory
- 7) _____ has put forth structural functionalism .
a) Karl Marx b) David Easton
c) Almond d) Weber
- 8) _____ says that 'Man is a Social Animal'.
a) Aristotle b) Mosca
c) Hardgrave d) Spencer
- 9) Political socialization means _____.
a) Political education b) Economic education
c) Social education d) Religion education
- 10) _____ is one of the important means of political communication.
a) Aero plane b) Media
c) Railway d) Vehicle
- 11) _____ classified political culture.
a) Lucian Pye b) Mao
c) David Easton d) Almond / Verba

- 12) Who is the author of the Book 'Communist Manifesto'?
- a) Aristotle
 - b) Karl Marx
 - c) Max Weber
 - d) Plato
- 13) _____ is the hurdle in Political Participation.
- a) Pressure group
 - b) Political apathy
 - c) Democracy
 - d) Political party
- 14) Marxist approach adopts _____.
- a) State
 - b) Stateless society
 - c) Class
 - d) Caste

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Agencies in Political Participation
- b) Meaning of Political Communication
- c) System approach
- d) Marxist approach
- e) Max Weber - class, status, and authority
- f) Give three part of output process.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Explain Marx's views on class struggle.
- b) Explain basic element of political culture.
- c) Importance of political sociology
- d) Scope of political sociology

Q.4 Attempt any one of the following question. 14

Explain the instruments of political socialization.

OR

Discuss the nature and scope of political sociology.

Q.5 Explain to the means of political communication. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – V)
HISTORY OF U.S.A. (1914 A.D. TO 1990 A.D.)**

Day & Date: Saturday, 02-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष ---- यांनी 14 मुद्दे मांडले.
अ) नेल्सन
ब) ट्रुमन
क) विड्रो विल्सन
ड) एफ. डी. रूझवेल्ट
- 2) पहिल्या महायुद्धात अमेरिकेने ---- साली प्रवेश केला.
अ) 1914
ब) 1915
क) 1916
ड) 1917
- 3) दुसऱ्या महायुद्धाच्या वेळी अमेरिकेचे अध्यक्ष ---- हे होते.
अ) एफ. डी. रूझवेल्ट
ब) विड्रो विल्सन
क) निक्सन
ड) आयसेनहावर
- 4) पर्ल हार्बर वर ---- ने हल्ला केला.
अ) जर्मनी
ब) जपान
क) चीन
ड) इंग्लंड
- 5) नाटोची स्थापना ---- साली झाली.
अ) 1945
ब) 1947
क) 1949
ड) 1951
- 6) अमेरिकेचे अध्यक्ष ---- यांच्या काळात मार्शल योजना जाहिर केली.
अ) ट्रुमन
ब) केनेडी
क) आयसेनहावर
ड) विड्रो विल्सन
- 7) पंडित जवाहरलाल नेहरू यांनी अमेरिकेला ---- साली प्रथम भेट दिली.
अ) 1947
ब) 1955
क) 1951
ड) 1949
- 8) साम्यवादी चीनला भेट देणारे ---- हे अमेरिकेचे प्रथम अध्यक्ष होय.
अ) निक्सन
ब) अब्राहम लिंकन
क) ट्रुमन
ड) बराक ओबामा
- 9) वॉटरगेट प्रकरण ---- यांच्या कार्यकाळात झाले.
अ) आयसेनहावर
ब) केनेडी
क) जान्सन
ड) जॉर्ज बुश
- 10) अमेरिकेने नागरी हक्क कायदा ---- साली पास केला.
अ) 1954
ब) 1960
क) 1964
ड) 1966

- 11) अमेरिकेतील निग्रोच्या हक्कांसाठी ---- यांनी हौताम्य पत्कारले.
 अ) मार्टिन ल्युथर किंग ब) नेल्सन मंडेला
 क) अब्राहम लिंकन ड) रेगन
- 12) अध्यक्ष केनेडी यांच्या अंतर्गत धोरणाला ---- असे म्हणतात.
 अ) नव सीमावाद ब) नव संघवाद
 क) साम्यवादी भयगंड ड) तारकां युध्द
- 13) आयसेन हावर हे ----- या पक्षाचे अध्यक्षपदाचे उमेदवार होते.
 अ) डेमोक्राटीक ब) लेबर
 क) हुजूर ड) रिपब्लिक
- 14) आयसेनहावरचा जन्म ---- साली झाला.
 अ) 1880 ब) 1885
 क) 1890 ड) 1895

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16
- 1) व्हर्सायच्या तहात अमेरिकेची भूमिका कोणती होती?
 - 2) ट्रुमनचे आर्थिक धोरण स्पष्ट करा.
 - 3) लिटल रॉक प्रकरणाची माहिती सांगा.
 - 4) केनेडीचे निग्रो विषयक धोरण स्पष्ट करा.
 - 5) अमेरिकेने दुसऱ्या महायुद्धात प्रवेश का केला?
 - 6) "मॅकॉर्थी" म्हणजे काय?
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) अमेरिकेची पहिल्या महायुद्धातील भूमिका
 - 2) ट्रुमनचे कामगार विषयक धोरण
 - 3) आयसेन हावरचे भारत व चीन विषयक धोरण
 - 4) केनेडीचे अंतर्गत धोरण
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- अध्यक्ष ट्रुमनचे रशिया संबंधीचे धोरण स्पष्ट करा.
 किंवा
 अध्यक्ष आयसेन हावरच्या आर्थिक धोरणाचे टिकात्मक परिक्षण करा.
- प्र.5 अध्यक्ष केनेडीच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे मूल्यमापन करा. 14

Seat No.	
----------	--

Set P

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – V)
HISTORY OF U.S.A. (1914 A.D. TO 1990 A.D.)**

Day & Date: Saturday, 02-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) America president _____ put faith the in Point Plane.
a) Nelsion b) Truman
c) Woodrow Wilson d) F. D. Roosevelt
- 2) In _____ year the America entered in the First World War.
a) 1914 b) 1915
c) 1916 d) 1917
- 3) _____ was the President of America of second world war.
a) F. D. Roosevelt b) Woodrow Wilson
c) Nixson d) Eisenhower
- 4) _____ attacked Pearl Harbor.
a) Germany b) Japan
c) China d) England
- 5) 'NATO' is founded in _____.
a) 1945 b) 1947
c) 1949 d) 1951
- 6) The Marshal Plan was implemented during the period of _____ America.
a) Truman b) Kennedy
c) Eisenhower d) Woodrow Wilson
- 7) In _____ year Pandit Javaharlal Neharu visited America firstly.
a) 1947 b) 1955
c) 1951 d) 1949
- 8) _____ was the first President of America visited of communist China.
a) Nixson b) Abraham Lincoln
c) Truman d) Barak Obama
- 9) Problem of water get washeld on the period of _____.
a) Eisenhower b) Kennedy
c) Jonson d) George Bush
- 10) The civil right act was passed in the U.S.A. in the year.
a) 1954 b) 1960
c) 1964 d) 1966
- 11) _____ become Martyr for the civil right of the Negro in the U.S.A.
a) Martin Luther King b) Nelson Mandela
c) Abraham Lincoln d) Regan
- 12) The Internal Policy of Kennedy is known as _____.
a) New Frontiers b) New Federalism
c) Red Scare d) Star War

- 11) व्यापार आणि शेती ही ---- वर्णाची कर्तव्ये होती.
 अ) ब्राह्मण ब) वैश्य
 क) क्षत्रिय ड) शुद्र
- 12) ---- म्हणजे स्त्री ची स्वतःची संपत्ती होय.
 अ) स्त्रीधन ब) गोधन
 क) देवधन ड) राजधन
- 13) वर्ण व्यवस्थेमध्ये ---- हा वर्ण चौथ्या व शेवटच्या स्थानी होता.
 अ) वैश्य ब) शूद्र
 क) क्षत्रिय ड) ब्राह्मण
- 14) खालीलपैकी ---- हे प्राचीन कुटुंब व्यवस्थेचे मुख्य वैशिष्ट्ये होते.
 अ) विभक्त कुटुंब ब) मुक्त कुटुंब
 क) त्रिकोणी कुटुंब ड) संयुक्त कुटुंब

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) राजक व राजन्यक गणराज्यांतील फरक स्पष्ट करा.
- 2) प्राचीन काळातील प्रजेची कर्तव्ये कोणती?
- 3) 'उपयुक्ततावाद' संकल्पना स्पष्ट करा.
- 4) कौटिल्याच्या अर्थशास्त्राविषयी माहिती द्या.
- 5) 'निधर्मवाद' म्हणजे काय?
- 6) वर्ण व्यवस्थेचे गुण स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) प्राचीन गणराज्यांची वैशिष्ट्ये
- 2) लोकशाही
- 3) समाजवादाची ठळक वैशिष्ट्ये
- 4) प्राचीन भारतातील कुटुंब पद्धती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

मध्ययुगीन राजसत्ताक पद्धतीची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

राष्ट्रवाद म्हणजे काय? ते सांगून राष्ट्रवादाच्या उदयाची कारणे स्पष्ट करा.

प्र.5 जाती व्यवस्था म्हणजे काय? जाती व्यवस्थेच्या उदयाच्या कारणांची चर्चा करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - VI)
HISTORY OF IDEAS

Day & Date: Monday, 04-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ theory introduced king and administration are two main parts of the kingdom.
 - a) Ashtanga
 - b) Saptanga
 - c) Shashtanga
 - d) Panchanga
- 2) King was controlled by sabha and samiti in _____ period.
 - a) Vaidic
 - b) Maurya
 - c) Mughal
 - d) Maratha
- 3) _____ was not Presto Republic.
 - a) Vrujji
 - b) Licchavi
 - c) Madra
 - d) Mathura
- 4) A book 'Malatimadhav' wrote by _____.
 - a) Kalidas
 - b) Bhavbhuti
 - c) Tulasidas
 - d) Ketaldevi
- 5) _____ known as the 'Mother of Democracy'.
 - a) Russia
 - b) America
 - c) England
 - d) Germany
- 6) Robert oven was the champion of _____.
 - a) Liberalism
 - b) Nationalism
 - c) Socialism
 - d) Secularism
- 7) _____ was the cancelled Jijia and Pilgrimage tax.
 - a) Babar
 - b) Humayun
 - c) Akbar
 - d) Jahangir
- 8) _____ means not except any religion.
 - a) Positivism
 - b) Liberalism
 - c) Utilitarianism
 - d) Secularism
- 9) _____ among the following was not cause of emergence of Indian Nationalism.
 - a) Reform movements
 - b) Western education
 - c) World War II
 - d) Work of press
- 10) The Mirbakshi under the Mughals was incharge of _____.
 - a) Army
 - b) Judiciary
 - c) Education
 - d) Finance
- 11) Trade and agriculture are the duties of _____ varna.
 - a) Brahmin
 - b) Vaishya
 - c) Kshatriya
 - d) Shudra

- 12) _____ means women's own property.
a) Stridhan b) Godhan
c) Devdhan d) Rojdhan
- 13) _____ varna was the fourth and last position in varna system.
a) Vaishya b) Shudra
c) Kshatriya d) Brahmin
- 14) _____ among the following was the main feature of ancient family system.
a) Separate family b) Free family
c) Triangle family d) Joint family

Q.2 Write short answers of the following questions. (Any Four) 16

- a) Explain the difference between Rajak and Rajanyak republic.
- b) What were the duties of people in ancient period?
- c) Explain the concept of Utilitarianism.
- d) Give the information about Kautilyas Arthashastra.
- e) What is Secularism?
- f) Explain the merits of Varna System.

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Features of Presto republics
- b) Democracy
- c) Salient features of socialism
- d) Family system in ancient India

Q.4 Attempt any one of the following question. 14

Discuss the Monarchy System in Medieval Period.

OR

What is Nationalism? Explain the causes of the rise of Nationalism.

Q.5 What is Jati System? Discuss the causes of rise of Jati System. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Marathi (Paper – I)

साहित्य समीक्षा

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 08:00 AM To 10:30 AM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) चरित्रात्मक समीक्षा पद्धतीचा प्रवर्तक कोण?

अ) सेंट बव्ह	ब) कर्लाईल
क) वर्डस्वर्थ	ड) मॅथ्यू अर्नोल्ड
- 2) 'सौंदर्य हे साहित्याचे खरे मूल्य आहे' हे मत कोणाचे?

अ) वा. ल. कुलकर्णी	ब) बा. सी. मर्ढेकर
क) गंगाधर गाडगीळ	ड) रा. भा. पाटणकर
- 3) 'समीक्षेची नवी रूपे' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) गंगाधर गाडगीळ	ब) रा. ग. जाधव
क) भालचंद्र नेमाडे	ड) वा. ल. कुलकर्णी
- 4) 'जीवनासाठी कला' या विचाराचा पुरस्कार कोणी केला?

अ) ना. सी. फडके	ब) वि. स. खांडेकर
क) रा. श्री. जोग	ड) आनंद यादव
- 5) 'टीकास्वयंवर' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) श्री. के. क्षीरसागर	ब) भालचंद्र नेमाडे
क) रमेश धोंडगे	ड) गंगाधर पाटील
- 6) 'दुष्ट टीकाकारापेक्षा मूर्ख कवी बरा' हे कोणाचे विधान आहे?

अ) वर्डस्वथ	ब) प्लेटो
क) ग्रॅहॅम	ड) रिचर्ड
- 7) 'कलात्मक रीतीने जीवनदर्शन घडविणे हा कलेचा अंगभूत धर्म व कार्य आहे' असे कोणी म्हटले आहे?

अ) दि. के. बेडेकर	ब) गंगाधर गाडगीळ
क) रा. ग. जाधव	ड) गंगाधर पाटील
- 8) 'सौंदर्यमिमांसा' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) प्रभाकर पाध्ये	ब) रा. भा. पाटणकर
क) आनंद पाटील	ड) नरहर कुरुंदकर
- 9) 'सविकल्प समाधी' ही संकल्पना कोणी मांडली?

अ) बा. सी. मर्ढेकर	ब) न. चि. केळकर
क) दि. के. बेडेकर	ड) गो. मा. पवार
- 10) दलित साहित्याच्या मते ---- हा साहित्याचा केंद्रबिंदू असतो.

अ) निसर्ग	ब) माणूस
क) लेखक	ड) समीक्षक

- 11) 'सौंदर्य भावना म्हणजे काय?' हा लेख कोणी लिहिला?
 अ) प्रभाकर पाध्ये
 ब) भाऊ पाध्ये
 क) रा. भा. पाटणकर
 ड) रा. श्री. जोग
- 12) साहित्यातील भाषिक रूपाचे अधिक आकलन होण्यासाठी कोणती समीक्षा पद्धती उपकारक ठरते?
 अ) भाषावैज्ञानिक
 ब) आस्वादात्मक
 क) सौंदर्यशास्त्रीय
 ड) समाजशास्त्रीय
- 13) साहित्यातील मनोरंजनाला सर्वश्रेष्ठ महत्त्व देणारे समीक्षक कोण?
 अ) रा. ग. जाधव
 ब) श्रीपाद कृष्ण कोल्हटकर
 क) गो. मा. पवार
 ड) रिचर्ड
- 14) 'साहित्य समीक्षा हा अखंड चाललेला शोध आहे' असे कोणी म्हटले?
 अ) वा. ल. कुलकर्णी
 ब) अ. वा. कुलकर्णी
 क) गो. म. कुलकर्णी
 ड) कुसुमावती देशपांडे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) आदर्श समीक्षकाकडे कोणते गुण असणे महत्वाचे आहे. – स्पष्ट करा.
- 2) ऐतिहासिक समीक्षा पद्धतीचे स्वरूप विशद करा.
- 3) बाबुराव बागुल यांनी मांडलेली दलित साहित्यविषयक भूमिका स्पष्ट करा.
- 4) 'ग्रंथसमीक्षा' या प्रकाराचे महत्त्व विशद करा.
- 5) कालखंडाच्या अभ्यासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 6) वाङ्मयीन अभिरूचीतील विविधता सोदाहरण सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) भाषावैज्ञानिक समीक्षा पद्धतीचा परिचय करून द्या.
- 2) नावल म्हणजे काय?
- 3) उच्च अभिरूचीची लक्षणे सांगा.
- 4) इंग्रजी काव्य आणि मराठी मनोवृत्ती यासंदर्भात कुसुमावती देशपांडे यांनी मांडलेली मते थोडक्यात विशद करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

समीक्षेचे स्वरूप आणि कार्य स्पष्ट करा.

किंवा

'लेखकाचा अभ्यास' हा समीक्षेमध्ये अपरिहार्य असतो' – या विधानाचा परामर्श घ्या.

प्र.5 आस्वादक समीक्षा पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – I)
आधुनिक गद्य साहित्य

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **14**

- 1) भीष्म साहनी का जन्म ---- गाँव में हुआ।
 अ) अजमेर
 ब) रावलपिंडी
 क) आगरा
 ड) छप्परा
- 2) भीष्म साहनी की मातृभाषा ---- थी।
 अ) पंजाबी
 ब) हिन्दी
 क) बिहारी
 ड) अंग्रेजी
- 3) 'कबिरा खड़ा बाजार में' नाटक सन् ---- में प्रकाशित हुआ।
 अ) 1977
 ब) 1999
 क) 1993
 ड) 1981
- 4) दिनभर रोजा रखत है, रात हनत है ----।
 अ) खजूर
 ब) शरबत
 क) गाय
 ड) इबादत
- 5) भीष्म साहनीकृत ---- नाटक जालियाँवाला बाग कांड पर आधृत है।
 अ) रंग दे बसंती चोला
 ब) हानूश
 क) माधवी
 ड) कबिरा खड़ा बाजार में
- 6) जुलाहों की बस्ती में ---- पकाया जाता था।
 अ) रंग
 ब) चावल
 क) सूत
 ड) जूल्म
- 7) एक ---- अल्लाह मेरा, हिन्दू-तुर्क दुहीं नहीं मेरा।
 अ) राम
 ब) रहिम
 क) निरंजन
 ड) नाथ
- 8) महादेवी वर्मा का जन्म ---- के दिन हुआ।
 अ) होली
 ब) आषाढ
 क) सट
 ड) अशोकादशमी
- 9) महादेवी वर्मा ---- महिला विद्यापीठ की प्राधानाचार्या थी।
 अ) बनारस
 ब) दिल्ली
 क) कन्याकुमारी
 ड) प्रयाग
- 10) महादेवी वर्मा को सन् ---- को मरणोपरांत भारत सरकार की पद्मविभूषण उपाधि से सम्मानित किया।
 अ) 1988
 ब) 1983
 क) 1987
 ड) 1980

- 11) — का पहाड पर घास-फूस का घर है।
 अ) बदलू ब) लछमा
 क) सबिया ड) बिट्टो
- 12) — बुन्देलखंड का ग्रामीण बालक था।
 अ) बदलू ब) घीसा
 क) रामा ड) अलोपी
- 13) सरस्वती के चित्र को देखकर — के मन में कलाकार बनने की इच्छा जाग उठी।
 अ) अलोपी ब) घीसा
 क) रामा ड) बदलू
- 14) अतीत के चल-चित्र में — रेखाचित्र संग्रहित है।
 अ) सात ब) आठ
 क) ग्यारह ड) बीस

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए। 16

- 1) 'कबीरा खड़ा बाजार में' नाटक का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।
- 2) 'कबीरा खड़ा बाजार में' का भिखारी की चारित्रिक विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।
- 3) कबीर को कोतवाल कोड़े क्यों मारता है?
- 4) 'अभागी स्त्री' में चित्रित समस्याएँ स्पष्ट कीजिए।
- 5) बिन्दा की स्वभावगत विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।
- 6) 'सबिया' रेखाचित्र की भाषाशैली पर प्रकाश डालिए।

प्र.3 निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 12

- 1) "जुलाहों की यही खूबी है बादशाह सलामत, लोगों को कपड़े पहनाने हैं, खुद चिथड़ों में घूमते हैं।"
- 2) "तुम नयी अम्मा को पुरानी अम्मा क्यों नहीं कहतीं, फिर न वे नयी रहेंगी, न डाँटेंगी।"
- 3) सुन ब्राहमण:
 एके बूँद, एकै मलमूतर, एक चाम, एक गूदा।
 एक जाति है सब उत्पन्ना, को ब्राहमण को सूदा।
- 4) "क्या इसे तुम अपने पास रखना चाहते हो?"

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14

घिसा की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।

अथवा

बिन्दा के जीवन की दर्दभरी यात्रा का अंत कैसे हुआ?

प्र.5 "कबीर क्रांतिकारी, विद्रोही समाजसुधारक कवि थे।" 'कबीरा खड़ा बाजार में' नाटक के आधार पर समीक्षा कीजिए। 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – V)
BRITISH LITERATURE

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ are the words of Lancelot when he saw the dead, Lady of Shalott.
 - a) "What a sweet lady!"
 - b) "What a gorgeous damsel!"
 - c) "She has a lovely face"
 - d) "A magical spell she weaves on me"
- 2) In the play *Look Back in Anger*, Alison hides the secret of her _____.
 - a) disease
 - b) pregnancy
 - c) divorce
 - d) tour
- 3) The setting of the poem *My Last Duchess* is _____.
 - a) Paris, France
 - b) Ferrara, Italy
 - c) Hamburg, Germany
 - d) Tintern, England
- 4) In the play *Look Back in Anger* is the first well known example of _____ type of drama.
 - a) drama of ideas
 - b) kitchen sink drama
 - c) drama of purpose
 - d) psychological drama
- 5) The poem *The Hollow Men* refers to the movement called _____.
 - a) romanticism
 - b) surrealism
 - c) modern
 - d) postmodern
- 6) Brookner's novel *Hotel Du Lac* received the prestigious Booker prize in _____.
 - a) 1964
 - b) 1974
 - c) 1984
 - d) 1994
- 7) In the poem *And Death Shall Have No Dominion* the idea of 'rising again' points to the theme of _____.
 - a) sorrow
 - b) perseverance
 - c) nature
 - d) spirituality
- 8) In *Why We Travel* Pico Iyer mentions _____ as two great travel writers of the world.
 - a) Doyle & Brookner
 - b) Shakespeare & Marlow
 - c) Dickenson & Hardy
 - d) Emerson & Thoreau
- 9) The speaker of the poem *Church Going* treats the church _____ when he first steps inside.
 - a) respectfully
 - b) with terror
 - c) carelessly
 - d) mockingly
- 10) The place _____, according to Pico Iyer is a cultural treasures of the world.
 - a) Rome
 - b) Cairo
 - c) Isfahan
 - d) Kyoto

- 11) Brookner's novel *Hotel Du Lac* was published in _____.
 a) 1982
 b) 1984
 c) 1986
 d) 1988
- 12) In *O Tell Me The Truth About Love* the fragrance of love reminds the poet of _____.
 a) rose
 b) llamas
 c) lotus
 d) daffodil
- 13) _____ is the phrase repeated in the poem *Prayer before Birth*.
 a) I am yet to be born
 b) I am yet not born
 c) I am not born
 d) I am not yet born
- 14) According to Pico Iyer, writing is a form of _____.
 a) meditation
 b) peace
 c) impermanence
 d) revelation

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) What is the main conflict in the poem *My Last Duchess*?
 b) How does the Lady of Shalott spend her time?
 c) What are the themes of the poem *And Death Shall Have No Dominion*?
 d) What are the themes of the poem *Prayer Before Birth*?
 e) Why is the poet Auden in search of the meaning of love in *O Tell Me The Truth About Love*?
 f) How does *The Hollow Men* by T S Eliot reflect the reality of humanity in early 20th century?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) What are the characteristics features of modern poetry?
 b) Write a note on T S Eliot as a true modern poet.
 c) What are the characteristics of modern novel?
 d) What are the main features of the theater of realism?

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Discuss the play *Look Back in Anger* in the light of Jimmy, the angry young man.

OR

Draw in detail the character sketch of Edith Hope.

Q.5 Write a detail note on Pico Iyer's views on traveling, with reference to the essays prescribed. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – I)
OLD & MEDIEVAL KANNADA POETRY**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಕನ್ನಡ ಮಹಾಭಾರತದ ನಾಯಕ -

1) ಅರ್ಜುನ	2) ಧರ್ಮ
3) ಕೃಷ್ಣ	4) ದುರ್ಯೋಧನ
 - 2) ಅರಸುಗಳಿಗಿದ್ದು ವೀರ ದ್ವಿಜರಿಗೆ -

1) ತತ್ತ್ವವಿಚಾರ	2) ಪರಮವೇದದ ಸಾರ
3) ಮಂತ್ರಿಗುಣ	4) ಬುದ್ಧಿಗುಣ
 - 3) ಹಲಗೆ ಬಳಪವ ಪಿದಿಯದೊಂದಿಗಿಳಿಕೆ ಎಮದು ಹೇಳಿದ ಕವಿ -

1) ಪಂಪ	2) ದುರ್ಗಸಿಂಹ
3) ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ	4) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ
 - 4) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಆರಾಧ್ಯದೈವ -

1) ಕಾಗಿನೆಲೆ ಆದಿಕೇಶವ	2) ಉಡುಪಿ ಕೃಷ್ಣ
3) ಗದುಗಿನ ವೀರನಾರಾಯಣ	4) ಹಂಪೆ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ
 - 5) ಇವರು ಕೌಂತೇಯರು -

1) ಕೌರವರು	2) ಪಾಂಡವರು
2) ಯಾದವರು	4) ಗಂಧರ್ವರು
 - 6) ಮಧ್ಯಮಾಂಸವ ಭುಂಜಿಸುವವರು -

1) ಅನಾಚಾರಿಗಳು	2) ಭೃಷ್ಟರು
2) ಭಕ್ತರು	4) ಅನುಭಾವಿಗಳು
 - 7) ಅಮುಗೆದೇವಯ್ಯ-ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳ ಕಾಯಕ -

1) ಬಟ್ಟೆ ನೇಯ್ಗೆ	2) ಚಪ್ಪಲಿ ಹೊಲಿಯುವ
2) ಬೀದಿ ಗುಡಿಸುವ	4) ಬಟ್ಟೆ ಹೊಲಿಯುವ
 - 8) ಈತ ಮೂಗ ಕಮಡ ಕನಸಿನಂತಿರಬೇಕು -

1) ವಿರಕ್ತ	2) ಸಂಸಾರಿ
2) ವ್ಯಾಪಾರಿ	4) ಕಲಾವಿದ
 - 9) ಮುಂಡೆಯ ಬೋಳಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂದಳಂದಕೆ ತಿರುಗುವವರು -

1) ಅನುಭಾವಿಗಳು	2) ಲಿಂಗವಂತರು
2) ಜಗಭಂಡರು	4) ವಿರಕ್ತರು
 - 10) ಈಕೆ ಅಮುಗೆಯ ದೇವಯ್ಯಗಳ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ -

1) ರಾಯಮ್ಮ	2) ಅಕ್ಕಮ್ಮ
2) ಕಾಳವ್ವೆ	4) ಸತ್ಯಕ್ಕ
 - 11) ಇದು ರನ್ನನ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ -

1) ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ	2) ಸಾಹಸಭೀಮ ವಿಜಯ
2) ಭರತೇಶ ವೈಭವ	4) ರನ್ನಕಂದ

- 12) ಈತ ಗಂಗಮಂತ್ರಿ -
 1) ರಾಚಮಲ್ಲ
 2) ಮಲ್ಲಪ
 2) ನಾಗದೇವ
 4) ಚಾವುಂಡರಾಯ
- 13) ಇದು 12 ಆಶ್ವಾಸಗಳ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾವ್ಯ -
 1) ಆದಿ ಪುರಾಣ
 2) ಅಜಿತಪುರಾಣ
 2) ಭುವನೈಕ ರಾಮಾಭ್ಯುದಯ
 4) ಪರಶುರಾಮ ಚರಿತೆ
- 14) ತನ್ನನ್ನು ಜಿನಸಮಯ ದಿಪದ ವೈಶ್ಯ ಧ್ವಜ ಎಂದು ಕರೆಸಿಕೊಂಡವನು -
 1) ಕುವೆಂಪು
 2) ನಾಗಚಂದ್ರ
 2) ರನ್ನ
 4) ನಯಸೇನ

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಅಮುಗೆಯ ರಾಯಮ್ಮನ ಅನುಭಾವಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುವ ಒಂದು ವಚನ ಬರೆಯಿರಿ
 2) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನ ಅರಸುಗಳದು ವೀರ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುವ ಪದ್ಯವನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ
 3) 12ನೇ ಶತಮಾನದ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 4) ರನ್ನನ ಕಾಲ, ಜನ್ಮಸ್ಥಳ, ಮತ ಹಾಗೂ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 5) ಉದ್ಯೋಗಪರ್ವ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾವ್ಯಭಾಗದ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 6) ಜೈನ ಧರ್ಮದ ಪಂಚಕಲ್ಯಾಣಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ಕಮ್ಮದೇಶ-ಪುಂಗನೂರು
 2) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ
 3) ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ
 4) ದುರ್ಯೋಧನ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ಉದ್ಯೋಗ ಪರ್ವ ಕಾವ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕೃಷ್ಣನ ನಾಯಕತನವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
 2) ಅಮುಗೆಯ ರಾಯಮ್ಮನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಗುರು-ಲಿಮಗ-ಜಂಗಮ ಹಾಗೂ ವಿರಕ್ತನ ಬಗೆಗಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ಅತ್ತಿಮುಬ್ಬೆಯ ಪರಿವಾರಗನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination) Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - I)
DECCANI ADAB**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

(1) قطب شاہی عہد کی شاہکار تمثیلی داستان _____ ہے۔

(i) باغ و بہار، (ii) گلشن عشق، (iii) سب رس، (iv) قطب مشتری

(2) فخر الدین نظامی بیدری کی تحریر کردہ تصنیف "کدم راؤ پدم راؤ" اپنی ہیئت کے اعتبار سے _____ مثنوی کی ہیئت میں ہے۔

(i) عربی، (ii) فارسی، (iii) سنسکرت، (iv) اردو

(3) فیروز بیدری کے روحانی پر تو مرشد کا نام _____ ہے۔

(i) شاہ نظام الدین، (ii) شاہ برہان الدین غریب،

(iii) مخدوم جی شیخ محمد ابراہیم، (iv) شیخ بابا فرید شکر گلچ

(4) جادو گر 'رگھوناتھ' کا کردار مثنوی _____ سے تعلق رکھتا ہے۔

(i) علی نامہ، (ii) تاج الحقائق، (iii) کدم راؤ پدم راؤ، (iv) پھول بن

(5) 'بھاگ متی' کا کردار مثنوی _____ کا مرکزی کردار تسلیم کیا جاتا ہے۔

(i) سب رس، (ii) پرت نامہ، (iii) خوش نامہ، (iv) قطب مشتری

(6) _____ کو نایاب و قدیم کتابیں پڑھنے اور جمع کرنے کا بہت ذوق تھا۔

(i) ملا وجہی (ii) محمد قلی قطب شاہ،

(iii) ابراہیم قلی، (iv) سلطان محمد قطب شاہ

(7) 'قطب الدین' _____ کا اصل نام تھا۔

(i) فخر الدین نظامی بیدری، (ii) فیروز بیدری، (iii) ابن نشاطی، (iv) لطفی

(8) _____ کا اردو کئی کلام پچاس ہزار پر مشتمل ہے۔

(i) ملا نصرتی، (ii) سلطان محمد قلی قطب شاہ،

(iii) اشرف بیابانی، (iv) ملا وجہی

(9) مثنوی 'طوطی نامہ' _____ کی شاہکار تخلیق ہے۔

(i) ملا غوامی، (ii) صدر الدین، (iii) یوسف سرمست، (iv) ملا نصرتی

(10) _____ میں قطب شاہی سلطنت کی بنیاد سب سے پہلے سلطان قلی نے ڈالی۔

(i) بیجا پور، (ii) گلبرگہ، (iii) بیدر، (iv) گوکنڈہ

11) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کے تصانیف کا موضوع _____ ہے۔

(i) تصوف، (ii) سیاست، (iii) معاشرت، (iv) عشق مزاجی

12) 'اعتقل' اور 'عشق' یہ دونوں کردار _____ کے مرکزی کردار ہیں۔

(i) کدم راؤ پدم راؤ، (ii) باغ و بہار، (iii) گلشن عشق، (iv) سب رس

13) "سیف الملک و بدیع الجمال" کا خالق _____ ہے۔

(i) ملا نصرتی، (ii) ملا غوامی، (iii) ملا وجہی، (iv) ملا اسد الدین

14) _____ کے اردو دیوان سے پتہ چلتا ہے کہ اس نے سال بھر میں چودہ تقریبیں مقرر کر دی تھیں۔

(i) شاہ ابراہیم قلی، (ii) سلطان محمد قلی قطب شاہ،

(iii) علاؤ الدین حسن شاہ، (iv) سلطان محمد قطب شاہ

16

سوال نمبر 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) ملا وجہی کی شعری تصنیف "قطب مشتری" کا جائزہ لیجئے؟

(2) بمبئی عہد کا قادر الکلام شاعر فیروز بیدری کی تخلیق "پرت نامہ" کا تنقیدی جائزہ لیجئے۔

(3) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کی شعری خدمات پر روشنی ڈالیے؟

(4) محمد قلی قطب شاہ کی قصیدہ گوئی کا جائزہ لیجئے؟

(5) عبداللہ قطب شاہ کی غزل گوئی کا جائزہ لیجئے؟

6) "انتخاب قلی" کے حوالے سے سلطان محمد قلی قطب کی شعری خدمات پر روشنی ڈالیے؟

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

1) عہد قطب شاہی کی شعری خدمات پر مفصل نوٹ لکھیے؟

2) ملا غوامی کی شاہکار شعری تخلیق "طوطی نامہ" کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟

3) عبداللہ قطب شاہ کی قصیدہ گوئی کا جائزہ لیجیے؟

4) ملا وجہی کی نثری تصنیف "سب رس" کا تنقیدی جائزہ لیجیے؟

14

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

1) عہد قطب شاہی سلطنت کا قیام، سیاسی و تاریخی اور ادبی پسمنظر پر مفصل نوٹ لکھیے؟

2) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کی متصوفانہ تصنیف "خوش نامہ" کا تنقیدی تجزیہ کیجئے۔

14

سوال نمبر.5. فخرالدین نظامی بیدری کی تحریر کردہ عشقیہ مثنوی "کدم راؤ پدم راؤ" کا تنقیدی و لسانی مفصل جائزہ لیجیے؟

- 10) इंटरनेटच्या साहयाने केला जाणारा पत्रव्यवहार म्हणजे काय?
 अ) ब्लॉगज ब) ई-मेल्लस
 क) टिप्पणी ड) विकिपिडीया
- 11) 'सत्यं शिवम् सुंदरम्' हे ब्रीद वाक्य कोणत्या माध्यमाशी संबंधीत आहे.
 अ) आकाशवाणी ब) वृत्तपत्र
 क) दूरचित्रवाणी ड) मासिक
- 12) भारतामध्ये 15 सप्टेंबर 1959 ला प्रायोगिक स्तरावर दूरचित्रवाणीची सुरुवात कोठे झाली?
 अ) मुंबई ब) पुणे
 क) दिल्ली ड) चेन्नई
- 13) दूरचित्रवाणीसाठी संहिता लिहिताना भाषा कशी असावी?
 अ) अलंकारिक ब) बोजड
 क) प्रमाणभाषा ड) साधी व प्रवाही
- 14) दूरचित्रवाणीच्या संहिता लेखकास इंग्रजी भाषेत काय म्हणतात?
 अ) इनकोडर ब) डिकोडर
 क) स्क्रिप्ट रायटर ड) प्लोअर मॅनेजर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) आकाशवाणी जाहिरातीची पथ्ये सांगा?
- 2) श्रुतिका लेखन म्हणजे काय?
- 3) ब्लॉगजचे महत्व सांगा?
- 4) कार्यवृत्तांत म्हणजे काय?
- 5) दूरचित्रवाणी माध्यमाच्या मर्यादा लिहा.
- 6) दूरचित्रवाणी पत्रकाराकडे कोणती कौशल्ये हवीत?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) आकाशवाणी कार्यक्रमातील उद्घोषणेचे महत्व सांगा.
- 2) दूरचित्रवाणीच्या बातम्या निवडीचे निकष स्पष्ट करा.
- 3) प्रशासकीय पत्रव्यवहाराच्या भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 4) कार्यालयीन टिप्पणी लेखनाचे प्रकार सविस्तर लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

आकाशवाणी नभोनाटयाचे स्वरूप सांगून नभोनाटयाच्या प्रमुख घटकांची चर्चा करा.

किंवा

इंटरनेट माध्यमाचा उदय आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्र.5 दूरचित्रवाणीच्या विकासाचे टप्पे सांगून दूरचित्रवाणीचे समाज जीवनातील योगदान स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
-------------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper - II)**

मराठी भाषा संवाद व उपयोजन

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) भाषांच्या मर्यादा ओलांडून कोणते माध्यम संवाद प्रस्थापिक करते?
अ) पुस्तक
ब) पत्रक
क) शिल्प
ड) नियतकालिक
- 2) संवादाकरिता मराठीत खालीलपैकी कोणती संज्ञा वापरली जाते?
अ) संप्रेषण
ब) वाद
क) वाद-विवाद
ड) विसंवाद
- 3) 'संवाद हेतू स्वीकारकापर्यंत पोचण्यातील कोणतीही अडकाठी' या अर्थाचा संवाद घटक लिहा.
अ) माध्यम
ब) अडथळा
क) स्वीकारस्थळ
ड) स्रोत
- 4) 'ऐकलेले जसेच्या तसे लिहिणे' हा लेखनाचा कोणता प्रकार आहे?
अ) सुलेखन
ब) शब्दलेखन
क) लेखनशुद्धता
ड) श्रुतलेखन
- 5) ध्वनींचे अर्थपूर्ण उच्चारण म्हणजे काय?
अ) श्रवण
ब) वादन
क) वाचन
ड) लेखन
- 6) वक्तृत्वासाठी मानसिक तयारीमध्ये मनाची सर्वात महत्त्वाची शक्ती कोणती?
अ) भीती
ब) विसरणे
क) कचखारूपणा
ड) आत्मविश्वास
- 7) वक्तृत्वाच्या परिणामकारकतेसाठी काय महत्त्वाचे ठरते?
अ) शब्दसंग्रह
ब) लोकसंग्रह
क) वस्तुसंग्रह
ड) चित्रसंग्रह
- 8) वक्ता प्रासंगिक उत्स्फूर्त भाषण कौशल्यपूर्णरितीने केव्हा करू शकेल?
अ) धाडसाच्या जोरावर
ब) अधिकाराच्या बळाने
क) ज्ञानसंपन्नतेच्या जोरावर
ड) ओळखीच्या लोकांसमोर
- 9) 'वक्ता तो वक्ताचि नोहे। श्रोतेविण।।'असे कोणी म्हटले आहे?
अ) संत नामदेव
ब) संत ज्ञानेश्वर
क) संत एकनाथ
ड) संत तुकाराम

- 10) जगाचा एक दिवसाचा इतिहास असे कोणत्या माध्यमाला म्हटले जाते?
 अ) वृत्तपत्र
 ब) दूरचित्रवाणी
 क) आकाशवाणी
 ड) इंटरनेट
- 11) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांनी इ.स.1920 मध्ये कोणते पाक्षिक सुरु केले?
 अ) दर्पण
 ब) मूकनायक
 क) दीनबंधू
 ड) दीनमित्र
- 12) दूरचित्रवाणी व नभोवाणीपेक्षा वृत्तपत्र कोणत्या विशेषामुळे वेगळे ठरते?
 अ) बातमी
 ब) जाहिरात
 क) माहिती
 ड) अग्रलेख
- 13) वृत्तपत्रातील बातमीच्या पहिल्या परिच्छेदाला काय म्हणतात?
 अ) मथळा
 ब) शिरोभाग
 क) पूरक माहिती
 ड) तिथीरेषा
- 14) वृत्तपत्र जाहिरातीतील एक घटक 'बेसलाईन' साठी मराठी पर्यायी शब्द कोणता?
 अ) घोषवाक्य
 ब) मथळा
 क) उपमथळा
 ड) कंपनीची मुद्रा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) संवादाची आवश्यकता लिहा.
- 2) संवाद प्रक्रियेतील अडथळे लिहा.
- 3) खाजगी संभाषण आणि प्रकट भाषण यांतील फरक लिहा.
- 4) वक्तृत्वात वाचन आणि चिंतन यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- 5) वृत्तपत्रीय जाहिराती मसुदालेखकात कोणते गुण आवश्यक आहेत?
- 6) स्तंभलेखन लोकप्रिय का ठरते?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) संवादाची कार्ये लिहा.
- 2) वक्तृत्वाच्या पूर्वाभ्यासाचे ठळक पैलू लिहा.
- 3) ई-वृत्तपत्राचे स्वरूप व महत्त्व लिहा.
- 4) वृत्तपत्रीय जाहिरात मसुदालेखनाच्या घटकानुसार कोणतीही एक जाहिरात लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

संवाद माध्यमांचे आजचे स्वरूप स्पष्ट करून त्यांच्या प्रभावाची साधक – बाधक चर्चा करा.

किंवा

प्रभावी वक्तृत्वाची गुण-वैशिष्ट्ये सांगून वक्तृत्वाच्या उपयोजनाचे विशेष लिहा.

प्र.5 वृत्तपत्रातील बातमी आणि अग्रलेखाचे स्वरूप लिहून वृत्तपत्राच्या सामाजिक योगदानाची चर्चा करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Hindi (Paper – II)

भाषा विज्ञान एवं हिंदी भाषा

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 08:00 AM To 10:30 AM

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1) आधुनिक भारतीय आर्य भाषाओं के पूर्व ----- भाषा का युग था।

अ) प्राकृत	ब) पाली
क) संस्कृत	ड) अपभ्रंश

2) ब्रजभाषा का विकास ----- अपभ्रंश से हुआ।

अ) मागधी	ब) ब्राचड़
क) शौरसेनी	ड) पेशाची

3) भारतीय आर्य भाषाओं का अध्ययन मुख्यतः ----- भागों में विभाजित करके किया जाता है।

अ) तीन	ब) दो
क) चार	ड) पाँच

4) हिंदी भाषा की ----- उपबोलियाँ हैं।

अ) चार	ब) दो
क) सात	ड) पाँच

5) देवनागरी ----- अक्षरात्मक लिपी है।

अ) ह्रस्व	ब) पूर्ण
क) अर्ध	ड) दीर्घ

6) जैन प्राकृतों में ----- प्रमुख है।

अ) अर्धमागधी	ब) पेशाची
क) शौरसेनी	ड) मागधी

7) 'स्वनिम' शब्द ----- भाषा के 'फोनीम' शब्द का नवीनतम हिंदी रूपांतर है।

अ) अमरिकी	ब) अंग्रेजी
क) फ्रेंच	ड) जर्मनी

8) पालि में ----- शब्द अधिक है।

अ) ओकारांत	ब) एकारांत
क) अकारांत	ड) आकारांत

9) प्राचीन भारतीय आर्यभाषा की उदीच्च बोली का व्याकरण ----- द्वारा लिखा गया।

अ) पाणिनी	ब) भरतमुनि
क) भामह	ड) विश्वनाथ

10) पूर्वी अपभ्रंश की कल्पना सर्वप्रथम ----- ने की है।

अ) भामह	ब) क्षेमेंद्र
क) हेमचंद्र	ड) आनंदवर्धन

- 11) — ई. में लोकमान्य तिलक ने 'केसरी' पत्र द्वारा देवनागरी लिपी में कुछ सुधारों का संकेत किया।
 अ) 1910 ई. ब) 1904 ई.
 क) 1905 ई. ड) 1909 ई.
- 12) संस्कृत भाषा को — भी कहते हैं।
 अ) विश्ववाणी ब) राष्ट्रवाणी
 क) प्रथमवाणी ड) देववाणी
- 13) शौरसेनी में सर्वप्रथम — का विकास हुआ।
 अ) नाटक ब) काव्य
 क) कहानी ड) उपन्यास
- 14) वैदिक स्वर ध्वनियाँ — है।
 अ) बारह ब) दस
 क) नौ ड) तेरह

- प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16
- 1) खड़ीबोली की चार विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।
 - 2) पाली भाषा की किन्ही चार विशेषताओं को लिखिए।
 - 3) स्वनिम निर्धारण का संक्षिप्त परिचय दीजिए।
 - 4) ब्राह्मी लिपी का संक्षिप्त परिचय दीजिए।
 - 5) समास किसे कहते हैं? सोदाहरण स्पष्ट कीजिए।
 - 6) बिहारी हिंदी की चार विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।
- प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 12
- 1) खरोष्ठी लिपि।
 - 2) देवनागरी लिपी में सुधार।
 - 3) लौकिक संस्कृत।
 - 4) पहाड़ी हिंदी।
- प्र.4 निम्नलिखित प्रश्नों में किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14
- प्राचीन भारतीय आर्यभाषा का परिचय देते हुए उसकी विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।
 अथवा
 ब्रज और अवधी की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।
- प्र.5 देवनागरी लिपी की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए। 14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VI)
INDIAN ENGLISH LITERATURE

Day & Date: Wednesday , 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.

14

- 1) Balram is a _____ entrepreneur.
 - a) Selfish
 - b) Selfless
 - c) Highly educated
 - d) Self-taught
- 2) Balram's parents simply called him _____.
 - a) Entrepreneur
 - b) Balram
 - c) Munna
 - d) White tiger
- 3) Balram's village is _____ place.
 - a) Idyllic
 - b) Developed
 - c) Beautiful
 - d) Impoverished
- 4) There are _____ scenes in the first act of *Brides Are Not for burning*.
 - a) 1
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 4
- 5) Laxmi's in-laws take her for a _____.
 - a) Daughter
 - b) Daughter-in-law
 - c) Natural Machine
 - d) Slave
- 6) Motherhood in Indian context is a duty of _____.
 - a) Woman
 - b) Man
 - c) In-laws
 - d) Society
- 7) *Passion Becomes Piety* is against the _____ system
 - a) Family
 - b) Education
 - c) Caste
 - d) Marriage
- 8) Manohar Shetty's poem *Elegy* ends with _____ note.
 - a) Happy
 - b) Optimistic
 - c) Tragic
 - d) Pessimistic
- 9) Unearthing the Roots of a *Bunyan Tree* is _____.
 - a) Simple
 - b) Difficult
 - c) Uneasy
 - d) Complicated
- 10) Tea party in the poem *The Tea Party* before the break up used to be _____.
 - a) Friendly
 - b) Full of fight
 - c) Respectable
 - d) Lovely
- 11) Dina Mehta raises a question mark on the responsibility of _____.
 - a) Parents
 - b) In-laws
 - c) Wedded partner
 - d) All together

Seat
No.

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper - II)**

HISTORY OF KARNATAKA CULTURE

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಕನ್ನದಲ್ಲಿ ಸಯಿತ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಮಭಿಸಿದವರು -

1) ಜೈನರು	2) ವೈಷ್ಣವರು
3) ಸೀಖರು	4) ಮುಸ್ಲೀಮರು
 - 2) ಸಲ್ಲೇಖನ ವೃತ್ತ ಯಾರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು -

1) ಸೀಖ	2) ಕಾಳಾಮುಖ
3) ಜೈನ	4) ಆಳ್ವಾರ
 - 3) ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜಧಾನಿ -

1) ಕಲ್ಯಾಣ	2) ಹಂಪಿ
3) ಬಾದಾಮಿ	4) ಬೇಲೂರು
 - 4) Culture ಎಂದರೆ -

1) ಕೃಷಿ	2) ಸಂಸ್ಕಾರ
2) ಸಂಸ್ಕೃತಿ	4) ವ್ಯಾಪಾರ
 - 5) ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆ -

1) ಕರ್ನಾಟಕ	2) ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ
3) ದ್ರಾವಿಡ	4) ಕಿರಾಣಿ ಘರಾಣಿ
 - 6) ಶಿಲ್ಪಕಲೆ ಎಂದರೆ -

1) ಮಂದಿರ	2) ಕೆರೆ
3) ಕೋಟೆ	4) ಮೂರ್ತಿ
 - 7) ಕಷ್ಟ ಅರಭಟ್ಟನ ವರ್ಣನೆ ಇರುವ ಶಾಸನ -

1) ಮಸ್ಸಿ	2) ಚಂದ್ರಗುಪ್ತ
3) ಬಾದಾಮಿ	4) ಸಿಂಧು
 - 8) ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಶಾಸನ -

1) ಐಹೊಳೆ	2) ಹಲ್ಮಿಡಿ
3) ಮಸ್ಸಿ	4) ಜೂರಾ
 - 9) ಕರ್ನಾಟಕ ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿದವರು -

1) ಕದಂಬರು	2) ಗಮಗರು
3) ಚಾಲುಕ್ಯರು	4) ಬಹಮನಿಗಳು
 - 10) ಮೂರು ಧರ್ಮಗಳ ಸಮನ್ವಯ ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ಷೇತ್ರ -

1) ಬಾದಾಮಿ	2) ಸಂಗಮ
3) ಬೇಲೂರು	4) ಮಸ್ಸಿ
 - 11) ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜ ಭಾಷೆ -

1) ಸಮಸ್ಕೃತ	2) ಹಿಮದಿ
3) ಕನ್ನಡ	4) ಪಲಿ

- 12) ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೋರಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ -
 1) ಗಾಂಧಿ
 2) ಹೆಗಡೆ
 3) ಖಂಡ್ರೆ
 4) ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ
- 13) ದೇವಾಲಯಗಳ ತೊಟ್ಟಿಲು -
 1 ಪುಣೆ
 2) ಬೀದರ
 3) ಕಲ್ಯಾಣ
 4) ಐಹೋಳೆ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ -

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೇನು ? ವ್ಯಾಖ್ಯೆ ಕೊಡಿರಿ.
 2) ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಂದಿರಗಳು.
 3) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಕಾರಗಳು.
 4) ಪಾದಾಮಿ ಶಾಸನದ ವಿಷಯ.
 5) ಕೃಷ್ಣದೇವರಾಯ ಯಾರು.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ವೀರಗಲ್ಲುಗಳ ಸ್ವರೂಪ
 2) ಕೋಟೆ ಕಾಳಕ
 3) ಚೋಳವಾಳಿ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ದೇವಾಲಯಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು - ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 2) ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವೈಭವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸರ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Urdu (Paper - II)

AFSANVI NASR KA MUTALE'A

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے:-

(1) انیسویں صدی کے آغاز میں امریکہ کے ایک مصنف _____ نے اسٹیج بک لکھ کر مختصر افسانے کی بنیاد ڈالی۔

(i) واشنگٹن، (ii) ارون، (iii) براؤن، (iv) میگلرو

(2) آزادی کے موضوع پر لکھا ہوا کرشن چندر کا مشہور افسانہ ہے۔

(i) روٹھی رانی، (ii) ہم وحشی ہیں،

(iii) بالکوئی، (iv) ٹوٹے ہوئے تارے

(3) پریم چند نے 1907 میں _____ کے فرضی نام سے افسانہ نگاری کا آغاز کیا۔

(i) دھنپت رائے، (ii) پریم چند، (iii) نواب رائے، (iv) صاحب رائے

(4) افسانہ کی نمایاں اور اہم خصوصیت _____ ہے۔

(i) نقطہ عروج، (ii) منظر نگاری،

(iii) کردار نگاری، (iv) وحدت تاثر

(5) افسانہ 'کفن' میں کھیسو اور مادھو کار شنتہ _____ کا ہے۔

(i) باپ بیٹے، (ii) استاد شاگرد، (iii) بھائیوں، (iv) دوستوں

(6) مایا بیٹی دیکھو مجھے یوں خانہ خراب مت کرو حوصلہ کرو۔ بچے انغواء ہوتے ہیں مگر آخر مل بھی جاتے ہیں۔

مندرجہ بالا مکالمہ _____ افسانے سے ماخوذ ہے۔

(i) آخری کوشش، (ii) بھولا، (iii) کفن، (iv) آنندی

(7) افسانہ 'آنندی' میں 'آنندی' _____ شہر کا اصل نام تھا۔

(i) احمد آباد، (ii) الہ آباد، (iii) اورنگ آباد، (iv) حسن آباد

(8) _____ اردو کے پہلے ڈراما نگار ہیں اور ان کا رلبس رادھا کنہیا کا قصہ نقش اول ہے۔

(i) نواب واجد علی شاہ، (ii) آغا حشر کاشمیری،

(iii) امتیاز علی تاج، (iv) احسن لکھنوی

(9) _____ ڈرامے میں کم سے کم کردار ہونے چاہیے۔

(i) ریڈیو ڈراما، (ii) یک بابی ڈراما، (iii) نشری ڈراما، (iv) منظوم ڈراما

10) _____ کواردو ڈراما کا ٹکس پیر کہا جاتا ہے۔

- (i) آغا حسن،
 (ii) حبیب تنویر،
 (iii) امتیاز علی تاج،
 (iv) آغا حشر کاشمیری

11) ڈراما 'محل سرا' _____ ابواب پر مشتمل ایک سماجی تمثیل ہے۔

- (i) چار،
 (ii) دو،
 (iii) تین،
 (iv) پانچ

12) "منظور: اماں آدمی ہو یا فلاطون ڈیڑھ گھنٹے سے تمہیں بلارہے ہیں ایک بڑا باذوق آدمی آیا تھا۔ تمہاری کچھ تصویروں کا سودا

کر دیتے۔" [مندرجہ بالا مکالمہ ڈراما آگرہ بازار کے _____ ایکٹ (باب) میں درج ہے۔

- (i) دوسرے،
 (ii) تیسرے،
 (iii) پہلے،
 (iv) چوتھے

13) پروفیسر جنید، زرینہ اور شکور' _____ ڈرامے کے کردار ہیں۔

- (i) محل سرا،
 (ii) دروازے کھول دو،

- (iii) خلاء کے باشندے،
 (iv) آگرہ بازار

14) ڈراما _____ میں مستقبل کی ایک بے نام آواز کا ذکر کیا گیا ہے۔

- (i) خلاء کے باشندے،
 (ii) محل سرا،

- (iii) آگرہ بازار،
 (iv) ان میں سے کوئی نہیں

16

سوال نمبر 2. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی چار)

- (1) 'بھولا' کے کردار پر روشنی ڈالیے۔
- (2) کھیسو اور مادھو کے کردار پر روشنی ڈالیے۔
- (3) آزادی کے بعد کی افسانہ نگاری کا جائزہ لیجیے۔
- (4) ایک بابی اور ریڈیو ڈراما کی تعریف لکھیے۔
- (5) ڈرامے کی اقسام پر روشنی ڈالیے۔
- (6) 'نواب صاحب' کے کردار پر روشنی ڈالیے۔

12

سوال نمبر 3. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

- (1) ترقی پسند اردو افسانہ پر مختصر نوٹ لکھیے۔
- (2) افسانہ 'آخری کوشش' کا خلاصہ لکھیے۔
- (3) آگرہ بازار کی کردار نگاری پر روشنی ڈالیے۔
- (4) محل سرا کے پلاٹ پر روشنی ڈالیے۔

14

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

- (1) اردو میں افسانے کا آغاز و ارتقاء پر مفصل جواب لکھیے۔
- (2) افسانہ 'اندی' کا جمالی جائزہ لیجیے۔

سوال نمبر 5. ڈراما اخلاء کے باشندے 'کا تنقیدی جائزہ تحریر کیجیے۔

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – III)**

आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ. स. 1920 ते 1945)

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'शिशिरागम' काव्यसंग्रह कोणी लिहिला आहे?

अ) ग. ल. ठोकळ	ब) बा. सी. मर्ढेकर
क) ना. धो. महानोर	ड) ना. घ. देशपांडे
- 2) 'आगऱ्याहून सुटका' हे नाटक कोणी लिहिले आहे?

अ) माधव नारायण जोशी	ब) दिवाकर कृष्ण
क) विष्णू हरि औंधकर	ड) प्र. के. अत्रे
- 3) 'अंगणातला पोपट' ही कथा कोणाची आहे?

अ) दिवाकर कृष्ण	ब) ग. ल. ठोकळ
क) माधव जोशी	ड) वा. म. जोशी
- 4) 'नलिनी' या कादंबरीचे लेखक कोण आहेत?

अ) विभावरी शिरूरकर	ब) वा. म. जोशी
क) ना. सी. फडके	ड) वि. स. खांडेकर
- 5) 'मीठ भाकर' हा काव्यसंग्रह कोणाचा आहे ते सांगा.

अ) बा. सी. मर्ढेकर	ब) ना. घ. देशपांडे
क) वा. म. जोशी	ड) ग. ल. ठोकळ
- 6) माधवराव जोशी यांचे पुढीलपैकी कोणते नाटक आहे?

अ) म्युनिसिपालिटी	ब) हिंदोळयावर
क) भंगलेले देऊळ	ड) आंधळयाची शाळा
- 7) नवमतवादी लेखिका म्हणून कोणास ओळखले जाते?

अ) मनोरमा रानडे	ब) आशा बगे
क) विभावरी शिरूरकर	ड) आनंदीबाई कर्वे
- 8) 'एरंडाचे गुऱ्याळ' या विनोदी कथासंग्रहाचे लेखक कोण आहेत?

अ) ना. सी. फडके	ब) ग. ल. ठोकळ
क) र. वा. दिघे	ड) चि. वि. जोशी
- 9) ना. सी. फडके यांच्या कादंबरीचे नाव सांगा.

अ) जादुगार	ब) द्राक्षकन्या
क) हिंदोळयावर	ड) आश्रम हीरणी
- 10) 'नाय्यमन्वंतर' नावाची प्रयोगशील संस्था किती साली स्थापन झाली?

अ) 1936	ब) 1935
क) 1934	ड) 1933

- 11) 'आंधळ्याची शाळा' हे नाटक कोणाचे आहे?
 अ) मो. ग. रांगणेकर
 क) श्री. वि. वर्तक
 ब) मामाठ वरेरकर
 ड) वा. म. जोशी
- 12) 'माझी जन्मठेप' आत्मचरित्राचे कर्ते कोण आहेत?
 अ) प्र. के. अत्रे
 क) वि. दा. सावरकर
 ब) ना. सी. फडके
 ड) वि. स. खांडेकर
- 13) 'रणांगण' हया कादंबरीचे लेखक कोण आहेत?
 अ) ना. सी. फडके
 क) विश्राम बेडेकर
 ब) वि. स. खांडेकर
 ड) ममा वरेरकर
- 14) 'गर्जा जयजयकार' ही कविता कोणी लिहिली आहे?
 अ) गोविंदाग्रज
 क) दत्ताग्रज
 ब) कुसुमाग्रज
 ड) केशवसुत

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) दिवाकर कृष्ण यांच्या कथेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- 2) र. वा. दिघे यांच्या कादंबरी लेखनाचे विशेष स्पष्ट करा.
- 3) 1920 ते 1945 या काळखंडातील नाटयवाङ्मयाची ठळक वैशिष्ट्ये विशद करा.
- 4) मो. ग. रांगणेकर यांची वाङ्मयीन ओळख करुन द्या.
- 5) भा. रा. तांबे यांच्या काव्यलेखनाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- 6) 1920 ते 1945 कालखंडातील वाङ्मयीन चळवळीस वाहिलेल्या मासिकांचा परिचय करुन द्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) विश्राम बेडेकर यांच्या कादंबरी लेखनाचे स्वरुप स्पष्ट करा.
- 2) कवी यशवंतांच्या कविता लेखनाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- 3) वा. म. जोशी यांच्या कादंबरी लेखनाची सविस्तर माहिती लिहा.
- 4) ना. सी. फडके यांचे वाङ्मयीन योगदान विशद करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

श्री. व्यं. केतकर यांच्या कादंबरी लेखनाचे स्वरुप स्पष्ट करा.

14

किंवा

कवी कुसुमाग्रज यांच्या वाङ्मयीन कामगिरीचा सविस्तर परिचय करुन द्या.

प्र.5 वि. स. खांडेकर यांच्या कादंबरी लेखनाची वैशिष्ट्ये साधार स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – III)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गये विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) ----- से संगणक को निर्देश देकर संचालित किया जाता है।

अ) मुद्रक	ब) कुंजीपटल
क) हार्डवेयर	ड) मॉनीटर
- 2) ----- में सूचना की तैयारी करना वेब पब्लिशिंग कहा जाता है।

अ) world wide web	ब) HTML
क) STORE	ड) VSNL
- 3) ब्राउजिंग का अर्थ ----- होता है।

अ) हाइलिंग	ब) हाइपरलिंक
क) खोजकरना	ड) विकसित करना
- 4) इंटरनेट द्वारा संचालित इलैक्ट्रॉनिक सेवा का संक्षिप्त रूप ---- है।

अ) ई-मेल	ब) टूल बार
क) आउटलुक एक्सप्रेस	ड) मैसेज
- 5) विश्व का पहला हिंदी पोर्टल ----- है।

अ) नई दुनिया	ब) नेट जाल
क) डॉट कॉम	ड) इंडिया टाइम्स
- 6) जिस वाक्यांश में समाचार से संबंधित भाव या तथ्य को अभिव्यक्त करने की क्षमता होती है, उसे ----- कहते हैं।

अ) शीर्षक	ब) इन्द्रो
क) लीड	ड) वाक्य
- 7) प्रेस रजिस्ट्रेशन एक्ट 1968 के अनुसार किसी भी समाचार पत्र में जो कुछ छपता है, उसका निश्चित निश्चय करने वाला ----- होता है।

अ) प्रकाशक	ब) संपादक
क) ग्राहक	ड) पाठक
- 8) साक्षात्कार को हिंदी में ----- कहा जाता है।

अ) भेट वार्ता	ब) अनुवाद
क) विज्ञापन	ड) पत्रकारिता
- 9) रेडियो नाटक के प्राण ---- होते हैं।

अ) पात्र	ब) भाषा
क) संवाद	ड) ध्वनि

- 10) रिपोर्ताज मूलतः ----- भाषा का शब्द है।
 अ) अंग्रेजी ब) संस्कृत
 क) फ्रेंच ड) हिंदी
- 11) फीचर लेखन का संबंध ----- से है।
 अ) रिपोर्ताज ब) पत्रकारिता
 क) अनुवाद ड) विज्ञापन
- 12) कार्यक्रम शुरू होने से पहले उसके बारे में दी जानेवाली सूचना को ----- कहा जाता है।
 अ) संवाद ब) उद्घोषणा
 क) पटकथा ड) उद्देश्य
- 13) पटकथा को अंग्रेजी में ----- कहा जाता है।
 अ) संक्षेप ब) स्क्रीन प्ले
 क) वार्तालाप लेखन ड) टेली ड्रामा
- 14) 'संचार' शब्द संस्कृत के 'चर' धातु से बना है, जिसका अर्थ ----- है।
 अ) चलना या संचारण करना ब) भागना
 क) दौड़ना ड) कार्यरत रहना

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

16

- 1) हिंदी के प्रमुख इंटरनेट पोर्टल के नाम लिखिए।
- 2) वेब पब्लिशिंग के स्वरूप एवं महत्व को संक्षेप में लिखिए।
- 3) उद्घोषणा लेखन के स्वरूप को समझाइए।
- 4) साक्षात्कार लेखन के स्वरूप पर संक्षेप में प्रकाश डालिए।
- 5) पत्रिकाओं में रिपोर्ट लेखन कैसे किया जाता है?
- 6) विज्ञापन की भाषा पर संक्षेप में प्रकाश डालिए।

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

12

- 1) ई-मेल प्रेषण एवं प्राप्ति की प्रक्रिया को लिखिए।
- 2) डाऊन लोडिंग एवं अपलोडिंग की प्रक्रिया को संक्षेप में लिखिए।
- 3) शीर्षक के प्रकारों को संक्षेप में लिखिए।
- 4) दृश्य माध्यमों में भाषा की प्रकृति पर प्रकाश डालिए।

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

पटकथा लेखन की प्रक्रिया पर प्रकाश डालिए।

अथवा

मुद्रित भाषा की प्रकृति पर प्रकाश डालिए।

प्र.5 समाचार लेखन के तत्वों को विस्तार से लिखिए।

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – III)
LITERARY CRITICISM & PROSODY**

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

ಪ್ರ.1	ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ	14
1)	ಭಂದೋನುಶಾಸನ ಕೃತಿಯ ಕರ್ತ -
ಅ ನಾಗವರ್ಮ
ಆ ಜಯಕೀರ್ತಿ
ಇ ಗುಣಚಂದ್ರ
ಈ ಶೀವಿಜಯ	
2)	ಸಾನೆಟ್ ಪದದ ಕನ್ನಡ ಸಮವದಿ ಪದ -
ಅ ಸರಳ ರಗಳೆ
ಆ ಮೂಡಿ
ಇ ಪ್ರಗಾಢ
ಈ ಸುನೀತ	
3)	ತ್ರಿಪದಿಯ 6ನೇ ಮತ್ತು 10ನೇ ಗಣ -
ಅ ವಿಷ್ಣುಗಣ
ಆ ಬ್ರಹ್ಮಗಣ
ಇ ರುದ್ರಗಣ
ಈ ಮನಗಣ	
4)	ಕನ್ನಡ ಭಂದಿಸಿನ ಗಾಯತ್ರಿ -
ಅ ಸಾಂಗತ್ಯ
ಆ ರಗಳೆ
ಇ ಯತಿ
ಈ ಘ್ರಾಪದಿ	
5)	ತ್ರಿಪದಿ ಭಂದಿಸಿನಲ್ಲಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಚಿಸಿದ ಕವಯಿತ್ರಿ -
ಅ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ
ಆ ಹೊನ್ನಮ್ಮ
ಇ ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ
ಈ ಮಾಲತಿ ಪಟ್ಟಣಶೆಟ್ಟಿ	
6)	ಇದು ಪದ್ಯರಚನಾ ಶಾಸ್ತ್ರ -
ಅ ವ್ಯಾಕರನ
ಆ ತರ್ಕ
ಇ ಆಗಮ
ಈ ಭಂದಸ್ಸು	
7)	ಷಟ್ಪದಿಯ ಮೊದಲ ಕಾವ್ಯ -
ಅ ಸತ್ಯ ಹರೀಶ್ಚಂದ್ರ ಕಾವ್ಯ
ಆ ಸಿದ್ಧರಾಮ ಚಾರಿತ್ರ
ಇ ಮದನತಿಲಕ
ಈ ಜೈಮಿನಿ ಭಾರತ	
8)	ಸೈನೀಸ್ಟಿಸಿಸ್ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದಕ
ಅ ಡಾಂಬೆ
ಆ ಐ.ಐ.ರಿಚಡರ್ಸ್
ಇ ರೂಸೋ
ಈ ಇಲಿಯಟ್	
9)	ಲಿಟರಲಿ ಕ್ರಿಟಿಸಿಸಮ್ ಪದದ ಕನ್ನಡ ಸಂವಾದಿ ಪದ -
ಅ ವಿಮರ್ಶೆ
ಆ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆ
ಇ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ
ಈ ಮೀಮಾಂಸೆ	
10)	ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದ ಮುಕ್ತಗಣ -
ಅ ಕವಿ
ಆ ವಿಮರ್ಶಕ
ಇ ಮೀಮಾಂಶಕ
ಈ ಸಂಶೋಧಕ	

- 11) ಲಿಲಿಜನ್ ಮತ್ತು ಪೊಯೆಟರಿ ಎಂಬ ಪ್ರಬಂಧವನ್ನು ಬರೆದವರು -
 ಅ ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಆ ಡ್ರೈಡನ್
 ಇ ಟಿ.ಎಸ್.ಇಲಿಯಟ್ ಈ ಬೈರನ್
- 12) ಮನಸ್ಸಿನ ಮೂಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದವನು -
 ಅ ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರೈಡ್ ಆ ಡ್ರೈಡನ್
 ಇ ಕ್ರೋಚಿ ಈ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್
- 13) ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ನಿಮರ್ಶೆಯ ಜನಕ -
 ಅ ರಿಚರ್ಡ್ಸ್ ಆ ಎಲಿಯಟ್
 ಇ ಲಿವೀಸ್ ಈ ಕೋಲಿರಿಜ್
- 14) ಇಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಓಡಿಸ್ಸಿ ಇವು -
 ಅ ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆಗಳು ಆ ನಾಟಕ ಕೃತಿಗಳು
 ಇ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಗಳು ಈ ಕತಾ ಸಂಕಲನಗಳು

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
- 1) ವಿಮರ್ಶೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಚಿಂತನೆ ನಡೆಸಿದ ಜಗತ್ತಿನ ವಿಮರ್ಶಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 - 2) ಭೋಗ ಪಟ್ಟದಿಯ ಲಕ್ಷಣ ಬರೆಯಿರಿ.
 - 3) ಶಾರ್ದೂಲ ವಿಕೀಡಿತ ವೃತ್ತದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿರಿ.
 - 4) ವಿಮರ್ಶಕನ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.
 - 5) ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಎಂದರೇನು?
 - ಜಿ) ರುದ್ರನಾಟಕದ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
- 1) ತೌಲನಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ
 - 2) ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು
 - 3) ಪ್ರಾಸ
 - 4) ಗಣ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
- 1) ವಿಮರ್ಶೆ ಹಾಗೂ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಸಂಬಂಧಾಂತರ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
 - 2) ಪಟ್ಟದಿಯ ಉಗಮ-ವಿಕಾಸ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ವಿಮರ್ಶೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Urdu (Paper - III)

URDU TEHQIQUE-O-TANQID

Day & Date: Thursday, 07-11-2019

Max. Marks: 70

Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Instructions: 1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ مکمل کیجیے اور جوابی پرچے میں لکھیے:-

(1) کلیم الدین نے _____ سے متعلق کہا ہے کہ وہ شاعری کی ماہیت اور مقصد سے بیگانہ ہے۔

(i) امداد اثر، (ii) گوپی چند نارنگ،

(iii) احتشام حسین، (iv) مولوی عبدالحق

(2) _____ کے نزدیک شاعر کے اپنے تجربے کو قاری تک پہنچانے کی تین منزلیں ہیں اظہار، ترسیل اور

ابلاغ۔

(i) حالی، (ii) شبلی،

(iii) عبدالحق، (iv) شمس الرحمن فاروقی

(3) آل احمد سرور کے تنقیدی نظریات پر _____ کا اثر دکھائی دیتا ہے۔

(i) کلیم الدین احمد، (ii) مہدی افادی،

(iii) مولانا حالی، (iv) مجنوں گور کھپوری

(4) _____ کا کہنا ہے کہ علوم، اعمال اور قوانین میں حسن ہوتا ہے۔

(i) افلاطون، (ii) ارسطو، (iii) دانٹے، (iv) سقراط

(5) _____ کے نزدیک الفاظ کی بہترین ترتیب نثر ہے اور بہترین الفاظ کی بہترین ترتیب شعر ہے۔

(i) میتھو آرنلڈ، (ii) کولرج، (iii) کروچے، (iv) ایڈلر،

(6) _____ کی رائے میں شاعر اپنی تخلیق کو خوبصورت بنا سکا تو وہ کامیاب ہو گیا۔

(i) یانگ، (ii) ٹی. ایس. ایلینٹ، (iii) کروچے، (iv) ارسطو

(7) ارسطو کی تصنیف _____ ہے۔

(i) بوٹیتا، (ii) سرمایہ، (iii) نقد ادب، (iv) تنقیدی سرمایہ

(8) _____ فن پارے کو پرکھنے کے لیے ادبی اور جمالیاتی قدروں کو زیادہ اہمیت نہیں دیتے بلکہ یہ دیکھنے کی کوشش

کرتے ہیں کہ اس سے اشتراکیت کو کتنا فائدہ پہنچا۔

(i) کلیم الدین احمد، (ii) آل احمد سرور،

(iii) مجنوں گور کھپوری، (iv) احتشام حسین

(9) مجنوں گور کھپوری اور ان کے عہد کے ناقدین کو جس چیز نے سب سے زیادہ متاثر کیا وہ انقلاب _____ ہے۔

(i) بنگلہ دیش، (ii) چین، (iii) جرمنی، (iv) روس

10) پروفیسر گوپی چند نارنگ بلند پایہ نقاد ہونے کے ساتھ ساتھ ماہر _____ بھی ہیں۔

(i) نفسیات، (ii) لسانیات، (iii) ارضیات، (iv) شعریات

11) _____ شاعری کو شخصیت کا اظہار نہیں بلکہ شخصیت سے فرار بتاتا ہے۔

(i) رسکن، (ii) ٹالسٹائی، (iii) ٹی. ایس. ایلینٹ، (iv) ایڈ گراہیلن پو

12) _____ نے شاعری کو تنقید اور تنقید کو مذہب و اخلاق کے تابع کرنے کی کوشش ہے۔

(i) دانٹے، (ii) ارسطو، (iii) روسو، (iv) میتھو آرنلڈ

13) کروچے نقاد ہونے کے ساتھ ساتھ _____ بھی ہے۔

(i) فلسفی، (ii) سائنسدان، (iii) سیاستدان، (iv) نفسیات دان

14) _____ نے بار بار کہا ہے کہ ادب کی پہلی شرط یہ ہے کہ وہ ادب کے تقاضوں کو پورا کرے۔

(i) حالی، (ii) مجنوں گور کھپوری،

(iii) احتشام حسین، (iv) شبلی

16

سوال نمبر 2. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی چار)

(1) گوپی چند نارنگ نے اسلوبیاتی تنقید کے متعلق کیا نظریت پیش کئے ہیں؟

(2) کولرج کے تنقیدی خیالات بیان کیجیے۔

(3) آل احمد سرور نے فن اور شاعری کے متعلق کن خیالات کو پیش کیا ہے؟ تحریر کیجیے۔

4) مغربی تنقید کے اصول بیان کیجیے۔

5) کروچے کے نظریہ 'اظہاریت' پر روشنی ڈالیے۔

6) مغربی نقاد میتھو آرنلڈ پر مختصر نوٹ لکھیے۔

12

سوال نمبر 3. مختصر جواب لکھیے۔ (کوئی دو)

1) کلیم الدین احمد کی تنقیدی خدمات پر اظہار خیال کیجیے؟

2) احتشام حسین کے تنقیدی نظریات پر روشنی ڈالیے۔

3) ٹی. ایس. ایلٹ کے تنقیدی افکار بیان کیجیے۔

4) شاعری سے متعلق افلاطون کے نظریات بیان کیجیے۔

14

سوال نمبر 4. مفصل جواب لکھیے۔ (کوئی ایک)

1) مجنوں گور کھپوری کی تنقیدی خدمات کا جائزہ لیجیے؟

2) مغربی نقاد 'کولرج' کی تنقیدی خدمات پر روشنی ڈالیے۔

14

سوال نمبر 5. شمس الرحمن فاروقی کے تنقیدی نظریات کا جائزہ لیجیے؟

- 11) 'ग्रेटर इंडिया' ही संकल्पना कोणी मांडली?
 अ) पगडी ब) सरकार
 क) सरदेसाई ड) मुजूमदार
- 12) 'साधन ही समाजाची निर्मिती आहे आणि मानव हा सामाजिक प्राणी आहे' असे ---- म्हणतात.
 अ) व्हिको ब) गॉर्डन
 क) रेनियर ड) टॉयन्बी
- 13) ग्रीक इतिहासकार टॉयन्बी यांचा जन्म ---- मध्ये झाला.
 अ) 1889 ब) 1888
 क) 1861 ड) 1860
- 14) रणजित गुहा हे ---- इतिहासकार आहेत.
 अ) मार्क्सवादी ब) सबल्टर्न
 क) धार्मिक ड) राष्ट्रीय

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) ग्रीक कालगणना
 - 2) नवाश्मयुग
 - 3) पर्यावरणीय सिद्धांत
 - 4) जातीव्यवस्था
 - 5) श्रम व शेतकरी
 - 6) सबाल्टर्न दृष्टिकोन
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) समाजशास्त्रीय सिद्धांत
 - 2) ताम्रपाषाणयुग
 - 3) जी. एच. खरे
 - 4) इरफान हबीब
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- मध्ययुगीन पर्शियन आणि भारतीय इतिहासलेखन स्पष्ट करा.
 किंवा
 टॉयन्बीचा आव्हान व प्रतिसादाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र.5 जी. एस. सरदेसाई यांच्या इतिहासातील योगदानाचे मूल्यमापन करा. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A.(Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - I)
HISTORIOGRAPHY**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative from the following & rewrite the sentence. 14

- 1) Who wrote a book 'Universal History'?

a) Toyanbee	b) Batuta
c) Gramchi	d) Ibn Khaldun
- 2) Who propounded the theory of challenge and response?

a) Marks	b) Khare
c) Toyanbee	d) Hegel
- 3) Who says 'History is Queen of Science'?

a) Barni	b) Siraj
c) Masaudi	d) Ranke
- 4) Who wrote a book 'Kitab - Ul - Hind'?

a) Siraj	b) Albiruni
c) Batuta	d) Tahari
- 5) Ibn Khaldun was _____ Historian.

a) Arab	b) France
c) Rome	d) Greek
- 6) Three main features of Indian Political systems in Mughal period was supreme class, army and _____.

a) workers	b) king
c) chief	d) peasant
- 7) Plato explains cyclical theory in his book _____.

a) The Laws	b) New Science
c) Philosophy	d) The Republic
- 8) Who wrote a book 'A short history of civilization'?

a) Gibben	b) Irfan Habib
c) Ranke	d) Thorndaik
- 9) The main pillar of Indian society in _____.

a) Caste	b) Morality
c) Religion	d) Tradition
- 10) Who called 'Babar's memoir's is one of those priceless records which are for all time'?

a) Elliot	b) Beveridge
c) Waquidi	d) Gulbadan
- 11) Who introduced the concept of 'Greater India'?

a) Pagadi	b) Sarkar
c) Sardesai	d) Mujumdar

- 12) "Tool is a Social Product and Man is a Social Animal" says _____.
a) Vico
b) Garden
c) Renier
d) Toyanbee
- 13) Greek historian Toyanbee was born in_____.
a) 1889
b) 1888
c) 1861
d) 1860
- 14) Ranjeet Guha is _____historian.
a) Marxist
b) Subaltern
c) Religious
d) National

Q.2 Answer any four of the following questions.**16**

- a) Greek Chronology
- b) Neolithic Age
- c) Ecological theory
- d) Caste system
- e) Labour and Peasant
- f) Subaltern Approach

Q.3 Answer any two of the following questions.**12**

- a) Sociological Theory
- b) Chalcolithic Age
- c) G.H. Khare
- d) Irfan Habib

Q.4 Attempt any one of the following questions.**14**

Explain the Persian and Indian historiography in Medieval period.

OR

Explain critically Toyanbee's theory of challenge and response.

Q.5 Evaluate the contribution of G.S. Sardesai to history.**14**

- 10) हिंदी का 'ह' ---- व्यंजन है।
 अ) अलिजिह्वीय ब) मूर्धन्य
 क) उपालिजिह्वीय ड) काकल्य
- 11) ---- विज्ञान के अंतर्गत संबंध तत्व और अर्थ तत्व का अध्ययन किया जाता है।
 अ) स्वन ब) वाक्य
 क) अर्थ ड) पद
- 12) भाषा विज्ञान का संबंध ---- की भाषा से है।
 अ) जीवमात्र ब) मानव मात्र
 क) सजीव मात्र ड) प्राणी मात्र
- 13) 'मृग' शब्द ---- का उदाहरण है।
 अ) अर्थ विस्तार ब) अर्थादेश
 क) अर्थसंकोच ड) अर्थापकर्ष
- 14) हिंदी में इ, ई, ए, ऐ ये ---- है।
 अ) मध्यस्वर ब) पश्चस्वर
 क) अग्रस्वर ड) मूर्धन्य स्वर

- प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16
 1) भाषा विज्ञान की परिभाषा लिखिए।
 2) भाषा की संरचना के विभिन्न स्तरों का परिचय दीजिए।
 3) वाक्य की आवधारणा स्पष्ट कीजिए।
 4) 'बलाघात' किसे कहा जाता है।
 5) 'भाषा परिवर्तनशील है' स्पष्ट कीजिए।
 6) मिश्र वाक्य किसे कहा जाता है?
- प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। 12
 1) भाषा विज्ञान की अध्ययन की दिशाएँ।
 2) शब्द और अर्थ का संबंध।
 3) अर्थ विस्तार।
 4) रूप प्रक्रिया की शाखाएँ।
- प्र.4 निम्नलिखित प्रश्नों में किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 14
 भाषा की परिभाषा देकर भाषा की अभिलक्षण स्पष्ट कीजिए।
 अथवा
 ध्वनि की परिभाषा देते हुए ध्वनियंत्र का सचित्र परिचय दीजिए।
- प्र.5 अर्थ परिवर्तन के कारण स्पष्ट कीजिए। 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper - I)**

DEVELOPMENT OF SOCIOLOGICAL THOUGHT- II

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) "फिलॉसॉफी ऑफ मनी" या ग्रंथाचे लेखक कोण?

अ) स्पेन्सर	ब) पॅरिटो
क) सिमेल	ड) पार्सन्स
- 2) स्पेन्सरने कोणाकडून उत्क्रांती दृष्टीकोण स्वीकारला?

अ) डार्विन	ब) लाएल
क) टिन्डाल	ड) हक्सले
- 3) "माणसाच्या क्रिया साधारणपणे अतार्किक असतात" असे कोणाचे प्रतिपादन आहे?

अ) सिमेल	ब) पॅरिटो
क) पार्सन्स	ड) स्पेन्सर
- 4) जैविक सिद्धांतासाठी कोणता समाजशास्त्रज्ञ प्रसिद्ध आहे?

अ) स्पेन्सर	ब) सिमेल
क) पार्सन्स	ड) पॅरिटो
- 5) "कर्त्यास उद्दिष्टांच्या संदर्भात सर्व घटके किंवा सर्व वस्तुंचे कर्त्याचा अभिमुखतेत होणारे संघटन म्हणजे क्रियेची परिस्थिती होय" असे कोणाचे प्रतिपादन आहे?

अ) सिमेल	ब) पॅरिटो
क) स्पेन्सर	ड) पार्सन्स
- 6) "दि मेकिंग ऑफ सोशिऑलॉजी" या ग्रंथाचे लेखक कोण?

अ) रेमण्ड	ब) टर्नर
क) रोनाल्ड	ड) निस्बेट
- 7) मानवी वर्तनात जे स्थायी व अचल आहे त्यास ---- म्हणतात.

अ) स्वभाव	ब) क्रिया
क) अवशिष्ट	ड) भ्रम
- 8) "स्ट्रक्चर ऑफ सोशल एक्शन" या ग्रंथाचे लेखक कोण?

अ) कोझर	ब) पार्सन्स
क) झैटलिन	ड) सिमेल
- 9) स्वतःच्या वर्तमानाचे स्पष्टीकरण (समर्थन) करण्यासाठी लोक जी मिथ्या -तार्किक स्पष्टीकरणे देतात त्याकरिता पॅरिटोने कोणती संज्ञा वापरली आहे?

अ) अवशिष्ट	ब) भ्रम
क) तार्किक	ड) यापैकी नाही

- 10) व्दंदात्मक दृष्टीकोनासाठी कोण प्रसिद्ध आहे?
 अ) मार्क्स ब) सिमेल
 क) हेगेल ड) स्पेन्सर
- 11) "गव्हर्निंग इलिट" या संकल्पनेसाठी कोण प्रसिद्ध आहे?
 अ) स्पेन्सर ब) पार्सन्स
 क) सिमेल ड) पॅरिटो
- 12) "मास्टर्स ऑफ सोशियॉलॉजिकल थॉट" या ग्रंथाचे लेखक कोण?
 अ) झेटलिन ब) रेमण्ड
 क) कोझर ड) रोनाल्ड
- 13) "उत्क्रांती साधेपणाकडून मंदगतीने जटिलतेकडे जाते" असे कोणाचे प्रतिपादन आहे?
 अ) सिमेल ब) स्पेन्सर
 क) पार्सन्स ड) पॅरिटो
- 14) "प्रतिमान चल" या सिद्धांतासाठी कोण प्रसिद्ध आहे?
 अ) सिमेल ब) पार्सन्स
 क) स्पेन्सर ड) पॅरिटो

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) सामाजिक डार्विनवाद
- 2) व्दंदात्मक दृष्टीकोनाची वैशिष्ट्ये
- 3) भ्रम (युक्तीवाद) वर्गीकरण
- 4) परिस्थिती क्रियेचे प्रकार
- 5) श्रेष्ठजनाचे प्रकार
- 6) प्रतिमान चलाची संकल्पना

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) स्पेन्सरकृत जैविक साम्यवाद सिद्धांत
- 2) सिमेल यांचे मानवी संस्कृतीविषयक दृष्टीकोन
- 3) अवशिष्टाचा सिद्धांत
- 4) स्पेन्सर यांचे कार्यवादाची संकल्पना

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

"स्वरूपप्रधान समाजशास्त्राची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

पॅरिटो यांच्या तार्किक व अतार्किक क्रिया सिद्धांतांवर चर्चा करा.

प्र.5 पार्सन्स यांचा सामाजिक क्रियेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - V)
STATISTICS FOR PSYCHOLOGY**

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे उचित ठरेल.
4) कॅलक्युलेटर व टेबल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) काय-वर्ग म्हणजे ----- आहे.

अ) वारंवारीता विभाजन	ब) संभाव्यता विभाजन
क) प्रचलन विभाजन	ड) परिवर्तकाचे मापन
- 2) F-कसोटी ही ----- असते.

अ) प्रचरण कसोटी	ब) घटक विश्लेषण
क) संभाव्यता कसोटी	ड) आलेख पद्धती
- 3) फाय-सह संबंधास ----- वितरण असे सुद्धा म्हणतात.

अ) सामान्य	ब) बिंदू
क) द्विपद	ड) वारंवारीता
- 4) दोन परिक्षकांच्या गुणदानाविषयी सहमती पातळी करिता ---- परिक्षा पद्धती योग्य ठरते.

अ) पदानुक्रम-सह-संबंध पद्धती	ब) गुणनविभ्रमिषा आलेख/विकिरण आलेख
क) आलेख पद्धती	ड) बहुविध समाश्रयण
- 5) समाश्रयण ही संकल्पना सर्व प्रथम ---- यांनी उपयोगात आणली.

अ) कार्लपिअरसन	ब) स्पिचअरसन
क) सर फ्रान्सीस गाल्टन	ड) आर. ए. फिशर
- 6) 'टी' कसोटी वितरणाचे सैद्धांतिक कार्य ----- यांनी केले.

अ) आर.ए.फिशर	ब) डब्ल्यु.एस्. गॉसेट
क) गॅरेट	ड) पिअरसन
- 7) ---- प्रमाद आंशिक सह संबंध गुणांकाची मुक्ती प्रमाण(df) संख्या विचारात घेते.

अ) तथ्य	ब) नमुना
क) प्रचरण	ड) प्रमाणित
- 8) गुणन विभ्रमिषा आलेख (स्कॅटरडायग्राम) ----- शोधण्यासाठी अवलंब केला जातो.

अ) दोन परिवर्तकातील कारण	ब) दोन परिवर्तकातील सहसंबंध
क) दोन परिवर्तकामधील परिणाम	ड) घटनांमधील संभाव्यता
- 9) ----- यांनी सह-संबंधाची प्रॉडक्ट-मोमेन्ट पद्धती सुचविली आहे.

अ) फिशर	ब) गाल्टन
क) गॉसेट	ड) पिअरसन

- ब) लिकर्ट यांच्या अभिवृत्ती मापन कसोटीवरील तीन गटाचे प्रतिसाद नोंदविल्या असून त्या खालील प्रमाणे आहेत.

विद्यार्थी समुह प्रकार	पूर्णपणे असहमत	अ-सहमत	अ-निश्चित	सहमत	पूर्णपणे सहमत	एकूण
वैद्यकीय महाविद्यालय	12	18	04	08	12	54
अभियांत्रिकी महाविद्यालय	48	22	10	08	10	98
विधी महाविद्यालय	10	04	12	10	12	48
एकूण	70	44	26	26	34	200

लक्षणीयतेच्या 1 प्रतिशत पातळीवर महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांनी स्वतंत्रपणे मते व्यक्त केल्याने जो प्रदत्त संकलन प्रतिक्रिया प्रदत्ताचे निर्देशन केले आहे त्यातील लक्षणीयता संबंध सांगा.

- प्र.5 खालील प्रदत्ताचे प्रॉडक्ट – मोमेन्ट सह-संबंध गुणाकाचा अवलंब करून गूणन करा त्याच्या निष्कर्षाचे अर्थ विवरण करा.

14

Test 1	50	54	56	59	60	62	61	65	67	71	71	74
Test 2	22	25	34	28	26	30	32	30	28	34	36	40

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - V)
STATISTICS FOR PSYCHOLOGY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- Instructions:** 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 3) Use of Non-scientific calculators and statistical table is allowed. Statistical tables will be provided if required.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Chi-square is a _____.
 a) Frequency distribution b) Probability distribution
 c) Parametric distribution d) Measurement of variable
- 2) F-Test is a _____.
 a) Variance Test b) Factor analysis
 c) Probability Test d) Graphic method
- 3) The phi-coefficient is also called _____ distribution.
 a) Normal b) Point
 c) Binomial d) Frequency
- 4) For finding the degree of agreement about merit between two examiners is an examination _____ method is suitable.
 a) Rank correlation b) Scatter Diagram
 c) Graphic method d) Multiple Regression
- 5) The term "Regression" was first used by _____.
 a) Karl Pearson b) Spearman
 c) Sir Francis Galton d) R. A. Fisher
- 6) Theoretical work on 't' distribution was done by _____.
 a) R. A. Fisher b) W. S. Gosset
 c) Garret d) Pearson
- 7) The _____ errors of partial-co-efficient of co-relation take in to account the number of degree of freedom.
 a) Fact b) Sample
 c) Variance d) Standard
- 8) Scatter Diagram is used to find _____.
 a) Cause between two variable
 b) Correlation between two variable
 c) Effect between two variable
 d) Probability of an event
- 9) _____ suggested Product-Moment-Methods of co-relation.
 a) Fisher b) Galton
 c) Gosset d) Pearson
- 10) The prediction based on researcher's theory is called _____ Hypothesis.
 a) Directional b) Non-directional
 c) Null d) Alternative

- 11) The exact shape of the chi-square distribution depends on the _____.
 - a) Normal curve
 - b) Hypothesis
 - c) degree of freedom
 - d) Probability
- 12) Reject 'Null' Hypothesis when it is true is _____ error.
 - a) Type 'I' Error
 - b) Type 'II' Error
 - c) Sample Error
 - d) Systematic Error
- 13) The size of normal curve is _____.
 - a) Multiple
 - b) Bell shaped
 - c) Partial
 - d) Curvilinear
- 14) If there are three or more variable then the questions of correlation among them are solved due to _____ co-relation.
 - a) Partial
 - b) Semi-partial
 - c) Biserial
 - d) Phi-coefficient

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Explain the characteristics of Biserial correlation?
- b) Explain need and importance of partial correlation.
- c) State the concept of regression.
- d) State the difference between Parametric and Non-Parametric test.
- e) Explain how to make use of Analysis of Covariance?
- f) What is Normal Curve? In terms of Skewness and Kurtosis?

Q.3 Write short notes. (Any Two) 12

- a) Why sampling needed? Significance of sample mean.
- b) Applications of Normal Curve?
- c) Constructions of Scatter Diagram
- d) Characteristics of multiple co-rrelation

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- a) In a research study, there were two experimental or independent variable, a seven members group of players and three coaches who were asked to rate the players in terms of a particular trait on a ten point scale.

The data were recorded as under.

Rating by three coaches	Players						
	1	2	3	4	5	6	7
A	3	5	3	1	7	3	6
B	4	5	3	4	9	5	5
C	5	5	5	1	7	3	7

Apply the technique of analysis of variance for analyzing these data.

OR

- b) The responses of these groups of students on an item of Likert's attitude scale were recorded and are as follows.

Groups of Student	Strongly disagree	Disagree	Undecided	Agree	Strongly agree	Total
Medical college	12	18	04	08	12	54
Engineering college	48	22	10	08	10	98
Law college	10	04	12	10	12	48
Total	70	44	26	26	34	200

At the one percent level of significance do the data indicate that opinion expressed are independent of the kind of college attended by the respondents.

- Q.5** Calculate product moment co-rrrelation co-efficient for the following data and interpret the result. **14**

Test 1	50	54	56	59	60	62	61	65	67	71	71	74
Test 2	22	25	34	28	26	30	32	30	28	34	36	40

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Economics (Paper - I)

MICRO ECONOMIC ANALYSIS

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) आधुनिक उत्पादन खर्च सिद्धांतानुसार ---- खर्च वक्र इंग्रजीतील L अक्षरासारखा असतो.
अ) सीमांत
ब) सरासरी
क) एकूण
ड) यापैकी नाही
- 2) ---- कडे जाणाऱ्या आकलन प्रक्रियेला निगमन म्हणून ओळखले जाते.
अ) सामान्य कडून विशेषाकडे
ब) विशेषा कडून सामान्यकडे
क) सामान्य कडून सामान्यकडे
ड) विशेषा कडून विशेषाकडे
- 3) ---- हे मक्तेदारीचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) वस्तुभेद
ब) विक्रीखर्च
क) मूल्यभेद
ड) वरील सर्व
- 4) बाकदारमागणी वक्र ---- यांनी मांडले
अ) हिक्स
ब) पोल स्वीजी
क) चेंबरलीन
ड) कॉबडग्लस
- 5) प्रमाणातील बचतीचे मापन ---- बचती नुसार करता येते.
अ) अंतर्गत
ब) बहिर्गत
क) अंतर्गत व बहिर्गत
ड) यापैकी नाही
- 6) अतिरिक्त उत्पादन क्षमता हे ---- बाजाराचे लक्षण आहे.
अ) मक्तेदारी
ब) पूर्ण स्पर्धा
क) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा
ड) क्रेताअधिकार
- 7) पोल सॅम्युएल्ससनच्या मते पसंती क्रम ---- मार्फत प्रकट होते.
अ) किमती
ब) क्रयशक्ती
क) निवड
ड) पैसा
- 8) किंमत परिणाम हा ----- परिणामाशी संबंधित आहे.
अ) उत्पन्न
ब) पर्यायता
क) उत्पन्न व पर्यायता
ड) यापैकी नाही
- 9) क्रेताधिकारांमध्ये ---- याची मक्तेदारी असते.
अ) विक्रेता आणि ग्राहक
ब) ग्राहक
क) विक्रेता
ड) यापैकी नाही
- 10) ---- हा सूक्ष्म अर्थशास्त्राचा अभ्यास विषय नाही.
अ) उपभोक्त्याचे वर्तन
ब) किंमत निश्चिती
क) वित्तीय धोरण
ड) आर्थिक समस्या

- 11) मागणी हे ---- चे फलन आहे.
 अ) किंमत ब) पर्यायी वस्तूची किंमत
 क) उत्पन्न ड) वरील सर्व
- 12) ---- मध्ये संपूर्ण अर्थव्यवस्थेतील सर्व घटकांचा अभ्यास केला जातो.
 अ) सूक्ष्म अर्थशास्त्र ब) सार्वजनिक अर्थशास्त्र
 क) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र ड) कल्याणाचे अर्थशास्त्र
- 13) समउत्पादन वक्र हा नेहमी आरंभ स्थानाशी ---- आकार असतात.
 अ) आंतरगोलाकार ब) लंबगोलाकार
 क) बहिर्गोलाकार ड) यापैकी नाही
- 14) जाहिरात हे ---- च्या बाजार प्रकारात आढळते
 अ) पूर्ण स्पर्धा ब) मक्तेदारी
 क) अल्पाधिकार ड) मक्तेदारीयुक्त स्पर्धा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) समवृत्ती वक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 2) युलर यांच्या सिद्धांताची थोडक्यात चर्चा करा.
- 3) पारंपारिक सिद्धांतातील अल्पकालीन खर्चवक्रावर चर्चा करा.
- 4) तांत्रिक प्रगती म्हणजे काय?
- 5) अर्थशास्त्रातील अल्पकाळ व दीर्घकाळ स्पष्ट करा.
- 6) निगमन म्हणजे काय?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) मूलभूत आर्थिक समस्या
- 2) संगणमतातील अल्पाधिकार बाजार
- 3) वास्तववादी व आदर्शवादी अर्थशास्त्र
- 4) अंतर्गत बचती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

वस्तूभेद असताना संस्था व समूह यांचा समतोल स्पष्ट करा.

किंवा

समउत्पादन वक्र म्हणजे काय ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.5 पूर्ण स्पर्धेत उद्योग संस्थेचा अल्पकालीन व दीर्घकालीन समतोल स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper - I)
MICRO ECONOMIC ANALYSIS

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) According to modern production cost theory the _____ cost curve is 'L' shape in English is similar.
 - a) Marginal
 - b) Average
 - c) Total
 - d) None of them
- 2) The process that goes from _____ is known as deductive method.
 - a) Specific to simple
 - b) Simple to specific
 - c) Specific to specific
 - d) Simple to simple
- 3) _____ is a characteristic of monopoly.
 - a) Product differentiation
 - b) Sale differentiation
 - c) value differentiation
 - d) Above
- 4) _____ considered the use of defunct demand.
 - a) Samuelson
 - b) Hicks
 - c) Paul Swizzie
 - d) Cobb -Douglas
- 5) Economies of scale can be measured by _____ economies.
 - a) Internal
 - b) External
 - c) Internal and external
 - d) None of these
- 6) Excess production capacity is a hallmark of _____ market
 - a) Monopoly
 - b) Monopoly competition
 - c) Perfect competition
 - d) Buyer rights
- 7) According to Paul Samuelson choice appears through _____.
 - a) Cost
 - b) Purchasing power
 - c) Choices
 - d) Money
- 8) The cost effete is related to _____ results.
 - a) Income
 - b) Substitution
 - c) Income & substitution
 - d) None of these
- 9) _____ rights are dominated by the consumer marked.
 - a) Seller & customer
 - b) Customer
 - c) Seller
 - d) None of these
- 10) _____ is not the subject of microeconomics studies.
 - a) Consumer behavior
 - b) Price fix
 - c) Financial policy
 - d) Financial problems
- 11) Demand is a function of _____.
 - a) Price
 - b) Optional commodity price
 - c) Income
 - d) All of the above

- 12) In _____ all the components of the economy as whole are studied.
a) Public economics	b) Micro economics
c) Macro economics	d) Welfare economics
- 13) Isoquants are always _____ to origin.
a) Concave	b) Convex
c) Parabolic	d) None of these
- 14) Advertising is a _____ found in this market type.
a) Monopoly	b) Perfect competition
c) Monopoly competition	d) Buyer right

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Explain the characteristics of the equilibrium curve.
- b) Briefly discuss Euler's theory.
- c) Discuss the cost curve in the traditional theory.
- d) What is technological progress?
- e) What is short and long term in economics?
- f) What is deductive method?

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- a) Basic economy problems
- b) The oligopoly market in congruence
- c) Internal economics
- d) Positive and normative economics

Q.4 Attempt any one of the following question. 14

- a) Explain the balance of organization and group while product differentiation.

OR

- b) What is isoquants? Describe the features of the production curve.

Q.5 Explain the short-term and long-term balance of industry in perfect competition. 14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – I)
MICRO ECONOMIC ANALYSIS

Day & Date: Tuesday, 19-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14

- 1) ---- यांनी नफा महत्मीकरणाला पर्याय म्हणून विक्रीचे महत्मीकरण सुचवले.
 अ) बेन ब) मॉरिस
 क) विल्यमसन ड) बामोल
- 2) विभाजनाच्या सिद्धांताचा संबंध ---- घटकाशी आहे.
 अ) वैयक्तिक ब) विभागीय
 क) कार्यात्मक ड) सर्वसाधारण
- 3) व्यवस्थापकीय उपयोगिता महत्मीकरण प्रतिमान ---- यांनी विकसित केले.
 अ) रॉबिनसन ब) मॉरिस
 क) विल्यमसन ड) सायमन
- 4) रिकॉर्डचा विभाजनाचा सिद्धांत ---- तत्वावर आधारित होता.
 अ) वाढतेफल ब) भेदजन्यखंड
 क) स्थिरखंड ड) मक्तेदारी
- 5) आभासीखंडाची कल्पना सर्वप्रथम ---- यांनी मांडली.
 अ) रिकॉर्ड ब) मार्शल
 क) श्रीमती रोबिन्सन ड) पिगर
- 6) विमा म्हणजे ---- होय.
 अ) धोका गोळाकरणे ब) धोका व अनिश्चितता कमी करणे.
 क) धोका पत्करणे ड) यापैकी नाही.
- 7) संयोजकाची उत्पादनाच्या घटकाची मागणी घटकाच्या ---- उत्पादनावरून उरते.
 अ) सीमांत ब) सरासरी
 क) एकूण ड) यापैकी नाही
- 8) सामाजिक कल्याण फलन ---- यांनी विकसित केले.
 अ) बर्गसन ब) नाईट
 क) क्लार्क ड) शुम्पीटर
- 9) नफा हा नवउपक्रमशीलतेचे बक्षीस आहे असे मत ----यांनी मांडले.
 अ) नाईट ब) शुम्पीटर
 क) क्लार्क ड) हिक्स
- 10) समाजाच्या उन्नती करण्याचा अभ्यास करणाऱ्या अर्थशास्त्राच्या शाखेला ---- म्हणतात.
 अ) सार्वजनिक अर्थशास्त्र ब) पैशाचे अर्थशास्त्र
 क) कल्याणाचे अर्थशास्त्र ड) समग्रलक्षी अर्थशास्त्र

- 11) — हे श्रमिकाच्या कामाचा मोबदला आहे.
 अ) खंड ब) वेतन
 क) नफा ड) व्याज
- 12) स्टिगलर यांनी — ही संकल्पना मांडली.
 अ) कल्याणाचे अर्थशास्त्र ब) शोधाचे अर्थशास्त्र
 क) सार्वजनिक अर्थशास्त्र ड) यापैकी नाही.
- 13) श्रम बाजारातील — स्थितीतील फरक वेतन दरातील भिन्नतेचे कारण होय.
 अ) मागणी व पुरवठा ब) मागणी व किंमत
 क) खर्च व लाभ ड) धोका व अनिश्चितता.
- 14) व्याजाचा आधुनिक सिद्धांतात — चा वापर केला जातो.
 अ) IS वक्र ब) LM वक्र
 क) ISLM वक्र ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) धोका एकत्रीकरण म्हणजे काय?
- 2) नुकसान भरपाईचे तत्वे स्पष्ट करा.
- 3) मार्क्सच्या मते नफा कसा उदभवतो?
- 4) बामुल प्रारूपाचे गृहीते सांगा
- 5) व्यवस्थापकीय स्वेच्छाधिनता म्हणजे काय?
- 6) सामाजिक कल्याणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) अमर्त्य सेन यांची कल्याणाची संकल्पना
- 2) अॅरोचे अशक्यता प्रमेय
- 3) वेतनाचा आधुनिक सिद्धांत
- 4) पूर्णव्यय किंमत नियम

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

विभाजनाचा सीमांत उत्पादकता सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

पॅरोटोयुक्ततमच्या निकषची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.5 व्याजाचा रोकड प्राधान्यता सिद्धांत स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – I)
MICRO ECONOMIC ANALYSIS

Day & Date: Tuesday, 19-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) _____ suggested the importance of sales as an alternative of profit maximization.

a) Ben	b) Maurice
c) Baumol	d) Williamson
- 2) The theory of division has to do with the _____ element.

a) personal	b) functional
c) sectional	d) general
- 3) _____ developed the highest quality model for managerial utility.

a) Simon	b) Ban
c) Maurice	d) Williamson
- 4) Ricardo's theory of division is based on the principle of _____.

a) increasing	b) differential rent
c) stable rent	d) monopoly
- 5) The idea of a virtual rent was first presented by _____.

a) Ricardo	b) Marshall
c) John Robinson	d) Pinner
- 6) Insurance is meant to _____.

a) collecting risk	b) dangers
c) reduce risk and uncertainty	d) none of these
- 7) The demand for the producer of a combination depends on the _____ productivity of the component.

a) Marginal	b) Average
c) Total	d) None of these
- 8) Social welfare function developed by _____.

a) Cardo	b) Bergson
c) Samuelsson	d) Hicks
- 9) Profit is a price of newly introduced such _____.

a) Night	b) Schumpeter
c) Clark	d) Hicks
- 10) The branch of economics that studies the improvement of society is called the _____.

a) Public Economics	b) Labor Economics
c) Money Economics	d) Welfare Economics

- 11) _____ is a wage for the work of worker.
 - a) Rent
 - b) Salary
 - c) Profit
 - d) Interest
- 12) Stegler introduced the concept of _____.
 - a) welfare Economics
 - b) inspiration Economics
 - c) information Economics
 - d) none of these
- 13) The difference in _____ position in labor market is the reason for the difference in wage rate.
 - a) demand & supply
 - b) demand & price
 - c) danger & uncertainty
 - d) none of these
- 14) _____ are used in modern theory of interest.
 - a) IS curve
 - b) LM curve
 - c) ISLM curve
 - d) None of these

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- 1) What is Risk consolidation?
- 2) Explain the principle of compensation.
- 3) According to Marx how profitability originates.
- 4) Describe the assumptions of Baumol's theory.
- 5) What is managerial Discretionary?
- 6) Explain the concept of social welfare.

Q.3 Answer any two of the following questions. 12

- 1) Amartyasen's concept of welfare.
- 2) Arrow's impossible theorem.
- 3) The modern theory of wages.
- 4) Expenditure pricing rules.

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

Explain the marginal productivity theory of distribution.

OR

Discuss the Pareto's optimality criteria.

Q.5 Explain the Liquidity preference theory of interest. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – I)
POLITICAL THEORY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) उदारमतवादी सिद्धांतानुसार खाजगी संपत्ती ही प्रामुख्याने ----.
 अ) पूर्वजांकडून वंशपरंपरेने मिळालेली असते
 ब) निसर्गता मिळालेली असते.
 क) कामगारांच्या श्रमामधून मिळलेली असते.
 ड) शोषणामधून निर्माण झालेली असते
- 2) आधुनिक लोकशाही ---- नावाने ओळखली जाते
 अ) प्रत्यक्ष लोकशाही
 ब) जनतेची लोकशाही
 क) प्रतिनिधीक लोकशाही
 ड) समाजवादी लोकशाही
- 3) उदारमतवादामध्ये ---- अभिप्रेत आहे.
 अ) सामाजिक स्वातंत्र्य
 ब) राजकीय स्वातंत्र्य
 क) आर्थिक स्वातंत्र्य
 ड) वरीलपैकी सर्व
- 4) उदारमतवादी विचारवंतांच्या मते राज्यसंस्था ---- च्या कल्याणासाठी कार्य करते.
 अ) राज्यकर्ता वर्ग
 ब) उच्चकुलीन लोक
 क) व्यापारी वर्ग (मध्यमवर्गीय)
 ड) समाजामधील सर्व घटक
- 5) उदारमतवादी सिद्धांतानुसार राज्य हे ----
 अ) अंतीम हेतू साध्य करण्याचे साधन आहे
 ब) हेतू साध्य करण्याचे अंतिम साध्य आहे
 क) शोषणाचे साधन
 ड) विषमता नष्ट करण्याचे साधन
- 6) इंग्लंडमध्ये उदारमतवादाची मांडणी प्रामुख्याने ---- यांनी केली.
 अ) हॉब्स
 ब) लॉक
 क) बेंथॅम
 ड) हेगेल
- 7) ---- या प्रकारचे स्वातंत्र्य मिळवण्यावर लोकशाहीचे यश अवलंबून असते.
 अ) लोकांना संपत्ती धारण करण्याचे स्वातंत्र्य
 ब) लोकांना शासनावर टिका करण्याचे स्वातंत्र्य
 क) लोकांना उच्च शिक्षण घेण्याचे स्वातंत्र्य
 ड) यापैकी नाही
- 8) उदारमतवादी लोकशाही सिद्धांताशी ---- हा विचारवंत संबंधीत नाही.
 अ) हॉब्स
 ब) लॉक
 क) रूसो
 ड) मॅकिअवेली

- 9) 'Elitist Theory of Democracy' शी ---- हा विचारवंत संबंधीत नाही.
 अ) Pareto ब) Laski
 क) Michels ड) Burham
- 10) लोकशाही या शासनपद्धतीमध्ये सत्ता ---- कडे असतो.
 अ) जमाव ब) जनता
 क) राजकीय पुढारी ड) शासकीय कर्मचारी
- 11) 'विकास' ही अशी संज्ञा आहे की जीची ----- .
 अ) स्पष्टपणे व्याख्या करता येते
 ब) स्पष्टपणे व्याख्या करता येत नाही
 क) स्पष्टपणे व्याख्या करता येते, परंतु विकासासाठी प्रयत्न करता येत नाहीत
 ड) यापैकी नाही
- 12) उदारमतवादी विचारवंत म्हणून ---- चे नाव सांगता येणार नाही.
 अ) Adam Smith ब) Ricardo
 क) Karl Marx ड) Malthus
- 13) लोकशाही शासनपद्धती ---- या तत्वावर अवलंबून असते
 अ) बहुतमाचा कायदा ब) परिपूर्ण स्वातंत्र्य
 क) साध्य-साधन विवेक ड) गुणवत्तापूर्ण कायदे
- 14) 19 व्या शतकातील उदारमतवादी विचारवंतांच्या मते राज्य हे ---- आहे
 अ) कल्याणकारी संस्था ब) आवश्यक अरिष्ट
 क) स्वातंत्र्याचे रक्षण करणारी संस्था ड) शोषणाचे साधन

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) लोकशाही उदारमतवादी सिद्धांतांचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 2) 'महिला सक्षमीकरण' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) परावलंबीत्वाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 4) अनेकसत्तावाद व अभिजनवाद यावर टीप लिहा
 - 5) पर्यावरणवादी स्त्रीवाद म्हणजे काय?
 - 6) 'संधीची समानता' या संकल्पना स्पष्ट करा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 12
- 1) सी. बी. मॅकफर्सनचा लोकशाही सिद्धांत स्पष्ट करा.
 - 2) राजकीय विकासाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 3) मार्क्सवादी स्त्रीवाद यावर निबंध लिहा.
 - 4) उत्क्रांतीवाद उदारमतवाद (सुधारणावादी उदारमतवाद) यावर टीप लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14
- उत्तर-आधुनिकतावाद यावर टिकात्मक भाष्य लिहा.
 किंवा
 स्त्रीवाद म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- प्र.5 'उदारमतवाद' यावर निबंध लिहा. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – I)
POLITICAL THEORY

Day & Date: Tuesday, 05-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) According to liberal theory private property is mainly _____.
 a) Inherited from forefather b) Given by nature
 c) The result of one's labour d) The result of exploitation
- 2) The modern democracy is known is _____.
 a) direct democracy b) people's democracy
 c) representative democracy d) socialist democracy
- 3) Liberalism stands for _____.
 a) Social liberty b) Political liberty
 c) Economic liberty d) All the above
- 4) According to the liberals the state should promote the welfare of _____.
 a) Ruling class b) The upper class
 c) The bourgeoisie class d) All the sections of society
- 5) The liberal theory regards the state _____.
 a) As an end in itself
 b) As a means to an end
 c) As an instrument of exploitation
 d) As an instrument for leveling of inequalities
- 6) The chief exponent of liberalism in England was _____.
 a) Hobbes b) Locke
 c) Bentham d) Hegel
- 7) Success of democracy depends on giving right to the _____.
 a) Peoples to hold property b) Peoples to criticize govt.
 c) Peoples to get higher education d) None of these
- 8) Who of the following is not associated with the concept of liberal democracy?
 a) Hobbes b) Locke
 c) Rousseau d) Machiavelli
- 9) Who is not associated with elitist theory of democracy?
 a) Pareto b) Laski
 c) Michels d) Burham
- 10) Democracy is a system of government in which the final power rests with _____.
 a) the mob b) the people
 c) the other politician d) the civil servants

- 11) Development is a terms which _____.
a) has clearly been defined b) has no clear definition
c) can be defined but no attempt d) none of these
- 12) Whose name is not associated with the liberal theory?
a) Adam Smith b) Ricardo
c) Karl Marx d) Malthus
- 13) Democracy as an system of government is based on the principle of _____.
a) Majority rule b) Absolute liberty
c) End justifies the means d) Quality rule
- 14) The liberal thinkers of the 19th Century considered state as _____.
a) A welfare agency b) A necessary evil
c) A preserver of liberty d) An instrument of exploitation

Q.2 Attempt any four of the following question. 16

- a) Discuss the importance of democratic liberalism.
b) Explain the concept of women empowerment.
c) Explain the concept of dependency.
d) Write a note an pluralism and elitism.
e) What is mean by eco-feminism?
f) What do you mean by equality in opportunities?

Q.3 Attempt any two of the following question. 12

- a) Explain the Democratic theory of C. B. Macpherson.
b) Explain the concept of political development.
c) Write an essay on Marxist feminism.
d) Write a short note on revisionist liberalism.

Q.4 Answer the following questions. (Any One) 14

Write a critical essay on the idea of postmodernism?

OR

Explain the theory of feminism?

Q.5 Write essay an liberalism. 14

Seat
No.

Set P

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - II)
HISTORY OF MODERN WORLD (1900-1970)

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ----- हा रशियामधील बोल्शेव्हिक क्रांतीचे नेता होता.
 अ) कार्ल मार्क्स ब) लेनिन
 क) झार अलेक्झांडर पहिला ड) नेल्सन मंडेला
- 2) लेनिनच्या मृत्यूनंतर ---- हा सोव्हिएट रशियाच्या अध्यक्ष झाला.
 अ) स्टॅलिन ब) ट्रॉट्स्की
 क) कॉर्निलोव्ह ड) केरेन्स्की
- 3) चीनमधील लॉंग मार्च (प्रदिर्घ प्रवास) ----- च्या नेतृत्वाखाली झाला.
 अ) सन-यत्-सेन ब) चॅंग-कै-शेक
 क) माओ-त्से-तुंग ड) युआन-शि-काई
- 4) इ.स. ----- मध्ये चीनमधील विकासाची प्रचंड झोप या योजनेची सुरुवात झाली.
 अ) 1950-51 ब) 1953-54
 क) 1955-56 ड) 1957-58
- 5) अमेरिका व ---- यांच्यात शितयुद्ध घडून आले.
 अ) जपान ब) फ्रांस
 क) रशिया ड) तुर्कस्थान
- 6) इ.स. ----- मध्ये वॉर्सा करार झाला.
 अ) 1949 ब) 1954
 क) 1955 ड) 1957
- 7) ----- च्या नेतृत्वाखाली नाटो करार घडून आला.
 अ) चीन ब) रशिया
 क) अमेरिका ड) थायलंड
- 8) 'शितयुद्ध' ही संज्ञा ----- यांनी पहिल्यांदा वापरली.
 अ) बर्नाड बरूच ब) जॉर्ज बुश
 क) स्टॅलिन ड) इंदिरा गांधी
- 9) खालीलपैकी ----- हे अलिप्ततावादी चळवळीचे नेते नाहीत.
 अ) पंडित नेहरु ब) अब्दुल गमाल नासेर
 क) मार्शल टिटो ड) निकसन
- 10) अलिप्ततावादी राष्ट्रांची सातवी शिखर परिषद इ.स. 1983 मध्ये ----- येथे झाली.
 अ) कैरो ब) दिल्ली
 क) कोलंबो ड) बेलग्रेड

- 11) ——— याने सापेक्षवादाचा सिद्धांत मांडला.
 अ) अल्बर्ट आईन्स्टाईन ब) न्यूटन
 क) जोसेफ प्रिस्टले ड) डॅनियल रूदरफोर्ड
- 12) नासा (NASA) ही अवकाश संशोधन संस्था ——— या देशात आहे.
 अ) इंग्लंड ब) जपान
 क) अमेरिका ड) भारत
- 13) 'शंभर फुले फुलू द्या' ही घोषणा ——— या राष्ट्राशी संबंधित होती.
 अ) रशिया ब) चीन
 क) पोलंड ड) इंग्लंड
- 14) ——— यांना इ.स. 1967 मध्ये शांततेचे नोबेल पारितोषिक देण्यात आले.
 अ) पंडित नेहरू ब) स्टॅलिन
 क) माओ-त्से-तुंग ड) मार्टिन ल्युथर किंग

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) माओ-त्से-तुंग याने स्थापन केलेल्या कम्युन्स पद्धतीची माहिती द्या.
- 2) ट्टमन सिद्धांत सांगा.
- 3) अलिप्ततावादी चळवळीची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- 4) अलिप्ततावादाचा अर्थ सांगा.
- 5) दूरचित्रवाणी (टेलिव्हिजन) विषयी माहिती द्या.
- 6) अमेरिकेतील नागरी हक्क चळवळीची उद्दिष्ट्ये सांगा

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) चीनमधील लॉंग मार्च (प्रदिर्घ प्रवास)
- 2) शितयुद्धांचे परिणाम
- 3) अलिप्ततावादी चळवळीचे मूल्यमापन
- 4) चीनमधील सांस्कृतिक क्रांती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

इ.स.1917 च्या रशियन राज्यक्रांतीचे परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

अवकाश संशोधन क्षेत्रातील अमेरिका, रशिया व भारत यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.

प्र.5 शितयुद्ध म्हणजे काय? ते सांगून शितयुद्धाची कारणे स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper - II)
HISTORY OF MODERN WORLD (1900-1970)

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in blanks by choosing correct alternatives given below.**14**

- 1) _____ was the leaders of Bolsevik revolution in Russia.
 - a) Karl Marx
 - b) Lenin
 - c) Czar Alexander I
 - d) Nelson Mandela
- 2) _____ became a president of USSR after the death of Lenin.
 - a) Stalin
 - b) Trotascy
 - c) Kornilov
 - d) Kerenscy
- 3) The 'Long March' in China was initiated _____.
 - a) Sun-Yet-Sen
 - b) Chang-Kai-Shaik
 - c) Mao-Tse-Tung
 - d) Yuvan-Shi-Kai
- 4) Great Leap Forward Programme started in China _____ A.D.
 - a) 1950-51
 - b) 1953-54
 - c) 1955-56
 - d) 1957-58
- 5) Cold war took place between America and _____.
 - a) Japan
 - b) France
 - c) Russia
 - d) Turkasthan
- 6) Warsaw Pact held in _____.
 - a) 1949
 - b) 1954
 - c) 1955
 - d) 1957
- 7) The NATO Pact was initiated by _____.
 - a) China
 - b) Russia
 - c) America
 - d) Thailand
- 8) The term 'Cold War' firstly used by _____.
 - a) Bernard Baruch
 - b) Gorge Bush
 - c) Stalin
 - d) Indira Gandhi
- 9) _____ among the following was not leader of non-Aligned movement.
 - a) Pandit Neharu
 - b) Abdul Gamal Naser
 - c) Marshal Tito
 - d) Niksan
- 10) The seventh Non-Aligned Congress was held at _____ in 1983 A.D.
 - a) Kairo
 - b) Delhi
 - c) Colambo
 - d) Belgred
- 11) _____ developed Theory of Relatively.
 - a) Albert Einstein
 - b) Newton
 - c) Joseph Priestley
 - d) D. Rutherford
- 12) NASA, the space research Centre situated in _____.
 - a) England
 - b) Japan
 - c) America
 - d) India

- 13) 'Let a Hundred Flowers bloom' is related to _____.
a) Russia b) China
c) Poland d) England
- 14) _____ was awarded Nobel Prize for Peace in 1967 A.D.
a) Pandit Neharu b) Stalin
c) Mao-Tse-Tung d) Martin Luther King

Q.2 Write short answers. (Any Four)**16**

- a) Give the information about Communes system established by Mao-Tse-Tung.
b) State the Truman Doctrine.
c) Tell the any two features of Non-Aligned Movement.
d) State the meaning of Non-Alignment.
e) Give the information about Television.
f) State the objectives of Civil Rights Movement in America.

Q.3 Write short notes. (Any Two)**12**

- a) Long March in China
b) Effects of Cold War
c) Evolution of Non-Aligned Movement
d) Cultural Revolution in China

Q.4 Answer the following questions. (Any One)**14**

Explain the effects of Russian Revolution, 1917 A.D.

OR

Review the contribution of America, Russia and India in space research.

Q.5 What is Cold War? Explain the causes of Cold War.**14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019

Sociology (Paper – II)

SOCIOLOGY OF INDIAN SOCIETY

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) खालीलपैकी कोणी भारतीय पंरपरांचे आधुनिकीकरणाच्या दृष्टिकोनातून अध्ययन केले?

अ) इरावती कर्वे	ब) बी.एस. बाविस्कर
क) योगेंद्र सिंग	ड) ए.आर. देसाई
- 2) सामाजिक चळवळींसाठी खालीलपैकी कोणते घटक अत्यावश्यक असतात?

अ) सामाजिक कृती	ब) सामुदायिक सहभाग
क) नेतृत्व	ड) वरील सर्व
- 3) 'The Kinship Organization in India' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) एस.सी. दुबे	ब) पी.एच. प्रभु
क) राधाकमल मुखर्जी	ड) इरावती कर्वे
- 4) राधाकमल मुखर्जी यांनी भारतीय समाजशास्त्रामध्ये खालीलपैकी कोणत्या घटकांच्या अध्ययनास अधिक भर दिले?

अ) सांस्कृतीकीकरण	ब) सामाजिक मूल्य
क) नातेसंबंध	ड) प्राच्यविद्या
- 5) राजू शेट्टी हे महाराष्ट्रातील ----- चळवळीचे नेतृत्व करतात.

अ) शेतकरी	ब) पर्यावरण
क) महिला	ड) वरिल सर्व
- 6) भारतातील दलीत चळवळींचे अध्ययन प्रामुख्याने खालीलपैकी कोणत्या दृष्टिकोनाच्या आधारे केले जाते.

अ) व्यवस्था	ब) सबअलर्टन
क) मार्क्सवादी	ड) ब व क दोन्ही
- 7) समाजाचे सातत्य खालील पैकी ----- संस्थावर प्राथमिकरित्या अवलंबून असते.

अ) धर्म	ब) कुटूंब
क) शिक्षण	ड) जाती
- 8) खालीलपैकी कोणते विधान चुक आहे:

अ) भारत हा सांस्कृतिक दृष्ट्या बहुजिनसी आहे.
ब) भारत हा धर्मनिरपेक्ष देश आहे.
क) भारत हा सांस्कृतीक दृष्ट्या एकजिनसी आहे.
ड) भारतात भाषिक विविधता आहे.
- 9) मेधा पाटकर यांचे नर्मदा बचाव आंदोलन मुख्यतः खालीलपैकी कोणत्या सामाजिक चळवळीचा प्रकार आहे.

अ) आदिवासी-कृषक चळवळ	ब) महिला चळवळ
क) कामगार चळवळ	ड) नागरी चळवळ

- 10) 'Indian Village' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) एस.सी. दुबे
 ब) पी.एच. प्रभु
 क) राधाकमल मुखर्जी
 ड) इरावती कर्वे
- 11) नामदेव ढसाळ हे ----- चळवळीतील प्रभुत्वशाली नेते होते.
 अ) पर्यावरणीय
 ब) दलित
 क) प्रादेशिक
 ड) वरीलपैकी नाही
- 12) खालीलपैकी भारतातील जाती व्यवस्थेचे मुख्य वैशिष्ट्ये कोणते ?
 अ) पवित्रतेचा सिद्धांत
 ब) उदारीकरण
 क) मुक्त गतिशिलता
 ड) वरीलपैकी नाही
- 13) 'Caste and Race in India' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
 अ) एस.व्ही. केतकर
 ब) बी.एस. गुहा
 क) जी.एस. घुर्ये
 ड) एम.एन. श्रिनिवास
- 14) योगेन्द्र सिंग यांनी भारतीय परंपरांचे अध्ययन ----- दृष्टीकोनाच्या आधारे केले?
 अ) मार्क्सवादी
 ब) प्राच्यविद्या
 क) आधुनिकीकरण
 ड) व्यवस्था

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) विवाह संस्थेतील बदलते प्रवाह कोणते आहेत?
- 2) जाती व्यवस्थेचे प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणते?
- 3) सामाजिक मुल्य संकल्पना काय आहे?
- 4) शेतकऱ्यांच्या चळवळीची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती?
- 5) भारतीय समाजामध्ये नातेसंबंध का संरक्षिते जातात.
- 6) आधुनिकीकरणाचे प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) नागरी मध्यम वर्गाची प्रमुख वैशिष्ट्ये कोणती?
- 2) इरावती कर्वे यांचे भारतातील नातेसंबंधाबाबतचे योगदान काय आहे?
- 3) दलित चळवळीचे उद्दिष्ट्ये काय आहेत?
- 4) राष्ट्रवाद म्हणजे काय?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

धर्मनिरपेक्षता म्हणजे काय? भारतीय समाजातील धर्मनिरपेक्षतेचे महत्व विशद करा.

किंवा

भारतातील जातीव्यवस्थे संदर्भातील समाजशास्त्रीय अध्ययनांचे योगदान संक्षिप्तपणे विशद करा.

प्र.5 सामाजिक चळवळ म्हणजे काय? भारतातील पर्यावरणीय चळवळीचे महत्व सविस्तर पणे स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Sociology (Paper - II)
SOCIOLOGY OF INDIAN SOCIETY

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Who of the following studied Indian traditions from modernization perspective?
 - a) Iravati Kane
 - b) B.S. Baviskar
 - c) Yogendra Singh
 - d) A. R. Desai
- 2) Social movements essentially needs _____.
 - a) Social action
 - b) Collective Mobilization
 - c) Leadership
 - d) All the above
- 3) Who wrote the book- 'The Kinship Organization in India'?
 - a) S. C. Dube
 - b) P.H. Prabhu
 - c) Radhakamal Mukherjee
 - d) Iravati Karve
- 4) Radhakamal Mukherjee emphasized the study of _____ in Indian Sociology.
 - a) Sanskritization
 - b) Social values
 - c) Kinship
 - d) Indology
- 5) Raju Shete is a leader of _____ movement in Maharashtra.
 - a) Peasants
 - b) Environment
 - c) Women's
 - d) All the above
- 6) Dalit movements in Indian context were studied mostly by referring _____ perspectives.
 - a) Systems
 - b) Subaltern
 - c) Marxist
 - d) Both b and c
- 7) Which of the following social institution primarily functions for the 'continuity of the society'?
 - a) Religion
 - b) Family
 - c) Education
 - d) Caste
- 8) Which of the following statement is incorrect?
 - a) India is culturally heterogeneous
 - b) India is secular country
 - c) India is culturally homogeneous
 - d) There is linguistic diversity in India
- 9) Medha Patkar's '*Narmada Bachav*' (Protest *Narmada*) Movement is basically a part of which social movement?
 - a) Tribal-Peasant Movement
 - b) Women's Movement
 - c) Labour Movement
 - d) Urban Movement
- 10) Who wrote the book- 'Indian Village'?
 - a) S. C. Dube
 - b) P. H. Prabhu
 - c) Radhakamal Mukherjee
 - d) Iravati Karve

- 11) Namdev Dhasal was one of the influential leaders of ____ movement.
a) Environmental
b) Dalit
c) Regional
d) None of the above
- 12) What is the prime objective of caste system in India?
a) Theory of purity
b) Liberalization
c) Open mobility
d) None of the above
- 13) Who wrote the book 'Caste and Race in India'?
a) S. V. Ketakar
b) B. S. Guha
c) G. S. Ghurye
d) M. N. Srinivas
- 14) Yogendra Singh studied Indian traditions from _____ perspective.
a) Marxist
b) Indology
c) Modernization
d) Systems

Q.2 Attempt any four of the following question. 16

- a) What is the changing nature of marriage institution?
- b) What are the key features of caste system?
- c) What is the concept of social value?
- d) What are the causes of peasant's movements in India?
- e) How kinship relations are protected in Indian society?
- f) What are the key features of modernization?

Q.3 Attempt any two of the following question. 12

- a) What are the key features of urban middle class?
- b) What is Iravati Karve's contribution to the kinship organization in India?
- c) What are the objectives of *Dalit* movements?
- d) What is Nationalism?

Q.4 Attempt any one of the following question. 14

Define secularism and elucidate the significance of secularism in Indian society.

OR

Outline briefly, the sociological contribution towards caste studies in India.

Q.5 Define social movement and explain the significance of environmental movements in India. 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - VI)
DOMAINS OF PERSONALITY

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) मुळ इंग्रजी पत्रिकेत पहाणे उचित ठरेल.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) कथावस्तु आसंवेदन चाचणी हे ——— आहे.
 अ) प्रक्षेपण तंत्र
 ब) व्यक्तिमत्त्व शोधिका
 क) स्ववृत्त मापन चाचणी
 ड) यापैकी नाही
- 2) संपादित असहाय्यता हा सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) गोलमन
 ब) सेलिंगमन
 क) इ. टोरी हिगिन्स
 ड) लाऊन्सबरी
- 3) सामाजिक अध्ययन सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) बांडुरा
 ब) स्किनर
 क) हल
 ड) मरे
- 4) हसरे वर्तन हे ——— शी निगडित आहे.
 अ) अनुभव सन्मुखता
 ब) चेतापदशिता
 क) बर्हिमुखता
 ड) सहमती दर्शकता
- 5) एरिकसनच्या मते अर्भकावस्थेमध्ये ——— संघर्ष निर्माण होतो.
 अ) विश्वास विरुद्ध अविश्वास
 ब) स्वायत्तता विरुद्ध जवळीकता
 क) अपराधीपणा विरुद्ध पुढाकारवृत्ती
 ड) अलगावणा विरुद्ध जवळीकता
- 6) वस्तु संबंध सिद्धांत ——— यांनी मांडला.
 अ) एरिकसन
 ब) अॅडलर
 क) युंग
 ड) मार्गरेट माहलेर
- 7) ——— यांनी संलग्नता नातेसंबंधावर लक्ष केंद्रित केले.
 अ) फ्राईड
 ब) बॉऊलबाय
 क) अॅना फ्राईड
 ड) मॅस्तो
- 8) डेव्हिड मॅकलेलॅंड यांनी ——— गरजेवर संशोधन केले.
 अ) संपादन
 ब) प्रभुत्व
 क) जवळीकता
 ड) सहवास
- 9) मॅक अॅडम्स यांनी ——— या गरजेचा अभ्यास केला.
 अ) प्रभुत्व
 ब) संपादन
 क) जवळीकता
 ड) सहवास
- 10) ——— यांनी आयुष्यातील भूमिका निवड यावर भर दिला.
 अ) वर्तनवादी मानसशास्त्र
 ब) समष्टीवादी मानसशास्त्र
 क) मनोविश्लेषणवादी मानसशास्त्र
 ड) मानवतावादी मानसशास्त्र

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper - VI)
DOMAINS OF PERSONALITY**

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) TAT is a _____.
 - a) Projective technique
 - b) Personality inventory
 - c) Self report measurement test
 - d) None of these
- 2) Learned helplessness theory was proposed by _____.
 - a) Goleman
 - b) Seligman
 - c) E. Tory Higgins
 - d) Louisburg
- 3) Social learning theory was proposed by _____.
 - a) Bandura
 - b) Skinner
 - c) Hull
 - d) Murray
- 4) Smiling behavior pertains to _____.
 - a) Openness to experience
 - b) Neuroticism
 - c) Extraversion
 - d) agreeableness
- 5) According to Eriksin in infancy _____ crisis is arised.
 - a) Trust v/s Mistrust
 - b) doubt v/s autonomy
 - c) inferiority v/s industry
 - d) isolation v/s intimacy
- 6) Object relation theory was proposed by _____.
 - a) Erikson
 - b) Adler
 - c) Jung
 - d) Margaret Mahler
- 7) _____ focused on the attachment relationship.
 - a) Freud
 - b) Bowlby
 - c) Anna Freud
 - d) Maslow
- 8) David McClelland conducted research on _____ need.
 - a) achievement
 - b) power
 - c) intimacy
 - d) affiliation
- 9) Mc Adam studied the need for _____.
 - a) power
 - b) achievement
 - c) intimacy
 - d) affiliation
- 10) _____ emphasizes the role of choice in human life.
 - a) Behavioristic Psychologist
 - b) Gestalt Psychologist
 - c) Psychoanalytic Psychologist
 - d) Humanistic Psychologist
- 11) Client-Centered therapy was proposed by _____.
 - a) Maslow
 - b) Rogers
 - c) Cattell
 - d) Eysenck
- 12) Personal construct theory was proposed by _____.
 - a) Sheldon
 - b) Kretshmar
 - c) Kelley
 - d) None of these

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – II)**

ECONOMICS OF GROWTH & DEVELOPMENT

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ----- हे नवीन कृषी तंत्रज्ञानाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) HYV बियाण्यांचा वापर ब) रासायनिक खतांचा वापर
क) बहुविध पीक पद्धती ड) वरील सर्व
- 2) हरीतक्रांती अर्थव्यवस्थेच्या ----- क्षेत्राशी संबंधित आहे.
अ) शेती ब) मत्स्य व्यवसाय
क) दूध उत्पादन ड) वरीलपैकी नाही
- 3) विविध पीकांची एकाचवेळी लागवड करणाऱ्या पद्धतीला ----- असे म्हणतात.
अ) एकमुखी पीकपद्धती ब) बहुमुखी पीक पद्धती
क) परंपरागत पीकपद्धती ड) वरीलपैकी नाही
- 4) नवीन कृषी तंत्रज्ञानामुळे शेती उत्पादनाचा ----- विकास होतो.
अ) संख्यात्मक ब) गुणात्मक
क) वस्तुनिष्ठ ड) वरीलपैकी नाही
- 5) शाश्वत शेती म्हणजे शेती क्षेत्राचा ----- शी मैत्रीपूर्ण विकास होय.
अ) पर्यावरण ब) तंत्रज्ञान
क) भांडवल ड) वरील सर्व
- 6) औद्योगिकीकरणामुळे ----- घडून येते.
अ) रोजगारनिर्मिती ब) व्यापाराचा विस्तार
क) संसाधनांचा पर्याप्त वापर ड) वरील सर्व
- 7) चलनविषयक धोरण अर्थव्यवस्थेतील ----- चे नियोजन करते.
अ) पैशाचा पुरवठा ब) अन्नधान्य पुरवठा
क) वस्तूंचा पुरवठा ड) वरीलपैकी नाही
- 8) TRIPS ----- शी संबंधित आहे.
अ) बौद्धिक संपदा ब) पर्यटन
क) दळणवळण ड) वरीलपैकी नाही
- 9) ----- मुळे जमिनीची क्षारता वाढते.
अ) जलसिंचनाचा अभाव ब) कमी जलसिंचन
क) अतिरिक्त जलसिंचन ड) वरीलपैकी नाही
- 10) WTO ----- साली अस्तित्वात आली.
अ) 1974 ब) 1984
क) 1994 ड) 2004

- 11) ——— यांनी राजकोषीय धोरणावर अधिक भर दिला
 अ) अँडम स्मिथ
 क) जे.बी.से
 ब) डेव्हिड रिकार्डो
 ड) केन्स
- 12) विदेशी प्रत्यक्ष गुंतवणूक हे ——— चे महत्वाचे निर्देशक आहे.
 अ) सामाजिक विकास
 क) आर्थिक विकास
 ब) सांस्कृतिक विकास
 ड) वरीलपैकी नाही
- 13) TRIMS ——— शी संबंधित आहे.
 अ) उत्पादन
 क) बचत
 ब) वितरण
 ड) गुंतवणूक
- 14) भांडवलप्रधान उत्पादनतंत्र म्हणजे भांडवलाचा ——— वापर होय.
 अ) कमी
 क) जास्त
 ब) किमान
 ड) वरीलपैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) नवीन कृषी तंत्रज्ञान संकल्पना स्पष्ट करा.
- 2) पायाभूत सुविधा संकल्पना स्पष्ट करा.
- 3) गॅट संकल्पना सांगा
- 4) चलनविषयक धोरण संकल्पना स्पष्ट करा.
- 5) राजकोषीय धोरण संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) अंतर्गत कर्ज संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा.

12

- 1) अचुक तंत्रज्ञान आणि रोजगार
- 2) जागतिक व्यापार संघटना
- 3) प्रत्यक्ष विदेशी गुंतवणूक
- 4) छाया किंमती

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

विकसनशील देशातील औद्योगिकीकरणाचे महत्व स्पष्ट करा.

किंवा

विकासनशील देशातील चलनविषयक धोरणाची भूमिका स्पष्ट करा

प्र.5 विकसनशील देशांतील गुंतवणूक निकषांची आवश्यकता स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
-------------	--

Set **P**

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – II)
ECONOMICS OF GROWTH & DEVELOPMENT

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is the characteristic feature of New Agricultural Technology.
 - a) Use of HYV seeds
 - b) Use of chemical fertilizers
 - c) Multiple cropping
 - d) All the above
- 2) Green revolution is related with _____ sector of the economy.
 - a) Agriculture
 - b) Fishery
 - c) Milk production
 - d) None of the above
- 3) Simultaneous cultivation of different crops is known as _____.
 - a) Single cropping
 - b) Multiple cropping
 - c) Traditional cropping
 - d) None of the above
- 4) New agriculture Technology leads to _____ growth in agricultural production.
 - a) Quantitative
 - b) Qualitative
 - c) Objective
 - d) None of the above
- 5) Sustainable agriculture means _____ development of agriculture sector.
 - a) Eco friendly
 - b) Techno friendly
 - c) Capital friendly
 - d) None of the above
- 6) Industrialization leads to _____.
 - a) Employment generation
 - b) Expansion of trade
 - c) Optimum utilization of resources
 - d) All the above
- 7) Monetary policy controls _____ in the economy.
 - a) Money supply
 - b) Food supply
 - c) Goods supply
 - d) None of the above
- 8) TRIPS is related with _____.
 - a) Intellectual property
 - b) Tourism
 - c) Tele communication
 - d) None of the above
- 9) Salinity of soil increases due to _____.
 - a) Lack of irrigation
 - b) Less irrigation
 - c) Excess irrigation
 - d) None of the above
- 10) WTO comes in to exists in _____.
 - a) 1974
 - b) 1984
 - c) 1994
 - d) 2004
- 11) _____ emphasizes more on fiscal policy.
 - a) Adam Smith
 - b) David Ricardo
 - c) J. B. Say
 - d) Keynes

- 12) Foreign Direct Investment is an important indicator of _____.
a) Social development b) Cultural development
c) Economic development d) None of the above
- 13) TRIMs is related with _____.
a) Production b) Distribution
c) Savings d) Investment
- 14) Capital intensive production technique means _____ use capital.
a) Less b) Minimum
c) More d) None of the above

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- a) Explain the concept of New Agricultural Technology.
- b) Explain the concept of infrastructure.
- c) Explain the concept of GATT.
- d) Explain the concept of Monetary Policy.
- e) Explain the concept of Fiscal Policy.
- f) Explain the concept of Domestic Borrowings.

Q.3 Write short notes any two. 12

- a) Appropriate Technology and Employment
- b) World Trade Organization
- c) Foreign Direct Investment
- d) Shadow prices

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

Explain the rationale of Industrialization in developing countries.

OR

Explain the role of Monetary policy in developing countries.

Q.5 Explain the need for Investment criteria in developing countries. 14

Seat No.	
----------	--

Set P

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – II)
MAJOR IDEAS AND ISSUES IN PUBLIC ADMINISTRATION

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) नोकरीची कनिष्ठ पदावरून वरिष्ठ पदावर केलेली नेमणूक म्हणजे ----
 अ) बढती ब) निवृत्ती
 क) प्रशिक्षण ड) भरती
- 2) ॲम्बुडसमन संकल्पनेचा उदय ----- मध्ये झाला.
 अ) अमेरिका ब) स्वीडन
 क) नेपाळ ड) दक्षिण आफ्रिका
- 3) भारतात ----- मंत्री अंदाजपत्रक तयार करतात
 अ) अर्थ ब) प्रधान
 क) आरोग्य ड) कृषी
- 4) प्रदत्तविधिनियमाला ----- कायदा म्हणतात.
 अ) प्रत्यक्ष ब) दुय्यम
 क) एक ड) मंत्री
- 5) भ्रष्टाचाराची चौकशी करण्यासाठी भारतात ---- आहे.
 अ) न्यायालय ब) लोकायुक्त
 क) लोकपाल ड) यापैकी नाही
- 6) पुढील पैकी कोणती संसदीय समिती आहे?
 अ) राष्ट्रीय विकास मंडळ ब) नियोजन आयोग
 क) लोकलेखा समिती ड) वरील सर्व
- 7) खालील पैकी कोणते सनदी सेवेचे वैशिष्ट्ये नाही?
 अ) प्रामाणिकपणा ब) नोकरशाही
 क) श्रेणीपद्धती ड) व्यावसायिकता
- 8) लोकसभेने मंजूर केलेल्या अर्थ विधेयकास राज्यसभेला ----- दिवसात शिफारसी कराव्या लागतात.
 अ) 18 ब) 10
 क) 14 ड) 15
- 9) ----- त्या लोकप्रशासनाचे जीवन रक्त म्हटले जाते.
 अ) बढती ब) वित्त
 क) प्रशिक्षण ड) यापैकी नाही
- 10) भारतीय संसदेच्या सार्वजनिक लोकलेखा समितीमध्ये ---- सदस्य असतात.
 अ) 25 ब) 30
 क) 22 ड) 15

- 11) व्हिटले कौन्सिल हे कोणत्या देशाशी संबंधित आहे.
 अ) यु.के. ब) यु.एस.ए.
 क) फ्रान्स ड) भारत
- 12) महालेखा नियंत्रक हा भारतात कोण नियुक्त करतो.
 अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान
 क) राज्यपाल ड) सरन्यायाधीश
- 13) 'ओ आणि 'एम' चे संक्षिप्त रूप कोणते.
 अ) संघटना व पद्धती ब) ऑईल व मिनरलस
 क) मनी ऑर्डर ड) यापैकी नाही
- 14) लोकपालाची नियुक्ती कोण करतो.
 अ) राष्ट्रपती ब) मुख्यमंत्री
 क) सरन्यायाधीश ड) राज्यपाल

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- 1) ओ आणि एम स्पष्ट करा.
- 2) लोकपाल
- 3) भारतातील भ्रष्टाचार
- 4) अंदाज समितीची रचना स्पष्ट करा.
- 5) लोकपालाची रचना स्पष्ट करा.
- 6) प्रशिक्षणाचे फायदे

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) प्रदत्त विधिनियमाचा अर्थ स्पष्ट करा
- 2) नोकराची राजकीय तटस्थता
- 3) नोकरशाहीचे दोष सांगा
- 4) अंदाजपत्रकाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

प्रदत्तविधान म्हणजे काय? प्रदत्त विधिनियमाचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा.

किंवा

भरती म्हणजे काय? भरतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.5 अंदाज निर्मिती व मंजूरीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – II)
MAJOR IDEAS AND ISSUES IN PUBLIC ADMINISTRATION

Day & Date: Wednesday, 06-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The appointment to person from Lower category to higher category means _____.
 - a) Promotion
 - b) Retired
 - c) Training
 - d) Recruitment
- 2) The concept of Ombudsman is originate in _____.
 - a) America
 - b) Sweedon
 - c) Nepal
 - d) South Africa
- 3) _____ Minister made budget in India.
 - a) Finance
 - b) Prime
 - c) Health
 - d) Agriculture
- 4) Delegated Legislation called _____ Legislation.
 - a) Actual
 - b) Subordinate
 - c) One
 - d) Minister
- 5) _____ is to enquiry for Corruption in India.
 - a) Court
 - b) Lokayukta
 - c) Lokpal
 - d) None of above
- 6) Which of the following is a Parliamentary Committee?
 - a) National Development
 - b) Planning Commission
 - c) Public Account Committee
 - d) All of the above
- 7) The following one is not basic features of Civil Service _____.
 - a) Impartiality
 - b) Bureaucracy
 - c) Hierarchy
 - d) Professionals
- 8) The Rajyasabha has to make its recommend regarding money bill within _____ days to the Loksabha.
 - a) 18
 - b) 10
 - c) 14
 - d) 15
- 9) _____ is called Life blood public Administration.
 - a) Promotion
 - b) Finance
 - c) Training
 - d) None of above
- 10) The Public Accounts Committee of Parliament in India consists of _____.
 - a) 25 members
 - b) 30 member
 - c) 22 members
 - d) 15 member
- 11) Whitley council is belongs to which country _____.
 - a) U.K.
 - b) U.S.A.
 - c) France
 - d) India

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – I)
HISTORY OF ANCIENT INDIA UP TO 650 A.D.

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. **14**

- 1) Aang and Agam text is related to _____ religion.
 - a) Bouddha
 - b) Jain
 - c) Hindu
 - d) Vedic
- 2) _____ was the first Tirthankar of Jain religion.
 - a) Rishabhdev
 - b) Mahavir
 - c) Parshwanath
 - d) Neminath
- 3) _____ was the founder of Shunga dynasty.
 - a) Agnimitra
 - b) Pushyamitra
 - c) Pravarsen
 - d) Simuk
- 4) Shak-Kshatrapa coins were restruced by _____.
 - a) Gautamiputra Satkarni
 - b) Pulumavi
 - c) Satkarni-I
 - d) Vedasri
- 5) 'Gathasaptashati' was written by _____ king.
 - a) Harsha
 - b) Chandragupta – II
 - c) Hal
 - d) Kunal
- 6) Yuan Chang, the Chinese pilgrim visited India during the reign of _____.
 - a) Harshavardhan
 - b) Chandragupta
 - c) Samudragupta
 - d) Ashok
- 7) Kalidas was in the court of _____ king.
 - a) Chandragupta – I
 - b) Samudragupta
 - c) Chandragupta – II
 - d) Kumargupta
- 8) Buddha delivered his first sermon at _____.
 - a) Sarnath
 - b) Vaishali
 - c) Pataliputra
 - d) Sanchi
- 9) The birth place of Vardhaman Mahavir was _____.
 - a) Lumbini
 - b) Vaishali
 - c) Kundagram
 - d) Rajagrah
- 10) After Chandragupta Maurya _____ became Mauryan Emperor.
 - a) Ashok
 - b) Sushim
 - c) Brihadrath
 - d) Bindusar
- 11) The founder of Gupta dynasty was _____.
 - a) Srigupta
 - b) Chandragupta – I
 - c) Samudragupta
 - d) Skandgupta

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper - II)
INDIAN ENGLISH LITERATURE

Day & Date: Friday, 15-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Which of the following statements about Mahabala is not true?
 - a) Mahabala was a childhood friend of Pranesacharya.
 - b) He loved music more than logic and philosophy.
 - c) He was a Madhava Brahmin.
 - d) The experience of God was important to him.
- 2) Naranappa was the son of Anasuya's _____.
 - a) Brother
 - b) Sister
 - c) paternal uncle
 - d) maternal uncle
- 3) Chandri cremated the dead body of Naranappa with the help of _____.
 - a) Sheshappa
 - b) Shripati and his friends
 - c) Ahmad Bari
 - d) Praneshacharya
- 4) Whenever Belli opened her mouth, she talked only _____.
 - a) gods and goddesses
 - b) love and worship
 - c) Shripati
 - d) ghosts and demons
- 5) The poet who went to Moscow on a scholarship for further studies in Russian language is _____.
 - a) Shahid Suhrawardy
 - b) Arun Koltkar
 - c) Keki N. Daruwala
 - d) Meena Alexander
- 6) In the poem *Crossing of Rivers*, the head of the young man bobs along the waters like _____.
 - a) water melon
 - b) coconut
 - c) flying fish
 - d) log of water
- 7) Meena Alexander writes the poem *House of a Thousand Doors* to commemorate her _____.
 - a) Mother
 - b) Sister
 - c) Grandmother
 - d) Daughter
- 8) The line "I am my father now" occurs in the poem _____.
 - a) A Little Distance
 - b) An Old Woman
 - c) Fragment
 - d) From Homecoming
- 9) An old woman demands _____ to take you to the horseshoe shrine.
 - a) a fifty paise coin
 - b) one rupee coin
 - c) five rupees
 - d) ten rupees

- 11) जागतिक आरोग्य दिन ----- या दिवशी आहे.
 अ) 7 एप्रिल
 क) 1 डिसेंबर
 ब) 7 ऑक्टोबर
 ड) 1 मे
- 12) 'आरोग्य हा मूलभूत अधिकार' ही संकल्पना ----- साली स्वीकारण्यात आली.
 अ) 1951
 क) 1978
 ब) 1961
 ड) 1981
- 13) आरोग्याच्या सर्व सेवा ----- मिळतात.
 अ) ग्रामीण रुग्णालयात
 क) जिल्हा रुग्णालयात
 ब) प्राथमिक आरोग्य केंद्रात
 ड) यापैकी नाही
- 14) एड्सचे प्रमुख कारण -----.
 अ) असुरक्षित लैंगिक संबंध
 क) दगचा उपयोग
 ब) रक्त घेणे
 ड) यापैकी नाही

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
- 1) सामुदायिक आरोग्य ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 - 2) रुग्णालयाचे प्रकार स्पष्ट करा.
 - 3) आरोग्याची जपवणूक म्हणजे काय?
 - 4) वैयक्तिक स्वच्छता स्पष्ट करा.
 - 5) अन्न भेसळ म्हणजे काय?
 - 6) एकात्मिक आरोग्य सेवा म्हणजे काय?
- प्र.3 थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) 12
- 1) कचऱ्याची योग्य विल्लेवाट
 - 2) अंगणवाडी कर्मचारी
 - 3) डॉक्टर – रुग्ण अंतरसंबंध
 - 4) आरोग्य विमा
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा. 14
- सामुदायिक आरोग्य म्हणजे काय? भारतातील सामुदायिक आरोग्याच्या समस्या स्पष्ट करा.
 किंवा
- वैद्यकीय सामाजिक कार्याकर्त्यांची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.5 मेडिकल कौन्सिल ऑफ इंडियाची ग्राहक संरक्षणबाबतची भूमिका स्पष्ट करा. 14

- 12) Concept of 'Health as a Fundamental Right' is accepted in _____.
a) 1951 b) 1961
c) 1978 d) 1981
- 13) All health services get in _____.
a) Rural hospital b) Primary Health Centre
c) District Hospital d) None of these
- 14) Major cause of AIDS is _____.
a) Unsafe sexual relationship b) Blood transfusion
c) Use of drug d) None of these

- Q.2 Answer the following questions. (Any Four)** **16**
- Explain the concept of community health.
 - Explain the types of hospital.
 - What is health care?
 - Explain the personal hygiene.
 - What is food adulteration?
 - What is integrated health service?
- Q.3 Write short notes. (Any Two)** **12**
- Proper waste disposal
 - Anganwadi workers
 - Doctor-patient relationship
 - Health Insurance
- Q.4 Answer the following questions. (Any One)** **14**
- a) What is community health? Explain community health problems in India.
- OR**
- b) Explain the role of medical social worker.
- Q.5 Explain the role of medical council of India towards consumer protection.** **14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper – VII)
BIOLOGICAL PSYCHOLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) मानवी 'क्ष' गुणसुत्रातील वंशाणूत जवळजवळ ----- प्रथिने असतात.
 अ) 1500 ब) 1505
 क) 1550 ड) 1050
- 2) ----- म्हणजे अॅमिनोऑसिड फिनालाईनाईन चयापचय करण्याची वांशिक अक्षमता आहे.
 अ) मेलान कोलिया ब) फिनाईल कॅटोन्यूरिया
 क) स्मृतीभ्रंहा ड) छिन्नमनस्कता
- 3) ----- शास्त्रज्ञ शरीर रचनाशास्त्र, जैव रसायनशास्त्र आणि शरीरशास्त्राचा अभ्यास करतात.
 अ) मज्जाशास्त्रज्ञ ब) मज्जा मानसशास्त्रज्ञ
 क) मज्जा औषधतज्ञ ड) मज्जातज्ञ
- 4) ----- वंशाणूचा एकाड आणि अनेकाड परिस्थितीत प्रभावी परिणाम असतो.
 अ) अप्रभावी ब) प्रभावी
 क) मध्यस्थ ड) सर्व
- 5) ----- मज्जापेशीच्या अंगात, मज्जाकेंद्र, रिबोसोम्स आणि मिटोकॉन्डीयाचा अंतर्भाव असतो.
 अ) मज्जाशिखातंतू ब) पेशी शरीर
 क) मज्जातंतू ड) सिमा पुच्छ
- 6) ----- संकलन मेंदू कार्यात निर्णायक असते.
 अ) कुंभ ब) अवकाश
 क) टग्र ड) उर्ध्व
- 7) मेंदुमध्ये कमीत कमी ----- ग्राहक पेशीचे प्रकार असतात.
 अ) 3 ब) 7
 क) 6 ड) 5
- 8) ----- हे आधुनिक मज्जाशास्त्राचे प्रभावी जनक आहेत.
 अ) वर्निक ब) ब्रोका
 क) लॅशके ड) शेरिंगटॉन
- 9) ----- मध्ये मेंदू आणि मज्जा रज्जूचा अंतर्भाव असतो.
 अ) ए.एम.एस. ब) सी.एन.एस.
 क) पी.एन.एस. ड) एस.एन.एस.

- 10) प्रमास्तिरकीय बाहयकातील ----- खंडामध्ये प्राथमिक श्रुती बाहयक असतो.
 अ) कुंभ ब) उर्ध्व
 क) पश्च ड) अग्र
- 11) ----- यांना काही लोक शाब्दिक वर्तनात उत्तम (निष्णात) असतात असे निरिक्षणास आले.
 अ) अॅण्डरसन ब) गॉल
 क) मोल्को ड) वोंग
- 12) ----- यांनी क्रियाशील स्मृती सजा सांगितली.
 अ) हेब ब) हिच्
 क) मिलर ड) हर्जबर्गर
- 13) ----- यांना पूर्वअग्र खंडीय बाहयक बाधीत झालेला मनुष्य भावना अभिव्यक्त करू शकत नाही असे परिक्षणात आढळले.
 अ) हेडिट् ब) डॅमिसिओ
 क) मर्फी ड) जाहन
- 14) ----- सलक्षणात रंगसुत्राच्या 21 व्या जोडीत बहुधा दोन पेक्षा तिसरे रंगसुत्र अतिरिक्त आढळते.
 अ) कोरसाकॉफ ब) वर्निक
 क) डाऊन ड) मॉबीअस

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) मानसशास्त्राची सेवाभावी क्षेत्राविषयी सविस्तर सांगा.
- 2) लिंग सलग्न वंशाणू लिंग मर्यादित वंशाणूपेक्षा कसे वेगळे आहेत?
- 3) जेव्हा पश्चात मज्जावंधीय ग्राहकपेक्षी उद्दिचीत झाल्यानंतर सेरॉटॉनीन आणि कॅटेकोलामाईन अणूत काय घडून येते?
- 4) सहानुभूती मज्जा संस्थेमार्फत कोणती कार्य नियंत्रित होतात?
- 5) एम.आर.आय. कशाचे मापन करते?
- 6) सर्व न को ह पी नियम सांगा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या. (कोणतेही दोन)

12

- 1) मज्जापेशीची विश्रात विभवला
- 2) मज्जा रज्जू
- 3) भावनेची कार्य
- 4) वर्तनाचे जैविक स्पष्टीकरण

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

14

लोकांची स्मृतीभ्रश आणि स्मृती (सिध्दांत) मधील अश्वमिनचे योगदान कसे आहे? स्पष्ट करा.

किंवा

पश्चमेंदू आणि मध्यमेंदू आणि अग्रमेंदूचे प्रमुख भाग स्पष्ट करा.

प्र.5 वर्तनामधील वंशदाय आणि वातावरणाची सहयोग स्पष्ट करा.

14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Psychology (Paper – VII)
BIOLOGICAL PSYCHOLOGY

Day & Date: Thursday, 07-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The human X chromosomes has genes for about _____ proteins.
 - a) 1500
 - b) 1505
 - c) 1550
 - d) 1050
- 2) _____ is to genetic inability to metabolize the amino acid phenylalanine.
 - a) Melancholia
 - b) Phenylketonuria
 - c) Aneamia
 - d) Schizophrenia
- 3) _____ scientist studies the anatomy, bio-chemistry and physiology.
 - a) Neuroscientist
 - b) Neuropsychologist
 - c) Neurochemist
 - d) Neurologist
- 4) _____ genes has strongest effect in homozygous or hetrogous condition.
 - a) Recessive
 - b) Dominant
 - c) Intermittent
 - d) All
- 5) _____ component of neurons contains nucleus ribosome and mitochondria.
 - a) Dendrites
 - b) Cell-body
 - c) Axon
 - d) Terminals
- 6) _____ summation is critical to brain functions.
 - a) Temporal
 - b) Spatial
 - c) Frontal
 - d) Pantal
- 7) The brain has at least _____ families of receptors.
 - a) 3
 - b) 7
 - c) 6
 - d) 5
- 8) _____ is the great pioneer of modern Neuroscience.
 - a) Wernick
 - b) Broca
 - c) Lashaley
 - d) Sherrington
- 9) The _____ consists of the brain and spinal cord.
 - a) ANS
 - b) CNS
 - c) PNS
 - d) SNS
- 10) _____ lobe of the cerebral cortex include the primary auditory cortex.
 - a) Temporal
 - b) Parietal
 - c) Occipital
 - d) Frontal
- 11) _____ observed some people with excellent verbal behaviour.
 - a) Anderson
 - b) Gall
 - c) Mollco
 - d) Wong

- 11) खालीलपैकी कोणता ग्रंथ पत्रात्मक स्वरूपाचा आहे?
 अ) ज्ञानेश्वरी ब) अमृतानुभव
 क) चांगदेव पासष्टी ड) लीळाचरित्र
- 12) चांगदेवास किती वर्षांचे आयुष्य लाभले?
 अ) चौदाशे ब) एकवीस
 क) शंभर ड) पन्नास
- 13) वारकरी संप्रदायामध्ये 'माऊली' हे संबोधन कोणासाठी वापरले जाते?
 अ) संत नामदेव ब) संत तुकाराम
 क) संत ज्ञानेश्वर ड) संत चोखामेळा
- 14) 'ज्ञानेश्वरी' हा ग्रंथ संत ज्ञानेश्वरांनी कोणाच्या आज्ञेवरून लिहिला?
 अ) निवृत्तीनाथ ब) सोपानदेव
 क) मुक्ताबाई ड) विठ्ठलपंत

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) बाराव्या अध्यायातील कर्मफल त्याग सिद्धांताचे महत्त्व सांगा.
- 2) संत ज्ञानेश्वरांनी सांगितलेला भक्तांच्या निर्गुण उपासनेचा मार्ग सांगा.
- 3) चांगदेव पासष्टी ग्रंथाचे महत्त्व सांगा.
- 4) संत ज्ञानेश्वरांचा एकतेचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- 5) संत ज्ञानेश्वरांच्या भाषाशैलीचे विशेष सांगा.
- 6) हरिपाठाच्या अभंगामध्ये सर्वसामान्यांना कोणता उपदेश केला आहे?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) परम भक्ताची लक्षणे विशद करा.
- 2) बाराव्या अध्यायातील काव्य सौंदर्य उलघडून दाखवा.
- 3) चांगदेवाचे व्यक्तिचित्र रेखाटा.
- 4) हरिपाठाच्या अभंगातील विचार स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

'चांगदेव पासष्टी' ग्रंथाचे स्वरूप व विशेष स्पष्ट करा.

किंवा

हरिपाठाच्या अभंगामध्ये सांगितलेले नामस्मरणाचे महत्त्व विशद करा.

प्र.5 ज्ञानेश्वरीच्या बाराव्या अध्यायाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – IV)

एका लेखकाचा अभ्यास : अर्वाचीन लेखक – डॉ. द. ता. भोसले

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) 'साहित्य दलित आणि ग्रामीण' हा लेख कोणत्या ग्रंथात समाविष्ट झालेला आहे?
 अ) मी आणि माझा बाप ब) संस्कृतीच्या पारुलखुणा
 क) ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन ड) बाळ मुठीतील दिवस
- 2) 'मी आणि माझा बाप' कादंबरीत कोणता प्रदेश अधोरेखित झालेला आहे?
 अ) कोकण ब) मराठवाडा
 क) खानदेश ड) माणदेश
- 3) घोंगडी आणि भंडारा हे कोणत्या दैवतांचे वैशिष्ट्ये आहे?
 अ) भैरोबा ब) बिरोबा
 क) म्हसोबा ड) यडोबा
- 4) ग्रामीण अनुभव हा कशातून व्यक्त झाला पाहिजे?
 अ) निसर्ग ब) लेखन
 क) अनुभव ड) प्रतिभा
- 5) बाप- लेकाने कोणाच्या मळ्यातील कलिंगडे चोरली होती?
 अ) नाथा कराळ्याच्या ब) तानीच्या
 क) भालकेच्या ड) बापूच्या
- 6) आपल्या पोराला काय करायचे असे बापाला वाटत होते?
 अ) मॅनेजर ब) फौजदार
 क) मामलेदार ड) जमादार
- 7) प्रसाद म्हणून वाटले जाणारे आंबील हे कशाचे असते?
 अ) बाजरी ब) मूग
 क) नाचणी ड) उडीद
- 8) हादगा किती दिवसाचा असतो?
 अ) बारा ब) चौदा
 क) सोळा ड) अठरा
- 9) भैरोबाच्या लाकडी रथाला काय म्हणतात?
 अ) कावड ब) छबिना
 क) बगाड ड) सासन
- 10) वातावरण निर्मितीसाठी कुस्त्याच्या फडात कोणते वाद्य वाजविले जाते?
 अ) ढोल ब) हलगी
 क) संबळ ड) ढोलकी

- 11) धनगर लोक ढोलाच्या तालावर जे समुहाने गाणे म्हणतात त्याला काय म्हणतात?
 अ) गजी ब) सुंबरान
 क) धुपात्री ड) भेदीक
- 12) द. ता. भोसले यांनी लोकसंस्कृतीमधील कलावंत असे कोणास म्हटले आहे?
 अ) कीर्तनकार ब) डोंबारी
 क) पोतराज ड) दरवेशी
- 13) लोकसंस्कृतीमधील उपेक्षित पशु कोणता आहे?
 अ) मोर ब) कबुतर
 क) कावळा ड) पोपट
- 14) भीमा आणि माण नद्यांच्या संगमावर कोणते गाव वसले आहे?
 अ) कासेगाव ब) गादेगाव
 क) पंढरपुर ड) सरकोली

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) ग्राम संस्कृतीची विविध वैशिष्ट्ये 'संस्कृतीच्या पाऊलखुणात' दिसतात. साधार स्पष्ट करा.
- 2) 'ग्रामीण साहित्य: एक चिंतन' समीक्षा ग्रंथातील दोन भूमिकांचा परामर्श घ्या.
- 3) 'मी आणि माझा बाप' मधील बापाचे शब्दचित्र रेखाटा.
- 4) ग्रामीण साहित्याविषयी द. ता. भोसले यांचे विचार स्पष्ट करा.
- 5) लोक संस्कृतीतील विविध उपासकांचे महत्त्व विशद करा.
- 6) द. ता. भोसले यांच्या विनोदी कादंबरी लेखनाची चार वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) 'शाहिरी- कवितेतून समुहमनाचा आविष्कार झालेला असतो' कसे ते स्पष्ट करा.
- 2) 'मी आणि माझा बाप' ची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये विशद करा.
- 3) विस्मृतीत गेलेल्या गोष्टी म्हणून 'जाते आणि मडके' याकडे आपण कसे पाहता ते लिहा.
- 4) देवता व उपासक या नात्याने 'पोतराज व आराधी' यांचे स्थान स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

'मी आणि माझा बाप' कादंबरीचे मूल्यमापन तुमच्या शब्दात साधार स्पष्ट करा.

किंवा

समीक्षा ग्रंथ म्हणून 'ग्रामीण साहित्य : एक चिंतन' मधून व्यक्त झालेल्या विविध भूमिकांचा परिचय करून द्या.

प्र.5 'कृषी संस्कृती म्हणजे विविध सण-वार यांचा उत्सव होय' या विधानाचा 'संस्कृतीच्या पाऊलखुणा' च्या आधारे परामर्श घ्या.

14

- 10) 'लोकभाषा हीच ज्ञानभाषा' या विषयावरील भाषण यशवंतरावांनी कोणत्या ठिकाणी दिले?
 अ) कोल्हापूर ब) कोपरगाव
 क) उदगीर ड) मुंबई
- 11) विनोबाजींनी 'महाराष्ट्राची सरस्वती' कोणत्या नदीस म्हटले आहे?
 अ) गोदावरी ब) भीमा
 क) इंद्रायणी ड) नीरा
- 12) 'दोन शर्ती' या लेखात विनोबाजींनी कोणत्या शिक्षणाचा पुरस्कार करण्याचा सल्ला दिला आहे?
 अ) इंग्रजी ब) विदेशी
 क) युरोपीय भाषा ड) मातृभाषा
- 13) विनोबाजींनी 'कृष्ण भक्तीचा रोग' या पाठात कोणता कर्मयोग सांगितला आहे?
 अ) धान्य निवडणे ब) सूत कातणे
 क) देवपूजा करणे ड) जप करणे
- 14) 'मधुकर' या ग्रंथातील लेख कोणत्या साप्ताहिकातून प्रकाशित झाले होते?
 अ) महाराष्ट्र धर्म ब) साप्ताहिक साधना
 क) साप्ताहिक सकाळ ड) महाराष्ट्र प्रेरणा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- 1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी धर्मातराची कोणती ऐहिक कारणे सांगितली आहेत?
- 2) हिंदू स्त्रियांची उन्नती व अवनती याविषयी डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी कोणती निरीक्षणे नोंदविली आहेत?
- 3) यशवंतरावांनी 'माध्यमिक शिक्षणाचे महत्त्व' कशा रीतीने स्पष्ट केले आहे?
- 4) उजनी प्रकल्पाच्या उद्घाटन प्रसंगी यशवंतरावांनी कोणते विचार मांडले होते?
- 5) विनोबाजी स्वरूप पाहण्याचा सल्ला का देतात?
- 6) 'त्याग आणि दान' याचे महत्त्व विनोबाजींनी कशा रीतीने सांगितले आहे?

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

12

- 1) शेतकरी वर्गाची गुलामगिरी नष्ट करण्यासाठी डॉ. आंबेडकर कोणता मार्ग सुचवितात?
- 2) 'व्यर्थ न हो बलिदान' या भाषणातून यशवंतराव सैनिकांचे मोठेपण कसे वर्णित आहेत?
- 3) राष्ट्राच्या विकासाची वाटचाल ही खडतर आहे असे यशवंतरावांना का वाटते?
- 4) विनोबाजींनी चरख्याचे कोणते सहचारी भाव सांगितले आहेत?

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

14

'डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचे निवडक लेख' या ग्रंथाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

किंवा

'मधुकर' या ग्रंथातून विनोबा भावे यांनी मांडलेले सामाजिक व सांस्कृतिक विचार स्पष्ट करा.

प्र.5 'युगांतर' मधील यशवंतराव चव्हाण यांचे संरक्षण विषयक विचार विस्ताराने स्पष्ट करा.

14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Marathi (Paper – IV)

लोकसाहित्य व मराठी लोकसाहित्य

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) मौखिक परंपरेने आलेले साहित्य कोणते?

अ) विज्ञानकथा	ब) लोकसाहित्य
क) ललित साहित्य	ड) ऐतिहासिक नाटक
- 2) लोकनृत्य, लोकगीत व लोकनाटय यांच्या विशेषांच्या संयोगाने कोणती संस्था सिध्द झाली आहे?

अ) किर्तन	ब) दशावतार
क) भजन	ड) आख्यायिका
- 3) लोकसाहित्याची रुपरेखा या ग्रंथाचे लेखन कोणी केले आहे?

अ) सरोजिनी बाबर	ब) अनसूया लिमये
क) दुर्गा भागवत	ड) कमला देशपांडे
- 4) लोक संस्कृतीचे उपासक या ग्रंथाचे कर्ते कोण?

अ) रा. चिं. ढेरे	ब) शरद व्यवहारे
क) अनिल सहस्त्र बुध्दे	ड) प्रभाकर मांडे
- 5) लोकगीत ही कोणाची अभिव्यक्ती असते?

अ) व्यक्ती	ब) विशिष्ट स्त्री
क) लोकसमूह	ड) शैक्षणिक समूह
- 6) लोकगीतांमध्ये भाषा कोणती असते?

अ) बोलीभाषा	ब) प्रमाण भाषा
क) ऐतिहासिक	ड) शास्त्रीय भाषा
- 7) ऐतिहासिक आख्यायिकेसाठी कोणती पारिभाषिक संज्ञा वापरतात?

अ) दंतकथा	ब) हास्यकथा
क) बोधकथा	ड) अद्भुत कथा
- 8) मराठी लोकजीवनातील पोतराज कोणत्या देवतेचे भक्त आहेत?

अ) तुळजा भवानी	ब) सरस्वती
क) मरिआई	ड) लक्ष्मी देवी
- 9) ग्रामपरंपरेत कोणत्या दैवताची यात्रा भरवतात?

अ) ग्रामदैवत	ब) सूर्य देवता
क) गणपती	ड) ब्रह्मदेव
- 10) दैव आणि नशीब या कल्पनांचे प्राबल्य प्रामुख्याने कोणत्या कथेत असते?

अ) उत्पत्ती कथा	ब) नीतीकथा
क) परिकथा	ड) प्राणिकथा

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – IV)

साहित्यिक वर्ग—विशेष रचनाकार : कबीर

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

- 1) कबीर के व्यक्तित्व और जीवन संबंधी जानकारी ----- ग्रंथ में उपलब्ध है।
अ) कबीर परचई ब) कबीर वाणी
क) साखी ड) बीजक
- 2) अंतसाक्ष के अनुसार कबीर की जाति ----- मानी जाती है।
अ) ब्राह्मण ब) जुलाहा
क) तेली ड) सुनार
- 3) कबीर की बाणी का संग्रह ----- ग्रंथ में है।
अ) मानस ब) सागर
क) बीजक ड) सिंधू
- 4) रमैनी और सबद के पद ----- प्रकार के हैं।
अ) मुक्तक पद ब) लयबद्ध पद
क) तलबद्ध पद ड) गेय पद
- 5) निर्गुण मार्गी कबीर के काव्य में ----- का अभाव है।
अ) दास्य भक्ति ब) लोकानुरंजन
क) सख्यभाव ड) अनुनय
- 6) विषयभोगों के प्रति अनासक्त होना ही कबीर की दृष्टि में ----- है।
अ) वैराग्य ब) साधुत्व
क) ब्रह्मचर्य ड) संतत्व
- 7) कबीर कागज की लेखी पर नहीं ----- देखी पर विश्वास रखते थे।
अ) कानन ब) आँखन
क) ग्रंथन ड) वेदों की
- 8) कबीर की दृष्टि में माया ----- है।
अ) विलोभिनी ब) सौंदर्यभीमानी
क) महाठगिनी ड) जादूगरनी
- 9) कबीर ने समाज की धर्माधता पर ----- से प्रहार किया।
अ) संयम ब) मीठी वाणी
क) समन्वय भाव ड) निर्भिकता
- 10) कबीर के जीवन में गुरु का स्थान ----- से भी बड़ा है।
अ) मित्र ब) सखा
क) गोविंद ड) माता—पिता

- 11) 'मसी कागज छुओ नही' के आधार पर कबीर को ----- कहा जाता है।
 अ) निरक्षर ब) ज्ञानी
 क) विद्वान ड) आचार्य
- 12) कबीर के लिए भाषा मात्र विचारों के प्रचार-प्रसार का एक ----- मात्र था।
 अ) कसौटी ब) साधन
 क) सूत्र ड) पहेली
- 13) कबीर को वाणी का ----- कहा जाता है।
 अ) एडिटर ब) डायरेक्टर
 क) डिक्टेटर ड) डेमॉस्ट्रेटर
- 14) कबीर ने बाहयाचार मूलक धर्म की ----- की है।
 अ) स्तुति ब) निंदा
 क) भर्त्सना ड) आलोचना

प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

16

- 1) कबीर के जीवन में गुरु का स्थान क्या है?
- 2) कबीर की साखी का अर्थ क्या है?
- 3) कबीर को आदत से अक्कड क्यों कहा जाता है?
- 4) कबीर की दृष्टि में साधू कौन है?
- 5) कबीर का निर्गुण राम कैसा है?
- 6) कबीर की भाषा को सधुक्कडी क्यों कहा है?

प्र.3 निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

12

- 1) "जाति न पूछो साध की, पूछि लीजिए ज्ञान।
 मोल करो तरवार का, पड़ा रहन दो म्यान।
 हस्ती चढ़िए ज्ञान कौ, सहज दुलिचा डारि।
 स्वान-रूप संसार हैं, भूँकन दे झक मारि।।"
- 2) "दुलहिनि तोहि पिय के, घर जाना।
 काहे रोवो काहे गावो, काहे करत बहाना।।
 काहे पहिरयो हरि हरि चुरियाँ पहिरयो प्रेम कै बाना।
 कहै कबीर सुनो भाई साधो, बिन पिया नाहिँ ठिकाना।।"
- 3) "काल खड़ा सिर ऊपरे जागु बिराने मीत।
 जाका घर है गैल में, सो कस सोय मिचीत।।"
- 4) "मैं भँवरा तोहि बरजिया, बन-बन बास न लेय।
 अटकेगा कहँ बेल से तड़पि तड़पि जिय देय।।1।।
 बाड़ी के बिच भँवरा था, कलियाँ लता बास।
 सों तो भँवरा उड़ि गया, तजि बाड़ी की आस।।2।।"

प्र.4 निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

14

कबीर के ईश्वर संबंधी विचार स्पष्ट कीजिए।

अथवा

कबीर के काव्य की भाषा पर विस्तार से प्रकाश डालिए।

प्र.5 कबीर विद्रोही समाज सुधारक है, स्पष्ट कीजिए।

14

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – IV)

साहित्यिक वर्ग : विशेष रचनाकार – सुमित्रानंदन पंत

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

- प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14
- 1) कवि पंत को चिदंबरा काव्यसंग्रह के लिए ----- पुरस्कार प्राप्त हुआ।
 अ) लोकराजा ब) ज्ञानपीठ
 क) पद्मश्री ड) प्रेमचंद
 - 2) ----- यह कवि पंत का प्रकाशित उपन्यास है।
 अ) युग ब) गोदान
 क) हार ड) तमस
 - 3) कवि पंत ----- के सुकुमार कवि है।
 अ) प्रकृति ब) आरोग्य
 क) विज्ञान ड) तकनीकी
 - 4) कवि सुमित्रानंदन पंत का जन्म ----- में हुआ।
 अ) कोलकाता ब) मुंबई
 क) दिल्ली ड) कौसानी
 - 5) कवि पंत की 'युगवाणी' और 'ग्राम्या' रचनाओं पर गांधीवादी और ----- प्रभाव दिखाई देता है।
 अ) मार्क्सवादी ब) आंबेडकरवादी
 क) फुलेवादी ड) लेनीनवादी
 - 6) कवि पंत के पिता का नाम ----- था।
 अ) किशोर स्वामी ब) रामचंद्र
 क) भारतेंदू ड) प. गंगादत्त पंत
 - 7) 'युगवाणी' काव्यसंग्रह में ----- कविताएँ संकलित हैं।
 अ) 82 ब) 21
 क) 25 ड) 52
 - 8) कवि पंत की 'संध्या के बाद' कविता ----- काव्यसंग्रह में संकलित है।
 अ) युगांत ब) युगकारी
 क) युगधारी ड) ग्राम्या
 - 9) अपनी शिक्षा को अधुरी छोड़ कवि पंत महात्मा गांधी के ----- आंदोलन में सक्रिय हो गए।
 अ) नवयुग ब) बंगाल
 क) साक्षरता ड) असहयोग

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - I) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – II)
HISTORY OF KANNADA LITERATURE**

Day & Date: Friday, 15-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಆದಿ ಕವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾದ ಮಹಾಕವಿ -

1) ದಾಸಿಮಯ್ಯ	2) ಪಂಪ
3) ಹರಿಹರ	4) ಮುದ್ದಣ
 - 2) ಪಂಪನಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ಅರಸ -

1) ಬಲ್ಲಾಳ	2) ದಂತಿಗ
3) ಅರಿಕೇಸರಿ	4) ಆರಭಟ್ಟ
 - 3) ರನ್ನನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯ -

1) ಆದಿಪುರಾಣ	2) ಗದಾಯುದ್ಧ
3) ಯಶೋಧರ	4) ಶತಕ
 - 4) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ -

1) ಮಲ್ಲಯ್ಯ	2) ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
3) ಕಪಿಲ	4) ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ
 - 5) ಕನಕದಾಸರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ನೀಡಿದ ಹಣ್ಣು -

1) ಮಾವು	2) ಬಾಳೆ
2) ಸೇಬು	4) ಸೀತಾಫಲ
 - 6) ಪೆಣ್ಣು ಪೆಣ್ಣೆಂದೇಕೆ ಬೀಳುಗಳಿವರು ಕಣ್ಣುಕಾಣದ ಗಾವಿಲರು -

1) ಗೌರಮ್ಮ	2) ನೀಲಮ್ಮ
2) ನಿರಂಜನ	4) ಹೊನ್ನಮ್ಮ
 - 7) ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ -

1) ಪಂಪ	2) ಕುವೆಂಪು
2) ಮುದ್ದಣ	4) ಆಂಡಯ್ಯ
 - 8) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಒಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು -

1) ಆರು	2) ಎಂಟು
2) ಹತ್ತು	4) ಒಂಭತ್ತು
 - 9) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನುವಾದಿಸಿದವರು -

1) ಬಿವಂಶ್ರೀ	2) ತೀನಂಶ್ರೀ
2) ಎಂಆರ್‌ಶ್ರೀ	4) ರಂಶ್ರೀ
 - 10) ಕನ್ನಡದ ವರ್ಷವರ್ಷ ಎಂದು ಹೆಸರಾದರು -

1) ಬೇಂದ್ರೆ	2) ಕರ್ಕಿ
2) ಕುವೆಂಪು	4) ಹರಿಹರ

- 11) ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿ ಸಾರ್ವಭೌಮ -
 1) ಕಾರಮತ
 2) ಕುವೆಂಪು
 2) ತರಾಸು
 4) ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟೀಮನಿ
- 12) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಪರಿಸರದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಲೇಖಕರು -
 1) ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ
 2) ತರಾಸು
 2) ಎಂಎಂಕುಲಬುರ್ಗಿ
 4) ಮಾಸ್ತಿ
- 13) ಭಾರತಸಿಂಧುರತ್ನ - ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರು -
 1) ಮೊಯಿಲಿ
 2) ಶಾಂತರಸ
 2) ಗೋಕಾರ
 4) ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕತೆಗಾರ -

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದ ಮಹತ್ವ
 2) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಮಹತ್ವ
 3) ಸರ್ವಜ್ಞ ಕವಿ
 4) ಕುಲಕುಲಕುವೆಂದು ಬಡಿದಾಡದಿರಿ.
 5) ಭಾವಗೀತೆಗಳು
 6) ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ಮಹಾಕಾವ್ಯಗಳ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣ
 2) ಕನ್ನಡ ಪ್ರಬಂಧ ಸಾಹಿತ್ಯ
 3) ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ಸಣ್ಣಕತೆಗಳ ಉಗಮ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ
 2) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಸಾಧಾರವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Hindi (Paper – IV)

व्यावसायिक वर्ग – दृश्य-श्रव्य माध्यम लेखन

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

- प्र.1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14
- 1) ----- का संकलन यह समाचार लेखन का पहला चरण है।
अ) तथ्यों
ब) शीर्षक
क) संरचना
ड) वार्ताहर
 - 2) आज ----- और उपभोक्ता के बीच विज्ञापन बहुत लोकप्रिय माध्यम बन गया है।
अ) निदेशक
ब) ग्राहक
क) उत्पादक
ड) संचालक
 - 3) ----- के लिए हिंदी में जनसंचार शब्द का प्रयोग किया जाता है।
अ) Computer
ब) Mass Communication
क) News
ड) Translation
 - 4) 'स्मरणीयता' विज्ञापन का एक महत्त्वपूर्ण ----- है।
अ) दोष
ब) गुण
क) रहस्य
ड) भेद
 - 5) ----- शब्द टेली और लैटिन शब्द विजन से मिलकर टेलीविजन शब्द की उत्पत्ति हुई है।
अ) हिंदी
ब) चीनी
क) ग्रीक
ड) तिब्बती
 - 6) भारत में 'आकाशवाणी' के लिए अंग्रेजी के ----- शब्द का प्रयोग किया जाता है।
अ) All India Pager
ब) All India Radio
क) Translation
ड) Tution
 - 7) दूरदर्शन समाचार ----- की शैली में लिखे जाँएँ तो अधिक प्रभाव पैदा करते हैं।
अ) वार्तालाप
ब) धारावाहिक
क) सिनेमा
ड) गीती
 - 8) 'विज्ञापन' में किसी व्यक्ति, वस्तु आदि की ----- जानकारी दी जाती है।
अ) वर्जित
ब) संक्षेप
क) सीमित
ड) विशेष
 - 9) समाचार लेखन में 'आमुख' अर्थात ----- का विशेष महत्त्व होता है।
अ) Intro
ब) Jio
क) Meastro
ड) Judo
 - 10) ----- के अंतर्गत अब हिंदी सॉफ्टवेअर निर्माण का कार्य जोरों पर है।
अ) संवाददाताओं
ब) सूचना प्रौद्योगिकी
क) पत्राचार
ड) विज्ञापन

- 11) 'विज्ञापन' Advertising का हिंदी रूपांतरण है, जो मूल शब्द 'एडवर्टर' ----- से बना है।
अ) जापानी ब) लैटिन
क) चीनी ड) हिंदी
- 12) ----- सूचना प्रौद्योगिकी का महत्त्वपूर्ण अंग है।
अ) नाटक ब) एकांकी
क) ई-मेल ड) डाक
- 13) रेडियो पर प्रसारित विज्ञापन के लिए ----- की प्रतिबद्धता महत्त्वपूर्ण होती है।
अ) कपड़े ब) समय
क) मॉडेल ड) चित्र
- 14) ----- विषयक विज्ञापन हमारे फसल की उत्पाद एवं बिक्री को भी दर्शाते हैं।
अ) कृषि ब) राजनीतिक
क) वित्तीय ड) उपभोक्ता

- प्र.2 निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 16
- 1) आकाशवाणी पर समाचारों को कितने और कौनसे भागों से प्रसारित किया जाता है?
 - 2) दूरदर्शन द्वारा प्रसारित विज्ञापन कैसे होते हैं?
 - 3) दूरदर्शन द्वारा कौन-कौनसे समाचारों का प्रसारण होता है?
 - 4) समाचार पत्र द्वारा प्रसारित विज्ञापन के संक्षेप में लाभ बताइए।
 - 5) कृषि विषयक विज्ञापन के कौन-कौन से लाभ हैं?
 - 6) टेलीवीजन की भाषा प्रकृति कैसी होती है?
- प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 12
- 1) रेडियो की भाषा प्रकृति
 - 2) आकाशवाणी द्वारा प्रसारित विज्ञापन
 - 3) विज्ञापन फिल्मों की प्रविधि
 - 4) साहित्यिक विधाओं की दृश्य-काव्य रूपांतरण कला
- प्र.4 हिंदी के समक्ष आधुनिक जनसंचार और सूचना प्रौद्योगिकी की चुनौतियों को विस्तार से लिखिए। 14
अथवा
संचार माध्यमों द्वारा प्रसारित विज्ञापन के प्रकार लिखिए।
- प्र.5 इलेक्ट्रॉनिक मीडिया द्वारा प्रसारित समाचारों के संकलन – संपादन और प्रस्तुतीकरण की प्रविधि लिखिए। 14

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VIII)
COMPARATIVE LITERATURE

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The play *Kamla* is translated by _____.
 a) Maya Pandit
 b) Kumud Mehata
 c) Shanta Gokhale
 d) Priya Adarkar
- 2) Prince Michael in the story *the Caliph, Cupid and the Clock*, was the prince of _____.
 a) Electorate Valleluna
 b) Bagdad
 c) Rome
 d) Venice
- 3) Which of the following play is not written by G B Shaw?
 a) Heartbreak House
 b) St. Joan
 c) Pygmalion
 d) Man and Superman
- 4) Which of the following story is not written by Shankar Patil?
 a) Palana
 b) Takrar
 c) Mazya Bapachi Pend
 d) Chakwa
- 5) At the end of the story *Wagh Gawat Yeto* finally the Patil _____.
 a) kills the tiger
 b) runs away from the spot
 c) was attacked by the tiger
 d) arrests the tiger
- 6) Jaysingh Jadhav bought Kamala for Rs. _____.
 a) 2300
 b) 1050
 c) 550
 d) 250
- 7) Who calls Sarita "a lovely bonded laborer"?
 a) Jaysingh
 b) Jain
 c) Kakasaheb
 d) Kamala
- 8) _____ works as the maidservant in the house of Sarita and Jaysingh Jadhav.
 a) Kamala
 b) Kamlabai
 c) Shantabai
 d) Ramabai
- 9) The subtitle of the play *Candida* is _____.
 a) A Mystery
 b) A Love Triangle
 c) A Problem Play
 d) An Auction Play
- 10) At the end of the third act *Candida* tells Eugene Marchbanks to compose a poem on their _____.
 a) hatred
 b) love
 c) separation
 d) quarrel
- 11) G B Shaw was the active member of _____.
 a) Conservative Party
 b) Fabian Society
 c) Aristocratic Society
 d) Labour Party

- 12) What did the girl in the story *The Cactus* send Trysdole in reply to his proposal?
a) A rose
b) A bouquet
c) A white handkerchief
d) A cactus
- 13) *Two Thanks giving Day Gentleman* is taken from O' Henry's short story
a) The Trimmed Lamp and Other stories
b) The gift of Magi
c) The Last Leaf
d) None of the above
- 14) The Tiger in story 'Wagh Gawat Yeto' was confined in _____ Mention (Wada).
a) Rau Khot's
b) Anna Khot's
c) Bhupal Anna's
d) Kulkarni's

Q.2 Answer any four of the following questions. 16

- 1) Briefly comment on the surprising end of the story Wagh Gawat Yeto.
- 2) How did 'the young man' and 'girl in the grey' cover up their identities in the story *While the Auto Waits*?
- 3) Why does Sarita want to hold press conference in *Kamala*?
- 4) Explain the subtitle of the play, *Candida*?
- 5) Write in brief on the farce of Rau Khot's 'Donkey Ride' in the village.
- 6) What was the cause of the misunderstanding between the couple in the story by *Couriers*?

Q.3 Answer any two of the following questions. 12

- 1) What is the role of translation in Comparative Literature?
- 2) Briefly comment on the concept of comparative cultural studies.
- 3) How did the German school of comparative studies emerge?
- 4) What is the future of comparative literature in India?

Q.4 Answer any one of the following questions. 14

- 1) Discuss *Candida* and *Kamala* as problem plays.

OR

- 2) Comment on the portrayal of 'new woman' in *Candida and Kamala*.

Q.5 Write a critical note on the theme of 'humour, playful satire, mild irony and pathos' in the stories on O' Henry and Shankar Patil you have studied. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
English (Paper – VIII)
LITERATURES IN ENGLISH**

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ is the English patient in the novel *The English Patient*.
a) Almásy b) Hana
c) Kip d) David
- 2) Remi in the play *The Black Hermit* is Thoni's _____ husband.
a) first b) second
c) third d) fourth
- 3) _____ is the girl that rejected Simon's proposal of marriage in Virginia Woolf's *Kew Gardens*.
a) Eleanor b) Mary
c) Lily d) Eliza
- 4) The poet Max Harris himself considers his love for his beloved as _____ in his *Sonnet*.
a) crazy b) stupid
c) false d) platonic
- 5) _____ is one of the most popular guests at the party mentioned by Dostoyevsky in his short story *The Christmas Tree and the Wedding*.
a) Yulian b) Victor
c) Julian d) Yusuf
- 6) In the poem *Let Me Not Call You Lovely* the poet describes his beloved's hair as _____.
a) a tea-tree storm b) a thunder storm
c) a volcano d) a cyclone
- 7) _____ is Katherine's cuckolded husband in the novel *The English Patient*
a) David b) George
c) Geoffrey d) Bernard
- 8) In the play *The Black Hermit* _____ accompanies the white men to become a Christian.
a) Nyobi b) Remi
c) Thoni d) Ngome
- 9) The novel 'The English Patient' has been set in _____.
a) England b) America
c) Canada d) Australia
- 10) Complete the quote "Watch death like _____ dark birds and see the paint of slopping roofs corrode" of the poem *Preparation* by Max Harris.
a) King Lear b) Othello's
c) Macbeth's d) Hamlet's

- 11) _____ is Remi's white South African girlfriend who is a university graduate.
- a) Jane
 - b) Mary
 - c) Thoni
 - d) Nora
- 12) In the short story *Losing My Father* by Watanable, the narrator saw his father standing _____ when he opens his eyes that morning.
- a) at the basin
 - b) by the window
 - c) near the hote
 - d) on the beach
- 13) In the novel *The English Patient* _____ is the Indian Sikh who serves in the British Army.
- a) Kip
 - b) Katherine
 - c) David
 - d) George
- 14) The African tribe mentioned in the play 'The Black Hermit' is _____.
- a) Songhai
 - b) Nilotic
 - c) Mayra
 - d) Kanuri

Q.2 Attempt any four of the following questions. 16

- 1) Comment on the theme of loneliness in the poem *Hills' Scene*.
- 2) What is the theme of the Max Harris's *Sonnet*?
- 3) Why does the poet not want to call his beloved lovely in the poem *Let Me Not Call You Lovely*?
- 4) How do the old men prepare to die, according to Max Harris?
- 5) Comment on the theme of preparation for the death done by the old men in the poem *Preparation*.
- 6) Comment on the contrast described in the poem *Lines to a Lady* by Max Harris.

Q.3 Attempt any two of the following questions. 12

- 1) What are the salient features of modern Australian poetry?
- 2) Write a note on the themes of Max Harris poetry.
- 3) Write a note on Naugi Wa Thiongo's contribution to African drama.
- 4) What are the salient features of African drama?

Q.4 Attempt any one of the following questions. 14

- 1) Comment on the various themes of the play *The Black Hermit*.

OR

- 2) Discuss the novel *The English Patient* as a postmodern novel.

Q.5 Comment on the socio-political issues dealt by Fyodor Dostoyevsky in his short story *The Christmas Tree and the Wedding*. 14

Seat No.	
----------	--

**M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Kannada (Paper – IV)
MANUSCRIPTS & TEXT EDITING**

Day & Date: Friday, 08-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

- ಪ್ರ.1 ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಇವರು ವಚನ ಪಿತಾಮಹ -

1) ಫ.ಗು.ಹಳಕಟ್ಟಿ	2) ತ.ಸುಶಾಮರಾಯ
3) ಡಿ.ವಿ.ಜಿ.	4) ಪಂಪ
 - 2) ವೀರನಾರಾಯಣನೇ ಕವಿ ಲಿಪಿಕಾರ -

1) ಕವಿ	2) ಸಂಶೋಧಕ
3) ಸಹೃದಯ	4) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ
 - 3) ಇದು ಸಿಂಧೂ ನದೀ ತೀರದ ನಗರ -

1) ರೋಮ್	2) ಅಥೇನ್ಸ್
3) ಸಾಲೊಟಗಿ	4) ಹರಪ್ಪ
 - 4) ಇವನನ್ನು ಓವಜ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ -

1) ಕವಿ	2) ಕಲಾಕಾರ
3) ಕತೆಗಾರ	4) ಶಿಲ್ಪಿ
 - 5) ಕದಂಬರ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನ -

1) ಸಿದ್ಧಾಪುರ	2) ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ
2) ಜಟಿಂಗ	4) ಹಲಿಡಿ
 - 6) ಇದು ಗುಮಪಿಗೆ ಸೇರದ ಪದ -

1) ಮಣ್ಣು	2) ನೆಲ
2) ಮರ	4) ಮಸಿ
 - 7) ಕಾಗದವು ಇವರ ಮೂಲಕ ಭರತಖಂಡಕ್ಕೆ ಬಂತು -

1) ಫೈಚರ	2) ಇಂಗ್ಲೀಷರ
2) ಡಚ್ಚರ	4) ಮಹದೀಯರ
 - 8) ಮಸಿಯಿಂದ ಬರೆದ ಅತೀ ಪ್ರಾಚೀನ ಲಿಖಿತ ಈ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿದೆ -

1) ಇಸಿಲ್	2) ನಾಗಾವಿ
2) ಸಿದ್ಧಾಪುರ	4) ಅಂದೇರ್
 - 9) ಈತ ಇಜಿಪ್ಟ್ ದೊರೆ -

1) ಅಲೆಕ್ಸಾಂಡರ್	2) ಟಾಲೆಮಿ
2) ಈಸ್ಟಿಲಸ್	4) ಅಮಿಂಡಾಸ್
 - 10) ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುದ್ರನ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಟನ ಕಾರ್ಯ ಕೈಕೊಂಡ ಪ್ರಥಮ ವ್ಯಕ್ತಿ -

1) ಜಿ.ಗೆರೆಟ್	2) ಕಿಟೆಲ್
2) ಮೊಗ್ಲಿಂಗ್	4) ಕುಂದಣಗಾರ
 - 11) ಶಾಸನಗಳ ಪಿತಾಮಹ -

1) ಇ.ಪಿ.ರೈಸ್	2) ಕಿಟೆಲ್
2) ಬಿ.ಎಲ್.ರೈಸ್	4) ವಿಲಿಯಂ ಕ್ಯಾರಿ

- 12) ಕಾಗದ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ವಿಜ್ಞಾನಿ -
 1) ಸಿ.ವಿ.ರಾಮನ್
 2) ತ್ಸಾಯ್‌ಲುಪ್
 2) ಸರ್.ಎಂ.ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ
 4) ಕಿಟೆಲ್
- 13) ಕನ್ನಡದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆಯ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥ -
 1) ಪಂಚತಂತ್ರ
 2) ಪಂಪ ಭಾರತ
 2) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ
 4) ಆದಿಪುರಾಣ
- 14) ಕಾಗದದ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ರೂಪ -
 1) ಕಾಜರ್
 2) ಕದಗ
 2) ಕಾದಗ
 4) ಕಾಗಜ್

- ಪ್ರ.2 ಬೇಕಾದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 16
 1) ಲೇಖನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬಗೆಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 2) ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ ಮಹಾಪ್ರಾಣದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.
 3) ಲಿಪಿಯ ಅನೇಕ ರೂಪತೆ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿರಿ.
 4) ಲೇಖನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದ ಲೋಹೇತರ ವಸ್ತುಗಳು ಯಾವುವು?
 5) ಗ್ರಂಥ ಎಂದರೇನು?
 6) ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ರಕ್ಷಿಸಬೇಕು?
- ಪ್ರ.3 ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 12
 1) ಮಸಿ
 2) ಲೇಖನಿ
 3) ಪಾಠ ರಕ್ಷಣೆ
 4) ಹಸ್ತಪ್ರತಿಸಂಗ್ರಹ
- ಪ್ರ.4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 14
 1) ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 2) ಗ್ರಂಥ ಸಂಪಾದನೆಯ ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- ಪ್ರ.5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ. 14
 ಲಿಪಿಕಾರರನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Urdu (Paper - IV)
URDU SHA'ERI KA MUTALA'A

Day & Date: Friday, 08-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14

سوال نمبر 1. صحیح متبادل چن کر خانہ پری کیجئے:-

(1) _____ نے مرثیے میں مثلث. مربع، مخمس، مسدس، ترجیع بند اور ترکیب بند جیسی ہیئتوں کا تجربہ کیا۔

(i) سودا، (ii) میر محمد محمدی، (iii) میر حسن، (iv) میر ضاحک

(2) _____ میں مرزا دبیر کے مرثیوں کا ہر طرف چرچہ تھا۔

(i) آگرہ، (ii) حیدرآباد، (iii) لکھنؤ، (iv) اکبر آباد

(3) مرثیہ یہ صنف _____ سے فارسی اور فارسی سے اردو میں داخل ہوئی۔

(i) ہندی، (ii) سنسکرت، (iii) انگریزی، (iv) عربی

(4) مرثیوں یہ رزم لکھنے کی روایت _____ نے ڈالی۔

(i) انیس، (ii) ضمیر، (iii) میر حسن، (iv) میر تقی میر

(5) _____ نے انیس کے متعلق کہا کہ: "میر انیس نے مرثیہ گوئی کے ساتھ، مرثیہ خوانی، کو بھی ایک فن بنادیا"۔

(i) عبدالحق، (ii) شرر، (iii) نذیر احمد، (iv) ذکاء اللہ

(6) "کس شیر کی آمد ہے کہ رن کانپ رہا ہے" _____ کا مرثیہ ہے۔

(i) دبیر، (ii) انیس، (iii) آتش، (iv) میر خلیق

(7) مولانا حالی نے مرزا غالب کو _____ نام سے دیا کیا۔

(i) بلبل چمن، (ii) طوطی ہند، (iii) بلبل ہند، (iv) طوطی سخن

(8) رباعی کے مشہور و معروف _____ اوزان ہیں جن کا استخراج روایتی طور پر بحر ہزج سے کیا جاتا ہے۔

(i) 20، (ii) 22، (iii) 24، (iv) 26

(9) "روح انیس" میر انیس کے بہترین مرثیوں، سلاموں اور _____ کا مجموعہ ہے۔

(i) قصیدوں، (ii) مثنویوں، (iii) گیتوں، (iv) رباعیوں

(10) امجد حیدر آبادی کی مختصر رباعیات کا مجموعہ _____ کے عنوان سے شائع ہوا ہے۔

(i) حسن بلال، (ii) جمال امجد، (iii) پیام امجد، (iv) کمال امجد

(11) _____ نے انیس کے متعلق کہا کہ: "انیس کا شمار اردو کے ان عظیم شعراء میں ہے جن کے احسان سے اردو شاعری

کبھی سبک دوش نہیں ہو سکتی۔

(i) شارب ردولوی، (ii) محی الدین قادری زور،

(iii) ڈاکٹر مسیح الزماں، (iv) انور سدید

(12) _____ نے رباعی کی صنف کو ہندوستانی ثقافت کو ترجمان دیا۔

(i) غالب، (ii) فراق، (iii) مصحفی، (iv) جوش

(13) _____ کو اردو کا عمر خیام کہا جاتا ہے۔

(i) امجد حیدر آبادی، (ii) اقبال، (iii) جگت موہن لال رواں، (iv) فیض

(14) سید محمد عباس نے انیس کی رباعیات کو _____ حصوں میں تقسیم کیا ہے۔

(i) 2، (ii) 3، (iii) 4، (iv) 5

16

سوال نمبر 2. سیاق و سباق کے حوالے سے تشریح کیجئے۔ (کوئی چار)

- (1) زنجیر در عرش بلاتا ہوں میں اللہ غنی! کسے بلاتا ہوں میں
سجدہ کے بہانے دل کی بے تابی سے قدموں پہ کسی کے لوٹ جاتا ہوں میں
- (2) خالق نے جنہیں دیا ہے زردیتے ہیں زر کیا ہے خدا کی رہ میں گھر دیتے ہیں
اپنا سرمایہ ہے رکوع و سجدہ سماں نہیں رکھتے ہیں سردیتے ہیں
- (3) دنیا کو کسی نوع سے یہ راز ملے دنیا کے کسی ساز سے یہ ساز ملے
دنیا کو تو ہم دیتے سکون جاوید کچھ دل کے دھڑکنے کا بھی انداز ملے
- (4) تم تشنہ باغ سے کیوں مضطر ہو شاید یہ قلم ہی نخل بار آور ہو
مقراض اجل ہے قاطع شاخ حیات ممکن ہے اسی میں راز جاں مضمر ہو

(5) کیا قدر زمیں کی آسمان کے آگے جھکتے ہیں قوی بھی ناتواں کے آگے

نرمی سے مطیع سنگ دل ہوتے ہیں دندان صف بستہ ہیں زباں کے آگے

(6) یہ کیا حیات جاودانی کیا ہے پہلے دیکھو جہان فانی کیا ہے

اس فکر میں ہو کہ موت کیا شے ہے رواں یہ بھی سمجھ کہ زندگانی کیا ہے

12

سوال نمبر.3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی دو)

(1) مرثیہ کے اجزائے ترکیبی کے متعلق مختصر معلومات دیجیے۔

(2) دہلی اور لکھنؤ کی مرثیہ نگاری پر کا جائزہ لیجیے۔

(3) "کس شیر کی آمد کہ رن کانپ رہا ہے" کی خصوصیات بیان کیجیے۔

(4) انیس کی مرثیہ نگاری کا اجمالی جائزہ لیجیے۔

14

سوال نمبر.4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھیے۔ (کوئی ایک)

(1) رباعی کی تعریف لکھیے اور اردو رباعی کی تاریخ قائم بند کیجیے۔

(2) جگت موہن لال رواں کی رباعی نگاری پر نقد و تبصرہ کیجیے۔

14

سوال نمبر.5. اردو کی شخصی مرثیہ نگاری کے حوالے سے "مرثیہ غالب" کا تفصیلی جائزہ لیجیے۔

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – III)
HISTORY OF INDIA (1757 to 1857 A.D.)

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) आधुनिक भारताचा जनक म्हणून कोण ओळखला जातो?
 - अ) राजा राममोहन रॉय
 - ब) महात्मा गांधी
 - क) स्वामी दयानंद सरस्वती
 - ड) लोकमान्य टिळक
- 2) 1815 साली आत्मिय संभेची स्थापना कोणी केली?
 - अ) रविद्रनाथ टागोर
 - ब) महात्मा गांधी
 - क) स्वामी दयानंद सरस्वती
 - ड) राजा राममोहन रॉय
- 3) शेवटचा मोगल शासक कोण होता?
 - अ) औरंगजेब
 - ब) शहाआलम
 - क) बहादुरशहा जफर
 - ड) कामबक्श
- 4) 'गोन्या माणसावरचे ओझे' या सिद्धांताचे जनक कोण आहेत?
 - अ) सर जॉन शोअर
 - ब) सेट ऑगस्टिन
 - क) रुडयार्ड केपलिंग
 - ड) एडवर्ड सैद
- 5) कोणती दोन मोठी भारतीय शहरे ग्रँड ट्रंक रोडमुळे जोडली गेली?
 - अ) कलकत्ता आणि मुंबई
 - ब) दिल्ली आणि मुंबई
 - क) दिल्ली आणि मद्रास
 - ड) कलकत्ता आणि दिल्ली
- 6) भारतात रेल्वेची सुरुवात झाली तेव्हा भारताचा गव्हर्नर कोण होता?
 - अ) लॉर्ड कॅनिंग
 - ब) लॉर्ड वेलस्ली
 - क) लॉर्ड विल्यम बेंटिक
 - ड) लॉर्ड डलहौसी
- 7) कोणती दोन मोठी भारतीय शहरे भारतातील पहिल्या रेल्वे लाईनमुळे जोडली गेली?
 - अ) मुंबई ते ठाणे
 - ब) दिल्ली ते मुंबई
 - क) मुंबई ते पुणे
 - ड) कलकत्ता ते दिल्ली
- 8) कोणत्या भारतीय गव्हर्नर जनरलने भारतात सर्वप्रथम टपाल तिकिटाची सुरुवात केली?
 - अ) लॉर्ड कॉर्नवालिस
 - ब) लॉर्ड वेलस्ली
 - क) लॉर्ड विल्यम बेंटिक
 - ड) लॉर्ड डलहौसी
- 9) भारतातील पहिल्या कायदा समितीचा अध्यक्ष कोण होता?
 - अ) लॉर्ड कॉर्नवालिस
 - ब) लॉर्ड वेलस्ली
 - क) लॉर्ड विल्यम बेंटिक
 - ड) लॉर्ड मेकॉल
- 10) भारतातील रयतवारी या महसूल पद्धतीची सुरुवात केव्हा झाली?
 - अ) 1773
 - ब) 1793
 - क) 1854
 - ड) 1820

- 11) कोणत्या महसूल व्यवस्थेनुसार भारतीय शेतकऱ्यांना सर्वप्रथम त्याच्या जमिनीचे मालकी हक्क मिळाले?
अ) कायमधारा ब) रयतवारी
क) महलवारी ड) रिकार्डो च्या सुधारणा
- 12) 18 व्या शतकात भारतातील कोणते औद्योगिक उत्पादित वस्तु जगप्रसिद्ध होते?
अ) कापड ब) खनिज तेल
क) दुध व दुग्धजन्य वस्तु ड) शस्त्र व अस्त्र
- 13) 'डिफेन्स ऑफ युझरी' प्रसिद्ध पुस्तकाचे लेखक कोण आहे?
अ) सर जॉन शोअर ब) सेंट ऑगस्टिन
क) जेरेमी बेंथम ड) एडवर्ड सैद
- 14) 1857 च्या बंडावेळी हजरत महलने कोणत्या भारतीय राज्याचे नेतृत्व केले होते?
अ) कानपूर ब) औंध
क) नागपूर ड) दिल्ली

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**
- 1) आत्मिय सभेची तत्त्वे सांगा.
 - 2) समाजसुधारक म्हणजे काय.
 - 3) नानासाहेब पेशव्यांची कामगिरी सांगा
 - 4) भारतीय मध्यमवर्गीयांची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
 - 5) 18 व्या शतकात भारतात दळणवळण क्षेत्रात झालेल्या 4 सुधारणा सांगा.
 - 6) भारतीय समाजातील चुकीच्या प्रथा नाहीश्या करणासाठी लॉर्ड बेटिंगने केलेली कामगिरी सांगा.
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **12**
- 1) राजा राममोहन रॉय
 - 2) लॉर्ड डलहौसीचे खालसा धोरण
 - 3) धर्मतत्त्ववादी
 - 4) रयतवारी महसूल पद्धतीचे गुण
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **14**
- 1) 1857 चा उठाव म्हणजे 'भारतीय सरंजामदार लोकांनी आपल्या सत्तेची पुर्नस्थापना करण्याचे एक अयशस्वी प्रयत्न होत का' यावर चर्चा करा.
किंवा
 - 2) कायमधारा महसूल व्यवस्थेच्या गुण- दोषांचे मुल्यमापन करा.
- प्र.5 18 व्या शतकात भारतात झालेल्या अनौदयोगिकीरणाची कारणे व परिणाम सांगा. **14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – III)
HISTORY OF INDIA (1757 to 1857 A.D.)

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Who is known as 'Father of Modern India'?
 a) Raja Rammohan Roy b) Mahatma Gandhi
 c) Swami Dayanand d) Lokmanya Tilak
- 2) Who did establish Atmiya Sabha in 1815?
 a) Ravindranath Tagore b) Mahatma Gandhi
 c) Swami Dayanand d) Raja Rammohan Roy
- 3) Who was the last Mughal ruler?
 a) Aurangzeb b) Shaha Alam
 c) Bahadurshaha Jafar d) Kambaksha
- 4) Who is father of theory of 'White Man Barden'?
 a) Lord Sir John Shore b) Sent Augustine
 c) Rudyard Kipling d) Edward Said
- 5) Which two major Indian cities were linked by Grand Trunk road?
 a) Calcutta and Mumbai b) Delhi and Mumbai
 c) Delhi and Madras d) Culcutta and Delhi
- 6) Who was Governor General of India when railway was introduced first time?
 a) Lord Canning b) Lord Wellesley
 c) Lord William Bentinck d) Lord Dalhousie
- 7) Which two cities were linked by the first railway line of the India ?
 a) Bombay to Thane b) Delhi to Bombay
 c) Bombay to Pune d) Calcutta to Delhi
- 8) Which Governor General of India introduced first postage stamps in India?
 a) Lord Cornwallis b) Lord Wellesley
 c) Lord William Bentinck d) Lord Dalhousie
- 9) Who is chairperson of first law Commission of India?
 a) Lord Cornwallis b) Lord Wellesley
 c) Lord William Bentinck d) Lord Mecaule
- 10) When was Ryatwari Revenue System implemented In India?
 a) 1773 b) 1793
 c) 1854 d) 1820

- 11) By which revenue system Indian farmers have been given ownership of land.
- a) Permanent Settlement b) Rayatwari
c) Mahalwari d) Ricardo Experiment
- 12) Which industrial product of India was worldwide famous in 18th Century?
- a) Textile b) Crude
c) Milk and Milk products d) Arms and Weapon
- 13) Who is author of a famous book 'A Defense of Usury'?
- a) Lord Sir John Shore b) Saint Augustine
c) Jeremy Bentham d) Edward Said
- 14) Which princely state was led by Hazrat Mahal in revolt of 1857?
- a) Kanpur b) Aundh
c) Nagpur d) Delhi

Q.2 Answer any four of the following questions.**16**

- 1) What was principles of Atmiya Sabha?
- 2) What is meaning of Social Reforms?
- 3) Explain the work of Nanasaheb Peshawa.
- 4) State any four features of Indian Middle Class?
- 5) State any four developments in communication field in 18th century.
- 6) State the work of Lord Bentinck to eradicate wrong practices of Indian society.

Q.3 Write short notes (Any Two)**12**

- 1) Raja Rammohan Roy
- 2) Annexation Policy of Lord Dalhousie
- 3) Evangelicals
- 4) Merits of Ryatwari Revenue System

Q.4 Answer any one of the following questions.**14**

- 1) What do you think? Revolt of 1857 was the failure attempt of Indian Nobles to regain their position, explain it?

OR

- 2) Evaluate the Merits and Demerits of Permanent Settlement Land Revenue System.

Q.5 State the reasons and consequences of deindustrialization of India in 18th Century.**14**

- 10) दुसरा आणि विस्तृत असा सहकारी संस्थासंबंधीचा कायदा भारतात ---- या वर्षी संमत झाला.
 अ) 1960 ब) 1904
 क) 1995 ड) 1912
- 11) 1960 च्या सहकारी कायदानुसार सहकारी संस्थांचे ताळेबंद पत्रक प्रत्येक वर्षी ---- ला सादर करावे लागते.
 अ) सरकार ब) मुख्यमंत्री
 क) सहकार मंत्री ड) रजिस्ट्रार
- 12) इंग्लंडमध्ये रॉशडेल इक्विटेबल पायोनियर्स सोसायटी ---- या वर्षी स्थापन झाली.
 अ) 1944 ब) 1977
 क) 1844 ड) 1955
- 13) महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्यांची ----- ही समस्या आहे.
 अ) भांडवलाची कमतरता ब) ऊसाचा दर
 क) साखरेच्या किंमती ड) वरील सर्व
- 14) सहकार विभागाचे ----- हे कार्य आहे.
 अ) आर्थिक मदत ब) व्यवस्थापन
 क) पर्यवेक्षण आणि कायदे ड) वरील सर्व

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. 16

- 1) इस्त्राइलमधील सहकारी शेतीच्या विकासाची चार कारणे सांगा.
- 2) जपानमधील सेवा सहकारी संस्थांची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 3) खादी आणि ग्रामीण विकास संस्थेची कार्ये सांगा.
- 4) रफायझन संस्थेची पाच वैशिष्ट्ये सांगा.
- 5) राष्ट्रीयकृत बँकाची सहकाराच्या विकासातील भूमिका सांगा.
- 6) चीनमधील औद्योगिक सहकारी संस्थांच्या कामकाजाविषयी स्पष्टीकरण द्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. 12

- 1) एस. बी. आय. आणि भारतातील सहकारी चळवळ
- 2) सहकारी चळवळीच्या विकासातील शासनाची भूमिका
- 3) महाराष्ट्रातील दुग्ध सहकारी संस्थांचा विकास
- 4) सहकारी हिशेब तपासणी आणि देखरेख

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 14

महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्यांच्या समस्या आणि भवितव्य स्पष्ट करा
किंवा
 इंग्लंडमधील ग्राहक सहकारी चळवळीचे मूल्यमापन करा.

प्र.5 भारतातील सहकारी चळवळीच्या विकासातील नाबार्डची भूमिका स्पष्ट करा. 14

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VII)
PRINCIPLES & PRACTICE OF CO-OPERATION

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The Danish Dairy Association is related to the _____ countries co-operative movement.
 - a) Germany
 - b) England
 - c) India
 - d) Denmark
- 2) _____ is known as a Friend, Philosopher and Guide of co-operative societies.
 - a) Director
 - b) Member
 - c) Chairman
 - d) Registrar
- 3) Schulze societies are related to _____ country.
 - a) Israel
 - b) Germany
 - c) Switzerland
 - d) England
- 4) In Denmark LURBRAND sign used for quality of _____ product.
 - a) Industrial
 - b) Agricultural
 - c) Poultry
 - d) Dairy
- 5) _____ was established in the year 1982.
 - a) SBI
 - b) RBI
 - c) NABARD
 - d) K.V.I.C
- 6) _____ is a processing co-operative society.
 - a) Urban Co-op Bank
 - b) Consumer Co-op
 - c) Sugar Co-operative
 - d) Marketing Co-operatives
- 7) _____ is problem of Dairy Co-operatives in Maharashtra.
 - a) Transportation
 - b) Lack of capital
 - c) Milk prices
 - d) All of these
- 8) _____ is known a father of Co-operation in England.
 - a) Robert Vadra
 - b) Robert Owen
 - c) William King
 - d) D. R. Gadgil
- 9) _____ is a Apex Bank in Rural Credit Sector.
 - a) SBI
 - b) DCCB
 - c) NABARD
 - d) K.V.I.C

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – III)
MODERN INDIAN POLITICAL THOUGHT

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

- प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 14
- 1) ——— हे मानवेंद्रनाथ रॉय यांचे खरे स्फूर्तीदाते होते.
 अ) मार्क्स ब) लेनीन
 क) जतीन मुखर्जी ड) विवेकानंद
 - 2) मानवगावच्या बहिष्कृत सभेत ——— यांनी अध्यक्षस्थान भुषविले होते.
 अ) डॉ. आंबेडकर ब) शाहू महाराज
 क) सयाजीराजे ड) यापैकी नाही
 - 3) फ्री इंडीया सोसायटीची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) सावरकर ब) डॉ. आंबेडकर
 क) जीना ड) म. गांधी
 - 4) ——— यांच्या प्रभावाने पं. नेहरूंच्या समाजवादी विचारसरणीला आकार मिळाला.
 अ) मिल ब) ब्लॅडस्टन
 क) मोर्ले ड) रसेल
 - 5) ——— यांच्या आयुष्याचा पहिला टप्पा रोमॅंटिक इस्लाम भक्तीचा होता.
 अ) जीना ब) आझाद
 क) टिळक ड) गोखले
 - 6) ——— मध्ये डॉ. आंबेडकरांनी मनुस्मृतीचे दहन केले.
 अ) सन 1924 ब) सन 1925
 क) सन 1926 ड) सन 1927
 - 7) मध्य युरोप हिंदुस्थानी संघाची स्थापना ——— यांनी केली.
 अ) लोहिया ब) जयप्रकाश नारायण
 क) डांगे ड) रणदिवे
 - 8) डांगे व रणदिवे या विचारवंतांची नावे ——— या विचारसरणीशी संबंधित आहेत.
 अ) लोकशाही ब) साम्यवादी
 क) समाजवादी ड) लष्करशाही
 - 9) अवर टास्क इन इंडिया हे पुस्तक ——— यांनी लिहिले.
 अ) म. गांधी ब) डॉ. आंबेडकर
 क) मानवेंद्रनाथ रॉय ड) लेनिन

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Political Science (Paper – III)
MODERN INDIAN POLITICAL THOUGHT

Day & Date: Saturday, 09-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) _____ was the true inspiration for Manvendranath Roy.
 - a) Marx
 - b) Lenin
 - c) Jatin Mukharjee
 - d) Vivekanand
- 2) _____ was the president at outcastes' conference in Mangaon.
 - a) Dr. Ambedkar
 - b) Shahu Maharaj
 - c) Sayaji Raje
 - d) None of the above
- 3) _____ established 'Free India Society'.
 - a) Sawarkar
 - b) Dr. Ambedkar
 - c) Jeena
 - d) Mahatma Gandhi
- 4) _____ influence gave the shape to Jawaharlal's socialist ideology.
 - a) Mill
 - b) Bladston
 - c) Morle
 - d) Russel
- 5) _____ initial part of life was romantic Islam bhakti.
 - a) Jeena's
 - b) Azad's
 - c) Tilak's
 - d) Gokhale's
- 6) In _____ Dr. Ambedkar cremated Manusmurti.
 - a) 1924
 - b) 1925
 - c) 1926
 - d) 1927
- 7) _____ established 'Madhya Europe Hindustani Snagh'.
 - a) Lohiya
 - b) Jayaprakash Narayan
 - c) Dange
 - d) Randive
- 8) The thinkers Dange and Randive are related with _____ ideology.
 - a) Democracy
 - b) Communism
 - c) Socialism
 - d) Militarism
- 9) _____ wrote the book 'Our Task in India'.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Dr. Ambedkar
 - c) Manvendranath Roy
 - d) Lenin
- 10) _____ stated the importance of military in the building of nation.
 - a) Mahatma Gandhi
 - b) Lokmanya Tilak
 - c) Dr. Ambedkar
 - d) Sawarkar
- 11) The communist party in Mexico established under the guidance of _____.
 - a) Jeena
 - b) Manvendranath Roy
 - c) Randive
 - d) Dange

Seat
No.

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – IV)
HISTORY OF JAPAN (1911 TO 1990 A.D.)

Day & Date: Monday, 11-11-2019
Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

14

- 1) ----- रोजी जपानने ऑस्ट्रिया-हंगेरीवर युद्ध जाहीर केले.
अ) 25 ऑगस्ट 1914 ब) 26 ऑगस्ट 1914
क) 27 ऑगस्ट 1914 ड) 28 ऑगस्ट 1914
- 2) मेईजी सरकारने ----- वर्ग संरचना रद्द केली.
अ) शोगुन-कन्फ्यूशियन ब) टांग- कन्फ्यूशियन
क) नियो- कन्फ्यूशियन ड) मेईजी- कन्फ्यूशियन
- 3) ----- पर्यंत जपानने पहिल्या महायुद्धात सहभाग घेतला.
अ) 1914 ते 1918 ब) 1915 ते 1919
क) 1916 ते 1919 ड) 1917 ते 1919
- 4) 6 एप्रिल 1917 रोजी पहिल्या महायुद्धात ----- ने प्रवेश केला.
अ) अमेरिका ब) जर्मनी
क) जपान ड) रशिया
- 5) -----च्या पर्ल हार्बर नौदल तळावर जपानने हल्ला केला.
अ) अमेरिका ब) जर्मनी
क) जपान ड) रशिया
- 6) पर्ल हार्बर सरव्हीव्हर्स असोसिएशन (पीएचएसए) ----- मध्ये स्थापन झाले.
अ) 1958 ब) 1959
क) 1960 ड) 1961
- 7) मार्च 1981 मध्ये प्रशासकीय सुधारणांसाठी अस्थायी आयोग ----- यांनी स्थापन केला.
अ) सुझुकी झेंको ब) जर्मनी
क) जपान ड) हेन्को
- 8) अमेरिकन कमांडर ----- ने जपानचे आत्मसमर्पन स्वीकारले.
अ) सुझुकी झेंको ब) रॉबर्ट
क) कार्टर ड) डग्लस मॅकअर्थर
- 9) 23 ऑगस्ट 1914 रोजी जपानने सम्राट ----- च्या नावावर जर्मनीवर युद्ध जाहीर केले.
अ) सुझुकी झेंको ब) तोजो
क) तायशो ड) डग्लस मॅकअर्थर
- 10) टोकियो बे मध्ये लढलेल्या युएसएसएस मिसौरीच्या युद्धनौकामध्ये ----- यांची नेमणूक करण्यात आली.
अ) जनरल मॅकअर्थर ब) मुत्सोहितो
क) शोवा ड) निकसन

- 11) ----- यांना रसायनशास्त्र मध्ये नोबेल पारितोषिक मिळाले.
 अ) केनीची फुकाई
 ब) सुझुकी झॅको
 क) मुत्सुहितो
 ड) शोआ
- 12) सम्राट हा ----- चा संवैधानिक प्रमुख आहे.
 अ) रशिया
 ब) जपान
 क) अमेरिका
 ड) कोरिया
- 13) ----- यांनी तात्पुरती प्रशासकीय अभ्यास परिषद स्थापन केली.
 अ) सुझुकी झॅको
 ब) हयातो इकेडा
 क) जपान
 ड) डग्लस मॅकअर्थर
- 14) दुसरे चीन-जपान युद्ध ----- मध्ये सुरु झाले.
 अ) 1937
 ब) 1938
 क) 1939
 ड) 1940

- प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **16**
- 1) मंचूरियाचे महत्त्व
 - 2) पर्ल हार्बर
 - 3) दुसरे चीन-जपान युद्ध
 - 4) डग्लस मॅकअर्थर
 - 5) जागतिकीकरण: जपानी समाजावर प्रभाव
 - 6) वॉशिंग्टन परिषद
- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा लिहा. **12**
- 1) जपान साम्राज्यवादाचे स्वरूप
 - 2) जपानी संस्कृती
 - 3) जपान - अमेरिका परस्पर सहयोग करार-चर्चा करा.
 - 4) सम्राट ताइशो
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **14**
- अ) जपानच्या परराष्ट्र धोरणाचे चिकित्सक परीक्षण करा.
किंवा
- ब) जपानच्या पुनर्बांधणीमधील जनरल मॅकअर्थरची भूमिका स्पष्ट करा.
- प्र.5 जपान आणि दुसरे महायुद्ध यावर चर्चा करा. **14**

Seat No.	
----------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
History (Paper – IV)
HISTORY OF JAPAN (1911 TO 1990 A.D.)

Day & Date: Monday, 11-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) Japan declared war on Austria-Hungary, on _____.
 a) 25 August 1914 b) 26 August 1914
 c) 27 August 1914 d) 28 August 1914
- 2) The Meiji government abolished the _____ class structure.
 a) Shogun-Confucian b) Tang -Confucian
 c) Neo-Confucian d) Meiji- Confucian
- 3) Japan participated in World War I from _____.
 a) 1914 to 1918 b) 1915 to 1919
 c) 1916 to 1919 d) 1917 to 1919
- 4) The _____ entered the World War on April 6, 1917.
 a) America b) Germany
 c) Japan d) Russia
- 5) Japan attacked on the _____ naval base at Pearl Harbor.
 a) America b) Germany
 c) Japan d) Russia
- 6) The Pearl Harbor Survivors Association (PHSA), founded in _____.
 a) 1958 b) 1959
 c) 1960 d) 1961
- 7) _____ established Provisional Commission for Administrative Reform, in March 1981.
 a) Suzuki Zenko b) Germany
 c) Japan d) Henko
- 8) American Commander _____ accepted Japan's surrender.
 a) Suzuki Zenko b) Robert
 c) Carter d) Douglas MacArthur
- 9) Japan declared war on Germany on 23 August 1914 in the name of the Emperor _____.
 a) Suzuki Zenko b) Tojo
 c) Taisho d) Douglas MacArthur
- 10) _____ were conducted aboard the battleship USS Missouri, anchored in Tokyo Bay.
 a) General MacArthur b) Mutsuhito
 c) Showa d) Nixon

- 11) _____ awarded the Nobel Prize in Chemistry.
 - a) Kenichi Fukui
 - b) Suzuki Zenko
 - c) Mutsuhito
 - d) Showa
- 12) Samarat is the constitutional chief of _____.
 - a) Russia
 - b) Japan
 - c) America
 - d) Korea
- 13) Provisional Administrative study council was established by _____.
 - a) Suzuki Zenko
 - b) Hayato Ikeda
 - c) Japan
 - d) Douglas MacArthur
- 14) Second China-Japan War starts in _____.
 - a) 1937
 - b) 1938
 - c) 1939
 - d) 1940

Q.2 Attempt any four of the following question.

16

- a) Importance of Manchuria
- b) Pearl Harbor
- c) Second China - Japan war
- d) Douglas MacArthur
- e) Globalization: impact on Japanese society
- f) Washington Conference

Q.3 Attempt any two of the following question.

12

- a) Nature of Japanese Imperialism
- b) Japanese Culture
- c) Japan- United states Mutual security assistance pact – Discuss.
- d) Emperor Taishō's

Q.4 Attempt any one of the following question.

14

- a) Critically examine the foreign policy of Japan.

OR

- b) Explain the role of Gen - Mac Arthur in the reconstruction of Japan.

Q.5 Japan and Second World war – Discuss.

14

Seat No.	
-----------------	--

M.A. (Semester - II) (CBCS) Examination Oct/Nov-2019
Economics (Paper – VIII)
FINANCIAL INSTITUTIONS & MARKETS

Day & Date: Monday, 11-11-2019
 Time: 08:00 AM To 10:30 AM

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks by choosing correct alternatives given below. 14

- 1) The SEBI was established in the _____ year.
 - a) 1988
 - b) 1999
 - c) 1977
 - d) 1966
- 2) NBFCs were established under the _____.
 - a) Company Act 1956
 - b) Company Act 1991
 - c) RBI Act 1935
 - d) None of these
- 3) NBFCs engaged in providing _____.
 - a) Loans
 - b) shares
 - c) Stocks
 - d) All of these
- 4) _____ plays an important role in International liquidity.
 - a) SDRS
 - b) Euro-Dollar
 - c) Dollar
 - d) Pound
- 5) The concept of SENSEX relate to _____ market.
 - a) Commodity
 - b) Money
 - c) Capital
 - d) all of these
- 6) The period of call loan is _____ days.
 - a) 1 to 7
 - b) 1 to 30
 - c) 1 to 90
 - d) 1 to 365
- 7) IRDA Act passed in the _____ year.
 - a) 1988
 - b) 1999
 - c) 1966
 - d) 1977
- 8) Commercial papers issued by _____.
 - a) RBI
 - b) Co-operative Banks
 - c) NABARD
 - d) Company
- 9) IDA was established in the _____ year.
 - a) 1960
 - b) 1990
 - c) 1950
 - d) 1991
- 10) Every year companies distribute a small amount of profit to the share holders called as _____.
 - a) Dividends
 - b) Share
 - c) Bond
 - d) Rate of Interest

